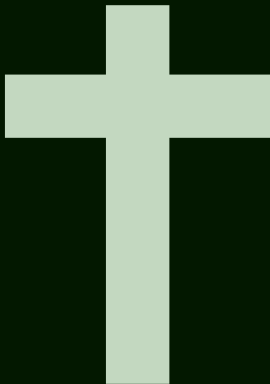

Uare Bible

Portions of the New Testament in the Uare language of Papua
New Guinea

Uare Bible
Portions of the New Testament in the Uare language
of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Uare long Niugini

Copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Uare

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-05-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 13 Dec 2023

c398f744-e34b-525a-a9fe-d04e84ab7b13

Contents

Mataio	1
Mareko	80
Luka	129
Apostolo	213
Filipi	293
Kolose	302
Tesalonika Ibi'a	310
Tesalonika Vesu	318

Iesu Keriso Hari Manogā Mataio'a Mirihiro

Iesu Keriso Vouga Nize
(Luka 3:23-38)

¹ Iesu Keriso vouga nize'e 'ahi e'e. Ani'e kini Davida mariga ebu zuni Aberahamo mariga.

² Aberahamo'e Isako moga,
Isako'e Iakobo moga, Iakobo'e Iuda zu ane negoḡa duḡuru moze.

³ Iuda'e Feresi zu Zera moze ebu Tamara'e zeḡe vize.
Feresi'e Esiromo moga, Esiromo'e Ramo moga.

⁴ Ramo'e Aminadabo moga, Aminadabo'e Nasona moga,
Nasona'e Salemona moga.

⁵ Salemona'e Boaza moga ebu Rahabo'e Boaza vi'a. Boaza'e
Obedi moga ebu Ruta'e Obedi vi'a. Obedi'e Iese moga.

⁶ Iese'e kini Davida moga.
Davida'e Solomona moga ebu Baseba'e Solomona vi'a.
Baseba'e ibite Urea inuga.

⁷ Solomona'e Rehoboamo moga, Rehoboamo'e Abia moga,
Abia'e Asa moga.

⁸ Asa'e Iehosafate moga, Iehosafate'e Ioramo moga, Ioramo'e Uzia moga.

⁹ Uzia'e Iotamo moga, Iotamo'e Ahaza moga, Ahaza'e
Hezekia moga.

¹⁰ Hezekia'e Manase moga, Manase'e Amono moga,
Amono'e Iosia moga.

¹¹ Iosia'e Iekonia* zu ani negoḡa duḡuru moze.
E'e madaḡano Babilonia azaḡani'a Isaraela azaḡa teite
utitaduni, Isaraela azaḡa Babilonia haba'a tutuze
onamiro.

¹² Babilonia haba'a tutuze onamirote'e ḡarugano,
Iekonia'e Sealatiela moga, Salatiela'e Zerubabela moga.

¹³ Zerubabela'e Abiuda moga, Abiuda'e Eliakima moga,
Eliakima'e Azora moga.

¹⁴ Azora'e Zadoka moga, Zadoka'e Akima moga, Akima'e
Eluida moga.

¹⁵ Eliuda'e Eleazara moga, Eleazara'e Matana moga,
Matana'e Iakobo moga.

¹⁶ Iakobo'e Iosefa moga ebu Iosefa inuga'e Maria.
Maria'a Keriso rae hunirote'e vazega, Iesu fureniro.

* 1:11 Ni 'ahoga'e Iehoiakina

¹⁷ E'ano'o Aberahamo'ono'o onao Davida madaḡano, zeḡe ega nidu'a'e 14, Davida'ono'o onao Isaraela azaḡa Babilonia haba'a tutuze onamirote'e madaḡano zeḡe ega nidu'a'e 14 ebu Babilonia haba'a tutuze onamirote'e madaḡanono'o onao Keriso madaḡano zeḡe ega nidu'a'e 14.

*Iesu Keriso'a Fureraro
(Luka 2:1-7)*

¹⁸ Iesu Keriso'e 'ahige fureraro. Ani vi'a Maria'e Iosefa ira'auḡa. Anianine izema hahurogano, Vine Zaḡoḡaono'o Maria'e ahi'eta reiro.

¹⁹ Maria i'a, Iosefa'e haḡai duduḡa vazeḡa, e'ano'o hunihunio Maria mene mazagaronihi radu ani sifu tuḡune modi'uma rae zamariro.

²⁰ Ani 'ouge rae zamarirotene, Zuhi'a Boro tuḡure viga 'ahogani'a iḡnao fureraro. Ebu raena'a, "Iosefa, Davida mariga! Maria teite hahuroga ago rihano'i. Mazaḡa Maria'e Vine Zaḡoḡaono'o ene teha.

²¹ Ani'e ubuga 'ahoga fureno'idene, ani niḡa'e Iesu rae turaho'i. Mazaḡa ani'e ane vase sau'azenono'o ḡabozi'uma.

²² A'e ibite peroveta vazeḡani'a Zuhi'a Boro ḡoere reirote'e'a hudaro, raena'a,

²³ 'Ḡiano'i! Ohoze teite ize mene hidirote'e nogobaḡa 'ahogani'a ahi'eta re'uma, ebu ubuga 'ahoga fureni'uma.

Vaze'a ubuga'e Emanuela rae huni'uma.

E'e hugani'e, "Badi'a'e emeḡe teite" ra'ohe."

²⁴ Iosefa'a bazunano'o evatirotene, Zuhi'a Boro tuḡure viga'a ḡoere nirote'e idunaḡano haḡaadu inuga Maria zamaharo.

²⁵ Rehano Iosefa'a Maria teite tibano mene bazido, onamo ubuga fureniro. Ebu ubuga niḡa'e Iesu rae turahiro.

2

Edeḡa Azaḡani'a Iesu Vaḡe Onairo

¹ Heroda'e Iudea haba'a kiniḡa madaḡano Iesu'e Iudea haba'ano ne 'ahoga Betelehemao fureraro. E'e madaḡano, edeḡa azaḡa nu'a mada'a ite'ete'e moneono'o Ierusalem feuri onairo. Ze'e buzuva moneo edeḡa boro azaḡa. Ebu ze vase ḡadiziro, raena'a,

² "Iuda azaḡa kini ra'ete'e vazeḡa'e mouma fureraneha? Mazaḡa eme mada'a ite'ete'e moneḡa haba'ano buzuva

'ahoga horoniro.* A'e kiniḡani'a furerante'e tahiḡa radu ani mazao kuranoga veize areha."

³ kini Heroda'a ḡoere e'e igirotene, zamaḡani'a adudaro. Ebu Ieruselema azaḡa nidu'a zuni zamaze'a adudaro.

⁴ E'ano'o Heroda'a dibu'o azaḡa ḡihi'aḡa nidu'a zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa nidu'a nu'ozadu ḡadiziro, raena'a, "Keriso ani'e noumao furera'uma?"

⁵ Zeḡe'a naenaenina'a, "Ani'e Iudea haba'ano Betelehema neḡano furera'uma. Mazaḡa peroveta vaseḡa'e 'ahige mirihiro, raena'a,

⁶ O Iudea haba'ano Betelehema neḡa, ḡa'e Iudea neḡa boroboro zamaḡano mene zuhu'a. Mazaḡa ḡae'ono'o ibitozini'ete'e vaseḡa 'ahogani'a onai'uma.

Ani'e, mamoe taufe'ete'e teige, Isaraela azaḡa, Badi'a vase ibitozini'uma zu taufi'uma."

⁷ Ebu Heroda'a edeḡa azaḡa sifu huzadu no'e madaḡa huneo buzuva'a furerarote'e ederiro.

⁸ Ebu edeḡa azaḡa Betelehema neḡano tuḡuze'ena'a, ziro, raena'a, "Onamadu tahi'a kome'a e'e faine vaḡo'i. Horono'idene, eḡe zuni onamadu ani mazao kurafine, ihoho'i."

⁹⁻¹⁰ Ze Heroda ḡoere igi hauḡirotene, ibio onamiro. Ze ibio oname'enogano, ibite mada'a ite'ete'e moneḡa haba'ano horonirota'a'e†, e'e buzuvaḡani'a bare fureraro. Zeḡe'a horonadu matu'e rudaro. Ebu buzuva e'e'a ze ibitozenadu tahi'a kome'a'a radiu'ete'e haba'a ragano tue radiro.

¹¹ Zeḡe'a ne zamaḡa diuḡiro ebu tahi'a kome'a'e vi'a Maria teite radiu'ete'e horoniro. Edeḡa azaḡani'a ḡuḡuradu Iesu matu'o haro. Ebu 'umaze ḡau manomanoḡeta fuhi'adu ḡahunu nu ani haro. A'e golo, 'uvahu hohoḡa manoḡa ebu murava hohoḡa manoḡa.

¹² Ebu Badi'a'a iḡunao edeḡa azaḡa ihoziro, raena'a, "Heroda vaḡe ago bare onamo'i." E'ano'o ze'e ibi 'ahoganono'o zeḡe haba bare onamiro.

Izipi Haba'a ferau onamiro

¹³ Edeḡa azaḡani'a iḡunirote'e enogano Zuhi'a Boro tuḡure vigani'a iḡunao Iosefa zamao fureraro, raena'a, "Iḡuno'i. Ene kome'a vi'eta zamazadu Izipi haba'a ferau onamo'i. Ebu e'ea rado'i, onamo eḡe'a iḡuno'i rae zi'uma.

* 2:2 'Ahoga'e, 'eme buzuva 'ahogani'a itirote'e horoniro.' 2:6 2:5 Mika 5:2

† 2:9-10 'Ahoga'e, 'buzuva 'ahogani'a itirote'e horonirota'a'e.'

Mazaġa kini Heroda'a ane uti azaġa tuġuzadu ene kome'a manoga veize vaġi'uma."

¹⁴ E'ano'o Iosefa ani ene kome'a vi'eta zamazadu ohere zamaġano Izipi haba'a onamiro.

¹⁵ Ebu e'ea radiro, onamo Heroda'a rudaro. A'e Zuhi'a Boro'a ibite peroveta vazegħa mazao reirote'e ġoe'ani'a hudaro, raena'a,

"Izipi haba'anono'o eġe ubude hune ariro."

Heroda'a Tah'i'a Kome'a Zimi Hauġiro

¹⁶ Kini Heroda'e edeġa azaġani'a so'onirote'e vesu'u ederirotene, ani maġune rudaro. Ani'e edeġa azaġani'a ihonirote'e madaġa idunaġano me'odadu ene'e muri 'aheu heuġa rae zamariro. E'ano'o ane uti azaġa tuġuzadu Betelehema neġa zu uhiġa haba'a nidu'a zamaġano ohoze kome'a muri 'aheuno'o oname guraġa ġonaga nidu'a zimi hauġiro.

¹⁷ A'e peroveta vazegħa Eremia'a Badi'a ġoere reirote'e'a hudaro, raena'a,

¹⁸ "Rama neġano roġae 'ahogani'a zamaġa are rudanadu kuau niarote'e igiro.

Rahela'a ubugaubuga rudarote'e u'ano niaro,
ebu ani vaze'a naminoga hezahoziniro."

Izipi'ono'o Nazareta Bare Onairo

¹⁹ Kini Heroda'a rudarote'e enogano, Zuhi'a Boro tuġure viga 'ahogani'a Izipi haba'ano Iosefa mazao iġunao fur-eraro, nina'a,

²⁰ "Iġuno'i. Tah'i'a kome'a vi'eta Isaraela haba'a tutuze onamo'i. Mazaġa tah'i'a kome'a matihi reirote'e azaġa 'ai rudau hauġeha."

²¹ E'ano'o Iosefa'a iġunadu tah'i'a kome'a vi'eta Isaraela haba'a tutuze onamiro.

²² Rehano Akelao'e moga Heroda iġuri madu Iudea haba'a kiniga reirote'e igirotene ani Iudea haba'a onamoga'e ri-haro. E'ano'o iġunao nirote'e idunaġano, ze Galilea haba'a onamiro.

²³ Ze onamadu ne 'ahoga Nazaretao radiro. A'e peroveta vazegħani'a Badi'a ġoere reirote'e'a hudaro, raena'a,

"Iesu'e Nazareta vazegħa rae re'uma."

3

*Ioane Babatiso'a Iesu ibi Ruhiniro
(Mareko 1:1-8, Luka 3:1-18, Ioane 1:19-28)*

¹ E'e madaġano Ioane Babatiso'a Iudea haba'ano haba boha'a onaadu haramiro, raena'a,

² "Sau'anono'o ġihuro'i, mazaġa Badi'a'a ibitozini'ete'e madaġa 'ai haniteha."

³ Ibite peroveta vazeġa Isaia'a Ioane Babatiso moneo 'ahige reiro, raena'a,

"Vaze 'ahogani'a haba boha'ano huau'ohe, raena'a,
'Zuhi'a Boro'a ona'iuma! Ani ibi ruhibo'i, zu ani veize ibi mae duduno'i."

⁴ Ioane dabua'e kamelo ogaġa hina haġairo zu boromakau ogaġa miniġa hina gabaġano utiro. Ebu fihore zu Avore godaga aro.

⁵ Ierusalemmono'o, Iudea haba'a nidu'anono'o zu Ioridana vuġa ġenaġa neġa nidu'anono'o vazevaze'a Ioane vaġe onamiro.

⁶ Ebu ze'a sau'aze rae fureniretene Ioridana vuġano bapatizoziro.

⁷ Farisea azaġa zu Sadukea azaġa ġehaġani'a bapatizo mouga radu Ioane vaġe onairo. Ebu ani'a ze horoziretene ziro, raena'a, "Za'e Zarama ubugaubuga heuġa! Vaze'a zae mazao, 'Badi'a'ono'o maġunu'a onaine ferau muhino'i,' rae reiro. Rehano feranoga'e mene idara'uma.

⁸ U ibite haġai sau'aono'o ġihurirete'e haġaiġa fureno'i.

⁹ Ebu ago 'ahige zamaro'i, 'Eme'e Aberahamo mariga, e'ano'o Badi'a'a mene maġunofi'uma.' Mazaġa, e zi'ohe, Badi'a'a hadi 'adi hina Aberahamo mariga haġaine zuni idaġa.

¹⁰ Izidi Badi'a'a ġiro 'ai ire taigano teha. E'ano'o huga manoga mene ini'ete'e ireġa nidu'a'e udi higonadu ire rogao feuni'uma.

¹¹ Zae'a sau'anono'o ġihurine, e'e tahiġa veize, eġe'a vu hina bapatizozio'he. Rehano eġe ġaruna onaite'e vazeġa ani gigi'ani'e ufeta ġihi'a. Ani'e eġe vitihoga. Eġe'a ani tamaka odohe'ete'e tuġureġa vazeġa rae rouga zuni mene idaġa. Ani'e Vine Zaġoġa ebu ire roga hina bapatizozio'uma.

¹² Maho hirive'ete'e madaġano, vaze'a kari hina rouġa tenadu maho hu'i'ohe, ebu iguġa manone'ohe zu meba hare dehene'ohe.* Ebu huga'e nu'onadu suaba zamaġano

ti'ohe, rehano iguḡa'e mene vidau'ete'e ire rogaḡano hufi haone'ohe. E'e teige, Badi'a'a vazevaze rovozi'uma."

¹³ E'e madaḡano Iesu'e Ioane'a bapazonoga radu Galilea haba'anono'o Ioane vaḡe Ioridana vuḡa onairo.

¹⁴ Rehano Ioane'a Iesu garariro, raena'a, "Ḡae'a eḡe bapazonohofo. Noug'a'ahi ḡa'e eḡe vaḡe onaeha?"

¹⁵ Iesu'a naenaeniro, raena'a, "Izidi'e 'ouge haḡao'i. Eme Badi'a'a urate'ete'e haḡaiḡa nidu'a haḡaifine, 'ougi'uma." Ebu Ioane'a Iesu ḡoere mae ḡihinadu bapazoniro.

¹⁶ Iesu bapazonirote'e enogano ani vuono'o gaba tire onamiro. Tire onamirotene, adure'a bohatanadu Iesu'a Badi'a Vigani'a Tubugo niniḡa teige ane vaḡe ovairote'e horoniro.

¹⁷ Ebu ago 'ahogani'a adure'ono'o ḡoeriro, raena'a, "'Adi'e eḡe ubude. Eḡe'a zamare borofe'ohe. E ani mazao matu'e rudau'ohe."

4

Diavolo'a Iesu Tuhune Nuriro (Mareko 1:12-13, Luka 4:1-13)

¹ E'e ḡarugano, Diabolo'a Iesu tuhune nuroga veize, Vine Zaḡoḡani'a Iesu haba boha'a tutune onamiro.

² Iesu'e e'ea mada 40 zamaḡano ohere zu madai nidu'a ogomu mene aro. E'ano'o ani'e vinine runiro.

³ Ebu Diavolo'a tuhunoga radu ani vaḡe onairo, nina'a, "Ḡa'e Badi'a Ubuga ro'idene, hadi 'adi nina'a, 'Beredio ḡihuno'i,' rae no'i."

⁴ Rehano Iesu'a naenaeniro, raena'a, "Mene! Buka Zaḡoḡano 'ahige mirihiro, raena'a,

'Vaze'e beredio da'o mene ḡabode radi'uma,
rehano Badi'a hebe'ono'o buau'ete'e ḡoe'a nidu'ao
ḡabode radi'uma."

⁵ Ebu Diabolo'a Iesu Ierusalemā neḡa boro zaḡoḡa tutune onamadu kuru neḡa hitaga huneno ohoniro.

⁶ Ebu ani'a niro, raena'a, "Ḡa'e Badi'a Ubuga ro'idene, rafato'i! Mazaḡa Buka Zaḡoḡano 'ahige mirihiro, raena'a,

'Badi'a'a dana'oga veize ane tuḡure viga ḡae vaḡe tuḡuzi'uma.

Ze'a 'evoreze hina mae ḡihi'i'uma 'ahine, ḡae oda'e hadio mene tutuha'uma."

7 Iesu'a naenaenina'a, "Mene! Buka Zaḡoḡano 'ahige mirihiro, raena'a,

'Zuhi'a Boro ḡae Badi'a ago tuhuno'i."

8 Ebu Diabolo'a Iesu maḡa hitaga hune tutune itadu kini'a ibitohau'ete'e haba'a boroboro nidu'a zu zeḡe ḡau manomano nidu'a ihoniro.

9 Ebu nina'a, "Ḡae'a eḡe zamao ḡuḡuradu kuraune, de'e nidu'a ḡae ḡani'uma."

10 Iesu'a nina'a, "Mene! Eḡe mazaono'o vaḡino'i! Buka Zaḡoḡano 'ahige mirihiro, raena'a,

'Zuhi'a Boro ḡae Badi'a mazao da'o kuranohano'i, zu ane veize da'o gauo'i."

11 'Ougadu Diabolo'a Iesu mazaono'o vaḡine onamiro. Ebu tuḡure vigani'a onaadu dananiro.

*Galilea Haba'ano Gadahe Haramiro
(Mareko 1:14-15, Luka 4:14-15)*

12 Iesu'a Ioane Babatiso ḡu'a neḡano ohonirote'e egadu Iudea haba'aono'o Galilea haba'a bare onamiro.

13 Galilea haba'ano ani Nazareta neḡano radiro. Ebu neḡa e'e modadu Kaperanauma neḡa boro onamirotene e'ea radiunu. Kaperanauma neḡa boro'e Zebuloni zu Nafatali haba'ano ebu Galilea du'ura genaḡano.

14 Ibite peroveta vaseḡa Isaia'a Badi'a ḡoere reirote'e'a hudaro, raena'a,

15 "Zebuloni zu Nafatali haba'a'e

Galilea du'ura genaḡano zu Ioridana vuḡa moneafao.

A'e Galilea haba'a ra'ohe,

ebu e'e haba'ano Iuda mene azaḡani'a zuni radiu'ohe.

16 Uzabo zamaḡano radiu'ete'e azaḡani'a agaḡa boro horoneha.

Rune zauhaḡa haba'ano radiu'ete'e azaḡa rana agaḡani'a agazeha."

17 E'e madaḡanono'o Iesu'a haramoḡa ḡadaheniho, raena'a, "Sau'ano'o ḡihuro'i, mazaḡa Badi'a'a ibitohau'ete'e madaḡa 'ai haniteha."

*Ane Tah'i'atahi'a Zamaziro
(Mareko 1:16-20, Luka 5:1-11)*

18 Mada 'ahogano Iesu'a Galilea du'uraḡa genaḡano oname'enogano, vase 'aheu horoziro. Ze'e ḡozone mau'ete'e

azaḡa. Vaze tiba'e Simona, niḡa 'ahoga'e Petero, ebu negoḡa Anderea. Ze du'urao re'eva feune radiunu.

¹⁹ Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Eḡe ḡaruna hegoto'i. Vaze re'evazi'ete'e vazeḡa rouga veize ihozi'uma."

²⁰ 'Ougirotene ze'e zogone re'eva modadu ane hegote onamiro.

²¹ Iesu'a Galilea du'ura genaḡano bare onamiro ebu vaze 'aheu negoḡeta horoziro. Anianine'e Zebedeo ubuga, Iakobo zu Ioane. Ze'e moze teite ḡasi zamaḡano re'eva zigoga faine radiunu. Ebu Iesu'a zeḡe 'aheu huziro. "Eḡe hegoto'i."

²² 'Ougirotene ze'e zogone ḡasize zu moze modadu ane hegote onamiro.

Ugi Azaḡa Faiziro

(Luka 6:17-19)

²³ Iesu'a Galilea haba'a nidu'a zamaḡano ragave'ena'a, Iuda azaḡa zeḡe nu'onu'o neḡano ihoziro zu Badi'a'a ibitozini'ete'e moneo hari manoḡa haramiro. Ebu ugi nunu nidu'a faiziro.

²⁴ Ebu Iesu hariḡani'a bororanadu Siria haba'a nidu'a igiro. Ze'a ugi azaḡa nidu'a tutuze ani vaḡe ariro. Ugi nunu u'ano ahirize'a gigize ruze'ete'e azaḡa, vine sau'ani'a ragano reirote'e azaḡa, ketokete'ete'e azaḡa zu ahirize haganoga mene idaḡa azaḡa tutuze onairotene, Iesu'a ze faiziro.

²⁵ Galilea haba'a, Dekapolisi* neḡa boro, Iudea haba'a, Ierusalem a zu Ioridana vuḡa moneafa haba'anono'o vaze ḡuḡuvaḡani'a onaadu Iesu hegotiro.

5

Maḡano Haramiro

(Luka 6:20-23)

¹ Iesu'a vaze ḡuḡuvaḡa horozirotene, ani maḡa 'ahoga itadu e'ea ehoriro. Ebu ane tahi'atahi'ani'a ane vaḡe onairo.

² Onairotene Iesu'a ihoziro, raena'a,

³ "Zamaze zaharaḡa azaḡa'e Badi'a manohugazeta, mazaḡa Badi'a'a ibitozini'ohe.

⁴ Zamaze are'ena'a, niau'ete'e azaḡa'e Badi'a manohugazeta, mazaḡa ze'e Badi'a'a namizi'uma.

⁵ Zamaze roḡeḡa azaḡa'e Badi'a manohugazeta, mazaḡa zeḡe 'evorao haba ri'ini'uma.

* 4:25 Huga'e 'Neḡa boro gaubanana'

- 6 Badi'a'a urate'eta'a'e haḡaihi rae inare'ete'e azaḡa'e Badi'a manohugazeta,
mazaḡa Badi'a'a danazadu ze'a 'ouge haḡai'uma.
- 7 Vaze vetuḡazi'ete'e azaḡa'e Badi'a manohugazeta,
mazaḡa Badi'a'a ze vetuḡazi'uma.
- 8 Zamaze deheḡa azaḡa'e Badi'a manohugazeta,
mazaḡa ze'e Badi'a horoni'uma.
- 9 Vazevaze uniho mae manofe'ete'e azaḡa'e Badi'a manohugazeta,
mazaḡa Badi'a'a ze'e ane ubuga rae huzi'uma.
- 10 Badi'a ura haḡae'ete'e u'ano, vaze'a sausauzi'ete'e azaḡa'e Badi'a manohugazeta,
mazaḡa ze'e Badi'a'a ibitozini'ohe.

11 Za'e eḡe hegote'ete'e u'ano, vaze'a rae sausauzine, agirezine ga ḡurire'ena'a ḡoere sau'a nunu nidu'a zae rana tine, Badi'a manohuga hide'ohe.

12 Za, matu'e rudano'i, mazaḡa Badi'a'a adureo naeḡa'e boro bagaḡa zini'uma. Vouḡaze'a peroveta ibi'a azaḡa zuni de'uge sausauzido.

Dama zu Ihure Agaḡa

(Mareko 9:50, Luka 14:34-35)

13 Dama'e ḡau manoḡa ra'ete'e teige, za'e, eḡe hegote'ete'e azaḡa, raha 'adao dama heuḡa. Rehano dama inigani'a dauḡine, iniga bare furenoga mene idaḡa. Gau 'ahoga veize mene manoḡa. A'e mae modadu vaze'a edene oname onae'ohe.

14 Za'e, eḡe hegote'ete'e azaḡa, raha 'ada agane'ete'e ihure agaḡa heuḡa. Maḡa hitagano radiu'ete'e neḡa boro'e 'u'uranoga mene idaḡa.

15 Vaze'a ihure hofadu siuva 'u'uḡano mene te'ohe, rehano ihure ti'ete'e haba'ano teadu ne zamaḡano radiu'ete'e azaḡa nidu'a agaze'ohe.

16 Ihure agaḡani'a vaze nidu'a agaze'ete'e teige, zae haḡai manoḡa vaze mazao ago u'ure to'i, rehano fureno'i. 'Ougine, vaze'a zae haḡai manoḡa horonadu Moze adureo niguni'uma.

Mose Goro ḡoe'a

17 Za'e, eḡe'a Mose goro ḡoe'a zu peroveta azaḡa ḡoere fahoga radu onairo rae ago zamaro'i. E'e zeḡe ḡoere'a hudanoga veize onairo.

18 E hube hune zi'ohe, adure zu raha izema dauḡogano Mose goro ḡoe'a mirihoḡa kome'a fase zuni mene dauḡi'uma, rehano goro ḡoe'a nidu'a'e huda'uma.

19 E'ano'o iniu'a Mose goro ḡoe'a kome'a 'ahoga zuni vari'ine ebu vase 'ouge ihozine, ani'e Badi'a'a ibitozini'ete'e azaḡa bo'aḡano niḡa mae ovoi'uma. U iniu'a goro ḡoe'a tihi-tihinine ebu vase 'ouge ihozine, ani'e Badi'a'a ibitozini'ete'e azaḡa bo'aḡano niḡa mae iti'uma.

20 E zi'ohe, za'a Badi'a ḡoere hegote'eta'a'e, Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu Farisea azaḡa haḡaiḡa mene vitizine, Badi'a'a za mene ibitozini'uma.

Maḡunu zu Gorugoru

21 Ibi'a azaḡa mazao reirote'e goro ḡoe'a 'adi zae'a igiro, raena'a, 'Vaze ago mau runo'i. Iniu'a vase 'ahoga maune, kotani'uma.'

22 Rehano e zi'ohe, iniu'a negoḡa mazao maḡunine, kotani'uma. Iniu'a negoḡa ḡoere sau'a nine, Iuda azaḡa nu'onu'o zamaḡano kotani'uma. Ebu iniu'a 'Ga hahizaḡa,' rae reine, ire roga zamaḡano mae feuni'uma.

23 E'ano'o ḡae'a dibu'o fataḡano ḡahunogō hau'ete'e madaḡano negoḡo 'ahogani'a ḡae mazao maḡunirote'e zamaro'idene,

24 ḡahunogō'e fata ḡenaḡano modo'i, ebu negoḡo vaḡe onamadu ane teite uniho manof'o'i. E'e ḡaruganobu'u bare onaadu ḡahunogō hano'i.

25 Ḡa'e vase 'ahoga moni madu mene bare haune, ani'a ḡae kotao oho'ihi radu ani teite kota onami'uma. E'e madaḡano ḡanine ge ibio uniho manof'o'i. Mene 'ouGINE, ani'a ḡa kota vaseḡa 'evorao oho'i'uma, ebu ḡu'a neḡa taufe'ete'e vaseḡa 'evorao oho'adu ḡu'a neḡano oho'i'uma.

26 E hube hune ḡa'ohe, ḡa mene bua'uma onamo ḡae'a ani moni nidu'a bare ha'uma.

Ubuma Ago Ḡezano'i

(Mataio 19:9, Mareko 10:11-12, Luka 16:18)

27 Za'e edeḡa, Mose goro ḡoe'ano 'ahige reiro, raena'a, 'Ubuma ago ḡezano'i.'

28 Rehano e zi'ohe, iniu'a roḡae ḡiaḡiane'ena'a, ane zamao roḡae omo teite bazihi rae zamarine, ani 'ai zamao ubuma ḡezaneha.

29 Ḡae eda'e ubumaḡani'a haḡai sau'a haḡao'idene, e'e ubumaḡa ḡude modo'i. Mazaḡa ahiriḡo tahiḡa mode'eta'a'e aduga kome'a, u ahiriḡo nidu'a ire roga zamaḡano mae feu'e'eta'a'e ufeta aduga boro.

30 Ebu ḡae eda'e 'evo'ani'a haḡai sau'a haḡao'idene, e'e 'evo'a'e vari'e modo'i. Mazaḡa ahiriḡo tahiḡa mode'eta'a'e aduga kome'a, u ahiriḡo nidu'a ire roga zamaḡano mae feu'e'eta'a'e ufeta aduga boro.

Inuga Mode'ete'e Moneo

³¹ Za edeḡa, Mose goro ḡoe'ano 'ahige reiro, raena'a, 'Iniu'a inuga modo'idene, ani'a ihore so'aḡa mirihadu inuga hano'i.'

³² Rehano e zi'ohe, iniu'a inuga'e mene ubuma ḡezaro rehano, inuga modine, i'ani'a ubuma ḡezo ibiḡano inuga tuḡune'ete'e heuḡa. Ebu iniu'e i'ani'a modirote'e roḡaeḡa teite hahurine, ani zuni ubuma ḡezau'ete'e heuḡa.

Ago Ḡoitoro'i

³³ Ibi'a azaḡa mazao reirote'e goro ḡoe'a 'adi zae'a igiro, raena'a, 'Nagni ḡoitoro'idene, ago vari'o'i. Badi'a mazao ḡoitoro'idene huga haḡao'i'

³⁴ Rehano e zi'ohe, ḡoere nagiga 'ahoga ago ḡoitoro'i. Adure niḡano ago ḡoitoro'i, mazaḡa adure'e Badi'a'a ehore'ete'e haba'a.

³⁵ Raha niḡano ago ḡoitoro'i, mazaḡa raha'e Badi'a'a odaḡa ti'ete'e haba'a. Ierusalemā niḡano ago ḡoitoro'i, mazaḡa Ierusalemā'e Kini Boro, Badi'a neḡa boro.

³⁶ Ḡoitorirote'e mene haḡaine ruda'uma rae ago ḡoitoro'i, mazaḡa ḡaboneze zu zae'a mene haḡairo. Za'e iguze tiba zuni mae 'urunoga zu mae ḡunoga mene idaḡa.

³⁷ Zae'a nagini 'ahoga haḡai'uma ro'idene, 'O'e, e haḡai'uma', ga 'Mene, e mene haḡai'uma' da'o rae ro'i. Ḡoere 'ahoga'ahoga ragatine, a'e Satani'ono'o fureru'ohe.

Haḡai Sau'ano Ago Naenaetito'i

(Luka 6:29-30)

³⁸ Za'e edeḡa Mose goro ḡoe'ano 'ahige reiro, raena'a, 'Vaze 'ahogani'a ḡae ubuma sausauno'idene ga ḡae ḡonone vahego'idene, vazeḡa e'e ubuma zu sausauno'i ebu ane ḡonone zu vahego'i.'

³⁹ Rehano e zi'ohe, vaze sau'a mazao ago naenaetito'i. Vaze 'ahogani'a zae eda'e ḡaniga fa'o'no'idene, ani'a bare fa'o'noga veize zae kauri ḡaniga zuni notonohano'i.

⁴⁰ Vaze'a dabu'aze mouga rae kotazihi ro'idene, raga dabu'aḡa zuni hano'i.

⁴¹ Vaze 'ahogani'a riḡa tuḡuzena'a, zae'a ane ḡau odohadu kilomita tiba onamoga urato'idene, kilometa 'aheu zuni onamo'i.

⁴² Iniu'a umizo'idene hau tauḡo'i, zu ḡauze 'ahoga umizadu vesu baroni'uma rae ro'idene, ago hezahohano'i.

Agire Azaḡa Zamaro'i

(Luka 6:27-28, 32-36)

⁴³ Za'e edeḡa Mose goro ḡoe'ano 'ahige reiro, raena'a, 'Ġae nabudi zamaro'i, ebu ḡae agire vazeḡa he'ehe'eno'i'

⁴⁴ Rehano e zi'ohe, zae agire azaḡa zamaro'i, ebu zae sausaui'ete'e azaḡa veize kurano'i.

⁴⁵ 'Ougine, za'e Moze adureo ani ubuga rae re'uma. Mazaḡa Moze'e vaze manōḡa zu sau'a veize idane mada aganozini'ohe, ebu vaze haḡai duduḡa zu ve'oḡa veize idane irugu tuḡunadu ru'au'ohe.

⁴⁶ Za'e zae zamare'ete'e azaḡa da'o zamarine, Badi'a'a e'e naeḡa mene zini'uma. Takesi azaḡa'e haḡai sau'a azaḡa rehano, zeḡe zuni ze zamare'ete'e azaḡa zamare'ohe.

⁴⁷ Za'e zae nabudi mazao da'o manōḡa haḡaine, vaze mene vitizi'uma. Badi'a aḡu'a azaḡa zuni 'ouge haḡae'ohe.

⁴⁸ E'ano'o agire azaḡa zu zamare huno'i. Badi'a mazao'e ve'oḡa o'o'a teige, za zu ve'oḡa 'ahoga ago haḡao'i."

6

Ġahugo'i

¹ Ġiano'i, za'e vaze'a ḡianoga veize vaze zamao haḡai manōḡa ago haḡao'i, mazaḡa zae Moze adureo naeḡa mene zini'uma.

² E'ano'o ḡau 'ahoga zahara vazeḡa haune, zama guhi azaḡa teige ago hirihiro'i. Zama guhi azaḡa'e vaze'a niguzoga veize nu'onu'o neḡano zu ibio haḡae furene'ohe. E hube hune zi'ohe, ze'e naeze nidu'a mae haḡeḡa.

³ Gau 'ahoga zahara vazeḡa haune, zae nabudi uhiḡa vazeḡa zu ago ihono'i.*

⁴ Vaze 'ahogani'a mene ederoga veize sifu kaḡuso hano'i. 'Ougine, Moze'a za'a sifu haḡate'e haḡaiḡa horonadu naeḡa zini'uma.

Zuhi'a Boro Kuru (*Luke 11:2-4*)

⁵ Za'e kurano'idene, zama guhi azaḡa teige ago kurano'i. Mazaḡa ze'e vaze'a horozoga veize nu'onu'o neḡano zu ibi boro ḡenaḡano edau'ena'a, kuranoga urate'ohe. E hube hune zi'ohe, ze naeḡa nidu'a mae haḡiḡo.

⁶ Za'e kurano'idene, bazuni haba'a diuḡadu ibiheta haranadu Moze, za'a horonoga mene idaḡa ra'eta'a'e, mazao kurano'i. 'Ougine, za'a sifu haḡate'e haḡaiḡa Moze'a horonadu naeḡa zini'uma.

⁷ Ebu za kurano'idene, Badi'a aḡu'a azaḡa teige, huga o'o'a ḡoe'a hina ago barebare kurano'i. Mazaḡa ze'e ḡoere ḡeḡaḡa hina kuraune, Badi'a'a igi'uma rae zamare'ohe.

5:43 5.43 Lev 19.18 * **6:3** Girikio, *edae evoreḡo'a haḡae'eta'a'e kauri evoreḡo'e aḡu'a teige, hano'i.*

⁸ Ze ago hegoto'i, mazaḡa Moze'e zae'a izima umidogano nagini urate'eta'a'e edeḡa.

⁹ E'ano'o 'ahige kurano'i:

Emeḡe Mama adureo,

eme umi'e'ohe, vase'a ḡae guba'e'ena'a ḡa niḡo'e zaḡoḡa re'uma,

¹⁰ ebu ḡa'a vase nidu'a ibitozi'uma,

ebu adureo ḡae ura'a hudau'ete'e teige, raha adao zuni huda'uma.

¹¹ Izidi ogomuḡa rife'eno'i,

¹² ebu emeḡe'a eme sausaufe'ete'e azaḡa zeḡe sau'a rae mode'ete'e teige, emeḡe sau'a zu rae modof'o'i.

¹³ Emeḡe'a haḡai sau'a haḡaihi rae reine, sau'ano ago tutufo'i,

ebu Satani'ono'o mae vaḡifo'i.†

¹⁴ Zae'a vase sau'a rae modine, zae Moze, adureo radiu'ete'e'a, zae sau'a zuni rae modi'uma.

¹⁵ Rehano zae'a vase sau'a mene rae modine, zae Moze'a zuni zae sau'a mene rae modi'uma.

Zaḡozaḡe'ete'e Moneo

¹⁶ Zae'a zaḡozaḡo'idene, zama guhi azaḡa teige, ago vetuḡarau rado'i. Ze'e, vase'a horozadu zeḡe'a zaḡozaḡe'ete'e ederoga veize, mene vire'ohe zu iguze mene si'e'ohe. E hube hune zi'ohe, ze'e naeḡa nidu'a mae hauḡiro.

¹⁷ Rehano zae'a zaḡozaḡo'idene, viradu iguze si'o'i.

¹⁸ 'Ougine, vase'a za'e zaḡozaḡe'ete'e mene ederi'uma. U za'a horonoga mene idaḡa ra'eta'a'e, Moze da'o ederi'uma. Ebu Moze'a za'a sifu haḡaate'e haḡaiḡa horonadu naeḡa zini'uma.

Ḡauze Adureo Mae Nu'one To'i (Luke 11:34-36, 12:22-34, 16:13)

¹⁹ Zae veize raha 'adao ḡau manomano ago nu'one to'i. De'ea'e zuhi'a sausaune'ohe zu atenarau'ohe ebu ḡonore'a varade diuḡadu ḡonotu'ohe.

²⁰ Rehano zae veize ḡauze manomano'e adureo nu'one to'i. De'ea' zuhi'a mene sausaune'ohe zu mene atenarau'ohe ebu ḡonore'a varade diuḡadu mene ḡonotu'ohe.

²¹ Mazaḡa za'a ḡauze manomano nouma tine, zamaroneze zu de'ea ti'uma.

²² Zae ubuma'e ahirize ihureḡa heuḡa. Ubumaze manoḡa reine, zae ahiri nidu'a'e agaḡani'a iriva'i'uma.

† **6:13** Fare mirihirote'e nu'e raena'a, 'Ga'a ibitozini'ete'e ebu ḡae gigi'a zu agaḡa'e mada tuḡutuḡu oname'ohe. Amen.'

23 Rehano zae ubuma'e sautaune, zae ahiri nidu'a'e uzabo'a iriva'i'uma. E'ano'o zae ahiri zamaġano agaġa'e uzaboraane, ahirize nidu'a'e uzabo gigi'a re'uma!

24 Vaze'e zuhi'a 'aheu veize gauoga mene idaġa. 'Ougine ani 'ahoga'e zamari'uma, u 'ahoga'e he'ehe'eni'uma. Ebu 'ahoga veize faine gaui'uma, u 'ahoga'e turuni'uma. E'e teige, za'e Badi'a ebu moni, 'aheu veize gauoga mene idaġa.

Ago Zamare Adudano'i
(Luka 12:22-31)

25 E'ano'o e zi'ohe. Zae ġabone veize nagi ogomu a'uma ga nagini gagi'uma ebu ahirize veize nagi dabua vidi'uma rae ago zamare adudano'i. Mazaġa ġabone zu ahiri'e ogomu zu dabua vitinoga.

26 Hitanao rafiute'e'e niniġa ġiano'i. Ze ezone mene ġorau'ohe, mene hirive'ohe, zu ogomuze godogo neġano mene nu'one ti'ohe. Rehano zae Moze, adureo radiute'e'a, ġubuze'ohe. Za'e nini vitize hune'ohe.

27 Zae bo'aġano iniu'e zamare adudaune, ġabone'a tahiġa nu fara'umahe? Mene.

28 Za nouga'ahi dabua u'ano zamare adudu'ohe? Butu kakaġa'e nougenouge ġuhure'ete'e ġiano'i. Ze mene gaue'ohe zu dabuaze mene turine'ohe.

29 Rehano e zi'ohe, butu kakaġa 'ahoga'e ma'ora vazega kini Solomona'a haġairote'e dabuaġa manomano vitinoga.

30 Butu veġa'e izidi ġaboga, hena ohoġore'e vaze'a masinadu ireo hufi hauni'uma, rehano Badi'a'a faifaine manohuni'ohe. Za'e ve vitinoga 'ahine, Badi'a'a hube hune dabua vidauzini'uma. Rehano za'e Badi'a mazao fie'eta'a'e kome'a.

31 E'ano'o ago zamare adudano'i, raena'a, 'Nagini a'uma?', 'Nagini gagi'uma?' ga 'Nagi dabua vida'uma?'

32 Badi'a aġu'a azaġani'a 'ahiguġa nidu'a vaġe'ohe. Zae Moze, adureo radiu'eta'a'e, za'a e'e ġauġa urate'eta'a'e edeġa.

33 Badi'a'a ibitozini'ete'e zu urate'ete'e da'o gezo vaġo'i. 'Ougine e'e ġauga nidu'a zuni zini'uma.

34 E'ano'o za ohoġore veize ago zamare adudano'i. Mazaġa ohoġore gauġa'e ohoġoru'u zamari'uma. Izidi'e izidi aduga da'o zamari'uma.

7

Vaze Mazao Sau'a rae Ago No'i
(Luka 6:37-38, 41-42)

1 Badi'a'a za'e sau'a azaġa rae mene zi'ete'e uratine, vaze mazao sau'a azaġa rae ago zo'i.

² Mazaḡa zae'a ḡau 'ahoga moneo vaze mazao sau'a rae reine, e'e moneo Badi'a'a zuni za'e sau'a re'uma. Za'a vaze mazao nagini haḡaine, Badi'a'a zae mazao 'ouge haḡai'uma.

³ Ḡa'e nabugo ubumao be'a dinunuḡa ḡiane'ohe. Rehano nougadu ḡae ubumao be'a gado ireḡa mene ḡiane'ohe?

⁴ Ḡae ubumaḡo be'a gado ireḡa 'e'e rehano, ḡa'e negoḡo mazao 'ahige ra'ohe, raena'a, 'Negohe, ubumaḡo be'a dinunu e'e mae vaḡinihi.'

⁵ Ḡa, zama guhi vazeḡa, ibite geno ḡae ubumao gado ireḡa e'e mae vaḡino'i. Ebu ḡa'a faine ehamanadu negoḡo ubuma mazaono'o dinunuḡa mae vaḡini'uma.

⁶ Ḡau zaḡoḡa ḡuni ago hano'i. 'Ougine ze vaetadu zae vihozi'uma. Zae hadi manomano aba zamao ago feuno'i. 'Ougine, ze'e oda hina edene ḡuzuhi'uma.*

Badi'a Mazao Umido'i
(Luka 11:9-13)

⁷ Za nagini urato'idene, Badi'a mazao umido'i, 'ouguine zini'uma. Za nagini vaḡo'idene, Badi'a mazao umido'i, 'ouguine hidi'uma. Badi'a'a danazoga uratine, ibihetao toketokero'i, 'ouguine ibiheta vavaozini'uma.

⁸ Iniu'a umidine ha'uma, iniu'a vaḡine hidi'uma ebu iniu'a toketoketine ibiheta vavaoha'uma.

⁹ Zae bo'aḡano iniu'a ubuga'a beredi umidine hadi ha'umahe?

¹⁰ Ebu ane'a ḡozone umidine, mohe ha'umahe?

¹¹ Za'e sau'a azaḡa rehano, ḡau manomano ubudeze zenoga urate'ohe. E'e teige, zae Moze, adureo radiu'eta'a'e, ane mazao umide'ete'e azaḡa hube hune ḡau manoḡa zini'uma.

¹² E'ano'o vaze'a zae mazao haḡai manoḡa haḡae'ete'e urato'idene, zae zuni zeḡe mazao haḡai manoḡa haḡao'i. 'Adi'e Mose goro ḡoe'a zu peroveta azaḡani'a ihozirote'e ḡoe'a ra'ohe.

Ibiheta Kokosiḡa
(Luka 13:24)

¹³ Ibiheta kokosiḡano diuḡo'i. Mazaḡa runeo diuḡite'e ibiḡa ibihetaḡa'e rafaḡa zu boro, e'ano'o e'e ibiḡano diuḡe'ete'e azaḡa'e ḡehaḡa.

¹⁴ U ḡabone tuḡutuḡu diuḡe'ete'e ibiḡa ibihetaḡa'e kokosiḡa zu e'e ibiḡano onamoga'e riḡa, e'ano'o e'e ibiḡano diuḡe'ete'e azaḡa'e tahiḡa.

Ire ebu Ire Maḡa
(Luka 6:43-44, 13:25-27)

* 7:6 Huga'e, 'Badi'a ḡoere mene igi'ete'e azaḡa mazao ago barebare ihozo'i.'

¹⁵ Ĝuriro peroveta azaĝa ĝiano'i. Ze mamoe naminamiĝa teige onai'uma, rehano zeĝe zama'e butu ĝuniĝa vihovihoĝa heuĝa.

¹⁶ Ire'e maĝa horonadu nagi ireĝa ederi'uma. Vaini maĝa'e ire renoga'ono'o mene ini'ohe zu figi maĝa'e ĝunu renoga'ono'o mene ini'ohe.

¹⁷ E'e teige, ire manoga nidu'a'e maĝa manoga ini'ohe, u ire sau'a'e maĝa sau'a ini'ohe.

¹⁸ Ire manoga'e maĝa sau'a mene ini'ohe, u ire sau'a'e maĝa manoga mene ini'ohe.

¹⁹ Maĝa manoga mene ini'ete'e ireĝa nidu'a'e udi mode'ohe ebu ire rogao hufi haone'ohe.

²⁰ E'ano'o zeĝe haĝai horonadu ze'e vaze nagiĝa ederi'uma.

²¹ Eĝe mazao, 'Zuhia Boro, Zuhia Boro,' rae huhe'ete'e azaĝa mene nidu'a'e Badi'a'a ibitozini'uma. Rehano eĝe Mama, adureo radiu'ete'e'a urate'ete'e haĝaiĝa haĝae'ete'e vazeĝani'a da'o ibitoha'uma.

²² Badi'a kota madaĝano, vaze ĝehaĝani'a eĝe ihi'uma, raena'a, 'Zuhi'a Boro, Zuhi'a Boro, eme'e ĝae nio Badi'a ĝoere ihozido, zu ĝae nio vine sau'a hegoze buzido zu ĝae nio gigi'a haĝaiĝa ĝehaĝa haĝaido'.

²³ 'Ougine, eĝe'a dehene zi'uma, raena'a, 'E za'e mene ederiro. Za, haĝai sau'a azaĝa, eĝe mazaono'o vaĝino'i.'

Egadu Haĝae'ete'e Azaĝa

(Luka 6:47-49)

²⁴ Eĝe ĝoere egadu haĝae'ete'e vazeĝa'e huhuzaĝa. Ani'e vatava rana neĝa ogorarote'e vazeĝa heuĝa.

²⁵ Irugu'a ru'anadu zobozobo'a bororarotene ebu zavara boro'a feuradu neĝa beivotene, e'e neĝa'e mene higaroo, mazaĝa vatava rana ogoraro.

²⁶ U eĝe ĝoere egadu mene haĝae'ete'e vazeĝa'e hahizaĝa. Ani'e ni'uri rana neĝa ogorarote'e vazeĝa heuĝa.

²⁷ Irugu'a ruanadu zobozobo'a bororarotene ebu zavara boro'a feuradu neĝa beivotene, e'e neĝa higau bauradu fatariro."

²⁸ Iesu'a e'e ĝoe'a nidu'a hauĝirotene, vaze ĝuĝuvaĝani'a ane ihore u'ano zaguzagaroo.

²⁹ Mazaĝa Mose goro ĝoe'a ihoze'ete'e azaĝa teige mene ihoziro, rehano Badi'a gigi'a hina ihoziro.

8

Lefera Vazeĝa Fainiro

(Mareko 1:40-45, Luka 5:12-16)

¹ Iesu'a maḡanono'o ovairotene, vase ḡuḡuvaḡani'a ane hegote onamiro.

² Lefera vaseḡa 'ahogani'a ani vaḡe onairo, ebu ane zamao obena hina tuḡadu niro, raena'a, "Zuhi'a Boro, ḡa urato'idene faiho'i!"

³ Iesu'a 'evo'a einadu vase e'e oboniro, ebu raena'a, "E urate'ohe. Ḡae manoro'i!" 'Ougadu lefara e'e'a zogone dauḡiro.

⁴ Ebu Iesu'a nina'a, "Vaze 'ahoga ago no'i. Rehano dibu'o vaseḡa vaḡe onamadu ahi'o ihono'i!"* Ebu ḡae'a manorate'e vase'a ederifine, Mose'a reirote'e gahunoga mae onamadu Badi'a dibu'o hano'i."

*Uti Azaḡa Ḡihi'ani'a Iesu mazao Firo
(Luka 7:1-10, Ioane 4:43-54)*

⁵ Iesu'a Kaperanauma neḡa boro diuḡirotene, Roma uti azaḡa ḡihi'a 'ahogani'a onaadu dananoga uminiro,

⁶ raena'a, "Zuhi'a Boro, eḡe tuḡure vaseḡa 'ahoga'e ahi'a haganoga mene idaḡa radu neo baze'ohe. Ahi'ani'a giginadu ḡaniḡanau radiu'ohe."

⁷ Iesu'a nina'a, "Eḡe'a onamadu faini'uma."

⁸ Rehano uti azaḡa ḡihi'ani'a naenaenina'a, "Zuhi'a Boro, e'e mene vase manoḡa, e'ano'o ḡae'a eḡe ne diuḡoga'e mene manoḡa. Rehano ḡoere da'o ro'i, 'ougine eḡe tuḡure vaseḡa'e manori'uma.

⁹ Mazaḡa e'e zuni vase 'ahoga 'u'uḡano gaue'ohe, zu eḡe uti azaḡa'e eḡe 'u'uḡano gaue'ohe. Eḡe'a vase 'ahi nina'a, 'Onamo'i' reine, ani'e oname'ohe, ebu 'ahoga omo nina'a, 'Aro'i' reine, ani'e are'ohe. Eḡe'a eḡe tuḡure vaseḡa 'ahoga nina'a, "Adi haḡao'i' reine, ani'e haḡae'ohe."

¹⁰ Iesu'a e'e ḡoe'a igirotene zaguzagaru, ebu ani hegotirote'e azaḡa ziro, raena'a, "Eḡe'a hube hune zi'ohe, Badi'a mazao 'ahige fie gigaru'ete'e vaseḡa'e Isaraela azaḡa zamaḡano ize mene horoneha!

¹¹ E zi'ohe, Iuda mene azaḡa ḡehaḡani'a mada'a ite'ete'e moneono'o zu mada'a zubure'ete'e moneono'o onai'uma, ebu Badi'a'a ibitohau'ete'e zamaḡano Aberahamo, Isako zu Iakobo teite ehoradu ogau tibura'uma.

¹² Rehano Iuda azaḡa, Badi'a'a ibitozini'ohe rae zamarirota'a'e, enona mae feuzadu uzabo zamaḡano radi'uma. Ze e'ea nia'uma zu ḡononeze atiti'uma."

¹³ Ebu Iesu'a uti azaḡa ḡihi'aḡa niro, raena'a, "Onamo'i. Ḡa'e eḡe mazao fie'ete'e teige, ḡae tuḡure vaseḡa'e manori'uma." Ani'a 'ouge reirotene madaḡano tuḡure vaseḡa e'e manoriro.

* 8:4 A'e, dibu'o vaseḡani'a ahiri udahadu manoreha reifine

*Vaze Ġehaġa Faiziro**(Mareko 1:29-34, Luka 4:38-41)*

¹⁴ Ebu Iesu'a Petero ne diuġirotene Petero emoġa roġaeġa'e uginadu baze radoga horoniro. 'Ahi'a'e gigi'a bagaġa.

¹⁵ Iesu'a roġae 'evo'a obonadu ahi'a gigi'a 'ai dauġiro. Ebu ani iġunadu Iesu veize ogomu ġorohe haro.

¹⁶ Ġoravare'ete'e zamaġano, vine sau'ani'a ragano reirote'e azaġa ġehaġa Iesu vaġe tutuze onairo. Ani'e ġoere hina vine sau'a hegoze buziro ebu ugi azaġa nidu'a faiziro.

¹⁷ A'e peroveta vazeġa Isaia'a Badi'a ġoere reirote'e'a hudaro, raena'a,

“Ani emeġe gigi'a meiro ebu emeġe ugi mae vaġiniro.”

*Iesu Hegote'ete'e Vazeġa**(Luka 9:57-62)*

¹⁸ Iesu vaze ġuġuvaġani'a ane mazao nu'oru radoga horoziotene, ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, “Du'ura mon-eafa fare onamihi.”

¹⁹ E'e madaġano Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e vazeġa 'ahogani'a Iesu vaġe onaadu niro, raena'a, “Ihore vazeġa, ġae'a no'e onamine, e ġae hegoti'uma.”

²⁰ Iesu'a naenaenina'a, “Butu ġuniġa'e bazuni haba'azeta, ebu hitana niniġa'e nezeta. Rehano eġe, Vaze Ubuġa'e bazunihe haba'a'e o'o'a.”

²¹ Iesu tahi'a 'ahogani'a niro, raena'a, “Zuhi'a Boro, e geno mamahe guri onamihi.”

²² Rehano Iesu'a nina'a, “Ġa'e eġe hegoto'i. Vine ruga azaġani'a rune azaġa ġuri'uma.”

*Zavara 'Uiro**(Mareko 4:35-41, Luka 8:22-25)*

²³ Ebu Iesu'a ġasio tirirotene, ane tahi'atahi'a'a ani hegote tiro.

²⁴ E'e enogano, zavara boro'a du'urao feuriro ebu sa'u'a ġasio kafere diuġiro. Rehano Iesu baze radiro.

²⁵ E'ano'o ze'a ane vaġe onamadu evaniro, raena'a, “Zuhi'a Boro, emeġe ġabof'o'i! Eme nariga zubure'ohe!”

²⁶ Ebu ani'a naenaezina'a, “Za nougadu rihau'ohe? Za'e Badi'a mazao fie'eta'a'e kome'a!” Ebu ani iġunadu zavara zu sa'u roziro. 'Ougirotene, zavara zu sa'u'e roġeru hauġiro.

²⁷ Iesu tahi'atahi'a'a zaguzagaro, raena'a, “Vaze 'ahie naghi vaze? Zavara zu sa'u'a ane ġoere egohu'ohe.”

Vine Sau'aḡeta Vazeḡa Fainiro
(Mareko 5:1-20, Luka 8:26-39)

²⁸ Iesu'a du'ura moneafa, Gadara haba'ano feurirotene, vine sau'ani'a ragano reirote'e vazeḡa 'aheu'a idu haba'anono'o onaadu Iesu hidiro. Zamaze ufeta ḡugi'eta 'ahine, e'e ibiḡano vaze'a onamoga mene idaḡa reiro.

²⁹ Ebu ze ḡihau bagaḡa ani ḡoreniro, raena'a, "Badi'a ubuga! Ġa'e emeḡe mazao nagini urate'ohe? Ġa'e, kota madaḡa ḡonaga 'izema mougano, aduga rifoga veize emeḡe vaḡe onahehe?"

³⁰ U tahiḡa faḡano aba ḡehaḡani'a ogau radiunu.

³¹ Ebu vine sau'ani'a Iesu uminiro, raena'a, "Ġae'a eme hegofe bufo'idene, aba ḡuḡuvaḡa 'omo mazao tuḡufo'i."

³² Ani vine sau'a zina'a, "Onamo'i!" 'Ouge reirotene, ze vaze 'aheu mazaono'o buanadu aba zamaḡano diuḡiro. Ebu aba e'e nidu'a maḡa gagaga'ono'o dure ovoadu du'urao diuḡiro ebu hunuhune rudaro.

³³ 'Ougadu aba taufe'ete'e azaḡa'e dure neze onamiro, ebu vine sau'ani'a ragano reirote'e azaḡa mazao nagini'a furerarote'e hariḡa nidu'a me'odoziniro.

³⁴ Ebu e'e neḡa azaḡa nidu'ani'a buanadu Iesu hidoga veize onairo. Ze Iesu hidirotene, ani'e zeḡe haba'anono'o vaḡinoga uminiro.

9

Ahi'a Mene Hagane'ete'e Vazeḡa Fainiro
(Mareko 2:1-12, Luka 5:17-26)

¹ Iesu'a ḡasio tiradu du'ura moneafa fariro ebu ane'a radiunute'e neḡa boro Kaperanauma bare onamiro.

² Ebu vaze nu'a ahi'a mene hagane'ete'e vazeḡa faratao bazune teadu ani vaḡe herate onairo. Zeḡe'a Iesu mazao fie'ete'e Iesu'a horonirotene, ahi'a mene hagane'ete'e vazeḡa niro, raena'a, "Ubude, zamaḡo rinedo'i. Ġae sau'a 'ai aḡutu modeha."

³ 'Ougirotene, Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa nu'e zeḡe'a bare zamariro, raena'a, "Vaze 'adi'e ane bare Badi'a rae rahehe? Badi'a ni rae sausaune'ohe!"

⁴ Iesu ani zeḡe'a nagini zamare'ete'e ederadu ziro, raena'a, "Nougadu za zamarone sau'a zamare'ohe?"

⁵ Ani mazao nougenouge nine, ufiḡa? 'Ġae sau'a 'ai rae modeha' rae ni'ete'e ga 'Iḡunadu onamo'i' rae ni'ete'e?"

⁶ Rehano e ani manoni'uma ebu ani sau'a zu rae modi'uma, mazaḡa eḡe, Vaze Ubuḡa'e raha 'adao vaze sau'a rae mode'ete'e giḡi'aḡa meirote'e zuni za ihozi'uma." Ebu

Iesu'a ahi'a mene hagane'ete'e vazeġa e'e niro, raena'a, "Eġe'a ġa'ohe, iġuno'i ebu farataġo odohadu neġo onamo'i"
 7 Ebu vaze 'ai iġunadu neġa onamiro.

8 Vaze ġuġuvaġa'e e'e horonirotene riharo ebu Badi'a'a 'uġuġa ġiġ'aġa vaze zinirote'e* u'ano Badi'a niguniro.

Mataio Zamaharo

(Mareko 2:13-17, Luka 5:27-32)

9 Iesu'a e'eano'o ibio onamiro. Ebu vaze 'ahoga niġa Mataio'a takesi haba'ano ehore'enogano horoniro. Ebu Iesu'a niro, raena'a, "Eġe hegoto'i." 'Ougirotene ani iġunadu Iesu hegotiro.

10 Iesu'a Mataio neo ogarote'e madaġano, takesi azaġa zu haġai sau'a azaġa ġehaġani'a Iesu zu ane tahi'atahi'a teite ogau tiburaro.

11 Farisea azaġani'a e'e horonirotene, Iesu tahi'atahi'a ġadiziro, raena'a, "Nouġadu zae ihore vazeġa'e takesi azaġa zu haġai sau'a azaġa teite ogau tibur'ohe?"

12 Iesu'a e'e egadu ziro, raena'a, "Ugi o'o'a azaġa'e gohe vazeġa mene vaġe'ohe, rehano ugi azaġani'a ani vaġe'ohe.

13 E'e teige, zeġe bare haġai duduġa rae zamare'ete'e azaġa huzoga radu eġe'a mene onairo. Rehano zeġe bare haġai sau'a rae zamare'ete'e azaġa huzoga radu onairo. Badi'a'a 'ahige reiro, raena'a, 'E'e zae'a dibu'o inoga da'o mene urate'ohe, rehano vaze vetuġazoga ufeta urate'ohe.' Za onamadu ġoere huga e'e edero'i."

Ihore Iziga

(Mareko 2:18-22, Luka 5:33-39)

14 Ebu Ioane tahi'atahi'a'a Iesu vaġe onaadu ġadiniro, raena'a, "Emeġe zu Farisea azaġa'e ogomu moneo mada ġehaġa zaġozaġe'ohe. Rehano ġae tahi'atahi'a'e nouġadu mene zaġozaġe'ohe?"

15 Iesu'a ziro, raena'a, "Hahure'ete'e madaġano, ohoze hahu izigani'a huze'ete'e azaġa'e ane teite ogau tiburane, ze mene zaġozaġe'ohe. Rehano zeġe mazaono'o ohoze hahu iziga'e mae vaġini'uma madaġani'a onaine, ze'e vetuġa ranadu zaġozaġi'uma.

16 Vaze 'ahogani'a dabua iziga vari'e madu dabua amahiġa mene banini'ohe, mazaġa dabu'aġa vuzuine, dabua si'iga iziga'e ġuanadu amahiġa hutubadu borofe ziga'uma.

17 Ebu vaze 'ahogani'a vaini vuġa fuse† amahiġa zamaġano vaini vuġa iziga mene be'une ufi'ohe. Be'une ufine, vaini vuġa iziga ane'a bare busure bororadu fuse

* 9:8 Ga, vaze harote'e 9:13 9:13 Hosea 6:6 † 9:17 Gouti ogaġa hina haġairote'e fuseġa

amahiḡa'e ziga'uma. Ebu sore rururanadu fuse amahiḡa sausauni'uma. E'ano'o vaini vuḡa iziga'e fuse izigano be'une ufi'ohe ebu anianine'e manōḡa radiu'ohe."

Roḡae Tahiaḡa ebu Ugi Roḡaeḡa
(Mareko 5:21-43, Luka 8:40-56)

¹⁸ Iesu'a e'e ḡoe'a zinirote'e zamaḡano, nu'onu'o neḡa ḡihi'aḡa 'ahogani'a Iesu vaḡe onairo. Ebu ani zamao ḡuḡuradu niro, raena'a, "Eḡe aboe'e izidu'u rudaneha. Rehano ḡae'a onaadu ane rana 'evo'o tine, ani ḡabodi'uma."

¹⁹ Ebu Iesu zu ane tahi'atahi'a'e iḡunadu ane teite onamiro.

²⁰ Onamirote'e zamaḡano roḡae 'ahoga, roḡae ugi madu muri 12 radiunute'e'a, Iesu ḡarunio onairo ebu ani dabua 'ariḡa oboniro.

²¹ Mazaḡa ani'e zamare'ena'a, 'E'a dabuaḡa tahiḡa obonine manori'uma.'

²² Ebu Iesu'a tehadu roḡae e'e ḡianiro, raena'a, "Aboe, zamaḡo rinedo'i! ḡae'a eḡe mazao fiate'e u'ano ugiḡo'a manoreha." 'Ouge reirote'e madaḡano roḡae 'ai manoriro.

²³ Iesu'a nu'onu'o neḡa ḡihi'aḡa neo feurirotene, rune badaḡa haḡae'ete'e azaḡa zu vaze ḡuḡuvaḡani'a harae'ete'e horoziro.

²⁴ Ebu ani'a ziro, raena'a, "Zae nidu'a buano'i! Roḡae tahi'aḡa'e mene rudaneha. Ani'e baze'ohe." Rehano ze'e Iesu eḡofoharo.

²⁵ Vaze ḡuḡuvaḡa enoneo tuḡuze buzirote'e ḡarugano, Iesu'a ne zamaḡa diuḡadu roḡae tahi'aḡa 'evore oboniro. 'Ougadu ane'a iḡuniro!

²⁶ Ebu e'e hariḡa'e e'e haba'a nidu'a zamaḡano ḡehararo.

Ubuma Kuru zu Mumutafa Vazeḡa Faiziro

²⁷ Iesu'e de'ea mode onamirote'e madaḡano, ubuma kuru vazeḡa 'aheu'a ani hegotiro. Ze'a ḡihau huario, raena'a, "Davida mariga, eme vetuḡafo'i!"

²⁸ Iesu'a ne diuḡirotene, ubuma kuru azaḡani'a ane vaḡe onairo. Iesu'a ḡadiziro, raena'a, "Za eḡe'a faizi'uma rae fie'ehe?" Ze'a naenaenina'a, "O'e, Zuhi'a Boro."

²⁹ Ebu ani'a ubumaze obonadu ziro, raena'a, "Zae'a eḡe mazao fie'ete'e idunaḡano ubumaze'a manori'uma."

³⁰ Ebu ubumaze'a ra'aro. 'Ougadu Iesu'a riḡa hune ziro, raena'a, "Zae mazao fureranate'e ḡauḡa vaze 'ahoga ago no'i."

³¹ Rehano ze onamadu e'e haba'a nidu'a zamaḡano ani hari rae ḡehaniro.

³² Ebu ze neonono'o buau onamirotene, vase nu'a vase 'ahoga Iesu vaḡe tutune onairo. Vine sau'ani'a vase e'e ragano radu ani'e ḡoeroga mene idararo.

³³ Ebu Iesu'a vine sau'a ane mazaono'o hegone bunadu mumutafa vazeḡani'a ḡoeriro. Vaze ḡuḡuvaḡani'a e'e horonadu zaguzagaro, ebu raena'a, "Ibite Isaraela haba'ano 'ahiguḡa mene fureraro."

³⁴ Rehano Farisea azaḡani'a raena'a, "Ani'e vine sau'a zuhi'aḡa gigi'aḡano vine sau'a hegone buneha."

Gau Azaḡa'e Tahigā

³⁵ Iesu'a haba'ahaba'a zu ne nidu'a ragave'ena'a, zeḡe nu'onu'o neḡano ihozinu zu Badi'a'a ibitozini'ete'e hariḡa manoga haraminu ebu ugi nunu nidu'a faizinu.

³⁶ Iesu'a vase ḡuḡuvaḡa horozitotene, vetuḡaziro, mazaḡa zamaze'e adudaro zu ze'e dana mene hidiro. Ze'e vase'a mene taufe'ete'e mamoeḡa heuḡa.

³⁷ Ebu ani ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, "Hirive'ete'e ḡauḡa'e ḡehaḡa, rehano gau azaḡa'e tahiḡa.

³⁸ E'ano'o hirive'ete'e Zuhi'aḡa, Badi'a mazao gau azaḡa ane mebao tuḡuzoga veize umino'i."

10

Iesu'a Ane Tahi'aḡa 12 Tuḡuze Onamiro

(Mareko 6:7-13, Luka 9:1-6)

¹ Iesu'a ane tahi'atahi'a 12 huze nu'oziro ebu vine sau'a hegoze buze'ete'e zu ugi nunu nidu'a faize'ete'e gigi'aḡa ziniro.

² Iesu tahi'a 12 nize'e ahi e'e: Ibi'a'e Simona, niḡa 'ahoga'e Petero zu ane negoḡa Aniderea, Zebedeo ubuga 'aheu Iakobo zu ane negoḡa Ioane,

³ Filipino, Batolomeo, Tomasi, takesi vazeḡa Mataio, Alefeo ubuga Iakobo, Tadeo,

⁴ Roma gavamani utitozini'ete'e duḡuruḡa vazeḡa* niḡa Simona ebu Iesu revoharota'a'e, Isakariota vazeḡa niḡa Iuda.

⁵ Iesu'a ane tahi'a 12 tuḡuze'ena'a, 'ahige ihoziro, raena'a, "Iuda mene azaḡa haba'a ago onamo'i ebu Samaria haba'ano neḡa 'ahogani ago diuḡo'i.

⁶ Rehano Isaraela haba'ano dauḡirote'e mamoeḡa 'u'a onamo'i.

⁷ Ebu neḡaneḡa diuḡe onamo'idene 'Badi'a'a ibitozini'ete'e madaḡa 'ai haniteha,' rae haramozeno'i.

⁸ Ugi azaḡa faizo'i, rune azaḡa ḡabozo'i, lefera azaḡa faizo'i ebu vine sau'a hegoze buzo'i. Zae'a hidirota'a'e

* 10:4 Duḡuruḡa niḡa'e Zealota

naeḡa mene haḡairo, e'ano'o naeḡa ago mae'ena'a ḡahugo'i.

⁹ Moni niharazeo ago odoho'i.

¹⁰ Ragavo zamaḡano nihara ga dabua 'ahoga ga tamaka ga tuḡu ago odoho'i, mazaḡa gau vazeḡa'e nagini urate'ete'e ḡauḡa'e hidi'uma.

¹¹ Haba'ahaba'a zu neḡaneḡa diuḡine, de'ea mae ḡihizi'uma vazeḡa vaḡo'i ebu ane neo rado'i onamo e'e neḡa mode iḡuno'i.

¹² Ani ne diuḡo'idene, 'Badi'a'a manohuga zini'uma,' rae zeno'i.

¹³ Ebu e'ea radiu'ete'e azaḡa'e manoga ro'idene, zae'a rate'e Badi'a manohuga zeḡe rana radi'uma. U mene manoga ro'idene, zae'a rate'e Badi'a manohuga'e zae bare vaḡi'uma.

¹⁴ Haba'a ga neḡa 'ahoga azaḡani'a zae mene mae ḡihizo'idene ga ḡoereze mene egozeno'idene, odaze hu'uruḡa zauhe mode manahadu e'e haba'a ga neḡa mode iḡuno'i.†

¹⁵ E hube hune zi'ohe. Ibite Sodoma zu Gomora haba'a azaḡa'e sau'aze boro u'ano, Badi'a'a ruiziro. Rehano Badi'a kota madaḡano zae mene mae ḡihizirote'e neḡa azaḡa'e ufeta aduga boro hidi'uma.

Iesu Tah'i'atahi'a'a Aduga Hidi'uma

(Mareko 13:9-13, Luka 21:2-17, 12:2-9)

¹⁶ Butu ḡuniḡa bo'aḡano mamoe tuḡuze'ete'e teige, e za agire azaḡa bo'aḡano tuḡuze'ohe. E'ano'o mohe teige eda'e eda'o'i‡ zu Tubugo niniḡa teige sau'a ago haḡao'i.

¹⁷ Rehano vaze ḡiazo'i, mazaḡa ze'a oboze teadu kotao ohozi'uma ebu zeḡe nu'onu'o neḡano masizi'uma.

¹⁸ Eḡe u'ano gavana azaḡa zu kini mazao ri'izi'uma, ebu zae'a eḡe hari zeḡe zu Iuda mene azaḡa rae fureni'uma.

¹⁹ Rehano no'e madaḡano ze'a kotao obozeto'idene, zae'a nagini re'uma ga nougenouge re'uma moneo ago zamare borofo'i. Mazaḡa e'e madaḡano za'a re'uma ḡoe'a'e ihozi'uma.

²⁰ Ḡoe'aze'e mene zae mazaono'o, rehano Moze vigani'a zae mazaono'o ḡoeri'uma.

²¹ Negoḡani'a negoḡa revohanadu runeo tuḡuni'uma. Ebu mogani'a ubuga revohanadu runeo tuḡuni'uma. Ebu ubudeze'a vize moze agirezadu runeo tuḡuzi'uma.

† **10:14** A'e vaze'a ze mene mae ḡihizadu aduga hidi'uma rae ihoze'ohe.

‡ **10:16** Zarama'a maniḡa veize eda'erau avotite'ohe.

22 Eġe u'ano vase nidu'a'a zae he'ehe'ezi'uma. Rehano edau gīgaru onamo ġonaga meite'e vaseġa'e ġabone hidi'uma.

23 Haba 'ahogano za sausauzo'idene, feranadu haba 'ahoga onamo'i. E hube hune zi'ohe, za Isaraela haba'a nidu'a izema harame oname hauġogano, eġe, Vaze Ubugani'a onai'uma.

24 Tahī'a'e ane ihore vaseġa mene vitini'uma ebu tuġure vaseġa'e ane zuhi'a mene vitini'uma.

25 Tahī'a'e ane ihore vaseġa teigi'uma reine idaġa ebu tuġure vaseġa'e ane zuhi'a teigi'uma reine idaġa. Vaze'a eġe, zae Zuhi'a, Belezebulo[§] rae huhine, zae, eġe tahi'atahi'a, ufeta sau'ano huzi'uma.

26 E'ano'o vase'a sausauzo'idene, ago ze rihozo'i, mazaġa u'uruġa ġau'a nidu'a Badi'a'a furene hauġi'uma.

27 E'a zae da'o zi'eta'a'e zae'a vase nidu'a zo'i. Ebu eġe mazaono'o zae'a da'o igi'eta'a'e ne azaġa nidu'a ġihau rae fureno'i.*

28 'Ahiri da'o ma'ete'e u vine manoga mene idaġa ra'ete'e azaġa'e ago rihozo'i. Rehano Badi'a da'o rihono'i, mazaġa ani'e vine zu ahiri'e ire rogao hufi haonoga idaġa.

29 Tiburi ninīġa 'aheu'e moni kome'a hina hoite'ohe. Ze'e mene ġau boro rehano, Badi'a'a mene uratine, ze 'ahogani rahao mene uiti'uma.

30 Badi'a'a zae vadini iguġa nidu'a nugu zuni edeġa.

31 E'ano'o ago rihano'i, mazaġa za'e Badi'a ubumao Tiburi ninīġa vitine ġihi'aġa.

32 Iniu'a vase ubumao eġe moneo edaune, eġe'a zuni adureo Mamahe ubumao ane moneo eda'uma.

33 Rehano iniu'a vase ubumao e o'ohine, eġe'a zuni adureo Mamahe ubumao ani o'oni'uma.

Mene Uniho Manoġa, Rehano Benisi

(Luka 12:51-53, 14:26-27)

34 E'e uniho manoġa rahao 'ada mae ariro rae ago zamaro'i. E'e uniho manoġa mene mae ariro, rehano benisi mae ariro.

35 E'a onairiota'a'e,

ubuga'e moga teite agiretitoga, avo'a'e vi'a teite agiretitoga, roġae'e ani hadoga roġaeġa teite agiretitoga veize ra'ohe.

36 Agire azaġa'e zae ne tiba azaġa re'uma.

§ 10:25 Niġa 'ahoga'e Satani * 10:27 Girikio, E'a uzabo zamaġano zi'eta'a'e aġaġa zamaġano rae fureno'i, ebu tegazeo sifu zi'eta'a'e vinu'ono'o rae fureno'i
10:36 10:36 Mika 7:6

37 Iniu'a moga ga vi'a ufeta zamarine, ani'e mene eḡe tahi'a re'uma, ebu iniu'a ubuga ga aboḡa ufeta zamarine, ani'e mene eḡe tahi'a re'uma.

38 Iniu'a ane satauro odohadu eḡe ḡaruna mene hegotine, ani'e mene eḡe tahi'a rae re'uma.

39 Iniu'a ane ḡabone obone giganine, ani ḡabone tuḡutuḡu mene hidi'uma. Rehano iniu'a ane ḡabone eḡe 'uano modine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma.

Naeḡa Hidi'ete'e Vazeḡa

(Mareko 9:41)

40 Iniu'a zae mae ḡihizine ani'e eḡe mae ḡihihe'ohe, zu iniu'a eḡe mae ḡihihine ani'e eḡe tuḡuhirote'e vazeḡa mae ḡihine'ohe.

41 Iniu'a peroveta vazeḡa'e Badi'a ḡoere ra'ete'e vazeḡa rae mae ḡihinine, ani'e peroveta vazeḡa hidi'ete'e naeḡa hidi'uma. Iniu'a duduḡa vaze'e vaze duduḡa rae mae ḡihinine, ani'a vaze duduḡa naeḡa hidi'uma.

42 Ebu iniu'a eḡe tahi'atahi'a, huga o'o'a azaḡa ra'eta'a'e bo'aḡano 'ahoga vu nahuga bioḡa haune, e hube hune zina'a, ani'e Badi'a'a e'e naeḡa ha'uma.

11

1 Iesu'a ane tahi'a 12 ihoze hauḡirotene, de'eano'o iḡunadu ne uhiḡauhiḡano ihozifine zu haramifine omamiro.

Iesu zu Ioane Babatiso

(Luka 7:18-35)

2 Ioane Babatiso'a ḡu'a neḡano radirote'e zamaḡano, Keriso'a nagini haḡairote'e hariḡa igiro. Ebu ani Iesu ḡadinoga veize tahi'aḡa tuḡuziro.

3 Ebu ze Iesu mazao feurirotene ḡadiniro, raena'a "Ioane Babatiso'a 'ahige ḡadi'e'ohe, 'Onai'uma reirote'e vazeḡa'e ḡahe ga eme vaze 'ahoga guhini'uma?"

4 Iesu'a naenaenziro, raena'a, "Bare onamadu zae'a egate'e zu horonate'e Ioane ihono'i:

5 Ubuma kuru azaḡa'e ehamu'ohe, oda sau'a azaḡa'e ra-gave'ohe, lefera azaḡa'e manore'ohe, teḡaze uhuḡa azaḡa'e igi'ohe zu rune azaḡa'e bare ḡaboze'ohe. Ebu zahara azaḡa hari manoḡa haramozini'ohe.

6 Eḡe mazao fie'eta'a'e mene mode'ete'e vazeḡa'e manohugaḡeta.

7 Ioane tahi'a'a iḡunirotene, Iesu'a Ioane moneo vaze ḡuḡuvaḡa ziro, raena'a, "Za vaze nagiga horonoga veize haba boha'a onamiro? Zavara'a Imi veḡa hudi naeni-naeni'ete'e horonoga radu onamirohe? Mene.

⁸ 'Ougadu za vaze nagiġa horonoga veize onamiro? Dabua manomano vidau'ete'e vazeġahe? Mene. Dabua manomano vidau'ete'e azaġa'e kini neo radiu'ohe.

⁹ 'Ougadu vaze nagiġa horonoga veize onamiro? Peroveta vazeġahe? O'e. E zi'ohe, peroveta azaġa nidu'a vitize'ete'e vazeġa'e Ioane.

¹⁰ Ioane moneo Buka Zaġoġano 'ahige mirihiro, raena'a,

'Ġiano'i. Badi'a'a ġae zamao vaze 'ahoga ibite tuġuni'uma.
Ani'e ġae zamao ġae ibi ruhibi'uma.'

¹¹ E hube hune zi'ohe, Ioane'a Keriso ibi ruhibirote'e u'ano, ani'e rahao 'ada radiu'ete'e vazeġa bo'aġano vaze nidu'a vitinoga. Rehano, Badi'a'a ibitozini'ete'e zamaġano ġonaga vazeġa zuni Ioane vitinoga ra'ohe.

¹² Ioane Babatiso'a haramirote'e madaġaono'o onao izidi, Badi'a'a ibitozini'e'eta'a'e riġa haramae'ona'e'ohe. Ebu Badi'a'a ibitozini'ete'e uratihi radu vaze'a gigau edau'ena'a, inare'ohe.

¹³ Ioane Babatiso'a izema onairote'e madaġano, peroveta azaġa zu Mose goro ġoe'a'e Badi'a'a ibitozini'eta'a'e ihoziro.

¹⁴ Ebu zae eġe'a ra'ete'e ġoe'a mae ġihinine, ego'i. Ioane'e, vaze anogani'a ari'uma rae reirota'a'e, Elia heuġa.

¹⁵ Teġaġeta vazeġa'e faifaine egadu huga edero'i.

¹⁶ Izidi ega'e naginio idazi'uma? Ze'e tahi'a kome'akome'ani'a ne hunio ehoradu arahe'ete'e heuġa. Ze rovonadu none tahi'aġani'a mone tahi'aġa mazao harae huhu'uhi'ohe, raena'a,

¹⁷ 'Eme muio zavonoga radu sura'i hodeha, rehano za mene zavoneha.

Ebu eme rune haba'ano niau ġoinaheha, rehano za mene nianeha.'

¹⁸ Ioane Babatiso'a onaadu ogomu mene audo zu vaini vuġa mene gagido. 'Ougadu za raena'a, 'Ioane'e vine sau'aġeta.'

¹⁹ U eġe, Vaze Ubuga'e onaadu ogomu au'ohe ebu vaini vuġa gage'ohe. Rehano za raena'a, 'Ani'e ogomu fu'a zu vaini vuġa fu'a. Ebu ani takesi azaġa zu haġai sau'a azaġa teite tiburu'ohe.' Rehano Badi'a hegote'ete'e azaġa huhuzaġa'e eġe zu Ioane'e duduġa rae re'uma.

*Sau'anono'o Mene Ġihure'ete'e Haba'a
(Luka 10:13-15)*

²⁰ Ebu Iesu'e ane'a haḡai gigi'aḡa ḡehaḡa haḡairote'e haba'ahaba'ano roziro, mazaḡa ze'e sau'anono'o mene ḡihuriro.

²¹ Ani'a zina'a, "Korasini azaḡa zu Betesaida azaḡa, za fase vetuḡaḡa, aduga boro hidi'uma. Zae mazao haḡai gigi'aḡa haḡainuta'a'e Turo zu Sidona* azaḡa mazao haḡaro reifone, ze'e sau'aono'o garihe zamare ḡihurifo. Ze dabua ḡu'a vidau ehoradu vega vadinizeo rurube'ena'a, zeḡe'a zamare ḡihurifo.

²² E zi'ohe, Badi'a kota madaḡano, za'e Turo zu Sodoma azaḡa aduga vitine hidi'uma.

²³ Kaperanauma azaḡa, za Badi'a haba'ao gubazi'uma rae zamare'ehe? Mene! Za'e rune haba'ano mae feuzi'uma. Zae mazao haḡairote'e haḡai gigi'aḡa Sodoma azaḡa mazao haḡaifo reifone, ze'e sau'aono'o ḡihuradu izidi ize radiu'efo.

²⁴ Rehano e zi'ohe, Badi'a kota madaḡano, za'e Sodoma azaḡa aduga vitine hidi'uma.

Eḡe Vaḡe Aradu Ahio Ohono'i

(Luka 10:21-22)

²⁵ E'e madaḡano Iesu'a kuraro, raena'a, "Mama, ḡa'e adure zu raha Zuhi'aḡa. E nigu'e'ohe, mazaḡa ḡae'a huhuzaḡa zu edeḡa boro azaḡa mazao huga 'ahi u'u'rutiro. Rehano tahi'a teige, edeḡa o'o'a rae zamarete'e azaḡa mazao'e fureniro.

²⁶ Mama, a hube, 'ouge haḡairota'e ḡae'a urate'ete'e ḡauḡa."

²⁷ Ebu ani'a vase ziro, raena'a, "Eḡe Mama'a ḡau nidu'a eḡe iniro. Vaze 'ahoga'e e'e aḡu'a, rehano eḡe Mama da'o edeḡa. Ebu vase 'ahoga'e eḡe Mama aḡu'a, rehano eḡe, Ane Ubuga da'o edeḡa. Ebu e eḡe Mama moneo ihozoga veize ohote'ete'e azaḡa da'o eḡe Mama edeḡa.

²⁸ Taoḡa zu aduga odohe'et'e azaḡa, eḡe vaḡe aro'i, 'ougine eḡe'a ahirize ohoni'uma.

²⁹⁻³⁰ Eḡe ihoroga'e mene riḡa zu e'e hegotoga'e mene aduga. E'ano'o eḡe ihore mae ḡihinadu eḡe'ono'o edero'i. 'Ougine vineze ohoni'uma, mazaḡa e'e namiḡa zu roḡeḡa.

12

Bana Madaḡa Zuhi'aḡa

(Mareko 2:23-28, Luka 6:1-5)

¹ E'e madaḡano, Iesu'e Bana Madaḡano vuidi mebaḡa zamaḡano onamiro. Ani tahi'atahi'a'e vinizirote'e u'ano, vuidi maḡa riri'e madu aro.

* **11:21** Turo zu Sidona'e mene Iuda haba'a

² Farisea azaḡani'a e'e horonirotene a'e gaue'ohē radu Iesu niro, raena'a, "Ġiano'i, ḡa tahi'atahi'a'e Bana Madaḡa goroga varade'ena'a, vuidi hiriveha."

³ Ani'a naenaезiro, raena'a, "Za'e Buka Zaḡoḡa zamaḡano Davida'a nagini haḡairota'a'e me'odiro ga? Davida'a ane ḡatinirote'e azaḡa teite ogomuze hauḡadu vinize ruziro.

⁴ E'ano'o ani'e Badi'a ne diuḡadu dibu'o azaḡani'a da'o au'ete'e dibu'o berediḡa ane ḡatinirote'e azaḡa teite aro. Zeḡe'a Mose goro ḡoe'a varadiro.

⁵ Zu za'e Mose goro ḡoe'a me'odirohe? Ani raena'a, 'Bana Madaḡano dibu'o azaḡani'a kuru neḡao gaue'eta'a'e mene ve'oḡa.'

⁶ E zi'ohē, kuru neḡa vitine hune'ete'e vazeḡa ḡihi'aḡa'e 'ahi e'e.

⁷ Buka Zaḡoḡao Badi'a'a raena'a, 'E dibu'one da'o mene urate'ohē, rehano za'e vaze vetuḡazoga urate'ohē.' Za ḡoe'a e'e huga ederifone, duduḡa azaḡa mazao ve'oḡa rae mene zifo.

⁸ Eḡe, Vaze Ubuga'e, Bana Madaḡa Zuhi'aḡa."

*'Evo'a Rudanoga Vazeḡa Fainiro
(Mareko 3:1-6, Luka 6:6-11)*

⁹ Ebu Iesu'a e'e haba modadu zeḡe nu'onu'o neḡa diuḡiro.

¹⁰ E'ea 'evo'a rudanoga veze 'ahogani'a radiunu. Farisea azaḡa'e, Iesu'a vaze e'e fainine zeḡe kotao ohonihi radu, ani ḡadiniro, raena'a, "Bana Madaḡano uḡi azaḡa faizine idaḡahe?"

¹¹ Ani'a ziro, raena'a, "Zae bo'aḡano iniu'a mamoe tibuhugaḡeta radu Bana Madaḡano mamoeḡani'a iduo uite ovoine, iduono'o mae vaḡini'uma.

¹² Vaze'e mamoe ufeta vitizoga zu ḡihi'aḡa. E'ano'o Bana Madaḡano manoga haḡae'ete'e idaḡa."

¹³ Ebu ani'a vaze e'e niro, raena'a, "'Evo'o einoi'." Ani'a 'evo'a einirotene naeḡa 'evo'a teige 'evo'aḡani'a manoriro.

¹⁴ Rehano Farisea azaḡani'a buanadu Iesu manoga ibiḡa ḡoane vaḡiro.

Iesu'e Badi'a Tuḡure Vazeḡa

¹⁵ Iesu'e Farisea azaḡani'a manoga rae ḡo'aninuta'a'e ederirotene, e'e haba'a mode vaḡiniro. Vaze ḡuḡuvaḡani'a ani hegotiro ebu ani'a uḡi azaḡa nidu'a faiziro.

¹⁶ Rehano ani riḡa ḡoeziro, raena'a, "E'e iniu rae vaze ago ihozo'i."

¹⁷ A'e peroveta vazeḡa Isaia'a Badi'a ḡoere reirote'e'a hudaro, raena'a,

- 18 "Ahi'e e'a ohotirota'a'e, eġe tuġure vazegā.
 Ani'e eġe zamarone, eġe matu'oni'ete'e vazegā.
 Eġe'a Vinehe ane rana ohoni'uma,
 ebu ani'a haba'ahaba'ano Badi'a kota moneo haramē
 fureni'uma.
- 19 Ani'e mene roteti'uma ga mene hounai'uma,
 ebu ani'a ne hunio mene hounae ġoeri'uma.
- 20 Roratihi ra'ete'e veġa mene mae vaġine'ete'e
 ga vidatihi ra'ete'e ihure mene hudi vini'ete'e teige,
 ani'a Badi'a mazao fie'et'a'a'e kome'a ra'ete'e azaġa mene
 mae vaġizi'uma, onamo ġau ve'oġa nidu'a mae
 vaġinadu ibitozini'uma.
- 21 Ebu Badi'a aġu'a azaġa'e ani niġano ġabone hidi'uma rae
 re'uma."

Iesu ebu Belezebulo

(Mareko 3:20-30, Luka 6:43-45, 11:14-23, 12:10)

22 Ebu vase'a vine sau'ani'a agatoharote'e vase 'ahoga
 Iesu vaġe tutune ariro. Ani'e ubumaġa kuruġa zu mu-
 mutafa. Iesu'a ani fainadu ani'e ġoeriro zu ehamaro.

23 Vaze ġuġuvaġa nidu'a zaguzaganadu raena'a, "Ahi'e
 kini Davida mariga, Keriso gaogi!"

24 Rehano Farisea azaġani'a ġoereze igirotene, raena'a,
 "Ani'e vine sau'a zuhi'aġa Belezebulo* inaraġa hina vine
 sau'asau'a hegoze buze'ohe."

25 Iesu'a ze nouge rae zamare'ete'e ederadu ziro, raena'a,
 "Haba tiba zamaġano zeġe'a rovotadu utitifone, e'e
 haba'a'e ane'a bare ruini'uma. Ebu neġa ga ne tiba
 zamaġano zeġe'a rovotadu utitifone, neġa ga ne a'e mene
 edau gigara'uma.

26 E'ano'o Satani'a Satani nabuga hegozine, zeġe'a bare
 rovozadu utiti'uma. 'Ougadu zeġe habao'e nougenouge
 edau gigara'uma?

27 Eġe'a Belezebulo inaraġa hina vine sau'a hegoze buz-
 ifone, zae tahi'atahi'a'e iniu inara hina vine sau'a hegoze
 buze'ohe? Zae tahi'atahi'a'e zae mazao ve'oġa rae re'uma.

28 Rehano eġe'a vine sau'a'e Badi'a Vine hina hegoze
 buzine, za edero'i, Badi'a'a amahi zae ibitozi radiu'ohe.

29 Vaze'a ibite gezo inara vazegā ogoru teadu ani ne
 diuġi'uma, ebu ani tohe ġonota'uma.†

30 Iniu'e eġe mene teite reine, ani'e eġe agirehi'ete'e
 vazegā. Ebu iniu'e Badi'a mazao vase nu'oze'ohe radu eġe
 mene danahine, ani'e Badi'a mazao'ono'o vase rovoze'ete'e
 vazegā.

12:21 12:21 Isaia 42:1-4 * 12:24 Ni 'ahoga'e Satani † 12:29 Huga'e, Iesu'e
 Satani ogoru teadu vine sau'a hegoze'ohe.

31 E zi'ohe, vase sau'a nidu'a ebu Badi'a rae sausaune'ete'e goe'a'e Badi'a'a rae modi'uma. Rehano Vine Zaḡoḡa rae sausaunine, e'e sau'aḡa'e mene aḡutu modi'uma.

32 Iniu'a eḡe, Vaze Ubuga agire ḡerehine sau'aḡa rae modi'uma. Rehano iniu'a Vine Zaḡoḡa agire ḡorenine, raha adao zu zazore moneo sau'aḡa'e mene rae modi'uma.

33 Ire manōa'e maḡa manōa ini'uma zu ire sau'a'e maḡa sau'a ini'uma. Nagi ireḡa'e maḡa horonadu edere'ohe.

34 Za'e Zarama mariga heuḡa! Za'e sau'a azaḡa u'ano, ḡoere manōa 'ahoga mene ra'ohe. Nagini'a zamao iri'ave radiu'eta'a'e hebeono'o buau'ohe.

35 Vaze manōa'e zamaḡano manōa nu'onadu manōa furene'ohe, ebu sau'a vazeḡa'e zamaḡano sau'a nu'onadu sau'a furene'ohe.

36 E zi'ohe, Badi'a kota madaḡano vase nidu'a aneane'a huga o'o'a goe'aḡoe'a reirote'e bare rae fureni'uma.

37 Mazaḡa za'e reirote'e goe'a idunaḡano, Badi'a'a za'e duduga ga ve'oḡa rae zi'uma."

Iona Haḡai Nu Badeḡa

(Mareko 8:11-12, Luka 11:24-26, 11:29-32)

38 Ebu Mose goro goe'a ihoze'ete'e azaḡa zu Farisea azaḡani'a Iesu vaḡe aradu niro, raena'a, "Thore vazeḡa, eme ḡa'a haḡai nu badeḡa haḡae'ete'e ḡianoga urate'ohe."

39 Iesu'a naenaenziro, raena'a, "Sau'a zu Badi'a mazao mene hune fie'ete'e azaḡa'e haḡai nu badeḡa da'o urate'ohe, rehano eḡe'a mene haḡai'uma. E'a ihozi'uma'e peroveta vazeḡa Iona haḡai nu badeḡa da'o.

40 Iona'e mada uḡidu zu ohere uḡidu ḡozone boro isio radiro. E'e teige, eḡe, Vaze Ubugani'a mada uḡidu zu ohere uḡidu raha zamaḡano radi'uma.

41 Ibite madaḡano Nineva azaḡa'e Iona haramo abitadu sau'aono'o ḡihure ḡouriro. Izidi Iona vitinoga vazeḡa'e eḡe, rehano za'e eḡe ḡoere abitoga mene urate'ohe ebu mene ḡihure'ohe. E'ano'o Badi'a kota madaḡano Nineva azaḡani'a izidi ega zamao edanadu 'Za'e ve'oḡa' rae zi'uma.

42 Ibite madaḡano Siba haba'a kini roḡaeḡani'a haba faḡanono'o kini Solomona ḡoere abitoga veize onairo. Izidi Solomona vitinoga vazeḡa'e eḡe, rehano za eḡe ḡoere abitoga mene urate'ohe ebu mene ḡihure'ohe. E'ano'o Badi'a kota madaḡano Siba kini roḡaeḡani'a izidi ega zamao edanadu 'Za'e ve'oḡa' rae zi'uma.

43 Vine sau'a 'ahogani'a vase 'ahoga maza'ono'o buau'etene, ani haba boha'ano ragave'ohe ebu ahi'a ohonoga radu haba 'ahoga vaḡe'ohe. Rehano mene horone'ohe.

44 Ebu ani 'ahige ra'ohē, raena'a, 'E eġe'a vaġinate'e vazegā vaġe bare onami'uma.' Ani baradu vase e'e horone'etene, vazegā'e, neġa huga o'o'a, deheġa hune zu idaidane touga heuġa.

45 Ebu vine sau'a e'e'a onamadu vine sau'a nidu'a fu'o 'aheu fare, a'e ufeta hune sau'a, zamaze'ohē, ebu vase e'e mazao diuġe radiu'ohē. 'Ougadu vase e'e ufeta hune sautu'ohē, ibite mene heuġa. De'eguġa'e izidi ega sau'a mazao furera'uma."

Iesu Vi'a zu Negoġa

(Mareko 3:31-35, Luka 8:19-21)

46 Iesu'a 'ize vase ġuġuvaġa ġorezirote'e zamaġano vi'a zu negoġa duġuru'a feuradu ani teite ġoeroga veize enona edaro.

47 Vase 'ahogani'a Iesu nina'a, "Ġa vi'u zu negoġo duġuru'e ġa teite ġoerihī radu enona edau'ohē."‡

48 Ani'a naenaenina'a, "Iniu'e eġe nanu? Iniu'e eġe nego duġuru?"

49 Ebu ani'a ane tahi'atahi'a surizadu raena'a, "Eġe nanu zu eġe negohe duġuru'e 'ahi e'e.

50 Iniu'a Badi'a eġe Mama adureo urate'eta'a'e haġaine, eġe nego, eze, ebu nanu rae ra'ohē."

13

Ezone Feune Ġorau'ete'e Vazegā Hari Idaidaġa

(Mareko 4:1-9, Luka 8:4-8)

1 E'e madaġano Iesu'a neono'o iġunadu du'ura genaġano ehoriro.

2 Vase ġuġuvaġani'a ani babaġano nu'oraratene, ani 'ai ġasio tiradu zamaġano ehoriro. Vase ġuġuvaġa nidu'a'e du'ura genaġano edaro.

3 Ebu ani'a hari idaidaġa hina ġau ġehaġa ihoziro, raena'a, "Ego'i! Hihi vazegā 'ahogani'a mebaġano ezone ġora onamiro.

4 Feune ġuzuhīrotene, nu'e ibio rururaro, ebu nini'a onaadu au hauġiro.

5 Nu'e hadi haba'ano rururaro. Rahaġa'e severaġa. Ezogani'e ġarihe ġuhuriro, mazaġa rahaġa'e mene baruġa.

6 Ebu mada'a hiarotene, ane ġiġi'aġani'a ġuhuġa manadu roraro, mazaġa taġa o'o'a.

7 Ezone nu'e ve renogano rururaro. Ve renogani'a ġuhure bororanadu ezone ġuhuġa simariniro.

‡ 12:47 Fare mirihīrote'e nu'e v. 47 o'o'a.

⁸ U ezone nu'e raha manogano rururanadu faine ġuhure bororaro. Ebu nu'e huga ġae 100, nu'e huga ġae 60 ebu nu'e huga ġae 30 hudaro.

⁹ Teġaġeta vazeġa'e faifaine egadu huga edero'i!"

Hari Idaidaġa Huga Ihoziro

(Mareko 4:10-20, Luka 8:9-15)

¹⁰ Ebu ane tahi'atahi'a'a ane vaġe onaadu niro, raena'a, "Ġa nouga'ahi hari idaidaġa hina ġoereze'ohe?"

¹¹ Iesu'a naenaezina'a, "Badi'a'a ibitozini'ete'e mo-neo 'u'uru tirota'a'e zae mazao fureneha, rehano vaze 'ahoga'ahoga mazao mene fureneha.

¹² Faifaine zamare igi'ete'e azaġa'e, Badi'a'a edeġa boro zenadu zeġe edeġa'e ufeta borora'uma. U mene faine zamare igi'ete'e azaġa'e, Badi'a'a zeġe edeġa zuni mae vaġini'uma.

¹³ E'ano'o e'a hari idaidaġa hina ihoze'ohe, mazaġa,

'Ze'e horone'ohe rehano, mene hune horone'ohe.

Ze'e igi'ohe rehano, mene hune igi'ohe ga mene hune edere'ohe.'

¹⁴ A'e peroveta vazeġa Isaia'a reirota'a'e hudaro, raena'a,

'Ze'e Badi'a'a nagini rae'eta'a'e igi'uma rehano, mene hune ederi'uma.

Ze'e Badi'a'a nagini haġae'eta'a'e horoni'uma rehano, mene hune horoni'uma.

¹⁵ Zamaze'e riġa u'ano, teġaze u'adu mene igi'ohe, zu ubumaze kuranadu mene ehamu'ohe.

Ze mene 'ouġine, ubumaze'e Badi'a'a haġae'ete'e horoni'uma, teġaze'e Badi'a ra'ete'e igi'uma zu zamazeo Badi'a ederi'uma,

ebu hena ze Badi'a vaġe aradu ani'a ġabozi'uma.'

¹⁶ Rehano za Badi'a manohugazeta, mazaġa nagini'a fureru'eta'a'e horone'ohe zu igi'ohe.

¹⁷ E'a hube hune zi'ohe. Peroveta azaġa zu duduġa azaġa ġehaġani'a, zae'a horone'eta'a'e ġianihi reinu, rehano mene horoniro. Ebu zae'a igi'eta'a'e igihi reinu, rehano mene igiro.

¹⁸ Ezone feune ġorau'ete'e hariġa idaidaġa huga 'ahi ego'i.

¹⁹ Ezone ibio rururarota'a'e 'ahiguġa: Badi'a'a ibitozini'ete'e hariġa vaze'a egadu huga'e mene edere'ete'e u'ano, Satani'a aradu ani zamao ġorarota'a'e mae vaġine'ohe.

20 Ezone hadi haba'ano rururarota'a'e 'ahiguḡa: Vaze'a Badi'a ḡoere igi'etene matu'uzeta zogone mae ḡihine'ohe.

21 Rehano ze Badi'a mazao fie'ete'e ire taiga o'o'a heuḡa. Ze mene faḡa edau gigaru'ohe. Ebu Badi'a ḡoere mae ḡihine'ete'e u'ano, aduga ḡehaḡa hidi'etene, zogone uite'ohe.

22 Ezone ve renoga zamaḡano rururarota'a'e 'ahiguḡa: Vaze'a Badi'a ḡoere igi'ohe. Rehano raha ḡauḡa zamare adudu'ohe zu obone'ete'e toheḡa ufeta zamare'ohe. A'e Badi'a ḡoere uadu ze mene ini'ohe.

23 Ezone raha manoga rururarota'a'e 'ahiguḡa: Badi'a ḡoere igi'ohe zu e'e huga'e edere'ohe. Ebu hudau'ena'a, ḡorarota'a'e vitine'ohe, ḡae 100, ḡae 60 ga ḡae 30 ini'ohe.

Ve Hari Idaidaḡa

24 Iesu'a hari idaidaḡa 'ahoga ziro, raena'a, "Badi'a'a Ibitozini'eta'a'e vaze 'ahogani'a ani mebao ezone manoga ḡorarote'e heuḡa.

25 Rehano vaze nidu'a baze'ete'e zamaḡano, ane agire vazeḡani'a aradu vuidi bo'aḡano ve ḡoraro ebu vaḡiniro.

26 Vuidi'a ḡuhuradu maḡa haḡairotene ve zuni ḡuhuriro.

27 E'ano'o meba vazeḡa tuḡure azaḡani'a aradu niro, raena'a, 'Vaze boro, ḡa'a ḡae mebao vuidi ezone manoga ḡoraro. Rehano ve e'e noumano'o?'

28 Ani'a naenaeniro, raena'a, 'Agire vazeḡa 'ahogani'a 'ougiro.' Tuḡure azaḡani'a ḡadinina'a, 'Ḡa'e eme onamadu ve e'e ḡoroga uratehehe?'

29 Ani'a naenaezina'a, 'Mene, za'a ve ḡurine vuidi zuni ḡuri'uma gaogi.

30 Modo'i ebu zeḡe tibano ḡuhuri'uma oname hirive'ete'e madaḡa. Hirive'ete'e madaḡano eḡe'a hirive'ete'e azaḡa zi'uma, raena'a, 'Ve geno ibite ḡoro'i, ebu tibano utadu hofu'i. Hena vuidi'e tibano nu'onadu eḡe suabao zouno'i.'"

Kuava Maḡa zu Isiti Hari Idaidaḡa*

(Mareko 4:30-32, Luka 13:18-21)

31 Ani'a hari idaidaḡa 'ahoga ziro, raena'a, "Badi'a'a ibitozini'eta'a'e Kuava* maḡa tiba vaze 'ahogani'a madu nebaḡano ḡorarote'e heuḡa.

32 Ani'e maḡa nidu'a bo'aḡano kome'a fase, rehano ḡuhurine meba ḡauḡa nidu'a bo'aḡano ufeta bororanadu ire boro ra'ohe. Ebu butu nini'a rafiu are ezagano kamadu neze ogora'uma."

33 Ani'a hari idaidaḡa 'ahoga ziro, raena'a, "Badi'a'a ibitozini'eta'a'e isiti heuḡa. Roḡae 'ahogani'a isiti taḡiḡa

* 13:30 Girikio, fufu maḡa

madu uvahuḡa ḡehaḡa teite mirune tibune'ohe ebu hena uvahu nidu'a'e ubaru'ohe.”

Hari Idaidaḡa Hina Ḡoeriro
(Mareko 4:33-34)

³⁴ Iesu'a hari idaidaḡa hina ḡoere 'ahi nidu'a vase ḡuḡuvaḡa ziro. Ani'e hari idaidaḡa hina da'o vase mazao ḡoeriro.

³⁵ A'e, peroveta vaseḡani'a Badi'a ḡoere reirote'e'a hударo, raena'a,

“E'e hari idaidaḡa hina zi'uma.

Raha 'adi haḡairote'e madaḡanono'o 'u'uru tirota'a'e eḡe'a furera'uma.”

Ve Hari Idaidaḡa Huga Ihoziro

³⁶ Ebu ani'a vase ḡuḡuvaḡa muhizadu ne zamaḡa diuḡiro. Ane tahi'atahi'a'a hegote diuḡadu niro, raena'a, “Mebao ḡorarote'e ve hari idaidaḡa huga ihofoi'.”

³⁷ Ani'a naenaezina'a, “Ezone manoḡa ḡorarote'e vaseḡa'e eḡe, Vaze Ubuga.

³⁸ Meba'e raha 'adi. Ezone manoḡa'e Badi'a'a ibitozini'ete'e azaḡa, u ve'e Satani hegote'ete'e azaḡa.

³⁹ Agire vaseḡani'a ve ḡorarota'a'e Diabolo. Hirive'ete'e madaḡa'e mada ḡonaḡa, ebu hirive'ete'e azaḡa'e tuḡure viga.

⁴⁰ Mada ḡonaḡa'e ve ḡoradu ire rogao hufi haoze'ete'e teigi'uma.

⁴¹ Eḡe, Vaze Ubuḡani'a, eḡe tuḡure viga tuḡuzi'uma ebu ze'a, Badi'a'a ibitozini'ete'e azaḡa'ono'o, vase ibi sau'ao tutuze'ete'e azaḡa nidu'a zu haḡai sau'a azaḡa nidu'a rovoze nu'ozi'uma.

⁴² Zeḡe nidu'a'e ire roga gigi'aḡano mae feuzadu e'ea nia'uma zu ḡononeze atiti'uma.

⁴³ Ebu duduḡa azaḡa'e Moze'a ibitozini'ete'e zamaḡano mada teige hia'uma. Teḡaḡeta vaseḡa'e egadu faine edero'il

Ḡau Manomano U'uruga Hari Idaidaḡa

⁴⁴ Badi'a'a ibitozini'eta'a'e mebao ḡau manomano u'uruga heuḡa. Vaze 'ahogani'a horonirotene bare u'uranadu matu'uḡeta ne onamiro. Ebu ane ḡau nidu'a seronadu meba e'e hoitiro.

⁴⁵ Bare hena, Badi'a'a ibitozini'eta'a'e hadi manomano vaḡe'ete'e vaseḡa heuḡa. Hadi e'e moni boro zu iraḡa manoḡa u'ano, hoitihiradu ragave vaḡiro.

⁴⁶ Ani'a hadi manomano e'e horonirotene, ne onamadu ane ḡau nidu'a seroniro ebu hadi e'e hoitiro.

Re'eva Hari Idaidağa

47 Bare hena, Badi'a'a ibitozini'eta'a'e re'eva heuğa. Davarao einadu ġozone nunu nidu'a oğaro.

48 Re'eva'e iriva'irotene, vase'a mae hesao rehaniro. Ebu ze'a ehoradu ġozone manoğa'e inahe tunahuo mae ufiro ebu sau'asau'a'e mae modiro.

49 Mada ġonaga'e 'ahigüğa re'uma. Tuğure vigani'a onaadu dudüğa azağa maza'ono'o sau'a azağa mae rovozi'uma.

50 Ebu ze'a ire roga gigi'ağano mae feuzadu e'ea nia'uma zu ġononeze atiti'uma."

51 Ebu Iesu'a ġadiziro, raena'a, "Za'e eġe ġoere nidu'a huga'e ederahe?" Ze'a naenaenina'a, "O'e."

52 Ani'a ziro, raena'a, "Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azağa nidu'a'e Badi'a'a ibitozini'ete'e moneo ederifone, ze'e godogo neğa ġiane'ete'e azağa ġihi'ağahi'ağa heuğa reifo. Ze'e godogo zamağano ġau manomano amahiğa zu ġau manomano iziga ederadu vase ihoze'ohe.†"

Nazareta Azağani'a Iesu Hezahoharo
(Mareko 6:1-6, Luka 4:16-30)

53 Iesu'a hari idaidağa e'e haugirotene e'eano'o vağiniro.

54 Ebu ane haba, Nazareta neğa onamadu zeġe nu'onu'o neğano ihoze ġadahiro. Ze ani ġoere egadu zaguzagaro, raena'a, "Vaze adi'e nouma'ono'o zamarone manoğa zu hağaiğa gigi'a inarağa 'ahi meiro?"

55 Ahi'e ne ogoru'ete'e vaseğa ubuga. Ani vi'a'e Maria, ani negoğanegoğa'e Iakobo, Iosefa, Simona zu Iuda.

56 Ani ezeğa nidu'a'e aha ome teite. Ani'a ġau nidu'a 'ahi nouma'ono'o meiro?"

57 Ebu ze'a ani hezahoharo.

'Ougadu Iesu'a ziro, raena'a, "Haba nunu nidu'a zamağano vase'a peroveta azağa gubaze'ohe, rehano peroveta azağa zeġe habao zu nezeno da'o vase'a mene gubaze'ohe."

58 Ebu ani'a e'e neğano hağai gigi'a ġehağa mene hağairo, mazağa ze'e ani mazao mene fiuro.

14*Ioane Babatiso Rune*
(Mareko 6:14-29, Luka 9:7-9)

1 E'e madağano Galilea haba'a kiniğa Heroda'a Iesu hariğa igiro.

† 13:52 A'e, ġau amahiğa'e ihore amahiğao idaniro zu ġau iziga'e ihore izigao idaniro.

² Ebu ane gau azaḡa ziro, raena'a, "Iesu'e Ioane Babatiso gaogi. Ane'a runeono'o bare ḡabodeha! E'ano'o ane'a haḡai gigi'a inaraḡa hina gau'e'ohē."

³⁻⁴ Ibite Heroda'a negoḡa, niḡa Filipino, inuga meiro. Inuga niḡa'e Herodia. Ebu Ioane'a Heroda mazao barebare niro, raena'a, "Gae'a negoḡo inuga meirota'a'e Badi'a goro vari'eha." E'ano'o, Heroda'a Ioane obone tiro, ebu ḡu'a neḡano ohoniro.

⁵ Heroda'a Ioane matihi reiro, rehano ani'e vase ḡuḡuvaḡa rihoziro, mazaḡa ze'e Ioane'e peroveta vaseḡa rae mae ḡihiniro.

⁶ Heroda'a furerarote'e madaḡa meirotene, Herodia aboḡani'a vasevaze zamao zavonadu Heroda zama ufeta matu'oharo.

⁷ E'ano'o Heroda'a ani mazao ḡoitoriro, raena'a, "Ḡa nagini urate'eta'a'e eḡe'a ḡani'uma."

⁸ Ebu ani vi'a ḡoere egadu Heroda niro, raena'a, "Ioane Babatiso vadini siuvao ofadu izidi 'ada eno'i."

⁹ E'e igirotene, Heroda'e zamaḡa adudaro. Rehano ani'a e'ea vase zamao ḡoitorirote'e 'ahine, roḡae tahi'aḡani'a urate'ete'e ḡauḡa hano'i rae reiro.

¹⁰ E'ano'o ani'a uti vaseḡa tuḡunadu ḡu'a neḡano Ioane Babatiso 'unu vari'e ri'iro.

¹¹ Vadiga'e siuvao teadu odohe ariro, ebu roḡae tahi'aḡa hanadu ane'a vi'a haro.

¹² Ebu Ioane tahi'atahi'a'a onaadu ane ahiri mae guriro. E'e enogano ze'e Iesu vaḡe onamadu me'odoharo.

Vaze 5,000 Ḡubuziro

(Mareko 6:30-44, Luka 9:10-17, Ioane 6:1-14)

¹³ Iesu'a Ioane hariḡa igirotene, ani e'e haba'a modadu ḡasi hina vase o'o'a haba'a sifu ruhau onamiro. Rehano vase ḡuḡuvaḡani'a e'e egadu nezeono'o odao Iesu hegote onamiro.

¹⁴ Iesu'a ḡasi'ono'o buanadu vase ḡuḡuvaḡa horoziro. Ebu vetuḡazeadu ugi azaḡa faiziro.

¹⁵ Ḡoravararotene, ane tahi'atahi'a'e ane vaḡe onaadu niro, raena'a, "Ahi'e haba boha'a ebu mada 'ai zubureha. E'ano'o vase ḡuḡuvaḡa 'adi tuḡuzo'i, ebu ze uhiḡauhiḡa neḡa onamadu ogomuze hoiti'uma."

¹⁶ Rehano ani'a naenaezina'a, "Mene 'ougi'uma. Zae'a ogomu nu zeno'i."

¹⁷ Ze'a nina'a, "Eme mazao'e beredi fu'o zu ḡozone 'aheu da'o."

¹⁸ Ani'a zina'a, "Eḡe vaḡe mae aro'i."

¹⁹ Ebu ani'a vase ḡuḡuvaḡa ve rana ehoroga radu ziro. Ani'a beredi fu'o zu ḡozone 'aheu madu adure ite

giane'ena'a, Badi'a mazao kuraro. Ebu vahege tahitahadu tahi'ağa ziniro ebu zege'a vaze gahuge ziniro.

²⁰ 'Ougadu zege nidu'a ogau idararo. Ebu Iesu tahi'atahi'a'a ogomu gaha'ağaha'a'e nu'onadu tunahu 12 iri'avoniro.

²¹ E'ea ogarote'e azağa bo'ağano ohoze isoiso nidu'a'e 5000, u roğaeroğae zu tahi'a kome'akome'a'e mene me'odiro.

Vu Rana Edau Onamiro
(Mareko 6:45-52, Ioane 6:15-21)

²² E'e enogano Iesu'a tahi'ağa zogone ibite tuğuzena'a, ziro, raena'a, "Ġasio tiradu du'ura moneafa fare onamo'i." U Iesu 'ize vaze guğuvağa tuğuziro.

²³ Tuğuze hauğadu ane da'o mağa itadu kuraro. Mada'a goravararotene e'ea ane da'o radiunu.

²⁴ E'e madağano gasi'e hesa'ono'o fararo. Ebu zavara boroboro onainu 'ahine, sa'u boro ragatadu gasi gihuğihuniro.

²⁵ Iraranae reirotene, Iesu'e vu rana edau'ena'a, ane tahi'atahi'a vađe ariro.

²⁶ Ane tahi'atahi'a'a Iesu vu rana edau onairote'e horonirotene, rihau rudau'ena'a, huau ganiğanaro, raena'a, "A'e vine!"

²⁷ Rehano Iesu'a zogone ziro, raena'a, "Ago rihano'i! 'Adi eđe. Zamaze rinedo'i."

²⁸ Petero'a nina'a, "Zuhi'a Boro, a hube hune ga ro'idene, e zuni vu rana gae vađe amoga veize huho'i."

²⁹ Iesu'a nina'a, "Aro'i." Ebu Petero'a gasiono'o buanadu vu rana Iesu vađe edau onamiro.

³⁰ Rehano ani'a zavara boro horonirotene, rihanadu vu zamağa zubure ovoiro, ebu ganiğaniniro, raena'a, "Zuhi'a Boro, e gaboho'i!"

³¹ Iesu'a zogone evo'a 'einadu ani hutube gihiniro, ebu nina'a, "Ga, mene gigaru fie'ete'e vazeğa, nouğadu 'ada'adeha?"

³² Anianine gasio tirirotene, zavara 'ai dauğiro.

³³ Ebu gasi rana azağa'e Iesu niguniro, raena'a, "Hube hune ga'e Badi'a ubuga."

Ugi Azağa Faiziro
(Mareko 6:53-56)

³⁴ Zege'a du'ura faradu Genesareta haba'ano hebetiro.

³⁵ Haba e'e azağani'a Iesu'a onairote'e ederadu ne uhiğauhiğa azağa nidu'a veize goere tuğuriro. Ebu zege'a ugi azağa nidu'a Iesu vađe tutuze ariro.

³⁶ Ebu ugi azaḡani'a ani dabuaḡa 'ariḡa tahiḡano da'o tu'inoga veize ze uminiro. 'Ougadu tu'inirote'e azaḡa nidu'a'e ugize'a manoriro.

15

Zama Dehenoi (Mareko 7:1-23)

¹ Ebu Farisea azaḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa nu'a Ierusalem'a'ono'o Iesu vaḡe onaadu ḡadiniro, raena'a,

² “Ḡa tahi'atahi'a'e izema oganogano 'evoreze mene vuzu'e'ohe. Nougadu ze'a eme vouḡa goro ḡoe'a vari'e'ohe?”

³ Iesu'a naenaезiro, raena'a, “Za'e nougadu Badi'a goro ḡoe'a'e vari'adu vouḡaze goro ḡoe'a tihitihine'ohe?”

⁴ Badi'a'a raena'a, 'Vi'u mogo gubazo'i, ebu 'Iniu'a ane vi'a moga rae sausauzo'idene, mau runo'i.

⁵ Rehano iniu'a vi'a moga mazao raena'a, 'Fase, e zae danazoga mene idaḡa, mazaḡa danazi'uma ra'ete'e ḡauḡa 'ahi'e eḡe'a Badi'a ha'uma,' rae reine, zae'a ani idaḡa rae ra'ohe.

⁶ Vaze'a vize moze* mene gubane'ohe rehano, za'a ze duduga rae ihone'ohe. E'e teige, zae'a vouḡaze goro ḡoe'a u'ano, Badi'a goro ḡoe'a rae mode'ohe.

⁷ Za, zama guhi azaḡa! Peroveta vazeḡa Isaia'a zae moneo reirot'a'a'e duduga ra'ohe, raena'a,

⁸ 'Vazevaze 'ahi'e hebe hina da'o Badi'a gubane'ohe, rehano zamaze'e Badi'a mazaono'o faḡa hune.

⁹ Ze'a Badi'a mazao kurau'eta'a'e huga o'o'a, ebu ze'e vaze'a tirote'e goro ḡoe'a ihoze'ohe.”

¹⁰ Iesu'a vaze ḡuḡuvaḡa huze ane vaḡiro ebu ziro, raena'a, “Egadu edero'i.

¹¹ Hebeo diuḡe'ete'e ḡauḡa'e vaze mene toratorane'ohe. Rehano hebe'ono'o buau'ete'e ḡauḡani'a vaze toratorane'ohe.”

¹² Ebu Iesu tahi'atahi'a'a ane vaḡe onaadu niro, raena'a, “Ḡa'e Farisea azaḡani'a ḡae ḡoere egadu maḡunata'a'e edeḡahe?”

¹³ Iesu'a naenaезina'a, “Adureo eḡe Mama'a mene ḡorarote'e ḡauḡa nidu'a taiga'ono'o ḡuri modi'uma.

¹⁴ Ze mode tauḡo'i! Ze'e vaze ibitozini'ohe, rehano ubuma kuruga azaḡa heuḡa. Kuruga vazeḡani'a kuruḡa vazeḡa ibitohaune, anianine ho'ona bohire ovoi'uma.”

15 Petero'a nina'a, "Au'ete'e gāuḡa'e vaze mene toratorane'ete'e hari idaidaḡa huga ihofō'i."

16 Iesu'a zina'a, "E'a ihozata'a'e 'ize mene edeḡahe?"

17 Za'e edeḡa, ogomu'e vaze hebe'ono'o diuḡe isi zamaḡa ovoadu vesu ahiri'ono'o buau'ohe.

18 Rehano hebe'ono'o buaue'ta'a'e zamaono'o buanadu vaze toratoraze'ohe.

19 Vaze zamaono'o buau'eta'a'e zamarone sau'a, goru-goru, hahu'a daro'ete'e, ubuma ḡezo, ḡonore, kotao ḡurire ḡoere'ete'e zu vaze rae sausauze'ete'e ra'ohe.

20 De'eguḡani'a vaze toratorane'ohe. Rehano 'evore mene vuzuadu ogomu au'ete'e'a vaze mene torane'ohe."

Kanana Roḡaeḡani'a Iesu Mazao Firo
(Mareko 7:24-30)

21 Iesu'a Galilea haba'a modadu Turo zu Sidono haba'a onamiro.

22 E'e haba'ano Kanana† roḡaeḡa 'ahogani'a ani vaḡe aradu ḡihau huniro, raena'a, "Zuhi'a Boro, Davida mariga, eḡe vetuḡaho'i! Vine sau'ani'a eḡe abohe rana radu ani ufeta sausaune'ohe."

23 Rehano Iesu'a ḡoere 'ahoga mene naenaeniro. Ebu ani tahi'atahi'a'a aradu uminiro, raena'a, "Ani tuḡune vaḡino'i, mazaḡa eme hegote'ena'a, barebare huau ḡunuḡunufe'ohe."

24 'Ougadu Iesu'a roḡae e'e niro, raena'a, "E ḡa mene dana'i'uma. E'e Isaraela azaḡa, dauḡirote'e mamoeḡa veize da'o tuḡuhiro."

25 Rehano roḡaeḡani'a aradu ani zamao ḡuḡuriro ebu raena'a, "Zuhi'a Boro, danaho'i!"

26 Iesu'a naenaenina'a, "Tahi'a ogomu madu ḡuni hanoga'e mene idaḡa."‡

27 Roḡaeḡa'e nina'a, "A hube, Zuhi'a Boro, rehano ḡuni zuni ane zuhi'a ogomu mumuḡa fata'ono'o buau'eta'a'e au'ohe."

28 Iesu'a naenaenina'a, "Roḡae, ḡa'e eḡe mazao fie'eta'a'e boro! Ḡa'a urate'eta'a'e hidi'uma." E'e madaḡano ani aboḡa 'ai manoriro.

Vaze Ḡehaḡa Faiziro

29 Iesu'a haba e'e modadu Galilea du'uraḡa uni onamiro. Ebu maḡa itadu e'ea ehoriro.

30 'Ougadu vaze ḡuḡuvaḡani'a mene edau'ete'e azaḡa, ubuma kuru azaḡa, oda sau'a azaḡa, mumutafa azaḡa zu uḡi azaḡa nunu ḡehaḡa tutuze ane vaḡe ariro. Ebu ze'e ane oda babaḡano bazuze teadu ani'a faiziro.

† 15:22 A'e mene Iuda haba'a ‡ 15:26 Iuda azaḡa'e Iuda mene azaḡa mazao ḡuni rae huziro.

31 Vaze ġuġuvaġani'a mumutafa azaġa'e ġoere'ete'e, oda sau'a azaġa'a manorate'e, mene edau'ete'e azaġa'e ragave'ete'e zu ubuma kuru azaġa'e ehamane'ete'e horozitotene, zaguzagaro. Ebu ze'e Isaraela azaġa Badi'aġa matu'oharo.

*Vaze 4000 Ġubuziro
(Mareko 8:1-10)*

32 Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a huzadu ziro, raena'a, "'E'e 'ahi duġuru vetuġazi'ohe, mazaġa ze 'ahao mada uġidu eġe teite radiu'ohe zu ogomuze o'o'a. E'e ze vinini tare nezeo tuġuzoga mene urate'ohe, mazaġa ibio higau bauri'uma."

33 Tahi'aġani'a nina'a, "Haba boha'ano 'ada, noumao ogomu ġehaġa horonadu vaze ġuġuvaġa 'ahi ġubuzi'uma?"

34 Iesu'a ġadizena'a, "Za mazaŋ beredi'e nugu?" Ze'a naenaenina'a, "Beredi'e fu'o 'aheu fare zu ġozone kome'a tahiġa."

35 Ebu ani'a vaze ġuġuvaġa rahao ehoroga radu ziro.

36 'Ougadu beredi fu'o 'aheu fare zu ġozone madu Badi'a mazao kuraro. Ebu vahegadu vaze ġuġuvaġa zenoga veize tahi'aġa ziniro. Ebu tahi'aġani'a ġahugiro.

37 Zeġe nidu'a au idararo. Ebu ogomu ġaha'aġaha'a mae ofadu tunahu fu'o 'aheu fare iriva'oniro.

38 Ogarote'e azaġa bo'aġano ohoze da'o nidu'a'e 4000, u roġae zu tahi'a kome'akome'a'e mene me'odiro.

39 Ani vaze ġuġuvaġa tuġuzirote'e ġarugano, ġasi'o ehoradu Magadana haba'a onamiro.

16

*Haġai Nu Badeġa Uratiro
(Mareko 8:11-13, Luka 12:54-56)*

1 Farisea zu Sadukea azaġani'a Iesu tuhune nuroga radu ane vaġe onairo ebu uminiro, raena'a, "Badi'a mazaonono'o haġai nu badeġa ihofo'i."

2 Ani'a naenaenziro, raena'a, "Za'e, 'Ġorava mada'a kanaru zuburine, ohoġore mada'a manori'uma,' rae ra'ohe.

3 Ebu 'Oherebau adure'a ġutanoga horonine irugu'a ru'a'uma,' rae ra'ohe. Za'e adure iraġa horonine nagini'a furera'uma rae edere'ohe. U izidi madaġano nagini'a fureru'eta'a'e huga'e mene edere'ohe.

4 Sau'a azaġa zu Badi'a mazao mene hune fie'ete'e azaġa'e haġai nu badeġa da'o urate'ohe, rehano mene zini'uma. E'a zini'uma'e peroveta vazega Iona haġai nu badeġa da'o." Ebu ani'a zeġe mazaono'o vaġinadu onamiro.

*Farisea zu Sadukea Azaġa Isiti
(Mareko 8:14-21)*

⁵ Iesu tahi'atahi'a'e du'ura moneafa farirotene beredi odohoga aġutaro.

⁶ Iesu'a ziro, raena'a, "Tohutoho'i, Farisea zu Sadukea azaġa isiti faine ġiano'i."

⁷ 'Ougadu ze zeġe'a bare ġo'aniro, raena'a, "Eme'a beredi mene odohoha 'ahine, ani 'ouge ra'ohe."

⁸ Iesu'a ze nagini ġo'anirote'e ederirotene, ziro, raena'a, "Zae Badi'a mazao fie'eta'a'e kome'a! Nougadu beredi nu mene odohate'e ġo'ane'ohe?"

⁹ Za ize mene edeġahe? Eġe'a beredi fu'o hina vase 5000 ġubuzadu ġaha'aġaha'a'e tunahu nugu nu'onirota'a'e mene zamare'ehehe?

¹⁰ Zuni beredi fu'o 'aheu fare hina vase 4000 ġubuzadu ġaha'aġaha'a'e tunahu nugu nu'onirota'a'e mene zamare'ehehe?

¹¹ E'a beredi moneo mene ra'eta'a'e nougadu za'e mene edere'ohe? E bare zi'ohe, Farisea zu Sadukea azaġa isiti faine ġiano'i!"

¹² 'Ougadu ze'e ederiro, ani'e beredi isitiġa moneo mene reiro, rehano Farisea zu Sadukea azaġani'a ġuriro ihoreġa ġianoga veize reiro.

*Petero'a Iesu'e Keriso Reiro
(Mareko 8:27-30, Luka 9:18-21)*

¹³ Iesu'a Kaisaria Filipi haba'a onairotene, ane tahi'atahi'a ġadiziro, raena'a, "Vaze'a eġe, Vaze Ubuga, iniu rae ra'ohe?"

¹⁴ Ze'a naenaenina'a, "Nu'e Ioane bapatizo, nu'e Elia ra'ohe. Nu'e Ieremia ga amahi peroveta vazeġa 'ahoga ra'ohe."

¹⁵ Ebu ani'a ġadizena'a, "Za'a ra'etene e'e iniu?"

¹⁶ Simona Petero'a naenaenina'a, "Ġa'e Keriso, ġabone Badi'aġa Ubuga."

¹⁷ Iesu'a naenaenina'a, "Iona ubuga Simona, matu'o'i, mazaġa vase'a ġa mazao e'e meme iho'eha, rehano adureo eġe Mama'a ġa iho'eha.

¹⁸ Ebu e ġa'ohe. Ġa'e Petero, huga'e vatava. Eġe'a vatava e'e rana ekalesia, eġe mazao fie'ete'e azaġa, ohozi'uma, ebu rune ġigi'a'e mene ġuizi'uma.

¹⁹ Badi'a'a ibitozini'ete'e ibihetaġa vava'oga veize kiġa eġe'a ġani'uma. E'ano'o ġa'e nagini rahao gararine, Badi'a adureo zuni garari'uma, ebu ġa'a nagini rahao ahetine, Badi'a adureo zuni aheti'uma."

²⁰ Ebu Iesu'a ġoere riġa ziro, raena'a, "E'e Keriso rae vase ago zo'!"

*Iesu Runeġa Moneo Ihoziro
(Mareko 8:31-9:1, Luka 9:22-27)*

21 E'e madaḡanono'o, Iesu'a ane rune moneo ane tahi'atahi'a ḡadahe ihoziro, raena'a, "Eḡe'a Ierusalem a onamehuni'uma, ebu vase boroboro, dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa mazono'o aduga ḡehaḡa hidi'uma. Ze'a uḡuhi'uma, rehano e'a mada uḡiduḡa zamaḡano bare ḡabode iḡuni'uma."

22 Ebu Petero'a Iesu ane genaḡano zamahu onamadu roniro, raena'a, "Mene, Zuhi'a Boro, Badi'a'a ḡae mazao 'ouge mene fureni'uma!"

23 Rehano ani'a tehadu Petero niro, raena'a, "Satani, eḡe mazaono'o vaḡino'i! Ḡa'a eḡe'a uitoga veize ḡoere'ohe, mazaḡa ḡa'e Badi'a' ibio mene zamare'ohe, rehano vase ibio zamare'ohe."

24 Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, "Iniu'a eḡe ḡaruna hegotihi are ro'idene, ane ura haḡaiḡa nidu'a modadu ane satauro odohe'ena'a, eḡe hegoto'i!"

25 Iniu'a ane ḡabone obone giganine, ani ḡabone tuḡutuḡu mene hidi'uma. Rehano iniu'a ane ḡabone eḡe 'uano modine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma.

26 Vaze 'ahogani'a haba nidu'a madu ḡaboneḡa mae vaḡinine, nagi manoga hidi'uma? Ḡau 'ahoga hina zu ḡabone tuḡutuḡu mouga mene idaḡa.

27 Eḡe, Vaze Ubuga'e eḡe Mama agaḡa zamaḡano tuḡure viga teite onai'uma, ebu vase'a nagini haḡairote'e idunaḡano aneane naeḡa zini'uma.

28 E hube hune zi'ohe, izidi zae bo'aḡano vase nunu'a izema rudanogano, eḡe, Vaze Ubugani'a aradu vase ibitozini'ete'e horoni'uma.

17

Iesu Iraḡani'a Nufiro

(Mareko 9:2-13, Luka 9:28-36)

1 Mada fu'o tiba fare ḡaruḡano Iesu'a Petero, Iakobo zu Iakobo negoḡa Ioane zamazadu zeḡe da'o maḡa boro itiro.

2 E'ea ani iraḡani'a ze ubumao nufiro. Iraḡani'a mada teige agararo ebu dabuaḡani'a agaḡa teige uraro.

3 E'e madaḡano ze ubumao Mose zu Elia'a fureranadu Iesu teite ḡoeriro.

4 Petero'a Iesu niro, raena'a, "Zuhia Boro, eme 'ahao radiu'eta'a'e monoga! Ḡa'a uratine e taruha uḡidu ogora'uma, tiba'e ḡae veize, tiba'e Mose veize ebu tiba'e Elia veize."

5 Ani ḡoere radiu'enogano ḡoze vazavazahogani'a ovadu ze ogoziro, ebu ḡoze zamaḡanono'o ago 'ahoga igiro, raena'a, "Ahi'e eḡe zamarone, ubudehe. E ani mazao matue rudau'ohe. Ani ḡoere egohano'i."

6 Iesu tahi'atahi'a'a ago e'e igirotene, rihau rudanadu rahao higau ġuġuriro.

7 Rehano Iesu'a aradu oboziro, ebu raena'a, "Iġuno'i. Ago rihano'i."

8 Ze'a dude ehamarotene, vaze nu mene horoziro, rehano Iesu da'o horoniro.

9 Ze maġanono'o ovairote'e madaġano Iesu'a ziro, raena'a, "Za'a horonata'a'e vaze mazao ago rae fureno'i, onamo eġe, Vaze Ubugani'a runeono'o bare ġabode iġuni'uma."

10 'Ougadu ane tahi'atahi'a'a ġadiniro, raena'a, "Nougadu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġani'a, 'Elia'e ibite onai'uma,' rae ra'ohe?"

11 Iesu'a naenaezina'a, "A'e hube. Elia'e ġau nidu'a ruhiboga veize ibite onai'uma.

12 Ebu e zi'ohe, Elia 'ai amahi onairo. Rehano vaze'a mene ederadu ani mazao zeġe'a uratirote'e haġaiġa haġairo. E'e teige, eġe, Vaze Ubuga zuni zeġe mazaono'o aduga hidi'uma."

13 'Ougadu ane tahi'atahi'a'a Iesu'a Ioane Babatiso'e Elia idane'ena'a, ġoerate'e ederiro.

*Tahi'a Kome'a Vine Sau'aġeta Manoniro
(Mareko 9:14-29, Luka 9:37-43a)*

14 Ze'a maġa'ono'o vaze ġuġuvaġa vaġe ovairotene vaze 'ahogani'a Iesu vaġe aradu ane zamao tue ġuġuriro, ebu raena'a,

15 "Zuhia Boro, eġe ubude vetuġano'i! Ani'e ketokete'ohe ebu ahiri'e gigi'a boro ma'ohe. Ani'a mada ġehaġa ire roga rana ga vu rana higau'ohe.

16 E'a ani tutune ġae tahi'atahi'a vaġe areha, rehano ze'a ani manonoga mene idaraneha."

17 Iesu'a naenaeziro, raena'a, "Za'e Badi'a mazao mene fie'ete'e zu ve'oġa haġae'ete'e azaġa! E za teite no'e faġa radi'uma? E no'e faġa zae mazao zamahe gigau oboni'umahe?" Ebu tahi'a e'e moga nina'a, "Ubugo odohe eġe vaġe aro'i."

18 Ebu Iesu'a vine sau'a ronadu ane mazaono'o buaro. E'e madaġano tahi'a e'e zogone manoriro.

19 Ebu ani tahi'atahi'a'a zeġe da'o Iesu vaġe aradu ġadiniro, raena'a, "Eme'a nougadu vine sau'a hegone bunoga mene idaraneha?"

20 Ani'a ziro, raena'a, "Mazaġa zae fie'eta'a'e tahiġa fase. E hube hune zi'ohe, za'a eġe mazao fie'eta'a'e fufu maġa kome'a tiba heuġa radu za maġa 'ahi mazao nina'a, "Ahaono'o vaġinadu omo onamo'i,' rae reine, ani'a 'ouge

haḡai'uma. Za'e eḡe mazao fiine, ḡau nidu'a haḡaoga'e idaḡa."*

Runēga zu Bare Iḡuni'uma Hariḡa Reiro
(Mareko 9:31-32, Luka 9:44-45)

²² Ze'a Galilea haba'ano nu'orarotene, Iesu'a ziro, raena'a, "Eḡe, Vaze Ubuga'e agirehe 'evoreo ri'ih'i'uma.

²³ Ze'a uḡuhi'uma, ebu mada uḡiduḡano e'a bare iḡuni'uma." 'Ougadu Iesu tahi'atahi'a'e zamaze are rudaro.

Kuru Neḡa Takesiḡa

²⁴ Ze'a Kaperanauma neḡa boro feurirote'e enogano, kuru neḡa takesi azaḡani'a Petero vaḡe aradu niro, raena'a, "Ḡa miriho vazeḡa'e kuru neḡa takesi† mene haḡae'ehehe?"

²⁵ Ani'a raena'a, "O'e, eḡe ihore vazeḡa'e takesi haḡae'ohe."

Petero'a ne diuḡirotene, Iesu'a ibite ḡadiniro, raena'a, "Petero‡, ḡa nouge rae zamare'ohe? Haba kiniḡa'e iniu mazao takesi ufe'ohe, ani haba azaḡa mazao ga avo'a azaḡa mazao?"

²⁶ Ani'a naenaenina'a, "Avo'a azaḡa mazao ufe'ohe." Ebu Iesu'a nina'a, "O'e, ane haba azaḡa'e takesi mene haḡae'ohe.

²⁷ Rehano eme mene maḡunozifine takesi haḡai'uma. Ḡa'e du'ura ovoadu kimai feuno'i. Ebu ḡozone tiba kimaino'idene, hebe'a mae nahano'i, ebu siliva moniḡa tiba§ horoni'uma. E'e madu emetane veize zeno'i."

18

Iniu'e Ḡihi'a Hune

(Mareko 9:33-37, 42-48, Luka 9:46-48; 15:3-7; 17:1-2)

¹ E'e madaḡano Iesu tahi'atahi'a'a Iesu vaḡe onaadu ḡadiniro, raena'a, "Badi'a'a ibitozini'ete'e zamaḡano iniu'e ḡihi'a hune?"

² Iesu'a tahi'a kome'a 'ahoga hune onaadu zeḡe bo'aḡano mae ohoniro,

³ ebu raena'a, "E hube hune zi'ohe, za'a ḡihuradu tahi'a kome'a 'ahi mene teigine, Badi'a'a za mene ibitozini'uma.

⁴ Iniu'a, tahi'a kome'a teige, ane'a bare mae ovoine, Badi'a'a ibitozini'ete'e zamaḡano ani'e ḡihi'a hune rae ra'ohe.

* **17:20** Fare mirihirote'e nu'e v. 21 madu raena'a, "Kuraune zu zaḡozagine da'o vine sau'a 'ahiguḡa'e hegone bune'ohe. † **17:24** Girikio, takesi moniḡa'e Derakima 'aheu. Derakima tiba'e mada tiba gau naeḡa heuḡa. ‡ **17:25** Girikio,

Simona § **17:27** Girikio, siliva moniḡa tiba'e Derakima ḡazaḡa heuḡa.

⁵ Ebu eḡe mazao fie'ete'e u'ano tahi'a kome'a 'ahiguḡa mae ḡihinine, ani'e eḡe mae ḡihihe'ohe.

⁶ Iniu'a, tahi'a kome'a 'ahiguḡa eḡe mazao fie'eta'a'e bo'aḡano, tahi'a 'ahoga'e haḡai sau'ano tutune ve'onine, ani'e hadi boro bagaḡa 'unuḡano autadu davara guniḡano mae feunine'e ufeta manoḡa.

⁷ Raha 'adi azaḡa, fase vetuḡaḡa, aduga hidiuma, mazaḡa vase ibi ve'oḡano tutuze'ete'e'e ḡauḡa u'ano, sau'a haḡae'ohe. De'eguḡa'e fureru'ohe rehano, vase haḡai sau'ano tutuze'ete'e azaḡa'e, fase vetuḡaḡa, aduga hidi'uma.

⁸ 'Evoreḡo ga odaḡo'a tutu'e ve'o'o'idene, vari'e modo'i. 'Evore tibaḡota ga odaḡo tibaḡota da'o ḡabone tuḡutuḡu hidoga'e ufeta manoḡa. U 'evoreḡo 'aheu ga odaḡo 'aheugota ire roga mene hauḡe'ete'e zamaḡano mae feu'ine ufeta aduga.

⁹ Ubumaḡo'a tutu'e ve'o'o'idene, gude modo'i. Ubumaḡo naeḡaḡota da'o ḡabone tuḡutuḡu hidoga'e ufeta manoḡa. U ubumaḡo 'aheugota ire roga mene hauḡe'ete'e zamaḡano mae feu'ine ufeta aduga.

Mamoe Dauḡirote'e Hari Idaidaḡa
(Luka 15:3-7)

¹⁰ Tahi'a kome'a 'ahiguḡa tiba zuni gubano'i. Mazaḡa, e zi'ohe, zeḡe taufe'ete'e tuḡure viga'e eḡe Mama adureo teite iḡaiḡa radiu'ohe.*

¹² Za'e nouge zamare'ohe? Vaze 'ahoga mazao mamoeḡa 100, rehano tibani'a dauḡine, ani nouḡi'uma? Ani'e mamoeḡa 99 maḡa haba'ano modadu dauḡoga mamoeḡa vaḡe ragavi'uma.

¹³ E hube hune zi'ohe, ani'a mamoe tiba e'e vaḡe meine, mamoe 99 mene dauḡoḡa ḡauḡa'e vitize matu'e ruda'uma.

¹⁴ E'e teige, zae Moze adureo tahi'a kome'a 'ahiguḡa tiba zu dauḡoga'e mene urate'ohe.

Nabuḡo Sau'a Mae Dudune'ete'e Ibiḡa
(Luka 17:3)

¹⁵ Ekalesia nabuḡo'a ḡae mazao sau'a haḡao'idene ane vaḡe onamadu ḡanine da'o bo'aḡano sau'aḡa ihono'i. Ani'a egoḡanadu sau'aono'o ḡihurine, ḡa 'ai nabudiḡota bare tiburaneha.

¹⁶ U ani'a mene egoḡano'idene, vase tiba ga 'aheu zamazadu bare onamo'i, mazaḡa ḡanine nagini ra'ete'e vase 'aheu ga uḡidu zu ederi'uma.

* **18:10** Fare mirihirote'e nu'e v. 11 raena'a, "Eḡe, Vaze Ubuga'e dauḡirote'e azaḡa ḡabozoga veize onairo."

17 Ani'a ze zu mene egozine, ekalesia zamaḡano rae fureno'i. Ani'a ekalesia zuni mene egozeno'idene, ani'e Badi'a aḡu'a vazega ga takesi vazega sau'a teige'ohe rae zamaro'i.

18 E hube hune zi'ohe, za'a nagini rahao gararine, Badi'a adureo zuni garari'uma, ebu za'a nagini rahao ahetine, Badi'a adureo zuni aheti'uma.

19 E bare hube hune zi'ohe, rahao 'ada ḡanine zamaze tiba hina nagini umidine, eḡe Mama adureo zae veize haḡaozini'uma.

20 Mazaḡa eḡe niḡano 'aheu ga uḡidu'a nu'oraune, e'e zeḡe bo'aḡano radiu'ohe.

Mene Rae Mode'ete'e Tuḡure Vazega Hari Idaidaḡa

21 Ebu Petero'a Iesu vaḡe aradu ḡadiniro, raena'a, "Zuhia Boro, eḡe nabudi'a eḡe mazao sau'a haḡaine, ḡae nuḡu e ani sau'a rae modi'uma? Ḗae fu'o 'aheu fare ga?"

22 Iesu'a naenaeni, raena'a, "E ḡa'ohe, mene ḡae fu'o 'aheu fare, rehano barebare rae modo'i!†

23 E'ano'o Badi'a'a ibitozini'eta'a'e hari idaidaḡa 'ahi heuḡa. Kini 'ahogani'a ane mazaono'o moni meirote'e tuḡure azaḡa huzadu ani moni bare meihi rae reiro.

24 Ani'a 'ouge haḡairotene, moni borofe‡ meirote'e vazega 'ahoga ani vaḡe tutune ariro.

25 Ani'e moni baronoga mene idaḡa 'ahine, kini'a riḡa ḡoreniro, raena'a, 'Ḗae inuḡo, ubuḡo zu ḡae mazao ḡau nidu'a seronadu eḡe moni barono'i!'

26 'Ougadu tuḡure vazegani'a ani zamao obena hina tuḡiro, ebu raena'a, 'Geno mada eno'i, ebu e moni nidu'a baroni'uma.'

27 'Ouge reirotene, zuhi'aḡani'a vetuḡaniro ebu moniḡa ahiḡa radu ani tuḡuniro.

28 E'e ḡarugano tuḡure vazegani'a ani mazaono'o moni nu\$ meirote'e tuḡure vazega 'ahoga, ani teite tiburū gau'ete'e, vaḡe onamiro. Ani'a ani matanadu oḡorabiḡa harinoharo. Ebu raena'a, 'Eḡe moni barono'i!'

29 'Ougadu ane vaze tuḡure vazega'e obena hina tuḡaro, ebu uminina'a, 'Geno mada eno'i, ebu ḡae moni baroni'uma!'

30 Rehano ani hezahiro ebu onamadu ane vazega 'ai ḡu'a neḡano mae ohoniro, onamo ani moni e'e baroni'uma.

31 Tuḡure azaḡa nunu'a nagini'a furerarote'e horonirotene, ze maḡune rudanadu zeḡe zuhi'a vaḡe onamiro. Ebu hariḡa nidu'a ani mazao ihoniro.

† 18:22 Girikio, Ḗae 490 ‡ 18:24 Girikio, 10,000 Taleniti, a'e muri 16 gau naeḡa heuḡa § 18:28 Girikio, 100 Denari, a'e mada 100 gau naeḡa heuḡa

³² 'Ougadu zuhi'aḡani'a tuḡure vazēḡa ibi'a ibite hunadu niro, raena'a, 'Ġa'e tuḡure vazēḡa sau'a! Ġa'a umihadu ḡa eḡe mazaono'o meirote'e moniḡa nidu'a ahiḡa reiro.

³³ Eḡe'a ḡae vetuḡaḡadate'e teiḡe, ḡae'a zuni ḡae vaze tuḡure vazēḡa vetu'aḡanifo!'

³⁴ Zama ḡuḡi'ano zuhi'aḡani'a ani aduga hanoga veize ḡu'ano ohoniro, onamo ane moni nidu'a barone hauḡi'uma.

³⁵ E'e teiḡe, za'a zae nego nabudi zamaze nidu'a hina zeḡe sau'a mene rae modine, eḡe Mama adureo zuni zae mazao 'ouge haḡai'uma."

19

Roḡae Mode'ete'e Moneo (Mareko 10:1-12)

¹ Iesu'a e'e ḡoe'a hauḡirotene Galilea haba'a modadu Ioridana vuḡa moneafa Iudea haba'a onamiro.

² Vaze ḡuḡuvaḡani'a ani hegotiro ebu ani'a ugi azaḡa faiziro.

³ Ebu Farisea azaḡa nu'a Iesu tuhune nurifine ani vaḡe aradu ḡadiniro, raena'a, "Goro zamaḡano, ohoze 'ahogani'a haḡai nunu u'ano inuga mode'ete'e idaḡahehe?"

⁴ Ani'a naenaeziro, raena'a, "Za Buka Zaḡoḡa mene me'odirohehe? Ḡadaheḡano Badi'a'a ḡau nidu'a haḡairotene ohoze zu roḡae haḡairo.

⁵ Ebu ani raena'a, 'E'ano'o ohoze'e vi'a moga modadu roḡae teite tibura'uma ebu anianine ahiri tiba re'uma.'

⁶ E'ano'o ze'e mene 'aheu rehano tiba, ebu Badi'a'a tibuzirota'a'e vaze'a mene rovoni'uma."

⁷ Ze'a ḡadinena'a, "'Ougine nouḡadu Mose goro ḡoe'a'e raena'a, 'Ohoze'e inuga modine fefa mirihadu roḡaeḡa hano'i ebu modo'i,' rae ra'ohe?"

⁸ Iesu'a naenaezina'a, "Za teḡaze riḡa 'ahine, Mose'a roḡae modine'e idaḡa reiro. Rehano ḡadaheḡanono'o a'e mene Badi'a urate'ete'e haḡaeḡa ra'ohe.

⁹ E zi'ohe, inuga'e ubuma ḡezo haḡaiḡa mene haḡae'ete'e rehano, i'ani'a ani modadu roḡae 'ahoga teite hahurine, ani'e ubuma ḡezo haḡaiḡa haḡae'ohe."

¹⁰ Iesu tahi'atahi'a'a Iesu niro, raena'a, "'Ahiguḡani'a i'a inuga mazao fureraune, guruvorau radiu'eta'a'e ufeta manoḡa gaogi!"

¹¹ Iesu'a naenaezina'a, "Vaze nidu'a ḡoere 'ahi mae ḡihinoga'e mene idaḡa. Rehano Badi'a'a danaze'ete'e azaḡa da'o idaḡa.

12 Vaze nu'e furerarote'e madaḡanono'o ahiri ugigeta radu mene hahure'ohe. Nu'e vaze'a ahiri ariro. Nu'e Badi'a'a ibitozini'ete'e veize gauhi radu ze'e mene hahuriro. Iniu'a 'ahi ḡoe'a mae ḡihinoga idaḡa reine, ani'a mae ḡihini'uma."

*Tahi'a Kome'akome'a ebu Iesu
(Mareko 10:13-16, Luka 18:15-17)*

13 Vazevaze'a tahi'a kome'akome'a tutuze Iesu vaḡe onairo, mazaḡa ani'a ze rana 'evore teadu kuranoga uratiro. Rehano ane tahi'atahi'a'a tutuze arirote'e azaḡa roziro.

14 Iesu'a ziro, raena'a, "Tahi'a kome'akome'a eḡe vaḡe on-aeta'a'e ago gararo'i. Mazaḡa Badi'a'a tahi'a kome'akome'a teige'ete'e azaḡa ibitozini'ohe."

15 Ebu ani'a ze rana 'evore teadu kurarote'e ḡaruḡano, e'ea iḡune onamiro.

*Ma'ora Vazeḡa
(Mareko 10:17-31, Luka 18:18-30)*

16 Vaze 'ahogani'a Iesu vaḡe aradu ḡadiniro, raena'a, "Thore vazega, e nagini manoḡa haḡaine ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma?"

17 Iesu'a naenaeniro, raena'a, "Ḡa'e nougadu eḡe mazao nagini'e manoḡa rae ḡadimu'ohe? Manoḡa'e Badi'a, tibuhuga da'o. Ga'a ḡabone tuḡutuḡu hidihi ro'idene, Badi'a goro ḡoe'a hegoto'i."

18 Vaze e'e'a ḡadinena'a, "No'e goro ḡoe'a hegoto'uma?" Iesu'a naenaenina'a, "'Vaze ago mano'i, ubuma ago ḡezano'i, ago ḡonotano'i, kota zamaḡano ḡoere ve'oḡa ago ḡoero'i,

19 vi'u mogo gubazo'i ebu ḡa'a ḡae bare zamare'ete'e teige nabuḡo zamaro'i."

20 Ene izigani'a niro, raena'a, "E goro ḡoe'a 'ahi nidu'a haḡae onae'ohe. Hena nagini haḡai'uma?"

21 Iesu'a nina'a, "Ḡa'e Badi'a ubumao manoḡa hune re'uma rae uratine, onamadu ḡauḡo nidu'a serono'i ebu e'e moniḡa zahara azaḡa zenoi. 'Ougine ḡa adureo ḡau manomano me'uma. Ebu aradu eḡe hegoto'i."

22 Rehano ene izigani'e ma'ora ufeta boro vazega 'ahine, Iesu ḡoe'a igirotene, zamaḡani'a adudu borore'ena'a, iḡuniro.

23 Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, "E hube hune zi'ohe, ma'ora vazega'e Badi'a'a ibitohau'ete'e vazega rouga'e riḡa bagaḡa.

24 Bare zi'ohe, kamero'e niduru ho'oga diuḡoga'e riḡa. Rehano ma'ora vazega'e Badi'a'a ibitohau'ete'e vazega rouga'e ufeta riḡa."

25 Ane tahi'aḡani'a'a e'e igirotene, zaguzagau rudaro ebu ḡadinina'a, "'Ougine iniu'a ḡabone hidi'uma?"

26 Iesu'a ḡiazadu zina'a, "'Vazevaze zeḡe'a bare ḡabone hidoga'e mene idaḡa, rehano Badi'a'a vaze ḡabozi'uma. Mazaḡa ani'e ḡau nidu'a haḡaoga idaḡa."

27 Ebu Petero'a niro, raena'a, "Eme ḡa hegotoga veize ḡau nidu'a modiro. 'Ougadu eme'e naeḡa nagini hidi'uma?"

28 Iesu'a ziro, raena'a, "E hube hune zi'ohe. Raha 'ahi nidu'a'e bare izida'uma madaḡano, eḡe, Vaze Ubugani'a kini ehore haba'ano ehoradu raha nidu'a ibitoha'uma. Ebu zae, eḡe hogote'ete'e azaḡa zuni kini ehoro haba'a 12 rana ehoradu Isaraela azaḡa, 12 urabo, kotazi'uma.

29 Ebu iniu'a eḡe 'uano neḡa, negoḡa, ezeḡa, vi'a, moga, eneḡa ga haba'a modirota'a'e naeḡa ḡae 100 me'uma zu ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma.

30 Rehano ibite'ete'e azaḡa ḡehaḡa'e ḡonagano re'uma, u ḡonaga azaḡa ḡehaḡa'e ibiti'uma."

20

Vaini Meba Gau Azaḡa Hari Idaidaḡa

1 Iesu'a hari idaidaḡa 'ahoga ziro, raena'a, "Badi'a'a ibitozini'eta'a'e hari 'ahi heuḡa. Haba vazega 'ahogani'a ane vaini meba veize gau'ete'e azaḡa vaḡihi radu oherebau uzeuze onamiro.

2 Ebu vaze nu horozitotene ziro, raena'a, 'Eḡe meba onamadu gau'o'i. Mada tiba gauḡa moniḡa* zini'uma.' 'Ougadu ani ze mebaḡano tuḡuziro.

3 Oherebau mada fu'o ḡazaḡa fare meitotene ani bare onamiro. Ebu maketi haba'ano mene gau'ete'e vaze nu'a edau radoga horoziro.

4 Ani'a zina'a, 'Za zu eḡe vaini mebaḡa onamo'i, ebu gauḡa moniḡa idane zini'uma.'

5 Ebu ze ane meba onamiro. Ani'a madai zu mada uḡidu ḡoravaḡano bare onamadu 'ouge haḡairo.

6 Mada fu'o ḡoravaḡano ani onamitotene vaze nu'e edau ragave'ete'e horozadu ḡadiziro, raena'a, 'Za nougadu mada niduga mene gau'e'ena'a edau tauḡe'ohe?'

7 Ze'a naenaenina'a, 'Mazaḡa vaze 'ahogani'a eme gau 'ahoga mene refaha.' Ani'a zina'a, 'Za zuni eḡe vaini mebaḡa onamadu gau'o'i.'

* 20:2 Mada tiba gau moni'e Denari tiba.

8 Mada'a ovorirotene vaini mebaḡa vazeḡani'a meba taufe'ete'e vazeḡa niro, raena'a, 'Gau azaḡa huzadu ḡonaga vazeḡanono'o ibite vazeḡa gau moniḡa zeno'i.'

9 Mada fu'o ḡoravaḡano huzate'e azaḡa'e onairotene aneane mada tiba gau moniḡa meiro.

10 Ebu ibite gauirote'e azaḡani'a onairotene, ze moni ufeta boro me'uma rae zamariro. Rehano aneane mada tiba gau moniḡa idane meiro.

11 Ze'a e'e moniḡa madu haba vazeḡa mazao maḡuniro, ebu tururu'ena'a, niro, raena'a,

12 'Vesu onaate'e azaḡa'e mada tahiḡa da'o gau'eha. U eme'a mada gigi'a zamaḡano mada niduga gau boro haḡaeha. Rehano ḡa'e zeḡe moni'e emeḡe teite idane zeneha!'

13 Haba vazeḡani'a zeḡe bo'aḡano 'ahoga naenaeniro, raena'a, 'Eḡe vaze, e'e mene nae da'o badareha. Ḡa'e gauadu mada tiba gau moniḡa me'uma rae ḡaha.

14 E'ano'o moniḡo madu onamo'i. E'e vesu onate'e vazeḡa gau moni'e ḡae moni teite idane ḡanihi ra'ohe.

15 Eḡe'a eḡe moni hina nagini urate'ete'e haḡaine, ve'oḡahe? Eḡe'a vaze mazao ufeta manoḡa radu ḡa'e ahiahihe'ehehe?"

16 Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "E'ano'o ḡonaḡa azaḡa'e ibiti'uma zu ibite'ete'e azaḡa'e ḡonagano re'uma."

Iesu'a Ane Rune Bare Reiro

(Mareko 10:32-34, Luka 18:31-34)

17 Iesu'a Ierusalemata itirote'e zamaḡano, ane tahi'a 12 da'o huzadu ibio ziro, raena'a,

18 "Ḡiano'i, eme'e Ierusalemata ite'ohe. Ebu eḡe, Vaze Ubugani'e, dibu'o vazeḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a obohe teadu uḡuhihi re'uma.

19 Ebu Badi'a aḡu'a azaḡa 'evoreo ri'ihadu zeḡe'a ḡirihohi'uma, masihi'uma zu sataurohi'uma. Rehano mada uḡiduḡano eḡe'a bare iḡuni'uma."

Iakobo zu Ioane Vize'a Iesu Uminiro

(Mareko 10:35-45)

20 Zebede ubuga, Iakobo zu Ioane, vize'a zeḡe zamazadu Iesu vaḡe ariro, ebu obena hina tuḡadu uminiro.

21 Iesu'e ḡadiniro, raena'a, "Ḡa'e nigini urate'ohe?" Ani'a naenaenina'a, "Ḡa'a ibitozini'ete'e madaḡa mo'idene, eḡe ubude 'aheu ohozadu ḡihi'aḡa iḡu'a zeno'i."

22 Iesu'a niro, raena'a, "Za'e nagini umihe'eta'a'e aḡu'a. Eḡe'a gagi'uma bioḡa'e aduga hidi'ete'e bioḡa. Zae zuni e'e gagi'umahehe?" Zeḡe'a naenaenina'a, "O'e."

²³ Iesu'a ziro, raena'a, "Eġe'a gagi'uma bioġa'e, zae zuni gagi'uma. Rehano ġihia'āga iġu'a me'uma azaġa'e eġe'a meme ohozi'uma. U eġe Mama'a ohozi'uma reirote'e azaġani'a da'o ani'a ruhibirote'e iġu'a me'uma."

²⁴ Iesu tahi'a gaubanana'a e'e igirotene, Iakobo zuni Ioane mazao maġuniro.

²⁵ Rehano Iesu'a huze nu'ozadu ziro, raena'a, "Za edeġa, Badi'a aġu'a azaġa haba'ano, zuhi'aġazuhi'aġani'a e'e haba'a azaġa ibitozini'ohe, ebu zeġe ġihia'āga iġuri azaġani'a inaraze hina haba'a azaġa rana edau'ohe.

²⁶ Rehano za'e ago 'ouge haġao'i. Zae bo'aġano iniu'e ġihia' reihi reine, ani'e zae u'uġano gau'ete'e vazēġa rae re'uma.

²⁷ Ebu iniu'e zae bo'aġano ibitone vazēġa reihi reine, ani'e zae tuġure vazēġa rae re'uma.

²⁸ Za'e eġe teige haġao'i, mazaġa eġe, Vaze Ubugani'a vazē'e eġe tuġure azaġa re'uma radu mene ariro, rehano e'e vazē tuġure vazēġa re'uma radu ariro. Ebu vazē ġehaġa sau'a u'ano, eġe ġabone hina Badi'a dibu'o hanoga veize ariro."

Ubuma Kuru Azaġa Faiziro

(Mareko 10:46-52, Luka 18:35-43)

²⁹ Iesu ani tahi'atahi'a teite Ieriko neġa borono'o iġunirotene, vazē ġuġuvaġani'a ani hegotiro.

³⁰ Ebu ubuma kuru azaġa 'aheu'e ibi ġenaġano ehore radiunu. Ze Iesu'a vitau oname'ete'e egadu huario, raena'a, "Zuhi'a Boro, Davida mariġa, eme vetuġafo'i!"

³¹ Vazē ġuġuvaġani'a horozadu roziro, raena'a, "Hezoa!" Rehano ze'e ufeta ġihau huario. "Zuhi'a Boro, Davida mariġa, eme vetuġafo'i!"

³² Ebu Iesu'a edanadu huziro, raena'a, "Eġe'a zae veize nagini haġai'uma?"

³³ Ze'a naenaenina'a, "Zuhi'a Boro, eme ehamatihi!"

³⁴ Ebu Iesu'a vetuġazeadu ubumaze oboniro. Obozirotene zogone ubumaze'a ra'aro ebu ani hegotiro.

21

Ierusalem Diuġiro

(Mareko 11:1-11, Luka 19:28-38, Ioane 12:12-19)

¹ Iesu'a ane tahi'atahi'a teite Ierusalem hanitadu Oliva maġano Benefage neġano feuriro. Ebu tahi'aġa 'aheu tuġuze'ena'a, ziro,

² raena'a, "Zama mone neġa onamo'i. E'e neġa diuġine, doniki 'ahoga 'ute touga ubuġeta horozi'uma. Horozo'idene, fuhi'adu eġe vaġe odohe aro'i.

³ Iniu vase'a ḡoere nu zoi'dene, 'Zuhi'a Boro'a urate'ohe,' rae no'i. 'Ougine ani zogone tuḡuzi'uma."

⁴ A'e peroveta vaseḡani'a Badi'a ḡoere reirota'a'e hudaro, raena'a,

⁵ "Ieruselema azaḡa* mazao 'ahige zoi, 'Ḡiano'i! Zae Kini'e zae vaḡe are'ohe.

Ani'e vaḡu'a ebu doniki rana ehoreha. Doniki ubuga rana ehoradu are'ohe."

⁶ Ebu tahi'aḡa 'aheu'a onamadu Iesu'a nagini zirote'e haḡairo.

⁷ Ze doniki ubuḡeta odohe ane vaḡe onamadu dabuaze doniki ubuga ḡarunio zahariro, ebu Iesu ani rana tiriro.

⁸ Vaze ḡehaḡani'a zeḡe dabua ibio hirau tiro, u vase nu'e ire ezaga vari'e madu ibi rana hiraro.

⁹ Iesu zamao onamirote'e azaḡa zu ḡaruna hegotirote'e azaḡani'a huario, raena'a,

"Davida mariḡa niguno'i!†

Zuhi'a Boro niḡano onae'ete'e vaseḡa matu'ohatihi!

Badi'a hitanao niguno'i!"

¹⁰ Ebu Iesu'a Ieruselema diuḡirotene, ne azaḡa nidu'a harae'ena'a ḡadimutitiro, raena'a, "'Adi iniu?"

¹¹ Ebu vase ḡuḡuvaḡani'a naenaezina'a, "'Adi'e Iesu, peroveta vaseḡa. Galilea haba'a Nazareta neḡa vaseḡa."

Kuru Neḡa Deheniro

(Mareko 11:15-19, Luka 19:45-48, Ioane 2:13-22)

¹² Ebu Iesu'a kuru neḡa haba'ano diuḡiro. Diuḡadu dibu'o veize ḡahunone hoite'ete'e zu serone'ete'e azaḡa uhize ḡururuziro. Moni senise zini'ete'e‡ azaḡa fata zu Tubugo niniḡa serone'ete'e azaḡa ehoru haba'a mae ḡihuniro.

¹³ Ebu ani zina'a, "Buka Zaḡoḡa zamaḡano 'ahige miri-hiro, raena'a, 'Badi'a ne'e vase'a kurau'ete'e neḡa re'uma.' Rehano za'a kuru neḡa'e ḡonore azaḡa haba'a teige haḡae'ohe!"

¹⁴ Ubuma kuru azaḡa ebu oda sau'a azaḡani'a ani vaḡe kuru neḡa aradu ani'a faiziro.

¹⁵ Ebu dibu'o vaseḡa ḡihi'agihi'aḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a ani haḡai gigi'a haḡairote'e horoniro. Ebu tahi'a kome'akome'a kuru neḡa haba'ano huau'ena'a,

* **21:5** Girikio, Zioni aboḡa **21:5** 21:5 Zec 9:9 † **21:9** Girikio, Hosana **21:9** 21:9 Salamo 118:26 ‡ **21:12** Kuru neḡa takesi veize

“Davida mariġa niguno'i,” rae reirote'e igiro. 'Ougadu ze maġune rudaro.

¹⁶ Ebu Iesu ġadiniro, raena'a, “Ġa tahi'a kome'akome'ani'a nagini ra'eta'a'e igi'ohe? Ze gararo'i!” Ani'a naenaezina'a, “E igi'ohe. Rehano za'e Buka Zaġoġa mene hune me'odirohe? A'e raena'a, 'Badi'a'a tahi'a kome'akome'a zu ġuraġaġuraġani'a ani nigunoga ihoziro.”

¹⁷ E'e enogano ani ze muhizadu Betani neġa onamiro ebu ohere e'ea baziro.

Figi Ireġa Roraro

(Mareko 11:12-14, 11:20-24)

¹⁸ Irarirotene oherebau uzeuze Iesu'a Ierusalemata bare onamirote'e zamaġano ani vininiro.

¹⁹ Ebu figi ireġa ibi ġenaġano horonadu huga vaġe onamiro. Rehano ire huga o'o'a zu rouġa da'o horoniro. Ani'a ire e'e niro, raena'a, “Ġa mene bare huda'uma!” Ebu ire e'e'a zogone roraro.

²⁰ Ane tahi'aġani'a e'e horonirotene, ze zaguzaganadu ġadiniro, raena'a, “Nougenouge figi ireġani'a ġarihe roraneha?”

²¹ Iesu'a naenaezina'a, “E hube hune zi'ohe, za Badi'a mazao fine zu mene 'ada'adine, e'a figi ire mazao haġa'ate'e zae'a zuni haġai'uma. Ebu maġa nina'a, 'Gihitadu davara zamaġano buano'i,' rae reine, ani'e zae ġoere igi'uma.

²² Za'a fie'ena'a, nagini kuruo umine'ete'e ġauġa'e hidi'uma.”

Iesu Gigi'aġa Moneo Ġadiniro

(Mareko 11:27-33, Luka 20:1-8)

²³ E'e ġarugano, Iesu'a kuru neġa diuġadu vaze ihozirotene, dibu'o vazeġa ġihi'aġaġihi'aġa zu vaze boroboro'a ani vaġe onairo. Ebu ze Iesu ġadiniro, raena, “Ġa no'e gigi'aġa hina 'ahiguġa haġae'ohe? Iniu'a 'ahi gigi'aġa ġaniro?”

²⁴ Iesu'a naenaeziro, raena'a, “Eġe zuni ġadimu 'ahoga zinihi. Za'a naenaehine, e zuni no'e gigi'aġa hina 'ahi ġauġa haġae'ete'e ihozi'uma.

²⁵ Ioane'a bapatizo haġainuta'a'e Badi'a mazaono'o ga vaze mazaono'o?” Ze zeġe'a bare ġoaniro, raena'a, “Badi'a mazaono'o reine, 'Za nougadu Ioane ġoere mene mae ġihinido?' rae ifi'uma.

²⁶ Rehano vaze'ono'o reine, vaze ġuġuvaġani'a eme mazao maġuni'uma rihone'ohe, mazaġa zeġe nidu'a Ioane'e hube hune peroveta vazeġa rae mae ġihine'ohe.”

27 E'ano'o ze naenaenina'a, "Eme aḡu'a." Ebu Iesu'a zina'a, "Eḡe zuni no'e gigi'a hina 'ahiguḡa haḡaete'e mene ihozi'uma."

Ubuga 'Aheu Hari Idaidaḡa

28 Ebu Iesu'a dibu'o azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu vase boroboro mazao hari idaidaḡa 'ahoga ziro, raena'a, "Za hari idaidaḡa 'ahi abitadu huga zamaro'i. Vaze 'ahogani'a ubuga 'aheu teite radiunu. Ani ene ibi'a vaḡe onamadu niro, raena'a, 'Ubude, ḡa izidi vaini mebaḡano gaui onamo'i."

29 Ebu ubugani'a naenaenina'a, 'E mene onami'uma.' Rehano ani vesu'u zamaḡa ḡihunadu onamiro.

30 Ebu mogani'a ubuga veḡa vaḡe onamadu ene ibi'a nirote'e ḡoe'a niro. Ene veḡani'a naenaenina'a, 'O'e, onami'uma.' Rehano ani mene onamiro.

31 Za'a zamare'etene, ubuga 'aheu bo'aḡano iniu'a moga ura haḡairo?" Ze'a naenaenina'a, "Ene ibi'a."

Ebu Iesu'a hari huga'e ihoziro, raena'a, "E hube hune zi'ohe, takesi azaḡa zu moni veize ahirize serone'ete'e azaḡa'e Badi'a'a ibite ibitozini'uma. Zeḡe'a zae vitizi'uma."

32 Ioane Babatiso'e ibi duduga ihozoga radu zae vaḡe onairo, rehano za mene mae ḡihiniro. U takesi azaḡa zu moni veize ahirize serone'ete'e azaḡa'e ani ḡoere mae ḡihiniro. Za ze'a haḡairota'a'e horoniro rehano, zae sau'anono'o mene ḡihuradu ani mene mae ḡihiniro."

Hihi Azaḡa Sau'a Hari Idaidaḡa

(Mareko 12:1-12, Luka 20:9-19)

33 Iesu'a bare ziro, raena'a, "Hari idaidaḡa 'ahoga ego'i. Vaze 'ahogani'a vaini mebaḡa ḡoraro, ebu hadi ḡabiriḡa meraro. Ani'a vaini vuḡa gige'ete'e ḡauḡa haḡairo zu ehamu'ete'e taruhaḡa hitanao hadi hina haḡairo. Ebu hihi azaḡa nu 'evoreo teadu hirive'ete'e madaḡano huga nu'e ani'a me'uma rae reiro. Ebu ani'e haba 'ahoga onamadu mada faḡa ragaviro."

34 Hirive'ete'e madaḡa hanitirotene, vaini maḡa nu mouga radu ani tuḡureḡa azaḡa'e hihi azaḡa e'e vaḡe tuḡuze onamiro.

35 Rehano ze'a tuḡure azaḡa obone teadu tiba'e bouniro, 'ahoga'e maro ebu 'ahoga'e hadi hina mau bohiniro.

36 Hena ani'a tuḡureḡa azaḡa ibi'a vitine ufeta ḡehaḡa ze vaḡe bare tuḡuziro. Ebu ze'a tuḡure azaḡa e'e mazao haḡai tiba e'e bare haḡairo.

37 Ḡonaḡano, ani'a ubuga ze vaḡe tuḡuniro ebu raena'a, 'Ze'e eḡe ubude u'u ḡubani'uma gaogi."

38 Rehano hihi azaḡani'a ubuga horonirotene, zeḡe'a neneḡaniro, raena'a, 'Ani'e vaini mebaḡa 'adi me'uma

vazeḡa. Aro matihi, ebu vaini mebaḡa 'adi emeḡe'a me'uma!

³⁹ E'ano'o ze'a ani obone teadu vaini mebaḡanono'o ani uhine bunadu mau runiro."

⁴⁰ Ebu Iesu'a dibu'o azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu vase boroboro ḡadize'ena'a, "'Ougadu vaini mebaḡa vazeḡa'e hihi azaḡa e'e vaḡe onaine, ze mazao nagini haḡai'uma?"

⁴¹ Ze naenaenina'a, "Ani'a hihi azaḡa e'e mau ruzi'uma. Ebu vaini mebaḡa'e hihi azaḡa 'ahoga nu zini'uma, ebu hirive'ete'e madaḡano zeḡe'a ani huga nu ha'uma."

⁴² Iesu'a ziro, raena'a, "'Za'e Buka Zaḡoḡa mene me'odirohe? A'e raena'a,

'Vaze'a hadi hina ne ogorarotene, ze'a mene uratadu mae modirote'e hadiḡa'e, gaḡa boro hadiḡa raha.

'Adi'e Zuhi'a Boro'a haḡairote'e haḡaiḡa. Emeḡe'a ḡiane'etene, manoḡa tauḡi.'

⁴³ E'ano'o eḡe'a zi'ohe, Badi'a'a zae Isaraela azaḡa mene ibitozini'uma ebu Badi'a'a ane ura haḡae'ete'e haba'a 'ahoga azaḡa ibitozini'uma.

⁴⁴ Iniu'a hadi e'e rana higaune, ani vahegu tahitahi'uma, zu hadi e'e'a iniu rana higaune, ani'e se'eti'uma."

⁴⁵ Dibu'o azaḡa ḡihi'aḡihi'aḡa zu Farisea azaḡani'a Iesu hari idaidaḡa igirotene, Iesu'a zeḡe moneo reirota'a'e ederiro.

⁴⁶ E'ano'o ze'e ani obone tihi reiro. Rehano vase ḡuḡuvaḡani'a ze mazao maḡuni'uma radu rihoziro, mazaḡa ze ani'e peroveta vazeḡa rae mae ḡihiniro.

22

Mui Boro Hari idaidaḡa (Luka 14:15-24)

¹ Iesu'a hari idaidaḡa 'ahoga hina bare ḡoreziro, raena'a,

² "Badi'a'a ibitozini'eta'a'e kini 'ahoga heuḡa. Ani'a ubuga veize hahu muiḡa haḡairo.

³ Ebu huzirote'e azaḡa mui augoga veize tuḡure azaḡa zeḡe vaḡe tuḡuziro. Rehano ze'e onaoga hezahiro.

⁴ Ebu ani'a tuḡure azaḡa nu 'ahoga bare tuḡuziro, raena'a, 'Eḡe'a huzate'e azaḡa 'ahige zo'i. "'Zae veize eḡe'a mui ruhibeha. Boromakau zu mani igāḡa maneha ebu ḡau nidu'a 'ai ruhibeha. Hahu muiḡa u'a aro'i!"

⁵ Rehano ze teḡa riraro. 'Ahoga'e mebaḡa onamiro, ebu 'ahoga'e moni vaḡi onamiro.

⁶ Nu'e tuḡure azaḡa oboze teadu rae sausauro ebu zimi ruziro.

⁷ Kini'a e'e igirotene, ani maḡune rudaro. Ebu uti azaḡa tuḡuzadu gorugoru azaḡa e'e zimi hauḡiro zu neze zuni hufi haoniro.

⁸ Ebu ane tuḡure azaḡa huzadu ziro, raena'a, 'E hahu muiḡa 'ai ruhibe idaneha, rehano e'a huzirote'e azaḡa'e onaoga mene idaḡa.

⁹ E'ano'o ibi boro onamadu horozite'e azaḡa nidu'a mui aroga veize huzo'i!"

¹⁰ Ebu ane tuḡure azaḡani'a ibi boro onamadu hidirote'e azaḡa nidu'a, manoga zu sau'a azaḡa nu'oziro. Ebu tutuze onamadu mui neḡa nu'oru iriva'oniro.

¹¹ Ebu kini'a i'udi azaḡa diuḡe ḡiazitotene, vaze 'ahogani'a hahu mui dabuaḡa mene vidanoga horoniro.

¹² Ani ḡadiri, raena'a, 'Eḡe vaze, ḡa'e hahu dabuaḡa mene vidaneha. Nougenuge 'adi diuḡi areha?' Rehano ani ḡoere 'ahoga mene reiro.

¹³ Ebu kiniḡani'a ane gau azaḡa zina'a, "Evo'a zu odaḡa batuno'i, ebu enone uzaboḡano duine feuno'i! Ane e'ea nia'uma zu ḡononeḡa atiti'uma."

¹⁴ Ḡonagano Iesu'a ziro, raena'a, "Badi'a'a vaze ḡehaḡa huze'ohe, rehano ani'a ibitozini'ete'e azaḡa veize ohotirot'a'e tahiḡa da'o."

Takesi Moniḡa Roma Kiniḡa Hau'ete'e

(Mareko 12:13-17, Luka 20:20-26)

¹⁵ Ebu Farisea azaḡani'a onamadu Iesu'a ḡoere ve'oḡa 'ahoga rouga veize nougenouge so'onihhi radu tibururu neneḡaniro.

¹⁶ Ebu ze'a zeḡe tahi'atahi'a zu kini Heroda mone azaḡa'e Iesu mazao tuḡuziro. Ze ani vaḡe onamadu niro, raena'a, "Ihore vazega, eme edega ḡa'e huga da'o ḡoere'ohe zu Badi'a'a urate'ete'e ibiḡa hugano da'o ihoze'ohe. Ebu vaze boro zu kome'a idaidazadu vaze u'ano zamaḡo mene hagane'ohe.

¹⁷ E'ano'o eme efo'i. Ḡa'e nouge rae zamare'ohe? Roma kiniḡa takesi moniḡa haune, idaḡa ga mene?"

¹⁸ Rehano Iesu'e zeḡe zama sau'a'e ederadu ziro, raena'a, "Za'e, zama guhi azaḡa! Nougadu e so'ohihhi rae tuhuhe'ohe?"

¹⁹ Takesi moniḡa nugo ihoho'i." Ze Roma moniḡa* tiba mae harotene,

²⁰ ani'a ḡadiziro, raena'a, "Iniu viga zu iniu niḡa'e e'e rana mirihoga?"

* 22:19 Giriki, Denari

²¹ Ze raena'a, "A'e Roma kiniğa viga zu niğa." Ebu ani'a zina'a, "Tena Roma kiniğa ġau'e Roma kiniğa hano'i, u Badi'a ġau'e Badi'a hano'i."

²² Ze'a ani ġoere e'e igirotene ze zaguzagaro ebu muhinadu oname ġouriro.

Runeono'o Iġune'ete'e Ġadimuġa
(Mareko 12:18-27, Luka 20:27-40)

²³ E'e madaġano Sadukea azaġa nu'a Iesu vaġe onairo. Sadukea duġuru'e vazze'a runeono'o mene bare iġuni'uma rae reiro. Ebu ze Iesu ġadiniro, raena'a,

²⁴ "Ithore vazzeġa, Mose'a goro ġoe'a 'ahige mirihiro. 'Ohoze 'ahogani'a rudanadu ani inuġa'e ubuġa o'o'a reine, ohoze negoġani'a ġozobaġa teite hahuradu negoġa rudarote'e niġa mouġa veize ene furenoha'uma†.

²⁵ Hari 'ahi zamaro'i. Negoġa nidu'a fu'o 'aheu fare'a radiunu. Ibi'ani'a hahuriro ebu ubuġa o'o'ano rudaro. E'ano'o negoġa 'aheuġani'a ġozobaġa teite hahuriro.

²⁶ Rehano ani zuni ubuġa o'o'ano rudaro. Ebu negoġa uġiduġa zu onamo fu'o 'aheu fareġa maza'o haġai idaġani'a fureraro.

²⁷ Gonāġano ġozoba zuni rudaro.

²⁸ 'Ougaġu runeono'o bare iġuni'uma madaġano roġae a'e iniu inuġa re'uma? Mazaġa ohoze nidu'a fu'o 'aheu fare ani teite hahuriro."

²⁹ Iesu'a naenaenziro, raena'a, "Za'a zamare'eta'a'e ve'oġa, mazaġa Buka Zaġoġa ga Badi'a gigi'a'e aġu'a.

³⁰ Runeono'o bare iġuni'uma madaġano, vazze'e mene hahuri'uma, rehano ze'e tuġure viga adureo heuġa re'uma.

³¹ Runeono'o bare iġune'ete'e moneo, Badi'a'a reirota'a'e za mene me'odirohehe? Ani'a 'ahige reiro, raena'a,

³² 'E'e Aberahamo Badi'a, Isako Badi'a zu Iakobo Badi'a.‡ Ze amahi rudaro, rehano ze vine'e ġabode'ete'e u'ano, Badi'a'e zeġe Badi'a rae reiro. Badi'a'e mene rune azaġa Badi'a, rehano ġabone azaġa Badi'a."

³³ Vaze ġuġuvaġa ani'a ihozirote'e ġoe'a igirotene, zaguzagaro.

Goro Ġoe'a Ġihi'aġa Hune

(Mareko 12:28-34, Luka 10:25-28)

³⁴ Ebu Farisea azaġani'a Iesu'a Sadukea azaġa ġadimu naenaenadu hebeze hunirote'e hariġa igirotene, ze nu'oraro.

³⁵ Zeġe bo'aġano Mose goro ihoze'ete'e vazzeġa 'ahogani'a Iesu tuhune nurihi radu ġadiniro, raena'a,

† 22:24 Duet 25:5-6 ‡ 22:32 Exod 3:6

36 "Ihore vasegā, Mose goro gōe'a nidu'a zamaḡano no'e goro gōe'a'e ḡihi'aḡa hune?"

37 Iesu'a naenaeniro, raena'a, "Goro gōe'a ḡihi'aḡa hune'e 'ahi'e'e. 'Ġae Badi'a Zuhi'a Boro, zamaḡo nidu'a hina, vineḡo nidu'a hina zu zamaroneḡo nidu'a hina zamaro'i."

38 A'e goro ibi'a zu ḡihi'aḡa hune ra'ohe.

39 Ebu goro ḡihi'aḡan hune 'ahoga'e 'ahiguḡa. 'Ġae'a ḡae bare zamare'ete'e teige, ḡae nabugo zamaro'i."

40 Mose goro gōe'a nidu'a ebu peroveta azaḡani'a ihozirote'e gōe'a nidu'a'e goro 'aheu e'e rana edau haḡairo."

Keriso'e Iniu Mariga?

(Mareko 12:35-37, Luka 20:41-44)

41 Farisea azaḡani'a nu'orarote'e zamaḡano, Iesu'a ḡadiziro, raena'a,

42 "Za'a Keriso'e nouge rae zamare'ohe? Ani'e iniu mariga?" Ze naenaenina'a, "Davida mariga."

43 Iesu'a ḡadizena'a, "'Ougadu Davida'e nougadu Vine Zaḡoḡani'a ibitohanadu Keriso mazao 'Zuhi'a Boro,' rae hunehehe? Davida 'ahige reiro, raena'a,

44 'Badi'a'a eḡe Zuhi'a Keriso niro, raena'a,

"Eḡe eda'e moneo ehoro'i, onamo eḡe'a agireḡo nidu'a madu odaḡo 'u'uḡano ti'uma."

45 Davida'a Keriso mazao 'Zuhi'a Boro,' rae huniro. E'ano'o Keriso'e mene Davida mariga ra'ohe."

46 Ebu vase tibani'a zuni Iesu mene naenaeni ḡoreniro. E'e enoganono'o vase 'ahogani'a Iesu inare ḡadimu'ete'e mene bare haḡairo.

23

Vaze Ibitoz'i'ete'e Azaḡa Roziro

(Mareko 12:38-40, Luka 11:37-52, 20:45-47)

1 Ebu Iesu'a vase ḡuḡuvaḡa zu ane tahi'atahi'a ziro, raena'a,

2 "Mose goro gōe'a ihoze'ete'e azaḡa zu Farisea azaḡa'e Mose goro gōe'a vase ihoze'ete'e iḡu'ano ehore'ohe.

3 E'ano'o ze'a nagini rae'ete'e egozenadu haḡao'i. Rehano zeḡe haḡai'e ago hegoto'i, mazaḡa ze'e zae ihoze'ete'e idunaḡano mene haḡae'ohe.

4 Ze ihore'e riga hune, e'ano'o vase'a hegotoga mene idağa. Ze'e vase da'o aduga boro zini'ohe, rehano ze 'evore hudu'a tiba hina zu mene hune danaze'ohe.

5 Ze'a, vase'a horozoga veize, ęau nidu'a haęae'ohe. Badi'a ęoere fefaęa ufe'ete'e umaęa ufeta rafane haęaadu amusize rana tatuhe ute'ohe zu dabuaze faęafe'ohe.

6 Mui zamaęano ehoro haba'a manoęano zu nu'onu'o neęa zamaęano vase boroboro'a ehore'ete'e haba'ano ehorihira'ohe.

7 Vazevaze'a ne hunio hidine, 'Thore Vazeęa,* rae gubaze zouga urate'ohe.

8 Rehano vase 'ahogani'a zae mazao 'Thore Vazeęa' rae huzo'idene gararozo'i, mazaęa eęe da'o zae ihore vaseęa zu zae nidu'a'e idaęa da'o nego zu eze tiba heuęa.

9 Ebu rahao 'ada vase 'ahoga 'Mama,' rae ago huno'i, mazaęa adureo Badi'a da'o'e zae Moze.

10 Ebu vase 'ahogani'a zae mazao 'Ibitohau'ete'e Vazeęa' rae huzo'idene garazo'i, mazaęa eęe, Keriso da'o ibitoze vaseęa.

11 Zae bo'aęano vase ęihira'aine, zae tuęure azaęa rae re'uma.

12 Iniu'a bare nięa mae itine, Badi'a'a nięa mae ovoiu'uma, u iniu'a bare nięa mae ovoine, Badi'a'a nięa mae ęihini'uma.

13-14 Mose goro ęoe'a ihoze'ete'e azaęa zu Farisea azaęa, za'e zama guhi azaęa! Fase vetuęaęa, aduga hidi'uma, mazaęa za'e Badi'a'a ibitozenoga urate'ete'e azaęa ibize 'ue'ohe. Zae'a bare mene urate'ohe ebu urate'ete'e azaęa zuni garare'ohe.†

15 Mose goro ęoe'a ihoze'ete'e azaęa zu Farisea azaęa, za'e zama guhi azaęa, fase vetuęaęa, aduga hidi'uma. Vaze tiba zamaęa ęihunadu zae ihore hegotoga veize za davara zu haba rana ragave oname'ohe. Ebu vase tiba ma'etene, ani ihonadu zae teige haęai sau'ano hegote'ohe. Ebu zae teige, ani'a ire roga tuęutuęu diuęadu aduga'e zae vitize ęae 'aheu hide ibitohau'ohe.

16 Za'e ubuma kuru azaęa heuęa, rehano ubuma kuru azaęa ibitozini'ohe. Fase vetuęaęa, aduga hidi'uma. Za'a raena'a, 'Iniu'a kuru neęa nięano ęoitore'eta'a'e huga o'o'a. Goitore a'e mene haęaine zuni idaęa. Rehano iniu'a kuru

* 23:7 Girikio, Rabi † 23:13-14 Fare mirihirote'e nu'e v. 14 e'e, raena'a, "Mose goro ęoe'a ihoze'ete'e azaęa zu Farisea azaęa, za'e zama guhi azaęa! Fase vetuęaęa, Badi'a aduga hidi'uma, mazaęa za'e ęozoba ęau ęonotanadu mene mazagaroze'ohe. Ebu vase ęehaęa zamao faęa kurau'ena'a, za'e dubu vaseęa manoęa rae ęurire'ohe. E'e u'ano, aduga boro hidi'uma." (Mareko 12:40 zu Luka 20:47)

neḡa zamaḡano golo hina ḡoitorine'e riḡa, e'ano'o ani'a ane ḡoitore tihitihini'uma.'

17 Za'e ubuma kuruga kauriḡa azaḡa! Za golo'e kuru neḡa vitine ufeta ḡihi'a rae ra'ohe. Rehano kuru neḡa'e ufeta ḡihi'a, mazaḡa golo'e kuru neḡa zamaḡano ti'ete'e u'ano golo e'e zaḡoḡa rae ra'ohe.

18 Ebu za'e raena'a, 'Iniu'a dibu'o fataḡa niḡano ḡoitore'eta'a'e huga o'o'a. Ḣoitore e'e mene haḡaine zuni idaḡa. Rehano iniu'a dibu'o fataḡano ḡahunoneḡa hina ḡoitorine riḡa, e'ano'o ani'a ane ḡoitore tihitihini'uma.'

19 Za'e hube hune ubuma kuru azaḡa! Za ḡahunone'e dibu'o fataḡa vitine ufeta ḡihi'a rae ra'ohe. Rehano dibu'o fataḡa'e ufeta ḡihi'a, mazaḡa ḡahunone'e dibu'o fataḡa rana ti'ete'e u'ano ḡahunoneḡa e'e zaḡoḡa rae ra'ohe.

20 E'ano'o iniu'a dibu'o fataḡa niḡano ḡoitore'eta'a'e dibu'o fataḡa ebu e'e ranao ḡau nidu'a hina ḡoitore'ohe ra'ohe.

21 Ebu iniu'a kuru neḡano ḡoitore'eta'a'e kuru neḡa niḡano ebu de'ea radiu'eta'a'e, Badi'aḡa niḡano ḡoitore'ohe ra'ohe.

22 Zu iniu'a adure niḡano ḡoitore'eta'a'e, Badi'a ehoro haba'a hina zu e'e rana ehore'eta'a'e, Badi'aḡa niḡano ḡoitore'ohe ra'ohe.

23 Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu Farisea azaḡa, za'e zama guhi azaḡa, fase vetuḡaḡa, aduga hidi'uma. Mazaḡa za'e tirara mebaḡano eḡa ga murari teige kome'a fase veize gaubanana tiba Badi'a hau'ohe. Rehano Mose goro ḡoe'ano ḡau ufeta boro'e igi mode'ohe. A'e haḡai duduḡa haḡae'ete'e, vase vetuḡazi'ete'e zu mene ḡurine'ena'a, zama nidu'a hina haḡae'ete'e ra'ohe. Za ḡau boro 'adi'e haḡao'i, ebu kome'akome'a zuni haḡao'i.

24 Za'e ubuma kuruḡa azaḡa heuḡa ebu ubuma kuruḡa azaḡa ibitozini'ohe! Za'e vu zamaḡano ofene horone'etene beu'e modadu gage'ohe, rehano kamelo'e une tauḡe'ohe.‡

25 Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu Farisea azaḡa, za'e zama guhi azaḡa, fase vetuḡaḡa, aduga hidi'uma! Za'e bioze zu siuvaze enoga da'o vuzu'e dehene'ete'e azaḡa, mazaḡa zamaze'e toraḡa zu ununu'a iri'ave'ohe.

26 Ubuma kuruḡa Farisea azaḡa! Bio zu siuva zamaḡa geno vuzu'e dehenoi, 'ouguine enoga zu dehera'uma.

27 Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu Farisea azaḡa, za'e zama guhi azaḡa, fase vetuḡaḡa, aduga hidi'uma! Za'e rune iduḡa uruḡa hina feninoga heuḡa. Rune iduḡa enoga

‡ 23:24 Ofene zu Kamelo'e Badi'a'a ago ano'i rae reirote'e ḡauḡa. Zeḡe'a manoga hidoga veize Badi'a goro ḡoe'a mene hegote'ohe.

gianine manoġa tauġi, rehano zamaġa'e rune azaġa isine zu torare nidu'a iri'ave'ohe.

²⁸ E'e teige, vase'a zae ġiaze'etene, duduġa azaġa rae zamare'ohe, rehano zamaze'e zama guhi zu haġai sau'ani'a iri'ave'ohe.

²⁹ Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu Farisea azaġa, za'e zama guhi azaġa, fase vetuġaġa, aduga hidi'uma! Za'e vouġaze'a ibite zimirote'e peroveta azaġa ebu haġai duduġa azaġa, zeġe rune iduġa neġa ogoru'ohe ebu rohorohone'ohe.

³⁰ Ebu za raena'a, 'Eme vouġafe madaġano radifone, peroveta azaġa goruzihi radu zeġe teite mene tiburafo.'

³¹ Za'a 'ouge ra'eta'a'e, za'e zae bare peroveta azaġa goruzirote'e azaġa mariġa rae ra'ohe.

³² Vouġaze'a peroveta azaġa goruzirote'e teige, zae zuni 'ouge haġao'!

³³ Za'e mohe! Zarama ubugaubuga! Ire rogao mae feuzine feranoga'e mene idaġa.

³⁴ E'ano'o eġe'a peroveta azaġa, huhuzaġa azaġa zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zae vaġe tuġuzi'uma. Rehano nu'e za'a goruzi'uma zu nu'e sataurozi'uma, ebu nu'e zae nu'onu'o neġano masizi'uma zu haba 'ahoganono'o haba 'ahoga ze hegotadu sausauzi'uma.

³⁵ Vouġaze'a duduġa azaġa nidu'a goruzirote'e. A'e ibite Adamu ubuga, duduġa vaseġa Abela mau runirote'e e'eano'o onao ġonaġano Berekia ubuga Zakaria maro. Zakaria'e dibu'o fataġa zu Badi'a ne zaġoġa hune bo'aġano mau runirote'e. 'Ougadu e'e naeġa nidu'a'e za'a me'uma.

³⁶ E hube hune zi'ohe, e'e aduga nidu'a'e izidi egani'a me'uma.

Ierusalem Aduga Hidi'uma

(Luka 13:34-35)

³⁷ O, Ierusalem azaġa, Ierusalem azaġa! Zae'a peroveta azaġa zimiro zu Badi'a'a tuġuzirote'e azaġa hadi hina zimi ruzirote'e. Kokoroku roġaegani'a isaġa zamaġano ubuga gugube'ete'e teige, e mada ġehaġa zae nu'ozihirei, rehano za'e mene uratiro.

³⁸ E'ano'o ġiano'i, neze fahau radi'uma!

³⁹ Ebu za'e eġe mene bare horohi'uma onamo zae'a raena'a, 'Zuhi'a Boro niġano onae'ete'e vaseġa mae ġihino'!'"

24

Kuru Neġa Fahe Hauġi'uma rae Reiro

(Mareko 13:1-2, Luka 21:5-6)

1 Iesu'a kuru neḡanonono'o iḡune buau onamirotene, ane tahi'atahi'a ani vaḡe onaadu kuru neḡa iraga nunu manomano ihoniro.

2 Rehano ani'a ziro, raena'a, "Za ḡau 'adi nidu'a horone'ehehe? E'e hube hune zi'ohe, hadi 'ahogani'a hadi 'ahoga ranao mene radi'uma madaḡa onai'uma. Agire azaḡani'a e'e nidu'a fahe ruruni'uma!"

Mada Ḡonaḡano Haḡai Nu Badeḡa
(Mareko 13:3-13, Luka 21:7-19)

3 Iesu'a Olive maḡano ehorirotene, ane tahi'atahi'a zeḡe da'o ani vaḡe sifu onamadu ḡadiniro, raena'a, "Ḡa efo'i, kuru neḡa mazao 'ahi ḡauḡa'e nani'a furera'uma? Mada ḡonaḡano zu ḡa'a bare onai'uma madaḡano, nagi haḡai nu badeḡani'a furera'uma?"

4 Ani'a naenaeziro, raena'a, "Vaze'a zae mene tutuze ve'ozoga veize ḡiano'i.

5 Vaze ḡehaḡani'a eḡe nio aradu, 'E'e Keriso' rae re'uma. Ebu ze'a vazevaze tutuze ve'ozi'uma.

6 Za'e uti hariḡa zu uti ḡoe'a nunu ra'ete'e igi'uma, rehano ago rihano'i. 'Ahiguḡa'e ibite furera'uma, rehano mada ḡonaga'e zogone mene ari'uma.

7 Haba'a 'ahogani'a haba'a 'ahoga teite utiti'uma, zu gavamani 'ahogani'a gavamani 'ahoga teite utiti'uma. Haba nunu zamaḡano zaga'a hia'uma zu haba'a hagarete'e'a furera'uma.

8 E'e nidu'a'e aduga ḡadaheḡa rae re'uma, rehano aduga nu ize furera'uma.

9 Ebu vaze'a za oboze teadu sausauzi'uma, zu zimi ruzi'uma. Eḡe u'ano haba azaḡa nidu'ani'a he'ehe'ezi'uma.

10 E'e madaḡano vaze ḡehaḡani'a eḡe mazao fie'ete'e'a dauḡi'uma, revotiti'uma zu he'ehe'etiti'uma.

11 Ḡuriro peroveta azaḡa ḡehaḡa zuni iḡunadu vaze ḡehaḡa so'ozi'uma.

12 Vaze sau'ani'a ufeta bororu'ete'e u'ano, vaze ḡehaḡani'a zeḡe nabudize mene zamari'uma.

13 Rehano iniu'a zamaḡa obone gigane onamo ḡonaga meine, ani'e ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma.

14 Ebu Badi'a'a ibitozini'ete'e hari manoga'e raha 'adi nidu'a zamaḡano bororanadu haba'ahaba'a azaḡa nidu'a igi'uma. E'e enogano mada ḡonagani'a onai'uma.

Ierusalem Ruini'uma
(Mareko 13:14-23, Luka 21:20-24)

15 Ibite peroveta vazeḡa, Daniela'a ḡau nidu'a ruine'ete'e vazeḡa sau'a 'ahoga moneo ḡoeriro. Vaze e'e'a haba zaḡoḡa

sausaune'ete'e za'a horoni'uma madaḡani'a ari'uma. (Buka Zaḡoḡa me'ode'ete'e vazega, ḡoere huga 'adi faine edero'i.)

¹⁶ E'e madaḡano Iudea haba'ano radiu'ete'e azaḡa'e maḡa ferau ito'i.

¹⁷ Iniu'a ne enona radiu'ete'e vazega'e ḡauḡa mouga veize neḡa zamaḡa ago diuḡo'i.

¹⁸ Meba zamaḡano hihe'ete'e vazega zuni dabua mouga veize ago bare onamo'i.

¹⁹ E'e madaḡano ahi'eta roḡaeḡa zu nune hina ene guraḡa ḡubuze'ete'e roḡaeḡa, ze'e fase vetuḡaḡa, feranoga mene idaḡa u'ano, aduga hidi'uma.

²⁰ Irugu madaḡano* ga Bana Madaḡano mene feranoga veize kurano'i,

²¹ mazaḡa e'e madaḡano vase nidu'a aduga boro hidi'uma. Badi'a'a ḡadaheḡano ḡau nidu'a haḡairote'e'ono'o onao izidi, aduga 'ahiguḡa mene fureraro. Vehu'u zuni mene bare fureru'uma.

²² Zuhi'a Boro'a e'e madaḡa mene futufine, vase tiba zuni mene ḡabode radi'uma. Rehano ane'a mae ohotirote'e azaḡa u'ano, e'e madaḡa futufi'uma.

²³ Ebu vase 'ahogani'a zina'a, 'Ḡiano'i, Keriso'e 'ahi e'e!' ga 'Omo 'e'e!' rae zo'idene, e'e ḡoe'a ago mae ḡihino'i.

²⁴ Mazaḡa ḡuriro kerisoḡa zu ḡuriro peroveta azaḡani'a fureranadu haḡai nu badeḡa boro bagaḡa zu zaguzaga'uma haḡaiḡa haḡae'ena'a, vase so'ozu'uma. Ze'a, Badi'a'a ohotirote'e azaḡa zuni tutuze so'ozoga idaḡa reine, 'ougi'uma.

²⁵ Zamare rado'i! E'e madaḡani'a izema furarogano, eḡe'a zae ibite ihozeha.

²⁶ E'ano'o vase 'ahogani'a zina'a, 'Ḡiano'i, Keriso'e haba boha'ano,' ro'idene, ḡianihi radu ago onamo'i, ga 'Ḡiano'i, ani'e ne zamaḡano,' ro'idene, e'e ḡoe'a ago mae ḡihino'i.

²⁷ E, Vaze Ubugani'a bare onaine, vase nidu'a hune'a horohi'uma. A'e, viri'a vazahadu mada'a ite'ete'e mone'ono'o ovoe'ete'e moneo aganadu vase nidu'a horone'ete'e heuḡa.

²⁸ Nagini'a rudanate'e haba'ano gaoza'a nu'ora'uma.

Vaze Ubugani'a Ovai'uma

(Mareko 13:24-27, Luka 21:25-28)

²⁹ Ebu aduga madaḡani'a hauḡine, zogone 'aha'a fureru'uma:

'Mada'a uzabora'uma ebu bato'e mene agara'uma.

* **24:20** Girikio, *Nahune madaḡa*, Isaraela haba'ano nahune madaḡa'e nahune boro zu irugu boro radu vase'a ragavoga'e riḡa

Buzuva'e adureono'o rururu bua'uma, ebu inaraḡa adureo hagahagani'uma.'

³⁰ Ebu haḡai nu badeḡani'a adureo fureranadu eḡe, Vaze Ubugani'a ovae'ete'e ihozi'uma. E'e horozine, raha 'ahao haba'ahaba'a azaḡa nidu'a niau ḡouri'uma. Ebu eḡe, Vaze Ubugani'a adureo ḡoze zamaḡano gigi'a zu agaḡa manoḡa madu ovai'uma ebu vazevaze'a e'e horoni'uma.

³¹ Ebu hena, sura'i boro ḡihau hudadu eḡe'a eḡe tuḡure viga tuḡuzi'uma. Ebu zeḡe'a haba nidu'a, haba ḡonaganono'o haba ḡonagano, Badi'a'a ohotirote'e azaḡa nu'ozi'uma.

Figi Ireḡa Hari Idaidaḡa

(Mareko 13:28-31, Luka 21:29-33)

³² Figi ireḡa mazaḡo nagini'a fureru'ete'e ḡianadu edero'i. Ezagani'a butiru itadu rouḡani'a udufa'oga horonetene irugu madaḡa haniteha rae edere'ohe.

³³ E'e teige, e'a rate'e 'ahiguḡani'a fureranoga horono'idene, eḡe, Vaze Ubugani'a bare ovaite'e haniteha rae edero'i.

³⁴ E hube hune zi'ohe, izidi ega'e mene hauḡi'uma onamo 'ahiguḡa nidu'ani'a furera'uma.

³⁵ Adure zu raha'e hauḡi'uma, rehano eḡe ḡoere'e mene hauḡi'uma.

Ruhibe Rado'i

(Mareko 13:32-37, Luka 12:39-44, 1:26-30)

³⁶ Rehano nani'a 'ahiguḡani'a furera'uma'e emeḡe nidu'a aḡu'a. Adureo tuḡure viga ebu eḡe, Badi'a Ubuga zuni'a aḡu'a. U eḡe Mama da'o edeḡa.

³⁷ Eḡe, Vaze Ubugani'a bare onai'uma madaḡano'e Noa madaḡa teigi'uma.

³⁸ Zobo boro'a izema zubuzoga madaḡano vazevaze'a radiunute'e radoneḡano ogaunu, gaginu zu hahurinu onamo Noa'a ḡasi boro diuḡiro.

³⁹ Rehano ze'a nagini'a furera'uma mene ederiro, onamo zobo boro'a zubuzadu hunuhune ḡouriro. Eḡe, Vaze Ubugani'a bare onaine, e'e madaḡa teigi'uma.

⁴⁰ E'e madaḡano vaze 'aheu'e mebao gau'e radiu'ete'e zamaḡano, 'ahoga'e zamaha'uma, u 'ahoga'e mode iḡuni'uma.

⁴¹ Roḡae 'aheu'e uvahu mirune radi'u'ete'e zamaḡano, 'ahoga'e zamaha'uma, u 'ahoga'e mode iḡuni'uma

⁴² E'ano'o fairu ḡiano'i, mazaḡa za aḡu'a no'e madaḡano zae Zuhi'a Boro'a onai'uma.

43 Za'e 'adi zamaro'i. Ne vazeḡani'a ḡonore vazeḡa'e no'e madaḡano ani ne onai'uma rae ederine, ani'e neḡa faine taufi'uma ebu ḡonore vazeḡa'e diuḡoga mene idara'uma.

44 E'ano'o zae zuni ruhibe rado'i, mazaḡa eḡe, Vaze Ubuga'e za'a mene edere'ete'e madaḡano bare onai'uma.

45 Tuḡure vazeḡa 'ahoga'e huhuzaḡa zu zama tibano gauine, zuhi'aḡa'e ani teite matu'i'uma. Ebu vaze a'e tuḡure azaḡa ḡihi'aḡa mae ohonadu 'ahige re'uma, raena'a, 'Tuḡure azaḡa nidu'a tafo'i. Ogomuze zuni mada idunane zeno'i.' 'Ougadu ani'e haba 'ahoga onami'uma.

46 Tuḡure vazeḡa'e 'ouge gauine, zuhi'aḡani'a bare feu-radu horoni'uma ebu ani matuadu manohuga ha'uma.

47 E hube hune zi'ohe, ani'e zuhi'aḡani'a ane tohe nidu'a taufe'ete'e vazeḡano ohoni'uma.

48 Rehano tuḡure vazeḡa'e sau'a reine, ane'a bare raena'a, 'Eḡe zuhi'a'e vehu'u faḡanobu'u onai'uma,' rae zamari'uma.

49 Ebu tuḡureḡa azaḡa nidu'a bouzi'uma zu gagone azaḡa teite ufeta ogau gage sauta'uma.

50 Ebu zuhi'aḡa'e, ane'a mene edere'ete'e zu mene zamare'ete'e madaḡano bare onaadu,

51 ahiriḡa udi tahitahi'uma ebu zama guhi azaḡani'a radiu'ete'e haba'ano ohoni'uma. E'ea, ani nia'uma zu ḡonone atiti'uma."

25

Nogoba Ḡaubanana Hari Idaidaḡa

1 Iesu'a bare ziro, raena'a, "E'e madaḡano Badi'a'a ibitozini'eta'a'e nogoba ḡaubanana teigi'uma. Ze ihureze meiro ebu hahu ohoze iziga hidihi radu mui haba'a on-amiro.

2 Zeḡe bo'aḡano fu'o'e hahizaḡa ebu fu'o'e huhuzaḡa.

3 Hahizaḡa azaḡa'e ihureze odohiro, rehano ihure vuḡa'e mene meiro.

4 U huhuzaḡa azaḡa'e ihurezeta ihure vuḡa biozeo abe odohiro.

5 Ebu hahu ohoze izigani'a mene ḡarihe arirotene, ze ubumaze anozadu bazubazu uhiro.

6 Ohere nemanema ze ago 'ahoḡa igiro, raena'a, 'Hahu ohoze izigani'a feureha! Buanadu mae zouno'il'

7 'Ougirotene nogoba nidu'a evatadu ihureze ruhibiro.

8 Ebu hahizaḡa azaḡani'a huhuzaḡa azaḡa umiziro, raena'a, 'Za ihure vuḡa nuḡo eme rifo'i, mazaḡa eme ihure'e vidau'ohe.'

9 Ze naenaezina'a, 'Mene, 'ahi'e za zu emeḡe nidu'a veize mene idaḡa. Ihure vuḡa serone'ete'e vazeḡa vaḡe onamadu zae veize hoito'i.'

10 Rehano ze ihureze vuḡa hoitoḡa u'a onamirote'e enogano, hahu ohoze izgani'a feuriro. Ebu ihureze zu ihureze vuḡa ruhibirote'e azaḡani'a ani teite mui haba'a diuḡiro ebu ibihetaḡa'e hararo.

11 Vesu'u hahizaḡa nogobaḡani'a feuradu raena'a, 'Zuhi'a Boro! Zuhi'a Boro! Ibiheta vavaofo'i!'

12 Rehano ani zina'a, 'E hube hune zi'ohe, e za aḡu'a.'

13 E'ano'o tohutohe rado'i, mazaḡa eḡe'a bare onai'uma madaḡa'e za'e aḡu'a.

Tuḡure Azaḡa Uḡidu Hari Idaidaḡa
(Luka 19:11-27)

14 Badi'a'a ibitozini'eta'a'e haba faḡa ragave'ete'e vazēḡa 'ahoga hariḡa heuḡa. Ani'a iḡunirotene, tuḡureḡa azaḡa huzadu ani ḡau taufoga veize ḡauḡa ziniro.

15 Zeḡe tibatiba inaraze idunaḡano, 'ahoga'e moni silivaḡa fuse* fu'o, 'ahoga'e fuse 'aheu ebu 'ahoga'e fuse tiba ziniro. Ebu ani'a haba faḡa ragaviro.

16 Moni silivaḡa fuseḡa fu'o meirote'e vazēḡa'e zogone onamadu e'e moniḡa hina gauadu moni silivaḡa fuseḡa fu'o ragate hidiro.

17 Moni silivaḡa fuseḡa 'aheu meirote'e vazēḡa zuni 'ouge haḡaadu moni silivaḡa fuseḡa 'aheu ragate hidiro.

18 Rehano moni silivaḡa fuseḡa tiba meirote'e vazēḡa'e onamadu rahao idu hu'iro ebu zuhi'aḡa moni e'ea ḡure tiro.

19 Mada faḡa ḡarugano tuḡure azaḡa zuhi'a'a bariro. Ebu ze ani moni hina nougenouge gauirote'e ederifine huziro.

20 Moni silivaḡa fuseḡa fu'o meirote'e vazēḡani'a moni fuseḡa fu'o bare ragate hidirota'a'e odohe aradu niro, raena'a, 'Zuhi'a, ḡa'a moni silivaḡa fuseḡa fu'o iniro. Ebu eḡe'a moni e'e hina gauadu bare fuse fu'o raḡate hideha.'

21 Zuhi'aḡani'a nina'a, 'Manoḡa tauḡi, ḡa'e tuḡure vazēḡa manoḡa ebu zamaḡo nidu'a hina faine gaueha. Ḡa'a ḡau tahiḡa veize zamaḡo nidu'a faine gauate'e u'ano, eḡe'a ḡau ḡehaḡa taufe'ete'e vazēḡano oho'i'uma. Aro'i, eḡe teite matu'ihil!'

22 Ebu moni silivaḡa fuseḡa 'aheu meirote'e vazēḡani'a aradu niro, raena'a, 'Zuhi'a, ḡa'a moni silivaḡa fuseḡa 'aheu iniro. Ebu eḡe'a moni e'e hina gauadu bare fuse 'aheu raḡate hideha.'

23 Zuhi'aḡani'a nina'a, 'Manoḡa tauḡi, ḡa'e tuḡure vazēḡa manoḡa ebu zamaḡo nidu'a hina faine gaueha. Ḡa'a moni tahiḡa hina zamaḡo nidu'a faine gauate'e u'ano, eḡe'a

* 25:15 Girikio, talanta. Talanta tiba'e silivaḡa 34kg heuḡa.

moni boro taufe'ete'e vazaġano oho'i'uma. Aro'i, eġe teite matu'ih'i!

²⁴ Ebu moni siliva fuseġa tiba meirote'e vazeġani'a aradu niro, raena'a, 'Zuhi'a, ġa'e vaze riġa. E ederiro vaze'a ġorarote'e ġauġa ġa'a hirive'ohe ebu vaze'a taufirote'e ġauġa ġa'a ma'ohe.

²⁵ E'ano'o ġa moni'a daugi'uma rae rihonadu rahao ġure tiro. Ġae moni 'ahi bare mo'i.'

²⁶ Zuhi'aġani'a naenaeniro, raena'a, 'Ġa'e tuġure vazeġa sau'a ebu tubuġa! Vaze'a ġorarote'e ġauġa zu vaze'a taufirote'e ġauġa eġe'a ma'ohe rae zamarirohe?

²⁷ 'Ougiritene ġa nouġadu moni ti'ete'e neġano eġe moni mene tiro? 'Ougifone e bare aradu moni e'e ragate meifo.'

²⁸ Hena zuhi'aġani'a niro, raena'a, 'Moni silivaġa fuseġa tiba ani mazaono'o bare madu ġau banana meirote'e vazeġa hano'i.

²⁹ Iniu'a nagini hidirote'e faine odohe gauine, ani borofe hidi'uma. Rehano iniu'a nagini hidirote'e mene faine odohe gauine, ani mazao nagini kome'a zuni meini'uma.

³⁰ Ebu tuġure vazeġa sau'a 'ahi enona uzabo zamaġano mae feuno'i. De'ea ani nia'uma ebu ġonoġa atiti'uma."

Mamoe zu Gouti

³¹ Ebu Iesu'a raena'a, "Eġe, Vaze Ubugani'a agaġa inaraġaġeta tuġure viga nidu'a teite onai'uma madaġano, e'a kini ehoru haba'ano ehoradu vaze ibitozini'uma.

³² Haba azaġa nidu'a eġe zamao nu'ozadu vaze rovozi'uma. A'e mamoe taufe'ete'e vazeġani'a mamoe gouti'ono'o rovoze'ete'e teigi'uma.

³³ Ebu iniu vaze mamoe heuġa'e eġe eda'e moneo zu iniu vaze gouti heuġa'e eġe kauri moneo ohozi'uma.

³⁴ Ebu eġe, kinize'a eda'e mone azaġa zi'uma raena'a, 'Zae, eġe Mama'a manohuga zini'ete'e azaġa, aro'i, ebu eġe'a ibitohau'ete'e zamaġano rado'i. A'e Badi'a'a raha 'ahi haġairote'e madaġanono'o ruhiniro.

³⁵ Mazaġa e vinihinutene, za'a ogomu inido, e irinehe mo'ohinutene, vu inido ebu e i'udo vazeġa reinutene, zae neo huhe zouhido.

³⁶ Dabuaha o'o'a reinutene, dabua inido, ugihinutene eġe taufido ebu ġu'a neġano radiunutene, ġiahiro.'

³⁷ Ebu duduġa azaġani'a naenaeni'uma, raena'a, 'Zuhi'a Boro, eme nani'a ġa'e vini'oga horoadu ogomu ġanido? Nani'a eme ġa'e irigo mo'o'oga horonadu vu ġanido?

³⁸ Nani'a eme ġa'e i'udo vazeġa reirote'e horonadu neo huġade zou'ido? Nani'a eme dabuaġo 'o'o'a reirote'e horonadu dabua ġanido?

39 Nani'a eme ġa ugi'irote'e ga ġu'a neġano radirote'e horonadu ġa ġia'i amido?'

40 Ebu eġe, kinize'a naenaenzi'uma, raena'a, 'E hube hune zi'ohe, eġe negohe ga ezehe 'ahi bo'aġano ġonaġa vazeġa 'ahoga veize 'ouge haġaidota'a'e, eġe veize haġaido ra'ohe.'

41 Ebu eġe, kinize'a vaetadu kauri mone azaġa zi'uma, raena'a, 'Zae, Badi'a'a maġunozini'ete'e azaġa, eġe mazono'o vaġino'i, ebu Satani zu ane tuġure viga veize ruhinirote'e radiu tuġutuġu ire rogaġa zamaġa diuġo'i.

42 Mazaġa e vinihinutene, za'a ogomu men inido, e irinehe mo'ohinutene, vu mene inido.

43 E i'udo vazeġa reinutene, neo mene huhe zouhido, dabuhe o'o'a reinutene, dabua mene inido, ebu ughinutene zu ġu'a neġano radiunutene, mene taufido.'

44 'Ougadu ze'a naenaeni'uma, raena'a, 'Zuhi'a Boro, nani'a eme ġa'e vini'irote'e ga irigo mo'o'irote'e ga i'udo vazeġa reirote'e ga dabuaġo 'o'o'a reirote'e ga ugi'irote'e ga ġu'ano radirote'e horo'adu mene dana'ido?'

45 Eġe'a naenaenzi'uma, raena'a, 'E hube hune zi'ohe, 'ahi azaġa bo'aġano ġonaġa vazeġa 'ahoga veize mene haġairota'a'e, eġe veize mene haġairote'e ra'ohe.'

46 Ebu kauri mone azaġa'e vaġine ġouradu aduga tuġutuġu hidi'uma, u duduġa azaġa'e ġabone tuġutuġu hidi'uma."

26

Iesu Ma'uma Ibiġa Vaġiro

(Mareko 14:1-2, Luka 22:1-2, Ioane 11:45-53)

1 Iesu'a ġoere e'e nidu'a rae hauġirotene, ane tahi'atahi'a ziro, raena'a,

2 "Zae edeġa, mada 'aheu enogano Iġine Mode'ete'e Muiġa'e me'uma ebu eġe, Vaze Ubuga'e sataurohihi radu vaze'a obohe ti'uma."

3 E'e madaġano dibu'o azaġa ġihi'aġaġihi'aġa zu vaze boroboro'a dibu'o azaġa ġihi'aġa, niġa Kaiafa, ane neo nu'oraro.

4 Ebu Iesu sifu obone teadu manoga veize ibiġa ġo'ane vaġiro.

5 Rehano ze raena'a, "Iġine Mode'ete'e Muiġa madaġano'e mene idaġa. 'Ougine vaze ġuġuvaġani'a utitofi'uma."

Roġae 'Ahogani'a dehoru Iesu rana Beu'iro

(Mareko 14:3-9, Ioane 12:1-8)

6 Iesu'e Betania neġano, ibite lefera'a meirote'e vazeġa, Simona neo radiro.

7 Ani ogomu fataġa zamao tave ehore'ena'a, ogaue'ete'e zamaġano, roġae 'ahogani'a dehoru hohoga manoga naeġa

boro'e bioġa kome'a manohuga iriva'onadu mae onairo. Ebu Iesu vadinio beu'iro.

⁸ Iesu tahi'atahi'a'a 'e'e horonirotene, ze maġuniro, raena'a, "Nougadu dehoru 'ahi'e hauġe tauġe'ohe?"

⁹ A'e moni boro hina seronadu zahara azaġa zinifo!"

¹⁰ Iesu'a tahi'aġa nagini reirote'e ederadu ziro, raena'a, "Za nougadu roġae 'adi aduga hau'ohe? Ani'e eġe veize manoġa hune haġaeha.

¹¹ Zahara azaġa'e mada nidu'a zae bo'aġano radi'uma, u e'e mada nidu'a zae teite mene radi'uma.

¹² Ani'a dehoru hohoġa manoġa eġe ahiri rana beu'ata'a'e, eġe rune veize ruhineha.

¹³ E hube hune zi'ohe. Raha nidu'a zamaġano no'e haba'ano Badi'a hari manoġa haramine, ani'a haġata'a'e me'odadu ani zamari'uma."

Iuda'a Iesu Revoha'uma Reiro
(Mareko 14:10-11, Luka 22:3-6)

¹⁴ E'e enogano Iesu tahi'aġa 12 zamaġano tahi'a 'ahoga, niġa Iuda Isakariota'e dibu'o azaġa ġihi'aġaġihi'aġa vaġe onamiro,

¹⁵ ebu ġadiziro, raena'a, "Iesu zae 'evoreo ri'inine, moni nugu ini'uma?" 'Ougirotene ze moni silivaġa 30 me'odadu haro.

¹⁶ E'e madaġanonono'o ani Iesu zeġe evorao ri'inoga veize ibiġa vaġiro.

Iġine Mode'ete'e Muiġa

(Mareko 14:12-26, Luka 22:7-23, Ioane 13:21-30, 1Co 11:23-25)

¹⁷ Isiti O'o'a Berediġa Muiġa* madaġa ibi'a'e Iġine Mode'ete'e Muiġa rae reiro. Iesu tahi'atahi'a ane vaġe onaadu ġadiniro, raena'a, "Ġa ura'e eme Iġine Mode'ete'e Muiġa ogomuġa'e nouma ruhibe ti'uma?"

¹⁸ Ani'a naenaeziro, raena'a, "Ierusalem diuġe onamadu vase 'ahoga vaġo'i ebu no'i, 'Ihore vazegani'a 'ahige ra'ohe: Eġe mada 'ai haniteha. E tahi'aheta ġa neo Iġine Mode'ete'e Muiġa ogomuġa au tibura'uma."

¹⁹ Ebu Iesu tahi'atahi'a'e Iesu'a zirote'e haġaiġa haġaadu Iġine Mode'ete'e Muiġa ruhibiro.

²⁰ Ġorava uġano reirotene, Iesu ani tahi'aġa 12 teite ogau tiburaro.

²¹ Ebu ze ogau'ete'e zamaġano, Iesu'a ziro, raena'a, "E hube hune zi'ohe, zae bo'aġano vase 'ahogani'a eġe revoni'uma."

* 26:17 Isiti O'o'a Berediġa Muiġa'e mada fu'o 'ahefu fare zamaġano haġae'ohe.

22 Ebu ze zamaze adudanadu ġaruga ġarugano Iesu ġadiniro, raena'a, "Zuhi'a Boro, eġehehe?"

23 Ane'a naenaezina'a, "Izidi eġe teite idaġa siuvao tare au'ete'e vazegani'a revoni'uma.

24 Ibite Buka Zaġoġano mirihrote'e ġoe'a idunaġano, eġe, Vaze Ubugani'a hube ruda'uma. Rehano revoni'uma vazegani'e, fase vetu'aġa, aduga hidi'uma. Ani'e mene furerafone manoġa reifo."

25 Ebu ani revoha'uma vazegā, Iuda'a nina'a, "Ihore vazegā, eġehehe?" Iesu'a naenaenina'a, "O'e, vazegā'e ġae."

26 Ze ogau'ete'e zamaġano, Iesu'a beredi madu kuraro, ebu vaheġadu ane tahi'atahi'a ziniro. Ebu raena'a, "'Adi'e eġe ahiri. Madu ano'i."

27 Ebu ani'a vaini vuġa bioġa madu kuraro, ebu zini'ena'a ziro, raena'a, "Zae nidu'a, 'ahi gago'i.

28 Mazaġa bio 'adi zamaġano'e eġe ru. Eġe'a vaze ġehaġa sau'aze rae modoga veize rudanadu ruhe'a be'uti'uma. A'e, Badi'a'a vaze teite ġoitorrote'e ġoe'a'e eġe ru hina bare idane'ohe.

29 E zi'ohe, vaini vuġa 'ahi mene bare gagi'uma, izidi'ono'o onamo eġe Mama'a ibitohau'ete'e madaġano zae teite vaini vuġa iziga gagi'uma."

30 Ebu ze bada 'ahoga mae hauġadu Olive maġa onamiro.

Petero'a Iesu O'oni'uma Reiro

(Mareko 14:27-31, Luka 22:31-34, Ioane 13:36-38)

31 Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, "Izidi ohere zae nidu'a eġe u'ano muhihe fera'uma. Mazaġa Buka Zaġoġa zamaġano 'ahige mirihiro, raena'a,

'Badi'a'a mamoe taufe'ete'e vazegā mau runi'uma. Ebu mamoe'e ferau ġouri'uma.'

32 Rehano e'a runeono'o bare iġunine, Galilea haba'a ibite onamadu e'ea zae hidi'uma."

33 Petero'a Iesu niro, raena'a, "Zeġe nidu'a ferau muhi'i'uma rehano, e'e mene ferau muhi'i'uma!"

34 Iesu'a naenaenina'a, "E hube hune ġa'ohe, izidi ohere izema kokoroku'a uganogano, ġa'e ġae uġidu eġe o'ohi'uma."

35 Rehano Petero'a ġoere ġiharo, raena'a, "E mene o'o'i'uma. Ġae teite rudaune zuni idaġa!" Ebu ane tahi'atahi'a nidu'a zu 'ouge reiro.

*Getesemane Haba'ano Kuraro
(Mareko 14:32-42, Luka 22:39-46)*

36 Ebu Iesu ane tahi'atahi'a teite Getesemane haba'a onamiro. Onamirotene, Iesu'a ziro, raena'a, "'Adao ehore rado'i, u e'e kuranoga veize omo onami'uma."

37 Ebu ani'e Petero zu Zebedeo ubuga 'aheu, Iakobo zu Ioane, tutuze onamiro. Ani zamağa ariro zu adudaro.

38 Hena ani zina'a, "E'e zamahe are rudau'ohe. 'Adao radadu eġe teite evate rado'i."

39 Ebu ani tahiğa fağa onamadu rahao ġuġure'ena'a kuraro, raena'a, "Eġe Mama, idağa ro'idene eġe mazaono'o bio 'adi mae vaġino'i. Rehano mene eġe ura, ġae ura da'o haġao'i."

40 Ebu Iesu ane tahi'a uġidu vaġe bare onairotene, ze bazuna haniziro. Ani Petero niro, raena'a, "Za mada tahiğa zuni eġe teite mene evate radiuhehe?"

41 Za'a haġai ve'oġa 'ahoga mene haġaifine, evate radiu'ena'a, kurano'i. Zamaze'e hube hune kuranoga urate'ohe, rehano ahirize'e inaraġa o'o'a."

42 Ebu Iesu'a bare onamadu ġae 'aheuġa kuraro, raena'a, "Eġe Mama, e bio 'ahi hube hune gagi'uma reine, ġae ura haġao'i."

43 Ani bare onairotene, ze bazuna haniziro, mazaġa ubumaze'a anoziro.

44 Ani ze muhizadu bare onamiro. Ebu ġae uġiduġa kurau'ena'a, ibite kurarote'e ġoe'a bare reiro.

45 Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a vaġe bare onaadu ziro, raena'a, "Za ize baze'ehehe zu ahirize ohone'ehehe? Madaġa 'ai maha. Eġe, Vaze Ubuga'e, haġai sau'a azaġa 'evorao ri'ih'i'uma."

46 Iġunadu onamihi. Ġiano'i! E revoni'ete'e vazeġa 'ai feureha."

*Iesu Obone Tiro
(Mareko 14:43-50, Luka 22:47-53, Ioane 18:3-12)*

47 Iesu ani ize ġoere'ete'e zamaġano, ane tahi'a 12 bo'aġano 'ahoga, Iuda'a vaze ġuġuvaġa teite feuriro. Vaze ġuġuvaġa e'e dibu'o azaġa ġihi'aġaġihi'aġa zu vaze boroboro'a tuġuzadu benisi zu somori boro mae ariro.

48 Ebu Iesu revohaue'ete'e vazeġani'a, ane'a haġai'uma gauġa ibite ihoziro, raena'a, "Eġe'a hidadu fura'ini'uma vazeġani'e Iesu. Ani obone to'i."

49 Ebu ani'a zogone Iesu vaġe onamadu niro, raena'a, "Ihore vazeġa! Manoġahehe?" Ebu fura'iniro.

50 Iesu'a naenaeniro, raena'a, "Vazehe, ġa'a ahaio nagini haġai'uma ġauġa haġao'i."

Ebu Iuda teite onairote'e azaḡani'a onamadu Iesu obone tiro.

⁵¹ Rehano Iesu ḡati vazeḡa 'ahogani'a benisiḡa ahase bunadu dibu'o azaḡa ḡihi'aḡa tuḡure vazeḡa udiro, ebu teḡaḡa vari'e butiro.

⁵² 'Ougadu Iesu'a niro, raena'a, "Benisiḡo bare iḡu'ano to'i! Benisi hina vaze matihi raete'e azaḡa'e zeḡe zuni benisi u'ano ruda'uma.

⁵³ Eḡe'a Mamahe uminine, ane'a tuḡure viga ḡehaḡa bagaḡa ḡarihe tuḡuzadu emeḡe biri'uma. A'e ḡa aḡu'ahеhe?

⁵⁴ Rehano Buka Zaḡoḡano eḡe mazao 'ahiguḡani'a furera'uma reirote'e ḡoe'a'e izidi hudanoga veize, eḡe'a mene 'ouge umini'uma."

⁵⁵ Ebu Iesu'a vaze ḡuḡuvaḡa ziro, raena'a, "Za'e ḡonore vazeḡa obone ti'ete'e teige, benisi ebu somori boro madu eḡe obohe touga veize arahehe? Mada nidu'a e'e kuru neḡa haba'ano ihore radiunu. E'e madaḡano za'e mene obohe tiro.

⁵⁶ Rehano peroveta azaḡani'a mirihirote'e ḡoe'ani'a hudafine, 'ahiguḡani'a fureraneha." Ebu ane tahi'atahi'a nidu'a'e muhine feraro.

Kotao Edaro

(Mareko 14:53-65, Luka 22:54-55, 22:63-71, Ioane 18:13-14, 18:19-24)

⁵⁷ Ebu Iesu obonetirote'e azaḡani'a dibu'o azaḡa ḡihi'aḡa, niḡa Kaiafasi ne tutune onamiro. Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu vaze boroboro'e irina de'ea nu'oraro.

⁵⁸ E'e madaḡano, Petero'e faḡanonono'o Iesu hegotadu dibu'o azaḡa ḡihi'aḡa ne haba'ano feuriro. Ne diugadu kuru neḡa taufe'ete'e azaḡa teite ehore'ena'a, nagini'a furera'uma veize ḡiane radiro.

⁵⁹ Dibu'o azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu nuo'nu'o boro auḡe'ete'e azaḡa'e Iesu manoga veize ḡuriro ḡoe'aḡoe'a vaze mazao vaḡiro.

⁶⁰ Vaze ḡehaḡani'a ḡuriro ḡoe'a ani mazao reiro, rehano ḡau ve'oḡa 'ahoga mene horoniro. Ḡonagano vaze 'aheu'a iḡune edaro.

⁶¹ Ebu raena'a "Vaze 'ada'a 'ahige reiro. 'E'a Badi'a kuru neḡa ruinadu mada uḡidu zamaḡano bare ogoraune idaḡa."

⁶² 'Ouge reirotene dibu'o azaḡa ḡihi'aḡani'a iḡune edanadu Iesu niro, raena'a, "Ḡa ze ḡoere mene nae-naeni'umahe? Ze'a ḡa'e ve'oḡa rae ḡoere'ohe. Ḡa ze mazao ḡoere nu re'umahe?"

⁶³ Rehano Iesu'e sifu radiro. Ebu dibu'o azaḡa ḡihi'aḡani'a niro, raena'a, "Radiu'ete'e Badi'a'aḡa niḡano ḡadimu'ohe.

Badi'a zamao huga ro'i. Ġa'e Keriso, Badi'a Ubuga ga mene? Efo'i."

⁶⁴ Iesu'a naenaeni, raena'a, "O'e, ġa'a e'e Keriso rae eheha. Rehano e zi'ohe, zama moneo eġe, Vaze Ubuga'e Gigi'a Boro Badi'aġa eda'e moneo ehoradu ibitozenoga zu adure ġozeġa zamaġano ovaoga horoni'uma."

⁶⁵ 'Ouge reirotene, dibu'o azaġa ġihi'aġani'a dabuaġa zegadu ziro, raena'a, "Vaze 'adi'e Badi'a rae sausaune'ohe! Eme ani'e ve'oġa rae ra'ete'e vazeġa mene bare vaġi'uma. Izidi ani'a Badi'a rae sausaunata'e zae nidu'a egeha!

⁶⁶ Za ani mazao nagini haġai'uma rae zamare'ohe?" Ze'a naenaeni, raena'a, "Ani'e ve'oġa. Runeo tuġuni'uma."

⁶⁷ Ebu ze'a iraġa 'ue so'abide vaniro zu evoreze hina bouniro. Vaze nu'a ubumaġa dabua hina u'adu fa'one arahiro,

⁶⁸ ebu raena'a, "Hei, Keriso! Iniu'a fa'o'eha efo'i."

Petero'a Iesu O'oniro

(Mareko 14:66-72, Luka 22:56-62, Ioane 18:15-18, 18:25-27)

⁶⁹ Petero'a dibu'o azaġa ġihi'aġa ne haba'ano ehore radirotene, tuġure roġaeġa 'ahogani'a ane u'a onaadu niro, raena'a, "Ġae zu Galilea vazeġa Iesu teite radiudo."

⁷⁰ Rehano Petero'a zeġe nidu'a zamao 'o'oniro, raena'a, "E ġa nagini ra'eta'a'e e aġu'a!"

⁷¹ Ebu ani'a haba ġabiriġa ibihetaġa u'a onamirotene, tuġure roġaeġa 'ahogani'a horonadu vaze ziro, raena'a, "'Adi'e Nazareta vazeġa Iesu teite radiudo."

⁷² Ebu ani bare riġa 'o'oniro, raena'a, "E'e hube hune vaze a'e aġu'a!"

⁷³ Mene mada faġa enogano, e'ea edarote'e azaġani'a Petero vaġe onaadu niro, raena'a, "Hube ġa zuni ane tahi'a 'ahoga, mazaġa ġae ago iraġa'e Galilea haba'a ago iraġa."

⁷⁴ Ebu ani'a ġihau te'ote'au ġoeriro, raena'a, "E ġuririne aduga hidi'uma! E vaze a'e aġu'a!" Ani 'ouge reirotene, kokoroku'a ugaro.

⁷⁵ Ebu Petero'a Iesu ibite nirote'e ġoe'a zamariro. Iesu'a raena'a, "Kokoroku'a 'izema uganogano, ġa'a eġe ġae uġidu 'o'ohi'uma." Ebu ani haba ġabiriġa mode buanadu niau rudaro.

27

Iesu'e Pilato Vaġe Tutune Onamiro

(Mareko 15:1, Luka 23:1-2, Ioane 18:28-32)

¹ Oherebau uzeuze dibu'o azaġa ġihi'aġaġihi'aġa zu vaze boroboro'a nu'oranadu Iesu manoga veize ġoaniro.

² Ebu ze ani autadu Roma vazega gavana, Pilato vage tutune onamiro.

Iuda'a Ane Bare Bodaniro
(Apostolo 1:18-19)

³ Iesu revoharote'e vazega, Iuda'a Iesu ruda'uma reirote'e goe'a igirotene, ani haгаirote'e u'ano zamaгani'a adudaro. E'ano'o siliva moniga 30 madu dibu'o azaга gih'i'agaгhi'aга zu vase boroboro bare ziniro.

⁴ Ebu raena'a, "E sau'a o'o'a vazega revohaneha 'ahine, sau'a haгаeaha." Rehano zege'a raena'a, "A'e ga'a bare haгаeaha, mene emege. Gaе edegano haгаo'i."

⁵ 'Ougirotene, Iuda'a kuru neга zamaгano moniga feu-ni-ro ebu onamadu ane bare bodane runi-ro.

⁶ Dibu'o azaга gih'i'agaгhi'aгani'a moniga madu raena'a, "'Adi'e vase manoga moniga 'ahine, kuru neга moniga teite tibune touga'e mene idaга."

⁷ Ze go'anirote'e enogano, e'e moniga hina goгore haгаe'ete'e vazega haba 'ahoga hoitiro, ebu raena'a, "'Ahaо avo'a azaга guri'uma."

⁸ E'ano'o haba e'e, 'Ru Haba'a' rae hunadu izidi zuni de'uge rae hune'ohe.

⁹ A'e peroveta vazega, Ieremia'a ibite reirote'e goe'ani'a hudaro, raena'a,

"Zege'a siliva moniga 30 meiro.

A'e Isaraela azaгani'a vase e'e naega reiro.

¹⁰ Ebu Zuhi'a Boro'a ihirote'e teige, ze'a moniga e'e hina goгore haгаe'ete'e vazega haba hoitiro."

Iesu Pilato Zamao Kotaniro

(Mareko 15:2-15, Luka 23:3-5, 23:13-25, Ioane 18:33—19:16)

¹¹ Ebu Iesu'e Roma vazega gavana, Pilato zamao edau radiro. Pilato'a Iesu gadiniro, raena'a, "Ga'e Iuda azaга kinihehe?" Iesu'a naenaenina'a, "O'e, ga hube ra'ohe."

¹² Rehano dibu'o azaга gih'i'agaгhi'aга zu vase boroboro'a ani mazao ve'oга rae riga goerirotene ani mene naenaenziro.

¹³ Pilato'a hena gadiniro, raena'a, "Ze'a ga'e ve'oга ra'ete'e goe'a gehaga hina ga agiroгane'ete'e mene igi'ehehe?"

¹⁴ Rehano Iesu'a zege goere riga 'ahoga zu mene naenaenziro. E'ano'o Pilato'a zaguzagaro.

¹⁵ Iгine Mode'ete'e Muiга madaгano'e Roma azaга gavana'a Iuda azaгani'a umide'ete'e idunaгano gu'a neга vazega 'ahoga tugune bunido.

16 E'e madaḡano ḡu'a neḡano vaze 'ahoga, niḡa Barabasi'a radiunu. Ani'e niḡa boro.

17 Vaze ḡuḡuvaḡani'a nu'orarotene, Pilato'a ḡadiziro, raena'a, "Za ura'e iniu tuḡune buni'uma, Baraba ga Keriso rae'ete'e vazeḡa, Iesu?"

18 Mazaḡa Pilato'e, ze'a Iesu ahi'ahinirote'e u'ano, ane evorao Iesu ri'inrote'e edeḡa.

19 Ebu Pilato'a kota haba'ano ehorinute'e zamaḡano, inugani'a ani veize ḡoere tuḡuriro, raena'a, "Vaze e'e mazao ḡau 'ahoga ago haḡao'i. Ani'e sau'aḡa o'o'a. E'e ohoḡore ohere ani iḡunanadu zamahe'a adudaneha."

20 Rehano Barabasi'e tuḡune bunadu Iesu'e manoga veize, dibu'o azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu vaze boroboro'a vaze ḡuḡuvaḡa tuḡutuḡuziro.

21 Pilato'a bare ḡadiziro, raena'a, "Vaze 'aheu zamaḡano, za ura'e e'a iniu tuḡune buni'uma?" Ze nina'a, "Barabasi!"

22 Ebu Pilato'a ḡadizena'a, "Hena Keriso rae'ete'e vazeḡa, Iesu'e nougi'uma?" Zeḡe nidu'a raena'a, "Sataurono'i!"

23 Pilato'a ḡadizena'a, "Nouga'ahi? Ani nagini sau'a haḡaeha?" Rehano zeḡe'a bare bare houna'e huau'ena'a, "Sataurono'i!"

24 Pilato'e zeḡe'a ani ḡoere mene igi'uma rae ederiro. Ebu vaze ḡuḡuvaḡani'a ufeta maḡune haraete'e horonirotene, vaze ḡuḡuvaḡa ubumao vu tahiḡa madu 'evo'a vuzu'iro. Ebu zina'a, "E 'evorehe vuzu'eha, e'ano'o vaze aha'a rudaune eḡe sau'a'e o'o'a re'uma. Zae da'o e'e naeḡa mo'i."

25 'Ougadu vaze nidu'a naenaenina'a, "Ani rudaune, e'e naeḡa'e emeḡe zu mariḡafe'a me'uma!"

26 Ebu ani zeḡe veize Barabasi ḡu'anono'o mae buniro. Rehano Iesu'e uti azaḡa tuḡuzadu masine sausauniro ebu ani satauronoga veize zeḡe 'evora ri'iniro.

*Uti Azaḡani'a Iesu Ḡirihoharo
(Mareko 15:16-20, Ioane 19:2-3)*

27 Gavana uti azaḡa nu'a Iesu'e gavana ne zamaḡa tutune onamiro ebu uti azaḡa nidu'a huze nu'oziro.

28 Ebu ze dabuaḡa fuhi'ohanadu dabua kanaḡa duhuḡa hune vidanoharo.

29 Ebu hena ire ezaga meigameiga ḡurunadu vadinigano redoharo zu Gubu somoriḡa eda'e evo'ano obonoharo. Ebu obena hina ani mazao ḡuḡure'ena'a ḡirihoraro, raena'a, "Nigunihi, Iuda azaḡa kini!"

30 Ebu so'abidevaniro zu somori e'e bare madu vadigano mau radiro.

31 Ġirihohau hauġirotene, vidanoharote'e dabuaġa fui'adu ane dabua bare vidoharo. Ebu satauronoga radu tutune onamiro.

Iesu Satauroniro

(Mareko 15:21-32, Luka 23:26-43, Ioane 19:17-27)

32 Uti azaġani'a Iesu tutune onamirote'e zamaġano, Kurene vazegħa 'ahoga, niġa Simona, ani'e ane habaono'o onae'enogano hidiro. Ze'a ani obone teadu Iesu satauro mae heratoharo.

33 Ebu ze Gorogota rae hune'ete'e haba'a onamiro. Gorogota huga'e 'Vadini Isiga'.

34 E'e haba'ano feurirotene, ze vaini vuġa ġau 'ahoga ġiġi'a bagaġa teite mirunadu gagoharo. Rehano tuhune nuradu ani gagoga mene uratiro.

35 Ze Iesu satauronirote'e ġarugano, kaġusi arahoġa arahadu zeġe bo'aġano dabuaġa ġahugotitiro.

36 Ebu e'ea ze ehoradu Iesu taufe radiro

37 Iesu satauro hitagano, ani'a nagi haġai sau'a haġairote'e ihozifine, 'Adi'e Iesu, Iuda Azaġa Kini' rae mirihiro.

38 Ebu ġonore azaġa 'aheu zuni ani teite idaġa satauroziro. 'Ahoga'e ane eda'e moneo zu 'ahoga'e ane kauri moneo ikokoziro.

39 Ebu uhiġano vitau onamirote'e azaġani'a, vadinize mirune'ena'a, Iesu rae sausauniro, raena'a,

40 "Ġa'e kuru neġa fahadu mada uġidu zamaġano bare ohoni'uma reiro. Ġa Badi'a Ubuga ro'idene satauro'ono'o buanadu ġae bare ġabo'o'i!"

41 Ebu dibu'o azaġa ġihi'aġaġihi'aġa, Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu vase boroboro'a zuni ġirihoharo.

42 Ze raena'a, "Ani'a vaze ġabozinu, rehano ane'a ane bare mene ġabone'ohe! Ani'e Iuda azaġa kini ra'ohe. E'ano'o izidi hune sataurono'o bua ovaine eme ani mazao fi'uma!"

43 Ani'e Badi'a mazao fie'ohe. E'ano'o Badi'a'e uratine, izidi ani ġabonifo, mazaġa ani raena'a, 'E Badi'a Ubuga,' rae reiro."

44 Ebu ġonore azaġa 'aheu ani teite idaġa sataurozirote'e'a zuni ani ġirihoharo.

Iesu Rune

(Mareko 15:33-41, Luka 23:44-49, Ioane 19:28-30)

45 Madai kirikiri meirotene, haba nidu'a uzabo'a 'uuro onamo ġorava mone mada uġidu.

46 Ĝorava madaĝa uĝidu meirotene, Iesu'a ĝihau huario, raena, "Eli, Eli*, lama sabatani?" Ĝoere e'e hugani'e, 'Eĝe Badi'a, eĝe Badi'a, ĝa nougadu ĝiahe modeha?"

47 De'ea edau radirote'e azaĝa nu'a ĝoere e'e egadu ze raena'a, "Ani peroveta vazeĝa Elia hune'ohe."

48 Ebu ze bo'aĝano 'ahogani'a duradu vu romane zoune'ete'e ĝauĝa meiro. Ebu vaini vuĝa ĝiĝi'a iri'avonadu Iesu'a gagoga veize Gubu somoriĝa rana teadu ite haro.

49 Rehana vaze nu'a raena'a, "Ago, ĝezo! Elia'a ovaadu ĝaboni'uma ga mene ĝianihi."

50 Ebu Iesu'a bare ĝihau huanadu iriga ri'iro.

51 E'e madaĝano kuru neĝano zaĝoĝa hune haba'a ue'ete'e dabuaĝani'a hitaganono'o 'u'uĝa zigau 'a'adaro. Ebu raha'a hagariro zu vatava'a 'a'adu bohato ĝouriro.

52 Ebu rune iduĝa 'a'adaro zu Badi'a moneo azaĝa ĝehaĝa ahirize'a ĝabode iĝune ĝouriro.

53 Ebu ze rune iduĝa haba'anono'o iĝuniro. Iesu'a ĝabode iĝunirote'e enogano, ze Ierusalemata onamadu de'ea vaze ĝehaĝa mazao fureraro.

54 Roma uti azaĝa ĝihi'aĝa zu ane uti azaĝa Iesu taufe radirota'a'e raha'a hagarirote'e zu nagini'a de'ea furerrote'e horonirotene, ze rihau rudaro, ebu raena'a, "Hube hune vaze adi'e Badi'a Ubuga!"

55 De'ea roĝae ĝehaĝa zuni faĝanono'o ehamu radiro. Ze'e Iesu dananoga veize Galilea haba'anono'o ani hegotiro.

56 Zeĝe bo'aĝano Magadala roĝaeĝa Maria ebu Iakobo zu Iosefa vize Maria ebu Zebedeo ubuga, Iakobo zu Ioane, zeĝe vize'a radiro.

Iesu Guriro

(Mareko 15:42-47, Luka 23:50-56, Ioane 19:38-42)

57 Ĝorava mone mada'a zuburirotene, ma'ora vazeĝa niĝa Iosefa'a ariro. Ani'e Arimatea haba'a vazeĝa zu Iesu tahi'a 'ahoga.

58 Ani Iesu ahiri guroga veize Filato umini onamiro. Uminirotene, Filato'a uti azaĝa zeadu Iesu ahiri ani evora ri'iniro.

59 Ebu Iosefa'a Iesu ahiri maadu dabua iziga uruĝa hina umiro,

60 ebu Iosefa ane rune iduĝa iziga, vatava hu'irote'e zamaĝano Iesu ahiri tiro. Ebu hadi boro hina ibihetaĝa kiune 'uadu mode onamiro.

61 U Magadala roĝaeĝa Maria zu Maria 'ahoga'e idu moneĝano ehoradu murire radiro.

Uti Azaĝa Idu Haba'a Taufiro

* 27:46 'Ahoga'e, Eloj 27:46 27:46 Salamo 22:1

⁶² Irarirotene, a'e Bana Madağa. Dibu'o azağa gihi'ağa gihi'ağa zu Farisea azağani'a Filato vađe onamiro.

⁶³ Ebu Filato niro, raena'a, "Vaze boro, ġuriro vazega a'a'e ani ize ġaboga zamağano reirote'e ġoe'a eme'a zamare radiu'ohe. Ani raena'a, 'E mada uđiduğano runeono'o bare ġabode iğuni'uma.'

⁶⁴ E'ano'o mada uđidu zamağano uti azağani'a ani idu faine taufoga veize eme umi'e'ohe. Mene 'ouGINE, ane tahi'atahi'a'a aradu ani ahiri ġonota'uma, ebu vazevaze zina'a, 'Ani runeono'o bare iğuneha,' rae re'uma. 'Ougine ze'a vaze ufeta so'ozi'uma. A'e ibite so'ozirota'a'e vitini'uma."

⁶⁵ Ebu Filato'a naenaenziro, raena'a, "Uti azağa nu madu idu faine taufe rado'i."

⁶⁶ 'Ougirotene ze uti azağa teite onamadu idu ibiheta hadiğa faifaine hararo ebu vaze'a mene vava'ifine gudune 'ahoga tiro. Ebu uti azağani'a idu taufe radiro.

28

Runeono'o Bare Iğuniro

(Mareko 16:1-8, Luka 24:1-12, Ioane 20:1-10)

¹ Bana Madağa ġarugano, fura oherebau uzeuze, Magadala roġaeğa Maria zu Maria 'ahogani'a idu ġianoga radu onamiro.

² E'e madağano tabara haba'a borofe hagariro. Ebu Zuhi'a Boro tuğure vigani'a adure'ono'o ovaadu idu hadiğa kiune vağiniro ebu e'e rana ehoriro.

³ Ani iraga'e vazavazahe'ete'e teige ebu dabuağa'e ġoze teige uraro.

⁴ Idu taufe'ete'e azağa'e ani rihanadu rereraro ebu rune azağa teigiuro.

⁵ Ebu tuğure vigani'a roġae 'aheu ziro, raena'a, "Ago rihano'i. Eġe edeğa za'e satauronirote'e vazega, Iesu vađe'ohe.

⁶ Ani'e aha'o'o'a, mazağa ani reirote'e teige, runeono'o iğuneha. Aro'i ebu ani'a bazate'e haba'a ġiano'i.

⁷ Ebu za ġarihe onamadu ane tahi'atahi'a zo'i, raena'a, 'Ani'e runeono'o iğuneha. Ebu ibite Galilea haba'a onamadu e'ea za'a ani horoni'uma.' Eġe'a zeate'e faine ego'i."

⁸ E'ano'o roġaeroġae'a rihozeta zu matu'uzeta idu haba'anono'o ġarihe iğunadu Iesu tahi'atahi'a zouga veize zeġe vađe dure onamiro.

⁹ E'e madağano Iesu'a tabara ze hidiro, ebu raena'a, "Za manogahehe?" 'Ouge reirotene ze ani uhiğa ariro ebu odağa obonadu matu'oharo.

10 Ebu Iesu'a zina'a, "Ago rihano'i. Onamadu eḡe nego duḡuru zina'a, 'Galilea haba'a onamo'i,' rae zo'i. E'ea zeḡe'a eḡe hidi'uma."

Idu Taufirote'e Azaḡa Hariḡa

11 Roḡaeroḡae'a onamirote'e zamaḡano, idu taurifrote'e azaḡani'a ne onamiro ebu nagini'a furerarote'e hariḡa dibuo azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa ihoziro.

12 Dibuo azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡani'a vaze boroboro teite nu'oranadu ḡoaniro ebu idu taurifrote'e uti azaḡa moni boro ziniro.

13 Ebu zina'a, "Za'e 'ahiḡe rae roi, 'Ane tahi'atahi'a ohere aradu eme bazu'enona ani ahiri ḡonotu feraneha.'

14 'Ahi hariḡani'a Roma gavana vazeḡa mazao feurine, eme zae u'ano ani mazao ḡoeri'uma ebu za'a bazirote'e moneo aduga mene hidi'uma."

15 E'ano'o idu taurifrote'e uti azaḡani'a moni madu zeḡe'a zirote'e idunaḡano ḡoeriro. Ebu e'e hariḡa'e Iuda azaḡa zamaḡano bororaro zu izidi madaḡano zuni vaze'a 'ouge ra'ohe.

Iesu'a Tahi'aḡa Ḡoereziro

(Mareko 16:14-18, Luka 24:36-49, Ioane 20:19-23, Apostolo 1:6-8)

16 Ebu Iesu tahi'a 11 Galilea haba'a onamadu ani'a reirote'e maḡano feuriro.

17 Feurirotene, ze ani horonadu ani mazao kuraro. Rehano nu zamaze'a tugahiro.

18 Ebu Iesu'a ze vaḡe aradu ziro, raena'a, "Gigi'aḡa adureo ebu rahao nidua'e eḡe eneha.

19 E'ano'o za'e onamadu haba'ahaba'a azaḡa nidu'a eḡe tahi'atahi'a rouga veize zamazo'i. Moga, Ubuga zu Vine Zaḡoḡa niḡano bapatzozo'i,

20 ebu eḡe'a ḡoerezirote'e ḡoe'a nidu'a zeḡe'a hegotoga veize ihozo'i. Ebu 'ahi zamaro'i: E iḡaiḡa zae teite radiu'ohe onamo mada ḡonaga re'uma."

Iesu Keriso Hari Manogā Mareko'a Mirihiro

Ioane bapatiso'a haramiro

(Mataio 3:1-12, Luka 3:1-18, Ioane 1:19-28)

¹ Badi'a Ubuga, Iesu Keriso hari manogā*ni'e 'ahige fureraro.

² Peroveta vazegā* niḡa Isaia*'a, buka zaḡogā* zamaḡano tina'a, 'ahige reiro.

'Giano'i! Badi'a'a ḡae zamao hari odohe dure'ete'e vazegā 'ahoga ibite tuḡuni'uma, ḡae veize ibi fainifine.

³ Haba boha'anono'o, rae huau'ohe. "Zuhi'a Boro* ibi faine haḡae to'i! Ane ibi mae duduno'i!" '

⁴ Ebu hari odohe dure'ete'e vazegā, niḡa Ioane Babatiso'a haba boha'a onairo. Ani harame'ena'a, 'ahige reiro. 'Sau'anono'o ḡihuradu bapatiso mo'i! Zae sau'a Badi'a'a mae vaḡinifine.'

⁵ Iudea* haba'a azaḡa nidu'a zuni Ierusalemā ne azaḡa nidu'a, Ioane vaḡe onamiro, hariḡa egoga veize. Ebu ane ane sau'a rae furenadu, Ioridana vuḡano bapatiso meiro.

⁶ Ioane, ani dabua'e kamelo iguḡa, kibaḡa'e boromakau ogaḡa, ogomuḡa'e fihore ebu 'avore godaḡa.

⁷ Ani harame'ena'a, 'ahige reiro. 'Vaze 'ahoga, eḡe ḡarunio onai'uma vazegā, ani gigi'a'e ḡihi'a, u e gigi'a'e zuhu'a. Ane teite mene idaḡa. E ani oda babaḡano ḡuḡuraduni, ani oda ḡauḡa miniḡa fuhi'ohanoga zuni mene idaḡa.

⁸ E'e vu hina bapatisozeha. U ani'e Vine Zaḡogā* hina bapatisozi'uma.'

Ioane'a Iesu bapatiso'iro

(Mataio 3:13-17, Luka 3:21-22)

⁹ E'e madaḡano, Galilea haba'ano ne niḡa Nazareta, e'ano'o Iesu'a onairo. Ebuni Ioridana vuḡano, Ioane'a Iesu bapatiso'iro.

¹⁰ Iesu'a vuono'o gaba tire'enogano, adure'a 'a'adu'ete'e zogone horoniro. Ebu Vine Zaḡogā tubugo niniḡa teige horoniro. Ani Iesu vaḡe ovairo.

¹¹ Ebu adureono'o ago 'ahoga igiro. 'Ahige reiro, 'Ḡa'e eḡe ubude, eḡe zamarone. E ḡa mazao matu'u boro.'

Satani'a Iesu so'oniro

(Mataio 4:1-11, Luka 4:1-13)

12 Ebuni Vine Zaḡoḡani'a Iesu, haba boha'a tuḡune onamiro.

13 Mada ḡae ḡazaḡa gaubanana (40) de'ea radiro. Sani* a so'onido. Agire ḡauḡa zuni de'ea radiro. Rehano tuḡure viga* nu'a ovaadu dananiro.

*Iesu'a Galilea haba'ano ane gau mazaḡa fureniro.
(Mataio 4:12-17, Luka 4:14-15, Ioane 4:43-45)*

14 Ioane ḡu'ano ohonirote'e ḡarugano,* Iesu ani Galilea onamiro. Ebu Badi'a hari manōḡa harama ragaviro.

15 'Badi'a'a reirote'e madaḡa 'ai feureha. Badi'a'a gigi'a iziga hina ibito zini'ete'e* madaḡa 'ai haniteha. Haḡai sau'a sau'a modo'i ebu Badi'a hari manōḡa mae ḡihino'i!

*Iesu'a vaze ḡazaḡa huziro, ane ḡaruna hegotoga veize
(Mataio 4:18-22)*

16 Galilea du'uraḡa boro* genaḡano, Iesu'a oname'enogano, vaze ahe'u'a re'eva feunirote'e horoziro, Simona ebu negoḡa Aniderea teite. Zeḡe gau'e ḡozone mau'ete'e.

17 Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Eḡe ḡaruna hegoti'i! Vaze re'evazi'ete'e vazeḡa rouga veize ihozi'uma."

18 Ze ai zogone re'eva modadu ane hegoti onamiro.

19 Tahīḡa faḡa onamiro. E'e zamaḡano, vaze ahe'u negoḡeita horoziro, Iakobo ebu Ioane, Zebedeo ubuga. Ze'e zeḡe ḡasi ranao re'eva faine radiro.

20 Horozirotene, huziro. Ebu zeḡe moze Zebedeo'e ḡasi rana mode onairo. Ane'a meirote'e azaḡa teite muhize onairo. Ebu Iesu ḡarunio hegoti onamiro.

*Iesu'a, vine sau'ani'a ragano reirote'e vazeḡa fainiro
(Luka 4:31-37)*

21 Iesu ebu ane ḡarunio hegotirote'e azaḡa, ne niḡa Kaperanaumao feuriro. Bana Madaḡa* madaḡano ani Iuda kuru neḡa diuḡiro, ebu ihoziro.

22 Vaze vaze'a ani ihozoga igirotene, zamaze zaguzagaro. Mazaḡa Mose goro ḡoe'a* ihoze'ete'e azaḡa* teige mene haramiro, rehano Badi'a ḡoere gigi'a hina ihoziro.

23 E'e zamaḡano, vine sau'a* a ragano reirote'e vazeḡa 'ahogani'a, Iuda kuru neḡa diuḡiro, ebu 'ahige houna'e ḡoeriro.

24 'Iesu, Nazareta ne vazeḡa! Eme vaḡe nagini u'ano onaeha? Ḡa emeḡe uḡufoga radu, onaa ga? E edeḡa ḡa iniu. Ḡa'e Badi'a gigi'a vazeḡa!

* 1:14 A'e zuhi'a Heroda'a moḡaḡa bare meirote'e u'ano, Ioane'a 'Ḡa haḡai sau'a haḡaeha' reiro. E'e u'ano zuhi'a Heroda'a maḡunadu, ḡu'ano ohoniro.

25 Iesu'a vine sau'a ta'iroharo. 'Ago ḡoero'i! Vaze 'adi mazaono'o buano'i!'

26 Ebu vine sau'ani'a, buanoga rae, ketokete'ena'a, ḡihau ḡaniḡanaro. Ebu vine sau'a ai buaro.

27 Vaze nidu'a horonadu, zamaze nidu'a zaguzagaro. Ze'e zeḡe'a bare ḡadititiro. "Adi nagini? Nagini iziga ihofe'ohe? Vaze 'adi'e gigi'eta. Vine sau'a zuni zi'etene, egadu, egohu'ohe.'

28 E'ebano'o, Iesu hariḡa, Galilea haba'ano ḡarihe bororaro. Ebu haba nidu'a igi hauḡiro.

Iesu'a Petero emoḡa roḡaeḡa fainiro

(Mataio 8:14-17, Luka 4:38-41)

29 E'ebu'u, Iesu ani Iuda kuru neḡanono'o buau onamiro. Simona ebu Aniderea duḡuru ne diuḡiro. Iakobo ebu Ioane zu zeḡe teite diuḡiro.

30 Simona emoḡa roḡaeḡa'e uginiro 'ahine, baze radiro. Ahi'a'e gigi'a багаḡa. Iesu'a feurirotene, ihoniro.

31 Iesu'a ane vaḡe onamadu evo'ano meiro, ebu mae ohonirotene, ahi'a gigi'ani ai dauḡiro. Ebu ani'a iḡunadu Iesu veize ogomu ḡorohe haro.

Iesu'a vaze ḡehaḡa faiziro

32 Ḡorava moneo, mada'a ovoe'ete'e zamaḡano, ugi azaḡa ebu vine sau'ani'a ranao reirote'e azaḡa, ane vaḡe tutuze onairo.

33 Ebu ne azaḡa nidu'a'e'e ane ibihetao muririro.

34 Ugi nunu azaḡa ḡehaḡa ani'a faiziro. Ebu vine sau'a sau'a ḡehaḡa hegoze buziro. Ani'a, vine sau'a sau'a'a ḡoeroga 'uuro, mazaḡa zeḡe edeḡa ani iniu.

Galilea haba'ano Iesu'a haramiro

(Mataio 4:23-25, Luka 4:42-44)

35 Irara moneo, mada ize mene agaranogano, Iesu'a iḡunadu, haba boha'a 'ahoga onamiro, ebu e'a kuraro.

36 Ebu Simona nabugeta Iesu vaḡe vaḡe onamiro.

37 Horonirotene, 'ahige rae niro. 'Vaze nidu'a ḡa vaḡe'ohe.'

38 Ebu ani'a zina'a, 'Eme ne uhiḡa uhiḡa onamihi, e'ea zuni haramoga. Mazaḡa e'e de'e u'ano onairo.'

39 Ebu ani, Galilea haba'ano neḡa neḡa nidu'a onamadu, Iuda kuru neḡa zamaḡano haramiro, ebu vine sau'a sau'a hegoze buziro.

Lefera Vazeḡa Fainiro

(Mataio 8:1-4, Luka 5:12-16)

40 Lefera vazegā 'ahogani'a ani vaḡe onairo, ebu ane zamao obena hina tuḡadu niro, raena'a, "Zuhi'a Boro, ḡa urato'idene faiho'i!"

41 Iesu'a vetuḡaniro, e'ano'o 'evo'a einadu vase e'e oboniro, ebu raena'a, "E urate'ohe. Ḡae manoro'i!" 'Ougadu lefara e'e'a zogone dauḡiro.† ebu niro. 'E urate'ohe. Ḡa ai manoro'i!"

42 Ebu ani lefera'a tabara dauḡiro, ebu ani 'ai manoriro.

43 Ebu zogone tuḡune'enaḡa, ḡoere riḡa hina niro,

44 naena'a, "Nagini'a ḡae mazao fureranata'a'e vase 'ahoga ago no'i! Rehano dibu'o vazegā vaḡe onamadu ahiriḡo ihono'i‡! Ebu leferaono'o manoreha rouga veize, Mose'a reirote'e dibu'oḡa Badi'a hano'i! 'Ougine vase'a ḡa 'ai manore huneha rae ederi'uma."

45 Rehano vase e'e'a onamadu, hari e'e, vase vase mazao rae ḡehaniro. E'e u'ano, Iesu'e ne hunio diuḡoga mene idararo. E'ano'o haba boha'ano radiro. Ebu vase vase'a, haba 'ahoga 'ahoganono'o, ane vaḡe onaido.

2

*Iesu'a ahi'a mene hagane'ete'e vazegā fainiro
(Mataio 9:1-8, Luka 5:17-26)*

1 Mada nu ḡarugano, Iesu ani Kaperanauma neḡa bare onamiro. Ebu ani'a ane bazuni neḡano diuḡirote'e hariḡa, ne azaḡani'a igiro.

2 E'ano'o vase ḡehaḡani'a Iesu'a radirote'e neḡa onairo. E'ano'o ehorō haḡa'a nidu'a vase'a iri'aviro. Ibiheta haba'ano zuni iri'aviro. Iesu'a Badi'a hari manōḡa haramo ziniro.

3 Vaze ḡazaḡani'a, Iesu vaḡe, ahi'a mene hagane'ete'e vazegā odohe onairo.

4 Rehano vase ḡehaḡa 'ahine, Iesu uhiḡa onamoga mene idararo. Mene idararotene, Iesu'a ehorirote'e hitagano binu fahiro. Ebu ahi'a mene hagane'ete'e vazegani'a baze'ete'e farataḡa, mini hina ovoe dabaniro.

5 Zeḡe'a Iesu mazao fie'ete'e, Iesu'a horonirotene, ahi'a mene hagane'ete'e vazegā niro. 'Ahige reiro. 'Ubude! Ḡa sau'a 'ai rae 'ueha.'

6 Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e vazegā nu'e, e'e zamaḡano ehoriro, ebu zamazeo zamariro.

7 'Ahige reiro. 'Nouga'ahi vase 'ahi 'ouge ḡoere'ohe? 'Adi'e Badi'a ni sausaune'ete'e ḡoe'a. Iniu'a da'o sau'a mae vaḡini'uma? Badi'a'a da'o haḡai'uma.'

† 1:41 Zeḡe goro'e, lefera vazegā'e toraga radu, mene oboneete. ‡ 1:44 A'e, ani'a ahiri udahadu manoreha reifine

⁸ Zeḡe'a 'ouge zamarirotene, Iesu ani zeḡe'a zeḡe zeḡe zamao 'ouge zamarirote'e, ane zamao ederiro. Ebu ziro. 'Za nouga'ahi zae zamao 'ouge rae zamare'ohe?

⁹ Ahi'a mene hagane'ete'e vazēga nouge nouge rae nine, ḡoe'a'e ufiḡa? 'Ḡae sau'a 'ai rae modeha' rae ni'ete'e ga 'Iḡunadu onamo'i' rae ni'ete'e?

¹⁰ Rehano e ani manoni'uma ebu ani sau'a zu rae modi'uma, mazaḡa eḡe, Vaze Ubuḡa'e raha 'adao vase sau'a rae mode'ete'e giḡi'aḡa meirote'e zuni za ihozi'uma." Ebu Iesu'a ahi'a mene hagane'ete'e vazēga e'e nina'a,

¹¹ "Eḡe'a ḡa'ohe. Iḡuno'i ebu farataḡo odohadu neḡo onamo'i!"

¹² Ani iḡuniro. Ebu Farataḡa mae ḡihinadu, vase nidu'a ubumao e'e neḡanono'o buaro. Ebu zeḡe nidu'a zaguza-ganadu, Badi'a niḡa mae ḡihiniro, ebu 'ahige reiro. 'Ibite 'ahiguḡa mene horoniro.'

Iesu'a Levi huniro

(Mataio 9:14-17, Luka 5:33-39)

¹³ Iesu ani Galilea du'uraḡa boro genaḡa bare onamiro. Vaze ḡuḡuvaḡa nidu'a, ani vaḡe onairo, ebu ani'a ihoziro.

¹⁴ Iesu'a bare ibio onamirote'e zamaḡano, Alefeo ubuga Levi horoniro. Ani |itakesi moni|rḡa* ufe'ete'e neḡano ehoriro, ebu Iesu'a niro. 'Eḡe ḡaruna aro'i!' Ebu ani'a iḡunadu, Iesu ḡaruna hegotiro.

¹⁵ Iesu'a Levi neo ogarote'e zamaḡano, takesi azaḡa zu haḡai sau'a azaḡa ḡehaḡani'a Iesu zu ane tahi'atahi'a teite ogau tiburaro. Mazaḡa vase ḡehaḡa bagaḡani'a, Iesu ḡaruna iḡaiḡa hegotido 'ahine.

¹⁶ Ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e Farisea azaḡani'a, Iesu horoniro, |itakesi moni|rḡa guge'ete'e azaḡa zu, sau'a azaḡa rae zi'ete'e teite ogau'enogano. Ebu Iesu tahi'a tahi'a ḡadiziro. 'Nougadu Iesu'e |itakesi moni|rḡa guge'ete'e azaḡa zu, sau'a azaḡa rae zi'ete'e teite ogau tiburu'ohe?'

¹⁷ Ebu Iesu'a e'e egadu ziro, raena'a, "Ugi o'o'a azaḡa'e gohe vazēga mene vaḡe'ohe, rehano ugi azaḡani'a ani vaḡe'ohe. E'e teige, e'e haḡai duduḡa rae zamare'ete'e azaḡa huzoga radu mene onairo. Rehano haḡai sau'a rae zamare'ete'e azaḡa huzoga radu onairo."

Ogomu zaḡozaḡe'ete'e ḡadimaro

(Mataio 9:14-17, Luka 5:33-39)

¹⁸ Mada 'ahogano, Ioane tahi'a tahi'a zuni Farisea azaḡa*ni'a, Mose goro ḡoe'a idunaḡano zaḡozaḡiro. Mene ogaro. Vaze nu'a onaadu, Iesu ḡadiniro. 'Ahige reiro. 'Ioane

* 2:16 Ze'e vase 'uguḡa teite tiburu ranoga'e sau'a rae zamariro.

tahi'a tahi'a, zuni Farisea tahi'ağa'e zağozage'ohe. Rehano nougadu gae tahi'a'e mene zağozage'ohe?'

19 Iesu'a ziro. 'Ahige reiro. 'Zamaro'i! Hahure'ete'e madağano, ohoze hahu iziga'a, ane'a huze'ete'e vazega teite ogau'ete'e zamağano, ze zağozagi'uma ga mene? Zege'a ohoze hahu iziga teite radiu'ete'e madağano mene zağozagi'uma.

20 Rehamo e'e madağa onai'uma. Agire azağani'a ohoze hahu iziga, ane vase nidu'a mazaono'o mae vağini'uma. E'e madağano zege'a zağozage'ena'a, mene oga'uma.'

21 Vaze 'ahogani'a dabua iziga vari'e madu dabua amahiğa mene banini'uma, mazağa dabua si'iga iziga'a amahiğa hutubadu borofe ziga'uma.

22 Vaze tibuhuga zuni mani ogağa mahiğa zamağano |ivaini|r vuğa* iziga mene iği'uma. (A'e |ifainafu|r vuğa heuğa) İğine, vehu'u mani ogağa fu'uradu, ziga'uma. Ebu |ivaini|r vuğani'a sori'uma. |ivaini|r vuğa zu mani ogağani'a sauta'uma. E'ano'o |ivaini|r vuğa iziga'e mani ogağa iziga zamağano da'o iği'uma.'

Bana Madağa zağoe'ete'e gadimaro

(Mataio 12:1-8, Luka 6:1-5)

23 Bana Madağa 'ahogano, Iesu ani, tahi'ağa teite |iuiti|r* (wheat) mebağa genağano onamiro. Ebu tahi'ağa'e |iuiti|r mağa riri'e madu, au onamiro.

24 Farisea azağani'a Iesu gadiniro. 'Giano'i! Ze'e nougadu Bana Madağa goroga varade'ena'a, |iuiti|r hirive'ohe?'

25 Ebu Iesu'a naenaeziro. 'Za buka zağoga zamağano, Davida'a nagini hağairota'a'e, me'odiro ga? Davida ani, ane uti azağa teite ogomuze'a hauğadu, vinize ruziro.

26 Abiata ani'e, Badi'a ġahunohau'ete'e neğa zuhi'ağa ġihi'a reirote'e madağano, Davida'a Badi'a ne diuğiro. Badi'a ubumao tirote'e |iberedi|rğa* Abiata'a mae hanadu, aro. A'e Badi'a ġahunohau'ete'e neğa zuhi'ağani'a da'o au'ete'e |iberedi|rğa, rehano aro. Ebu ane teite onairote'e azağa zuni mae ziniro.'

27 Ebu Iesu'a ziro. 'Badi'a'a, Bana Madağa'e, vase'a manoga hidifine hağairo. Badi'a'a vase mene hağairo, Bana Madağa veize.

28 E'ano'o, ege, Vaze Ubuga'e, Bana Madağa ibitohau'ete'e zuhi'ağa.'

3

Iesu'a evo'a beoga vazega fainiro

(Mataio 12:9-14, Luka 6:6-11)

¹ Iesu ani Iuda kuru neḡano bare diuḡiro. Evo'a beoḡa vazēḡa 'ahoga zuni e'ema.

² Farisea azaḡa zuni e'ea Iesu murirohaudo. Iesu'a Bana Madaḡa madaḡano, vase e'e faini'uma ga mene rae zamare radiro, kotao mae ohonoga veize.

³ Ebu Iesu'a evo'a beoḡa vazēḡa nina'a, 'ahige reiro. 'Iḡunadu aro'il'

⁴ Ebuni Iesu'a murire'ete'e azaḡa ḡadize'ena'a, 'ahige reiro. 'Mose goro ḡoe'a'e, Bana Madaḡa madaḡano nagini haḡaine idaḡa ra'ohe? Vaze danazi'uma ga sausauzi'uma? Ḡaboz'i'uma ga zimi'uma?' Rehano ze mene naenaeniro.

⁵ E'ano'o Iesu ani maḡune'ena'a, ehamu ragaviro, zuni zeḡe zama tuhiga u'ano, vetuḡazi ruziro. Ebuni evo'a beoḡa vazēḡa niro. 'Evo'o eino'il' reiro. Ani einiro, ebu evo'a ai manoriro.

⁶ E'ebone, Farisea azaḡa ai Iuda kuru neḡanono'o buau ḡouriro. Ebu Heroda teite rau'ete'e azaḡa teite nu'oranadu, Iesu manoga ibiḡa vaḡido.

Ḡuḡuva du'ura boro genaḡano

⁷ Iesu'e, ane tahi'a tahi'a teite Galilea du'uraḡa boro on-amiro. Ebuni Galilea haba'anono'o vase ḡuḡuvaḡa ani teite ḡiriu onamiro. Ebu ḡuḡuva boro'a, Iudea haba'anono'o,

⁸ Ierusalem a neḡanono'o, Idumea haba'anono'o, Ioridana vuḡa mone afaono'o, ebu Turo ebu Sidona haba'anono'o onairo, mazaḡa ze'e Iesu'a nagini haḡairote'e hariḡa nidu'a igiro 'ahine.

⁹ Ebuni ane tahi'a ziro. 'Eḡe veize ḡasi 'ahoga mae to'i, vase ḡuḡuvaḡani'a tu'ihe ruhi'uma bobo.'

¹⁰ Mazaḡani'e, ibite ani'a uḡi azaḡa ḡuḡuva ai faizirote'e u'ano, uḡi azaḡa nidu'a bibititiro, 'evoreze ani mazao 'u'utoga rae.

¹¹ Ebuni vine sau'ani'a ragano reirote'e azaḡa'a Iesu horonidotene, ane zamao ḡuḡuradu, houna'e ḡoerido. 'Ḡa'e Badi'a Ubuga!'

¹² Rehano ani'a ḡoere riḡa hina zina'a, 'Ago rae fureno'il' rae reido.

Iesu tuḡure azaḡa gaubanana aheu fare (12) meiro (Mataio 10:1-4, Luka 6:12-16)

¹³ E'e ḡarugano, Iesu ani maḡa 'ahoga itiro. Ane'a uratirote'e azaḡa huziro, ebuni ze ani vaḡe onamiro.

¹⁴ Ebuni ani'a gaubanana aheu fare (12) zamaziro, zeḡe'a ane ḡatinoga, zuni haramo tuḡuzoga veize,

¹⁵ zuni Badi'a gigi'a zenadu, vine sau'a hegoze buzoga veize.

¹⁶ Simona'e niḡa 'ahoga Petero rae turahiro.

17 Iakobo ani negoġeta Ioane, ze'e Zebedeo ubuga. Nize 'ahoga'e Boanere. E'e hugani'e 'adure'a ġudau'ete'e, e'e ubuga.'

18 ebu Aniderea, Filifo, Batolomeo, Mataio, Tomasi, Iakobo, ani Alefeo ubuga, Tadeo, Simona, ani Zelote vazeġa,*

19 ebu Iuda Isakariota, ani vesu'u Iesu revoharote'e* vazeġa.

Iesu zu Belezebulo

(Mataio 12:22-32, Luka 11:14-23, 12:10)

20 Ebu Iesu ani bazuni neġa onamiro. Rehano vaze ġuġuvaġa hena bare nu'orarote'e u'ano, ani, tahi'aġa teite oganoga zuni mene idararo.

21 Nabugani'a hariġa igiro, ebu ani bare tutune onamoga veize onairo. Mazaġa vaze ai raena'a, 'Ani ai baboraneha.' reiro.

22 Ierusalem a neġanono'o, Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa ovairo. Ebu 'ahige reiro. 'Ani'e Satani, niġa Belezebulo, e'e'a ragano reiro. Ebu ani'e, Belezebulo inaraġa hina vine sau'a sau'a hegoze buze'ohe.'

23 Ebuni Iesu'a huzadu, hari idaidaġa* 'ahoga ziro. 'Ahige reiro. 'Satani'a satani 'ahoga nouge nouge hegoze buzi'uma?'

24 |iGavamani|r neġa tiba zamaġano, zeġe'a rovtadu, utitifone, e'e |igavamani|r neġani'e mene edau gigarafu.

25 Ebu iduhu tiba zamaġano, zeġe'a rovtadu, utitifone, e'e iduhuġani'e mene edau gigarafu.

26 Ebu satani zamaġano, zeġe'a bare utitadu, rovtifone, ze mene edau gigarafu, rehamo hauġifo.

27 Vaze 'ahogani'a ize gezo inara vazeġa ogoru tadu ane neo diuġi'uma zu ani tohe ġonota'uma.

28 Hubehune eġe'a zi'ohe. vaze sau' a nidu' a ebu Badi' a rae sausaune' ete' e ġoe' a zu Badi' a' a rae modi' uma.

29 U Vine Zaġoġa rae sausaunine, ani sau'a'e mene aġutu modi' uma, rehano iġaiġa ane mazao radiu tuġutuġu.'

30 Iesu'a hari idaidaġa 'ouge reirota'a'e, ze raena'a, 'Ani'e vine sau'aġeita.' reiro 'ahine.

Iesu vi'a ebu negoġa

(Mataio 12:46-50, Luka 8:19-21)

31 E'e ġarugano, Iesu vi'a ebu negoġani'a Iesu vaġe onairo. Ne enogano edanadu, ġoere tuġuriro, Iesu hunoga veize.

* **3:18** Zelote vazeġa'e Isaraela neġa veize Roma gavamani teite utitidote'e vazeġa

³² Vaze ġehaġani'a ġurune ehoriro, ebu zeġe'a nina'a, 'Ġiano'i! Vi'u ebu negoġo'e enoneo edau'ohe. Ġa vaġe'ohe.'

³³ Ani'a naenaezina'a, 'ahige reiro. 'Nanuhe ebu negohe'e iniu?'

³⁴ Ebuni ani'a, ġurune ehoridote'e azaġa ehamu ragave'ena'a, ziro. 'Ahige reiro. 'Nanuhe ebu negohe'e 'adi'e'e.

³⁵ Badi'a ura haġae'ete'e azaġa, ze'e negohe, ezehe ebu nanuhe.'

4

Hari idaidaġa, ezone feune ġorau'ete'e

(Mataio 13:1-9, Luka 8:4-8)

¹ Iesu'a du'ura boro genaġano bare ihoziro. Ebu vaze ġuġuvaġani'a ani babaġano nu'oraratene, ani ai ġasio tiradu, zamaġano ehoriro du'ura ragano. Vaze ġuġuvaġa nidu'a'e rahao du'ura boro genaġano nu'oraro.

² Ebu ani'a hari idaidaġa hina ġau ġehaġa ihoziro. Ihoze'ena'a, ziro, raena'a,

³ 'Eġo'i! Hihi vazega 'ahogani'a mebaġano ezone ġora onamiro.

⁴ Ebu feune ġuzuhrotene, nuġone ibio buaro, ebu nini'a onaadu, au hauġiro.

⁵ Nu'e hadi haba'ano buaro. Rahaġa'e severaġa. Ezo-gani'e ġarihe ġuhuriro, mazaġa rahaġa'e mene baruġa.

⁶ Ebu mada'a hiarotene, ane gigi'ani'a ġuhuġa manadu imiraro, mazaġa taiga o'o'a.

⁷ Ezone nu'e ve renogano rururaro. Ve renoga ġuhure bororadu ezone ġuhuġa simariniro, ebu mene iniro.

⁸ Rehamo ezone nu'e haba manoġano buarota'a'e, faine ġuhuriro. Faine bororaro, ebu faine hudaro. Hudarotene, nu'e huga ġae uġidu gaubanana (30) haġairo. Nu'e huga ġae fu'o tu tiba fare gaubanana (60) haġairo. Nu'e huga ġae gaubanana gaubanana (100) haġairo.'

⁹ Ebu Iesu'a reiro. "Teġaġeta vazega'e faifaine egadu huga edero'i!"

Nougadu Iesu'a hari idaidaġa reiro

(Mataio 13:10-17, Luka 8:9-10)

¹⁰ Neganu'u, Iesu ane da'o rougano, iniu iniu ane teite rau'ete'e azaġani'a ane tahi'a tahi'a teite Iesu vaġe onamaduni, hari idaidaġa reirote'e ġadimaro.

¹¹ Ebu ani'a ziro, "Za'e Badi'a'a ibitozini'ete'e moneo 'u'uru ti'ete'e ihoze'ohe. Vaze 'ahoga 'ahoga'e hari huga nidu'a hari idaidaġa hina da'o ihoze'ohe.

¹² A'a'e 'ahiguġani'a furerafine.

Zeḡe ehamatite'eba, mene horonoga, zeḡe abiti'udemo, mene ederoga, Zeḡe zama Badi'a mazao mene ḡihuroga veize, ebu Badi'a'a zeḡe sau'a mene rae modoga veize.'

*Iesu'a ezone hariḡa huga faine rae fureniro
(Mataio 13:18-23, Luka 8:11-15)*

¹³ Ebu Iesu'a ḡadiziro. 'Za hari idaidaḡa 'ahi mene edere'ehehe? 'Ougine, hari idaidaḡa 'ahoga 'ahoga huga'e nouge nouge ederi'uma?

¹⁴ Ezone ḡorau'ete'e vazegani'a Badi'a hari ḡorau'ohe.

¹⁵ Ibio buau'ete'e ezoga'e 'ahiguḡa. Ze ḡoere igi'ete'e zamaḡano, satani'a ḡarihe onaadu, zeḡe zamao ḡorarote'e hariḡa mae vaḡine'ohe.

¹⁶ Ezone hadi haba'ano rururu'eta' e, Badi' a ḡoere igi'etene matu'uzeta mae ḡihine'ohe.

¹⁷ Rehano ze taiga o'o'a 'ahine, mene faḡa radi'uma. Badi'a ḡoere u'ano, aduga ḡehaḡa hidi'etene, zogone uite'ohe.

¹⁸ Ezone ve renoga zamaḡano rururu' eta'e, ze Badi'a ḡoere igi'ohe.

¹⁹ Rehano raha ḡauḡa ufeta zamare'ohe, obone'ete'e toheḡa ufeta zamare'ohe, ebu ḡau nu ḡehaḡa urate'ohe. E'ano'o Badi'a ḡoere 'uadu mene ini'ohe.

²⁰ Rehano ezone raha manoḡano rururarota'a'e, Badi'a ḡoere igi'ohe zu mae ḡihine'ohe. Ebu hudau'ena'a, nu'e huga ḡae 30, nu'e huga ḡae 60, nu'e huga ḡae 100 ini'ohe.

*Ihure hari idaidaḡa
(Luka 8:16-18)*

²¹ Iesu'a hena ziro. 'Ahige reiro. 'Ihure meine'e, siuva 'u'uḡano ga bazuni na'aḡa 'u'uḡano mene ti'uma. Ihure ti'ete'e haba'ano ti'uma.

²² 'U'uru radiu'ete'e toheḡa nidu'a furera'uma. Ebu ogone ti'ete'e toheḡa zuni ḡiani'uma.

²³ Teḡaḡeta vazegā'e igi'uma.'

²⁴ Ebu ziro. 'Igi'ete'e ḡoe'a zamare rado'i! Badi'a ḡoere'e 'ahiguḡa. Ḡa nouge nouge igi'ete'e, e'e idane, Badi'a'a ḡani'uma, ebu ḡoere 'ahoga 'ahoga zuni ḡani'uma.

²⁵ Igi'ete'e vazegani'e, zamaḡa 'a'ada'uma. Mene igi'ete'e vazegani'e, zamaḡa tahiḡa 'a'adu'ete'e zuni, Badi'a'a mae vaḡini'uma.'

Hari idaidaḡa, ezone, ane'a bare ḡuhure'ete'e

²⁶ Iesu'a bare ziro. 'Badi'a'a ibito zini'uma ibiḡani'e 'ahiguḡa. Vaze 'ahogani'a mebao ezone feune ḡorau'ohe.

27 Ohere baze'ohē. Madai ragave'ohē. Ebu ezone'a ḡuhure'ohē, ebu farau'ohē. Rehamo ḡoranoga vazeḡani'e aḡu'a nouge nouge ḡuhuradu, farau'ohē.

28 Raha ane'a bare ḡuhunadu, huga haḡae'ohē: Ibite ḡuhure'ohē, ebu di'iru'ohē. Ebu ḡonagano di'iru'ete'e zizugano huga haḡae'ohē.

29 Hugani'a hudau'etene, kari hina vari'e'ohē, mazaḡa hirive'ete'e madaḡani'a feura'ahi.'

*Badi'a'a Ibitozini'ete'e Moneo Ḡoeriro
(Mataio 13:31-32,34, Luka 13:18-19)*

30 Ebu Iesu'a bare reiro. 'Badi'a'a ibitozini'eta'a'e nagini hina idani'uma, ga nagi hari idaḡa hina idani'uma?

31 A'e ire niḡa fufu,* e'e ezoga heuḡa. Rahao ḡorau'ete'e zamaḡano, maḡa'e komeḡa fase, haba nidu'a zamaḡano.

32 Rehano ḡoraune, ḡuhuradu fara'uma, ebu borora'uma. Ire fouḡa 'ahoga 'ahoga vitine fara'uma. Ebu ezaga boro boro'a fara'uma. Ebu e'e zauhaḡano nini'a onaadu, neze haḡai'uma.'

33 Iesu ani hari idaidaḡa, 'ahiguḡa ḡehaḡa hina vaze mazao haramiro. Zeḡe edeḡa idane haramiro.

34 Ani'e hari idaidaḡa hina da'o ziro. Rehamo ane tahi'a tahi'a teite da'o radirote'e madaḡano bone, ani'a huga nidu'a ihoziro.

*Iesu'a zavara boro 'uiro
(Mataio 8:23-27, Luka 8:22-25)*

35 E'e madaḡano ḡorava moneo Iesu'a ane tahi'a tahi'a zina'a, "Eme du'ura mone afa farihi."

36 Iesu tahi'a tahi'a'a vaze ḡuḡuvaḡa muhizadu, ḡasio ehoriro, Iesu'a ehorirote'e ḡasiḡano. Ebu onamiro. Ḡasi nu zuni tibano onamiro.

37 Ebu zavara boro'a onairo. Sa'u'a ḡasio kafere diuḡiro, ḡasi ho'ogano. Ebu vu'a ḡasio 'ariga iriva'iro.

38 Rehamo Iesu ani ḡasi ariḡa ḡuzuo evane kobeḡa hina ḡatite baziro. Ebu ze onamadu Iesu evaniro, ebu niro. 'Ihore vazeḡa, ḡa mene zamare'ehehe, eme 'ariga rudau'eta'a'e?'

39 Ebu Iesu'a evatadu zavara riḡa ḡoeriro, ebu sa'u niro. 'Ago haḡao'i! Ago hagar'o'i! Zavara'a dauḡiro. Hagani o'o'a ebu ḡokeni o'o'a.

40 Ebu ziro. 'Za nougadu rihau'ohē? Za Badi'a mazao ize mene fie'ehehe?

41 Rehano ze'e riho boro ebu ḡoretitiro. 'Vaze 'ahi'e nagi vaze? Zavara zu sa'u'a zuni ani ḡoere egohu'ohē.'

* 4:31 Fufu'e Papua New Guinea haba'ano'e mini, rehano Iudea haba'ano'e, ze fufu'e ire.

5

*Iesu'a vine sau'ani'a ragano reirote'e vazeḡa fainiro
(Mataio 8:28-34, Luka 8:26-39)*

¹ Iesu ebu ane tahi'a tahi'ani'a, Galilea du'uraḡa mone afao feuriro. Haba niḡa Gerasa, e'a feuriro.

² Iesu ani'a ane tahi'a tahi'a teite ḡasiono'o buarotene, rune haba'anono'o onairote'e vazeḡa teite hidiro. Ani'e vine sau'ani'a ragano reirote'e vazeḡa.

³ Ani'e idu haba'ano radiudo. Vaze 'ahogani'a batunoga zuni mene idaḡa.

⁴ Gae ḡehaḡa ani odaḡa zu evo'a batunido, rehamo mene idaraudo. Iḡaiḡa batu ri'ido, ebu odaḡa batunirote'e auriḡa mau ri'i ḡuzuhido. Vaze'a obone toga zuni mene idaraudo.

⁵ Madai ebu ohere nidu'a idu haba'ano zuni haba maḡano ḡaniḡanau ragavido, ebu ahi'a hadi hina ru'ido.

⁶ Ani'a faḡanono'o Iesu horonirotene, ane u'a dure onairo, ebu ane zamao obena hina tuḡadu ḡuḡuriro.

⁷ Ebu vine sau'ani'a, ane mazaono'o ḡihau houna'e ḡoeriro. 'Ahige reiro. 'Iesu, Badi'a, Niḡa Boro Ubuga, Ḡa'e eḡe mazao nagini urate'ohe? Badi'a niḡano e ḡa umi'e'ohe. Aduḡa ago eno'!'i'

⁸ Mazaḡa Iesu'a ibite niro. 'Ahige reiro. 'Vine sau'a, vaze 'ahi mazaono'o buano'!'i'

⁹ Ebu Iesu'a vaze 'ahi ḡadiniro. 'Ḡa niḡo iniu?' Ebu raena'a, 'E ni'e "Legioni*", mazaḡa eme'e ḡehaḡa 'ahine.'

¹⁰ Ebu Iesu bare bare uminiro, e'e haba'anono'o mene tuḡuze buzoga.

¹¹ U maḡa kobega 'ahogano, aba ḡehaḡani'a ogau radiro.

¹² E'ano'o vine sau'a sau'ani'a Iesu uminiro. 'Eme tuḡufo'i aba mazao, emeḡe zeḡe ragano rouga.'

¹³ Iesu'a tuḡuziro. Ebu vine sau'a sau'ani'a vaze e'e mazaono'o buanadu, aba ragano re' onamiro. E'ebone aba nidu'a, daha aheu (2000)'a maḡa duduḡa tauḡiono'o dure dure ovoadu, du'ura boroo rafatadu, hunuhuniro.

¹⁴ Aba taufe'ete'e azaḡani'a feraro, ebu ne boro zu ne kobega kobega azaḡa mazao hariḡa haire ḡehaniro. Ebu vaze vaze'a nagini'a furerarote'e ḡianoga radu, onamiro.

¹⁵ Ebu ze'a Iesu vaḡe onairotene, vine sau'a ḡehaḡani'a ragano reirote'e vazeḡani'a, ehore radiu'enogano horoniro. Ani'e dabua haḡairo. Zamaḡani'e idaḡa horonirotene, ze riharo.

¹⁶ E'e horonirote'e azaḡani'a me'odo ziniro. Vine sau'ani'a ragano reirote'e vazeḡa, zu aba'a nougirote'e me'odo ziniro.

* 5:9 E'e hugani'e uti azaḡa daha fu'o tu tiba fare (6000) heuḡa

17 Ebu Iesu mazao umidiro, Iesu'a zeḡe habaono'o vaḡinoga.

18 Iesu'a ḡasio diuḡe'enogano, vine sau'a'a ragano reirote'e vaseḡa ani uminiro, raena'a, 'Eḡe zuni ḡae teite amihi.'

19 Rehano Iesu'a ani gararena'a, 'ahige rae niro. 'Nabugo vaḡe onamo'i! Ebu Zuhi'a'a ḡae veize haḡao ḡanate'e haḡaiḡa boro nidu'a me'odo zeno'i! Ebu zuhi'a'a ḡa nouge nouge vetuḡaḡadate'e me'odo zeno'i!'

20 Ebu ani baradu, e'e haba'a, neḡa gaubanana onamiro, ebu Iesu'a ani ranao nagini haḡairote'e hariḡa rae fureniro. E'e igirote'e azaḡa nidu'a zaguzagaro.

Iairo aboḡa ebu Iesu dabuaḡa obonirote'e roḡaeḡa
(Mataio 9:18-26, Luka 8:40-56)

21 Iesu ebu ane tahi'a tahi'ani'a, du'ura boro mone afa fare onamirotene, e'ea bone du'ura genaḡano, vase ḡehaḡani'a ane mazao nu'oraro.

22 Iuda kuru neḡa ḡiane'ete'e vaseḡa* 'ahoga, niḡa'e Iairo'a onairo. Iesu horonirotene, odaḡa babaḡano ḡuḡuradu,

23 zamaḡa nidu'a hina Iesu uminiro, raena'a, 'Aboehe kome'a'e uḡi boro'a madu, 'ariga rudau'ohe. E'ano'o e umi'e'ohe. Aro'i ebu evo'o ani ranao to'i, ane manoradu ḡabodoga.'

24 Ebu Iesu'a ane teite onamiro. Vase ḡehaḡa bagaḡa zuni giriu onamiro 'ahine, naenaeno'o bibine onamiro.

25 Bato uḡiḡani'a madu, muri gaubanana aheu fare (12) zamaḡano, iḡaiḡa ruau radirote'e roḡaeḡa e'ea.

26 Gohe vaseḡa ḡehaḡani'a ḡianiro, rehano adudu radiro. Toheḡa nidu'a mode hauḡiro, rehano ufeta hune sautaro.

27 Ani Iesu hariḡa igirotene, vase ḡehaḡa ḡunuḡano diuḡiro Iesu ḡarunio, ebu dabuaḡa oboniro.

28 Mazaḡa ani'e 'ahige zamariro. 'E'a dabuaḡa tahiḡa obonine zuni, manori'uma.'

29 Ebu ḡarihe hune ruarote'e ai hauḡiro. Roḡae ane'a, ane ahiri zamaḡano, ane uḡi ai hauḡirote'e ederiro.

30 Ebu Iesu ani, ane mazaono'o gigi'a inaraḡani'a buarote'e ederiro. E'ano'o vase ḡehaḡa ḡunuḡano ḡarihe tehiro. Ebu vase vase ḡadiziro. 'E dabua iniu'a oboneha?'

31 Ebu Iesu tahi'a tahi'ani'a naenaeniro. 'Ḡae e'e horone'ohe, vase ḡehaḡani'a bibi'e'ete'e. Ḡa nougadu 'ahige ra'ohe, "Iniu'a eḡe dabua oboneha?"'

32 Rehano tehe vaḡo vaḡiro. Iniu'a oboneha radu, vaḡiro.

33 Roḡae e'e'a, nagini'a ane mazao furerarote'e ederiro 'ahine, ḡiḡarone'ena'a, rereranadu onairo. Ebu ane zamao ḡuḡuriro. Ebu ane hari huga nidu'a Iesu niro.

34 Iesu'a roḡae niro. 'Aboe, Ḡae' a eḡe mazao fiate' e u' ano uḡiḡo' a manoreha. Matu'uḡota onamo'i, ebu ahi'o uḡiḡa o'o'a rado'i!

35 Iesu ani ize, 'adige rae ḡoere'ete'e zamaḡano, tuḡure azaḡa, Iuda kuru neḡa ḡiane'ete'e vazega neono'o onairo, ebu Iairo nina'a, 'Ḡa aboḡo ai rudaneha. Ḡa nougaduni ihore vazega mazao ize umide'ohe?'

36 Iesu'a ze hari 'omo igirotene, ani re'ore'iro, ebu kuru neḡa ḡiane'ete'e vazega nina'a, 'Zamaḡo ago adufo'i! Eḡe mazao zamaḡo tiba hanadu, inaro'i!'

37 Ebu ani vase ḡuḡuvaḡa ane teite onamoga garariro, rehano Petero, Iakobo, ebu Iakobo negoḡa, Ioane, zeḡe da'o tutuze onamiro.

38 Ze, kuru neḡa ḡiane'ete'e vazega neo feurirotene, vase ḡehaḡani'a harae ḡunuḡunirote'e horoniro. Ze niau ḡaniḡanau radiro.

39 Ani diuḡadu, 'ahige rae ziro. 'Za nougadu ufeta niau ḡunuḡune'ohe? Roḡae kobe'a ani mene rudaneha. Ani baze'ohe.'

40 Ze eḡofoharo. Rehano zeḡe nidu'a enona tuḡuze buziro. Roḡae kobe'a vi'a moga ebu ane teite onairote'e azaḡa uḡidu da'o tutuze diuḡiro, roḡae kobe'a'a baze'ete'e haba'ano.

41 Ebu Iesu'a evo'a maduni, 'ahige rae niro. 'Tarita kumi' Ḡoere e'e hugani'e 'Roḡae kobe'a, eḡe'a ḡa'ohe. Iḡuno'i!'

42 Ebu roḡae kobe'a'a ḡarihe hune iḡunadu, edau ragaviro. Ani muri'e gaubanana aheu fare (12). Ze e'e horonirotene, zaguzagaro.

43 Iesu'e ḡoere riḡa hina iraduguziro. 'Roḡae kobe'a 'adi ḡabonate'e hariḡa ago rae ḡehano'i!' Ebu zina'a, 'Roḡae kobe'a 'adi ogomu nu hano'i!'

6

Iesu Nazareta neḡa onamiro (Mataio 13:53-58, Luka 4:16-30)

1 Iesu'a haba e'e modadu, ane'a bororarote'e haba'a onamiro. Ane tahi'a tahi'a zuni ane teite onamiro.

2 Bana Madaḡa madaḡano, Iuda kuru neḡa zamaḡano ihoziro. Ebu vase ḡehaḡani'a ani haramo igirotene, zeḡe nidu'a zaguzagaro. 'Ahige reiro. 'Vaze 'adi gigi'a nidu'a noumaono'o meiro? Nagi edeḡa haro? Gigi'a inaraḡa haḡae'ete'e haḡaiḡa nouge nouge haḡae'ohe?'

³ Ani ne ogoru'ete'e vasegā. Ani Maria ubuga, Iakobo, Iosefa, Iuda ebu Simona negoḡa. Ani ezegā nu zu emegē habao 'ada radiu'ohe.' 'Ouge rae radu, ze Iesu ḡoere mene mae ḡihiniro.

⁴ Ebu Iesu'a ziro. 'Peroveta vaseḡani'e gubane'ohe, rehano ane'a bororarote'e haba'ano, zu nabuga ubumao, ebu ane neo'e, mene gubane'ohe.'

⁵ E'ea gigi'a inaraḡa haḡae'ete'e haḡaiḡa haḡaoga mene idararo. Rehano uḡi azaḡa tiba tiba da'o 'evoreḡa ranao teadu, faiziro.

⁶ Ani 'ahige rae zamariro. "Ahi duḡuru haḡai'e 'ahiguḡahehe?' Mazaḡa ze'e Iesu ḡoere mene mae ḡihiniro.

Iesu'a ane tahi'a gaubanana aheu fare tuḡuziro

(Mataio 10:5-15, Luka 9:1-6)

E'ebu'u Iesu ani'e e'e haba'ano, neḡa neḡano Badi'a ḡoere ihoze ragavido.

⁷ Ebu ani'a vase gaubanana aheu fare huziro, ebu aheu aheu tuḡuziro. Vine sau'a hegoze buze'ete'e gigi'aḡa ziniro.

⁸ Ebu 'ahige rae ziro. 'Zae ragavo madaḡano o'o'a huga ago mo'i. |iBeredi|r, tunahu ago mo'i. |iMoni|r vainao ago odoho'i. Rehano tuḡuze da'o mo'i.

⁹ Tamakaze'e haḡao'i. Dabua tiba da'o haḡao'i. 'Ahogani zu ago mo'i.'

¹⁰ Ebu 'adige rae ziro. 'No'e haba'ano ne 'ahoga diuḡo'idene, e'ea da'o rado'i, ogano'i, ebu bazo'i. Onamo'i. Ebuni e'e haba'anono'o iḡuno'i.

¹¹ Haba 'ahogano ne azaḡa mene mae zouzadu, mene ego zeno'idene, haba modo'i, odaze hu'uruḡa fode buno zeno'i, ze'a nagini haḡaate'e ederoga veize.'

¹² Vase gaubanana aheu fare (12) onamiro, ebu hamiro vase vase zeḡe sau'anono'o ḡihuroga.

¹³ Zeḡe'a vine sau'a ḡehaḡa hegoze buziro. Ebu uḡi azaḡa ḡehaḡa mazao dehoru aso ziniro, ebu faiziro.

Ioane Babatise'a rudaro

(Mataio 14:1-12, Luka 9:7-9)

¹⁴ Zuhi'a Heroda*'a Iesu hariḡa igiro, mazaḡa Iesu niḡa vase ḡehaḡani'a ederiro. Vase nu'e 'ahige reiro. 'Ioane Babatise'a runeono'o bare ḡabodiro. E'ebano'o ani'a gigi'a inaraḡa hina 'ahige haḡae'ohe.'

¹⁵ Rehano vase nu'e 'ahige reiro. 'Ani'e Elia.' Ebu vase 'ahoga 'ahoga'e 'ahige reiro. 'Ani'e peroveta vaseḡa 'ahoga. Peroveta ibi'a heuḡa.'

¹⁶ Rehano Heroda ani'a e'e igirotene, 'ahige reiro. 'Eḡe'a radu, 'unuḡa vari'e ri'irote'e vaseḡa, niḡa Ioane, ane'a bare ḡabodiro.'

17-18 Ibite Heroda'a negoġa, niġa Filipo, inuga meiro. Inuga niġa'e Herodia. Ebu Ioane'a ani mazao bare bare niro, raena'a, "Ġae'a negoġo inuga meirota'a'e Badi'a goro vari'eha." E'ano'o, Heroda'a vaze tuġunadu Ioane obone tiro, ebu ġu'ano ohoniro.

19 E'ano'o Firifo inuga Herodia'a Ioane maġunoharo, ebu matihi reiro. Rehano mene idararo.

20 Mazaġa Heroda'e Ioane rihonadu, tuġaniro. Heroda ani edeġa, Ioane ani haġai manoġa haġae'ete'e vazegħa, zu gigi'a vazegħa. E'ano'o manoga mene uratiro. Heroda ani Ioane haramo igirotene, ada'adaniro, rehano matu'iro.

21 Rehano madaġa ai onairo. Heroda'a furerarote'e madaġa zamarirote'ea, ogomu boro haġairo. Ebu ne zuhi'aġa zuhi'aġa, zuni uti ġihi'aġa ġihi'aġa, ebu Galilea haba vaze boro boro* huziro, onaoga veize.

22 E'e zamaġano Herodia aboġani'a diuġi' onaadu, zavonirotene, Heroda zuni e'ea ehorirote'e azaġa matu'iro. Ebu Heroda'a roġae tahi'aġa niro. 'Ahige reiro. 'Ġa nagini urate'ete'e toheġa umido'i! Eġe'a ġani'uma.'

23 Ani'a hubehune raena'a, 'ahige rae niro. 'Ġa nagini urate'ete'e toheġa umidine, eġe'a ġani'uma. Eġe'a ġiane radiu'ete'e haba'a ruga zuni ġani'uma.'

24 Ebu roġae tahi'aġa buanadu, vi'a ġadiniro. 'Ahige reiro. 'E nagini umidi'uma?' Vi'ani'a raena'a, 'Ioane Babatisto vadiga' reiro.

25 Ebu roġae tahi'aġani'a Heroda vaġe ġarihe bare on-amiro. Ebu 'ahige reiro. 'Ioane Babatisto vadiga siuvao teadu, izidi 'ada inine manoġa.'

26 E'e igirotene, Heroda ani'e zamaġa adudaro, zuni zamaġa ariro. Rehano ani'a hubehune rae nirote'e u'ano, zuni e'e igirote'e azaġa u'ano, ane ġoere vari'oga mene uratiro.

27 Ebu ane uti vazegħa 'ahoga tuġuniro, Ioane Babatisto vadini vari'e re'adu, odohe aroga veize. Ani onamadu, ġu'ano Ioane 'unu vari'e ri'iro.

28 Vadiga' e siuvao teadu odohe ariro, ebu roġae tahi' aġa hanadu ane' a vi' a odohe haro.

29 Ioane tahi'a tahi'ani'a e'e igirotene, onamadu, Ioane ahi'a meiro. Ebu rune haba'a iduġano teadu hararo.

*Iesu'a vaze ġuġuvaġa daha fu'o (5000) ġubuziro
(Mataio 14:13-21, Luka 9:10-17, Ioane 6:1-14)*

30 Apostolo azaġa* Iesu vaġe bare onairo. Ebu zeġe'a nagini haġairote'e zu vaze vaze ihozirote'e hariġa nidu'a me'odoharo.

31 Ebu Iesu'a rae ziro. 'Eḡe teite aro'i! Vaze o'o'a haba'a onamihi! Ebu e'ea ahirize ohono'i!' rae reiro. Mazaḡa vaze ḡehaḡani'a zeḡe vaḡe oname onairo. E'ano'o ogau'ete'e madaḡa zu o'o'a.

32 Hena zeḡe da'o ḡasi hina vaze o'o'a haba'a onamiro.

33 Vaze ḡehaḡani'a zeḡe'a onamirote'e horozadu, ze zeḡe zeḡe'a zamariro. Ebu zeḡe nidu'a zeḡe zeḡe ne'ono'o buaro. Ebu dure dure onamiro. Ebu ibite feuriro, Iesu'a tahi'aḡa teite onamirote'e haba'ano.

34 Zeḡe'a hebetadu, Iesu'a ḡasiono'o buarotene, vaze ḡuḡuvaḡa boro horoziro, ebu vetuḡaziro. Mazaḡa ze'e mamoe heuḡa. Ḡiaze'ete'e azaḡa o'o'a. E'ano'o hari ḡehaḡa ihoziro.

35 Ḡoravararotene, Iesu tahi'a tahi'ani'a onaadu, Iesu niro, raena'a, "Ahi'e haba boha'a ebu mada 'ai zubureha.

36 Vaze ḡuḡuvaḡa tuḡuzo'i, ne uhiḡa 'ahoga 'ahoga onamadu ogomuze hoiti'uma."

37 Ane'a naenaezina'a, 'ahige reiro. 'Zae'a ogomu zeno'i!' Ebu hena ze'a niro, raena'a, "Ahi eme nougi'uma? Emeḡe'a onamadu, sinahu aheu (200) kina hina |iberedi|r hoitadu, zini'umahehe?'

38 Iesu'a ḡadiziro. 'Ahige reiro. 'Zae mazao |iberedi|r nugu? Onamadu ḡiano'i!' Ze'a horonirotene, niro. '|iBeredi|r fu'o zu ḡozone aheu.'

39 Hena Iesu'a ane tahi'a tahi'a ziro, vaze nidu'a ve ragano 'a'ane 'a'ane ehoroga rae.

40 Amaḡe vaze vaze'a sinahu tiba tiba (100), ebu ḡae fu'o gaubanana, ḡae fu'o gaubanana (50) ehoriro.

41 Ebu Iesu'a |iberedi|r fu'o zu ḡozone aheu madu, adure ite ḡianiro, ebu Badi'a uminiro, ebu |iberedi|r vahegadu, ane tahi'a tahi'a ziniro, vaze vaze zenoga veize. Ebu ḡozone aheu zuni vahegadu ḡahugiro.

42 Zeḡe nidu'a au ubararo.

43 Ane tahi'a'a tunahuo |iberedi|r ḡaha'a ḡaha'a zu ḡozone ḡaha'a ḡaha'a ufirotene, tunahu gaubanana aheu fare (12) iriva'oniro.

44 Ogarote'e zamaḡano, ohoze da'o me'odirotene, daha fu'o (5000) hidiro.

Vu rana onamiro

(Mataio 14:22-33, Ioane 6:15-21)

45 E'e enogano Iesu'a tahi'aḡa ziro, raena'a, "Ḡasio tiradu ibite mone afa fare onamo'i" U Iesu'a 'ize e'ea vaze ḡuḡuvaḡa tuḡuziro.

46 Tuḡuze modirote'e enogano, ani haba maḡa itaduni, Badi'a mazao kuraro.

47 Ohererarote'e zamaḡano, ḡasi'e du'ura boro ne-maḡano, ebu Iesu'e ane da'o gabao radiro.

48 Zavara boro'a zeḡe zamao hudi onairo 'ahine, ze'e revo revo ḡiziro. Iesu'a e'e horoniro. E'ebuni ohereda'o, Iesu ani zeḡe vaḡe du'ura ragano edau onamiro. Ebu ani'a vitize onamihi reiro.

49 Iesu'a du'ura ragano edau onamirote'e horonirotene, ze 'ane, ani'e vine raduni, huario.

50 Zeḡe nidu'a horonadu, riharo. Rehano Iesu'a ḡarihe ḡoreziro, ebu 'ahige reiro. 'Zamaze rinedo'i! 'Ahi eḡe. Ago rihano'i!'

51 Ani'a zeḡe teite ḡasio ehoriro, ebu zavara'a dauḡiro. Zavara'a dauḡirotene, ze'e zaguzagau ḡouriro.

52 Mazaḡa ze'e gigi'a inaraḡa hina vaze ḡuḡuvaḡa ḡubuzirote'e haḡaiḡa huga, mene fairu zamariro. Zeḡe zama'e mene 'a'adaro 'ahine.

Ugi azaḡa faiziro

(Mataio 14:34-36)

53 Zeḡe'a du'ura boro farirotene, Genesareta haba'ano hebeti' onamiro, ebu ḡasi e'a ute tiro.

54 Ḡasiono'o buarotene, vaze'a Iesu iraḡa horoniro.

55 Ebu ze e'e haba zamaḡano dure onamiro. Ebu ne azaḡa Iesu hariḡa igirotene, ugi azaḡa farata hina odohe onaido.

56 Ne boro, ne komeḡa nidu'a, ane'a no'e no'e on-amidotene, ugi azaḡa ne hunio tiro. Ebu Iesu uminiro, ani dabua ariḡa tahiḡa zuni obonoga radu. Ebu iniu'a obonirote'e azaḡa'e manoriro.

7

Ibi'a azaḡa ihozidote'e ḡoe'a

(Mataio 15:1-9)

1 Farisea azaḡa Iesu teite nu'oraro. Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa nu zuni, Ierusalemmono'o onaadu, zeḡe teite nu'oraro.

2 Ebuni Iesu tahi'a nu'a 'evoreze torahoo ogaudote'e horoziro. A'e zeḡe goro ibiḡano mene vuzu'ido.

3 Farisea azaḡa zuni Iuda azaḡa* nidu'a zeḡe haḡai'e, ibi'a azaḡa'a ihozirote'e idunaḡano, 'evoreze mene faine vuzu'ine, mene oga'uma.

4 Ebu hoihoi haba'anono'o barine zuni, mene oga'uma. Rehano zeḡe'a gezo vire dehera'udu'u, oga'uma. Ebu ibi'a azaḡa goro ḡehaḡa zuni haḡaido, bio zuni ḡoḡore vuzu'e'ete'e goroga.

5 E'ano'o Farisea azaḡa zuni Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a ḡadiniro, raena'a, 'Nougaduni ḡae tahi'a tahi'a'e

ibi'a azaḡa goro'e mene zamare borofe'ohe? Rehano 'evoreze torahoo ogau'ohe?'

⁶ Iesu ani naenaezina'a, 'ahige reiro. 'Peroveta vazegā Isaia'e za, zamaze aheu azaḡa rae zamare'ena'a, buka zaḡoḡa zamaḡano 'ahige tirota'a'e, hubehune tiro.

'Adi azaḡani'e hebe hina da'o rae ḡihihe'ohe. U zamaze'e nuu.

⁷ Eḡe mazao kurau tauḡe'ohe. Zeḡe 'iradugu ḡoe'ani'e vase goro ḡoe'a da'o.

⁸ Za'e Badi'a goro ḡoe'a enonani'ohe. U vase goro ḡoe'a uratohau rinede'ohe.'

⁹ Hena bare zina'a, 'Za'e Badi'a goro ḡoe'a zamare doḡo'arau'ena'a, enonani'ohe, zae ibi'a azaḡa'a ihozidote'e ḡoe'a da'o obone radoga veize.

¹⁰ Mazaḡa Mose ani raena'a, "Vi'u mogo gubazo'i." ebu 'Iniu'a ane vi'a moga rae sausauzo'idene, mau runo'i.'

¹¹ Rehano za'e 'ahige ra'ohe. Vaze 'ahogani'a moga ga vi'a nifo, raena'a, "E ḡa dana'oga mene idaḡa, mazaḡa eḡe tohe'e ḡa ḡanifo, rehano Badi'a ha'uma."

¹² 'Ouge reifone, za'e, e'e vazegani'a, vi'a ga moga mene danani'uma ra'ohe.

¹³ E'ano'o za'e, zae'a ihoze oname'ete'e ibi'a azaḡa'a ihozidote'e ḡoe'a u'ano, Badi'a ḡoere rae mode'ohe. Za haḡai 'uguḡa ḡehaḡa haḡae'ohe.'

Vaze sausaune'ete'e ḡauḡa

(Mataio 15:10-20)

¹⁴ Ebuni Iesu'a vase ḡuḡuvaḡa bare huziro. Ebu raena'a, 'Zae nidu'a, ego'i, ebu edero'i!

¹⁵ Enoneono'o hebeo diuḡe'ete'e ogomuḡani'e vase mene sausaune'ohe. Rehano zamaono'o bua' onae'ete'e ḡauḡani'a vase sausaune'ohe.

¹⁶ Teḡaḡeta vazegani'e igi'uma.'

¹⁷ Iesu ani vase ḡuḡuvaḡa muhizadu, ne diuḡe onamiro. Ebu ane tahi'a tahi'a'a, ḡoere e'e huga ihozoga veize ani ḡadiniro.

¹⁸ Ebuni ani'a naenaezina'a, ahige reiro. 'Zae zuni zamaze mene 'a'adu'ehehe? Enone'ono'o hebeo diuḡe'ete'e ogomuḡani'e vase mene sausaune'ohe.

¹⁹ Mazaḡani'e zamao mene diuḡe'ohe. Rehamo isio da'o diuḡe'ohe. Ebuni mode'ete'e haba'anono'o buau'ohe.' Ḡoere 'adi ra'eta'a'e, Iesu ani, ogomu nidu'a a'a'e anoga idaḡa rae ra'ohe.

²⁰ Hena bare zi'ena'a, 'Zamaono'o bua' onae'ete'e ḡauḡani'a, vase sausaune'ohe.

²¹ Mazaḡani'e vase zamaono'o zamarone sau'ani'a bua' onae'ohe: nogoba teite ḡiriu baze'ete'e,

22 ḡonore, gorugoru, vase hahu teite baze'ete'e, te'one, haḡai sau'a, ḡuriro, ubuma ḡezoga, ahiahi, ḡuriro ḡoe'a aduga, niḡa bare ḡihine, ebuni haḡai tauḡi tauḡe.

23 'Adi sau'a nidu'ani'e vase zamaono'o fureru'ohe. Ebu vase sausaune'ohe.'

TuroFenise roḡaeḡa Iesu mazao firo*
(Mataio 15:21-28)

24 Iesu e'ano'o iḡunadu, Turo zuni Sidono haba'a onamiro. Ebuni ne 'ahogano diuḡiro. Ani ura'e ane'a onairote'e, vase'a ederoga mene uratiro. Rehamo vase'a mene ederadu, Iesu'a 'u'uru radoga ibiḡa o'o'a.

25 U roḡae 'ahoga aboḡani'e, vine sau'ani'a rana reirote'e. E'e roḡaeḡani'a Iesu hariḡa igirotene, onairo. Ebu Iesu odaḡa babaḡano ḡuḡuriro.

26 Ani'e |iGuriki|r* roḡaeḡa, TuroFenise haba'ano bororaro. Ani Iesu uminiro, vine sau'a aboḡa mazaono'o hegone bunoga veize.

27 Rehano Iesu'a nina'a, 'ahige reiro. 'Ne tahi'aḡa isize ge au usuranoga. Mazaḡa tahi'a ogomu madu, ḡuni veize feuno zenoga'e mene manoḡa.'

28 Roḡae ani naenaeniro. 'Ahige reiro. 'Zuhi'a Boro, hube, rehano ḡuni'e fata 'u'uḡano tahi'a ogomu mumuḡa au'ohe.'

29 Ebuni ani'a roḡae bare nina'a, 'ahige reiro. 'Ga ḡoere'e idaḡa bobo, ne onamo'i. Vine sau'a ai aboḡo mazaono'o buaneha.'

30 Ebuni roḡae ai ane ne onamiro. Aboḡani'e ane bazuni fataḡano baze'enogano haniniro. U vine sau'ani'e ani zamaono'o buaro.

Iesu'a teḡa 'uhu zu ḡoe'a o'o'a vaseḡa fainiro

31 Ebuni Iesu ani Turo haba'a modirotene, Sidono ebu ne gaubanana haba'anono'o vitau onamiro. Ebu Galilea du'uraḡano feuri' onamiro.

32 Ebuni vase nu'a teḡa 'uhu zu ḡoe'a o'o'a vaseḡa, Iesu vaḡe zamahu onairo. Ebu uminiro, ane evo'a ane ranatoga veize.

33 Iesu'a ḡuḡuva zamaḡanono'o zamahu vaḡiniro. Ebu evo'a hudu'a hina teḡaḡa ho'oga ru'uniro. Ebu so'abidadu, mazaḡa oboniro.

34 Ebu adure ite ḡiane'ena'a, heriro. Ebu 'ahige rae niro. 'Efata' (Ḡoere e'e hugani'e 'Teḡaḡo bohatano'i')

35 Ebu teḡaḡani'a bohataro, mazaḡa zu manoradu, fairu ḡoeriro.

36 Iesu'a ziro, vase 'ahoga 'ahoga mazao mene hairoga. Rehano ani'a bare bare zirotene, ze'e bare bare haire ragaviro.

³⁷ Zeḡe zama nidu'a zaguzagaro, raena'a, 'Ani, gau nidu'a faifaine haḡae'ohe. Tegaze 'uhuḡa azaḡa faizadu, ḡoere igi'ohe. Ebu ḡoe'a o'o'a azaḡa faizadu, ḡoere'ohe.'

8

Iesu'a vaze daha ḡazaḡa (4000) ḡubuziro
(Mataio 15:32-39)

¹ E'e madaḡano, vaze ḡuḡuvaḡani'a bare nu'oraro. Ze'e ogomuze o'o'a. Iesu'a tahi'aḡa huziro, ebu ziro.

² E'e 'ahi duḡuru vetuḡazi'ohe, mazaḡa ze mada uḡidu eḡe teite radeha, zu ogomuze o'o'a.

³ Vinini tare nezeo tuḡuzine, ibio higau bauri'uma. Nu'e haba faḡanono'o onaeha.'

⁴ Ebu tahi'aḡani'a ane ḡadiniro. 'Haba boha'ano 'ada, noumao ogomu ḡehaḡa horonadu, 'ahi duḡuru ḡubuzi'uma?'

⁵ Iesu'a ḡadizena'a, 'ahige reiro. 'Zae mazao |iberedi|r nugu'e'e?' Ebu ze'a, 'Fu'o tu aheu fare (7)' rae reiro.

⁶ Ebu vaze ḡuḡuvaḡa zina'a, 'Rahao ehoro'i!' 'Ougadu beredi fu'o aheu fare madu Badi'a uminiro. Ebu vahegadu vaze ḡuḡuvaḡa zenoga veize ane tahi'aḡa ziniro. Ebu tahi'aḡa'a ḡahugiro.

⁷ Ze'e ḡozone komeḡa nu zuni'e'e. Iesu'a e'e veize kuraro, ebu tahi'aḡa zina'a, 'Ḡahuge ragavo'i!' reiro.

⁸⁻⁹ Zeḡe nidu'a au ubararo. Vaze nidu'a'e 4000. Ebu iberedi ḡaha'aḡaha'a tunahuo mae mae ufiro. Tunahu fu'o aheu fare iriva'oniro.

¹⁰ Ebu zeḡe nidu'a tuḡuziro. Iesu ani zogone iḡunadu, tahi'aḡa teite ḡasio ehoradu, Dalumanuta haba'a mone onamiro.

Farisea azaḡani'a haḡai nu badeḡa uratiro
(Mataio 16:1-4)

¹¹ Farisea azaḡani'a onairo, ebu Iesu teite ḡoere hina naenaetitiro. Iesu so'onoga rae, Iesu'a, Badi'a gigi'a hina haḡai nu badeḡa* haḡaoga uratiro.

¹² Iesu ani here'ena'a, zamaḡani'a adudaro, ebu 'ahige reiro. 'Nougadu 'ahi azaḡa'e haḡai nu badeḡa urate'ohe? E hubehune zae zi'ohe. 'Ahi duḡuru veize haḡai nu badeḡa'e mene haḡai'uma.'

¹³ Ebu ani'a muhiziro. Bare ḡasio ehoradu, du'ura mone afa fare onamiro.

*Farisea azaḡa zu Heroda |iisiti|r (yeast)**
(Mataio 16:5-12)

¹⁴ Iesu tahi'a'e |iberedi|r mouga aḡutaro 'ahine, ze'e tiba da'o ḡasio ufi odohiro.

15 Iesu'a iraduguzena'a 'ahige reiro. 'Faine ġiano'!
Heroda zu Farisea azaġa |iisiti|r ġiano'!

16 Ze'a ġo'ane'ena'a, "Eme'a iberedi mene odoheha 'ahine,
'ouge ra'ohe."

17 Iesu'a ze nagini ġo'anirota'a'e ederiotene, ziro,
raena'a, "Nougadu beredi nu mene odohate'eano'o
ġo'ane'ohe? Za'e ize mene ederehehe ga mene
zamarehehe? Zamaze uzaboġahehe?"

18 Ubumazeta, rehano mene ehamu'ehehe? Teġazeta,
rehano mene igi'ehehe? Za mene zamare'ehehe,

19 eġe'a vaze daha fu'o (5000) veize, |iberedi|r fu'o (5)
vahegirota'a'e? |iBeredi|r ġaha'a ġaha'a'e tunahu nugu
iriva'oniro?' Zeġe'a nina'a, 'Gaubanana aheu fare (12)
reiro.

20 Iesu'a zina'a, 'Ebu vaze daha ġazaġa (4000) veize, |
iberedi|r fu'o tu aheu fare (7) vahegirotene, |iberedi|
r ġaha'a ġaha'a'e tunahu nugu iriva'oniro?' Zeġe'a nae-
naeni'ena'a, 'Fu'o tu aheu fare (7)' reiro.

21 'Za ize mene zamare'ehehe?' Iesu'a 'ouge rae ġadiziro.

Betesaida neġano Iesu'a vaze ubumaġa kuruġa fainiro

22 Iesu'a tahi'aġa teite Betesaida neġano feuriro.
Feurirotene, vaze nu'a vaze ubumaġa kuruġa, Iesu vaġe
abine onairo. Ebu ubumaġa obonoga rae, umidiro.

23 Iesu'a vaze ubumaġa kuruġa evo'ano abinadu, ne huni
enoga tutune onamiro. Ebu vaze ubumaġano so'abidadu,
evo'a ubumaġa ranatiro. Iesu'a ġadiniro. 'Ġa ġau nu
horone'ehehe?'

24 Vaze ubumaġa kuruġani'a, dude ehamanadu, 'ahige
naenaeniro. 'Vaze horoze'e rehano, ire teige edau ra-
gave'ohe.'

25 Ebuni Iesu'a evo'a bare ubumaġa ranatirotene, vaze
ubumaġa kuruġa riġa ehamaro, ebuni ubumaġa manoriro.
Ġau nidu'a faine horoniro.

26 Iesu'a ane ne tuġune oname'ena'a, 'ahige reiro. 'Bete-
saida neġa ize ago diuġo'!

*Petero'a Iesu'e Keriso rae reiro
(Mataio 16:13-20, Luka 9:18-21)*

27 Ebu Iesu'a tahi'aġa teite Kaisaria Filipi haba'a neġa
neġa onamiro. Onamirote'e zamaġano, Iesu'a tahi'aġa
ġadiziro. 'Ahige reiro. 'Vaze vaze'a raena'a, e'e iniu rae
ra'ohe?'

28 Ebu zeġe'a niro. 'Vaze nu 'ane, ġa'e Ioane Babatise
rae ra'ohe. Nu'e raena'a, Elia* rae ra'ohe, ebu vaze nu'e
raena'a, peroveta vazeġa 'ahoga rae ra'ohe.'

29 Ane'a ḡadiziro, raena'a, 'Za'a ra'etene, e'e iniu?' Petero'a raena'a, 'Ġa'e Keriso.' reiro.

30 Iesu'a iraduguziro. 'Petero'a izidi ra'eta'a'e, vaze 'ahoga 'ahoga ago zo'i!'

*Iesu'a aduga hidi'uma hariḡa ebu rune hariḡa reiro
(Mataio 16:21-28, Luka 9:22-27)*

31 Ebu Iesu'a ḡadahe ihoziro, raena'a, 'Eḡe, Vaze Ubuga*ni'a aduga ḡehaḡa hidi'uma. Ebu vaze boro boro, zuni Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro, ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a he'ehe'ehi'uma, ebu uḡuhi'uma. Ebuni mada uḡidu zamaḡano bare ḡabode iḡuni'uma.'

32 Ani'a ḡoere 'adi doḡo'ani rae fureniro. Ebu Petero'a Iesu ane genaḡano mae niro, ebu 'Ġa'e ago 'ouge ro'i!' rae roniro.

33 Ronirotene, Iesu'a tehadu, ane tahi'a tahi'a ḡiaze'ena'a, Petero ta'iroharo. 'Ahige reiro. 'Eḡe mazaono'o vaḡino'! Satani! Ġa'a zamare'eta'a'e, Badi'a ibio mene zamare'ohe, rehano vaze ibio zamare'ohe.'

34 Ebuni ani'a vaze ḡuḡuvaḡa zuni ane tahi'a huziro. Ebu 'ahige rae ziro. 'Iniu'a eḡe ḡarunio hegoti'uma ro'idene, ane edeḡa haḡaiḡa modo'i, ebuni ane satauro* heratadu, eḡe ḡarunio hegoto'i!

35 Mazaḡa ahiri moneo da'o zamare'ete'e vazeḡani'e, ḡaboneḡa sausauni'uma. Eḡe veize zuni Badi'a hari manoḡa veize, ahiri moneo mene zamare'ete'e vazeḡa'e, ḡabone manoḡa hidi'uma.

36 Vaze 'ahogani'a haba nidu'a u'ano, ḡaboneḡa modine, nagini manoḡa hidi'uma?

37 Ane'a ane ḡabone mouga veize, nagini hina e'e naeḡa haḡai'uma?

38 Izidi'e vaze'a Badi'a mazao mene fie'ohe, ebu haḡai sau'a haḡae'ohe. Vaze'a eḡe u'ano zuni eḡe ḡoere u'ano mazagaronine, eḡe, Vaze Ubuga zuni ani u'ano maza-garohi'uma. E'e madaḡano, eḡe Mama aḡaḡa manoḡa* zamaḡano, tuḡure viga zaḡoḡa zaḡoḡa teite eḡe'a ovai'uma.

9

1 Ebu hena 'ahige rae ziro. 'E hubehune zi'ohe. Za nu 'ada radiu'eta'a'e, mene ruda'uma, onamo Badi'a'a gigi'a inaraḡa hina ibitohanoga veize onai'uma. E'e horoni'uma.'

*Iesu iraḡani'a nufiro
(Mataio 17:1-13, Luka 9:28-36)*

² Mada fu'o tu tiba fare enogano Iesu'a Petero, Iakobo ebu Ioane zamazadu, zeḡe da'o maḡa boro itiro. Ebuni zeḡe ubumao Iesu irāḡani'a nufiro.

³ Zuni dabuaḡani'a 'uranadu, vazavazahiro. Haba nidu'a zamaḡano vase'a mene 'ouge vuzu'e dehene'ohe.

⁴ Ebuni Elia'a Mose* teite zeḡe mazao fureranadu, Iesu ḡoreniro.

⁵ Petero'a Iesu nina'a, 'Ihore vaseḡa! Eme 'adama radiu'eta'a'e manoḡa tauḡi. Nugo taruha uḡidu ogoratihi, tiba ḡae veize, tiba Mose veize ebu tiba Elia veize.'

⁶ Ani aḡu'a, nagini re'uma'e. E'ano'o 'ouge reiro, ze rihau rudaro 'ahine.

⁷ Ebu ḡoze'a feuradu, zeḡe 'uiro. Ebu ḡoze zamaḡanono'o ago 'ahoga igiro, raena'a, "Adi'e eḡe Ubude, eḡe zamarone. Ḡoe'a egohano'!

⁸ Zeḡe'a ehamarotene, vase 'ahoga mene horoniro, rehano Iesu da'o horoniro.

⁹ Ze'a maḡanono'o ovairote'ea, Iesu'a ziro, raena'a, "Zae ubumao fureranate'e ḡauḡani'e, vase mazao ago rae fureno'i, onamo Vaze Ubugani'a runeono'o bare ḡabode iḡunogano."

¹⁰ Zeḡe'a ani ḡoere egoharo. Rehano zeḡe da'o bone ḡo'ane vaḡiro, raena'a, 'Iesu'a runeono'o bare ḡabode iḡuni'uma ra'eta'a'e nagini?'

¹¹ Ebuni zeḡe'a Iesu ḡadinena'a, 'Nougadu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a raena'a, "Ibite'e Elia'a onai'uma." ra'ohe?'

¹² Iesu'a naenaezina'a, 'ahige reiro. 'Elia'e hubehune ibite onai'uma, ḡau nidu'a mae izifoga. Nougadu ibite bone buka zaḡoḡa zamaḡano'e raena'a, "Vaze Ubuga'e aduga ḡehaḡa hidi'uma, ebu rae o'o'ni'uma." reido?

¹³ Rehano eḡe'a zi'ohe. Elia ai onaeha, ebu vase nu'a ane mazao zeḡe ura haḡaiḡa haḡaeha, ibite buka zaḡoḡa zamaḡano tirete'e teigena'a.'

Iesu'a, vine sau'ani'a ohoze kome'a ragano reirote'e fainiro

(Mataio 17:14-21, Luka 9:37-43a)

¹⁴ Iesu zuni Petero, Iakobo ebu Ioane, zeḡe ḡazaḡa'a ane tahi'a fu'o tu ḡazaḡa fare mazao feuri 'ovoiro. Vaze ḡuḡuvaḡani'a, zeḡe fu'o tu ḡazaḡa fare edau ḡeḡezoga horoziro. Ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a, Iesu tahi'a tahi'a teite rotetiro.

¹⁵ Ebu vase ḡuḡuvaḡani'a Iesu horonirotene, zaguzaganadu, ane vaḡe dure onamiro, ebu hidadu matu'oharo.

¹⁶ Iesu'a ane tahi'a ḡadizena'a, 'Zeḡe teite nagini u'ano rotete'ohe?' rae ziro.

17 Ebu vase 'ahogani'a gūgūva zamaḡanono'o nae-naeni'ena'a, 'Ihore vazegā, e ubudehe ḡae vaḡe tutune onaeha, mazaḡa ani'e vine sau'ani'a ragano radu, ḡoeroga mene idaḡa.

18 Vine sau'ani'a agatini'etene, rahao mae feune'ohe. Hebe'anono'o busure'ohe. Ḡonoga atite'ohe, ebu ahi'ani'a taidu'ohe. E ḡae tahi'a tahi'a mazao, vine sau'a hegone bunoga veize ḡadimana rehano, ze hegone bunihi ra, rehano mene idaraneha.'

19 Amaḡe Iesu'a zina'a, 'O! Za Badi'a mazao mene fie'ete'e azaḡa! E za teite nouge da'o radiu ona'uma? E nouge ihoze oname'e'uma? Tahi'a kobe'a tutune aro'i eḡe vaḡe.' reiro.

20 Zeḡe'a ane vaḡe tutune ariro. Vine sau'ani'a Iesu horonirotene, tahi'a kome'a mae ketoketoniro. Rahao higau bauriro, ebu kiure ragaviro, ebu hebe'anono'o busuriro.

21 Iesu'a moga ḡadiniro. 'Ahige reiro. 'No'e madaḡano ani ugi 'ahi meiro?' Mogani'a nina'a, 'Ani kome'a madaḡano meiro.'

22 Ebu raena'a, 'Iḡaiḡa ire roga zamaḡano zu vu zamaḡano, vine sau'ani'a mae feune'ohe, ani ura'e ḡaboneḡa sausaunihi raduni. Ḡa fainoga edeḡa ro'idene, vetuḡafo'i ebu danafo'i'

23 Iesu'a niro. ' "Ḡa edeḡa ro'idene" rae ihi'ehehe? Badi'a mazao fie'ete'e vazegāni'e, nagi gauḡa haḡaoga'e edeḡa.

24 Tahi'a kome'a mogani'a ḡarihe ḡihau niro. 'Ahige reiro. 'E Badi'a mazao fie'ohe. Rehano eḡe'a mene idaru'ete'e moneo, danaho'i'

25 Iesu'a vase ḡehaḡani'a dure onairote'e horozirotene, vine sau'a ta'iroharo. 'Ḡa, vase mae uhune'ete'e zu mae babone'ete'e vineḡa sau'a! Eḡe'a ḡa'ohe. Ane mazaono'o buano'i! Ane ragano bare ago ro'i'

26 Vine sau'ani'a ḡihau ḡaniḡanau'ena'a, tahi'a kome'a mae ketoketonadu, buaro. Ebu tahi'a kome'ani'a rune teige baziro. Vaze ḡehaḡani'a ani horonadu, ze 'ane ani rudaneha reiro.

27 Rehano Iesu'a evo'ano mae ḡihiniro, ebu tahi'a kome'ani'a iḡune edaro.

28 Iesu'a ne 'ahoga diuḡirotene, tahi'aḡani'a sifu sifu ḡadiniro. 'Nouga'ahi emeḡe'a vine sau'a hegone bunoga mene idaraneha?'

29 Iesu'a zina'a, 'Vine sau'a 'ahiguḡa'e kuru hina da'o hegoze buze'ohe. Mene kuraune'e, vine sau'a 'uguḡani'e hegoze buzoga'e mene idaḡa.'

*Iesu'a rune hariḡa bare reiro
(Mataio 17:22-23, Luka 9:43b-45)*

30 Iesu'a ane tahi'a tahi'a teite e'e haba'a mode iḡunadu, Galilea haba'ano vitau onamiro. Ebu Iesu'e ane'a noumao radiu'ete'e, vase'a ederoga mene uratiro.

31 Mazaḡa ani'e tahi'aḡa ihoze'ena'a, onamiro 'ahine. 'Ahige reiro. 'Eḡe, Vaze Ubugani'e, vase'a me'uma, ebu uḡuhi'uma. Ebu mada uḡidu zamaḡano bare ḡabode iḡuni'uma.'

32 Rehano ze'e, ani'a ḡoerirota'a'e mene zamariro, ebu ze'a ḡadinoga riharo.

Iniu'e hitagano ra'ohe?

(Mataio 18:1-5, Luka 9:46-48)

33 Ze'a Kaperanauma neḡano feuriro. Zeḡe'a ne diuḡirotene, Iesu'a tahi'aḡa ḡadiziro. 'Za ibio onaate'e zamaḡano, nagini ḡo'ane onaeha?' reiro.

34 Rehano ze'e mene ḡoreniro, ibio onaate'e zamaḡano iniu niḡa boro raena'a, zeḡe'a zeḡe bare ḡo'aziro 'ahine.

35 Ebu Iesu'a ehoradu, ane tahi'a gaubanana aheu fare (12) huziro. Ebu 'ahige rae ziro. 'Iniu'a niḡa boro reihi reine, ani'a ane bare 'u'uḡano re'uma, ebu tuḡure vaseḡa re'uma.

36 Ebu ani'a ohoze kome'a zamahanadu, zeḡe zamao ohoniro, ebu evo'a hina ohanadu, 'ahige rae ziro.

37 'Iniu'a eḡe u'ano tahi'a kome'a 'ahiguḡa mae ḡihinine, ani'e eḡe mae ḡihihe'ohe. Ebu iniu'a eḡe mae ḡihihine, ani'e eḡe da'o mene mae ḡihihe'ohe, rehano Badi'a, eḡe Mama zuni mae ḡihine'ohe.'

Iniu'a mene rofine, ani eme danafe'ohe

(Luka 9:49-50)

38 Ioane'a Iesu niro. 'Ihore vaseḡa, vase 'ahogani'a ḡae niḡano vine sau'a sau'a hegoze buzirote'e emeḡe'a horoniro, ebu emeḡe'a ani garariro, ani'e emeḡe teite mene rau'e 'ahine.'

39 Rehano Iesu'a ziro. 'Ani ago gararo'i! Mazaḡa eḡe nio gigi'a inaraḡa haḡae'ete'e haḡaiḡa* haḡae'ete'e vaseḡa, e'e haḡaiḡa enogano, eḡe ni mene sausaune ḡoeri'uma.

40 Mazaḡa eme mene rofe'ete'e vaseḡani'e, emeḡe danafe'ete'e vaseḡa.

41 E hubehune zi'ohe. Ḡae'a Keriso niḡa mae ḡihine'ete'e u'ano, iniu'a gagone vuḡa ḡanine, ani'e hubehune e'e naeḡa me'uma.'

Haḡai sau'ano tutune ve'one'ete'e

(Mataio 18:6-9, Luka 17:1-2)

42 'Tahi'a kome'a 'ahiguḡa eḡe mazao fie'ete'e zamaḡano, iniu'a haḡai sau'ano tutune ve'onihine, ani'e hadi boro багаḡa 'unuḡano autadu, davarao mae feunine, manoga.

⁴³ Ebu evo'o'a mae ve'o'o'idene, vari'e modo'i! Evo'o naeḡa o'o'a re'udemo, 'ouge ḡabone hidoga'e manōḡa. Hena evo'o aheu radu, radiu tuḡutuḡu ireḡa* diuḡoga'e sau'a.

⁴⁵ Ebu odaḡo'a tutu'e ve'o'o'idene, vari'e modo'i! Odaḡo naeḡa o'o'a re'udemo, 'ouge ḡabone hidoga'e manōḡa. Hena odaḡo aheu radu, radiu tuḡutuḡu ireḡa diuḡoga'e sau'a.

⁴⁷ Ebu ubumaḡo'a tutu'e ve'o'o'idene, ḡude modo'i! Ubumaḡo tiba re'udemo, 'ouge Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a diuḡoga'e manōḡa. Hena ubumaḡo aheu radu, radiu tuḡutuḡu ireḡa diuḡoga'e sau'a.

⁴⁸ E'e haba'ano radiu tuḡutuḡu idiḡa ḡehaḡani'a, vase ahi'a au radiu'e'uma, zuni ireḡani'e mene vida'uma.

⁴⁹ Vaze nidu'a'e ire hina dehezi'uma.

⁵⁰ Dama'e manōḡa, rehamo dama'a aberaune, nouge nouge bare inini'uma? Zama'a manorifine, dama zamao to'i, zuni nabudizeta tone radiu tiburano'!

10

Iesu'a roḡae hegone'ete'e ḡoe'a ihoziro
(Mataio 19:1-12, Luka 16:18)

¹ Iesu'a e'e haba'a mode iḡunadu, Iudea haba'a onamiro. Ebu Ioridana vuḡano fariro. Ebu vase ḡuḡuvaḡani'a ane vaḡe bare isau onairo. Iesu ani, ane'a iḡaiḡa haḡaidote'e teige, ihoziro.

² Ebu Farisea azaḡa nu'a Iesu tuhune nurifine ani vaḡe aradu ḡadiniro, raena'a, "Vaze 'ahogani'a inuga hegonoga'e idaḡahehe?"

³ Iesu'a naenaezina'a, 'ahige reiro. 'Mose goro ḡoe'a'e nouge ra'ohe?"

⁴ Zeḡe'a niro. 'Mose'a raena'a, ohoze'a inuga hegonoga veize, fefa teadu, inuga ha'uma, ebu hegoni'uma.'

⁵ Rehano Iesu'a ziro. 'Za'e teḡaze riḡa 'ahine, Mose'a goro ḡoe'a 'adi tiro.

⁶ Rehano ḡadaheḡano, Badi'a'a haba nidu'a haḡairote'e zamaḡano, "Badi'a'a ohoze zu roḡae haḡairo.

⁷ E'ano'o ohoze'a vi'a moga muhizi'uma, ebu ani inugeta tibura'uma,

⁸ ebu ani anine aheu rehano tiba re'uma." E'ano'o ze'e mene aheu, rehano tiba.

⁹ E'ebano'o Badi'a'a tibunirota'a'e, vase'a mene 'a'ani'uma.'

¹⁰ Vesu'u zeḡe'a neo diuḡi' onamirotene, Iesu, tahi'aḡani'a ḡadiniro. Ani'a ihozirote'e moneo ḡadimaro.

11 Ebu Iesu'a ziro. 'Iniu'a inuga hegonadu, roḡae 'ahoga meine, a'e ani'a inuga ḡahine ahete'ete'e haḡaiḡa teite idaḡa.

12 Ebu roḡae'a i'a modadu, ohoze 'ahoga meine, ani zuni i'a ḡahine ahete'ete'e haḡaiḡa haḡae'ohe.'

*Iesu'a tahi'a kome'a kome'a veize Badi'a uminiro
(Mataio 19:13-15, Luka 18:15-17)*

13 Vaze nu'a Iesu vaḡe eneze zamaze onairo, Iesu'a evo'a ranao touga veize. Rehano Iesu tahi'a tahi'a'a roziro.

14 Iesu'a e'e horonirotene, zamaḡa ḡuginiro. Ebu tahi'aḡa ziro. 'Tahi'a kome'a kome'a tuḡuzo'i, eḡe vaḡe aroga! Ago gararo'i! Mazaḡa Badi'a'a ibitohau'ete'e vazeḡa'e, tahi'a kome'a kome'a teige Badi'a'a ḡoere igi'ete'e vazeḡa.

15 E hubehune zi'ohe. Iniu'a tahi'a kome'a teige, Badi'a'a ibitohau'ete'e mene mae ḡihinine, Badi'a'a mene ibitoha'uma.'

16 Ebu Iesu'a tahi'a kome'a tiba tiba ohane ḡihinadu, manina tiro, ebu evo'a zeḡe ranao teadu, Badi'a uminiro.

Ma'ora vazeḡa

(Mataio 19:16-30, Luka 18:18-30)

17 Iesu ani'a iḡunadu, ibio onamirotene, ohoze 'ahogani'a dure onairo, ebu Iesu babaḡano obena hina tuḡadu, ḡadiniro. 'Ihore vazeḡa manoḡa, e nagini haḡaine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma?'

18 Ebu Iesu'a nina'a, 'ahige reiro. 'Ḡa nougaduni "E manoḡa" ra'ohe? Vaze manoḡa'e o'o'a. Rehano Badi'a da'o'e manoḡa.

19 Ḡa'e Mose goro ḡoe'a edeḡa. A'e "Vaze ago mano'i. Inugo ago ḡahine aheto'i. Ago ḡonotano'i. Ago ḡurire ḡoero'i. Ago 'u'uru mo'i. Vi'u mogo gubazo'i." '

20 Ebu ani'a Iesu niro. 'Ihore vazeḡa, e'e kobeḡanono'o onao izidi, Mose goro ḡoe'a e'e nidu'a haḡaido.'

21 Iesu'a ubuma 'ue, ane ḡianiro, matu'oharo, ebu 'ahige rae niro. 'Ḡa'e gau 'ahoga ize mene haḡaeha. Onamo'i! Ḡae tohe zuni habaḡo nidu'a hoite modo'i, ebu e'e |imoni| rḡa'e toheze o'o'a azaḡa zeno'i! 'Ougine, ḡabone manoḡa me'uma Badi'a mazao. Ebuni eḡe ḡarunio aro'i!'

22 Ani'a e'e ḡoe'a igirotene, vetuḡararo. Ebu zamaḡa are'ena'a, onamiro, mazaḡa ani'e ma'ora* vazeḡa 'ahine.

23 Iesu'a tahi'aḡa ḡiaze ragavadu, 'ahige rae ziro. 'Ma'ora vazeḡa'e, Badi'a'a ibitohau'ete'e vazeḡa rouga'e riḡa bagaḡa.'

24 Ebu zeḡe'a e'e ḡoe'a igirotene, zaguzagaro. Rehano Iesu'a bare ziro. 'Eḡe tahi'a tahi'a, Badi'a'a ibitohau'ete'e vazeḡa rouga'e riḡa bagaḡa.

25 Kamero'e niduru ho'oga diuḡoga'e riḡa. Rehano ma'ora vazega'e Badi'a'a ibitohau'ete'e vazega rouga'e ufeta riḡa."

26 Ze e'e igirotene, zamaze nidu'a zaguzagaro, ebu Iesu niro. 'Ahige reiro. "Ougine, iniu'a da'o ḡabone hidi'uma?"

27 Iesu'a ḡiazadu, ziro. 'Vaze ane'a bare ḡabone hidoga'e mene idaḡa, rehano Badi'a'a vaze ḡabozi'uma. Mazaḡa ani'e gau nidu'a haḡaoga idaḡa.'

28 Petero'a Iesu ḡoreniro. 'Ḡiano'i! Eme tohe nidu'a modadu, ḡae ḡaruna hegote'ohe'

29 Iesu'a rae ziro. 'E hubehune zi'ohe. Vaze 'ahogani'a neḡa, negoḡa, ezeḡa, vi'a, moga, eneḡa ga haba'a, eḡe u'ano zu Badi'a hari manoga u'ano modine,

30 ani izidi madaḡano ḡae sinahu e'e bare me'uma. Neḡa, negoḡa, ezeḡa, vi'a, eneḡa ebu haba'a bare me'uma, rehano aduga zuni hidi'uma. Ebu mada ḡonagani'a onaine, ḡabone tuḡutuḡu* me'uma.

31 Rehano ibite'ete'e azaḡa ḡehaḡa'e vesi'uma, u vese'ete'e azaḡa ḡehaḡa'e ibiti'uma.'

Iesu'a ḡae uḡiduḡano ane rune hariḡa reiro

(Mataio 20:17-19, Luka 18:31-34)

32 Iesu ebu ane tahi'a tahi'a'a, Ierusalem a ibiḡano oname'egano, Iesu'a ibitiro. E'e ḡianirotene, ze'e zaguzagaro. Hegotirote'e azaḡa zuni riharo. Ebu Iesu'a ane tahi'a gaubanana aheu fare (12) bare huze onairo. Ebu nagini'a ane mazao furera'uma, e'e ihoziro.

33 'Ahige reiro. "Ḡiano'i, eme'e Ierusalem a ite'ohe, ebu eḡe, Vaze Ubugani'e dibu'o vazega ḡihi'aḡihi'a zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a obohe ti'uma. Ebu zeḡe'a raena'a, 'Ḡa'e ruda'uma,' re'uma. Ebu Badu'a aḡu'a azaḡa* 'evoreo ri'ih'i'uma.

34 Zeḡe'a ḡirihoni'uma, so'abide vahi'uma, masihi'uma, ebu uḡuhi'uma. Ebuni mada uḡidu zamaḡano, bare ḡabode iḡuni'uma.'

Iakobo ebu Ioane'a Iesu uminiro

(Mataio 20:20-28)

35 Zebedeo ubuga, Iakobo zuni Ioane'a Iesu vaḡe onaadu, 'ahige rae niro. 'Thore vazega, eme gau 'ahoga ḡae'a haḡaofoga ra'ohe.'

36 Iesu'a ḡadize'ena'a, 'Za ura'e, e'a nagini haḡao zinihi ra'ohe?'

37 Ze'a raena'a, 'Ḡae'a zuhi'a me'uma madaḡa mo'idene, eme aheu, 'ahoga eda'e moneo, 'ahoga kauri moneo ohof'o'i, eme nife boro reifine.'

38 Rehano Iesu'a zina'a, 'Za'e aḡu'a, nagini umide'eta'a'e. Eḡe'a gage'ete'e bioḡa'e aduga hidi'ete'e bioḡa, zae zuni e'e hina gagi'umahehe? Zuni eḡe bapatizohi'uma bapatizoḡa hina zae zuni bapatizozoi'umahehe?'

39 Zeḡe'a 'O'e' rae niro. Ebu Iesu'a zina'a, 'Eḡe'a gagi'uma bioḡa'e, zae zuni e'e hina gagi'uma, zuni eḡe bapatizohi'uma bapatizoḡa hina, zae zuni bapatizozoi'uma.

40 Rehano eda'ehe naeo zuni kaurihe naeo ehoru'uma azaḡa'e, eḡe 'ane mene re'uma. Rehamo e'e haba'a'e, Badi'a'a ohozi'uma reirote'e azaḡani'a da'o ehoru'uma.'

41 Iesu tahi'a gaubanana (10)'a e'e igirotene, Iakobo zuni Ioane mazao maḡuniro.

42 Ebu Iesu'a huze nu'ozadu ziro. 'Za edeḡa, avo'a haba'a zamaḡano, zuhi'a rae zi'ete'e azaḡani'a, e'e ne azaḡa ibitozini'ohe ebu zeḡe ḡihi'a azaḡani'a ze urate'ete'e idunaḡano ne azaḡa raḡano haḡae'ohe.

43 Rehano za'e ago 'ouge haḡao'i! Zae bo'aḡano iniu'e ḡihi'a reihi reine, ani'e zae tuḡure vazega heuḡa rae re'uma.

44 Ebu iniu'a niḡa boro reihi reine, ani'e, zae nidu'a veize tuḡure igi'ete'e vazega re'uma.

45 Mazaḡa eḡe, Vaze Ubugani'a onairota'a'e, mene vase'a eḡe tuḡure egoga veize, rehamo eḡe'a vase tuḡure haḡaoga veize, ebuni vase ḡehaḡa sau'a u'ano, eḡe ḡabone hina Badi'a dibu'ohanoga veize.'

Ieriko neḡano ubumaḡa kuruḡa fainiro

(Mataio 20:29-34, Luka 18:35-43)

46 Iesu ebu ane tahi'a tahi'ani'a Ieriko neḡano feuriro. Ebuni Iesu ani, ane tahi'a tahi'a ebu vase ḡuḡuvaḡa teite Ieriko neḡa mode oname'enogano, ubumaḡa kuruḡa zuni umido vazega, niḡa Batimeo'a ibi genaḡano ehore radiro. Ani'e Timeo ubuga.

47 Ani'a Iesu, Nazareta ne vazega hanite onairote'e igirotene, huau iḡuniro. 'Iesu, Davida Ubuga, eḡe vetuḡaho'i!'

48 Vaze ḡehaḡani'a rone'ena'a, 'Hezoa!' rae niro. Rehano ani bare ḡihau bagaḡa huaro. 'Davida Ubuga, eḡe vetuḡaho'i!'

49 Ebu Iesu'a edanadu, 'ahige reiro. 'Hune aro'i.' Ebu ubumaḡa kuruḡa vazega huniro. 'Ahige rae niro. 'Zamaḡo tiba hano'i! Iḡuno'i! Ani'a huḡade'ohe.'

50 Ane'a ogote'ete'e dabuaḡa modadu, ḡarihe iḡuniro, ebu Iesu vaḡe onamiro.

51 Iesu'a ḡadiniro. 'Ḡa ura ḡa mazao nagini haḡaihi?' Ubumaḡa kuruḡa vazega'ani'a niro. 'Thore vazega, e ehamatihi ra'ohe.'

⁵² Ebu Iesu'a niro. 'Onamo'i! Ġae'a Badi'a mazao fie'ete'e'a ġae bare fai'eha.' Ebu ġarihe hune ubumaġa ra'arotene, Iesu ġarunio hegotiro.

11

Iesu Keriso'a Ierusalemā neġa diuġiro

(Mataio 21:1-11, Luka 19:28-40, Ioane 12:12-19)

¹ Iesu'a, ane tahi'a tahi'a teite Ierusalemā neġa hanitiro, ebu ne aheu, niġa Betefage ebu Betania zuni hanitiro. Ebu Olive maġa uhiġano bone, Iesu'a tahi'aġa aheu tuġuziro,

² ebu ziro. 'Zazore mone neġa onamo'i. E'e neġano feurine, vaze'a ize mene ehorirote'e |idoniki|r ubuga batune touga horoni'uma. Fuhi'adu mae onao'i.

³ Vaze'a ġadizena'a, "Za nagini nouge'ohe?" ro'idene, 'ahige rae zo'i. "Zuhi'a Boro'a urate'ohe. Vesu'u bare mae onai'uma."'

⁴ Ze onamiro, ebu |idoniki|r ubuga ibiheta genaġano batune touga horoniro. Ani'e ibio edau radiro, ebu zeġe'a fuhi'iro.

⁵ E'ea edau radirote'e azaġani'a ġadiziro. 'Ahige reiro. 'Za nougadu |idoniki|r ubuga e'e fuhi'e'ohe?'

⁶ Ebu ze'a naenaezina'a, Iesu'a zirote'e ġoe'a zirotene, tuġuze onamiro.

⁷ Ze'a |idoniki|r ubuga Iesu vaġe mae onairo. Ebu zeġe dabua |idoniki|r ġarugano hirau tirotene, Iesu'a e'e rana ehoriro.

⁸ Ebu vaze ġehaġani'a zeġe dabua ibio hirau tiro. Vaze nu'e, ire ezaga rouġeita butuono'o vari'e madu, ibi rana tiro.

⁹ Ebu Iesu zamao onamirote'e, zu ġaruna onamirote'e azaġani'a, rae huau'ena'a, 'ahige reiro.

'Hosana!* Badi'a niġa mae ġihino'i! Zuhi'a Boro niġano onae'ete'e vazega matu'ohatihi!'

¹⁰ Emeġe mama Davida'a ibitoharote'e e'e madaġani'a onai'uma. Matu'ohatihi! Hosana! Hitanao Badi'a niġa mae ġihino'i!'

¹¹ Ani'e Ierusalemā neġano feuriro, ebu Badi'a ġahunohau'ete'e Neġa* zamaġano diuġiro. Ġau nidu'a ġiane ragave hauġirotene, ġoravararo 'ahine, tahi'aġa teite Betania neġa bare onamiro.

Iesu'a |ifigi|r ireġa roniro*

(Mataio 21:18-19)

¹² Irarirotene, oherebau Iesu ebu ane tahi'a tahi'a'a, Betania neġanono'o vinini tare onairo.

¹³ Ebu |ifigi|r ireġa rouġeta haba faġanono'o moneni horonirotene, Iesu'a |ifigi|r ireġa u'a onamiro, huga

gianoga rae. Ani'a uhiḡa onairotemo, huga o'o'a. Rouḡa da'o horoniro. Mazaḡa |ifigi|r'a mene hudau'ete'e madaḡa.

¹⁴ Ebu Iesu'a |ifigi|r ireḡa niro. 'Vaze'a ḡa hugo mene bare a'uma onamo tuḡutuḡu, mazaḡa ḡa'e mene bare huda'uma.' Ebu ane tahi'a tahi'a'a Iesu'a reirote'e igiro.

Iesu'a hoihoi azaḡa Badi'a ḡahunohau'ete'e Neḡaono'o uhiziro

(Mataio 21:12-17, Luka 19:45-48, Ioane 2:13-22)

¹⁵ Iesu ebu ane tahi'a tahi'a, Ierusalem neḡa bare itirotene, Badi'a ḡahunohau'ete'e Neḡa diuḡiro. Iesu ani, Badi'a ḡahunohau'ete'e Neḡa zamaḡano, ḡahunohana veize hoite'ete'e hoihoi azaḡa, uhize ḡururuziro. Iudea |imoni|r hina senise'ete'e azaḡa fataḡa, zuni tubugo niniḡa hoite'ete'e azaḡa ehoru ḡauḡa mae ḡihuniro.

¹⁶ Ebu vaze garariro. Badi'a ḡahunohau'ete'e Neḡa zamaḡano tohe odohe diuḡe oname buanoga mene uratiro.

¹⁷ Ebu ani'a ihoze'ena'a, 'ahige rae ziro. 'Buka zaḡoḡa zamaḡano 'ahige tiro ga? "Eḡe ne'e vaze nidu'a kuru neḡa re'uma" Rehano zae'a eḡe kuru neḡa zamaḡano ḡonore monede haḡae'ohe.'

¹⁸ Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa, zuni Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a, e'e hariḡa igirotene, Iesu manoga ibiḡa vaḡiro. Mazaḡa vaze nidu'a ani'a ihoze'ete'e egadu, zaguzagaro 'ahine, Iesu rihoniro.

¹⁹ Ḡorava urirotene, Iesu ebu ane tahi'a tahi'a, Ierusalem neḡanono'o bare Betania neḡa onamiro.

|iFigi|r ireḡani'a rorarote'e moneo Iesu'a ihoziro

(Mataio 21:20-22)

²⁰ Oherebau ibio onamirote'eba, |ifigi|r ireḡa horoniro. Ane huga mo'aḡanono'o rorau ovoiro taiga.

²¹ Ebu Petero'a, Iesu'a |ifigi|r ireḡa nirote'e ḡoe'a zamariro. Ebu Iesu niro, raena'a, 'Thore vazega, ḡiano'i! Ḡae'a rone sausaunate'e |ifigi|r ireḡa roraneha.'

²² Ebu Iesu'a naenaenziro. 'Badi'a mazao fio'i!

²³ E hubehune zi'ohe. Iniu'a maḡa 'adi nina'a, "Ḡihitadu, davara zamaḡano buano'i" rae re'uma. Ebu zamaḡa mene 'ada'adi'uma. Zuni ane'a rate'e haḡaiḡa hubehune furera'uma rae zamari'uma. 'Ouge Badi'a mazao fine, hugani'a ane mazao furera'uma.

²⁴ E'ano'o zi'ohe. Nagini nagini kurau'ena'a, umidi'uma. Ebu hubehune e'e hidi'uma rae zamaradu, fi'uma. 'Ouge haḡaine, huga hidi'uma.

²⁵ Za'a edanadu, kuraune, vaze'a zae mazao haḡai sau'a haḡaate'e rae modo'i. 'Ougine, moze adureo radiu'ete'e'a zae haḡai sau'a zuni rae modi'uma.'

Ierusalem a zuhi'aḡa azaḡani'a Iesu gigi'aḡa ḡadiniro
(Mataio 21:23-27, Luka 20:1-8)

27 Ze Ierusalem a neḡano bare feuriro. Iesu'a, Badi'a ḡahunohau'ete'e Neḡa zamaḡano oname'enogano, Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro, zuni Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa, ebu vaze boro boro'a, ani vaḡe onairo.

28 Ebu zeḡe'a ḡadiniro. 'No'e gigi'aḡa hina haḡai e'e haḡae'ohe? Iniu'a e'e gigi'aḡa ḡaniro?'

29 Iesu'a naenaenziro. 'Eḡe'a ḡadimu tiba ḡadizi'uma. Zae'a naenaehine, eḡe'a zi'uma, no'e gigi'aḡa hina haḡai 'ahi haḡae'ohe.

30 Ioane'a zinirote'e bapatisoḡa'e, Badi'aono'o ga vazeono'o? Naenaeho'i.'

31 Zeḡe'a zeḡe da'o neneḡaniro. 'Ahige reiro. 'Badi'aono'o reine, ani 'ahige re'uma. "Tena nougadu ani ḡoere mene mae ḡihinido?"

32 U "Vazeono'o reine, ..." 'Vaze ḡehaḡani'a maḡuni'uma rihoniro. Mazaḡa vaze nidu'a 'ahige rae zamariro, Ioane'e hubehune peroveta vazeḡa.

33 E'ano'o Iesu naenaenziro. 'Ahige reiro. 'Eme aḡu'a.' Ebu Iesu'a ziro. 'Eḡe zuni no'e gigi'aḡa hina haḡai 'ahi haḡae'etadi mene ihozi'uma.'

12

|iVaini|r mebaḡa ḡiane'ete'e azaḡa hariḡa idaidaḡa*
(Mataio 21:33-46, Luka 20:9-19)

1 Iesu'a hari idaidaḡa hina ḡoreziro. 'Vaze 'ahogani'a |ivaini|r mebaḡa ḡoraro, ebu hadi ḡabiriḡa meraro. |iVaini|r maḡa edene gige'ete'e iduḡa hadi rana hu'iro. Ehamu'ete'e taruhaḡa hitanao hadi hina haḡairo. Ebu e'e mebaḡa, meba ḡiane'ete'e azaḡa ziniro, ane veize gauoga veize. Ebu avo'a haba'a onamiro.

2 |iVaini|r maḡa hirive'ete'e madaḡa feurirotene, tuḡure vazeḡa meba ḡiane'ete'e azaḡa vaḡe tuḡune onamiro, |ivaini|r maḡa nu mouga veize.

3 Rehano ze'a obone teadu buniro, ebuni evo'a isoḡa tuḡune baroniro.

4 Tuḡure vazeḡa 'ahoga hena bare tuḡuniro. Rehano ze'a vadigano maro, ebu mazagarone runiro.

5 Hena 'ahoga tuḡuniro, rehano mau runiro. Vaze ḡehaḡa zuni tuḡuziro, rehano nu bouziro, nu zimi ruziro.

6 Ane mazao ize tiba da'o'e'e, ane ubuga zamarone. ḡonagano, ani tuḡune'ena'a, 'ahige reiro. 'Ani eḡe ubude 'ahine, ḡoe'a egoha'uma.'

7 Rehano ani'a feurirotene, meba ġiane'ete'e azaġani'a neneġane'ena'a, 'ahige reiro. 'Tahi'a 'adi'e meba vazegā iġu'a me'uma vazegā. Aro matihi! Mebaġa'e emeġe'a me'uma.'

8 Ebu ze'a obone teadu, mau runiro, ebuni |ivaini|r mebaġa enogano modiro.

9 |iVaini|r mebaġa vazegā'e nagini nougi'uma? Ani'e onaadu, meba ġiane'ete'e azaġa zimi haugi'uma. Ebuni |ivaini|r mebaġa vase 'ahoga 'ahoga zini'uma.

10 Za buka zaġoġa zamaġano, 'ahige tiirote'e ġoe'a'e me'odiro ga?

"Ne ogoru'ete'e azaġani'a mene uratadu, mae modiirote'e hadiġani'e, gauġa boro hadiġa re'uma.

11 'Adi'e Zuhi'a Boro'a haġairote'e haġaiġa. Emeġe'a ġiane'etene, manoġa tauġi.'

12 Iesu teite ġoerirote'e azaġani'a, hari idaidaġa 'ahi'e zeġe veize reiirote'e ederiirotene, ze ura Iesu obone tihi reiro. Rehano vase ġuġuvaġa rihoziro. E'ano'o Iesu modadu onamiro.

*Roma zuhi'aġa ani |itakisi moni|rġa
(Mataio 22:15-22, Luka 20:20-26)*

13 Iudea vase boro boro'a, Farisea azaġa zu Heroda teite rau'ete'e azaġa Iesu mazao tuġuziro, ane ġoere ġonaga egoga raduni.

14 Ze ani vaġe onairo, ebu 'ahige reiro. 'Thore vazegā, eme edeġa, ġa'e huga da'o ra'ete'e vazegā, zuni vase mazao mene rihau'ete'e vazegā. Mazaġa ġa vase tohe mene ġiane'ete'e vazegā. Rehano ġoere huga hina Badi'a ibi ihofe'ohe. E'ano'o ġadimu'ohe. Roma zuhi'aġa |itakesi moni|rġa haune, idaġa ga mene? Eme |itakesi|r naeġa ha'uma ga mene?'

15 Rehano Iesu ani edeġa, ze zamaze nufe zamariro. Zeġe ġoere teite mene idaġa. Ebu 'ahige reiro. 'Za nougađu so'ohihi ra'ohe? |iMoni|r hadiġa odohe aro'i, eġe ġianifine.'

16 Ze tiba odohe ariro. Iesu'a madu ġadiziro. 'Iniu vine ebu iniu ni 'ahi'e'e?' Zeġe'a naenaeni-ro. 'Roma zuhi'aġa ni ebu viga.'

17 Iesu'a ziro. 'Roma zuhi'aġa* |imoni|r'e Roma zuhi'aġa ane hano'i, ebu Badi'a |imoni|r'e Badi'a ane hano'i!' Ebu zeġe huga ani ġoereono'o zaguzagaro.

*Runeono'o bare iġuni'uma ġoe'a
(Mataio 22:23-33, Luka 20:27-40)*

18 Sadukea azağa* Iesu vaḡe onairo. Ze'e 'ahige zamariro. Rune azaḡani'e mada ḡonagano mene iḡuni'uma. Zeḡe'a Iesu ḡadiniro. 'Ahige reiro.

19 'Ihore vazega, Mose'a emeḡe veize 'ahige tiro. "Vaze 'ahoga negoḡa rudaune, rehano ane inuga ubuga o'o'a reine, ane negoḡani'a bare me'uma, ebu negoḡa veize ubuga fureni'uma"

20 Negoḡa nidu'a fu'o tu aheu fare (7) radiudo. Negoḡa ibi'a'e hahuriro, ebu rudaro, rehano ubuga o'o'a.

21 Negoḡa aheugani'a ḡozobaḡa teite hahuriro. Rehano rudaro, ebu ubuga o'o'a. Ebu negoḡa uḡiduḡa zuni hahuriro, rehano haḡai idaḡani'a fureraro.

22 Ebu negoḡa nidu'a fu'o tu aheu fare'a tiba tiba ḡozoba teite hahuriro, rehano nidu'a rudau hauḡadu, ubudeze o'o'a. Hena vesu'u ḡozoba zuni rudaro.

23 Runeono'o bare iḡuni'uma madaḡano, ani'e iniu inuga re'uma? Mazaḡa ohoze fu'o tu aheu fare teite hahuriro 'ahine.'

24 Iesu'a 'ahige rae ziro. 'Za hube ve'ore'ohe. Buka zaḡoḡa huga mene ma'ohe, zuni Badi'a gigi'a aḡu'a.

25 Runeono'o bare iḡuni'uma madaḡano, ze'e mene hahuri'uma, rehamo ze'e adureo radiu'ete'e aneruḡa heuḡa.

26 Za'e runeono'o iḡuni'uma ga mene, ḡadimu'ehehe? Mose buka zamaḡano butu hariḡa'e'e. Za e'e hariḡa me'odiro ga, Badi'a'a Mose nouge nouge nirote'e? A'e 'ahige reiro. "E'e Aberahamo* Badi'a, zu Isako* Badi'a, ebu Iakobo* Badi'a."

27 Ani'e mene rune azaḡa Badi'a, rehamo ḡabone azaḡa Badi'a. Ze ahirize'e rudaro, rehano vineze ize ḡaboga. Za'e ve'oḡa boro bagaḡa.'

Goro ḡoe'a ḡihi'a

(Mataio 22:34-40, Luka 10:25-28)

28 Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e vazega 'ahogani'a onairo, ebu zeḡe'a ḡo'anirote'e igiro. Iesu'a faifairu naenaenzirote'e igirotene, Iesu ḡadiniro. 'Goro ḡoe'a nidu'a zamaḡano no'e goro ḡoe'a'e ḡihi'a?'

29 Iesu'a naenaeniro, raena'a, 'Goro ḡoe'a ḡihi'a hune'e 'ahi'e'e. "Isaraela* azaḡa, ego'i! Zuhi'a Boro, emeḡe Badi'a'e ane da'o Zuhi'a tibuhuga.

30 Ebu zamaḡo nidu'a hina, ḡaboneḡo nidu'a hina, zamaroḡo nidu'a hina, inaraḡo nidu'a hina Zuhi'a Boro, ḡae Badi'a zamaro'i!'

31 Goro ḡoe'a 'ahoga, e'e hegotoga'e 'ahi'e'e. "Ḡae'a ḡae bare zamare'ete'e teige, nabugo zuni zamaro'i!" Goro ḡoe'a

aheu 'adi'e ḡoere boro. Goro ḡoe'a 'ahoga 'ahogani'a ḡoere aheu 'adi mene vitinoga.'

³² Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e vazeḡani'a naenaeniro, raena'a, 'Manoḡa tauḡi! Ihore vazeḡa, ḡa'e hube hugano ḡoere'ohe. Badi'a'e tiba. 'Ahoga'e o'o'a.

³³ Ebu zamaḡa nidu'a hina, edeḡa nidu'a hina, inaraḡa nidu'a hina, Badi'a zamare'ete'e, zuni vaze'a ane bare zamare'ete'e teige, nabuga zuni zamare'ete'e, e'e haḡaiḡa'e boro bagaḡa. Ḡau nunu Badi'a hau'ete'e haḡaiḡa zaḡoḡa'e, e'e haḡaiḡani'a vitinoga.'

³⁴ Ebu ani'a doḡo'ani naenaenirote'e, Iesu'a igirotene, 'ahige rae niro. 'Ḡa nariga Badi'a'a ibitohau'ete'e vazeḡa ra'ohe.' E'e enogano vaze nidu'a ani ḡadinoga riharo.

Keriso'e Davida ubuga zu Davida Zuhi'a
(Mataio 22:41-46, Luka 20:41-44)

³⁵ Ebu Iesu Badi'a ḡahunohau'ete'e Neḡa zamaḡano ihozirote'ea, 'ahige reiro. 'Nouga'ahi Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'e 'ahige ra'ohe, Keriso'e Davida ubuga?

³⁶ Mazaḡa Davida ani, Vine Zaḡoḡani'a edeḡa hanadu, 'ahige reiro.

“Badi'a'a eḡe Zuhi'a, Keriso 'ahige rae niro.

Eḡe eda'e moneo ehoroi, onamo ḡae teite utite'ete'e azaḡa odaḡo 'u'uḡano edeze ḡahizi'uma.”

³⁷ Davida 'ane'a, e'e vazeḡa hune'ena'a, Zuhi'a reiro. 'Ougine, ani'e nouge nouge Davida ubuga?' Ebu vaze ḡuḡuvaḡa matu'uzeta Iesu ḡoere igiro.

Iesu'a Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa haḡai u'ano haramo ziniro.

(Mataio 23:1-36, Luka 20:45-47)

³⁸ Iesu'a ihozirote'e zamaḡano, 'ahige reiro. 'Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa ḡiazo'i! Ze niguzoga raduni, dabua faḡa haḡaadu, oname onae'ohe, ebu vaze vaze'a ne hunio hidine, zuhi'a raduni, gubaze ḡorezihi ra'ohe.

³⁹ Iuda kuru neḡa zamaḡano, vaze boro boro'a ehore'ete'e haba'ano ehorihhi ra'ohe, ebu tibururu ogau'ete'e haba'ano zuni, ehoru haba'a manoḡano da'o ehorihhi ra'ohe.

⁴⁰ Ebu ḡozoba so'onadu, toheḡa nidu'a meine'ohe, zuni kuru faḡa ḡurire kurau'ohe. E'ano'o zeḡe haḡai sau'a, e'e naeḡa'e boro bagaḡa me'uma.'

Ḡozoba'a Badi'a ḡahunanirote'e |imoni|rḡa
(Luka 21:1-4)

⁴¹ Iesu ani, Badi'a ḡahunani'ete'e |imoni|r mauḡaḡa uhiḡano ehoriro. Vaze ḡehaḡani'a mauḡa zamaḡano |

imoni | r ufirote'e ġiane radiro. Ma'ora azaġa ġehaġani'a |imoni | r boro ufiro.

⁴² U toheġa o'o'a ġozobaġani'a onaadu, |imoni | r komeġa aheu ufiro. A'e toea aheu heuġa.

⁴³ Ebu Iesu'a tahi'aġa huze nu'oziro, ebu 'ahige rae ziro. 'E hubehune zi'ohe. Toheġa o'o'a ġozobaġani'a ofata'a'e, vase 'ahoga 'ahogani'a ofate'e teite mene idaġa. Ġozoba'e boro bagaġa ofeha.

⁴⁴ Mazaġa ma'ora azaġani'a ofata'a'e, zeġe |imoni | r ġehaġaono'o tahiġa da'o ofeha. Rehano ġozoba 'adi'e ane maza'o radiu'ete'e moniġa nidu'a ofeha. Ani'a ogomuġa hoite a'uma moniġa nidu'a ufi hauġeha.'

13

Kuru Neġa Fahe Hauġi'uma rae Reiro

(Mataio 24:1-2, Luka 21:5-6)

¹ Iesu ani Badi'a ġahunohau'ete'e Neġanono'o buarotene, ane mazaono'o edeġa ma'ete'e vazegā 'ahogani'a 'ahige rae niro. 'Hore vazegā, ġiano'i! Hadi irāġa zuni ne irāġa 'adi nugo ġiano'i! Manohuga tauġi!'

² Rehano Iesu'a nina'a, 'ahige reiro. 'Ne boro 'adi horone'ehehe? Hadi 'ahoga hadi 'ahoga ani ranao mene radi'uma madaġa onai'uma. Agire azaġa nidu'a fahe ruruni'uma.'

Mada ġonagano ibiti'uma haġaiġa

(Mataio 24:3-14, Luka 21:7-19)

³ Iesu ani Olive maġano, a'e Badi'a ġahunohau'ete'e Neġa naenaegāno ehorirotene, Petero, Iakobo, Ioane ebu Aniderea zeġe'a sifu ġadiniro.

⁴ 'Efo'i! A'e no'e madaġano? E'e haġaiġa nidu'a furera'uma madaġano, nagi haġai nu badeġani'a ibite furera'uma?'

⁵ Iesu'a zina'a, 'ahige reiro. 'Za Ġiano'i! Hena vase'a tutuze so'ozi'uma.

⁶ Vaze ġehaġani'a eġe ni radu onai'uma, ebu 'ahige re'uma. "E'e Keriso" Ebu vase ġehaġa tutuze so'ozi'uma.

⁷ Uti hariġa, haba hani'a, ga haba faġanono'o ego'idene, ago rihano'i! 'Adi'e furera'uma ġauġa, rehano mada ġonaga'e ize, izema.

⁸ Mazaġa avo'a neġani'a, avo'a neġa teite utiti'uma. |iGavamani | r 'ahogani'a, |igavamani | r 'ahoga teite utiti'uma. Haba nunu zamaġano haba'a hagari'uma. Zaga zuni hia'uma. Rehano a'e ġadaheġano aduga hidi'ete'e da'o. Aduga nu ize mene fureraneha.

⁹ Zae'a bare dugute to'i! Mazaḡani'e kanisoro azaḡa zamao ohoze ti'uma. Ebuni Iuda kuru neḡa zamaḡano bouzi'uma. Eḡe u'ano, |igavamani|r vazegā zu zuhi'a, zeḡe zamao eda'uma. Ebu zeḡe ubumao eḡe hari manogā rae fureni'uma.

¹⁰ Mada ḡonaga ize, izema mougano, Badi'a hari manogā'e, haba nidu'a zamaḡano haramo zini'uma.

¹¹ Ebu no'e madaḡano oboze teadu, kotao ohozo'idene, nagini ḡoe'a re'uma rae, ago zamare borofoi! Madaḡani'a feuro'idene, zae'a ḡoeri'uma ḡoe'a zini'uma. Za'e e'e da'o rae fureno'i! Mazaḡa zae'a ḡoeri'uma ḡoe'a'e, zae'a mene ḡoere'ohe. Rehamo Vine Zaḡogani'a ḡoere'ohe.

¹² Negoḡani'a negoḡa revohanadu, ma'uma. Ebu moga'ni'a ubuga revohanadu, ma'uma. Ebu ubudeze'a vi'a moga maḡuno zini'uma, ebu runeo tuḡuzi'uma.

¹³ Vaze vaze nidu'a eḡe ni u'ano, za he'ehe'ezi'uma. Rehano edau gigaru onamo meite'e vazegā'e ḡabone hidi'uma.

Sausauze'ete'e riho ḡauḡa eda'uma madaḡa

(Mataio 24:15-28, Luka 21:20-24)

¹⁴ Rehano sausauze'ete'e riho ḡauḡa ani, ane'a mene eda'uma haba'ano eda'uma. E'e horono'idene, Me'ode'ete'e vazegā edero'i! Iudea haba'ano radiu'ete'e azaḡa haba maḡa u'a ferau onamo'i!

¹⁵ Ne touḡariḡano ahi'a ohone'ete'e vazegani'e bare ovoadu, ne mene diuḡi'uma, ane tohe mougā veize. Rehano fera'uma.

¹⁶ Mebao gaue'ete'e vazegani'e, ane dabua mougā veize mene bari'uma. Rehano fera'uma.

¹⁷ E'e madaḡano, ahi'eta roḡaeḡa zuni, nune hina ene guraḡa ḡubuze'ete'e roḡaeḡa, ze'e vetuḡaḡa. Feranoga mene idaḡa.

¹⁸ Irugu madaḡano, e'e madaḡani'a mene fureranoga veize kurano'i!

¹⁹ Mazaḡa e'e madaḡano vaze nidu'a aduga hidi'uma. Badi'a ani'a ḡadaheḡano ḡau nidu'a haḡairote'eano'o onao izidi, 'ahiguḡa haḡaiḡa mene fureraro. Vehu'u zuni 'ahiguḡa mene bare furera'uma.

²⁰ Zuhi'a Boro ani'a, e'e madaḡa mene futufine, vaze tiba zuni mene ḡabode radi'uma. Rehamo ane'a mae tirote'e azaḡa* u'ano, e'e madaḡa futufi'uma reiro.

²¹ Ebu vaze 'ahogani'a zina'a, 'Ḡiano'i, Keriso'e 'ahi e'e!' ga 'Omo 'e'e!' rae zo'idene, e'e ḡoe'a ago mae ḡihino'i.

²² Mazaḡa ḡuriro Kerisoḡa zuni ḡuriro peroveta azaḡa furera'uma. Ebu Badi'a'a rae tirote'e azaḡa tutuze so'ozihī radu haḡai nu badeḡa boro bagaḡa zu zaguzaga'uma haḡaiḡa haḡai'uma.

23 E'ano'o zae'a bare dugute to'i! Haḡai nidu'a, ane'a ize, izema fureranogano, zae veize rae furene'ohe.'

Vaze Ubugani'a ovai'uma

(Mataio 24:29-31, Luka 21:25-28)

24 Ebu aduga hidi'uma madaḡa hauḡine, e'e madaḡano mada'e uzabora'uma. Bato'e mene agara'uma.

25 Buzuva'e adureono'o rururu bua'uma. Ebu adure ḡiane'ete'e gigi'aḡani'e hagahagari'uma.

26 Ebu e'e madaḡano eḡe, Vaze Ubugani'a ḡoze zamaḡano ovai'uma. Gigi'a inaraḡa boro zuni agaḡa manoḡa madu ovai'uma. Ebu vaze vaze'a e'e horoni'uma.

27 Ebu hena eḡe'a tuḡure viga tuḡuzi'uma. Ebu haba nidu'anono'o, Badi'a'a rae tirote'e azaḡa nu'ozi'uma. Haba ḡonaganono'o haba ḡonaga azaḡa nu'ozi'uma.

Madaḡa hanite'ete'e edero'i!

(Mataio 24:32-35, Luka 21:29-33)

28 Figi ireḡa mazao nagini'a fureru'ete'e ḡianadu, edero'i. Ezagani'a butiru itadu rouḡani'a udufa'oga horonetene irugu madaḡa haniteha rae edere'ohe.

29 E'e teige 'ahiguḡani'a fureru'ete'e horonine'e, eḡe, Vaze Ubugani'a adureono'o bare ovaite'e edero'i.

30 Hubehune zi'ohe. Izidi radiu'ete'e azaḡa mene hauḡi'uma, onamo 'ahiguḡaguḡa nidu'a furera'uma.

31 Adure zu raha'e hauḡi'uma. U eḡe ḡoere'e radiu tuḡutuḡu.

Guhiu rado'i!

(Mataio 24:36-44)

32 Rehano nani'a 'ahiguḡani'a furera'uma, emeḡe nidu'a aḡu'a. Adureo radiu'ete'e aneruḡa zuni aḡu'a. Badi'a Ubuga zuni aḡu'a. U eḡe Mama da'o edeḡa.

33 Zae'a dugute to'i! ḡiane rado'i! Mazaḡa za aḡu'a, e'e madaḡa nani'a onai'uma.

34 A'e, vaze'a ane ne modadu, oname'ete'e heuḡa. Ani'a iḡune'ete'e madaḡano, ane tuḡure azaḡa mazao, gau tiba tiba zini'uma. Ebu ibiheta ḡiane'ete'e vazeḡa nina'a, "Ehamu rado'i!" re'uma.

35 E'ano'o fairu ḡiano'i! Mazaḡa za aḡu'a ne zuhi'aḡa nani'a bare onai'uma. Ḡorava ohe'ano ga, ohere ne-manema ga, irara moneo ga, ohereda'o, za aḡu'a.

36 Ani'e, za aḡu'a madaḡano, bare onai'uma. Ebu zae'a baze'enogano hanizine, nougi'uma?

37 Eḡe'a zae zi'ete'e ḡoe'a'e, vaze nidu'a zuni zi'ohe: ḡiane rado'i!'

14

Iesu ma'uma ibiḡa vaḡiro

(Mataio 26:1-5, Luka 22:1-2, Ioane 11:45-53)

¹ 'Ahi madaḡa'e, Pasika muiḡa* zuni |iisiti|r o'o'a |iberedi|rḡa au'ete'e muiḡa madaḡa*, mada aheu izema mougano. Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro, zuni Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa, ze 'u'uru monede, Iesu obone teadu, manoga ibiḡa vaḡiro.

² Mazaḡa ze raena'a, 'Pasika muiḡa madaḡano mene haḡai'uma. Hena vaze ḡuḡuvaḡani'a utitofi'uma.'

Roḡae 'ahogani'a dehoru Iesu rana beu'iro

(Mataio 26:6-13, Ioane 12:1-8)

³ Iesu ani'e Betania neḡano, Simona, ibite lefera'a meirote'e vazega ne zamaḡano radiro. Ze ehore ogau'enogano, roḡae 'ahogani'a botoroḡeta diuḡiro. Botoro hadi niḡa Alabasita*, zamaḡano'e dehoru, niḡa Narudo, naeḡa'e'e boro, e'e varadadu, Iesu vadini rana ovoe beu'iro.

⁴ Rehano vaze nu de'ea bone maḡunadu, ḡadititina'a, 'Nagini u'anono'o dehoru manoga mode tauḡe'ohe?

⁵ A'e hoitifone, kina sinahu uḡidu (300) vitinifo. E'e |imoni|rḡa'e toheḡa o'o'a azaḡa zinifo.' 'Ouge rae roniro.

⁶ Rehano Iesu'a raena'a, 'Ago gararo'i! Nougaduni ani aduga hau'ohe? Ani'e haḡai manoga eḡe mazao haḡaeha.

⁷ Mazaḡa tohe o'o'a azaḡani'e, zae teite iḡaiḡa radiu'ohe. Vesu'u za faizine, idaḡa. U e'e zae teite iḡaiḡa mene radi'uma.

⁸ Ani'e ane edeḡa haḡaiḡa haḡaeha. E ize mene gurogano, ani'e, dehoru eḡe ahirio ibite be'uneha, vesu'u eḡe ahiri guroga veize.

⁹ E hubehune zi'ohe. Haba nidu'a zamaḡano no'e haba'ano Badi'a hari manoga haramine, ani'a haḡaate'e haḡaiḡa hariḡa re'uma, ane zamaroga veize.

Iuda Isakariota'a Iesu revoharo

(Mataio 26:14-16, Luka 22:3-6)

¹⁰ Iuda Isakariota, Iesu mazaono'o edeḡa ma'ete'e vazega 'ahoga, Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro vaḡe onamiro, Iesu revohanoga veize.

¹¹ Ze e'e ḡoe'a igirotene, matu'e rudaro. Ebu '|iMoni|r ḡani'uma' rae niro. Iuda ani, Iesu revoha'uma madaḡa manoga vaḡiro.

Pasika muiḡa haḡae tiro

(Mataio 26:17-19, Luka 22:7-13)

¹² |iisiti|r o'o'a |iberedi|rḡa au'ete'e muiḡa madaḡa ibi'ano, a'e Pasika zamarifine, dibu'o mamoeḡa ubuga

mau'ete'e madaġa, Iesu tahi'a tahi'a'a, Iesu ġadiniro. 'No'e onamadu, ġae veize Pasika ogomuġa haġae ti'uma?'

¹³ Ane tahi'a aheu tuġuze'ena'a, 'ahige rae ziro. 'Jerusalema neġa ito'i! Ohoze 'ahogani'a vu ġoġoreġa ġudu'oga horoni'uma. Ebu ani ġaruna hegoto'i!

¹⁴ Ane'a diuġi'uma neġano, e'e neġa vazegħa ġoreno'i. "Thore vazegħa 'ahige ra'ohe. Eġe'a, eġe tahi'a tahi'a teite, Pasika muiġa a'uma neġa zamaġa'e, nou'e'e?"

¹⁵ Ani'a hitanao ne boro zamaġa 'ahoga ihozi'uma. Ane'a eġe Pasika muiġa veize, ne zamaġa ruhine teate'e horoni'uma. De'ea haġae to'i.'

¹⁶ Ani anine iġunadu, ne boro itiro. Ebu Iesu'a zirote'e horoniro. Ze Pasika muiġa ruhine tiro.

Iuda'a Iesu revoha'uma hariġa ibite ziro

(Mataio 26:20-25, Luka 22:22-23, Ioane 13:21-30)

¹⁷ Ġoravararotene, Iesu ani, ane tahi'a tahi'a gaubanana aheu fare teite onairo.

¹⁸ Ze ehore ogarote'e zamaġano, Iesu'a 'ahige rae ziro. 'E hubehune zi'ohe. Za 'ahogani'a revoni'uma. Ani, eġe teite idaġa ogau'ete'e vazegħa.'

¹⁹ Ze zamaze adudaro, ebu ane ane'a, 'E mene hehe?' rae niro.

²⁰ Iesu'a naenaenzi'ena'a, 'A'e zae 'ahoga, gaubanana aheu fare zamaġano, |iberedi|r eġe teite idaġa siuvao 'u'une au'ete'e vazegħa.

²¹ Eġe, Vaze Ubugani'e, buka zaġoġa zamaġano tirote'e idaġano onami'uma. Rehano, eġe, Vaze Ubuga revoni'uma vazegħa'e, fase vetuġaġa! Ani'e mene furerafone, manoġa.'

Zuhi'a ane mui ġonaga au tiburaro

(Mataio 26:26-30, Luka 22:14-20)

²² Ze ogarote'e zamaġano, Iesu'a |iberedi|r madu, Badi'a uminiro. Ebu |iberedi|r vahegaduni, ġahugiro. Ebu raena'a, 'Madu, ano'i. 'Adi eġe ahiri.'

²³ Hena |ivaini|r vuġa bioġa 'ahoga meiro. Badi'a mazao matu'ohanadu, ziniro. Ebu ze bio tibanono'o tahi tahe ġagiro.

²⁴ Ebu Iesu'a ziro. "Adi eġe ru. Vaze ġehaġa u'ano be'ute'ohe. Eġe ru hina Goro Iziga ti'ohe.

²⁵ E hubehune zi'ohe. E |ivaini|r vuġa mene bare ġagi'uma, onamo Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'anobu'u iziga ġagi'uma.'

²⁶ Ebu ze badahadu, Olive maġa buau onamiro.

Iesu'a Petero niro. 'Ġa'a eġe o'ohi'uma'

(Mataio 26:31-35, Luka 22:31-34, Ioane 13:36-38)

27 Iesu'a ane tahi'a tahi'a zina'a, 'ahige reiro. 'Zae nidu'a muhihe fera'uma. Mazaḡa buka zaḡoḡa zamaḡano 'ahige tiro.

“Badi'a'a mamoe ḡiane'ete'e vazega mau runi'uma. Ebu mamoe'e ferau ḡouri'uma.”

28 Rehano e rudanadu, runeono'o bare ḡabode iḡuni'uma. E'e enogano, e ibite Galilea ona'uma, ebu zae teite hidi'uma.'

29 Petero'a raena'a, 'Vaze nidu'a muhi'e fera'uma, rehano e'e mene fera'uma.'

30 Iesu'a Petero niro. 'E hubehune ḡa'ohe. Izidi ohere kokoroku'a ḡae aheu ize, izema uganogano, ḡa'e ḡae uḡidu eḡe o'ohi'uma.'

31 Rehano Petero ani ḡoere ḡiharo. 'Nagini'a eḡe mazao fureraune, e ḡae teite ruda'uma madaḡano zuni, e'e ḡa mene rae o'o'i'uma.' Ane tahi'a nidu'a 'ouge reiro.

*Iesu Getesemane haba'ano kuraro
(Mataio 26:36-46, Luka 22:39-46)*

32 Iesu ebu ane tahi'a tahi'ani'a, Getesemane haba'a onairo. Ebu Iesu'a tahi'aḡa zina'a, 'ahige reiro. 'E kurau'e bobo, 'aha geno ehore rado'!''

33 Ebu Petero, Iakobo ebu Ioane, zeḡe uḡidu zamaze onamiro. Onamirotene, Iesu ani zamaḡa ufeta riharo, zuni zamaḡa adudaro.

34 Ebu 'ahige rae ziro. 'E'e zamahe are rudau'ohe. 'Adao radadu, zae'a zae bare duguzo'!''

35 Hena tahiḡa mo bade onamiro. Ebu rahao ḡuḡuradu, kuraro, raena'a, 'Idaḡa ro'idene, mada aduga 'adi mae vaḡino'!''

36 Ebu 'ahige reiro. 'Eḡe Mama, ḡa gau nidu'a haḡaoga edeḡa. Eḡe mazaono'o bio 'adi, gau aduga 'adi mae vaḡino'!' Rehano mene eḡe ura. A'e ḡae ura da'o haḡao'!''

37 Hena baradu, ane tahi'a uḡidu baze'enogano, horoziro. Ebu Petero nina'a, 'ahige reiro. 'Simona, ḡa baze'ehehe? Mada tiba (1 hour) zu dugu'ogani mene idaranahehe?

38 Dugute to'i ebu kurano'i, so'oso'o ḡoe'a mene egaduni, haḡai sau'a mene haḡaifine! Zamaze'e hubehune urate'e rehano, ahirize'e zorere'ohe.'

39 Ebu ani bare onamaduni, ibite kurarote'e teige kuraro.

40 Hena ani'a bare onaadu, zeḡe uḡidu baze'enogano horoziro. Mazaḡa ubumaze'a ufeta anoziro. Ze'e aḡu'a nounge nounge Iesu naenaeni'uma.

41 Iesu'a bare onamadu, kuranadu, ḡae uḡiduḡano bare onairo. Ebu 'ahige rae ziro. 'Za ize baze'ehehe, ebu ahirize ohone'ehehe? E'e da'o. Madaḡa 'ai onaeha. Giano'!' Eḡe, Vaze Ubugani'e, vase sau'a sau'ani'a me'uma.

42 Iḡuno'i! Eme haoze onamihi! Ġiano'i! Revoni'ete'e vazegā 'ai onaeha.'

Iesu obone tiro

(Mataio 26:47-56, Luka 22:47-53, Ioane 18:3-12)

43 Iesu ani ize ḡoere'ete'e zamaḡano, Iuda, gaubanana aheu fare (12) vazegā 'ahogani'a onairo. Vaze ḡehaḡa zuni kari ebu somori boro madu, ane teite onairo. Ze'e Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro zuni, Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa ebu, vaze boro boro'a, tuḡuziro.

44 Reva vazegāni'a, ane'a haḡai'uma gaugā ibite ihoziro, raena'a, 'Eḡe'a hidadu, fura'inite'e vazegāni'e, ei'e'e. Obone to'i, ebu faine zamahu onamo'i.'

45 Iuda'a feurirotene, Iesu vaḡe onamiro. Ebu 'Ihore vazegā boro!' rae nina'a, fura'iniro.

46 Ebu ze'a Iesu evo'ano obone tiro.

47 Ane teite edau radirote'e vazegā 'ahogani'a, kariḡa ahase bunadu, Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa ḡihi'a tuḡure vazegā agatinirotene, teḡaḡa vari'e buniro.

48 Iesu'a zina'a, 'ahige reiro. 'Za'e, ḡonore vazegā obone ti'ete'e teige, kari ebu somori boro madu, eḡe obohe touga veize onaahehe?

49 Mada nidu'a e'e zae teite Badi'a ḡahunohau'ete'e Neḡa zamaḡano ihozido. E'e zamaḡano za'e mene obohe tido. Rehano 'adi'e buka zaḡoḡa zamaḡano tirote'e furera'uma haḡaiḡa.'

50 Ebu tahi'aḡa nidu'a ani muhine feraro.

51 Ohoze tahi'aḡa 'ahogani'e, Iesu ḡarunao hegotiro. Ani'e ahi'a isoḡa, rehano dabua afa'a vidaro. Iesu obone tirote'e azaḡani'a, ane zuni obone tihi reirotene,

52 dabuaḡa da'o meiro. Ane huga'e firina feraro.

Iudea zuhi'aḡa nidu'a nu'orarote'e nemaḡano Iesu'a edaro

(Mataio 26:57-68, Luka 22:54-55, 22:63-71, Ioane 18:13-14, 18:19-24)

53 Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa ḡihi'a* u'a, Iesu zamahu onamiro. Ebu Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro, zuni vaze boro boro, ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa nidu'a nu'oraro.

54 Petero ani'e, Iesu hegohegote onamiro. Ebu Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa ḡihi'a ḡabiri zamaḡano diuḡiro. Ani, ne e'ea gaue'ete'e azaḡa teite ehoradu, ireo idiro.

55 Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro, zuni Iudea kanisoro azaḡa* nidu'a, Iesu matite'e veize, nouge nouge kotai'uma ḡoe'a vaḡiro, rehano mene horoniro.

⁵⁶ Mazaḡa vaze ḡehaḡani'a Iesu ḡuriro hariḡa rae fureniro 'ahine, ḡoereze mene tiba.

⁵⁷ Ebu vaze nu'e iḡunadu, Iesu ḡuriro hariḡa 'ahige rae fureniro.

⁵⁸ 'Eme'e ani'a 'ahige reirote'e igiro. "E'e Kuru Neḡa Zaḡoḡa* 'adi, vaze'a haḡairote'e ḡauḡa fahadu, mada uḡidu zamaḡano, Badi'a ne 'ahoga, vaze'a mene haḡai'uma ḡauḡa, ohoni'uma." '

⁵⁹ Rehano e'e hariḡa zuni mene idararo.

⁶⁰ Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa ḡihi'a'a, zeḡe zamao iḡunadu, Iesu ḡadiniro. 'Ahige reiro. 'Ḡa mene naenaenzi'ehehe? Vaze vaze 'aha'a ḡoere aduga ḡae rana ti'eta'a'e, ḡa nouge re'uma?'

⁶¹ Rehano Iesu ani'e sifu radiro, mene naenaeniro. Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa ḡihi'a'a bare ḡadiniro. 'Ahige reiro. 'Ḡa Keriso, emeḡe'a mae ḡihine'ete'e vazeḡa ubuga hehe?'

⁶² Iesu'a naenaeni'ena'a, 'ahige reiro. 'O'e, e'e Keriso. Za'e eḡe, Vaze Ubugani'a, Badi'a gigi'eta eda'e moneo, ehorite'ea horohi'uma. Ebu adure ḡoze zamaḡano ovaite'ea horohi'uma.'

⁶³ Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa ḡihi'a'a dabuaḡa obonadu, zigiro.* Ebu 'ahige reiro. 'Ei'e'e. Ani matite'e veize mazaḡa mene vaḡi'uma.

⁶⁴ Badi'a ni sausaune'ete'e ḡoe'a za egeha. Za nouge zamare'ohe?' Zeḡe nidu'a ani maune, manoḡa rae reiro.

⁶⁵ Ebu vaze nu'e so'abide vaniro. Ebu hena ubumaḡa aute 'uadu, bouniro. Ebu 'ahige reiro. 'Ḡa'e peroveta vazeḡa! Ro'i! Iniu'a bou'eha?' Ebu tuḡure vazeḡa nu'a hena fa'oniro.

Petero'a Iesu o'oniro

(Mataio 26:69-75, Luka 22:56-62, Ioane 18:15-18, 18:25-27)

⁶⁶ Petero ani'a ne 'u'uḡano radirotene, Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa ḡihi'a veize gaue'ete'e roḡae tahi'aḡa 'ahogani'a onairo.

⁶⁷ Ani Petero'a ireo idirote'e horonirotene, ane ḡiane runiro. Ebu 'ahige rae niro. 'Ḡae zuni Iesu, Nazareta ne vazeḡa teite radiudo.'

⁶⁸ Rehano Petero ani e'e ḡoe'a o'oniro, raena'a, 'Ḡae'a nagini ra'eta'a'e, e'e aḡu'a. E mene zamare'ohe.' Ebu buau'ete'e ḡabiriḡa ibihetaḡa u'a onamiro. Ebu kokoroku'a ugaro.

* **14:63** 'Adi'e Badi'a niḡa sausaune'ete'e ḡoe'a u'ano, Iuda azaḡa haḡae furenidote'e haḡaiḡa.

69 Roḡae tahi'aḡa ani horonadu, ani uhiḡano edarote'e azaḡa bare zina'a, 'ahige reiro. 'Vaze 'adi'e Iesu mazaono'o edeḡa ma'ete'e vazegā 'ahoga.'

70 Rehano Petero'a bare rae o'oniro.

Vesu'u ani uhiḡano edarote'e azaḡa, bare Petero nina'a, 'ahige reiro. 'Hubehune ḡa'e ane vase 'ahoga. Mazaḡa ḡae zuni Galilea vazegā.'

71 Rehano Petero ani, ḡoere huga ḡoe'a hina rae fureniro. Ebu hubehune raena'a, 'ahige reiro. 'Ġa'a ra'ete'e ohozegā a'a'e, e aḡu'a.'

72 Ebu hena kokoroku'a bare ugaro. Ebu Petero'e Iesu'a 'ahige nirote'e ḡoe'a zamariro. 'Kokoroku'a ḡae aheu izema uganogano, ḡa'e ḡae uḡidu eḡe o'ohi'uma.' E'e zamarirotene, ani niau rudaro.

15

Pirato'a Iesu ḡadiniro

(Mataio 27:1-2, 27:11-14, Luka 23:1-5)

1 Oheredao uzeuze, Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro'a, vase boro boro, ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa, kanisoro azaḡa nidu'a teite ḡo'aniro. Ebu Iesu utadu, tutune onamiro. Roma gavana*, Iudea haba'a ḡiane'ete'e vazegā, niḡa Pirato, ani evora ri'iniro.

2 Pirato'a ḡadiniro. 'Ġa'e Iuda azaḡa zuhi'aḡahehe?' Iesu'a naenaenina'a, 'Ġae'a e'e ra'ete'e.'

3 Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro'a ḡoere aduga aduga ḡehaḡa ani rana ḡoeriro.

4 Pirato'a hena bare ḡadiniro. 'Ġa mene naenaezi'ehehe? Ġiano'i, ḡoere aduga aduga ḡehaḡa ḡae rana ḡoere'ete'e!'

5 Rehano Iesu ani mene bare ḡoeriro. E'ebone Pirato ani doudiro.

Pirato'a Iesu satauronoga veize tuḡuniro

(Mataio 27:15-26, Luka 23:13-25, Ioane 18:39—19:16)

6 Pasika muiḡa madaḡano iḡaiḡa, Iudea azaḡani'a umidirote'e idunaḡano, ḡutaudote'e vazegā 'ahoga tuḡune bunido.

7 E'e madaḡano ḡu'a neḡano ḡutarote'e azaḡa teite vase 'ahoga niḡa Barabasi'a radiudo. Ani'e utitirote'e zamaḡano vase 'ahoga marote'e vazegā.

8 Vaze ḡuḡuvaḡani'a Pirato vaḡe onairote'ea, uminiro, ane'a iḡaiḡa haḡaidote'e haḡaiḡa haḡaoga.

9 Pirato'a ḡadiziro, raena'a, 'Za'e zae veize Iuda azaḡa zuhi'aḡa 'omo tuḡune bunoga urate'ehehe?'

10 Mazaḡa Pirato ani edeḡa, Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro'a ane evora Iesu ri'inirota'a'e, zeḡe'a ahiahiniro 'ahine.

11 Rehano Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro'a Barabasi tuḡune bunoga rae, vase ḡuḡuvaḡa ḡunuḡano inare ḡoeriro.

12 Ebu Pirato'a hena bare ḡadiziro. 'Tena, zae'a Iuda azaḡa zuhi'aḡa rae hune'eta'a'e nougi'uma?'

13 Ze naenaeni houna'iro, raena'a, 'Sataurono'ii!'

14 Pirato'a hena ḡadiziro. 'Nouga 'ahi? Ani nagini haḡai sau'a haḡairo?' Rehano ze bare bare houna'ena'a, 'Sataurono'ii' reiro.

15 E'ano'o Pirato ani, vase ḡuḡuvaḡa zama'a ehoroga rae, Barabasi tuḡune buniro. Ebu Iesu ani, Pirato ḡoere idunaḡano masinadu, satauronoga veize tuḡuniro.

Uti azaḡa Iesu ḡirihoharo

(Mataio 27:27-31, Ioane 19:2-3)

16 Uti azaḡani'a Iesu gavana ne zamaḡa tutune onamiro. Ebu ze'a nabudize nidu'a huze nu'oziro.

17 Ebu dabua kanaḡa vidoharo. Vadigano'e ire renoga mae ḡuadu, owoe redoharo, zuhi'a rouga raduni.

18 Ebu 'evore ḡihine'ena'a, 'ahige reiro. 'Iuda azaḡa zuhi'aḡa o! Mada manoga!'

19 Gubu hina vadigano bouniro, ebu so'abide vaniro, ebu obena hina tuḡadu, so'one kuraro. Zeḡe nidu'a tibutibe 'ouge haḡairo.

20 Ebu ḡirihohau hauḡirotene, dabua kanaḡa fuhi'ohanadu, ane dabua hina bare vidoharo. Ebu satauronoga rae, tutune buniro.

Iesu satauroniro

(Mataio 27:32-44, Luka 23:26-43, Ioane 19:17-27)

21 Kurune ne vaseḡa, niḡa Simona'a guni'a neḡanono'o onairo. Ani'e Alesana ebu Rufo moze. Ebu uti azaḡani'a tuḡutuḡuniro, Iesu satauro odohoga veize.

22 Ebu Iesu tutune onamiro, habaniḡa Gologota. E'e ḡoe'a hugani'e 'Vadini isiga haba'a'.

23 Murava niḡa muro*, e'e teite tibune be'unirote'e | ivaini|r vuḡa Iesu haro, ane ahiri'a mene ufeta giginoga veize. Rehano mene gagiro.

24 Ebu Iesu satauroniro. Iesu dabua nidu'a'e hadi arahohanadu, iniu'a me'uma radu, ḡahugotitiro.

25 Ani satauronirota'a'e, oherebau mone mada fu'o ḡazaḡa (9am) zamaḡano.

26 Nagini u'ano satauronirote'e ḡoe'a'e 'ahige tiro. 'IUDA AZAGA ZUHI'AGA'

27 Ĝonore azaĝa aheu ane teite idaĝa satauroziro, 'ahoga ane eda'e moneo, ebu 'ahoga ane kauri moneo.

28 A'e buka zaĝoĝa zamaĝano tirote'e ĝoe'ani'a fureraro. 'Ahige reiro. 'Ani'e haĝae tauĝi tauĝe'ete'e azaĝa teite tibune me'odiro.'

29 Uhiĝano vitau onamirote'e azaĝani'a, vadinize mirune'ena'a, roniro. 'Ahige reiro. 'Uuu! Ĝa Kuru Neĝa Zaĝoĝa fahadu, mada uĝidu zamaĝano ohoni'uma reirote'e vazega!

30 Satauroono'o buanadu, ĝae'a ĝae bare ĝabo'o'i!

31 Badi'a ĝahunohau'ete'e neĝa zuhi'aĝa boro boro'a, Mose goro ĝoe'a ihoze'ete'e azaĝa teite Iesu ĝirihohau'ena'a, ĝoretitiro. 'Ahige reiro. 'Ani vase ĝabozido. Rehanu ani'a ane bare mene ĝabone'ohe.

32 Keriso, Isaraela azaĝa zuhi'aĝa, satauroono'o buano'i, emeĝe'a ĝia'adu, ĝae mazao fioga veize.' Ane teite idaĝa sataurozirote'e azaĝa zuni ĝoere sau'a hina roniro.

Iesu'a rudaro

(Mataio 27:45-56, Luka 23:44-49, Ioane 19:28-30)

33 Madai madaĝa (12am) reirotene, haba nidu'a uzaboraro, onamo ĝorava madaĝa uĝidu (3pm) meiro.

34 Ĝorava madaĝa uĝidu (3pm) meirotene, Iesu'a ĝihau huaru. 'Eloi, Eloi, lama sabatani?' Ĝoere e'e hugani'e, 'Eĝe Badi'a, eĝe Badi'a, ĝa nougadu ĝiahe modeha?'

35 Satauro uhiĝano edarote'e azaĝa nu, e'e igirotene, 'ahige reiro. 'Ĝiano'i! Ani Elia hune'ohe.'

36 Vaze 'ahogani'a dure onaadu, vari maĝa fu'ure'ete'e heuĝa 'uruĝa, |ivaini|r vuĝa ĝiĝi'a zamaĝano taradu, gubu somoĝano autiro. Ebu Iesu ĝohani haro, gagoga veize. Ebu 'ahige reiro. 'Guhiano'i, nugo ĝianihi, Elia'a ovaadu, mae buni'uma ga mene.'

37 Iesu ani ĝihau huaru. Ebu iriga re'adu, rudaro.

38 Ebu e'e zamaĝano, Kuru Neĝa Zaĝoĝa 'ue'ete'e dabuaĝa hitanaono'o zigau 'a'adu ovoiro, ebu aheu reiro.

39 Uti vazega boro 'ahogani'a, Iesu satauro zamao edanadu, ĝiane radiro. Ani'a Iesu'a 'ouge rudarote'e horonirotene, 'ahige reiro. 'Hubehune vase 'adi'e Badi'a Ubuga.'

40 Roĝae nu zuni mono'o edanadu, ĝianiro. Zeĝe bo'aĝano'e, Maria, ani Magadala neĝa roĝaeĝa; zuni Maria, ani Iakobo zuhu'a zu Iosefa vi'ze; ebu roĝae 'ahoga, niĝa Salome.

41 Ze'e, Iesu'a Galilea haba'ano radirote'e madaĝano, ane teite onamiro, ebu tuĝureĝa egoharote'e roĝaeĝa. Ebu Iesu teite Ierusalemne neĝa erirote'e roĝaeĝa ĝehaĝa zuni e'ea.

Iesu hadi iduḡa zamaḡano tiro

(Mataio 27:57-61, Luka 23:50-56, Ioane 19:38-42)

⁴² Ḡoravararo. A'e Bana Madaḡa izema mougano, ogomu haḡae ti'ete'e madaḡano,

⁴³ Iosefa, Arimatea ne vaseḡa, Iudea kanisoro vase boro 'ahoga, ani zuni Badi'a'a ibitoha'uma madaḡa guhinirote'e vaseḡa. Ani Pirato vaḡe onamoga mene riharo. Ani onamadu, Iesu ahiri umidiro.

⁴⁴ Pirato ani, Iesu'a hube rudana ga mene rae zamariro. Uti vaseḡa boro 'ahoga hunadu, Iesu'a hube rudana ga mene rae ḡadiniro.

⁴⁵ Ani mazaono'o Iesu'a rudarote'e igirotene, Iosefa tuḡuniro, Iesu ahiri mouga veize.

⁴⁶ Iosefa ani, dabua 'uruḡa manoga hoitiro. Iesu satauroono'o mae bunadu, dabua hina 'umiro. Ebu hadi iduḡa zamaḡano tiro. E'e iduḡa'e vatava hu'irote'e iduḡa. Ebu hadi boro hina idu ibihetaḡa kiune 'uiro.

⁴⁷ Maria, Magadala ne roḡaeḡa, zuni Maria, Iosefa vi'a, anianine Iesu tirote'e haba'a ḡiane radiro.

16

Iesu'a bare ḡabode iḡuniro

¹ Bana Madaḡa madaḡa hauḡirotene, Maria, ani Magadala neḡa roḡaeḡa, zu Maria, ani Iakobo vi'a, ebu roḡae 'ahoga, niḡa Salome, zeḡe uḡiduni murava hohoḡa manoga hoitiro, Iesu ahiri zauhohanoga veize.

² Fura madaḡano, irarirotene, ze'e idu haba'a onamiro.

³ Zeḡe da'o neneḡaniro, raena'a, 'Iniu'a idu 'uoga hadiḡa 'omo kiune vaḡinofi'uma?'

⁴ Ebuni ze'a dude iḡunirotene, hadi'e avo'ao kiune touga horoniro. Hadiḡa'e boro bagaḡa.

⁵ Zeḡe huga idu haba'a zamaḡa diuḡirotene, ene maraḡaḡa 'ahogani'a, eda'e moneo ehorirote'e horoniro. Dabuḡani'e 'uruḡa bagaḡa zuni faḡa bagaḡa. Roḡae uḡidu ai vineze de'oriro.

⁶ Rehano ani'a ziro, raena'a, 'Ago rihano'i! Za'e Iesu, Nazareta neḡa vaseḡa, satauronirote'e vaseḡa vaḡe'ohe. Ani ai ḡabode iḡuneha. Ani 'adao o'o'a. Ane ahi'a tirote'e iḡu'a ḡiano'i!

⁷ Ai onamo'i! Iesu tahi'a tahi'a ebu Petero zo'i! 'Ahige rae zo'i, "Iesu'a ibite Galilea onami'uma. E'eabu'u, ani'a zirote'e idunaḡano, ane teite hidi'uma." '

⁸ Ebuni zeḡe huga idu haba'anono'o ferau buaro, mazaḡa ahirize rereraro, ebu vineze zuni de'oriro. Ebuni ḡoere 'ahogani zuni vase 'ahoga mene ziro, mazaḡa riharo 'ahi.

Iesu'a Maria, Magadala ne roḡaeḡa mazao fureraro

⁹ Fura madaḡano, oherebau uzeuze, Iesu ani ḡabode iḡuniro, ebuni Maria, Magadala ne roḡaeḡa, ani mazao ibite fureraro. Ani'e vine sau'a fu'o tu aheu fare (7) ane mazaono'o hegoze buzirote'e roḡaeḡa.

¹⁰ Ani onamadu, Iesu teite radiudote'e azaḡa, zeḡe zamaze are'ena'a, niarote'e zizugano ziro.

¹¹ Ze'e, Iesu ai runeono'o bare gabode iḡunirote'e, zuni Maria'a ani horonirote'e hariḡa iḡiro. Rehano ani ḡoere mene mae ḡihiniro.

Iesu'a ane mazaono'o edeḡa ma'ete'e vazegā aheu mazao fureraro

¹² Vesu'u ani anine Ierusalemā ne guni'aḡa onamirotene, Iesu'a zeḡe zamao fureraro, rehano iraḡa'e nufiro.

¹³ Ani anine baradu, nabudize ziro, rehano zeḡe ḡoere mene mae ḡihiniro.

Iesu'a ane tahi'a tahi'a tuḡuziro

¹⁴ Hena mada 'ahogano, Iesu tahi'a gaubanana tiba fare (11) ze'a oḡaudote'e zamaḡano, Iesu'a zeḡe mazao fureraro. Ebuni ta'iro zini ḡoreziro, vase ḡoere rae mode'ete'e u'ano, zuni zeḡe'a fefene'ete'e u'ano. Mazaḡa ani'a ḡabode iḡunirote'ea horonirote'e azaḡa ḡoere'e mene mae ḡihiniro.

¹⁵ Ani'a ziro, raena'a, 'Haba nidu'a onamo'i! Hari manōḡa, vase nidu'a mazao haramo'i!

¹⁶ Haramo mae ḡihini'uma zuni bapatzoni'uma vazegani'e, Badi'a'a ḡaboni'uma. U mene mae ḡihini'uma vazegani'e, Badi'a kota boro madaḡano, ibiḡani'a tura'uma.

¹⁷ Haramo mae ḡihini'uma azaḡani'e haḡai nu badeḡa 'adi haḡai'uma: vine sau'a eḡe niḡano hegoze buzi'uma, ago izigano ḡoeri'uma,

¹⁸ mohe sau'a mae ḡihini'uma, rune muravaḡa gagi'uma, rehano mene sausauzi'uma, 'evoreze ugi azaḡa ragano ti'uma, ebu manori'uma.'

Iesu'a adure itiro

¹⁹ Zuhi'a Iesu'a ḡoreze hauḡirotene, Badi'a'a ani adure ḡoha, mae ḡihine itiro. Ebu Badi'a eda'e moneo ehoriro.

²⁰ Ze ai onamadu, haba nidu'a zamaḡano haramiro. Zuhi'a Boro zuni zeḡe teite gaue tiburaudo, ebuni gigi'a inaraḡa haḡae'ete'e haḡaiḡa hina zeḡe ḡoere idaneete.

Iesu Keriso Hari Manoga Luka'a Mirihiro

Luka'a Vaze Boro Teofirasi veize Buka Mirihiro

¹⁻² Vaze boro Teofirasi, ege Luka, gae veize buka 'adi mirihe'ohe. Iesu'a gauga gadahenirote'ano'o onamo ane'a runeono'o bare igunirote'e zamaḡano, emeḡe bo'aḡano Iesu'a haḡainute'e horonirote'e azaḡa'e radiunu. Ze'e Iesu hari zu ani ihore moneo vaze me'odirote'e tuḡure azaḡa, ebu ze emeḡe zuni ihofiro. Vesu vaze geḡahaḡani'a zu tuḡure azaḡa me'odirote'e idunaḡano Iesu hari moneo mirihiro.

³ Ege'a zuni e'e hariḡa nidu'a'e gadaheḡanono'o onao izidi faifaine udahiro. Ebu ege'a gae veize hari 'adi faine doḡo'ani ti miriho ḡane'eta'a'e manoga rae zamariro,

⁴ mazaḡa ibite vaze'a gae iho'irote'e hariḡa'e hari huga rae gae'a ederifine.

Ioane Babatiso'a Furera'uma Hariḡa

⁵ Heroda ani Iudea haba'a kiniḡa reirote'e madaḡano, Badi'a dibu'o hau'ete'e vazeḡa 'ahoga niḡa Zakaria'a radiunu. Ani'e Abia urabo vazeḡa 'ahoga ebu Abia rae ra'eta'a'e Badi'a dibu'o hau'ete'e azaḡa urabo 'ahoga. Ani ebu inuga niḡa Elisabeta'e Arona* mariga azaḡa.

⁶ Zakaria zu Elisabeta'e Badi'a goro goe'a haḡaiḡa nidu'a faifaine haḡaido zu mene ve'onido. E'ano'o ze'e Badi'a zamao duduga rae reiro.

⁷ Rehano ze ubudeze o'o'a, mazaḡa Elisabeta ani'e gabani zuni anianine'e ufeta vouriro.

⁸ Mada 'ahogano Abia urabo azaḡani'a gau'ete'e madaḡa meiro. E'ano'o Zakaria ani zuni kuru neḡano ane urabo azaḡa teite Badi'a dibu'o hau'ete'e gauḡa haḡainu.

⁹ 'Ougirotene ze'e zeḡe haḡai idunaḡano, kuru neḡano diuḡadu uvahu hohoḡa hufite'e vazeḡa vaḡiro. Ebu e'e veize kaḡusi arahoḡa haḡairotene, Zakaria meiro.

¹⁰ Ebu Zakaria'a uvahu hohoḡa hufi'ete'e haba'a zamaḡa diuḡiro zu vaze ḡuḡuvaḡa'e kuru neḡa enoneo kurau radiunu.

¹¹ E'e zamaḡano Zuhi'a Boro tuḡure viga'a* Zakaria mazao fureraro. Ani'e uvahu hohoḡa hufi'ete'e fataḡa eda'e moneo edaro.

¹² Ebu Zakaria'a e'e horonirotene, viga de'oniro zu rihau rudaro.

* 1:5 Arona'e Mose negoḡa ebu Badi'a dibuo hau'dote'e vazeḡa

13 Rehano tuḡure viga'a niro, raena'a, "Zakaria! Ago ri-hano'i! Badi'a'a ḡae kuru igiro, e'ano'o ḡa inugo Elisabeta'e ubugo 'ahoga fureni'uma. Ebu niḡa'e Ioane rae turaho'i!

14 Ḡa'e ani u'ano matu'e ruda'uma, ebu vaze ḡehaḡa zuni ane'a fureranate'e moneo matu'i'uma.

15 Mazaḡa ani'e Zuhi'a Boro zamao niḡa boro re'uma. Ebu vaini vuḡa zu vu sau'a mene ḡagi'uma. Zu vi'a isi zamaḡanono'o Vine Zaḡoḡani'a ani ibito ha'uma.

16 Ani'e Isaraela azaḡa ḡehaḡa sau'azeono'o mae ḡihuzadu Zuhi'a Boro zeḡe Badi'a vaḡe tutuze onai'uma.

17 Ani viga zu gigi'aḡa'e peroveta vazeḡa Elia teigi'uma. Ani'e Zuhi'a Boro izema onaogano onai'uma. Ebu Moga zu ubuḡa zamaze mae tibuzifine danazi'uma. Zu Badi'a mene hegote'ete'e azaḡa'e dudubuḡa azaḡa horozadu Badi'a hego-tifine tutuzi'uma, ebu vaze'a Zuhi'a Boro veize ruhibifine ihozi'uma."

18 Zakaria'a tuḡure viga niro, raena'a, "E voureha ebu eḡe roḡae zuni voureha. Ḡae ḡoere'a furera'uma'e, e nougenouge ederi'uma?"

19 Ebu tuḡure viga'a naenaenina'a, "E'e Gabiriera. E'e Badi'a zamao edau'ena'a, tuḡure igi'ete'e aneruḡa. Badi'a'a ḡae hari manuḡa 'adi ḡouga radu eḡe tuḡuheha.

20 Ḡiano'i! Madaḡani'a onaine, eḡe'a rate'e ḡoe'a hugani'a furera'uma. Mazaḡa ḡa'e eḡe ḡoere mene mae ḡihinat'e u'ano, ḡa'e ḡoeroga mene idara'uma, onamo ḡae ubugo'a furera'uma."

21 U vaze ḡuḡuvaḡa'e enonao Zakaria guhini'ena'a, ani nougadu kuru neḡa zamaḡano faḡahune radiu'ohe rae zamarinu.

22 Ebu Zakaria kuru neḡanono'o buarotene, ani ze ḡorezoga mene idararo. Ani 'evore hina da'o ḡorezido, zu hebe'a'e adudaro. E'ano'o ze'e ani'a kuru neḡa zamaḡano iḡunu teiḡe horonirote'e ederiro.

23 Ebu Zakaria kuru neḡano Badi'a mazao gaue'ete'e madaḡa hauḡirotene, Ierusalemaba'aba' modadu neḡa onamiro.

24 E'e enogano ani inuga Elisabeta'e ene tiro, ebu bato fu'o ani neo radiunu.

25 Ani raena'a, "Zuhi'a Boro'a danahadu e ene teha! Ene mene meirote'e mazagaḡa izidi Zuhi'a Boro'a mae vaḡineha!"

Iesu'a Furera'uma Hariḡa

26 Elisabeta'a ene tirote'e enogano bato 6 radirotene, Badi'a'a tuḡure viga Gabiriera Galilea haba'a Nazareta neḡano Maria vaḡe ovoe tuḡuniro.

27 Maria'e ohoze teite ize mene bazirote'e nogobağa. Ani'e Davida mariga vazeğa 'ahoga niğa Iosefa teite ira'auniro.

28 Gabiriera'a Maria vađe onairotene, ani niro, raena'a, "Badi'a'a manoga ġanate'e roġaeğa! Matu'o'i! Zuhi'a Boro'e ġae teite radiu'ohe."

29 Maria ani e'e igirotene, zaguzagaro zu ada'adaniro, ebu 'Ġoere 'adi huga'e nagini?' rae zamarinu.

30 Ebu tuġure viga'a nina'a, "Maria! Ago rihano'i! Mazağa Badi'a'e ġae mazao matu'e'ohe.

31 Ġiano'i! Ġa'e ene te'adu ubugo 'ahoga fureni'uma ebu niğa'e Iesu rae turahi'uma.

32 Ani'e niğa boro re'uma ebu vaze'a ani'e Badi'a ġihi'a ubuga rae re'uma. Ebu ane vouğa kini Davida teige, Zuhi'a Boro Badi'a'a ani'e kini rae re'uma.

33 Ani'a Isaraela azaġa† kiniğa tugutuguğa re onami'uma, zu ibito zini'ete'e mene hauġi'uma."

34 Ebu Maria'a tuġure viga nina'a, "E'e ohoze teite bazoga ize aġu'a. Nougenouge uguġani'a furera'uma?"

35 Ebu tuġure viga'a naenaenina'a, "Vine Zaġoġani'a ġae vađe ovai'uma, zu Badi'a ġihi'a gigi'a'e ġae zauha ġadi'uma. E'ano'o furera'uma tahi'aġa'e zaġoġa re'uma zuni Badi'a ubuga rae huni'uma.

36 Ġiano'i! Ġa nabugo Elisabeta zuni vouğa ebu ani'e gabani rae huniro. Rehano ene ohozeğa teadu izidi bato 6 'ai maha.

37 Badi'a'e gau nidu'a haġaoga idaġa!"

38 Ebu Maria'a tuġure viga nina'a, "E'e Zuhi'a Boro tuġure roġaeğa. Ġae'a rata'a'e eġe mazao fureraune manoga." Ebu tuġure viga'a ani mazaono'o vaġiniro.

Maria'a Elisabeta Vađe Onamiro

39 E'e ġarugano Maria ani ġarihe iġunadu Iudea guni'a neġa 'ahoga onamiro.

40 Ani feuradu Zakaria ne diuġiro. Ebu Elisabeta niro, raena'a, "Manoġahehe?"

41 Elisabeta'a Maria ago igirotene, ubuga'e isi zamaġano hagariro, ebu Vine Zaġoġani'a Elisabeta mazao iri'aviro.

42 Ebu ani'a Maria ġihau nina'a, "Badi'a'a manohuga ġaneha. Ġae'a roġae nidu'a vitizoga. Ġa'a furenite'e tahi'aġa zuni Badi'a'a manohuga ha'uma.

43 Eġe Zuhi'a Boro vi'a'e eġe vađe onaeha! Badi'a'a eġe veize manoga boro haġaeha!

44 E'e ġa ago egatene, eġe isi zamaġano tahi'a kobe'a'e matu'e'ena'a hagareha.

† 1:33 Giriki, Iakobo neġa

45 Ġa'e Badi'a manohuga hide'ete'e roġaeġa, mazaġa Zuhi'a Boro'a ġanirote'e ġoe'a mae ġihiniro."

Maria'a Zuhi'a Boro Matu'o Haro

46 Ebu Maria'a reiro, raena'a,

"Eġe Zuhi'a Boro nigune'ohe!

47 Ebu zamahe'e eġe sau'anono'o ġabohe'ete'e Badi'aġa mazao matu'e rudau'ohe,

48 mazaġa e'e tuġure roġaeġa zu nihe zuhu'a rehano, Badi'a'a e mene aġutaro.

Izidiono'o onamo mada nidu'a, vase nidu'a'a re'uma, raena'a, 'Ga'e Badi'a'a manohuga ġane'ohe!'

49 mazaġa inaraġo gigi'a Badi'aġani'a gau boro eġe veize haġaeha. Ebuni ani'e zaġoġa!

50 Badi'a'e ane gubaze'ete'e azaġa zu ze mariga nidu'a vetuġazi'ohe.

51 Ani'e evo'a inaraġa hina gau gigi'aġa haġairo, ebu zeġe bare mae ġihize'ete'e azaġa hegoze ġururuziro.

52 Ani'e kini zeġe ehoru haba'anono'o hegoze vaġiziro, ebu nize mae ovoe'ete'e azaġa mae ġihiziro.

53 Ani'a vinize'ete'e azaġa ġau manoġa zenadu ze idararo. U ma'ora azaġa'e 'evore isoġa tuġuze onamiro.

54-55 Badi'a'a emeġe vouġa Aberahamo zu ane mariga veize ġoitoriro, raena'a, 'E zae izidi'ono'o mada tuġutuġu vetuġazi'e'uma.'

Ebu izidi ani'a ġoitorirote'e ġoe'a zamaradu eġe zu ane Isaraela tuġure azaġa danafiro."

56 Ebu Maria ani Elisabeta teite bato uġidu radadu bare neġa onamiro.

Ioane Babatiso'a Fureraro

57 Elisabeta'a ene ma'ete'e madaġa meirotene, ani ubuga fureniro.

58 Ebu neġa azaġa zu nabugani'a Elisabeta'e Badi'a'a manohuga boro harote'e egadu ze ane teite matu'iro.

59 Ebu mada 8 meirotene, ze tahi'a 'adi ahi'a ogaġa rana iġuri haġae'ete'e haġaiġa‡ ġianifine onairo. Zeġe tahi'a 'adi niġa'e moga Zakaria ni turahihi reiro.

60 Rehano vi'ani'a ziro, raena'a, "Mene, ani niġa'e Ioane rae turahi'uma."

61 Ebu ze'a naenaenina'a, "Ioanehe? Ġa nabugo bo'aġano ni 'adi'e o'o'a!"

62 Ebu ze 'evore hina moga ġoreniro. "Ġa'a zamare'etene, niġa iniu rae re'uma?"

‡ 1:59 A'e Isaraela azaġa haġai, Badi'a ġoitorirote'e vaseġa rae ihozifine.

63 Ebu Zakaria'a ire rafaḡa umidadu e'e rana mirihiro. 'Niḡa'e Ioane re'uma.' Ze'a e'e horonirotene, zeḡe nidu'a zaguzagaro.

64 E'e madaḡano Zakaria hebe'a 'ai zogone nahanadu ḡoerirotene agoḡani'a buaro, ebu Badi'a niguniro!

65 Ne azaḡa nidu'a nagini'a furerarote'e horonadu riharo. Ebu Iudea guni'a neḡa azaḡa nidu'a zuni e'e hari nidu'a igiro.

66 E'e igirote'e azaḡa nidu'a'e 'ahige zamariro. 'Tahi'a 'adi'e zama moneo vase nagiga re'uma?' Mazaḡa Zuhi'a Boro 'evore gigi'aḡani'a hubehune ane mazao radiunu.

Zakaria'a Badi'a Niguniro

67 E'e enoḡano Vine Zaḡoḡani'a Ioane moga Zakaria zamao iriva'iro, ebu ani'a Badi'a'ono'o ḡoere reiro, raena'a,

68 "Zuhi'a Boro Isaraela azaḡa Badi'a mazao matu'o hano'i! Mazaḡa ani'e Isaraela azaḡa vaḡe onadu danaziro, ebu agire azaḡa evora'ono'o mae vaḡiziro.

69-70 A'e ibite Badi'a'a ane peroveta zaḡoḡa azaḡa hebeono'o reirote'e ḡoe'ani'a hudaro. Badi'a'e emeḡe sau'aono'o ḡabofifine, ane tuḡure vazega Davida mariga'ono'o Keriso tuḡuniro.

71 Keriso'e emeḡe agire azaḡa mazaono'o ḡabofi'uma, ebu emeḡe he'ehe'efe'ete'e azaḡa evora'ono'o mae vaḡifi'uma.

72 Badi'a'e vouḡafe vetuḡaziro, ebu zeḡe teite ḡoitorirote'e ḡoe'a zamariro,

73 a'e vouḡafe Aberahamo mazao ḡoitorirote'e ḡoe'a.

74 Badi'a'e emeḡe agire azaḡa evora'ono'o mae vaḡifi'uma, e'ano'o emeḡe mene rihau'ena'a, ane gau haḡai'uma.

75 Ebu emeḡe ḡabone zamaḡano, zamafe nidu'a Badi'a hanadu ane zamao haḡai duduga da'o haḡae'ena'a, gauga haḡai'uma."

76 Ebu Zakaria'a ubuga nina'a,

"Ioane ubude, ḡa'e Hitagahune Badi'aḡa veize gau'ete'e peroveta vazega rae huḡadi'uma, mazaḡa ḡa'e Zuhi'a Boro ibi ruhiboga veize ane zamao onami'uma.

77 Ebu vase haḡai sau'a'ono'o ḡabone zini'ete'e ibiḡa Isaraela azaḡa ihozi'uma.

78 Badi'a'a emeḡe vetuḡafi rufe'ete'e u'ano, emeḡe ḡabofoga veize Keriso tuḡuni'uma. Mada'a iḡunadu hitana'ono'o emeḡe rana agaḡani'a hiau'ete'e teige, Keriso'a onai'uma.

79 Ebu Keriso'a uzabo zu rune zamaḡano radiu'ete'e agaḡa zini'uma, ebu uniho manōḡa ibiḡano ibitofi'uma."

80 E'e enoḡano Ioane 'ai bororaro, ebu vine moneo inariro. Ani haba boha'ano radiudo, onamo Isaraela azaḡa mazao feure haraminu.

2

Iesu'a Fureraro (Mataio 1:18-25)

1 E'e madaḡano Roma haba'a kiniḡa niḡa Augusto, ani'a ane gau haḡae'ete'e azaḡa veize ḡoere 'ahige tuḡuriro. "Za Roma haba'a nidu'a zamaḡano radiu'ete'e azaḡa nidu'a nize mo'i*!"

2 Kurenio'e Siria haba'a gavana vazēḡa ra'ete'e zamaḡano ni ma'ete'e ibi'aḡa meiro.

3 E'ano'o vase nidu'a'e nize zouzifine, zeḡe zeḡe haba onamiro.

4 Iosefa'e Galilea haba'ano Nazareta neḡano radiunu. Ani'e Davida mariga zu Beterehema neḡa'e Davida haba, e'ano'o ani Iudea haba'ano Beterehema neḡa onamiro.

5 Iosefa'e Maria ira'auniro, e'ano'o ani'e Maria teite nize zounoga veize onamiro. Maria'e ahi'eta.

6-7 Ze'a Beterehema neḡano feurirotene, i'udo neḡa zamaḡano'e bazuni haba'a o'o'a. E'ano'o ze'e boromakau neḡano radiro. E'ea radinute'e zamaḡano, ene fureni'uma madaḡa meiro. Ebu Maria'e ubuga ibi'a fureniro, zu dabua hina 'umadu, boromakau ḡubune'ete'e siuvaḡa zamaḡano ufi tiro.

Aneru'a Mamoe Taufe'ete'e Azaḡa mazao Fureraro

8 E'e ohe'ano, mamoe taufe'ete'e azaḡa'e Beterehema neḡa uhiḡano haba tauḡiḡano mamoe taufe radiudo.

9 Ebu Zuhi'a Boro tuḡure viga'a tabara zeḡe mazao fureraro. Ebu Zuhi'a Boro agaḡani'a agazirotene, ze'e rihau rudaro.

10 Rehano tuḡure viga'a ziro, raena'a, "Ago rihano'i, rehano abito'i! E hariḡa manōḡa zae ihozoga radu areha. Vaze nidu'ani'a e'e igine matu'i'uma.

11 Izidi zae sau'a'ono'o ḡabozi'uma vazēḡa, Keriso Zuhi'a Boro'e Davida habao fureraneha.

12 Za'e tahi'a kome'a dabua hina 'umadu boromakau ḡubune'ete'e siuvaḡa zamaḡano bazunoga horonine, za tahi'aḡa'e Keriso rae ederi'uma."

* 2:1 sensisi

13 Aneru e'e'a 'ouge reirotene, tabara adure'ono'o tuḡure viga ḡuḡuvaḡani'a fureranadu ani teite Badi'a matu'o haro, raena'a,

14 "Hitanao'e Badi'a nigune'ohe! U rahao'e Badi'a'a matu'o zini'ete'e azaḡa bo'aḡano uniho manofe'ohe!"

15 Aneru nidu'a'a ḡoere hauḡirotene muhizadu adure itiro. Ebu mamoe taufe'ete'e azaḡa'e zeḡe'a bare neneḡaniro, raena'a, "Aro, Zuhi'a Boro'a edemafe'ate'e ḡauḡani'a hudanate'e ḡianoga veize Beterehema neḡa onamihi!"

16 'Ougadu ze ḡarihe Beterehema neḡa onamiro. Ebu Maria zu Iosefa vaḡadu tahi'a kome'a boromakau ḡubune'ete'e siuvaḡa zamaḡano baze'enoga horoniro.

17 Ebu ze tahi'a kome'a moneo tuḡure viga'a ḡoerirote'e ḡoe'a ihoziro.

18 Vaze nidu'a'e mamoe taufe'ete'e azaḡani'a reirote'e ḡoe'a igirotene zaguzagau ḡouriro.

19 Rehano Maria ani 'ouge furerarote'e haḡaiḡa nidu'a mae zamao ofadu zamare radiu taḡinu.

20 Mamoe taufe'ete'e azaḡa'e tuḡure viga'a zirote'e ḡoe'a nidu'a furerarote'e horoniro zu igiro. E'ano'o ze Badi'a nigune'ena'a, bare mamoeze 'u'a onamiro.

21 Mada 8 meirote'e zamaḡano, tahi'a 'adi'e ahi'a ogaḡa rana iḡuri haḡairo, ebu vi'a mogani'a niḡa Iesu rae turahiro. A'e vi'a ize ene mene tougano tuḡure viga'a reirote'e niḡa.

Iesu Ierusalemaha Haba'a Zamahu Itiro

22 Maria'a Iesu furenirote'e enoḡano, mada 40 'ai vitaro. E'ano'o Mose goro ḡoe'a idunaḡano, Iosefa zu Maria'e ahirize dehene'ete'e madaḡa meirotene, tahi'a kome'a Zuhi'a Boro zamao ohonifine, Ierusalemaha haba'a zamahu itiro.

23 Mazaḡa Zuhi'a Boro goro ḡoe'a'e raena'a, 'Ene ohozeḡa ibi'a'e nidu'a Badi'a veize radu zaḡozaḡoni'uma ebu Zuhi'a Boro ha'uma,'

24 ebu Zuhi'a Boro goro ḡoe'a'e bare raena'a, 'Badi'a dibu'o hafine, vi'a zu moga'e Tubugo niniḡa 'aheu ga nini komeḡa 'aheu Badi'a ha'uma.' E'ano'o ze tahi'a kome'a zamahanadu Ierusalemaha haba'a itiro.

Simeona'a Iesu moneo Ḡoeriro

25 E'e madaḡano Ierusalemaha haba'ano ohoze 'ahoga niḡa Simeona'a radiunu. Ani'e haḡaiḡa duduḡa zu Badi'a ḡoere hegote'ete'e vazeḡa. Ani'e Israela azaḡa ḡabozi'uma vazeḡa Keriso guhine onainu, ebu Vine Zaḡoḡa'e ani mazao radiunu.

26 Vine Zaḡoḡani'a Simeona ibite 'ahige ihoniro, raena'a, "Ġa'e mene ruda'uma onamo Keriso horoni'uma."

27 Ebu Simeona'e Vine Zaḡoḡani'a ibito hanadu kuru neḡa diuḡiro. E'e madaḡano Mose goro ḡoe'a idunaḡano haḡaoga veize Iesu'e vi'a mogani'a zamahu diuḡiro.

28 Ebu Simeona'a Iesu mae ohanadu Badi'a matu'o haro, raena'a,

29-30 "Zuhi'a Boro, ḡa'a ibite ihiro, raena'a, 'Simeona, ḡa izema rudanoḡano vaze sau'a'ono'o ḡabozite'e vazega, Keriso horoni'uma.'

E izidi ubumahe hina ani horoneha! E'ano'o eḡe, ḡae tuḡure vazega'e zama roḡeḡaheta rune moneo tuḡuhe onamo'i!

31 Zuhi'a Boro, ḡa'e vaze nidu'a zamao Keriso ruhibiro.

32 Agaḡa teiḡe, ani'e Iuda mene azaḡa Badi'a ihozi'uma. Zu ani u'ano, ḡae tahi'a Isaraela azaḡa nize rae ḡihizi'uma."

33 Iesu vi'a moga'e Simeona'a Iesu moneo reirote'e ḡoe'a igirotene zaguzagaro.

34 Ebu Simeona'a ze veize kuraro, zu vi'a Maria niro, raena'a, "Tahi'a 'adi'e Badi'a'a ohotiro. Isaraela azaḡa nu'e ani mene mae ḡihinine, ze'e ḡabone ibiḡanono'o bua'uma. U vaze nu'e ani mae ḡihinine, ze'e ḡabone ibiḡano eda'uma. Ebu vaze'a ani mazaono'o Badi'a'a gaue'ete'e horoni'uma, rehano vazevaze'a ani 'u'u'i'uma.

35 Ebu hena, vaze zamaroneze sau'a nidu'a furera'uma. Ebu zama moneo'e tahi'a 'ahi u'ano, benisi'a ḡoune'ete'e teige, zamaḡo'e aduda'uma."

Ana'a Iesu moneo Ḡoeriro

36 Peroveta roḡaeḡa 'ahoga niḡa Ana, ani zuni Ierusalemaha'ano radiunu. Ani'e Fanuela aboḡa ebu Asera mariga roḡaeḡa. Ani'e roḡae vouḡaḡa. Ani hahuradu muri 7 enoḡano i'ani'a rudaro.

37 Ebu ḡozoba radiu onamo izidi muriḡa 84 'ai meiro. Ani'e iḡaiḡa kuru neḡa onaminu ebu madai zu ohere zaḡozaḡe'ena'a, Badi'a mazao kuraunu.

38 Simeona'e Maria zu Iosefa teite ḡoerirote'e zamaḡano, Ana'a zeḡe vaḡe onadu Badi'a matu'o haro. Ebu tahi'a e'e moneo vaze zi'ro, raena'a, "Vaze nidu'a'e Ierusalemaha'ano azaḡa 'evoreono'o mae buzite'e vazega faḡa hune guhine onae'ohe. Tahi'a 'ahi'e zeḡe'a guhine'ete'e vazega!"

39 Iosefa zu Maria'e Badi'a goro goe'a idunaḡano Ierusalemaha'ano gau nidu'a haugirotene, ze Galilea haba'ano onamadu Nazareta neḡa bare feuriro.

40 Tahī'a kome'a Iesu 'ai bororaro zu inariro. Ebu ani vase huhuzaḡa reiro, zu Badi'a manōḡa'e ane mazao radiunu.

Iesu'a Kuru Neḡano Ġoeriro

41 Muri nidu'a Iḡine Mode'ete'e Muiḡa madaḡano Iesu vi'a moga'e Ierusalemā haba'a itido.

42 Iesu ani muri 12 meirotene, iḡaiḡa haḡaidote'e teiḡe, e'e Muiḡa augifine zeḡe'a Ierusalemā haba'a itiro.

43 Ebu Mui hauḡadu Iesu vi'a moga'e neze onamiro. Rehano ze Iesu'e Ierusalemā haba'ano muhinirota'e aḡu'a.

44 Iosefa zu Maria ze'e 'ahige zamariro, 'Iesu'e vase ḡunuḡano oname'ohe.' Ze ibio oname'ena'a mada tiba vitinirotu'u, nabudize zu zeḡe teite onamirote'e azaḡa bo'aḡano Iesu vaḡiro.

45 Ebu ani mene horonirotene, ze bare ani vaḡe'ena'a Ierusalemā haba'a itiro.

46 Ebu mada uḡiduḡa zamaḡano, kuru neḡano Iesu horoniro. Ani'e Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa teite ehore radiunu, ebu zeḡe ḡoere iginu, zu ḡadimu nu haḡainu.

47 Vaze nidu'a'e Iesu edeḡa zu ane'a naenaenzirote'e ḡoe'a igirotene zaguzagaro.

48 Vi'a mogani'a horonandu ze zuni zaguzagaro. Vi'ani'a Iesu niro, raena'a, "Ubude! Nougadu 'ougeha? Eme zamafe adudu'ena'a ḡae vaḡeha!"

49 Ebu Iesu'a naenaeni, raena'a, "Za nougadu e vaḡeha? 'Ahi'e eḡe mama ne, e'ano'o e radeha. Za a'e mene ederahehe?"

50 Rehano vi'a moga'e ani'a nagini reirota'a'e mene ederiro.

51 E'e enoḡano Iesu ani zeḡe teite Nazareta neḡa ovoiro, ebu zeḡe tuḡure igiro. Vi'a'e Iesu mazao furerarote'e ḡauḡa nidu'a ane zamao zamare radiunu.

52 Iesu ani zamaroneḡani'a faine bororaunu zu ahi'ani'a farau bororu itinu. Ebu Badi'a zu vase'a ane mazao matu'inu.

3

Ioane'a Iesu Ibi Ruhiniro

(Mataio 3:1-12, Mareko 1:1-8, Ioane 1:19-28)

1 Tiberio Kaisara ani Roma haba'a nidu'a kinīḡa radu muri 15 zamaḡano ibitohaunu. E'e madaḡano Pontio Pilato'e Iudea haba'a gavanaḡa. Heroda'e Galilea haba'a kinīḡa, negoḡa Firifo'e Iturea zu Taronito haba'a kinīḡa ebu Rusanīa'e Abirene haba'a kinīḡa.

2 U Anasi zu Kaiafa'e Badi'a dibu'o hau'ete'e azaḡa ḡihi'aḡa reiro. E'e zamaḡano Zakaria ubuga Ioane'e haba boha'ano radiunu ebu Badi'a ḡoere'a ane mazao buaro.

3 Ani'e Ioridana vuḡa uhiḡano haba'a haba'a nidu'a onamadu haramiro, raena'a, "Saua'ono'o ḡihuradu bapatzizo mo'i! 'Ougine, Badia'a sau'aze rae modi'uma!"

4 Amahi Peroveta vazega Isaia'a bukao* Ioane moneo 'ahige mirihiro.

"Vaze 'ahogani'a haba boha'ano huau'ohe, raena'a, 'Zuhi'a Boro'a onai'uma ibiḡa ruhibo'i! Ane ibi mae duduno'!

5 Ebu do'oḡa nidu'a tuni'uma, maḡa boro zu maḡa zuhu'a nidu'a mae rahani'uma, ibi be'oḡa be'oḡa duduni'uma, haba bekuḡa bekuḡa nidu'a sebani'uma†.

6 Ebu vaze nidu'a Badi'a'a vaze sau'aze'ono'o ḡaboze'ete'e horoni'uma."

7 Ebu vaze ḡuḡuvaḡa bapatzizo mouga radu Ioane vaḡe arirotene, Ioane'a ziro, raena'a, "Za'e, Zarama moheḡa ubuga ubuga! Vaze'a zae mazao 'ahige reiro, raena'a, 'Badi'a'ono'o maḡunu'a onaine ferau muhino'i! Rehano feranoga'e mene idara'uma!

8 U ibite haḡai sau'aono'o ḡihurirote'e haḡaiḡa fureno'i! Ebu ago 'ahige zamaro'i, 'Eme'e Aberahamo mariga, e'ano'o Badi'a'a mene maḡunofi'uma.' Mazaḡa, e zae zi'ohe, Badia'a hadi 'adi madu Aberahamo mariga nufine zuni idaḡa.

9 Ḡiro 'ai ire taigano teha. E'ano'o huga manoga mene ini'ete'e ireḡa'e udi higonadu ire rogao feuni'uma."

10 Ioane'a 'ouge reirotene, vaze ḡuḡuvaḡani'a ḡadiniro, raena'a, "Eme nouge haḡaifone manoga?"

11 Ebu ani'a naenaenziro. "Iniu dabuaḡa 'aheu ro'idene tiba'e dabuaḡa o'o'a vazega hano'i, ebu iniu ogomuḡeta ro'idene vininate'e vazega teite ḡahugotito'i!"

12 Takesi ufe'ete'e azaḡa zuni bapatzizo mouga radu ariro ebu Ioane ḡadiniro, raena'a, "Thore vazega, eme nouge haḡaifone manoga?"

13 Ani'a naenaenziro. "Takesi ufo'idene, gavamani'a ra'ete'e idunaḡano da'o ufo'i, zu ago vitau ufo'i!"

14 Ebu uti azaḡani'a zu ḡadiniro, raena'a, "Eme nouge haḡaifone manoga?" Ani'a naenaenziro. "Vaze moni ago meize tauḡo'i, ebu ḡuriro moneo vaze ago debaze tauḡo'i! Zae moni gaugano da'o matu'o'i!"

* 3:4 Isaia 40:3-5 † 3:5 Hari idaidaḡa. Huga'e sau'a nidu'a mae mode'ete'e

15 Mazaḡa vazevaze'e Keriso'a are'ete'e guhininu, ze 'ane, 'Ioane'e Keriso!', rae zamariro.

16 Ebu Ioane'a zeḡe nidu'a naenaenziro, raena'a, "E'e vu hina bapatozoha. Rehano onai'uma vazeḡa'e gigi'aḡa ḡihi'a. Ani'e eḡe vitihoga zu eḡe'a ani tamaka miniḡa fuhi'e'ete'e tuḡureḡa vazeḡa rae rouga zuni mene idaḡa. Ani'e Vine Zaḡoḡa zu ire roga hina abatisozi'uma.

17 Maho hirive'ete'e madaḡano, vaze'a kari hina rouga tenadu maho hu'i'ohe, ebu iguḡa manone'ohe zu meba hare dehene'ohe. Ebu huga'e suaba zamaḡano ti'ohe, rehano iguḡa'e ire rogao hufi haone'ohe. E'e teige, ani'a vazevaze rovozi'uma.‡"

18 Ebu Ioane'a ḡoere ḡehaḡa nunu hina vazevaze iraduguze'ena'a, hari manoḡa hina haramoziniro.

19 Ioane'a Galilea haba'a kiniḡa Heroda Antifasi zuni ta'iroharo. Mazaḡa ani'e negoḡa inuga niḡa Herodia meinadu ane teite hahuriro, zu haḡai sau'a sau'a ḡehaḡa haḡaido.

20 Ebu Heroda'e sau'a e'e nidu'a ranao 'ahoga ragatiro. A'e Ioane ḡu'ano zouniro.

Iesu Babatisoniro

(Mataio 3:13-17, Mareko 1:9-11)

21 Ioane'e izema ḡutanogano, vaze nidu'a bapatozo meirotene, Iesu zuni bapatozo meiro. 'Ougadu Iesu ani kurau'ete'e zamaḡano adure'a bohataro,

22 ebu Vine Zaḡoḡani'a Tubugo niniḡa teige ane rana ehoi ovairo. Ebu ago 'ahogani'a adure'ono'o ḡoeriro, raena'a, "Ḡa'e eḡe ubude. Eḡe'a ḡae zamare borofe'ohe ebu ḡa mazao matu'e rudau'ohe."

Iesu Mariga Duḡuru

(Mareko 1:1-17)

23 Iesu'e muriḡa 30 reirotene, ani gauḡa ḡadaheniro. Vaze'a ani'e Iosefa ubuga rae zamariro.

Iosefa'e Heli ubuga,

24 Heli'e Matati ubuga, Matati'e Levi ubuga, Levi'e Melki ubuga, Melki'e Ianai ubuga, Ianai'e Iosefa ubuga,

25 Iosefa'e Matatia ubuga, Matatia'e Amosi ubuga, Amosi'e Nahumu ubuga, Nahum'e Esli ubuga, Esli'e Nagai ubuga,

26 Nagai'e Ma'ati ubuga, Ma'ati'e Matatia ubuga, Matatia'e Semein ubuga, Semein'e Ioseka ubuga, Ioseka'e Ioda ubuga,

‡ 3:17 Giriki, vuidi hirive'ete'e hariḡa idaidaḡa

- 27 Ioda'e Ioanan ubuga, Ioanan'e Resa ubuga, Resa'e Zerubabele ubuga, Serubabele'e Sealtiele ubuga, Sealtiele'e Neri ubuga,
- 28 Neri'e Melki ubuga, Melki'e Adi ubuga, Adi'e Kosam ubuga, Kosam'e Elmadam ubuga, Elmadam'e Ere ubuga,
- 29 Ere'e Iosua ubuga, Iosua'e Eliesere ubuga, Eliesere'e Iorim ubuga, Iorim'e Matat ubuga, Matat'e Levi ubuga,
- 30 Levi'e Simeon ubuga, Simeon'e Iuda ubuga, Iuda'e Iosefa ubuga, Iosefa'e Ionam ubuga, Ionam'e Eliakim ubuga,
- 31 Eliakim'e Melea ubuga, Melea'e Mena ubuga, Mena'e Matata ubuga, Matata'e Natana ubuga, Natana'e Davida ubuga,
- 32 Davida'e Iese ubuga, Iese'e Obed ubuga, Obede'e Boa ubuga, Boa'e Salmon ubuga, Salmon'e Nason ubuga,
- 33 Nason'e Aminadaba ubuga, Aminadaba'e Admina ubuga, Admina'e Areni ubuga, Areni'e Hesron ubuga, Hezron'e Perez ubuga, Perez'e Iuda ubuga,
- 34 Iuda'e Iakobo ubuga, Iakobo'e Isako ubuga, Isako'e Aberahamo ubuga, Aberahamo'e Tera ubuga, Tera'e Nahoro ubuga,
- 35 Nahoro'e Seruga ubuga, Seruga'e Reu ubuga, Reu'e Pelegi ubuga, Pelegi'e Ebere ubuga, Ebere'e Sela ubuga,
- 36 Sela'e Kenana ubuga, Kenana'e Afasada ubuga, Afasada'e Sema ubuga, Sema'e Noa ubuga, Noa'e Lameki ubuga,
- 37 Lameki'e Metusela ubuga, Metusela'e Enoka ubuga, Enoka'e Iaredi ubuga, Iaredi'e Mahalalela ubuga, Mahalalela'e Kenana ubuga,
- 38 Kenana'e Enosi ubuga, Enosi'e Seti ubuga, Seti'e Adamu ubuga, Adamu'e Badi'a ubuga.

4

Satania'a Iesu Tuhune Nuriro (Mataio 4:1-11, Mareko 1:12-13)

¹ Iesu'e Ioridana vuḡa mode iḡunirotene, Vine Zaḡoḡani'a ane rana inare hune radadu haba boha'a tutune onamiro.

² E'ea, mada 40 zamaḡano Satani'a Iesu tuhune nuriro. E'e madaḡano ani ogomu 'ahoga mene aro, e'ano'o mada ḡonagano ani vinine runiro.

³ Ebu Satani'a Iesu niro, raena'a, "Ḡa'e Badi'a ubuga ro'idene, hadi 'adi neadu ḡihune beredio no'i!"

⁴ Iesu'a naenaenina'a, "Mene! Buka Zaḡoḡano raena'a, 'Vaze'e beredio da'o mene ḡabode radi'uma. Rehano vine ogomuḡano zuni radi'uma."

⁵ Ebu Satani'a Iesu tutunadu hitaga haba'a itadu zogone vase'a ibitohau'ete'e haba'a boroboro nidu'a ihoniro.

⁶ Ebu ani'a nina'a, "Ege'a ga'e haba boroboro de'e ibito ha'uma gigi'ağa zu manohuga nidu'a gani'uma. A'e ege enoga gauga 'ahine, ege'a urate'ete'e vase hau tauğoga zuni idağa da'o.

⁷ E'ano'o ga e mazao kuraune, de'e nidu'a gae gani'uma!"

⁸ Ebu Iesu'a naenaenina'a, "Mene! Buka Zağogano raena'a,

'Zuhi'a Boro gae Badi'a mazao da'o kurano hano'i, zu ane gau da'o hağao'!"

⁹ Ebu Satani'a zamahanadu Ierusalem a haba'a onamiro. Ebu kuru neğa hitaga huneo ohonadu niro, raena'a, "Ga Badi'a ubuga ro'idene ada'ono'o rafato'!"

¹⁰ Mazağa Buka Zağogano raena'a,

'Badi'a'a dugu'oga veize aneruğa tuğuzi'uma.

¹¹ Ze'a 'evoreze hina mae gihi'i'uma 'ahine, gae oda'e hadio mene tutuha'uma."

¹² Rehano Iesu'a naenaeniro. "Mene! Buka Zağogano raena'a, 'Zuhi'a Boro gae Badi'a ago tuhuno'!"

¹³ Ebu Satani'e Iesu tuhune hağırotene, mada manoğa 'ahoganobu'u bare tuhuni'uma radu mode iğuniro.

*Iesu'a Galilea Haba'ano Ihoziro
(Mataio 4:12-17, Mareko 1:14-15)*

¹⁴ Iesu'e Vine Zağoga gigi'ağani'a iri'avonadu bare Galilea haba'a onamiro. Ebu ane hari'e haba nidu'a zamağano bororaro.

¹⁵ Ani'a nu'onu'o neğano ihozido ebu zege nidu'a'e ani niguniro.

*Nazareta Azağani'a Iesu Hezahoharo
(Mataio 13:53-58, Mareko 6:1-6)*

¹⁶ Ebu Iesu'e Nazareta neğa onamiro. E'e Neğa'e ane'a bororarote'e haba'a. Bana Madağano ane'a iğaiğa hağainute teige, nu'onu'o neğano diugi onamiro. Ebu Buka Zağoga me'odoga radu iğune edaro.

¹⁷ Iğune edarotene kuru neğa giane'ete'e vazegani'a Isaia peroveta'a mirihirote'e bukağa mae haro. Ebu ani'a vava'adu me'odi'uma haba'a horoniro. A'e 'ahige rae mirihiro.*

* 4:17 Isaia 61:1-2

18 “Zuhi'a Boro Viga'e eḡe rana reiro. Zahara azaḡa mazao hari manoḡa haramoga veize ani'a eḡe ohotiro.

Ebu Sau'ani'a batuzirote'e azaḡa fuhi'e aheti'uma, ubuma kuru azaḡani'a ehama'uma zu aduḡani'a ḡahizirote'e azaḡa'e ahete modi'uma', rae furenoga veize, Badi'a'a eḡe tuḡuhiro.

19 Ebu zuni Zuhi'a Boro'a ane vase ḡaboze'ete'e madaḡa momeo furenoga radu tuḡuhiro.”

20 Iesu'a buka me'ode hauḡirotene buka 'uadu mae harote'e vaseḡa bare haro ebu ehoriro. Nu'onu'o neḡa zamaḡano vase nidu'a ani ḡiaḡianiro.

21 Ebu Iesu'a ḡadaheni ziro, raena'a, “Za'a egate'e Buka Zaḡoḡano ḡoe'a e'e 'ai izidi 'ada hudaneha.”

22 Zeḡe nidu'a ani mae ḡihine ḡoeriro zu ani hebeono'o buaudote'e ḡoe'a manoḡa egadu zaguzagaro. Rehano, ze raena'a, “Ani'e Iosefa ubuga! Eme'e ani ḡoere mene igi'uma.”

23 Ebu Iesu'a ziro. “E edeḡa za'e eḡe mazao ḡoere 'ahi ra'ohe, raena'a, 'Gohe vaseḡa, ibite ḡae'a uḡiḡo faino'i, ebu vase 'ahoga uḡi faino'i!' Ebu raena'a, 'Iesu, ḡa Kaperanauma neḡano haḡai gigi'a haḡairote'e teige, ḡae haba 'adao zuni haḡao'i! 'Ougine, emeḡe'a ḡae ḡoere'e mae ḡihini'uma.’

24 E hube hune zi'ohe. Zae'a eḡe ḡoere mene mae ḡihine'ete'e teige, peroveta azaḡa zuni zeḡe habao vase'a mene mae ḡihize'ohe.

25 Rehano zamaro'i! Peroveta vaseḡa niḡa Elia madaḡano, muri uḡidu zu ḡaha'a zamaḡano irugu'a mene ru'aro, e'ano'o Isaraela haba'a nidu'a zamaḡano zahara boro'a buaro. E'e madaḡano ḡozoba ḡehaḡa'e Isaraela haba'ano radiunu.

26 Rehano Elia'e Badi'a'a Isaraela ḡozoba azaḡa mazao mene tuḡuniro. Ani'e Sidoni haba'a uhiḡano ne 'ahoga niḡa Zarepatio radiunute'e ḡozobaḡa 'ahoga mazao tuḡuniro. Zarepati neḡa'e mene Isaraela haba'a

27 Ebu peroveta vaseḡa niḡa Elisa madaḡano Isaraela haba'ano lefera azaḡa ḡehaḡani'a radiunu, rehano ze mene dehene faiziro. U Siria haba'a vaseḡa niḡa Na'amani da'o dehene fainiro. Siria haba'a zu mene Isaraela haba'a. Eḡe zuni adama haḡai gigi'a mene haḡai'uma, rehano ne 'ahoga vaḡe onami'uma, mazaḡa za'e mene mae ḡihihe'ohe.”

28 Iesu'a 'ouge reirotene, nu'onu'o neḡa zamaḡano vase nidu'a maḡune rudaro.

29 Zeḡe nidu'a iḡunadu, e'e haba'anono'o ani tuḡune vaḡiniro. Ebu dofarao duine feunoga radu, neze ogorarote'e haba'a hitaga tutune itiro.

30 Rehano Iesu'a vase ḡunuḡano onamadu ane edeḡano dauḡiro.

Iesu'a Vine Sau'a Hegone Buniro
(Mareko 1:21-28)

31 Ebu Iesu'a Galilea haba'ano Kaperanauma neḡa ovoadu Bana Madaḡano nu'onu'o neḡano vase ihoziro.

32 Vaze nidu'a ani'a ihozoga igirotene zaguzagaro, mazaḡa ani ḡoere'e gigi'a, Badi'a ḡoere heuḡa.

33 Bana Madaḡa 'ahogano vine sau'aḡeta vaseḡa 'ahoga'e nu'onu'o neḡano radiro. Ani'a houna'iro, raena'a,

34 "Iesu Nazareta vaseḡa! Eme ago ḡunuḡunu'o'i! Ḡa eme ruifoga radu arahehe? Ḡa iniu'e e edeḡa. Ḡa'e Badi'a vase zaḡoḡa!"

35 Iesu'a vine sau'a ta'iroharo, raena'a, "Hezo'a! Vaze e'e mazaono'o buanoi!" Ebu vine sau'ani'a zeḡe nidu'a bo'aḡano vase e'e mae rahao higonadu buau dauḡiro. Rehano vase a'e mene omatiro.

36 Vaze nidu'a zaguzagaro ebu zeḡe zeḡe'a bare raena'a, "Ani ḡoere'e nagigā? Ani'a inaraḡa zu gigi'aḡa hina vine sau'a zeatene ze egohanadu buaneha!"

37 Ebu Iesu hariḡa'e uhiḡa uhiḡa haba'a nidu'a bororaro.

Vaze Ḡehaḡa Faiziro
(Mataio 8:14-17, Mareko 1:29-34)

38 Iesu'e nu'onu'o neḡa modadu Simona ne onamiro. De'ea Simona emoḡa roḡaeḡa'e ahi'ani'a gigineruniro, e'ano'o ani fainoga veize vase'a Iesu uminiro.

39 Ebu Iesu'e ani uhiḡano edanadu ahi'a gigi'a e'e ḡoere riga hina hegone buniro. 'Ougadu ugi e'e'a ani mazaono'o vaḡiniro. Ebu Simona emoḡani'a zogone iḡunadu zeḡe veize ogomu ḡorohe ziniro.

40 Ebu mada'a ovoe'ete'e zamaḡano, vasevaze'a ugi iraga nunu Iesu vaḡe tutuze onamiro, ebu Iesu'a evo'a zeḡe tiba tiba rana teadu manore hauḡiro.

41 Vine sau'a sau'a'e Iesu'e Keriso rae ederirote'e u'ano, ze vasevaze mazaono'o buarotene, huario, raena'a, "Iesu, ḡa'e Badi'a ubuga!" Rehano Iesu'e, ze'a ani rae furenoga mene uratiro, e'ano'o ani'a tairo zenadu ḡoereze gararoziro.

Iesu'a Harame Ragaviro
(Mareko 1:35-39)

⁴² Oherebau uzeuze Iesu'e ane da'o radoga radu vase o'o'a haba'a onamiro. U vase ġuġuvaġani'a Iesu vaġe onaadu mene muhize iġunoga veize uminiro.

⁴³ Rehano Iesu'a ziro, raena'a, "E'e haba 'ahoga 'ahogano zuni Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a hariġa manoġa harami'uma, mazaġa de'e u'ano, eġe tuġuhiro."

⁴⁴ Ebu ani Iudea haba'ano nu'onu'o neġano harame ragaviro.

5

Iesu'a Ane Tahi'atahi'a Zamaziro (Mataio 4:18-22, Mareko 1:16-20)

¹ Mada 'ahogano Iesu'a Galilea du'ura ġenaġano edau'ena'a, Badi'a ġoere haraminu. Ebu vase ġuġuvaġa'e ani haramo abitoga veize bibitite onamiro.

² Iesu'a du'ura ġenaġano ġasi 'aheu horoniro, u ġasi azaġa'e buanadu re'evaze vuzu'e radiunu.

³ Iesu'a Simona ġasio tiradu niro, raena'a, "Tahiġa duine bunoi!" Ebu Iesu'e ġasi zamaġano ehoradu vase ġuġuvaġa haramo ziniro.

⁴ Ani harame hauġirotene, Simona niro. "Hoe'a mone onamo'i, ebu re'eva feunadu ġozone re'evano'i!"

⁵ Simona'a naenaeni, raena'a, "Eme ohere faġa gau boro haġae'ena'a re'eva rehano, mene maneha. Rehano e ġa ġoere mae ġihinadu re'eva feuni'uma."

⁶ Ebu ze'a re'eva feunirotene, re'eva zamaġano'e ġozone ġehaġani'a oġanadu re'eva'e zigaro.

⁷ E'ano'o danazoga veize ġasi 'ahogano nabudize huze zaveziro. Ebu ze aradu ġasi 'aheu'e ġozone hina iriva'onadu ariga zuburiro.

⁸⁻¹⁰ Simona zu ane teite radirote'e azaġa nidu'a ġozone ġehaġa e'e horonirotene, ze zaguzagau rudaro. Zebedi ubuga 'aheu nize Iakobo zu Ioane'e Petero teite gauinu, e'ano'o zeġe zuni zaguzagaro. Ebu Simona, niġa 'ahoga'e Petero, ani'a haġai 'uguġa horonadu Iesu oda babaġano higau bauriro. Ebu raena'a, "Zuhi'a Boro! E'e sau'a vazeġa, e'ano'o eġe mazaono'o vaġino'i!" Iesu'a naenaeni. "Ago rihano'i! Izidiono'o onamo mada nidua ġa'e vase re'evazi'uma."

¹¹ Ebu ze hebeti onaadu ġauze nidu'a modadu ane hegote onamiro.

Lefera Vazeġa Fainiro (Mataio 8:1-4, Mareko 1:40-45)

¹² Iesu'e neġa 'ahogano radirote'e zamaġano, lefera vase 'ahogani'a ane vaġe onairo. Ani'a Iesu horonadu ane zamao

rahao ġuġuriro, ebu uminero, raena'a, "Zuhi'a Boro, ġa urato'idene, faiho'i!"

¹³ Ebu Iesu'a 'evo'a einadu vase e'e oboniro, ebu raena'a, "E urate'ohe. Ġae manoro'i!" 'Ougadu lefara e'e'a zogone dauġiro.

¹⁴ Ebu Iesu'a ġoere riġa hina niro, raena'a, "Nagini'a ġae mazao fureranata'a'e vase 'ahoga ago no'i! Rehano Badi'a dibu'o hau'ete'e vaseġa vaġe onamadu ahiriġo ihono'i*! Ebu leferaono'o manoreha rouga veize, Mose'a reirote'e dibu'oġa Badi'a hano'i! 'Ougine vase'a ġa 'ai manore huneha rae ederi'uma."

¹⁵ Rehano Iesu hari'e ġarihe bororu onamiro. Ebu vase ġuġuvaġani'a Iesu ġoere abitoga zu ugize'a manoroga radu ane vaġe onairo.

¹⁶ Rehano mada rae rae Iesu ane da'o vaseġa o'o'a haba'a onamadu e'ea kuraudo.

*Iesu'a Ahi'a Mene Hagane'ete'e Vazeġa Fainiro
(Mataio 9:1-8, Mareko 2:1-12)*

¹⁷ Mada 'ahogano Iesu'a harame'ete'e zamaġano, Farisea azaġa zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġani'a Iesu uhiġano ehore radiunu. Ze'e Galilea haba'a zu Iudea haba'ano neġa 'ahoga 'ahoga'ono'o ebu Ierusalem a haba'aono'o onairo. Ebu Zuhi'a Boro gigi'a inaraġa'e Iesu'a vase faizoga veize ane rana reiro.

¹⁸ E'e madaġano vase nu'e ahi'a mene hagane'ete'e vaseġa farata hina herate onamadu Iesu zamao bazune tihi reiro.

¹⁹ Rehano ze'a vase ġuġuvaġa 'ahine, ibihetaono'o odohe diuoga mene idararo. E'ano'o ze binu hitaga itadu binu mae bohaniro. Ebu vase ġuġuvaġa bo'aġano farata mini hina ovoe dabanadu Iesu zamao bazune tiro.

²⁰ Ze'a Iesu mazao fie'ete'e Iesu'a horonirotene, ani raena'a, "Vazehe, ġa sau'a 'ai rae modeha!"

²¹ Farisea azaġa zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa'e zeġe'a bare zamariro, raena'a, "Ani'e nagi vaseġa? Nougadu Badi'a sausaune ġoere'ohe? Badi'a'a da'o vase sau'a rae mode'ohe!"

²² Iesu ani zeġe'a nouge rae zamarirota 'ai ederadu nae-naeziro, raena'a, "Za nougadu eġe ġoere 'adi zamare'ohe?"

²³ Ani mazao nougenouge nine, ġoe'a'e ufiġa? 'Gae sau'a 'ai rae modeha' rae ni'ete'e ga 'Iġunadu onamo'i' rae ni'ete'e?"

²⁴ Rehano e ani manoni'uma ebu ani sau'a zu rae modi'uma, mazaġa eġe, Vaze Ubuġa'e raha 'adao vase sau'a rae mode'ete'e gigi'aġa meirote'e zuni za ihozi'uma." Ebu

* 5:14 A'e, ani'a ahiri udahadu manoreha reifine

Iesu'a ahi'a mene hagane'ete'e vazegā e'e nina'a, "Ege'a gā'ohe. Iguno'i ebu faratago odohadu nego onamo'!"

²⁵ Ebu vase e'e'a zogone zege zamabe'ano'o igune edanadu farataga meiro ebu Badi'a ni mae ghine'ena'a nega onamiro.

²⁶ Vaze nidu'a'e zaguzaganadu rihau radaro. Ebu Badi'a ghiniro, raena'a, "Eme izidi hagai nu badega horoneha!"

Levi Zamaharo

(Mataio 9:9-17, Mareko 2:13-22)

²⁷ E'e enogano Iesu'e haba e'e mode igunirotene takesi vazegā 'ahoga, niga'e Levi horoniro. Ani'e takesi haba'ano ehore radiunu. Ebu Iesu'a niro, raena'a, "Ege hegoto'!"

²⁸ Ebu Levi ani gauga nidu'a modadu ani hegotiro.

²⁹ Levi'a ane neo Iesu veize ogomu boro hagairo. E'ea takesi azağa gegağa zu vase nunu zege teite ogau tiburaunu.

³⁰ Rehano Farisea azağa zu zege moneo Mose goro goe'a ihoze'ete'e azağani'a Iesu tahi'atahi'a mazao magune goeriro, raena'a, "Za'e nougadu takesi azağa zu sau'a azağa teite ogau tiburu'ohe?"

³¹ Ebu Iesu'a naenaenziro, raena'a, "Ugi o'o'a azağa'e gohe vazegā mene vage'ohe, rehano ugi azağani'a ani vage'ohe.

³² E'e teige, e'e duduğa rae zamare'ete'e azağa huzoga radu mene onairo. Rehano hagai sau'a rae zamare'ete'e azağa huzadu zege sau'anono'o ghuroga veize onairo."

Ihore Iziga

(Mataio 9:14-17, Mareko 2:19-22)

³³ Ebu hena vase nu'a Iesu niro, raena'a, "Ioane bapatiso tahi'atahi'a'e ogomu moneo mada gegağa zağozage'ohe zu kurau'ohe. Farisea azağa tahi'atahi'a zuni 'ouge hage'ohe. Rehano nougadu ga tahi'atahi'a'e igaiğa ogau'ohe?"

³⁴ Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Hahure'ete'e madağano, ohoze hahu izigani'a huze'ete'e azağa'e ane teite ogau tiburaune, ze mene zağozagi'uma.

³⁵ Rehano zege mazaono'o ohoze hahu iziga'e mae vagini'uma madağani'a onaine, ze'e vetuga ranadu zege'a zağozagi'uma."

³⁶ Ebu Iesu'a bare hari 'ahoga idaniro, raena'a, "Vaze 'ahogani'a dabua iziga vari'e madu dabua amahiğa mene banini'uma. Baninine, dabua iziga'e mae zigi borofi'uma, ebu dabua iziga'e amahiğa teite horone tibunoga zuni mene manoga re'uma.

³⁷ Ebu vase 'ahogani'a vaini vuğa baige † amahiğa zamağano vaini vuğa iziga mene be'une ufi'uma. Be'une

† 5:37 Giriki, 'baiğe', Gouti ogağa hina hagairote'e baiğe

ufine, vaini vuḡani'a baige e'e iri'avadu be'uti'uma. Ebu vaini vuḡa'e sore rururanadu baige amahiḡa sausauni'uma.

³⁸ E'ano'o vaini vuḡa iziga'e, baige izigano beu'e ufi'uma.

³⁹ Rehano vaini vuḡa amahiḡa gagidote'e azaḡa'e vaini vuḡa iziga mene urate'ohe, mazaḡa ze'e raena'a, "Amahiḡa'e ufeta manōḡa‡!"

6

Bana Madaḡa Zuhi'aḡa

(Mataio 12:1-8, Mareko 2:23-28)

¹ Bana Madaḡa 'ahogano Iesu'a ane tahi'atahi'a teite vuidi mebaḡa zamaḡano onamiro. Ebu ane tahi'atahi'a'a vuidi maḡa riri'e madu 'evoreze hina hasiga mute vaḡinadu huga aro.

² Rehano Farisea azaḡa nu'a horozadu ziro, raena'a, "Za'e nougadu Bana Madaḡa goroḡa varade'ena'a, vuidi hirive'ohe?"

³ Iesu'a naenaезiro, raena'a, "Za'e Buka Zaḡoḡa zamaḡano, Davida'a nagini haḡairota'a'e me'odiro ga? Davida ani ane ḡatinirote'e azaḡa teite ogomuze hauḡadu vinize ruziro.

⁴ E'ano'o ani'e Badi'a ne diuḡadu dibu'o azaḡani'a da'o au'ete'e dibu'o berediḡa aro. Ani'e goro ḡoe'a varadiro ebu ane ḡatinirote'e azaḡa zuni ziniro."

⁵ Ebu Iesu'a zina'a, "Eḡe, Vaze Ubuga'e, Bana Madaḡa Zuhi'aḡa."

'Evo'a Rudanoga Vazeḡa Fainiro

(Mataio 12:9-14, Mareko 3:1-6)

⁶ Ebu Bana Madaḡa 'ahogano, Iesu'a nu'onu'o neḡa diuḡadu vazevaze ihoziro. E'ea eda'e nae 'evo'a rudanoga vazeḡa zuni radiunu.

⁷ Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu Farisea azaḡa'e Iesu'a Bana Madaḡano vaze e'e faini'uma ga mene rae ehamu radiro. Mazaḡa ani'a vaze e'e fainine, zeḡe kotao ohonoga uratiro.

⁸ Rehano Iesu ani'e ze'a nouge rae zamarinuta'a'e ederiro. Ebu 'evo'a rudanoga vazeḡa niro, raena'a, "Iḡunadu vaze ḡuḡuvaḡa zama 'ada eda aro'i!" Ebu ani eda onamiro.

⁹ Ebu Iesu'a zina'a, "E za ḡadize'ohe. Mose goro ḡoe'a'e Bana Madaḡa zamaḡano nagini haḡaine idaḡa ra'ohe? Manōḡa haḡai'uma ga sau'a haḡai'uma? ḡabozi'uma ga zimi'uma?"

‡ 5:39 Hari idaidaḡa e'e zamaḡano, ḡau iziga'e Iesu ihore idaniro zu ḡau amahiḡa'e Iuda azaḡa goro ḡoe'a idaniro

¹⁰ Iesu'a zeḡe nidu'a ḡiaze ḡemadu vase e'e niro, raena'a, "Evo'o eino'i!" Ani'a einirotene, 'evo'ani'a manoriro.

¹¹ Rehano ze maḡune rudanadu zeḡe zeḡe'a Iesu mazao nagini haḡai'uma rae ḡoaniro.

*Iesu'a Apostolo Azaḡa 12 Zamaziro
(Mataio 10:1-4, 4:23-25, Mareko 3:13-19)*

¹² E'e madaḡano Iesu ani maḡa onamadu ohere faḡa Badi'a mazao kuraro.

¹³ Ebu oherebau moneo ani tahi'atahi'a huze tibuziro. Ebu tahi'a 12 da'o zamazadu Apostolo azaḡa rae huziro.

¹⁴ Nize'e 'ahi'e'e: Simona niḡa 'ahoḡa'e Petero, Petero negoḡa niḡa Aniderea, Iakobo, Ioane, Filipino, Batolomeo,

¹⁵ Mataio, Tomasi, Alefeo ubuḡa niḡa Iakobo, Roma gavamani utito zini'ete'e duḡuruḡa* vaseḡa niḡa Simona,

¹⁶ Iakobo ubuḡa niḡa Iuda ebu Iesu revoharote'e vaseḡa, Isakariota vaseḡa niḡa Iuda.

Iesu'a Haba Sebaḡano Haramiro

¹⁷ E'e enogano, Iesu ani tahi'atahi'a teite maḡanono'o ovaradu haba sebaḡano edaro. E'e haba'ano'e ane hegote'ete'e azaḡa ḡuḡuvaḡa ebu haba nunu azaḡa ḡehaḡani'a radiunu. Ze'e Iudea haba'a, Ierusalem neḡa boro zu davara genaḡa neḡa boro Taea ebu Sidonaono'o Iesu hari abitoga zu ugize faizoḡa radu ariro.

¹⁸ Ebu Iesu'a vine sau'ani'a diuḡadu sausauzirote'e azaḡa zuni faiziro.

¹⁹ Zeḡe nidu'a ani ahiri obonihireiro, mazaḡa ugi faine'ete'e inaraḡa'e ani mazaono'o buanadu zeḡe nidua manoriro.

*Badi'a Manohuga ebu Aduga
(Mataio 5:1-12)*

²⁰ Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ḡiaze'ena'a ziro, raena'a,

"Za, zahara azaḡa'e Badi'a manohugazeta, mazaḡa Badi'a'a ibitozini'ohe.

²¹ Izidi za, vinize'ete'e azaḡa'e Badi'a manohugazeta, mazaḡa isize mini'uma.

Izidi za, niau'ete'e azaḡa'e Badi'a manohugazeta, mazaḡa vesu'u matu'e eḡofi'uma.

²² Eḡe, Vaze Ubuga, hegote'ete'e u'ano, vase'a he'ehe'ezine, hezahine, ḡoere sau'a zine ebu za sau'a rae reine, za'e Badi'a'a manohuga hidi'uma.

²³ Zae vouḡa'a peroveta azaḡa mazao zuni 'ouge haḡaido. 'Uguḡani'a za mazao furerano'idene

* 6:15 Giriki, duḡuruḡa niḡa'e Zealota

matue'ena'a zavono'i! Mazaḡa peroveta azaḡa teige,
Badi'a'a adureo zae naeḡa boro ra'ohe.

²⁴ Rehano za, ma'ora azaḡa'e fase, Badi'a aduga hidi'uma.
Mazaḡa za'e ibite ḡau manoḡa nidu'a mae hauḡiro
'ahine, vesu'u mene bare me'uma.

²⁵ Izidi za, ogau isi mini'ete'e azaḡa'e fase, Badi'a aduga
hidi'uma, mazaḡa vesu'u vinizi'uma.

Izidi za, matu'e eḡofe'ete'e azaḡa'e fase, Badi'a aduga
hidi'uma. mazaḡa vesu'u niau'ena'a vetuḡara'uma.

²⁶ Vaze nidu'a'a za niguzine, fase, Badi'a aduga hidi'uma,
mazaḡa vouḡaze'a zuni ḡuriro perovetaḡa azaḡa
'ouge niguzido.

Agire Azaḡa Zamaro'i

(Mataio 5:38-48, 7:1-5, 12, 7:17-20, 12:34-35)

²⁷ Eḡe ḡoere egoni'ete'e azaḡa'e zi'ohe. Agireze azaḡa
zamaro'i zu he'ehe'e'ete'e azaḡa mazao manoḡa haḡao'i!

²⁸ Za rae sausaue'ete'e azaḡa'e Badi'a manohuga hidoga
veize umino'i zu zae mazao haḡai sau'a haḡae'ete'e azaḡa
veize kurano'i!

²⁹ Vaze'a ḡanigo fa'ono'idene, naeḡa zu notonohano'i!
Vaze'a dabuaḡo mei'adu hena bare 'ahoga zuni meihi
ro'idene, a'a zu hano'i!

³⁰ Iniu'a nagini umi'o'idene hau tauḡo'i, ebu iniu'a ḡauḡo
mae buro'idene, ago bare mo'i!

³¹ Vaze'a zae mazao haḡai manoḡa haḡae'ete'e
urato'idene, zae zuni zeḡe mazao haḡai manoḡa haḡao'i!

³² Za'a zae vetuḡazi'ete'e azaḡa da'o vetuḡazine, Badi'a'a
mene niguzi'uma. Sau'a azaḡa zuni zeḡe vetuḡazi'ete'e
azaḡa vetuḡazi'ohe.

³³ Ebu za'e zae mazao manoḡa haḡae'ete'e azaḡa mazao
da'o manoḡa haḡaine, Badi'a'a mene niguzi'uma. Sau'a
azaḡa zuni 'ouge haḡae'ohe.

³⁴ Ebu za'e ḡauze bare zini'uma ra'ete'e azaḡa da'o
zinihi reine, Badi'a'a mene niguzi'uma. Sau'a azaḡa zuni
ḡauze bare meini'uma rae zamare'ena'a, sau'a azaḡa ḡauze
zini'ohe.

³⁵ Rehano agireze azaḡa vetuḡazo'i, zu zeḡe mazao
manoḡa haḡao'i! Ebu bare naenaeni'uma rae mene za-
mare'ena'a zeno'i! 'Ougine, Badi'a'a naeḡa boro zini'uma,
ebu za'e Ḡihi'a Hune Badi'a ubuga re'uma. Mazaḡa Badi'a
mene matu'o hau'ete'e azaḡa ebu sau'a haḡae'ete'e azaḡa
zuni Badi'a'a vetuḡazi'ohe.

³⁶ Zae Mama Badi'a'a vaze vetuḡazi'ete'e teige, zae zuni
vaze vetuḡazo'i!

Vaze Sau'a rae Ago Ro'i

37 Vaze mazao sau'a azağa rae ago zo'i! 'Ougine Badi'a'a zae zuni sau'a azağa rae mene zi'uma. Vaze'a sau'a hağao'idene, riğa ago ğorezo'i! 'Ougine Badi'a'a zuni zae sau'a riğa mene ğorezi'uma. Zeğe sau'a rae modo'i! 'Ougine Badi'a'a zuni zae sau'a rae modi'uma.

38 Ğauze zeno'i! 'Ougine Badi'a'a manohuga zini'uma. Badi'a'a za'e iri'avone fosafosanoga, taugoga, zu'izu'inoga ebu fora'ağa beu'e ruruno zini'uma. Za'a vaze mazao nagini hağaine, Badi'a'a zae mazao 'ouge hağai'uma."

39 Iesu'a hari 'ahoga idanero, raena'a, "Kuruğa vazegani'a kuruğa vazega ibitohaune, anianine ho'ona 'uite ovo'i'uma.

40 Tah'i'a'e ani ihore vazega mene vitini'uma. Rehano iniu faifaine ihonine, ani zuni ihore vazega teigi'uma.

41 Ğa'e nabugo ubumao be'a dinunuğa ğiane'ohe. Rehano nougadu ğae ubumao be'a gado ireğa mene ğiane'ohe?

42 Ğae'a ubumağo be'a gado ireğa izema ğianogano, negoğo mazao 'ahige ra'ohe. 'Negohe, ubumağo be'a dinunu e'e mae vağinihi!' Ğa, zama guhi vazega! Ibite geno ğae mazao gado ireğa e'e mae vağino'i! Ebu ğa'a faine ehamanadu negoğo mazao ubuma dinunuğa mae vağini'uma.

Ire ebu Ani Mağa

43 E'e teige, ire manoga'e mağa sau'a mene ini'ohe, u ire sau'a'e mağa manoga mene ini'ohe.

44 Ire'e mağa horonadu nagi ireğa edere'ohe. Figi mağa'e ire renoga zamağano mene ini'ohe zu vaini mağa'e ğunu renoga zamağano mene ini'ohe.

45 E'e teige, vaze manoga'e zamağano manoga zamaradu manoga furene'ohe, ebu sau'a vazega'e sau'a zamaradu sau'a furene'ohe. Mazağa nagini zamağano iri'ave radiu'eta'a'e hebe'a'ono'o buau'ohe.

Egadu Hağae'ete'e Azağa (Mataio 7:24-27)

46 Za'e ege mazao, 'Zuhia Boro, Zuhia Boro,' rae huhe'ohe, rehano nougadu e'a ğoere'ete'e hağaiğa'e mene hağae'ohe?

47 Ege vağe onaadu ğoerehe egadu hağae'ete'e vazega'e iniu heuğa rae ege'a ihozi'uma.

48 Ani'e raha hu'i vohutuna ovoadu vatava riğa rana neğa ohone'ete'e vazega heuğa. Zobozobo'a feuradu ne e'e haganine, ne a'e edau gigara'uma, mazağa haba riğano ogoraro.

49 Rehano eḡe ḡoere egadu haḡaiḡa mene haḡae'ete'e vazēḡa'e, haba zoreḡano neḡa ogoru'ete'e heuḡa. Zobo-zobo'a feuradu ne e'e haganine, zogone higanadu fahau ḡuzuhi'uma.

7

Uti Azaḡa ḡihi'a'a Iesu mazao Firo
(Mataio 8:5-13, Ioane 4:43-54)

1 Iesu ani vazevaze veize e'e ḡoe'a nidu'a rae hauḡirote'e enogano, ani ane tahi'atahi'a teite Kaperanauma neḡa onamiro.

2 E'ea Roma uti azaḡa ḡihi'a 'ahogani'a radiunu. Ane'a borofe vetuḡani'ete'e tuḡureḡa vazēḡa'e uḡine sausaunadu nariga rudaro.

3 Uti azaḡa ḡihi'a'e Iesu hariḡa igirotene, Iesu'a onaadu ane tuḡure vazēḡa faine ḡabonoga uratiro. E'ano'o ani Iuda vase boroboro'a Iesu uminoga veize tuḡuziro.

4-5 Ebu ze'e Iesu mazao feuri aradu, zamaze nidu'a hina uminoro, raena'a, "Uti azaḡa ḡihi'a ani manōḡa tauḡi! Mazaḡa ani eme vetuḡafe'ohe ebu eme veize nu'onu'o neḡa ogoraro. Ḡa ani dananine manōḡa!"

6 E'ano'o Iesu'e zeḡe teite uti azaḡa ḡihi'a ne onamiro.

Ze ani ne uhigano feurirotene, uti azaḡa ḡihi'a'a ane vase nu Iesu vaḡe tuḡuziro. Ebu ze'a Iesu mazao aradu niro, raena'a, "Uti azaḡa ḡihi'a'e 'ahige raha. 'Zuhia Boro, ḡa e neo diuḡoga rae ago zamaro'i, mazaḡa e'e mene vase manōḡa.

7 E'ano'o ḡa vaḡe mene ameha. Ḡoere da'o ro'i! 'Ougine eḡe tuḡure vazēḡani'a manori'uma.

8 Mazaḡa e'e vase 'ahoga 'u'uḡano gaue'ohe, zu uti azaḡa eḡe 'u'uḡano gaue'ohe. Eḡe'a vase 'ahi nina'a, 'Onamo'i!' reine, ani'e oname'ohe, ebu 'ahoga omo nina'a, 'Aro'i!' reine, ani'e are'ohe. Eḡe'a tuḡure vazēḡa 'ahoga nina'a, "Adi haḡao'i!' reine, ani'e haḡae'ohe."

9 Iesu'a e'e ḡoe'a igirotene, ani zaguzagaro. Ebu ani vaetadu ane hegotirote'e azaḡa ziro, raena, "Eḡe'a zi'ohe. Badi'a mazao 'ahige fie gigaru'ete'e vazēḡa'e Isaraela azaḡa zamaḡano ize mene horoneha!"

10 Ebu ze bare uti azaḡa ḡihi'a ne onamirotene tuḡure vazēḡa'e manoroga haninoro.

Iesu'a Ḡozoba Ubuḡa Rune'ono'o Ḡabonoro

11 E'e enogano, Iesu'a ne 'ahoga niḡa Naina onamiro. Ane tahi'atahi'a zu vase ḡehaḡani'a ani ḡatinoro.

12 Ebu ze onamadu ne ḡutu'aḡano feurirotene, ne azaḡa'e rune vazēḡa herate buni ariro. A'e ḡozoba 'ahoḡa ubuḡa.

Ani tibuhuga e'e da'o fureniro. Ne azağa ġehağa zuni ġozoba e'e teite ariro.

¹³ Iesu'a ġozoba e'e horonirotene, ani vetuġaniro, ebu nina'a, "Ago nianoi!"

¹⁴ Iesu'a 'ouge rae neadu mauġa heratirote'e azağa vaġe onamadu mauġa obonirotene ze tue edaro. Ebu ani raena'a, "Ene iziga, eġe'a ġa'ohe. Iġuno'i!"

¹⁵ 'Ouge rae nirotene, rune vazegani'a iġune ehoradu ġoe'a ġadaheniro! Ebu Iesu'a bare vi'a 'evoreo modiro.

¹⁶ Zeġe nidu'a rihau rudaro zu Badia matuo haro, raena'a, "Peroveta boro'a eme bo'aġano fureraneha! Badi'a'a ane vase, emeġe danafeha!"

¹⁷ Ebu Iesu'a nagini haġairote'e hariġani'a Iuda haba'a ebu uhiġa haba'a nidu'ano bororaro.

Iesu zu Ioane Babatiso
(Mataio 11:2-19)

¹⁸ Ioane Babatiso'e ġu'a neġano radiute'e zamaġano tahi'aġani'a ane vaġe onamadu Iesu'a haġairote'e hariġa nidu'a me'odo haro. Ebu Ioane'a ane tahi'a 'aheu huze onaadu ziro.

¹⁹ "Zuhi'a Boro Iesu vaġe onamadu 'ahige ġadino'i, 'Onai'uma ra'ete'e vazegã Keriso'e ġahe ga eme vase 'ahoga guhini'uma?"

²⁰ Ebu ze'e Iesu mazao feurirotene, ani niro, raena'a, "Ioane Babatiso'a ġadinoga veize eme tuġufeha. Ani raena'a, 'Onai'uma ra'ete'e vazegã Keriso'e ġahe ga eme vase 'ahoga guhini'uma?"

²¹ E'e madaġano Iesu'a ugi nunu meirote'e vazegã ġehaġa faiziro, vine sau'a sau'a hegoze buziro ebu ubuma kuru azaġa ġehaġa bare ehamanoga radu faiziro.

²² E'ano'o Iesu ani vase 'aheu e'e naenaenziro, raea'a, "Bare onamadu za'e nagini horonate'e zu egate'e moneo Ioane ihono'i! Ubuma kuru azaġa'e ehamu'ohe, oda sau'a azaġa'e edau'ohe, lefera azaġa'e manore deheru'ohe, teġaze uhuġa azaġa'e igi'ohe zu rune azaġa'e bare ġaboze'ohe. Ebu zahara azaġa hari manogã haramo zini'ohe.

²³ Eġe mazao fi mene mode'ete'e vazegã'e manohuga hidi'uma!"

²⁴ Ioane'a tuġuzirote'e azaġani'a iġunirotene, Iesu'a Ioane moneo vase ġuġuvaġa ziro, raena'a, "Za vase nagigã horonoga veize haba boha'a onamiro? Zavara'a imi veġa hudi naeninaeni'ete'e horonoga radu onamirohe? Mene!"

²⁵ 'Ougadu za vase nagigã horonoga veize onamiro? Naeġa boro dabuagã vidau'ete'e vazegãhe? Mene! Dabua manomano vidau'ete'e zu ġau manomanoġeta radiu'ete'e vazegã'e kini neo radiu'ohe.

26 'Ougadu vase nagigā horonoga veize onamiro? Peroveta vazegāhe? O'e! Ege'a zi'ohe. Peroveta azaḡa nidu'a vitize'ete'e vazegā'e Ioane.

27 Ioane moneo Buka Zaḡoḡano 'ahige mirihiro, raena'a

'Giano'i! Badi'a'a ḡae zamao vase 'ahoga ibite tuḡuni'uma.
Ani'e ḡae zamao ḡae ibi ruhibi'uma.'

28 Ioane'a Keriso ibi ruhibirote'e u'ano, ani'e rahao 'ada radiu'ete'e vazegā bo'aḡano vase nidu'a vitine'ohe. Rehano, Badi'a'a ibitozini'ete'e zamaḡano ḡonaga vazegā zu Ioane vitine'ohe."

29 Ebu Iesu ḡoere igirote'e azaḡa nidu'a zu takesi azaḡa raena'a, "Hube, Badi'a haḡae'ete'e ibi'a'e duduḡa!", mazaḡa ze'e Ioane'a bapatizozadu ḡihuriro.

30 U Farisea azaḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa'e Ioane bapatizo hezaho hanadu mene ḡihuriro. 'Ougadu zeḡe veize Badi'a'a urate'ete'e haḡaiḡa zu hezaho haro.

31 Iesu'a bare raena'a, "Izidi azaḡa'e naginio idazi'uma? Ze iniu heuḡa?

32 Ze'e tahi'a kome'a kome'ani'a ne hunio ehoradu arahe'ete'e heuḡa. Ze rovonadu none tahi'aḡani'a mone tahi'aḡa mazao harae huhu'uhi'ena'a,

'Eme muio zavonoga radu sura'i hodeha, rehano za mene zavoneha.

Ebu eme rune haba'ano niau ḡoinaheha, rehano za mene nianeha.'

33 Ioane bapatizo'a onaadu ogomu mene audio zu vaini vuḡa mene gagido. 'Ougadu za rae modiro, raena'a, 'Ioane'e vine sau'aḡeta.'

34 U eḡe, Vaze Ubuga'e onaadu ogomu au'ohe ebu vaini vuḡa gage'ohe. Rehano za e rae mode'ohe, raena'a, 'Ani'e ogomu fu'a zu vaini vuḡa fu'a. Ebu ani takesi azaḡa zu haḡai sau'a azaḡa teite tiburu'ohe.'

35 Rehano Badi'a hegote'ete'e azaḡa huhuzaḡa'e eḡe zu Ioane'e duduḡa rae re'uma."

Haḡai Sau'a Roḡaeḡani'a Iesu Rana Dehoro Be'uniro

36 Mada 'ahogano Farisea vazegā 'ahoga niḡa Simona'a Iesu ane teite oganoga veize huniro. Ebu Iesu ani Farisea vazegā ne onamadu oga'uma haba'ano taviro.

37 E'e haba'ano'e haḡai sau'a haḡainute'e roḡaeḡa 'ahogani'a radiunu. Ani'e Iesu'a Farisea vazegā neo ogauete'e ederiotene, dehoro hohoga manoḡa naeḡa boro bio kome'a manohuga iriva'onadu mae onamiro.

38 Ebu roḡae'a ne diuḡadu Iesu ḡaruḡa onamadu niau'ena'a, odaḡa babagano ḡuḡuriro. Ebu niḡa vuḡani'a Iesu oda rana sore buanadu abune vanirotene, iguḡa hina odaḡa zauhe iminiro. Ebu gubane'ena'a, odaḡa fura'inadu dehero beu'iro.

39 Iesu oganoga radu hunirote'e Farisea vazeḡa Simona'a roḡae e'e'a 'ouge haḡairote'e horonirotene, ani ane zamao zamariro, raena'a, "Vaze 'adi'e peroveta vazeḡa reine, ani roḡae nagiḡani'a obone'eta'e ederi'uma. Ebu roḡae 'ahi'e sau'a rae ederi'uma!"

40 Ebu Iesu'a niro, raena'a, "Simona, e hari 'ahoga ḡe'uma." Simona'a nina'a, "Ihore vazeḡa, eho'i!"

41 Ebu Iesu'a hari me'odo haro, raena'a, "Vaze 'aheu'a vaze 'ahoḡa mazao moni gezo madu bare ha'uma reiro. 'Ahogani'a moni 500 meiro, a'e 500 mada gauḡa moniḡa. U 'ahoḡani'a'e moni 50 meiro, a'e 50 mada gauḡa moniḡa.

42 Ebu vaze 'aheu'e moni vazeḡa mazao moni baronoga mene idararo, e'ano'o moni vazeḡani'a zina'a, 'Ahiga, ago barono'i!"

Iesu'a hari e'e hauḡirotene, Simona ḡadiniro, raena'a, "'Ougine, anianine bo'aḡano'e iniu'a moni vazeḡa mazao ufeta zamare borofi'uma?"

43 Simona'a naenaeni. "E zamarone, vaze moni 500 madu moni vazeḡani'a ḡararo harote'e vazeḡa." Ebu Iesu'a nina'a, "Ḡa naenae'e duduga."

44 Ebu Iesu'a roḡae tehe ḡianadu Simona niro, raena'a, "Ḡa roḡae 'ada'a eḡe mazao haḡate'e horonahe? E ḡa ne diuḡatene, ḡa'e odahe vuzu'oga veize vu mene eneha. Rehano roḡae 'ahi'e eḡe oda ani ni vuḡa hina abunadu iguḡa hina zauhe imineha.

45 Ḡa'e mene gubahe fura'iheha, rehano roḡae 'ahi'e eḡe'a diuḡi arate'e'ano'o odahe mene ri'iri'i fura'ineha.

46 Ḡa'e vadiniheo dehero mene beu'eha, rehano ani'a e odao dehero hohoga manoga beu'eha.

47 E'ano'o eḡe'a ḡa'ohe. Moni 500 madu moni vazeḡa'a ḡararo harote'e vazeḡa teige, roḡae 'ahi'e ane sau'a ḡehaḡa 'ai rae modeha, e'ano'o ani eḡe zamare borofadu 'ouge haḡaeha. Rehano moni 50 madu moni vazeḡa'a ḡararo harote'e vazeḡa teige, sau'a ufiḡa haḡae'ete'e vazeḡa'e ane sau'a tahife rae modi'uma ebu e tahife zamari'uma."

48 Ebu Iesu'a roḡae nina'a, "Ḡa sau'a 'ai rae modeha."

49 'Ougirotene, Iesu teite ogarote'e azaḡa'e zamariro, raena'a, "'Ahi'e iniu? Ani vaze sau'a zuni rae modehehe?"

50 Ebu Iesu'a roḡae niro. "Ḡa'e eḡe mae ḡihiheha, e'ano'o ḡae sau'anono'o ḡabodeha. Zamaḡo roḡenadu onamo'i!"

8

Roḡae Roḡae'a Iesu Dananiro

1 E'e enogano Iesu'e haba nunu zu ne 'ahoga 'ahoga onamadu Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a, hariḡa manoḡa haraminu ebu tahi'aḡa 12 zuni ane ḡatininu.

2 Ebu vine sau'ani'a raganano reirote'e zu ugi nunu'a meirote'e roḡaeḡa roḡaeḡa'e ugize manoradu Iesu duḡuru danaziro. Ze bo'aḡano Magadala neḡa roḡae niḡa Maria ani'e vine sau'a 7 raganono'o hegone bunirote'e roḡaeḡa.

3 Ebu Kuza inuḡa niḡa Ioana. Kuza ani'e kiniḡa Heroda gau zu neḡa taufe'ete'e vazēḡa. Roḡae 'ahoga niḡa Susana zu roḡae 'ahoga 'ahogani'a zeḡe zeḡe ḡau hina Iesu ebu ane tahi'atahi'a danaziro.

Ezone Feune Ḡorarote'e Hari Idaidaḡa

(Mataio 13:1-23, Mareko 4:1-20)

4 Mada 'ahogano vaze ḡuḡuvaḡani'a Iesu haba nunuono'o Iesu vaḡe ariro. 'Ougadu Iesu'a hari 'ahoga idaniri, raena'a,

5 "Hihi vazēḡa 'ahogani'a mebaḡano ezone ḡora onamiro. Ani mebaḡano ezone feune ragavirotene, nu'e oda ibiḡano rururaro. E'e ezoneḡa'e vaze'a rana edau oname onainu zu nini'a onadu au hauḡiro.

6 Ezone nu'e hadi haba'ano rururaro. E'e ezoneḡa'e ḡuhuriro, rehano roraro, mazaḡa raha'e mene abu'a.

7 Ezone nu'e ve renogano rururaro. Ebu ezone zu ve renoga tibano ḡuhure bororaro. Rehano ve renogani'a ezone ḡuhuḡa simarinadu mene iniro.

8 U ezone nu'e raha manoḡano rururadu faine ḡuhure bororaro, ebu vesu huga'e ḡae 100 hudaro." Iesu ani ḡoere hauḡirotene, ani ḡihau ḡoeriro, raena'a, "Teḡaḡeta vazēḡa'e faifaine egadu huga edero'!"

9 Ebu Iesu tahi'atahi'a'a hari e'e huga ani ḡadiniri.

10 Iesu'a naenaenziro, raena'a, "Za'e Badi'a'a ibitozini'ete'e moneo 'u'uru ti'ete'e ihoze'ohe. Rehano vaze nu'e hari huga nidu'a hari idaidaḡa hina ihoze'ohe, e'ano'o ze'e huga mene ederi'uma. Peroveta azaḡani'a amahi 'ahige reiro, raena'a,

'Ze'e Badi'a'a nagini haḡae'eta'e horone'ohe rehano, huga'e mene horoni'uma.

Ze'e Badi'a'a nagini ra'eta'e igi'ohe rehano, e'e huga'e mene ederi'uma.'

11 Eḡe'a ezone feune ḡorau'ete'e hariḡa idaidaḡa huga'e rae deheni'uma. Ezone'e Badi'a'a ḡoere.

12 Ezone ibio rurune'eta'a'e, vaze'a Badi'a'a ḡoere igi'ohe. Rehano ze'a Badi'a'a ḡoere mene mae ḡihinadu ḡabone

mene hidifine, Satani'a zeḡe zamaono'o Badi'a ḡoere mae vaḡine'ohe.

¹³ Ezone hadi haba'ano rururu'eta'e, Badi'a ḡoere igi'etene matu'uzeta mae ḡihine'ohe. Rehano ze fie'e ire taiga o'o'a heuḡa, e'ano'o mada tahiḡa da'o fie'ohe. Ebu Satani'a tuhuze nuri'etene uite'ohe.

¹⁴ Ezone ve renoga zamaḡano rururu'eta'e, ze Badi'a ḡoere igi'ohe. Rehano radiu'ete'e madaḡano, zamarone aduga borofe'ohe, haba toheḡa ufeta zamare'ohe zu haba ḡauḡa manomano hina ufeta matu'e'ohe. E'ano'o ze'e mene ini'ohe.

¹⁵ U ezone raha manoḡano rururu'eta'e, mene ḡurire'ena'a zama manoḡano Badi'a ḡoere igi'ohe. Ebu ze'e aduga hide'e rehano, Badi'a'a matu'e'ete'e haḡaiḡa haḡae'ena'a, hudau'ohe.

Ihure Hari Idaidaḡa

(Mareko 4:21-25)

¹⁶ Vaze 'ahogani'a ihure hufine siuva hina mene ogone ti'uma ga fata 'u'uḡano mene ti'uma. Rehano ne diuḡe'ete'e vaze'a agaḡa horonoga veize, midau ti'ete'e haba'ano midau'ohe.

¹⁷ Ihure'a ḡau nidu'a agane'ete'e teige, 'u'uru radiu'ete'e ḡauḡa nidu'a furera'uma. Ebu ogone ḡahine'ete'e ḡauḡa zuni horoni'uma.

¹⁸ E'ano'o eḡe'a zi'ete'e ḡoe'a faine zamare ego'i! Faifaine zamare igi'ete'e azaḡa'e, Badi'a'a edeḡa boro zini'uma. U mene faine zamare igi'ete'e azaḡa'e, Badi'a'a ze'e tahiḡa edeḡa rae zamare'ete'e zuni mae vaḡini'uma.

Iesu Vi'a ebu Negoḡa

(Mataio 12:46-50, Mareko 3:31-35)

¹⁹ E'e enogano Iesu vi'a ebu negoḡa duḡuru'a ani vaḡe onamiro, rehano vaze ḡuḡuvaḡa 'ahine ani uhiḡa onamoga mene idararo.

²⁰ Ebu vaze 'ahoḡani'a Iesu niro, raena'a, "Ḡa vi'u zu negoḡo duḡuru'a ḡia'ihhi radu ne enona edau radiu'ohe."

²¹ Ebu Iesu'a naenaезiro, raena'a, "Badi'a ḡoere egadu haḡaiḡa haḡae'ete'e azaḡa'e eḡe nanu zu eḡe nego."

Zavara 'Uiro

(Mataio 8:23-27, Mareko 4:35-41)

²² Mada 'ahogano Iesu'a ane tahi'atahi'a teite ḡasio tiradu ze ziro, raena'a, "Aro, du'ura moneafa fare onamihi." Ebu ze fare onamiro.

²³ Ze fare oname'ete'e zamaḡano, Iesu ani baziro. Ebu zavara boro'a feuradu vu'a ḡasi kafere diuḡadu fo'ariro. Ze'e ariga runeo diuḡiro!

²⁴ 'Ougirotene, Iesu tahi'atahi'a'a ani evaniro, raena'a, "Zuhi'a Boro, Zuhi'a Boro, eme izidi hunuhune'ohe!"

Ebu Iesu'a evatadu zavara zu sa'u riḡa ḡoreziro, raena'a, "Sifu radadu roḡerano'!" Ani 'ouge reirotene, zavara zu sa'u'a hauḡiro zu du'ura'a roḡeraro.

²⁵ Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Za eḡe mazao mene fie'ohe!" Rehano, zeḡe nidu'a rihau'ena'a zu zaguzagau'ena'a, ḡadititiro. "Ahi'e iniu? Ani'a zavara zu sa'u riḡa ḡorezitene, ḡoe'a eḡohu'ohe!"

Vine Sau'aḡeta Vazeḡa Fainiro
(Mataio 8:28-34, Mareko 5:1-20)

²⁶ E'e enogano, Iesu zu ane tahi'atahi'a'a Galilea du'uraḡa moneafa ruhau faradu Gerasa* azaḡa habao hebetiro.

²⁷ Iesu ani ḡasiono'o buarotene, e'e haba'ano vine sau'a sau'aḡeta vazeḡa 'ahogani'a Iesu hidiro. Ani'e mada faḡa firina zu neḡano mene radiunu, rehano 'idu haba'ano radiudo.

²⁸⁻²⁹ Vine sau'ani'a vaze 'adi'e mada ḡehaḡa ibitohaudote'e u'ano, haba e'e azaḡani'a auri miniḡa riḡa hina evo'a zu odaḡa batune teadu taufe radiudo. Rehano ani'a mini e'e ri'i ḡuzuhadu vine sau'ani'a tuḡune haba boha'a onamido.

Ani'a Iesu horonirotene, Iesu'a riḡa ḡoreniro, raena'a, "Vine sau'a toraga, ani mazaono'o buano'!" Ani Iesu zamao hiḡau bauradu ḡaniḡanaro, raena'a, "Iesu, Ḣihi'ahune Badi'aḡa Ubuga! Ḣa'e eḡe mazao nagini urate'ohe? E umi'e'ohe, aduga aḡo eno'!"

³⁰ Ebu Iesu'a ḡadiniro, raena'a, "Ḣa niḡo iniu?" Ebu ani'a naenaeniro. "E ni'e Legioni!†", mazaḡa vine sau'a ḡehaḡa vaze e'e ranao radiunu.

³¹ Vine sau'a sau'ani'a Iesu uminiro, raena'a, "Eme ho'one ḡonaga o'o'ano‡ ago tuḡufo'!"

³² E'e madaḡano aba ḡehaḡa'e haba maḡano ogaunu. E'ano'o vine sau'a sau'a'a bare Iesu uminiro. "Eme aba e'e mazao diuḡoga tuḡufo'!" Iesu'a naenaezina'a, "Idaḡa, bu'anadu onamo'!"

³³ Ebu vine sau'a sau'a 'ai vaze e'e mazaono'o buanadu aba ḡehaḡa mazao diuḡe ḡouriro. Aba ḡehaḡa 'ai maḡa be'ano'o dure ovoadu du'urao hunuhune rudaro.

³⁴ Aba taufe'ete'e azaḡani'a nagini'a furerarote'e horonadu, ferau uhiga neḡa zu haba'a haba'a onamiro. Ebu e'e hariḡa vazevaze mazao me'odiro.

³⁵ Vaze ḡehaḡa'a nagini'a furerarote'e ḡianoga veize Iesu vaḡe onamiro. Ze onamirotene, vine sau'aḡeta vazeḡa e'e

* **8:26** Gerasa'e Iuda haba'a enogano † **8:30** E'e hugani'e uti azaḡa 6000 heuḡa ‡ **8:31** vine sau'ani'a ḡutau'ete'e haba'a

dabua vidanadu zamarone manogano Iesu oda babaḡano ehorirote'e horoniro. E'ano'o ze'e rihau ḡouriro.

³⁶ Ebu furerarote'e haḡaiḡa nidu'a horonirote'e azaḡani'a haba 'ahoga 'ahoganono'o onairote'e azaḡa mazao Iesu'a vine sau'aḡeta vaze e'e nougenouge ḡabonirote'e me'odoziniro.

³⁷ 'Ougadu Gerasa haba'a azaḡa nidu'a'e riho'a mae ḡouriro. Ebu ze'e Iesu'a e'e haba'anono'o vaḡinoga veize uminiro. E'ano'o Iesu'e ḡasio tiradu bare du'ura moneafa fare onamiro.

³⁸ Vine sau'aono'o manorirote'e vazega'e Iesu teite onamoga veize uminiro. Rehano Iesu'a ani tuḡune'ena'a, niro.

³⁹ "Mene. Ḡa bare neḡo onamadu Badi'a'a ḡae mazao haḡai manoga haḡate'e nabuḡo ihozo'!" E'ano'o ani bare onamadu ne nidu'a ragave'ena'a, Iesu'a ani mazao nagini haḡairote'e haḡaiḡa me'odo ziniro.

Iairo Aboḡa ebu Ugi Roḡaeḡa

(Mataio 9:18-26, Mareko 5:21-43)

⁴⁰ Iesu'a faradu ruhau hebetirotene, vaze ḡehaḡani'a hidadu mae ḡihiniro, mazaḡa ze'e mada faḡa guhiniro.

⁴¹ Ebu vaze 'ahoga niḡa Iairo'a onamadu Iesu oda babaḡano ḡuḡuriro. Ani'e nu'onu'o neḡa ḡiane'ete'e vazega ḡihi'aḡa. Ani'a Iesu uminiro, raena'a, "E ne aradu aboehe faino'!"

⁴² Ani aboḡa'e tibuhuga e'e da'o zu muriḡa'e 12. Ani'e uḡine sausaunadu ariga rudaro.

Ebu Iesu'a Iairo teite ane ne onamirote'e zamaḡano vaze ḡuḡuvaḡani'a naenaeno'o bibine runiro.

⁴³ Vaze ḡehaḡa bo'aḡano, roḡae 'ahoga'e roḡae uḡi'a madu muri 12 zamaḡano adudu radiro. Rehano gohe vazega 'ahogani'a zu manonoga mene idararo.

⁴⁴ Ebu ani'e uḡiḡani'a manoroga veize Iesu ḡaruna hegote aradu dabuaḡa ariga tu'iniro. 'Ougirotene, uḡiḡani'a ḡarihe hune hauḡiro!

⁴⁵ Ebu Iesu'a ḡadimaro, raena'a, "Iniu'a e tu'iheha?" Vaze nidu'a'a naenaenina'a, "Eme mene tu'i'eha." Ebu Petero'a raena'a, "Zuhia Boro, vaze ḡuḡuvaḡani'a bibi'e'ete'e u'ano, vaze ḡehaḡani'a ḡa tu'i'eha."

⁴⁶ Rehano Iesu'a niro, raena'a, "E edereha, vaze 'ahogani'a tu'ihadu e mazaono'o gigi'a inarahe'a buaneha, ebu vaze e'e faineha."

⁴⁷ Iesu'a 'ouge zirotene roḡae e'e ani mazao nagini'a furerarote'e u'uranoga mene idaḡa rae zamariro. Ebu ani rihau'ena'a rereru Iesu vaḡe onadu ani oda babaḡano tuḡe ḡuḡuriro. Ebu ani nougadu Iesu dabu'a tu'inate'e, zu ḡarihe manorate'e hariḡa vaze nidu'a ziro.

48 Ebu Iesu'a roḡae e'e nina'a, "Aboe, ḡa'e eḡe mazao fiate'e u'ano, ugiḡo'a manoreha. E'ano'o matu'uḡota onamo'i!"

49 Iesu ani roḡae e'e ḡorene'enoḡano vaze 'ahogani'a Iairo neono'o onaadu Iairo niro, raena'a, "Ḡa aboḡo 'ai rudaneha. E'ano'o ihore vazeḡa'a ḡa ne onamoga veize ago umine bano'i!"

50 Rehano Iesu'a hari e'e egadu, Iairo nina'a, "Zamaḡo ago adufo'i! Eḡe mazao fio'i! 'Ougine, ḡa aboḡo'e bare ḡabodi'uma."

51 Ebu ze oname Iairo neo feuriro. Iesu'a Petero, Iakobo, Ioane zu roḡae kome'a vi'a moga da'o tutuze neo diuḡiro, u vaze 'ahoga 'ahoga'e mene zamaze zouziro.

52 Ze diuḡirotene, vaze nidu'a'a ne zamaḡano harae niau radiunu. Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Ago niano'i! Ani'e mene rudaneha, rehano baze'ohe."

53 Ze'a ani eḡofoharo, mazaḡa ze'e roḡae tahi'a'a rudanata'a'e edeḡa.

54 Ebu Iesu'a roḡae kome'a abine ḡihinadu hune niro, raena'a, "Eḡe tahi'a, iḡuno'i!"

55 E'e zamaḡano ani vigani'a bare onaadu ḡarihe hune ḡabode iḡuniro. Ebu Iesu'a e'ea radirote'e azaḡa ziro, raena'a, "Ogomu nu hano'i!"

56 Ani vi'a moga'e zaguzagau rudaro. Rehano Iesu'a ḡoere riḡa zina'a, "Nagini'a fureranata'e vaze ago zo'i!"

9

Iesu'a Ane Tahi'a Tahi'a 12 Tuḡuziro

(Mataio 10:5-15, Mareko 6:7-13)

1 Iesu'a ane tahi'atahi'a 12 huze nu'oziro. Ebu vine sau'a nidu'a uhize buze'ete'e zu uḡi azaḡa faize'ete'e gigi'aḡa ziniro.

2 Ebu Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a moneo vaze ihozoga zu uḡi azaḡa faizoga veize tuḡuziro.

3 Izema ani'a ze tuḡuzogano, raena'a, "Zae ragavo zamaḡano o'o'a huga ago mo'i! Tuḡu, tunahu, ogomu, moni zu dabu'a 'ahoga zuni ago odoho'i!"

4 No'e haba'ano ne 'ahoga diuḡo'idene, e'ea da'o rado'i! Ebu zae'a haba e'e mode'ete'e madaḡa ro'idene, ne e'e mode iḡuno'i!

5 Haba 'ahogano ne azaḡani'a zae mene mae zouzadu ne e'e modo'idene, odaze hu'uruḡa zauhe mode manaho'i! A'e ze'a mene ḡihurine, aduga hidi'uma rae ihozi'uma."

6 Ebu Iesu tahi'atahi'a 12 neḡa neḡano ragavadu hari manoḡa haramiro zuni uḡi azaḡa manoziro.

*Heroda Iesu mazao Zamare 'Ada'adiro
(Mataio 14:1-12, Mareko 6:14-29)*

7 Heroda Antipasi, Galilea haba'a kiniġa'e Iesu hariġa igirotene, ani'e zamaġa 'ada'adiro, mazaġa vaze nu'a raena'a, "Iesu'e Ioane Babatiso. Ani'a ibite rudanadu bare ġabodeha."

8 U vaze nu'e raena'a, "Ani'e peroveta vazega, Elia. Ani'a bare fureraneha," ebu vaze nu'e raena'a, "Ani'e peroveta ibi'aġa vazega 'ahoga, ebu bare ġabodeha."

9 Rehano Herod'a 'ahiġe reiro, "Ahi'e mene Ioane, mazaġa ani'e goruniro. Nougadu vaze'a 'Ani'e Ioane,' rae ġoane'ohe?" E'ano'o ani Iesu'e iniu vaze rae ġianihi reiro.

*Iesu'a Vaze 5,000 Ġubuziro
(Mataio 14:13-21, Mareko 6:30-44, Ioane 6:1-14)*

10 Apostolo azaġani'a Iesu vaġe bare onairo. Ebu zeġe'a nagini haġairote'e nidu'a Iesu me'odo haro. Ebu Iesu'a sifu zeġe teite vaġinadu Betesaida haba'a onamiro.

11 Rehano vaze ġuġuvaġa ze ani'e no'e oname'eta'e ederadu zeġe nidu'a ani hegotiro. Ebu Iesu'a ze mae ġihizadu Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a ziro zu uġi azaġa faiziro.

12 Ġorava rarotene, Iesu tahi'atahi'a 12 ani vaġe aradu niro, "'Ahi'e haba boha'a. Ogomu vaġoga ebu ohere bazoga veize, vaze nidu'a ne uhiġa uhiġano tuġuzoi!"

13 Rehano Iesu'a reiro, raena'a, "Zae'a ogomu zeno'i!" Ebu ze ani naenaeniro. "Mene idaġa! Eme mazao'e beredi fu'o ebu ġozone 'aheu da'o. Vaze ġehaġa 'ahi ġubuzoga veize, ogomu ġehaġa hoitine manoga!"

14 E'ea vaze nidu'a bo'aġano ohoze da'o'e nidu'a 5,000 radiunu.

Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, "Ze 'ahige zo'i, '50 rovonerovone ehoroi'"

15 'Ougadu Iesu reirote'e idunaġano vaze nidu'a ehoriro.

16 E'e ġarugano Iesu'a beredi fu'o zu ġozone 'aheu madu adure ġiane'ena'a, Badi'a mazao manoga tauġi reiro. Ebu beredi zu ġozone tahi tahe vaheġe ane tahi'atahi'a zinadu ze ġahuġe ġemiho.

17 Zeġe nidu'a au ubararo ebu Iesu tahi'atahi'a ogomu ġaha'a ġaha'a'e tunahu nidu'a 12 iriva'oniro.

*Petero'a Iesu'e Keriso rae Reiro
(Mataio 16:13-16, Mareko 8:27-30)*

18 Mada 'ahogano Iesu'e ane da'o kurau radiro, ebu ane tahi'atahi'a da'o ane teite radiro. Ebu Iesu'a ze ġadiziro, "Vaze'a e'e iniu rae ra'ohe?"

19 Zeḡe'a naenaenina'a, "Nu'e 'Ioane Babatiso', nu'e 'Elia,' ra'ohe. Nu'e raena'a, 'Amahi rudarote'e peroveta vazēga 'ahogani'a ḡabode iḡuniro.'"

20 Ebu Iesu'a ḡadiziro, raena'a, "U za'a ra'etene e'e iniu?" Petero'a nina'a, "Ḡa'e Badi'a'a tuḡu'irote'e vazēga, Keriso!"

21 Iesu'a ḡoere riḡa ziro, raena'a, "'Adi ḡoe'a vaze 'ahoga go zo'i!"

22 Ebu ani raena'a, "Eḡe, Vaze Ubugani'a aduga ḡehaḡa hidi'uma. Vaze boroboro, Badi'a dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a he'ehe'ehi'uma zu uḡuhi'uma. Rehano mada uḡidu za-maḡano bare ḡabode iḡuni'uma."

Iesu Hegote'ete'e Ibiḡa

(Mataio 16:24-28, Mareko 8:34—9:1)

23 Ebu Iesu'a zeḡe nidu'a zina'a, "Iniu'a eḡe ḡaruna hegoti'uma ro'idene, ane ura haḡaiḡa nidu'a modadu, mada nidu'a ane satauro odohe'ena'a, eḡe hegoto'i!"

24 Mazaḡa iniu vaze ane ḡabone obone giganine, ani ḡabone tuḡutuḡu mene hidi'uma. Rehano iniu vaze ane ḡabone eḡe 'uano ahetine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma.

25 Vaze 'ahogani'a haba nidu'a madu ḡaboneḡa mae vaḡinine, nagini manōḡa hidi'uma?

26 Vaze'a eḡe zu eḡe ḡoere o'onine, eḡe'a eḡe aḡaḡano, mamahe aḡaḡano ebu tuḡure viga zaḡoḡa aḡaḡano bare ovaine, eḡe, Vaze Ubuga zu ani o'oni'uma.

27 E hube hune zi'ohe, faifaine ego'i! Izidi zae bo'aḡano vaze nunu'a, izema rudanogano, Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a horoni'uma.

Iesu Iraḡani'a Nufiro

(Mataio 17:1-8, Mareko 9:2-8)

28 Mada fu'o uḡidu fare ḡarugano Iesu'a Petero, Iakobo ebu Ioane zamaze maḡa rana kuranōḡa radu itiro.

29 Ani kurau'ete'e zamaḡano, iraḡani'a nufiro zu dabuaḡani'a uranadu vazavazahiro.

30-31 E'e madaḡano vaze 'aheu, Mose zu Elia'a fureradu ze Iesu teite ḡoaniro.

32 Petero zu Iesu tahi'a 'aheu'e baze rudaro. Ze'a evatirotene Iesu aḡaḡa zu ani uhiḡano vaze 'aheu edanoga horoziro.

33 Mose ebu Elia'a Iesu muhinoga madaḡa meirotene, Petero'a Iesu niro, raena'a, "Zuhi'a Boro, eme 'adama radiu'ete'e manōḡa tauḡi! Emeḡe uḡidu'a nugo taruha uḡidu ogoratihi, tiba'e ḡae veize, tiba'e Mose veize ebu tiba'e Elia veize." Petero ani'a nagini ra'eta'e aḡu'a.

34 Ani 'ouge reirotene ḡoze'a ovadu ogoziro, e'ano'o ze rihau rudaro.

35 Ebu ḡoze zamaḡanonono'o Badi'a ago 'ahoga igiro, raena'a, "Ahi'e eḡe Ubude, eḡe'a ohotirote'e vazeḡa. Ani ḡoere egohanoi!"

36 Ago'a hauḡirotene Iesu ane da'o horoniro. Zeḡe uḡidu'a nagini horonirote'e vaze 'ahogani'a mene rae fureniro.

Tahi'a Kome'a Vine Sau'aḡeta Manoniro
(Mataio 17:14-18, Mareko 9:14-27)

37 Mada e'e ḡarugano Iesu zu ane tahi'atahi'a teite maḡanonono'o ovairo, ebu vaze ḡuḡuvaḡa hidiro.

38 Vaze ḡuḡuva zamaḡanonono'o vaze 'ahogani'a Iesu huniro, raena'a, "Ihore vazeḡa, e ḡa umi'e'ohe. Eḡe ubude tibuhuga 'adi ḡabono'i!"

39 Vine sau'ani'a ani agatohau'etene, tabara huau ḡaniḡana'ena'a, bero'ude ḡeme'ohe zu hena hebe'anono'o busure'ohe. Vine sau'a'a mada nidu'a ani zamao radiu'ena'a, ahi'a sausaune'ohe.

40 Eḡe'a ḡae tahi'atahi'a mazao vine sau'a e'e hegone bunoga radu umizeha, rehano ze mene idaraneha."

41 Iesu'a vaze ḡuḡuvaḡa e'e naenaenziro, raena'a, "Za'e Badi'a mazao mene fi'e'ete'e zu ve'ore'ete'e azaḡa! E mada faḡa zae teite zamahe gigane mene obone ti'uma!" Ebu tahi'a e'e moga nina'a, "Ubugo odohe 'adi aro'i!"

42 Mogani'a tahi'a e'e tutune ona'ete'e zamaḡano, vine sau'ani'a ahi'a rana radu higau bauriro zu bero'ude ḡemiro. Ebu Iesu'a vine sau'a roniro, raena'a, "Tahi'a ahi'a'ono'o buano'i!" 'Ougadu vine sau'a'e zogone buanadu tahi'a e'e manoniro. Iesu'a ani moga bare haro.

43 Ebu vaze nidu'a Badi'a giḡi'aḡa boro horonadu zaguza-garo.

Runeḡa Hariḡa Bare Reiro

(Mataio 17:22-23, Mareko 9:30-32)

Vaze nidu'a Iesu'a haḡairote'e haḡaiḡa horonadu zaguza-garotene, Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a,

44 "Ḡoere 'adi faifaine zamaro'i! Eḡe, Vaze Ubuḡa, agirehe 'evorao ri'ih'i'uma."

45 Rehano ane tahi'atahi'a'e ani'a nagi ra'eta'a'e mene zamariro, mazaḡa ze'a mene ederoga veize huga e'e u'uruḡa. Ebu ze'e ani'a ra'eta'e moneo bare ḡadimanoga'e riharo.

Iniu'e Niḡa Ḡihi'aḡa Ra'ohe?

(Mataio 18:1-5, Mareko 9:33-37)

46 Iesu tahi'atahi'a boaḡano iniu'e niḡa ḡihi'aḡa radu zeḡe'a bare tairotitiro.

47 Iesu'a ze nagini zamare'ete'e horonadu tahi'a komega zamahu ane babaḡano ohoniro.

48 Ebu ziro, raena'a, "Iniu'a ege u'ano tahi'a komega 'ahiguḡa mae ḡihinine, ani'e ege mae ḡihihe'ohe. Ebu iniu'a ege mae ḡihihine, ani'e ege da'o mene mae ḡihihe'ohe, rehano ege tuḡuhiroto'e Badi'a zuni mae ḡihine'ohe. Zae boḡano iniu'a ane bare niḡa mae ovoine, Badi'a ubumao ani'e niḡa ḡihi'aḡa rae ra'ohe."

Eme Mone Vazeḡa'e Iniu'?

(Mareko 9:38-40)

49 Ioane'a Iesu niro, raena'a, "Zuhi'a Boro, vase 'ahogani'a ḡae niḡano vine sau'a sau'a hegoze buzirote'e emeḡe'a horoniro, ebu emeḡe'a ani garariro, mazaḡa ani'e emeḡe teite mene tiburu'ohe."

50 Rehano Iesu'a ziro. "Ani ago gararo'i! Za mene agire'ete'e vazeḡani'e, zae mone vazeḡa."

Samaria Azaḡani'a Iesu Hezahoharo

51 Iesu'e adure iti'uma madaḡani'a hanitirotene ani Ieruselema haba'a onamoga radu inare zamariro.

52 Ebu ani vase nu ibite tuḡuziro. Ze'e Iesu veize ruhibifine Samaria neḡa onamiro.

53 Rehano ne azaḡani'a Iesu mene mae ḡihiniro, mazaḡa ani'e Ieruselema haba'a onaminu.

54 Iesu tahi'a 'aheu, Iakobo zu Ioane'a horonadu Iesu ḡadiniro. "Zuhi'a Boro, ḡa uratine, eme'a Badi'a uminadu adureono'o ire roga tuḡuni'uma ebu ze hufi haozi'uma!"

55 Rehano Iesu'a tehdu roziro. "Ago 'ouge ro'i!"

56 Ebu ze ne 'ahoga onamiro.

Iesu Hegote'ete'e Vazeḡa

(Mataio 8:19-22)

57 Ze ibio oname'enogano, vase 'ahogani'a aradu Iesu niro, raena'a, "Ḡa'a no'e onamine, e ḡa hegoti'uma."

58 Iesu'a naenaenina'a, "Butu ḡuniḡa'e bazuni haba'azeta, ebu hitana niniḡa'e nezeta. Rehano ege, Vaze Ubuḡa'e bazunihe haba'a'e o'o'a."

59 Ebu Iesu'a vase 'ahoga huniro, raena'a, "Ege hegote'i!" Rehano vase e'e'a raena'a, "Zuhia Boro, e geno mamahe guri onamihi ra'ohe."

60 Iesu'a nina'a, "Vine ruga azaḡa'a rune azaḡa guri'uma. U ḡa'e aradu Badi'a'a ibitozini'ete'e moneo hame ra-gavo'i!"

61 Ebu vase 'ahogani'a raena'a, "Zuhi'a Boro, e ḡa hegote'uma. Rehano e ize ibite nabudihe uhizi onamihi."

62 Iesu'a naenaenenina'a, "Mene. Iniu'a tehe'ena'a mebaḡa afidaune, mene faine afida'uma. E'e teige, iniu'a

eḡe hegotadu tehe gau nunu zamarine, ani'e Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a veize gauoga mene idaḡa."

10

Iesu'a Ane Tahi'a 72 Tuḡuziro (Mataio 11:20-24)

¹ E'e ḡarugano Iesu Zuhi'a Boro'a vaze 72 zamaziro. Ebu ane'a onamihi reinute'e neḡa nidu'a zu haba'a nidu'ano 'aheu 'aheu ibite tuḡuziro.

² Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Hirivi'uma ḡauḡa'e ḡehaḡa bagaḡa, rehano gauḡa azaḡa'e mene ḡehaḡa. E'e teiḡe, Badi'a ederihi ra'ete'e azaḡa'e ḡehaḡa bagaḡa, rehano ani ḡoere haramoga veize gauḡa azaḡa'e o'o'a. E'ano'o gauḡa azaḡa nu tuḡuzadu ani ḡoere haramozoga veize hirive'ete'e Zuhi'aḡa, Badi'a umino'i!

³ Onamo'i! Butu ḡuniḡa bo'aḡano mamoe tuḡuze'ete'e teiḡe, e za agire azaḡa bo'aḡano tuḡuze'ohe.

⁴ Moni, nihara ga tamaka 'ahoga ago mae odoho'i! Ebu ibio vaze 'ahoga hido'idene mada hauḡena'a ago ḡoreno'i!

⁵ Vaze 'ahoga neo diuḡo'idene ibite 'ahige ro'i, 'Badi'a'a zama roḡeḡa zini'uma!

⁶ Ne e'e zamaḡano vaze 'ahoga'e zama roḡeḡa vazeḡa reine, za'a rate'e zama roḡeḡa'e ani rana radi'uma. U mene reine, zama roḡeḡa e'e zae bare vaḡi'uma.

⁷ Diuḡe'ete'e neḡano da'o rado'i! Ebu zeḡe'a zini'ete'e ogomuḡa ano'i zu gago'i, mazaḡa gauḡa azaḡani'a naeḡa ma'ete'e teiḡe, zae zuni ogomu zini'uma. Ne 'ahoga 'ahogano'e ago edau ragavo'i!

⁸ Neḡa 'ahoga onamadu mae ḡihizo'idene, nagi ogomuḡa zini'ete'e ano'i!

⁹ Ebu e'ea ugi azaḡa faizadu haramozeno'i, raena'a, 'Badi'a'a ibitozini'ete'e zae uhiḡano feureha.'

¹⁰ U neḡa 'ahoga onamadu mene mae ḡihizo'idene, ibi boro onamo'i!

¹¹ Ebu zo'i, raena'a, 'Badi'a'a zae sau'a ederifine, zae haba konoḡa odafe kadaranate'e 'ada zauhe mode manahe'ohe. Rehano edero'i, Badi'a ibitozini'ete'e zae uhiḡano feureha!"

¹² Ebu Iesu'a bare ziro, raena'a, "Ḡiano'i, e hube hune zi'ohe! Ibite Sodoma haba'a azaḡa'e sau'a boro u'ano, Badi'a'a ruiziro. Rehano Badi'a'a sau'a manoḡa rovoni'uma madaḡa meine, zae mene mae ḡihize'ete'e neḡa azaḡa'e ufeta aduga boro vitine hidi'uma.

¹³ Korasini azaḡa zu Betesaida azaḡa, za fase vetuḡaḡa, aduga boro hidi'uma! Zae mazao haḡai gigi'aḡa haḡainuta'a'e Turo zu Sidona azaḡa mazao haḡaifone, ze'e

sau'aono'o garihe zamare ġihurifo. Ze dabua ġu'a vidau ehoradu vega vadinizeo ase ġuzuhe'ena'a, zeġe'a zamare ġihurifo.

14 Kota madaġano, za'e Turo zu Sidono azaġa aduga vitine hidi'uma.

15 Zae Kaperanauma azaġa, zae'a zamare'etene za Badi'a haba'ao gubazi'uma ra'ehe? Mene! Za'e rune haba'ano mae feuzi'uma.

16 Iniu'a zae ġoere egozine, a'e eġe egoni'ohe, zu iniu'a za hezahozine, a'e eġe hezahoni'ohe. Ebu iniu'a eġe hezahonine, eġe tuġuhirote'e Badi'a hezahohau'ohe."

17 Ebu Iesu tahi'a 72 onamadu ane'a zirote'e gauġa haġairo. Ze barirotene, matu'uzeta feuriro. Ebu Iesu me'odoharo, raena'a, "Zuhia Boro, eme ġa niġano vine sau hegozatene, ze eme ġoere egadu feraneha!"

18 Iesu'a ziro, raena'a, "O'e, vazabu adureono'o agaru ovaoga teige, Satani'a ġarihe fase vaġinate'e horoneha.

19 Ġiano'i! Mohe ga asiasi edeze ruzoga teige, emeġe agire Satani ġigi'a vitinifine, eġe'a inara ġigi'aġa ziniro. Ġau 'ahogani'a mene sausauzi'uma.

20 Rehano vine sau'a sau'ani'a za ġoere egate'e veize ago matuo'i! U matuo'i, mazaġa Badi'a'a za ni'e ane habao mirihiro."

*Iesu'a Matu'e Kuraro
(Mataio 11:25-27, 13:16-17)*

21 E'e madaġano Iesu'e Vine Zaġoġani'a ragano radu matu'e rudaro. Ebu Badi'a kurau niro, raena'a, "Mama, ġa'e adure zu raha Zuhi'aġa! E nigu'e'ohe, mazaġa ġae'a eda'eġa zu edeġa boro azaġa mazao hube hune haġaiġa 'ahi u'u'rutiro. Rehano tahi'a teige, edeġa o'o'a rae zamarete'e azaġa mazao'e fureniro. Mama, a hube! 'Ouge haġirota'e ġae'a urate'ete'e ġauġa."

22 Ebu vase zina'a, "Eġe Mama'a ġau nidu'a eġe iniro. Vaze 'ahoga'e e'e aġu'a, rehano eġe Mama da'o edeġa. Ebu vase 'ahoga'e eġe Mama aġu'a, rehano eġe, Ane Ubuga da'o edeġa. Ebu e eġe Mama moneo ihozoga veize ohote'ete'e azaġa da'o eġe Mama edeġa."

23 Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a tehe ġiazadu sifu ziro, raena'a, "Za, matu'o'i, mazaġa nagini'a fureru'ete'e haġaiġa horone'ohe.

24 Eġe'a zi'ohe. Peroveta zu kini azaġani'a, zae'a horone'ete'e haġaiġa 'adi ġianihi reinu, rehano mene horoniro. Ebu zae'a igi'ete'e hariġa 'adi igihi reinu, rehano mene igiro."

25 Mada 'ahogano Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e vazēga 'ahogani'a iḡunadu Iesu tuhune nurihi rae zamare'ena'a, ḡadiniro, raena'a, "Ihore vazēga, e nougenougine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma?"

26 Ebu Iesu'a naenaenina'a, "Goro ḡoe'ano'e nouge rae mirihiro? Ḡa'a nouge me'ode horone'ohe?"

27 Ebu vase e'e'a naenaenina'a, "Goro ḡoe'a 'ahige ra'ohe, 'Ḡae Badia Zuhi'a Boro'e, zamaḡo nidu'a hina, vineḡo nidu'a hina, inaraḡo nidu'a hina zu zamaronēḡo nidu'a hina zamaro'i! Ebu ḡae'a ḡae bare zamare'ete'e teiḡe nabugo zu zamaro'i!"

28 Ebu Iesu'a nina'a, "O'e, a hube. Ḡa 'ouge haḡaine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma."

29 Ebu vase e'e'a, Iesu'a ani mazao 'Ḡa'e duduga, 'ra'ete'e uratiro, e'ano'o Iesu bare ḡadiniro. "Iniu'e eḡe nabudihe?"

30 Ebu Iesu'a hari 'ahoga idane naenaeniro.

"Mada 'ahogano Iuda vazēga 'ahoga'e Ierusalema habaono'o Ieriko neḡa boro ovoinu. Ebu ibi nemaḡo ḡonore azaḡa hidiro. Ze dabuaḡa ni fuhi'adu ḡauḡa nidu'a meiro. Ebu boune'ena'a ariga mau runiro, zu e'ea bazune mode feraro.

31 E'e madaḡano, Badi'a dibu'o hau'ete'e vazēga 'ahogani'a e'e ibiḡano ovoiro. Ebu omatirote'e vazēga e'e horonirotene, ḡenaḡano teiḡe vitaro.

32 Vesu kuru neḡano gaue'ete'e Levi idu'u vazēga 'ahoga zuni e'e ibiḡano ovoadu vazēga e'e horoniro, rehano ani zu ḡenaḡano teiḡe vitaro.

33 E'e enoḡano Samaria vazēga 'ahogani'a e'e ibiḡano ovoiro ebu vase e'e horonadu vetuḡani runiro.

34 Ebu ane vaḡe onamadu ḡabonihi radu dehoru zu vaini vuḡa hina idiriḡa rana beu'adu 'umiro. Ane doniki rana mae ohonadu i'udo neḡa tutune onamadu e'ea taufe radiro.

35 Ebu baze irarirotene, ani'a ne izema mode rafogano, moni nu* madu i'udo neḡa vazēga haro. Ebu nina'a, 'Ani taufe rado'i! Moni 'ahi'e mene idaḡa ro'idene, eḡe'a barine, ragate bare ḡani'uma."

36 Iesu hari e'e hauḡirotene, Mose goro ḡoe'a ihozi'ete'e vase e'e ḡadiniro, raena'a, "Vaze uḡidu 'adi bo'aḡano, ḡae zamaron'e' iniu'e ḡonore azaḡa hidirote'e vazēga nabuga?"

37 Ani'a Iesu naenaenina'a, "Ane vetuḡanirote'e ebu dananirote'e vazēga." Iesu'a nina'a, "O'e, izidi onamo'i, ebu ḡae zu ani teiḡe 'ouge haḡao'i!"

Iesu'a Mareta zu Maria Ne Diuḡiro

* 10:35 Giriki, 'Denari 'aheu', Mada 'aheu naeḡa

³⁸ E'e ġaruġano Iesu'a ane tahi'atahi'a teite aune onamadu ne 'ahogano feuriro. Ebu roġae niġa Mareta'a neġano mae zouziro.

³⁹ Ebu negoġa niġa Maria, ani'e Zuhi'a Boro oda babaġano ehoradu nagini reinute'e igi radiunu.

⁴⁰ U Mareta'e i'udo vazegħa veize ruhibe'ena'a, zamaġa ġugine radiro. E'ano'o Iesu vaġe onaadu nina'a, "Zuhi'a Boro, negohe'e re'ore'adu mene danahe'ohe. Eġe da'o gaue'ohe! Ġa e'e mene zamare'ehe? Ane danahoga veize no'i!"

⁴¹ Zuhi'a Boro'a naenaeniro, raena'a, "Mareta, eġe vaze, ġa'e gau ġehaġa u'ano zamaġo'e adudu'ohe zu ġunuġunu'e'ohe.

⁴² Rehano gau boro'e tiba da'o, a'e eġe ġoere igi'ete'e! Maria'a e'e ederadu eġe babaġano ehore'ena'a abite'ohe, e'ano'o vaze 'ahogani'a ani mene gararoha'uma.

11

Iesu'a Tahi'aġa Kuru Ihoziro

(Mataio 6:9-15, 7:7-11)

¹ Mada 'ahogano Iesu'e haba 'ahogano kurau radiro. Kuru haugirotene, ane tahi'a tibani'a aradu niro, raena'a, "Zuhi'a Boro, Ioane Babatizo'a ane tahi'atahi'a kuru ibiġa ihozirote'e teige, emeġe zuni nougenouge kurau'ete'e ihof'o'i!"

² Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Kurano'idene 'ahige kurano'i!

'Mama!

Eme umi'e'ohe, vaze'a ġae guba'e'ena'a ġa niġo'e zaġoġa re'uma,

ebu ġa'a vaze nidu'a ibitozi'uma.

³ Mada tiba tiba eme'a au'ete'e ogomuġa rife'eno'i!

⁴ ebu emeġe'a eme sausaufe'ete'e azaġa nidu'a zeġe sau'a rae mode'ete'e teige,

emeġe sau'a zu rae modof'o'i!

Ebu Emeġe' a haġai sau' a haġaihi ra' eta' a' e ago tutufo' i'"

⁵ Ebu Iesu'a zina'a, "Hari 'ahoga idani'uma. Zae bo'aġano vaze tiba'e vazegħeta reifo. Ohere nema 'ahogano ani ane vaze vaġe onamadu uminifo, raena'a, 'Vazehe, fase, beredi uġidu nu eno'i,

⁶ mazaġa e vazehe 'ahogani'a izidu'u i'udoni feureha, rehano e neheo nagini ha'uma ogomuġa o'o'a."

⁷ Iesu'e ane tahi'atahi'a ġadiziro, raena'a, "Ane vaze'a ne zamaġanono'o 'ahige naenaeni'uma ga? 'Nagini huġane

irare'ohē! Ibiheta 'ai bireha, ebu e tahi'aheta baze'e 'ahine, iḡunadu ḡau ni 'ahoga mene ḡani'uma!' Mene, ani'e mene 'ouge re'uma!

⁸ E zi'ohē, ane vase u'ano da'o, iḡunadu berediḡa mene ha'uma, rehano ani'a bare bare umine'ete'e u'ano, iḡunadu umide'ete'e ḡauḡa ha'uma.

⁹ E'ano'o e'e zi'ohē. Za nagini urato'idene, Badi'a mazao umido'i, 'ouquine zini'uma. Za nagini vaḡo'idene, Badi'a mazao umido'i, 'ouquine hidi'uma. Badi'a'a danazoga uratine, ibihetao toketokero'i, 'ouquine ibiheta vavaozini'uma.

¹⁰ Umide'ete'e vaseḡa'e ha'uma, vaḡe'ete'e vaseḡa'e hidi'uma ebu toketokere'ete'e vaseḡa'e ibiheta vavaoha'uma.

¹¹ Zae bo'aḡano moze nagiḡa'e, ane ubugani'a ḡozone umidine, mohe ha'umahe?

¹² Ebu ubugani'a bare kokoro maḡa umidine, mogani'a asiasi ha'umahe? Mene 'ougi'uma!

¹³ Za'e haḡai sau'a azaḡa rehano, ḡau manomano ubudeze zenoga urate'ohē. E'e teige, zae Moze, adureo radiu'eta'a'e, ane mazao umide'ete'e azaḡa, Vine Zaḡoḡa hube hune zini'uma!"

Iesu zu Belezebulo

(Mataio 12:22-30, 12:43-45, Mareko 3:20-27)

¹⁴ Mada 'ahogano Iesu'a mene ḡoere'ete'e vase 'ahoga mazao vine sau'a hegone buniro. Ani bare ḡoeritotene, vase ḡuḡuvaḡa'e zaguzagarō.

¹⁵ Rehano vase nu'e horonadu raena'a, "Iesu'a vine sau'a sau'a zuhi'aḡa Satani, niḡa 'ahoga Belezebulo, ane inaraḡa hina vine sau'a hegoze buze'ohē."

¹⁶ U nu'e Iesu obone tihī radu tuhune nuri'ena'a reiro. 'Badi'a'ono'o haḡai nu badeḡa haḡao'ī!

¹⁷ Rehano Iesu'a ze nouge rae zamarirota'e ederadu ziro, raena'a, "Haba tiba zamaḡano zeḡe'a rovotadu utitifone, e'e haba'e ane bare ruini'uma. Ebu ne tiba zamaḡano zeḡe'a rovotadu utitifone, ne e'e ane bare ruini'uma.

¹⁸ Za'e eḡe'a Belezebulo inaraḡa hina vine sau'a hegone bune'ohē rae ra'ohē. Rehano 'ouquine, Satani'e zeḡe bare rovozadu utiti'uma ebu zeḡe haba'e mene edau gi-gara'uma. E'ano'o e inara'e mene Belezebulo'ono'o, rehano Badi'aono'o!

¹⁹ Eḡe'a Belezebulo inaraḡa hina vine sau'a hegoze buzifone, zae tahi'atahi'a'e iniu inara hina vine sau'a hegoze buze'ohē? Zae tahi'atahi'a'e zae mazao ve'oḡa rae re'uma.

²⁰ Rehano eḡe'a vine sau'a'e Badi'a inaraḡa hina hegoze buzine, za edero'ī, Badi'a'a zae ibitozini'ohē.

21 E hari 'ahoḡa idaidani'uma. Inara vazeḡa'e uti ḡauḡa ḡauḡa hina neḡa taufine, ani ḡauḡa nidu'a manoḡa radi'uma.

22 Rehano inaraḡa ufeta boro vazeḡa 'ahogani'a aradu vaze 'adi utite raharahanine, ane bire'ete'e uti ḡauḡa nidu'a meine hauḡi'uma. Ebu ane ne ḡauḡa zu nidu'a meinadu ḡahuge ḡuzuhi'uma. Hari 'ahi teige, e'e Satani inaraḡa vitinoga, e'ano'o hegoze buze'ohe.

23 Iniu e mene teite reine, ani eḡe agirehi'ete'e vazeḡa. Ebu iniu Badi'a mazao vaze nu'oze'ohe radu eḡe teite mene gaue tiburu'ete'e reine, ani Badi'a mazao'ono'o vaze rovoze'ete'e vazeḡa."

24 Ebu Iesu'a zina'a, "Vine sau'a ani vaze 'ahoga maza'ono'o buau'etene, ani haba boha'ano ragave'ohe ebu ahi'a ohonoga radu haba 'ahoga vaḡe'ohe. Rehano mene horone'etene, ani 'ahige ra'ohe, raena'a, 'E eḡe'a vaḡinate'e vazeḡa vaḡe bare onamihi.'

25 Ani baradu vaze e'e horonetene, ani'e neḡa deheḡa hune zu idaidane touga heuḡa.

26 Ebu vine sau'a e'e'a onamadu hena vine sau'a nidu'a fu'o 'aheu fare, a'e ufeta hune sau'a, zamaze'ohe, ebu vaze e'e mazao diuḡe radiu'ohe. Ebu vaze e'e ani ufeta hune sautu'ohe, ibite mene heuḡa."

27 Iesu'a goere'ete'e zamaḡano roḡae 'ahoḡani'a vaze ḡuḡuvaḡa bo'aḡanono'o ḡoere iḡuniro, raena'a, "Ḡae fure'irote'e zu ḡubue borofirote'e vi'uḡa'e Badi'a'a manohuga haro!"

28 Rehano Iesu'a naenaenina'a, "Badi'a ḡoere egadu haḡaiḡa haḡae'ete'e azaḡa'e Badi'a manohuga hide'ohe."

Iona Haḡai nu Badeḡa

(Mataio 12:38-42, Mareko 8:12)

29 Iesu vaḡe onairote'e azaḡa'e ufeta ḡehararotene, Iesu'a ziro, raena'a, "Izidi ega'e sau'a, 'Haḡai nu badeḡa ihofoi'!' rae ra'ohe. Rehano e haḡai nu badeḡa'e mene furenzini'uma, u peroveta vazeḡa Iona mazao furerarote'e haḡai nu badeḡa re'uma.

30 Iona mazao nagini'a furenirote'e haḡaiḡa'e Nineva azaḡa mazao haḡai nu badeḡa reiro. E'e teige, eḡe mazao nagini'a furera'uma haḡaiḡa'e izidi ega mazao haḡai nu badeḡa re'uma.

31 Ibite madaḡano Siba haba'a kini roḡaeḡani'a haba faḡanono'o kini Solomona ḡoere abitoga veize onamiro. Izidi Solomona vitinoga vazeḡa'e eḡe, rehano za eḡe ḡoere abitoga mene urate'ohe. E'ano'o Badi'a kota madaḡano Siba

kini roḡaeḡani'a izidi ega zamao edanadu zi'uma, raena'a, 'Za'e ve'oga!'

³² Ibite madaḡano Nineva azaḡa'e Iona haramo abitadu sau'aono'o ḡihure ḡouriro. Izidi Iona vitinoga vazeḡa'e eḡe, rehano za'e eḡe ḡoere abitoga mene urate'ohe ebu mene ḡihure'ohe. E'ano'o Badi'a kota madaḡano Nineva azaḡani'a izidi ega zamao edanadu zi'uma, raena'a, 'Za'e ve'oga!'"

Ahiri Agaḡa

(Mataio 5:15, 6:22-23)

³³ Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Vaze 'ahogani'a ihure hufine mene 'u'uru ti'uma ga tunahu hina mene ogone modi'uma. U vaze'a ne diuḡine agaḡa horoni'uma radu midau ti'ete'e haba'ano midau ti'uma.

³⁴ Ḡa ubuma'e ahi'o ihureḡa heuḡa. Ḡa ubumaḡo manōḡa reine, ḡa ahiri'e agaḡani'a iriva'i'uma. Rehano sautaune, ḡa ahiri'e uzabo'a iriva'i'uma.

³⁵ E'ano'o ḡae zamao agaḡa'e uzabo ga mene ḡiano'i!

³⁶ Ḡa ahiri'e agaḡani'a iriva'adu uzaboḡa 'ahoga o'o'a reine, a'e agaḡa bagaḡa ihureḡa ḡae rana agaru'ete'e heuḡa."

Iesu'a Farisea zu Mose Goro Ḡoe'a Ihoze'ete'e Azaḡa Ro'aze Ḡoeriro

(Mataio 23:1-36, Mareko 12:38-40, Luka 20:45-47)

³⁷ Iesu'a ḡoere hauḡirotene, Farisea vazeḡa 'ahogani'a ane teite oganoga veize uminiro. Ebu Iesu'a ani ne onamadu ogomu fataḡa zamaine ehoriro.

³⁸ Farisea vazeḡa'e Iesu'a izema oganogano 'evo'a mene vuzu'irote'e horonirotene ani zaguzagaro, mazaḡa zeḡe vouḡa haḡaio, 'Evo'a ibite vuzu'adu ogafo,' rae reiro.

³⁹ Ebu Zuhi'a Boro'a Farisea azaḡa ziro, raena'a, "Farisea azaḡa, za'e bioze zu siuvaze enoga da'o vuzu'e dehene'ete'e azaḡa heuḡa, mazaḡa 'evoreze vuzu'e'ohe rehano, zamaze'e ununu zu sau'a toraḡa hina iri'ave'ohe.

⁴⁰ Za'e mene huhuzaḡa! Badi'a'a enone da'o mene haḡairo, rehano zama zuni haḡairo. Evoreze da'o ago vuzu'o'i, rehano zamaze zuni dehenoi!

⁴¹ E'ano'o zae mereki zamaḡano ḡauze* zahara azaḡa zeno'i! 'Ougine za'e Badi'a ubumao'e deheḡa taugi re'uma.

⁴² Farisea azaḡa, zae fase vetuḡaḡa, aduga boro hidi'uma! Mazaḡa za'e tirara nebaḡano eḡa zu murari teige kome'a fase gaubanana tiba Badi'a hau'ohe. Rehano vaze mazao haḡai duduḡa haḡae'ete'e zu Badi'a zamare'ete'e igi

* 11:41 Zae'a meirote'e ḡauze

mode'ohe. Za ġau boro 'adi'e haġao'i, ebu kome'a kome'a zuni haġao'i!

⁴³ Farisea azaġa, zae fase vetuġaġa, aduga boro hidi'uma! Mazaġa za'e nu'onu'o neġano vase boroboro'a ehore'ete'e haba'ano ehorih ra'ohe. Ebu vazevaze'a nu'onu'o haba'ano hidine, 'Zuhi'a' rae gubaze ġorezihi ra'ohe.

⁴⁴ Zae, fase vetuġaġa, aduga boro hidi'uma! Mazaġa za'e rune iduġa u'uruġa heuġa. Rune ahi'a'e idu zamaġano ruhuġa rehano, vase'a e'e rana oname onae'ohe. E'e teige, vase'a horoze'etene zamaze'e toraġa rae mene edere'ohe."

⁴⁵ Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e vaseġa 'ahogani'a Iesu niro, raena'a, "Ihore vaseġa! Ġa 'ouge ġoere'ete'e eme zu rae sausaufe'ete'e heuġa."

⁴⁶ Iesu'a naenaenina'a, "Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa, zae zuni fase vetuġaġa, aduga boro hidi'uma! Mazaġa za ihore'e riga hune, e'ano'o vase'a hegotoga reine mene idaġa. Za'e vase da'o aduga boro zini'ohe, rehano zae 'evore hudu'a tiba hina zu mene hune danaze'ohe.

⁴⁷ Zae, fase vetuġaġa, aduga boro hidi'uma! Mazaġa peroveta azaġa'e vouġaze'a zimiro, ebu zae'a ze rune iduġa rohorohone'ohe.

⁴⁸ Vouġaze'a peroveta azaġa zemadu zae'a iduze rohorohone'eta'a'e, za'e vouġaze'a haġai duduga haġairo rae ra'ohe.

⁴⁹ E'ano'o Badi'a huhuzaġa, ani reiro, raena'a, 'Eġe'a peroveta azaġa zu apostolo azaġa nu zeġe mazao tuġuzi'uma, ebu nu'e zimi'uma, u nu'e sausaizi'uma,' reiro.

⁵⁰ Badi'a'a raha 'adi haġairote'e madaġanonono'o peroveta azaġa zimiro. E'ano'o e'e adugaġa nidu'a'e, izidi egani'a odohi'uma.

⁵¹ A'e ibite Abela mau runirote'e e'eano'o onao ġonaġanobone Sakaria maro. Zakaria'e dibu'o fataġa zu Badi'a ne zaġoġa hune bo'aġano mau runiro. E hube hune zi'ohe, e'e aduga nidu'a'e izidi egani'a odohi'uma.

⁵² Za, Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa, fase vetuġaġa, aduga boro hidi'uma! Mazaġa vase'a Badi'a edeġa me'uma neġa ibihetaġa vava'e'ete'e kiġa'e, zae'a u'uru ti onae'ohe. E'ano'o za'e mene diuġi'uma, ebu Badi'a ederoga veize diuġihi ra'ete'e azaġa zuni zae'a 'ue'ohe."

⁵³ Iesu'e ġoere hauġadu ne be'ano'o buarotene, Farisea zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġani'a ane mazao maġunu monede riġa ġadiġadiniro.

⁵⁴ Mazaġa ani'e nagini nu rae ve'onine adugano mae ohonih rae inariro.

12

*Ĝoe'a Riĝa zu Inaraĝa**(Mataio 10:26-33, 12:32, 10:19-20)*

¹ E'e madaĝano, vase ĝuĝuvaĝani'a nu'oraro 'ahine, odaze rana edaro. Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ibite ziro, raena'a, "Farisea azaĝa haĝaize ĝiano'i! Mazaĝa ze'e zama guhi azaĝa ebu Isiti heuĝa.

² Rehano izidi 'u'uruĝa ĝau'a nidu'a Badi'a'a furene hauĝi'uma.

³ E'ano'o ohere nagini sifu ra'ete'e ĝoe'a nidu'a hunio agao igi'uma. Ebu bazuni neĝa zamaĝano nagini gumude ra'ete'e ĝoe'a nidu'a vase'a egoga veize ne binuĝa hitaganono'o harami'uma.

⁴ Nego nabudi, ego'i, e hube hune zi'ohe! Ahiri mau'ete'e azaĝa ago rihozo'i, mazaĝa ze ahiri da'o mau'ohe rehano, vine sausaunoga'e mene idara'uma.

⁵ U rihoni'uma vazega'e Badi'a da'o! Mazaĝa ani'e vase manadu ire rogao mae feuze'ete'e gigi'aĝa'e obone ti'ohe. Hube hune ani da'o rihoni'uma!

⁶ Vaze'e tiburi niniĝa fu'o moni kome'a* hina hoite'ohe. Ze'e mene ĝau boro, rehano Badi'a'a e'e tibuhuga ramo mene agutu mode'ohe.

⁷ Badi'a'a zae zamaradu vadini iguĝa nidu'a nugu'e edeĝa. E'ano ago rihano'i, mazaĝa za'e Badi'a ubumao tiburi niniĝa vitinoga.

⁸ Ĝiano'i! E hube hune zi'ohe. Iniu'a vase ubumao raena'a, 'E'e Iesu mone,' rae reine, eĝe, Vaze Ubugani'a ani zu Badi'a tuĝure viga ubumao raena'a, 'Vaze adi'e eĝe none,' re'uma.

⁹ Ebu iniu'a vase ubumao e rae o'ohine, eĝe zu Badi'a tuĝure viga ubumao ani rae o'oni'uma.

¹⁰ Iniu'a eĝe, Vaze Ubuga rae sausahine, Badi'a'a ani sau'a rae modoha'uma. U iniu'a Vine Zaĝoĝa rae sausaunine, ani sau'a'e mene rae modoha'uma.

¹¹ Za'e e hegote'ete'e u'ano, kota veize tutuze onamadu nu'onu'o neĝa, zuhi'aĝa zu ĝihi'aĝa azaĝa zamao ohozo'idene, nouge za biri'uma zu nouge rae ĝoeri'uma moneo ago zamare ada'ado'i,

¹² mazaĝa za edanadu nouge rae ĝoerite'e moneo Vine Zaĝoĝ'ani'a ihozi'uma."

Ma'ora Vazeĝa mazao Ĝoere rae Idaniro

¹³ Vaze 'ahogani'a vase ĝuĝuvaĝa bo'aĝanono'o Iesu niro, raena'a, "Ihore vazega, mamafe'a mode rudarote'e toheĝa nu rovonadu naeĝa eĝe enoga veize negohe no'i!"

* 12:6 Girikio, 'Assaria aheu', moni kome'a

14 Iesu'a naenaenina'a, "Nego, vaze 'ahogani'a toheze ḡahuge'ete'e haḡaiḡa veize e mene ohohiro."

15 Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Za ununu haḡaiḡa mene haḡaifine, zamaze gigano'i! Mazaḡa vaze'a tohe ḡehaḡaono'o ḡabone mene hide'ohe."

16 Ebu ze hari 'ahige idaniro, raena'a, "Ma'ora vazeḡa 'ahoga'e mebaḡano ogomu manomano'a hudaro.

17 E'ano'o ani ane'a bare zamariro, raena'a, 'E ogomuhe godoḡoga neḡa'e o'o'a. E nagini haḡai'uma?"

18 Ebu ani raena'a, 'E 'adigine manoga! Ogomu ti'ete'e neḡa ibi'a'e fahadu boro iziga ogoratihi ebu ogomuhe zu tohehe nidu'a e'ea zouni'uma.'

19 Ebu ani ane bare raena'a, 'E muri faḡa radiu onamite veize ogomu boro hune ruhibe teha. E'ano'o e'e ogau'ena'a zu gage'ena'a matu'e onami'uma!'

20 Rehano Badi'a'a niro, raena'a, 'Ḡa'e mene huhuzaḡa! Eḡe'a izidi ohere ḡae ḡabone mae vaginine, ḡa'a ruhibate'e tohe'e iniu'a me'uma?"

21 Iesu'a ḡoere ḡonagano reiro, raena'a, "De'eguḡa vazeḡa'e ane tohe da'o ruhibe'ohe, rehano Badi'a moneo ani'e mene ma'ora vazeḡa ra'ohe."

Ago Zamare Adudano'i

(Mataio 6:25-34)

22 Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, "E'ano'o e zi'ohe. Zae ḡabone veize nagi ogomu a'uma ga ahirize veize nagi dabua vidi'uma rae ago zamare adudano'i!

23 Mazaḡa ḡabone zu ahiri' e ogomu zu dabua vitinoga.

24 Nugo gaoza zamaro'i! Ze ezone mene ḡorau'ohe zu mene hirive'ohe. Ogomuze nu'one'ete'e haba'a zu o'o'a, rehano Badi'a'a ḡubuze'ohe. Za'e nini vitize hune'ohe!

25 Zae bo'aḡano iniu'e zamare adudaune, ḡabone'a tahiḡa zuni fara'umahe? Mene!

26 Ḡau kome'a e'e haḡaoga zu mene idaḡa reine, za nougadu ḡau 'ahoga veize zamare adudu'ohe?

27 Butu kakaḡa'e nougenouge ḡuhure'ete'e ḡiano'i! Ze mene gaue'ohe ga dabuaze mene turine'ohe. Rehano e zi'ohe, butu kakaḡa 'ahoga'e ma'ora vazeḡa kini Solomona'a haḡairote'e dabuḡa manomano vitinoga.

28 Ebu butu veḡa'e izidi ḡaboga, hena ohoḡore'e vaze'a masinadu ireo hufi hauni'uma, rehano Badi'a'a faifaine manohuni'ohe. Za'e ve vitinoga, e'ano'o Badi'a'a hubehune dabua vidauzini'uma. Rehano za'e Badi'a mazao mene brofe fie'ohe!

29 Nagini a'uma zu gagi'uma rae ago zamare adudano'i!

30 Mazaḡa Badi'a aḡu'a azaḡa'a 'ahiguḡa nidu'a vaḡe'ohe, rehano Moze'e za'a e'e ḡauḡa urate'eta'e edeḡa.

31 'Ougine Badi'a'a ibitozini'ete'e vaḡo'i, ebu e'e ḡauga nidu'a zuni zini'uma!

32 E'ano'o za'e, mamoe kome'a kome'a heuḡa, ago ri-hano'i, mazaḡa ane'a ibitohau'ete'e haba'a zinifine, Moze ani matu'e rudau'ohe.

33 Ebu toheze seronadu moniḡa'e zahara azaḡa zeno'!' Ougine mene ziga'uma tunahuḡano toheze nu'one'ete'e teige, toheze adureo nu'oni'uma. E'ea tine, mene hauḡi'uma ebu de'ea'e ḡonore zu zuhi'a mene sausauni'uma.

34 Mazaḡa za'a toheze nouma tine, zamaroneze zu de'ea ti'uma."

Zuhi'a Boro'a Onaite'e veize Ruhibo'i
(Mataio 24:45-51)

35 Iesu'a ziro, raena'a, "Za'e, tuḡure azaḡa teige, gau dabuaḡa haḡae ruhibe rado'i, ebu ihureze zu agane modo'!

36 Ebu zuhi'aze hahu muiḡanono'o ne u'a bare feuradu ibihetao toketokerine ibiheta ḡarihe vava'e'ete'e teige, Zuhi'a Boro'a onaite'e veize ruhibo'!

37 Zuhi'aze'a bare onaadu tuḡure azaḡa'e ani guhine radiu'ena'a ruhibe'ete'e horozine, ani matu'o zenadu manohuga zini'uma. E hube hune zi'ohe, zuhi'aze'a gau dabuaḡa vidanadu ogau'ete'e fataḡano ohozadu ogomu zini'uma.

38 Ebu zuhi'aze'a ohere ga uzeuze feuradu tuḡure azaḡani'a ani guhine radiu'ete'e horozine, matu'o zenadu manohuga zini'uma.

39 Za'e 'adi zamaro'i! Vaze 'ahogani'a ḡonore vazeḡa'e no'e madaḡano ani ne onai'uma rae ederine, ḡonore vazeḡa'e diuḡoga mene idarafine, ani'e neḡa faine taufi'uma.

40 E'ano'o zae zuni ruhibe rado'i, mazaḡa eḡe, Vaze Ubuga'e za'a mene edere'ete'e madaḡano bare onai'uma."

41 Ebu Petero'a niro, raena'a, "Zuhi'a Boro, ḡae'a hari 'adi'e emeḡe veize da'o ga vaze nidu'a veize zuni idane'ohe?"

42 Zuhi'a Boro'a naenaenina'a, "E'e iniu huhuzaḡa zu zama tibano gau'ete'e azaḡa zi'ohe. Tuḡure vazeḡa 'ahoga'e huhuzaḡa zu zama tibano gauine, zuhi'a'e ani teite matu'i'uma. Ebu vaze e'e tuḡure azaḡa ḡihi'aḡa mae ohonadu 'ahige re'uma, raena'a, "Tuḡure azaḡa nidu'a tafo'i! Ogomuze zuni mada idunane zeno'!' 'Ougadu ani'e onami'uma.

43 Tuḡure vazeḡa'e 'ouge gauine zu zuhi'aḡani'a bare feuradu horonine, ani matuadu manohuga ha'uma.

44 E hube hune zi'ohe, ani'e zuhi'aḡani'a ane tohe nidu'a taufe'ete'e vazeḡano ohoni'uma.

45 Rehano tuḡure vazēḡa'e ane'a bare raena'a, 'E zuhi'a'e vehu'u faḡanobu'u onai'uma,' rae zamaradu tuḡureḡa azaḡa nidu'a bouzine zu ufeta ogau gage baboraane,

46 zuhi'aḡa'e, ane'a mene edere'ete'e madaḡano bare onaadu aduga boro ha'uma ebu zama tibano mene gauirote'e azaḡani'a radiu'ete'e haba'ano ohoni'uma.

47 Tuḡure vazēḡa'e ane zuhi'a'a nagini urate'ete'e haḡaiḡa edeḡa rehano, mene ruhibine zu haḡaiḡa mene haḡaine, ani'e boune sausauni'uma.

48 U tuḡure vazēḡa'e ane zuhi'a ura mene ederadu ve'oḡa haḡaine, ani'e fa'one tauḡi'uma. Iniu'e Badi'a mazaono'o manohuga boro hidine, Badi'a'a ani gau boro haḡaoga urati'uma.

Mene Uniho Manoḡa Rehano Rovoti'uma
(Mataio 10:34-36)

49 Iesu'a bare ziro, raena'a, "Eḡe'a raha 'adi hufoga radu ire roga mae onairo. Ebu ire roga'e amahi raha 'adi iri radiune matu'i'uma.

50 Rehano e aduga hidite'e bapatizoḡa 'ahoga me'uma zu zamahe'e aduga onamo ḡonaga me'uma.

51 Za'a zamare'etene, eḡe'a raha 'adi uniho manoḡa mae ovairo ga? Mene! Eḡe'a rovoze ḡuzuhoga veize ovairo.

52 Izidiono'o onamo zama moneo ne azaḡa'e rovoti'uma, mazaḡa nu'e eḡe mazao fie'ohe, u nu'e mene fie'ohe. Ne e'e azaḡa'e fu'o reine, zeḡe bo'aḡano rovotadu uḡidu'a 'aheu teiteagiretiti'uma, ga 'aheu'a uḡidu teite agiretiti'uma.

53 A'e mogani'a ubuga teite agiretiti'uma ga ubugani'a moga teite agiretiti'uma. Ebu vi'ani'a aboḡa teite agiretiti'uma ga aboḡani'a vi'a teite agiretiti'uma. Ebu vi'ani'a ubuga inuga teite agiretiti'uma ga ubuga inugani'a i'a vi'a teite agiretiti'uma."

Madaḡa'e Nougenouge Ederi'uma
(Mataio 5:25-26, 16:2-3)

54 Iesu'a vase ḡuḡuvaḡa ziro, raena'a, "Ḡoze'a ḡutanoga horone'etene†, za'a raena'a, 'Irugu'a ru'a'uma.' A hube, irugu'a ru'a'uma.

55 Ebu ohere ḡoze'a bororanadu nahudu'etene‡, za'a raena'a, 'Mada'a hia'uma.' A hube, mada'a hia'uma.

56 Zae, zama guhi azaḡa! Adure zu raha iraḡa horone'etene nagini'a furera'uma zae edeḡa. U izidi madaḡano nagini'a fureru radiu'ete'e mene faine zamare horone'ohe.

† 12:54 Girikio, 'Mada zubure'ete'e moneo ḡoze'a ite'etene' ‡ 12:55 Girikio, 'Za ḡuzu'ono'o zavara horone'etene'

⁵⁷ Zae'a zae bare nagini'e haḡai duduḡa rae mene edere'ohe.

⁵⁸ E hari 'ahoga idani'uma. Ġa'e vaze 'ahoga moni madu mene bare haune, ani'a ḡae kotao oho'ihi radu ani teite onami'uma. E'e zamaḡano ḡanine ge ibio uniho manof'o'i! Mene 'ouGINE, ani'a ḡa kota ibitohau'ete'e vazeḡa 'evorao oho'i'uma, ebu ḡu'a neḡa taufe'ete'e vazeḡa evorao oho'adu ḡu'a neḡano oho'i'uma.

⁵⁹ E hube hune ḡa'ohe, ḡa mene bua'uma onamo ḡae'a ani moni nidu'a bare ha'uma."

13

Sau'a'ono'o Ġihuradu Badi'a Vaḡe Aro'i

¹ E'e madaḡano vaze nu'e Iesu vaḡe aradu niro, raena'a, "Galilea azaḡa nu'e Badi'a dibuo hau radiu'ete'e zamaḡano Pilato, Roma gavana vazeḡa, ani'a uti azaḡa nu tuḡzadu ze zemeha."

² Iesu'a naenaenziro, raena'a, "Za'a zamare'etene, ze sau'a'e Galilea azaḡa nu omo sau'a ro'anoga 'ahine, 'ouge rudaneha rae ra'ohe?"

³ Mene! Eḡe'a zi'ohe, za'e zae sau'anono'o mene ḡihurine, zae zuni zeḡe teige 'ouge ruda'uma.

⁴ Ebu za edeḡa, Siloami haba'ano ne hitagani'a fahanadu vaze 18 rudaro. Za'a zamaretene, ze sau'a'e Ierusalem azaḡa nidu'a sau'a ro'anoga rae ra'ohe?"

⁵ Mene! Eḡe'a zi'ohe, za'e zae sau'anono'o mene ḡihurine, zae zuni 'ouge ruda'uma."

Figi Ireḡa Huga O'o'a Hariḡa Idaniro

⁶ Ebu Iesu'a hari 'ahoga idaniro. "Vaze 'ahogani'a vaini nebaḡano figi ireḡa ḡoraro. E'e enogano, ani'a huga nu re'oga veize onairo, rehano huga'e o'o'a.

⁷ E'ano'o neba ḡiane'ete'e vazeḡa niro, raena'a, 'E muri uḡidu zamaḡano huga re'oga veize ona rehano, huga ni 'ahoga mene horoneha. E'ano'o udi higono'i, mazaḡa haba iriva'one tauge'ohe!"

⁸ Ebu neba ḡiane'ete'e vazeḡani'a naenaenina'a, "Eḡe zuhi'a, ge muri tiba modo'i! Eḡe'a mazaḡano busi mumuḡa teadu ḡiani'uma.

⁹ 'Ougadu muri tiba zamaḡano hudaune manōḡa, u mene hudano'idene, udi higono'i!"

Iesu'a Bana Madaḡano Oda Sau'a Roḡaeḡa Fainiro

¹⁰ Bana Madaḡa 'ahogano Iesu'e nu'onu'o neḡano Badi'a ḡoere ihoze radiunu.

¹¹ E'ea roḡae 'ahogani'a radiunu. Vine sau'a'a ani ragano radu ḡaruga mae beonadu muri 18 mene edau faraunu.

12 Iesu'a ani horonirotene, hunadu Iesu vaḡe onairo. Ebu Iesu niro, raena'a, "Roḡae, ḡa ugi 'ai manoreha."

13 Iesu'a 'evo'a ane rana trio, ebu ani'a zogone edau fararo zu Badi'a matu'oharo.

14 Rehano nu'onu'o neḡa ḡiane'ete'e ḡihi'a'e maḡuniro, mazaḡa Iesu'a Bana Madaḡano ugi roḡaeḡa fainiro. Ani'e vaze ziro, raena'a, "Eme mada 6 zamaḡano gaui'uma. E'ano'o ugi azaḡa'e e'e madaḡano aradu faizi'uma, mene Bana Madaḡano!"

15 Ebu Zuhi'a Boro'a naenaезiro, raena'a, "Zama guhi azaḡa! Za'e Bana Madaḡa madaḡano boromakau zu donikize vu gagoga veize maḡuono'o fui'e buze'ohe.

16 E'e teige, Satani'a roḡae 'adi, Aberahamo mariga, muri 18 ogoru tiro, ebu eḡe'a Bana Madaḡano 'ouge fui'e modiro. E'e haḡai duduḡa haḡaeha!"

17 Ani 'ouge reirotene, maḡunoharote'e azaḡa nidu'a'e mazagaroziro, u vaze ḡuḡuvaḡa nidu'a'e, ane'a haḡai manomano nidu'a haḡairote'e u'ano, matu'iro.

Badi'a'a Ibitozini'ete'e Moneo Ḡoeriro
(Mataio 13:31-33, Mareko 4:30-32)

18 Ebu Iesu'a zina'a, "Badi'a'a ibitozini'eta'e nagini heuḡa? Nagini hina idani'uma?"

19 A'e Guava* maḡa kome'a tiba vaze'a madu nebaḡano ḡorau'ete'e heuḡa. Ebu ḡuhure ire boro radu nini'a rafiū are ezagano kamadu neḡa ogora'uma.

20 Iesu'a bare zina'a, "Badi'a'a ibitozini'eta'a'e nagini hina rae idani'uma?"

21 A'e isiti heuḡa. Roḡae'a isiti tahiḡa madu uvahuḡa ḡehaḡa teite mirune tibune'ohe onamo 'uvahu nidu'a mini'ohe."

Ibiheta Kokosiḡa
(Mataio 7:13-14, 7:21-23)

22 Iesu'e Ierusalemaha'aba'aba' oname'ena'a, haba'aba'ano zu neḡa neḡano ihoze onaminu.

23 Ebu vaze 'ahogani'a ḡadiniro, raena'a, "Zuhi'a Boro, Badi'a'a vaze nu'a da'o sau'aze'ono'o ḡabozi'umahe?" Iesu'a naenaезiro, raena'a,

24 "Ḡabone tuḡutuḡu ibiḡa diuḡihi roidene, ibiheta kokosi'ano diuḡo'i! Eḡe'a zi'ohe, e'e diuḡoga veize inare gauo'i, mazaḡa vaze ḡehaḡa'e e'e diuḡihi ra'ohe rehano, mene idara'uma!"

25 Ne vazegani'a edanadu ibiheta haraune, za'e enonao edanadu toketokeri'uma, raena'a, 'Zuhi'a Boro, ibiheta

* 13:19 Girikio, Fufu

vava'o'i! Rehano ani naenaezi'uma, raena'a, 'E za noumaono'o onata'e aḡu'a.'

26 Ebu za 'ai re'uma, raena'a, 'Eme ḡae teite ogau tiburaunu zu ḡa'e emeḡe ne ibiḡano ihofinu, e'ano'o ḡa'e eme edeḡa!'

27 Rehano ani naenaezi'uma, raena'a, 'Za'e noumano'o onata'e e aḡu'a. Za haḡai sau'a azaḡa, eḡe mazaono'o vaḡino'i!'

28 Ebu Badi'a'a ibitohau'ete'e zamaḡano Aberahamo, Isako, Iakobo zu peroveta azaḡa nidu'ani'a radiu'ete'e horozu'uma, u za'e enona be'a ḡiaze mode tauḡi'uma. Ebu za'e nia'uma zu maḡunadu ḡononeze atiti'uma.

29 Iuda mene azaḡani'a naenaono'o onadu Badi'a'a ibitohau'ete'e zamaḡano ehoradu ogau tibura'uma.

30 Ḡiano'i! Ibite'ete'e azaḡa'e vesi'uma, ebu vesi'ete'e azaḡa'e ibiti'uma.

Iesu'a Ierusalem a Haba'a U'ano Niaro
(Mataio 23:37-39)

31 E'e madaḡano Farisea azaḡa nu'a Iesu vaḡe onadu niro, raena'a, "'Adano'o vaḡinadu haba 'ahoga onamo'i, mazaḡa kini Heroda'e ḡa ḡamihi ra'ohe!"

32 Iesu'a naenaenziro, raena'a, "Ani'e butu ḡuniḡa so'oso'oḡa heuḡa. Ani onamadu 'ahige no'i, 'E mada mene faḡano vine sau'a hegoze buzi'uma zu ugi azaḡa faizi'uma, ebu hena eḡe gau nidu'a haḡae hauḡi'uma.

33 Nagini'a eḡe mazao furera'uma rehano, e'e izidi oname madaḡano Ierusalem a Haba'a onami'uma. Mazaḡa peroveta azaḡa'e Ierusalem a Haba'a enogano mene ruda'uma.

34 O, Ierusalem azaḡa, Ierusalem azaḡa! Zae'a peroveta azaḡa zimiro zu Badi'a'a tuḡuzirote'e azaḡa hadi hina zimi ruzi. Kokoroku'a isaḡa zamaḡano ubuga gugube'ete'e teige, e'e mada ḡehaḡa zae tauḡihi reiro, rehano za'e mene uratinu!

35 E'ano'o ḡiano'i, neze fahi'uma! Ebu za'e eḡe mene bare horohi'uma onamo zae'a raena'a, 'Zuhi'a Boro niḡano onae'ete'e vazeḡa mae ḡihino'i!"

14

Iesu'a Bana Madaḡano Ugi Vazeḡa Fainiro

1 Bana Madaḡa 'ahogano Iesu'a Farisea azaḡa ibitozini'ete'e vazeḡa neo ogomu anoga veize onamiro. Ebu vazevaze'a ani uhiḡano ḡiaḡianiro.

2 E'ea Iesu zamao vase 'ahoga'e ahi'a uginadu menoga radiunu.

³ Ebu Iesu'a Mose goro ihoze'ete'e azaḡa zu Farisea azaḡa ḡadiziro, raena'a, "Za'a zamare'etene Bana Madaḡano ugi vazeḡa fainoga idaḡa ga mene?"

⁴ Ze'a mene naenaeniro. Iesu'a 'evo'a ugi vazeḡa obone'ena'a, fainadu tuḡune vaḡiniro.

⁵ Ebu Iesu'a zina'a, "Zae bo'aḡano Bana Madaḡano iniu ubuga ga boromakau'a idu zamaḡa ovoine, ḡarihe mae ḡihini'uma ga mene?"

⁶ Ze'e mene bare naenaeniro.

Haḡai Ovoroga Haḡao'i

⁷ Iesu'a huzirote'e azaḡa hitana ehorogano ehoroga horozitotene, ani'a hari 'ahoga idaniro, raena'a,

⁸ "Vaze 'ahogani'a hahu muḡa auḡoga veize ḡa huḡadine, hitana ehorogano ago ehoroi'!

⁹ Mazaḡa ufeta hitaga vazeḡa zuni hunine, ḡanine huzate'e vazeḡani'a onadu ḡani'uma, raena'a, 'Ḡa ehoru haba'a vaze 'adi hano'i!' 'Ougine ḡa'e nouge rae zamari'uma? E'e bone mazagaroadu raha ehoroga vaḡe onami'uma.

¹⁰ E'ano'o muie'ete'e vazeḡani'a huḡado'idene, raha ehorogano ehoroi'! 'Ougine, mui haḡae'ete'e vazeḡani'a horoadu ḡa vaḡe ari'uma. Ebu ḡa'ena'a, 'Vazehe, iḡunadu hitana ehorogano ehoroi'! 'Ougadu ḡae teite huzate'e azaḡani'a ḡa nigu'i'uma.

¹¹ Iniu vaze ane'a bare niḡa mae itine, ani'e mae ovoi'uma, u iniu vaze ane'a bare niḡa mae ovoine, ani'e mae ḡihini'uma."

¹² Ebu Iesu'a vaetadu ani hunirote'e vazeḡa e'e niro, raena'a, "Ogomu ga mui veize huzo'idene, vazeḡo, negoḡo, nabugo ga ḡae uhiḡano radiu'ete'e ma'ora azaḡa ago huzoi'! 'Ougine ze'a ḡa bare naenae'e huḡadi'uma.

¹³ Rehano ḡa muio'idene, zahara azaḡa, oda sau'a azaḡa, edanoga mene idaḡa azaḡa ebu ubumaze kuruḡa azaḡa huzoi'!

¹⁴ 'Ougine za'e Badi'a'a manohuga zini'uma. Mazaḡa ze'e baronoga'e mene idaḡa 'ahine, duduḡa azaḡani'a bare ḡabode iḡune'ete'e madaḡano, ḡa'e Badi'a'a naeḡa ḡani'uma."

Mui Boro Hariḡa Idaniro

(Mataio 22:1-10)

¹⁵ Iesu teite ogau radirote'e vazeḡa 'ahogani'a Iesu ḡoere igirotene, ani Iesu niro, raena'a, "Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'ano ogau tiburute'e azaḡa'e matui'uma!"

¹⁶ Ebu Iesu'a hari 'ahoga idaniro, nina'a, "Mada 'ahogano vaze 'ahogani'a mui boro ruhibadu vaze ḡehaḡa huziro.

17 Mui madaḡa reirotene, ani tuḡure vazeḡa'e huzirote'e azaḡa mazao tuḡunadu 'ahige ziro. 'Mui boro veize ḡau nidu'a ruhina 'ahine, za'e nidu'a, izidi aro'i!'

18 Ebu tuḡure vazeḡa'e 'ouge ḡoeriro, rehano ze tiba tiba'e ḡoere nufenufiro. Ibite nirote'e vazeḡani'a raena'a, 'E haba iziga hoiteha, e'ano'o e e'e ḡiani onamihi. E mene amate'e moneo ago maḡuno'i!'

19 Ebu vaze 'ahogani'a raena'a, 'E boromakau 10 hoiteha. E'ano'o e ze manoga ga mene rae tuhune nurihi. E mene amate'e moneo ago maḡuno'i!'

20 Ebu vaze 'ahogani'a raena'a, 'E izidu'u hahureha, e'ano'o e mene ami'uma.'

21 Tuḡure vazeḡa ani'e bare onamadu ze'a reirote'e ḡoe'a zuhi'aḡa ihoniro. Ani'a ihonirotene mui vazeḡa'e maḡune rudaro ebu tuḡure vazeḡa niro, raena'a, 'Ne ibiḡano zu ibi kokosiḡano ḡarihe onamadu zahara azaḡa, oda sau'a azaḡa, ubumaze kuruḡa azaḡa zu edanoga mene idaḡa azaḡa huzo'i!'

22 Tuḡure vazeḡa onamadu 'ouge haḡairo. Ebu bare onaadu zuhi'aḡa niro, raena'a, 'Zuhi'a, ḡa'a ehate'e ḡauḡa haḡaeha, rehano ne ize mene iriva'eha.'

23 Zuhi'aḡani'a tuḡure vazeḡa niro, raena'a, 'Ibi boro zu maḡa neḡa ibiḡano buau onamadu vaze vaḡo'i ebu tutuze aro'i! Vaze hina eḡe ne iriva'o'no'i!'

24 Ḡiano'i! Eḡe'a ibite mui veize huzirote'e azaḡa nidu'a'e, eḡe mui tahiḡa zu mene auḡi'uma."

Iesu Hegote'ete'e Ibiḡa

(Mataio 5:13, Mareko 9:50)

25 Mada 'ahogano vaze ḡuḡuvaḡa hune'a Iesu ḡaruna hegotinu. Ebu Iesu'a vaetadu ziro, raena'a,

26 "Iniu'a eḡe ḡaruna hegotoga urato'idene, eḡe zamare borof'o'i! Moḡa zu vi'a, inuḡa zu ubuga, negoḡa zu ezeḡa, ebu ḡaboneḡa zuni ago zamare borof'o'i! 'Ouge haḡaine, ani'e eḡe tahi'a rae re'uma.

27 Iniu'a ane satauro odohadu eḡe ḡaruna mene hegotine, ani'e eḡe mene tahi'a rae re'uma.

28 E hari 'ahoga idani'uma. Zae bo'aḡano, vaze 'ahogani'a ne hitaḡa ogoranoga uratine, ibite geno ehoradu moni nugu hina ogoru hauḡi'uma rae ḡiani'uma. Zu ani moniḡa'e ne e'e ogoranoga veize idaḡa ga mene rae ḡiani'uma.

29 Iḡite ohonadu mene ogoru hauḡine, vaze ḡehaḡani'a e'e horonadu ḡiriho ha'uma.

30 Ze'e raena'a, 'Vaze 'adi'e ne ohoniro, rehano hauḡoga'e mene idaraneha!'

³¹ Ebu kini 'ahogani'a kini 'ahoga teite uti onamine, ani ibite geno ehoradu zamare'ena'a, 'Eġe uti azaġa'e 10,000 ebu 'ahoga uti azaġa'e 20,000. E'e kiniġa teite utitine, ani vitini'uma ga mene?' rae ġiani'uma.

³² Ani vitinoga mene idaġa reine, kiniġa e'e ize faġano, ani teite uniho manoġa mouga veize hari odohe dure'ete'e vazega tuġuni'uma.

³³ E'e teige, zae bo'aġano iniu vase ane ġau nidu'a hune modoga moneo ibite mene zamarine, ani'e eġe tahi'a rae mene re'uma."

³⁴ Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Za'e dama heuġa. Dama'e manoġa, rehano inigani'a dauġine, nougenouge damaġa bare haġai'uma?

³⁵ Damaġa mene bare haġaine, raha ga ogomu ġuhune'ete'e busiġa'e mene manoġa, e'ano'o mae modi'uma. Za teġazeta ro'idene, eġe ġoere faifaine abito'!"

15

Mamoe'a Dauġirote'e Hariġa Idaidaġa

(Mataio 18:12-14)

¹ Mada 'ahogano takesi azaġa ebu haġai sau'a azaġani'a nu'oranadu Iesu ġoere abitinu.

² Rehano Farisea azaġa ebu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa ze mene matuiro ebu ufeta ġoereriro, raena'a, "Iesu'e haġai sau'a haġae'ete'e azaġa mae zouze'ohe ebu zeġe teite ogau tiburu'ohe."

³ Ebu Iesu'a hari 'ahoga idaniri.

⁴ "Zae bo'aġano vase 'ahoga'e mamoe'ġa 100, rehano tibani'a dauġine, ani'e mamoe' 99 haba boha'a nobe'a modadu dauġoga mamoe'ġa vaġe ragavi'uma.

⁵ Ani horone meine, ani matu'e rudanadu mae ane herao ti'uma.

⁶ Ebu ani bare ne onamadu ane vase, negoġa zu nabuga huze nu'ozi'uma. Ebu ra'ena'a, 'E'e eġe mamoe' dauġoga ġauġa horoneha, e'ano'o eġe teite matuihi!"

⁷ E zi'ohe. Hari e'e teige, haġai sau'a vazega tiba'e ane sau'a'ono'o ġihurine, adureo ani mazao ufeta matu'i'uma. Sau'a'ono'o ġihuri'uma haġaiġa o'o'a ra'ete'e duduġa azaġa 99 vitizi'uma."

Moni'a Dauġirote'e Hari Idaidaġa

⁸ Iesu'a hari 'ahoga idaniri, raena'a, "Roġae 'ahoga'e moniġa nidu'a* 10, rehano tibani'a dauġine, ani nagini haġai'uma? Ani ihureġa tinadu ne fode'ena'a, haba nidu'a faine ġiane vaġi'uma.

* 15:8 Girikio, '10 Derakema', Derakema tiba'e mada tiba gau naeġa

⁹ Ebu horone meine, ane vase, negoġa zu nabuga huzadu zina'a, 'Eġe'a daunirote'e moni tiba vaġe horoneha, e'ano'o eġe teite matu'ihii!

¹⁰ E za zi'ohe. E'e teiġe, Exhaġai sau'a vazega tibani'a ane sau'a'ono'o ġihurine, Badi'a tuġure viga'e matu'i'uma."

Ubugani'a Dauġirote'e Hari Idaidaġa

¹¹ Ebu Iesu'a hari 'ahoga bare idaniro. "Vaze 'ahogani'a ubuga 'aheu teite radiunu.

¹² Mada 'ahogano ubuga veġani'a moga niro, raena'a, 'Mama, ġae toheġo zamaġano eini'uma ġau nidu'a 'ai eno'ii!' Ebu mogani'a ane ġau ubuga 'aheu veize a'anadu ziniro.

¹³ Mada nu ġarugano, ubuga veġani'a ġauġa nidu'a nu'onadu haba faġa vaġine onamiro. Ebu e'ea ani mene faine zamaradu moniġa au tauġe'ena'a nidu'a modiro.

¹⁴ Ani moniġa nidu'a mode hauġirotene, e'e haba'ano zahara boro'a buaro ebu ani vinine runiro.

¹⁵ E'ano'o ani gauoga veize e'e haba'a vazega 'ahoga vaġe onamiro, ebu vazega'ani'a ani haba boha'ano aba taufe'ete'e gauġa haro.

¹⁶ Ani e'ea vinine runadu ani ura boro'e aba ogomu atihi reinu, rehano vase 'ahogani'a ogomu 'ahoga mene haro.

¹⁷ Gonagano zamaġani'a bohatanadu ani ane bare reiro, raena'a, 'Eġe mama veize gaue'ete'e azaġa'e ogomuze ġehaġa bagaġa, u e'e ahama vinihe ruhe'ohe.

¹⁸ E mama vaġe bare onami'uma ebu 'ahige ni'uma. "Mama, e'e ġa zu Badi'a mazao haġai sau'a haġaeha.

¹⁹ E'ano'o e ġae ubugo rae ago huho'i, rehano ġae veize gaue'ete'e azaġa teiġe huho'ii!"

²⁰ 'Ouge rae zamaradu ani iġunadu moga vaġe bare onamiro.

Ani ize faġano onairotene, mogani'a horoniro. Ani'e vetuġaneadu ani ubuga 'u'a dure onamiro ebu ahainadu fura'iniro.

²¹ Ubugani'a moga niro, raena'a, 'Mama, e'e Badi'a zu ġa mazao haġai sau'a haġaeha, e'ano'o e ġae ubugo rae ago huho'ii!

²² Rehano mogani'a tuġure azaġa zina'a, 'Dabua manoga ġarihe odohe aradu vidanohano'ii! 'Evore adiriġa redohano'ii, zu tamaka redohano'ii!

²³ Ebu boromakau modohuġa iġa reite'e odohe aradu mano'ii! Eme au matu'ii'hi!

²⁴ Mazaġa e ubude 'ahi'e rudaro ebu bare ġabodeha, ani dauġiro ebu bare horone maha! E'ano'o tuġure azaġani'a ani'a reirote'e ġauġa nidu'a haġairo. Ebu mui boro haġadu zeġe nidu'a matue tiburaro.

25 E'e zamaḡano ubuga ibi'ani'a mebao gaue radiunu. Ani ne u'a bare onamadu uhiḡano feurirotene, muie haraōḡa igiro.

26 Ebu ani tuḡure vazēḡa 'ahoga hunadu nagini'a fur-eranate'e ḡadiniro.

27 Tuḡure vazēḡani'a naenaenina'a, 'Negoōḡo ani manōḡa bare feureha, e'ano'o mogo'a boromakau modohuḡa iga manadu mui boro haḡaeha.'

28 'Ouge reirotene ubuga ibi'a ani maḡune rudaro ebu ne zamaḡa diuḡoga mene uratiro.

Ebu mogani'a buanadu uminiro, raena'a, 'Ne diuḡadu eḡe teite muio matui'hi!'

29 Rehano ani'a naenaenina'a, 'Mama, zamaro'! E muri ḡehaḡa tuḡure vazēḡa teige ḡae veize gau'e onae'ohe zu ḡae ḡoere mene hezahohaunu. Rehano e'e eḡe vazehē duḡuru teite matu'u veize ḡae'a gouti ubuga tiba zu mene maro.

30 U ubugo aha'a ubuma ḡezo haḡaiḡano ḡae moni mode hauḡadu ne u'a bare onatene, ḡa boromakau modohuḡa iga mano haneha!'

31 Ebu mogani'a niro, raena'a, 'Eḡe ubude! Ḡa mada nidu'a eḡe teite radiu'ohe, e'ano'o e ḡau nidu'a'e ḡae veize.

32 U negoōḡo ani'e rudaro ebu bare ḡabodeha, zu dauḡiro ebu bare horoneha. E'ano'o emeḡe'a mui haḡadu matu'i'uma!'"

16

Ma'ora Vazēḡa Ḡau Taufē'ete'e Vazēḡa Hari Idaidaḡa

1 Iesu'a ane tahi'atahi'a hari 'adi idaniro. "Ma'ora vazēḡa ḡau nidu'a tafe'ete'e vazēḡani'a radiunu. Mada 'ahogano ma'ora vase e'e'a ane ḡau tafe'ete'e vazēḡani'a ani moni au hauḡinite'e igiro.

2 'Ougadu ma'ora vazēḡa'e ani hunadu niro, raena'a, 'Ḡae moneo hari egata'e hubehehe? Ga'a eḡe moni hina nougenouge gauinite'e faine me'odono'i, mazaḡa ḡa'e eḡe ḡau mene bare tafi'uma!'

3 'Ouge nirotene, ani'a ane bare reiro, raena'a, 'Eḡe zuhi'a'a gauono'o mae vaḡiheha. E izidi nougi'uma? E ahiri gauḡa moneo inarahe 'o'o'a zu moni umidoga mazagarohē'ohe.

4 O, e nougi'uma'e edereha! 'Ahige haḡaine, gau 'ahi modi'uma rehano, vazevaze'a zeḡe neo huhe zouhi'uma.'

5 'Ougadu ani'a ane zuhi'a ḡau meirote'e azaḡa tiba tiba huziro. Ebu ani'a zeḡe bo'aḡano vase tiba ḡadiniro, raena'a, 'Ḡa'a eḡe zuhi'a ḡau'e nugu meiro?'

⁶ Vaze e'e naenaenina'a, 'E olive dehoroga 800 galeni meiro.' Gau taufe'ete'e vaze'a niro. 'Gae'a meirote'e umine meirote'e so'aga mo'i, ebu ehoradu 400 galeni'ga rae bare mirihe to'i!

⁷ Ebu hena vaze 'ahoga gadiniro. 'Ga ege zuhi'a gau nugu meiro?' Vaze e'e'a naenaenina'a, '100 vuidi baige boro meiro.' Ani'a niro. 'Gae so'a madu 80 baige rae bare mirihe to'i!

⁸ Ma'ora vaze'gani'a ani gau taufe'ete'e vaze'gani'a nagini ha'gairote'e igirotene, ani guriro vaze'ga rehano, niguniro, maza'ga ha'gaiga'e huhuza'ga."

Iesu'a reiro, raena'a, "E'e teige, raha adao Badi'a agu'a aza'ga'e ze'ge veize gauoga ufeta huhuza'ga. Aga'ga aza'ga vitize'ohe.

⁹ Ege'a zi'ohe, za'e raha ada gau madu vaze danazo'i zu ze teite vazetito'i! Gau'go nidu'a hau'gadu zae zu rudaune, za'e tugutu'gu haba'a mae zouzi'uma.

¹⁰ Iniu'a gau kome'ga veize ane zama hina faine ha'gaine, gau boro zuni 'ouge ha'gai'uma. U iniu'a gau kome'ano guririne, gau boro zuni guriri'uma.

¹¹ Ebu za'a rahao ada gau mene faine odohe gauine, Badi'a'ono'o vine ma'ora'ga huga mene me'uma.

¹² Za vaze nu gau mene faine odohe gauine, zae gauga mene me'uma.

¹³ Tugure vaze'ga'e zuhi'a 'aheu veize gauoga mene ida'ga. 'Ougine ani 'ahoga'e zamari'uma, u 'ahoga'e he'ehe'eni'uma. Ebu 'ahoga veize faine gaui'uma, u 'ahoga'e turuni'uma. E'e teige, za'e Badi'a ebu moni veize gauoga mene ida'ga."

¹⁴ Farisea aza'ga'e moni zamare borofe'ete'e u'ano, Iesu goere igirotene, ze Iesu e'gofoharo.

¹⁵ 'Ougadu Iesu'a ziro, raena'a, "Vaze ubumao za'e zae'a bare duduga ra'ohe, rehano Badi'a'e zae zama'e sau'a rae ede'ga. Vaze'a gau boro ra'ete'e gauga'e, Badi'a'a agirohau'ena'a mene urate'ohe.

¹⁶ Ioane Babatiso'a izema onairote'e mada'gano, Mose goro goe'a zu peroveta aza'gani'a mirihirote'e goe'a vaze ibitoziniro. E'e garugano Badi'a hari mano'ga'e ege'a haram'e'ohe, ebu vaze geha'ga'e Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a diugoga veize inare'ohe.

¹⁷ Adure zu raha'e dau'gi'uma, rehano Mose goro goe'a kome'a hune zuni mene dau'gi'uma.

¹⁸ Mose goro goe'a 'ahoga idani'uma. Hahu ohoze'a inuga modadu ro'gae 'ahoga teite hahurine, ani'e daro'e'ohe. Ebu ohoze 'ahoga'e i'ani'a modirote'e ro'gae'ga teite hahurine, ani zuni daro'e'ohe."

Ma'ora Vazeġa ebu Lazaro

19 Iesu'a hari 'ahoga idaniro, raena'a, "Ma'ora vazeġa 'ahogani'a radiunu. Ani dabua miriġa manoġa vidaunu zu mada nidu'a ani ogomu manoġa aunu ebu ne manoġa huneo radiunu.

20 U ani ne ġabiriġa ibihetaġano zahara vazeġa niġa Lazaro'a radiunu. Ani ahiri'e idiri ġunuġa.

21 Ani ma'ora vazeġani'a fatao oganadu mumuġani'a rururaudote'e ufe atihi reinu. Rehano ġuni'a aradu ane idiri ubidinu.

22 Ġonagano Lazaro'a rudarotene tuġure viga'a ovadu Aberahamo vaġe zamahu itiro. Ebu ma'ora vazeġa zuni rudanadu guriro.

23 Ma'ora vazeġa viga'e rune haba'a onamadu ani e'ea huau ġaniġanau'ena'a ite ehamaro, ebu faġano Aberahamo babaġano Lazaro horoniro.

24 'Ougadu ani'a huario, raena'a, 'Aberahamo, mama! Eġe vetuġaho'i! Lazaro tuġunadu ane 'evo'a hudu'a vuo taradu mazanehe amunano'i! E ire roga duhuġa zamaġano gigi'a boro hide'ohe!

25 Rehano Aberahamo'a naenaeni, raena'a, 'Ubude, ġa 'ahi zamaro'i! Ġa'a rahao ġabode radiudote'e madaġano ġau manomano hidinu, u Lazaro ani aduga hidinu. 'Ahine Lazaro ani izidi aha matu'e rudau'ohe, u ġa'e gigi'a hide'ohe.

26 Ġau 'ahoga zuni 'ahi e'e, emeġe bo'aġano'e dofara boro. Vaze 'ahoga ahano'o ġa mone fare amoga mene idaġa, ebu eme none fare aroga mene idaġa.'

27 'Ouge reirotene, ma'ora vazeġani'a naenaeni. 'Mama Aberahamo, e ġa umi'e'ohe. Lazaro eġe ne tuġune onamo'i!

28 E negohe nidu'a fu'o. Ze rudaune aduga hide'ete'e haba'a 'ahi mene aroga veize, Lazaro ane onamadu eġe'a aha gigi'a hide'ete'e ihozi'uma.'

29 Rehano Aberahamo'a nina'a, 'E 'ouge mene haġai'uma, mazaġa Mose zu peroveta azaġa miriho'e e'e radiu'ohe. Ze uratine mirihoġa e'e me'odi'uma ebu e'e moneo ederi'uma.'

30 Ebu ani nina'a, 'O mene, mama Aberahamo! Vaze 'ahoga runeono'o zeġe vaġe tuġunine, ze'e haġai sau'anono'o ġihuri'uma.'

31 Rehano Aberahamo'a niro. 'Ze Mose zu peroveta azaġa mene egozine, runeono'o ġabode iġune'ete'e vazeġa zuni mene hune egoha'uma.'"

17

*Iesu'a Sau'a Rae Mode'ete'e zu Fiie'ete'e Ihoziro
(Mataio 18:6-7, 21:22, Mareko 9:42)*

¹ Mada 'ahogano Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, "Vaze sau'a moneo tutuze'ete'e'e gāuḡa'e mada nidu'a furera'uma, rehano vaze haḡai sau'ano tutuze'ete'e vazeḡa'e, fase vetuḡaḡa, aduga hidi'uma.

² Ani'a kome'a kome'a bo'aḡano tibani zu sau'ano tutune ihonine, e'e vazeḡa'e hadi horeḡa unuḡano aute varahadu davarao feunine'e manōḡa.

³ E'ano'o tohutoho'i! Ekalesia nabugo'a sau'a haḡao'idene, riḡa ḡoreno'i, raena'a, 'Ġa ve'oreha haḡai sau'a ago haḡao'i!' Ebu ani haḡai sau'anono'o ḡihuro'idene, sau'aḡa rae modo'i!

⁴ Ani'a mada tiba zamaḡano ḡae 7 sau'a ḡae mazao haḡaine zu ḡae 7 bare onaadu 'E ḡa mazao haḡai sau'a haḡaeha,' rae ro'idene, ane sau'a aḡutu modo'i!"

⁵ Mada 'ahogano apostolo azaḡani'a Zuhi'a Boro niro, raena'a, "Eme ḡa mazao fiie'ete'e ufeta borofoi!"

⁶ Zuhi'a Boro'a naenaezina'a, "Za'a eḡe mazao fie'eta'a'e fufu maḡa kome'a tiba heuḡa rehano, za'a Irimo ireḡa nina'a, 'Irimo ire, ḡae'a bare taigota iḡunadu davarao ḡuhuro'i,' rae reine, ani za ḡoere egozini'uma."

⁷ Iesu'a bare zina'a, "Zae bo'aḡano vaze 'ahogani'a tuḡure vazeḡa 'ahogaḡeta reine, tuḡure vazeḡa e'e'a mebao raha houni'uma ga mamoe taufi'uma. Ebu gauono'o bare onaine, ane zuhi'a'a 'ahige re'umahe, 'Aro'i, ehoradu ogano'i'? Mene!

⁸ Ani zuhi'a'a 'ahige re'uma, raena'a, 'Eḡe veize ḡorava ogomuḡa ḡoroho'i, dabarano'i, ebu e ibite oga'uma zamaḡano danaho'i! E'e ḡaruganobu'u ḡa'a ogano'i!"

⁹ Ebu tuḡure vazeḡa'e gau haḡate'e veize ani zuhi'a'a manōḡa tauḡi rae mene ni'uma.

¹⁰ E'ano'o za zuni Badi'a'a zeate'e gauḡa haḡae hauḡo'idene, za 'ahige ro'i, 'Eme tuḡure azaḡa roḡeḡa. Eme'e gau'e tauḡeha.'"

Lefera Azaḡa 10 Manoziro

¹¹ Iesu ani Ierusalemaha'aba'a u'a onaminu. Ebu ani Samaria zu Galilea haba'a nemaḡano onamiro.

¹² Ani de'e haba'ano ne 'ahoga diuḡirotene, lefera azaḡa 10 faḡano edanadu Iesu horoniro.

¹³ Ebu ḡihau huario, raena'a, "Zuhi'a Boro Iesu, eme vetuḡafadu dehefe faifo'i!"

¹⁴ Iesu'a horozadu ziro, raena'a, "Badi'a dibu'o hau'ete'e azaḡa vaḡe onamo'i, ebu ahirize ihozo'i! Ze'a za manora ga mene rae ḡiazi'uma." Ebu ze ibio oname'ete'e zamaḡano, leferaze'a deheru manoriro.

15 Vaze tiba'e leferagani'a manoroga horonirotene, Iesu vage bare onadu ghau huau'ena'a, Badi'a niga niguniro.

16 Vaze 'adi'e Samaria vazeḡa. Ani Iesu oda babaḡano rahao owoe ḡuguradu niro, raena'a, "Zuhi'a Boro, ḡa'a deheheha! Manoga taugi!"

17 Ebu Iesu'a ḡadiniro, raena'a, "E vaze 10 dehe faizeha, rehano vaze 9 nou'e'e?"

18 Iuda mene vazeḡa ḡa'a da'o baradu Badi'a nigunahehe?"

19 Ebu Iesu'a vaze e'e niro, raena'a, "Iḡune edanadu onamo'i! ḡae'a eḡe mazao fie'ete'e'a ḡabo'eha."

Badi'a'a Ibitohau'ete'e Haba'a Ihoziro
(Mataio 24:23-28, 24:37-41)

20 Mada 'ahogano Farisea azaḡani'a Iesu ḡadiniro, raena'a, "Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a'e nani'a ari'uma?" Iesu'a naenaenziro. "Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a'e onae'ete'e vaze'a ubumaze hina ḡianoga mene idaḡa.

21 'Ani ahama ra'ohe,' ga 'Ani omoa ra'ohe,' de'uge mene rae re'uma, mazaḡa Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a'e zae bo'aḡano* radiu'ohe."

22 Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, "Za'a zazore mone mada 'ahogano, eḡe, Vaze Ubuga ḡiahihi re'uma, rehano za'e e mene ḡorohi'uma.

23 Vaze'a raena'a, 'ḡiano'i, Iesu omo'e'e' ga 'Iesu 'ahi'e'e,' rae zo'idene, ago buau onamo'i zu ago hegoto'i!

24 E, Vaze Ubugani'a bare onaine, vaze nidu'a hune'a horohi'uma. A'e, viri'a vazahadu adure nae ruganono'o nae ruga aganadu vaze nidu'a horone'ete'e heuḡa.

25 Rehano e'e ḡauḡa izema fureranogano, e'e aduga ḡehaḡa hidi'uma zu izidi azaḡani'a eḡe hezahohi'uma.

26 Eḡe, Vaze Ubugani'a bare onai'uma madaḡano'e vaze-vaze'a Noa madaḡano haḡainute'e teigi'uma.

27 E'e madaḡano vazevaze'a radiunute'e radoneḡano ogaunu, gagu zu hahurinu onamo Noa'a ḡasi boro diuḡiro. 'Ougadu zobo'a onaadu zeḡe nidu'a ruize hauḡiro.

28 Ebu eḡe, Vaze Ubugani'a bare onai'uma madaḡano'e vazevaze'a Lota madaḡano haḡainute'e teigi'uma. Zeḡe'a radiunute'e radoneḡano ogaunu, gagu, maketinu, hihinu ebu neze ogoraunu.

29 Rehano Lota'a Sodoma haba'a mode iḡunirotene, ire roga zu ire roga hadiḡani'a adureono'o iruḡu teige rururu ovoiro ebu nidu'a hune ruize hauḡiro.

30 Eḡe, Vaze Ubugani'a adureono'o bare onaine, a'e e'e madaḡa teigi'uma.

* 17:21 zae zamaḡano

31 E'e madaḡano iniu'a ne enona radiu'ete'e vazega'e ḡauḡa mouga veize neḡa mene diuḡi'uma! Meba zamaḡano hihe'ete'e vazega zuni neḡa mene bare onami'uma!

32 Nugo zamaro'i, Lota inuga'e nougadu rudaro!

33 Iniu vase ane ḡabone obone giganine, ani ḡabone tuḡutuḡu mene hidi'uma. Rehano iniu vase ane ḡabone eḡe 'uano ahetine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma.

34 E zi'ohe, e'e bare onaite'e ohe'ano vase 'aheu'e evane tibano bazi'uma. E'e zamaḡano 'ahoga'e zamaha'uma, u 'ahoga'e mode iḡuni'uma.

35 Roḡae 'aheu'e uvahu mirune radi'u'ete'e zamaḡano, 'ahoga'e zamaha'uma, u 'ahoga'e mode iḡuni'uma†."

37 Ebu ane tahi'atahi'a'a ḡadiniro, raena'a, "Zuhi'a Boro, 'ahi'e nouma furera'uma?" Iesu'a naenaeziro. "Nagini'a rudanate'e haba'ano gaoza'a nu'ora'uma."

18

Ḡozoba'a Bare Bare Uminirote'e Hari Idaidaḡa

1 Mada 'ahogano Iesu ane tahi'atahi'a'a kuruo iḡaiḡa kuranoga zu mene ahetoga veize hari 'ahoga idaniro.

2 Ani raena'a, "Haba 'ahogano kota ibitohau'ete'e vazega 'ahogani'a radiunu. Ani'e Badi'a mene rihoninu zu vase mene gubazinu.

3 E'e haba'ano ḡozoba 'ahogani'a zuni radiunu. Ani mada nidu'a bare bare kota ibitohau'ete'e vazega vaḡe onamadu niro, raena'a, 'Eḡe agire vazega'a eḡe mazao haḡairote'e haḡaiḡa'e mene duduḡa. E'ano'o ḡa ani mazao nagini'e haḡai duduḡa ihono'i!

4 Kota ibitohau'ete'e vazega ani faḡa hune ḡozoba e'e dananoga mene uratiro. Rehano vesu'u ani ane'a bare raena'a, 'E Badi'a mene rihone'ohe zu vase mene gubaze'ohe.

5 Rehano ḡozoba ada'a, e ufeta ḡunuḡuhe'ohe! E'ano'o e ani kota abiti'uma ebu ani'e duduḡa rae ni'uma. 'Ouge mene haḡaine, ani bare bare onaadu ihi'uma ebu e fuḡofuḡohe ruhi'uma!"

6 Ebu Zuhi'a Boro'a raena'a, "Kota ibitohau'ete'e vazega ani zuni mene duduḡa vazega. Rehano ani'a nagini ra'ete'e faine abito'i!

7 Badi'a'e, ane'a ohotirote'e azaḡani'a ohere zu madai ani uminine, ani zogone nagini duduḡa ra'ete'e ḡauḡa zini'uma ebu danazoga'e mene sasi'uma.

† 17:35 Mirihe farirote'e 'ahoga'e v. 36 'ahige ra'ohe, 'Ohoze 'aheu'a mebao gau'ete'e zamaḡano, 'ahoga'e zamaha'uma, u 'ahoga'e mode iḡui'uma.'

⁸ E zi'ohe, Badi'a'a nagini duduḡa ra'ete'e ḡauḡa ḡarihe zini'uma. Rehano eḡe, Vaze Ubugani'a bare onai'uma madaḡano, Badi'a mazao fie'ete'e vaze nu horozi'uma ga mene?"

Farisea Vazeḡa zu Takesi Ufe'ete'e Vazeḡa

⁹ Iesu'a zeḡe'a zeḡe bare duduḡa rae ra'ete'e zu vaze edeze ḡahize'ete'e azaḡa mazao hari 'ahoga idaniro.

¹⁰ Ani raena'a, "Mada 'ahogano vaze 'aheu, Farisea vazeḡa zu takesi vazeḡani'a kuranoga radu kuru neḡa itiro.

¹¹ Ebu Farisea vazeḡani'a edanadu 'ahige kuraro, raena'a, 'Badi'a, manoga tauḡi! Mazaḡa e'e vaze sau'azeta nu, a'e ḡonore azaḡa, haḡai sau'a azaḡa ebu ubuma ḡezo azaḡa mene heuḡa. Takesi ufe'ete'e vazeḡa omo zu mene heuḡa!

¹² Fura tiba zamaḡano, e ḡae 'aheu zaḡozaḡe'ohe zu e'e hide'ete'e ḡauḡa nidu'a zamaḡano gaubanana tiba ḡa ḡane'ohe.'

¹³ U takesi vazeḡa ani faḡano edaro. Ani adure ḡoha zu mene ite ehamanadu 'u'uga fa'ofa'one'ena'a kuraro, raena'a, 'Badi'a, e'e sau'a vazeḡa, vetuḡaho'il'"

¹⁴ Ebu Iesu'a raena'a, "E zi'ohe, Badi'a'a Farisea vazeḡa'e mene duduḡa reiro. Rehano takesi vazeḡa ani duduḡa radu ani neḡa onamiro. Iniu vaze ane'a bare niḡa mae itine, Badi'a'a niḡa mae ovoi'uma, rehano iniu vaze ane'a bare niḡa mae ovoine, Badi'a'a niḡa mae iti'uma."

Iesu zu Tahia Kome'a Kome'a

(Mataio 19:13-15, Mareko 10:13-16)

¹⁵ Mada 'ahogano vaze nu'a zeḡe tahia kome'a kome'a tutuze Iesu vaḡe ariro, mazaḡa Iesu'a 'evo'a zeḡe rana touga uratiro. Rehano ani tahia'tahia'a tutuze arirote'e azaḡa roziro.

¹⁶ Rehano Iesu'a tahia kome'a kome'a huziro ebu vaze e'ea zina'a, "Tahia kome'a kome'a eḡe vaḡe tuḡuzo'i, zu ago gararo'i! Mazaḡa Badi'a'a ibitohau'ete'e vazeḡa'e, tahia kome'akome'a teige Badi'a ḡoere igi'ete'e vazeḡa.

¹⁷ E hube hune zi'ohe. Tahia kome'a teige, iniu'a Badi'a'a ibitohau'ete'e mene mae ḡihinine, ani Badi'a'a ani mene ibitoha'uma."

Ma'ora Vazeḡa

(Mataio 19:16-30, Mareko 10:17-31)

¹⁸ Iuda azaḡa ibitozini'ete'e vazeḡa 'ahogani'a Iesu ḡadiniro, raena'a, "Ihore vazeḡa manoga, e nagini haḡaine ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma?"

¹⁹ Iesu'a niro, raena'a, "Ḡa nougadu e manoga rae huhe'ohe? Badi'a ane da'o huga hune manoga, u vaze 'ahogani zu mene hune manoga.

20 Rehano ġa ġadimu moneo naenae'ihī. Mose goro ġoe'a ġa edeġa. A'e 'ahi'e'e: Ubuma ago ġezano'i, vaze ago mano'i, ago ġonotano'i, kota zamaġano ġoere ve'oġa ago ġoero'i ebu vi'u mogo gubazo'i! Ġa goro ġoe'a haġaiġa 'ahi hegote'e ga?"

21 Ani'a naenaeniro, raena'a, "E kome'anono'o 'ahi ġauġa nidu'a haġae hune'ohe."

22 Iesu'a e'e igirotene, ani niro, raena'a, "Ġa ġau tiba iġine'ohe. Ġauġo nidu'a seronadu zahara azaġa zeno'i! 'Ougine ġa radone tuġutuġu haba'ano naeġa me'uma. Ebu aradu eġe hegoto'i!"

23 Ani'a Iesu ġoere igirotene, zamaġani'a adudu bororaro, mazaġa ani'e ufeta ma'ora vazeġa 'ahine.

24 Ebu Iesu'a vaze 'e'e horonadu niro, raena'a, "Ma'ora azaġa'e Badi'a'a ibitohau'ete'e vazeġa rouga'e riġa bagaġa.

25 Kamero'e niduru ho'oga diuġoga'e riġa. Rehano ma'ora vazeġa'e Badi'a'a ibitohau'ete'e vazeġa rouga'e ufeta riġa."

26 E'e igirote'e azaġani'a raena'a, "'Ougine iniu'a da'o ġabone hidi'uma?"

27 Iesu'a naenaezina'a, "Vaze'a haġaoga mene idaġa ġauġa'e, Badi'a'a haġaoga idaġa."

28 Ebu Petero'a niro, raena'a, "Eme ġau nidu'a modadu ġa ġaruna hegote'ohe."

29 Iesu'a zina'a, "E hube hune zi'ohe. Vaze 'ahogani'a Badi'a'a ibitohau'ete'e veize, neġa, inuga, negoġa, vi'a moga ga tahi'aġa mode iġunine,

30 izidi madaġano ani naeġa ġae ġehaġa hidi'uma, zu zama moneo ġabone tuġutuġu me'uma."

*Iesu'a Ane Rune Bare Ġo'aniro
(Mataio 20:17-19, Mareko 10:32-34)*

31 Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a 12 nu'ozadu ziro, raena'a, "Zae edeġa eme Ierusalemā haba'a ite'ohe. E'ea feurine, peroveta azaġani'a eġe, Vaze Ubuga, moneo mirihirote'e ġauġani'a huda'uma.

32 E'e Roma azaġa evora ri'ihī'uma. Ebu ze'a ġirihohi'uma, mazagarohi'uma zu eġe rana so'abidi'uma.

33 Ebu masihi'uma zu uġuhi'uma, rehano mada uġiduġano bare ġabode iġuni'uma."

34 Rehano ani ġoere huga'e 'u'uruġa 'ahine, Iesu tahi'atahi'a'e ani'a zirote'e goe'a huga mene ederiro.

*Iesu'a Ubumaġa Kuruġa Vazeġa Fainiro
(Mataio 20:29-34, Mareko 10:46-52)*

35 Iesu'e Ieriko haba'a hanitiro. E'ea ubuma kuruḡa vazeḡa 'ahoga'e ibi genaḡano ehoradu vaze mazao moni umidinu.

36 Ani vaze ḡuḡuvaḡani'a harae vitau'ete'e egadu nagini'a fureru'ete'e ḡadimaro.

37 Ze'a nina'a, "Iesu Nazareta vazeḡani'a vitau'ohe."

38 Ze'a 'ouge nirotene, ani huau iḡuniro, raena'a, "Iesu, Davida mariga vazeḡa, eḡe vetuḡaho'i!"

39 Ebu ibite'ete'e azaḡani'a riḡa ḡoreniro. "Ḡa sifu rado'i!" Rehano ani ḡihau baḡaga huauna'a, "Davida mariga vazeḡa, eḡe vetuḡaho'i!"

40 Iesu ani e'e igirotene, tue edanadu ebu zina'a, "Ohoze e'e tutune aro'i!"

41 Ubuma kuru vazeḡani'a aradu Iesu'a ḡadiniro, raena'a, "Ḡa ege'a ḡa veize nagini haḡaoga urate'ohe?" Ani'a naenaenina'a, "Zuhi'a Boro, e ehamatihi!"

42 Iesu'a niro, raena'a, "Nugo ehamano'i! Mazaḡa ḡae'a eḡe mazao fie'ete'e'a mano'eha."

43 Ebu vaze e'e ubumaḡa'e zogone manoradu ehamu idararo zu Badi'a nigune'ena'a, Iesu ḡaruna hegotiro. Vaze nidu'a e'e horonirotene, zeḡe zuni Badi'a niguniro.

19

Zagaio zu Iesu

1 Iesu ani Ieriko haba'ano feuradu vitau onamiro.

2 E'ea vaze 'ahoga niḡa Zagaio'a radiunu. Ani'e takesi azaḡa ḡihi'aḡa zu ma'ora vazeḡa.

3 Ani Iesu ḡianihi reiro, rehano ani'e vaze futu'a 'ahine vaze ḡuḡuvaḡa bo'aḡanono'o Iesu horonoḡa'e mene idararo.

4 E'ano'o ani Iesu horonoga radu dure ibitadu ibi genaḡano Nuguri ireḡa 'ahoga sibiriro, mazaḡa Iesu ani e'e ibiḡano vita'uma.

5 Ebu Iesu'a e'e haba'ano feurirotene, ani ite ehamanadu Zagaio huniro, raena'a, "Zagaio! Ḡarihe bua ovao'i! E izidi ḡae neo radi'uma."

6 Zagaio ani ḡarihe sibire buanadu matu'u boroḡeta ane neo Iesu mae ḡihiniro.

7 Vaze vaze'a e'e horonadu zeḡe nidu'a gumude ḡoeriro, raena'a, "Iesu ani'e haḡai sau'a vazeḡa neo diḡe radiu'ohe!"

8 Ebu ane ne zamaḡano, Zagaio'a iḡune edanadu Zuhi'a Boro niro, raena'a, "Zuhi'a Boro, ḡiano'i! E izidi eḡe ḡau ḡaha'a zahara azaḡa zini'uma. Zu eḡe'a vaze mazao ḡuriradu ḡau 'ahoga meiniro reine, eḡe'a ḡae ḡazaḡa bare barono zini'uma."

⁹ 'Ougadu Iesu'a naenaeniro, raena'a, "Izidi ġae zu ġae teite ne tibano radiu'ete'e azaġa'e Badi'a'a zeġe sau'anono'o ġabozeha, mazaġa ġae zuni ġae vouġa Aberahamo teige Badi'a mazao fie'ohe.

¹⁰ Eġe, Vaze Ubuga'e, dauġirote'e azaġa vaġoga zu ġabozoga veize onairo."

Tuġure Azaġa 10 Hari Idaidaġa
(Mataio 25:14-30)

¹¹ Iesu'a Ierusalemha haba'a hanitirotene vazevaze'a 'ahige zamariro, raena'a, 'Iesu ani Ierusalemha haba'a diuġine, ani kini re'uma ebu Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a'e zogone furera'uma.' E'ano'o ze Iesu ġoere ize abite'ete'e zamaġano, Iesu'a hari 'ahoga idaniro, raena'a,

¹² "Vaze 'ahoga'e niġa boro. Ani'a kini rouga radu haba faġa onamihi ebu bari'uma rae reiro.

¹³ 'Ahine ani izema onamogano, tuġureġa azaġa 10 huzadu zeġe nidu'a moni tiba tiba* ziniro. Ebu zina'a, 'Moni 'ahi hina moni borofu'o onamo eġe'a bare onai'uma.'

¹⁴ U ane haba azaġani'a ani kini rouga mene uratiro. Ebu ane ġaruna hari odohe dure'ete'e azaġa tuġuzadu haba zuhi'aġa mazao uminiro, raena'a, 'Ani emeġe kini rouga mene urate'ohe!'

¹⁵ Rehano haba zuhi'aġani'a ani kinio ohonadu bare onairo. Ane'a moni zinirote'e tuġure azaġa huzadu ze'a nougenouge moni borofrote'e ederihhi rae reiro.

¹⁶ Ebu tuġure vazegħa ibi'ani'a ane vaġe onaadu raena'a, 'Zuhi'a, ġa'a inirote'e moni tiba hina moni 10 haġaeha.'

¹⁷ Ane zuhi'a'a nina'a, 'Manoġa taugi! Ġa'e tuġure vazegħa manoġa! Ġa gau kome'a faine odohe gaueha u'ano, neġa neġa nidu'a 10 ġiane'ete'e vazegħano oho'i'uma.'

¹⁸ Tuġure vazegħa 'aheuġani'a onaadu zuhi'aġa nina'a, 'Zuhi'a, ġa inirote'e moni tiba hina bare moni fu'o haġaeha.'

¹⁹ Ane zuhi'a'a naenaeniro, raena'a, 'Manoġa taugi! Ġa zuni neġaneġa nidu'a fu'o ġiane'ete'e vazegħano oho'i'uma.'

²⁰ Rehano tuġure vazegħa 'ahogani'a onaadu raena'a, 'Zuhi'a, ġa moni ahi'e'e. Eġe'a mene daunoga veize dabua hina umadu u'uru tiro.

²¹ Ġa'e vaze riġa. Vaze'a tirote'e ġauġa ġa'a ma'ohe, zu vaze'a ġorarote'e ġauġa ġa'a hirive'ohe. E'ano'o e ġa mazao rihanadu 'ouge haġairo.'

²² Ane zuhi'a'a naenaeniro, raena'a, 'Ġa'e tuġure vazegħa sau'a! Ġa'a ra'ete'e ġoe'a u'ano, e ġa aduga ġani'uma! E'e vaze riġa radu vaze'a ti'ete'e zu ġorau'ete'e ġauġa ma'ohe rae ederifone,

* 19:13 Girikio, 'Mina', Mina tiba'e mada 100 naeġa

23 ġa nougadu e moni moni neġano mene tiro? 'Ougifone e bare aradu moni e'e bare ragate meifo.

24 Ebu ani vaetadu uhira edarote'e azaġa ziro. 'Ani mazao moni tiba e'e mo'i, ebu moni 10 mate'e tuġure vazeġa hano'i!'

25 Rehano ze'a nina'a, 'Zuhi'a, ani moni 10 amahi maha.'

26 Ani naenaezina'a, 'O'e, rehano e 'ahige rae zih. Iniu vaze nagini hide'ete'e faine odohe gauine, ani hena borofe hidi'uma. Rehano iniu vaze nagini hide'ete'e mene faine odohe gauine, ani mazao nagini kome'a zuni meini'uma.

27 Ebu eġe'a kini rouga mene uratirote'e agire azaġa tutuze aradu eġe zamao mau ruzo'i!"

Iesu'a Ierusalem Haba'a Diuġiro

(Mataio 21:1-11, Mareko 11:1-11, Ioane 12:12-19)

28 'Ouge radu Iesu ani ane tahi'atahi'a zamao Ierusalem haba'a u'a itiro.

29 Olive maġano Betefage zu Betania neġano feurirotene, ane tahi'a 'aheu tuġuziro.

30 Ebu zina'a, "Zama mone neġa onamo'i. Diuġine, doniki modohuġa, vaze 'ahogani'a mene ehoroga ġauġa e'ea 'ute touga horoni'uma. Ebu fuhi'adu 'ahi mae aro'i!

31 Vaze 'ahogani'a ġadizena'a, 'Nougadu fui'e'ohe?' ro'idene, 'Zuhi'a Boro'a urate'ohe,' rae no'i!"

32 Iesu'a zirote'e idunaġano ze onamiro ebu doniki modohuġa horoniro.

33 Ze e'e fuhi'e'enogano, doniki modohuġa e'e azaġani'a ġadiziro, raena'a, "Za nogadu e'e fuhi'e'ohe?"

34 Ze'a naenaenina'a, "Zuhi'a Boro'a urate'ohe." Ze 'ouge reirotene doniki modohuġa azaġani'a ziniro.

35 Ebu ze doniki modohuġa mae Iesu vaġe onamadu dabuaze doniki modohuġa ġarunio zahariro, ebu Iesu ani rana tiro.

36 Iesu'a oname'ete'e zamaġano, vaze ġuġuvaġani'a dabuaze ane ibio hirau onamiro.

37 Ebu ani Olive maġanono'o ovoe'ete'e ibiġa hanitiro. E'ea Iesu ġaruna hegote'ete'e vaze ġuġuvaġa nidu'a oname'enogano matu'uzeta huau'ena'a, Badi'a niguniro, mazaġa ze Iesu'a haġainute'e haġai gigi'aġa nidu'a horoniro.

38 Ze'a raena'a,

"Zuhi'a Boro ane niġano onae'ete'e kiniġa niguno'i!

Adureo uniho manoġa,

ebu hitana huneo Badi'a nigunoga!"

39 Rehano vase gūgūvaḡa bo'aḡano Farisea azaḡa nu'a raena'a, "Ihore vazeḡa, ḡa ḡaruna hegote'ete'e azaḡani'a 'ouge ra'ete'e gararo'i!"

40 Iesu'a naenaезiro. "E mene 'ougi'uma. E zi'ohe, ze mene niguhine, hadi zeḡe'a huanadu eḡe niguhi'uma."

41 Iesu'a Ierusalemā haba'a hanitadu haba'a e'e horonirotene niaro.

42 Ebu raena'a, "Ierusalemā azaḡa, izidi za'e Badi'a teite uniho maḡa ma'ete'e ibiḡa edeḡa reifone, ḡabone hidifo. Rehano zae fase, izidi'e za e'e edenoga mene idaḡa.

43 Mada 'ahogani'a furera'uma. E'e madaḡano zae agire azaḡani'a raha gabi'a merau ganaḡeḡezi'uma, ebu zamao haozi'uma.

44 Zeḡe'a zae haba zu haba azaḡa nidu'a rahao zimi feuzi'uma. Ebu zae ne ogorarote'e hadiḡa'e nidu'a fahe ḡuzuhi'uma, mazaḡa Badi'a'a zae vaḡe onairote'e madaḡa mene ederiro 'ahine."

Iesu'a Kuru Neḡa Deheniro

(Mataio 21:12-17, Mareko 11:15-19, Ioane 2:13-22)

45 Iesu'a Ierusalemā haba'a diuḡadu kuru neḡa onamiro. Ani de'e haba'ano ḡau nunu serone'ete'e azaḡa horozadu hegoze buziro.

46 Ebu zina'a, "Buka Zaḡoḡa zamaḡano 'ahige mirihiro, raena'a, 'Badi'a ne'e vase'a kurau'ete'e neḡa re'uma.' Rehano zae'a kuru neḡa'e ḡonore haba'a teige haḡae'ohe!"

47 E'e ḡarugano Iesu'a mada nidu'a kuru neḡano vase ihozinu. Rehano Badi'a dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡaḡihi'aḡa, Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu vase boroboro'a ani matihi reiro.

48 Rehano ze ani ma'uma ibiḡa mene hidiro, mazaḡa vase nidu'a Iesu'a reinute'e ḡoe'a faifaine abitinu.

20

Iesu Gigi'aḡa Moneo Ḡadiniro

(Mataio 21:23-27, Mareko 11:27-33)

1 Mada 'ahogano Iesu'a kuru neḡano Badi'a hari maḡa haraminu zu vase ihozinu. E'e madaḡano Badi'a dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡaḡihi'aḡa, Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu vase boroboro'a ani vaḡe onamiro.

2 Ebu ze Iesu ḡadiniro, raena, "Eme efo'i, ḡa no'e gigi'aḡa hina haḡai e'e haḡae'ohe? Iniu'a 'ahi gigi'aḡa ḡaniro?"

3 Iesu'a naenaезiro, raena'a, "Eḡe zuni ḡadimu 'ahoga zinihi.

4 Ioane'a bapatizo haḡainuta'a'e Badi'a mazaono'o ga vase mazaono'o? Eho'i!"

⁵ Zeḡe'a zeḡe da'o neneḡaniro. "Badi'a mazaono'o reine, 'Za nougadu Ioane ḡoere mene mae ḡihinido?' rae ifi'uma.

⁶ U vase mazaono'o reine, vase nidu'a hadi hina uḡue rui'uma, mazaḡa zeḡe nidu'a Ioane ani'e hube hune peroveta vaseḡa rae mae ḡihiniro."

⁷ E'ano'o ze naenaenina'a, "Eme aḡu'a Ioane gigi'a'e noumano'o meiro."

⁸ Ebu Iesu'a zina'a, "Eḡe zuni no'e gigi'a hina haḡai 'ahi haḡaete'e mene ihozi'uma."

Hihi Azaḡa Sau'a Hari Idaidaḡa
(Mataio 21:33-46, Mareko 12:1-12)

⁹ Iesu'a vase mazao hari 'ahi idaniro. "Vaze 'ahogani'a vaini mebaḡa ḡoranadu hihi azaḡa nu'evora ti'ena'a, 'ahige reiro. 'Hirivi'ete'e ḡauḡa nu e'a me'uma.' Ebu ani'a haba 'ahoga onamadu mada faḡa ragavinu.

¹⁰ Vaini maḡa ri'i'ete'e madaḡa reirotene, vaini maḡa nu mouga radu ani tuḡureḡa vaseḡa 'ahoga hihi azaḡa e'e vaḡe tuḡune onamiro. Rehano ze'a bounadu 'evo'a isoḡa tuḡune baroniro.

¹¹ Ani hena tuḡure vaseḡa 'ahoga bare tuḡuniro, rehano ani zuni bouniro, mazagarone runiro zu 'evo'a isoḡa tuḡuniro.

¹² Ebu ani tuḡure vaseḡa uḡiduḡa bare tuḡuniro, rehano e'e vaseḡa'e ruharo zu uhine baroniro.

¹³ Ḡonagano vaini mebaḡa vaseḡani'a 'ahige reiro. 'E nagini haḡai'uma? Eḡe ubude zamarone tahi'aḡa tuḡuni'uma, giseha ze ani u'u gubani'uma.' 'Ougadu ani tuḡuniro.

¹⁴ Rehano hihi azaḡani'a horonirotene, zeḡe'a neneḡaniro. 'Ani'e vaini mebaḡa 'adi me'uma vaseḡa! 'Aro matihi, ebu vaini mebaḡa 'adi emeḡe'a me'uma!'

¹⁵ E'ano'o ze'a vaini mebaḡanono'o ani uhine bunadu mau runiro. 'Ougadu vaini mebaḡa vaseḡ'e ze mazao nagini haḡai'uma?

¹⁶ Ani onaadu hihi azaḡa e'e mau ruzi'uma ebu vaini mebaḡa'e vase nu zini'uma."

Vaze'a hari e'e igirotene, ze niro, raena'a, "'Ahiguḡa mene fureraune manoḡa!'"

¹⁷ Rehano Iesu'a ḡiazadu zina'a, "'Ouge rouga idaḡa, rehano Buka Zaḡoḡa zamaḡano 'ahige mirihirote'e ḡoe'a huga'e zamaro'!

Vaze'a hadi hina ne ogorarotene, ze'a mene uratadu mae modirote'e hadiḡani'e, gaḡa boro hadiḡa raha.

18 Vaze 'ahoga hadiḡa e'e rana higaune, ani vahegu tahitahi'uma, zu hadiḡa e'e'a vaze 'ahoga rana higaune, ani'e se'eti'uma."

19 Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu Badi'a dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡaḡihi'aḡa'e Iesu hari idaidaḡa zeḡe veize reirote'e ederiotene, ze'e Iesu zogone obone tihi reiro. Rehano ze mene 'ougiro, mazaḡa vaze ḡuḡuvaḡani'a ze mazao maḡuni'uma radu rihoziro.

Roma Kiniḡa Takesi Moniḡa

(Mataio 22:15-22, Mareko 12:13-17)

20 Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu Badi'a dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡaḡihi'aḡani'a Iesu faine ḡianiro. Ze'e u'uru gaue'ena'a duduḡa rae ḡurire'ete'e azaḡa madu Iesu mazao tuḡuziro, mazaḡa Iesu ani ḡau nu rae ve'onine Roma gavana vazeḡa mazao utoga reiro.

21 Ebu ze Iesu vaḡe onamadu ḡadiniro, raena'a, "Thore vazeḡa, eme edeḡa ḡa'e huga da'o ḡoere'ohe zu ihoze'ohe. Ebu vaze boro zu kome'a idaze'ohe, zu Badi'a'a urate'ete'e ibiḡa hugano da'o ihoze'ohe.

22 E'ano'o 'ahi ḡadimatihī. Roma kiniḡa takesi moniḡa haune, idaḡa ga mene?"

23 Iesu ani ze'a ani so'one'eta'a'e ederiro, ebu zina'a,

24 "Roma moniḡa* ihoho'i! Iniu viga zu iniu niḡa e'e rana touga?" Ze'a naenaeniro. "A'e Roma kiniḡa† viga zu niḡa."

25 Ebu ani'a ziro. "Tena Roma kiniḡa ḡau'e Roma kiniḡa ane hano'i, u Badi'a ḡau'e Badi'a ane hano'i!"

26 E'ano'o ze vazevaze ubumao Iesu'a reirote'e ḡoe'a'e ve'oga ra'ete'e mene idararo. Ebu Iesu'a ḡadimuze naenaenirote'ano ze zaguzagadu sifu radiro.

Runeono'o Iḡune'ete'e moneo Ḡoe'a

(Mataio 22:23-33, Mareko 12:18-27)

27 E'e ḡarugano Sadukea azaḡa nu'a Iesu vaḡe ariro. Sadukea azaḡa'e vaze'a runeono'o mene bare ḡabode iḡuni'uma rae reiro.

28 Ze Iesu ḡadiniro, raena'a, "Thore vazeḡa, Mose'a goro ḡoe'a 'ahige mirihiro. 'Ohoze 'ahogani'a rudanadu ane inuga'e eneḡa 'o'o'a reine, ohoze negoḡani'a ḡozobaḡa teite hahuradu ani rune negoḡa niḡa mouga veize ene fureno ha'uma.

29 Negoḡa nidu'a 7 radiudo. Ibi'ani'a hahuriro ebu ubuga o'o'ano rudaro.

30 Negoḡa 'aheuḡani'a ḡozobaḡa teite hahuriro, rehano ani zuni ubuga o'o'ano rudaro. Ebu negoḡa uḡiduḡa zuni ani teite hahuriro, rehano haḡai idaḡani'a fureraro.

* 20:24 Girikio, 'Denari' † 20:24 Girikio, 'Kaisara'

31 Ebu negoġa nidu'a 7 ġozoba teite hahuriro, rehano nidu'a rudau hauġadu, ubudeze 'o'o'a reiro.

32 Hena vesu'u ġozoba zuni rudaro.

33 'Ougadu runeono'o bare iguni'uma madaġano roġae a'e iniu inuga re'uma? Mazaġa ohoze 7 ani teite hahuriro."

34 Iesu'a naenaезiro, raena'a, "Hahu'e raha azaġa 'adi veize ra'ohe.

35 Rehano runeono'o bare iġunadu Badi'a habao radoga idaġa ra'ete'e azaġa'e mene hahuri'uma.

36 Ebu ze mene bare ruda'uma, mazaġa ze'e tuġure viga heuġa. Ze'e runeono'o iġunirote'e azaġa u'ano, Badi'a ubuga ra'ohe.

37 Runeono'o bare iġuni'uma moneo, Mose'a zuni Buka Zaġoġa zamaġano mirihiro. Ani butu zamaġano Badi'a hidirotene, 'ahige huniro, raena'a, 'Aberahamo Badi'a, Isako Badi'a zu Iakobo Badi'a!' Mazaġa ze amahi rudaro rehano, ze vine'e ġabode'ena'a Badi'a'e zeġe Badi'a rae reiro.

38 Badi'a'e mene rune azaġa Badi'a, rehano ġabone azaġa Badi'a. Zeġe nidu'a ani ubumao'e ġaboġa."

39 Ebu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa nu'a naenaeniro. "Ihore vazeġa, ġa faifaine raha!"

40 E'e enogano ze Iesu inare ġadine'ete'e mene bare haġairo.

Keriso'e Iniu Mariga?

(Mataio 22:41-46, Mareko 12:35-37)

41 Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Nougadu vaze'a Keriso'e Davida mariga ra'ohe?

42 Davida ane'a Keriso moneo Salamo bukaġano 'ahige mirihiro.

'Badi'a'a eġe Zuhi'a Keriso niro, raena'a,

"Eġe eda'e moneo ehoroi,

43 onamo eġe'a agireġo nidu'a madu odaġo 'u'uġano ti'uma."

44 Davida'a Keriso mazao 'Zuhi'a' rae huniro. E'ano'o Keriso'e Davida mene mariga ra'ohe."

Mose Goro Ġoe'a Ihoze'ete'e Azaġa Ġiano'i

(Mataio 23:1-36, Mareko 12:38-40, Luka 11:37-54)

45 Vaze nidu'a abitirote'e zamaġano, Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a,

46 "Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa faine ġiazo'i! Ze niguzoga raduni, dabua faġa haġadu oname onaihi, ebu vazevaze'a ne hunio hidine, 'Vaze boro,' rae gubaze ġorezihi ra'ohe. Nu'onu'o neġa zamaġano vaze boroboro'a

ehore'ete'e haba'ano ehorihira'ohe, zu muio zuni ehorohoro haba'a manoga'ano da'o ehorihira'ohe.

⁴⁷ Ebu ze'e gozoba so'ozadu toheze nidu'a meize'ohe, zu kuru faga'afe gurire kurau'ohe. E'ano'o ze'ge ha'gai sau'a u'ano, aduga boro baga'ga hidi'uma.

21

Gozoba'a Gahunanirote'e Moniga

(Mareko 12:41-44)

¹ Iesu ani kuru ne'gano ma'ora aza'gani'a Badi'a gahunani'ete'e moni mauga'gano ze'ge gahunone ufi'ete'e horoziro.

² U ani zahara gozoba'ga 'ahoga zuni moni kome'a 'aheu ofoga horoniro.

³ Ebu ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, "E hube hune zi'ohe, Zahara gozoba'ga 'ada'a ofata'e vase 'ahoga 'ahogani'a ofate'e teite mene ida'ga. Gozoba'e boro hune ofeha.

⁴ Ma'ora aza'gani'a ze'ge moni geha'gaono'o tahi'ga da'o ofeha. U gozoba 'adi'e zahara ro'gae'ga, rehano ane mazao radi'u'ete'e moniga nidu'a ofeha."

Mada Gonagano'e Ha'gai nu Bade'ga

(Mataio 24:3-14, Mareko 13:3-13)

⁵ Iesu tahi'atahi'a nu'a kuru ne'ga hadi manoga hina ogorarote'e zu Badi'a harote'e rohoroho'ga biri ragano tirote'e go'aniro. Rehano Iesu'a ziro, raena'a,

⁶ "Izidi zae'a horone'ete'e gauga'e'e nidu'a'e agire aza'gani'a ruine hune haugi'uma. Mada'gani'a onaine hadi 'ahoga ani ranano mene radi'uma."

⁷ 'Ougadu ze Iesu gadiniro, raena'a, "Ihore vase'ga, 'ahi gauga'e nani'a furera'uma? E'e ha'gai'ga nidu'a furera'uma mada'gano, nagi ha'gai nu bade'gani'a ibite furera'uma?"

⁸ Ani'a naena'eziro. "Giano'i, vase'a tutuze ve'ozi'uma! Ze'e e'ge ni radu onai'uma, zu 'ahige re'uma, raena'a, 'E'e Keriso,' ebu 'Mada'ga 'ai haniteha!' Rehano goereze ago ego'i!

⁹ Uti zu agato hari'ga ego'idene, ago rihano'i! 'Ahi gauga'e ibite furera'uma, rehano mada gonaga'e zogone mene ari'uma."

¹⁰ Ebu hena ani ziro, raena'a, "Haba'a 'ahogani'a haba'a 'ahoga teite utiti'uma, zu gavamani 'ahogani'a gavamani 'ahoga teite utiti'uma.

¹¹ Haba nunu zama'gano haba'a hagare'ete'e boro'a furera'uma, zaga'a hia'uma zu ugi boro'a furera'uma. Ebu adureono'o riho gauga zu ha'gai nu bade'ga boroboro'a furera'uma.

12 Rehano 'ahi gāuḡa ize mene fureranogano, vaze'a za oboze teadu sausauzi'uma, zu nu'onu'o neḡano zu ḡu'a neḡano ohoze ti'uma. Eḡe u'ano, kini zu gavana azaḡa mazao ri'izi'uma.

13 E'e'a fureraune, zae'a zeḡe mazao eḡe hari rouga madaḡa re'uma.

14 Zae moneo nagini ḡoe'a re'uma rae ago ibite zamare borofoi'!

15 Mazaḡa za'a nagini re'uma ḡoe'a'e eḡe'a huhuzazi'uma, e'ano'o agireze 'ahogani'a zuni mene agatozi'uma.

16 Zae vize moze, negoze, nabudize zu vazeze'a revozini'uma ebu za nu'e runeo tuḡuzi'uma.

17 Za'e eḡe hegote'ete'e 'u'ano vaze nidu'ani'a he'ehe'ezi'uma.

18 Rehano iguze zuni hube hune mene ruizi'uma.

19 Zae'a edau gigaraune za'e ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma.

Ierusalemā Haba'a Ruini'uma

(Mataio 24:15-21, Mareko 13:14-19)

20 Ierusalemā haba'a'e uti azaḡani'a ganaḡeḡanoga horono'idene, a'e Ierusalemā haba'a ruini'uma madaḡa 'ai haniteha rae ederi'uma.

21 E'e madaḡano Iudea haba'ano radiu'ete'e azaḡa'e haba maḡa ferau ito'i! Ierusalemā haba'a zamaḡano radiu'ete'e azaḡa'e ferau vaḡino'i! Ierusalemā haba'a enogano radiu'ete'e azaḡa'e Ierusalemā haba'a ago diuḡo'i!

22 Mazaḡa e'e madaḡano Badi'a'a Ierusalemā azaḡa aduga hune zini'uma. Ebu Buka Zaḡoḡano peroveta azaḡani'a mirihrote'e gāuḡa nidu'a huda'uma.

23 E'e madaḡano ahi'eta roḡaeḡa zu nune hina ene guraḡa ḡubuze'ete'e roḡaeḡa, ze'e fase vetuḡaḡa, feranoga mene idaḡa u'ano, aduga hidi'uma. Raha 'ahi'e aduga boro bagaḡa hidi'uma ebu Badi'a'a vaze mazao maḡuno zini'uma.

24 Ze nu'e venisi hina ḡouze ruzi'uma, ebu nu'e oboze teadu, ḡu'a azaḡa teige, 'avo'a haba'a nunuo tutuze onami'uma. Iuda mene azaḡani'a Ierusalemā haba'a sausaune radi'uma onamo zeḡe mada'a haḡi'uma.

Iesu'a Onaite'e Madaḡa

(Mataio 24:29-31, Mareko 13:24-27)

25 Mada, bato zu buzuva ragano haḡai nu badeḡa horoni'uma. Ebu raha 'ada haba nunu zamaḡano, davara zu sa'u boroboro guguḡa u'ano vaze nidu'a rihau ruda'uma ebu zamaze'a ada'adi'uma.

26 Vaze'a nagini rahao ada furera'uma rae zamare'ena'a rihau rudanadu higau bauri'uma, mazaḡa adure ḡianete'e gigi'aḡani'a'e hagahagari'uma.

27 Ebu e'e madaḡano eḡe, Vaze Ubugani'a ḡoze zamaḡano gigi'a inaraḡa boro zuni agaḡa manoga madu ovai'uma. Ebu vazevaze'a e'e horoni'uma.

28 'Ahi ḡauḡani'a ḡadahe furerano'idene, iḡunadu dude ehamano'i, mazaḡa Badi'a'a zae ḡabozi'uma madaḡa 'ai haniteha."

Figi Ireḡa Hari Idaidaḡa

(Mataio 24:32-35, Mareko 13:28-31)

29 Ebu Iesu'a hari 'ahoga idaniro, raena'a, "Figi ireḡa zu ire nidu'a ḡiano'i!

30 Rouḡani'a udufa'oga horono'idene, a'e irugu madaḡa haniteha rae edere'ohe.

31 E'e teige, 'ahiguḡani'a fureranoga horono'idene, a'e Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a haniteha rae edero'i!

32 E hube hune zi'ohe, izidi radiu'ete'e azaḡa'e mene hauḡi'uma onamo 'ahiguḡaguḡani'a furera'uma.

33 Adure zu raha'e hauḡi'uma, rehano eḡe ḡoere'e mene hauḡi'uma.

Ruhibe Rado'i

34 Tohutohe rado'i! Za mene 'ouGINE, re'ore'ete'e, gage'ete'e zu ḡaboneze zamare borofe'ete'e u'ano, zamaze'e aduda'uma. Ebu eḡe'a bare onae'ete'e madaḡano'e zaguzaga'uma, mazaḡa e'e 'ahiri miniḡani'a mani zu aba tabara 'ahirini'ete'e teigi'uma.

35 Raha 'adi azaḡa nidu'a e'e madaḡa hidi'uma.

36 E'ano'o adugani'a fureraune, ferau'ete'e zu eḡe, Vaze Ubuga zamao edau'ete'e veize, mada nidu'a kurau'ena'a tohutohe rado'i!"

37 Mada nidu'a Iesu ani kuru neḡano ihozinu, u ohere nidu'a'e vaḡinadu Olive maḡa onamadu e'ea radiunu.

38 Ebu oherebau uzeuze vaze nidu'a Iesu ḡoere abitoga veize kuru neḡa onaminu.

22

Iuda'a Iesu Revoharo

(Mataio 26:1-5, Mareko 14:1-2, 14:10-11, Ioane 11:45-53)

1 Isitiḡa O'o'a Beredi Muiḡa, niḡa 'ahoga'e Iḡine Mode'ete'e Muiḡa madaḡa hanitiro.

2 Badi'a dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a Iesu manoga ibiḡa vaḡiro, mazaḡa vaze ḡuḡuvaḡani'a ederine, utiti'uma radu rihoziro.

3 Isakariota vazeḡa niḡa Iuda'e Iesu tahi'a 12 zamaḡano tahi'a 'ahoga. Satani'a ane zama diuḡiro.

4 Ani Badi'a dibu'o hau'ete'e ġihi'aġaġihi'aġa zu kuru neġa taufe'ete'e ġihi'aġaġihi'aġa vaġe onamiro. Ebu zeġe 'evoreo Iesu ri'inite'e ibiġa vaġe ġoeriro.

5 Ze matu'e rudanadu Iuda mazao ġoere tiro, nina'a, "Moni ġani'uma."

6 Iuda ani naenaezina'a, "Manoġa!" Ebu ani vase ġuġuvaġa o'o'a zamaġano Iesu ri'inoga veize mada manoġa vaġiro.

Iġine Mode'ete'e Muiġa Ruhibe Tiro

(Mataio 26:17-25, Mareko 14:12-21, Ioane 13:21-30)

7 Isiti O'o'a Berediġa Muiġa madaġa ibi'a'e Iġine Mode'ete'e Muiġa ebu dibu'o mamoeġa ubuga mau'ete'e madaġa, e'e reiro.

8 Iesu ani Petero zu Ioane tuġuze'ena'a, ziro. "Onamadu emeġe oganoga veize Iġine Mode'ete'e Muiġa ruhibe to'i!"

9 Ebu zeġe'a ġadiniro. "Ġa ura'e nouma ruhibe ti'uma?"

10 Ane'a naenaezina'a, "Ego'i! Ieruselema haba'ano diuġine, ohoze 'ahogani'a vu ġoġoreġa odohe'ete'e horoni'uma. Ebu ani ġaruna hegotadu ane'a diuġi'uma neġa diuġo'i!"

11 Diuġadu e'e ne vaseġa 'ahige ġoreno'i, 'Ihore vaseġani'a ane tahi'atahi'a teite Iġine Mode'ete'e Muiġa* a'uma neġa zamaġa'e nou'e'e rae ġadimu'ohe.'

12 Ebu ani'a ne hitagano bazuni neġa boro 'ahoga ihozi'uma zu ruhibe teate'e ġauġa horoni'uma. De'ea ogomufe ruhibe to'i!"

13 Ze iġunadu onamiro, ebu Iesu'a zirote'e ġauġa nidu'a horoniro. 'Ougadu Iġine Mode'ete'e Muiġa ruhibe tiro.

Iġine Mode'ete'e Muiġa Aro

(Mataio 26:26-30, Mareko 14:22-26, 1Ko 11:23-25)

14 Madaġani'a feurirotene, Iġine Mode'ete'e Muiġa afine, Iesu ani apostolo azaġa teite e'e neġa zamaġano ehoriro.

15 Ebu ani'a ziro, raena'a, "E izema aduga hidogano, zae teite Iġine Mode'ete'e Muiġa 'ahi anoga hubehune uratiro.

16 Mazaġa eġe'a zi'ohe, e'e Muiġa 'ahi'e mene bare a'uma onamo Badi'a'a ibitohau'ete'e madaġano Iġine Mode'ete'e Muiġa hugani'a hubehune huda'uma."

17 Ebu ani vaini vuġa bioġa madu Badi'a mazao kuranadu ziro, raena'a, "'Ahi madu zae zuni tahitahe gago'i!"

18 Mazaġa eġe'a zi'ohe, e'e vaini vuġa mene bare gagi'uma, onamo Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a madaġani'a onai'uma."

* 22:11 Iġine Mode'ete'e Muiġa mamoeġa

19 'Ougadu ani beredi meiro, zu Badi'a mazao kuranadu vahege tahitahadu ziniro. Ebu zina'a, "Beredi 'adi'e ege ahiri. Zae zini'ohe. Ege zamaroga radu haḡaiḡa 'adi haḡao'i!"

20 Ḡorava ogomuḡa enogano ani vaini vuḡa bioḡa madu ziro, raena'a, "Bioḡa 'adi zamaḡano'e ege ru. Ege'a zae u'ano rudanadu ruhe'a be'uti'uma, a'e ḡoitore iziga ra'ohe.

21 Rehano ḡiano'i! Ege revoni'uma vazega'e emege teite ogau tiburu'ohe.

22 Ege, Vaze Ubuga'e Badi'a urao ruda'uma. Rehano ege revoni'uma vazega'e aduga hune hidi'uma."

23 'Ougadu ze bare ḡadimutitiro, raena'a, "Emege bo'aḡano iniu'a 'ouge haḡai'uma?"

Iniu'e Niḡa Boro?

24 Ebu Iesu tahi'atahi'a bo'aḡano iniu'e niḡa boro raena'a zeḡe'a bare ta'irotitiro.

25 Iesu'a zina'a, "Avo'a kiniḡakiniḡani'a zeḡe haba azaḡa zuhi'azi'ohe, ebu gigi'azeta azaḡani'e haba azaḡani'a 'Du'u vazega' rae huze'ohe.

26 Rehano za'e ze teige ago 'ougo'i! Zae bo'aḡano iniu'a niḡa boro reihi reine, ani'e vase niḡa kome'a heuḡa rae re'uma. Ebu iniu'e zuhi'a reihi reine, tuḡure vazega heuḡa rae re'uma.

27 Iniu'e niḡa boro? Ehore ogau'ete'e vazega ga tuḡure vazega? A'e ehore ogau'ete'e vazega. Rehano e'e zae bo'aḡano tuḡure vazega heuḡa.

28 Ege'a aduga hide onainute'e zamaḡano za'e ege teite radiu onaeha.

29 E'ano'o ege Mama'a vase nidu'a ibitozini'ete'e gigi'aḡa inirote'e teige, e zae zuni e'e gigi'aḡa zini'ohe.

30 Ebu ege'a ibitohau'ete'e haba'ano za'e ege teite oga'uma, zu kini'a ehore'ete'e haba'ano ehoradu Isaraela azaḡa, 12 urabo, ibitozini'uma."

Petero'a Iesu O'oni'uma

(Mataio 26:31-35, Mareko 14:27-31, Ioane 13:36-38)

31 Ebu Iesu'a Simona niro, raena'a, "Simona, Simona! 'Adi ego'i! Satani'a, vuiti zuizuine'ete'e† teige, zae zama tuhunoga veize Badi'a umineha.

32 Rehano Simona, e ḡae'a ege mazao fie'ete'e'a mene dauḡifine ḡae rana kuranaha. E'ano'o ḡae'a ḡihuradu ege vaḡe bari'uma madaḡano negoḡo duḡuru inarazono'i!"

33 Petero'a naenaenina'a, "Zuhi'a Boro, e'e ḡae teite ḡuta'uma, ebu ḡae teite ruda'uma zuni idaḡa!"

† 22:31 Vuiiti hirive'ete'e zamaḡano, vuiiti zuizuinine, huga'e zamaḡano radi'ohe ebu oḡaḡa'e buau rururu'ohe

34 Iesu'a niro, raena'a, "Petero, eḡe'a ḡa'ohe, ohogore uzeuze ḡae'a ḡae ugīdu 'o'ohena'a, e aḡu'a rae re'uma. E'e ḡaruganobu'u kokoroku'a uga'uma."

35 Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Eḡe gau haḡaoga veize tuḡuzirote'e madaḡano za'e moni, nihara ebu tamaka mene odohe onamiro. E'e zamaḡano za idararo ga mene?" Ze naenaenina'a, "Idararo."

36 Ebu Iesu'a raena'a, "Izidi'e vase'a mene danazi'uma, e'ano'o monize zu niharaze odoho'i! Iniu iniu'e vesinize o'o'a ro'idene, dabuaze seronadu venisi hoito'i‡!"

37 Ibite eḡe moneo peroveta vaseḡa Isaia'a Buka Zaḡoḡano 'ahige mirihiro, raena'a, 'Vaze'a ani'e ḡonore azaḡa zamaḡano 'ahoga rae reiro.' Eḡe'a zi'ohe, e'e ḡoe'a'e hube hune furera'uma. Eḡe hari ibite mirihirota'a'e nidu'a hudau onae'ohe."

38 Zeḡe'a naenaeniro, raena'a, "Zuhi'a Boro, emeḡe mazao'e venisi 'aheu." Iesu'a ziro. "Ai ahiḡa!"

Iesu'a Olive Maḡano Kuraro

(Mataio 26:36-46, Mareko 14:32-42)

39 Ebu Iesu ani iḡaiḡa haḡainute'e teige Olive maḡa 'u'a buau onamiro. Zu ane tahi'atahi'a ane hegotiro.

40 Iesu'e e'e haba'ano feurirotene, ani zina'a, "'Aha radiu'ena'a, Satani'a so'oso'ozine eḡe mazao fie'ete'e'a mene dauḡifine, kurano'i!"

41 Ebu Iesu ani mobade onamadu obena hina tuḡadu kuraro,

42 raena'a, "Mama, ḡa urato'idene, eḡe mazaono'o bioḡa aduga 'adi mae vaḡino'i! Rehano mene eḡe ura, ḡae ura da'o haḡao'i!"

43 Ebu tuḡure viga'a adureono'o ane vaḡe ovadu inaraharo.

44 Ani zamaḡa ufeta adudu'ena'a, zamaḡa tiba hanadu bare kuraro. E'ano'o irairaniro ebu irairagani'a ru teige rahao sore buaro.

45 Iesu ani kuru hauḡadu ane tahi'atahi'a vaḡe bare onamirotene ze bazuna haniziro. Mazaḡa ze'e vetuḡa rarote'ano'o ahirize'a taoraro.

46 E'ano'o ani'a ziro, raena'a, "Za nouḡadu baze radiu'ohe? Iḡuno'i! Satani'a so'oso'ozadu eḡe mazao fie'ete'e mene dauḡifine, kurano'i!"

Iesu Obone Tiro

(Mataio 26:47-56, Mareko 14:43-50, Ioane 18:3-11)

‡ 22:36 E'e ḡoere idaidaḡa. Huga'e 'Aduga hidoga u'ano ruhibo'i'

47 Iesu'a ġoere'enogano, vaze ġuġuvaġani'a ani vaġe onairo. Ebu Iesu tahi'a 12 bo'aġano Iuda'a ibitadu fura'inoga veize Iesu uhiġa onairo.

48 Rehano Iesu'a raena'a, "Iuda, ġa'e eġe Vaze Ubuga revonoga veize fura'ihiohe?"

49 Iesu tahi'atahi'a'e nagini'a furera'uma ederirotene, ze Iesu niro, raena'a, "Zuhi'a Boro, eme vesini hina utitozine idagahehe?"

50 Ebu ane tahi'a 'ahogani'a venisi ahasa bunadu Badi'a dibu'o hau'ete'e ġihi'aġa tuġure vazeġa vari'iro. 'Ougadu eda'e teġaġa buniro.

51 Rehano Iesu'a raena'a, "Ago 'ougo'i!" Ebu Iesu'a vaze e'e teġa obonadu faine manoniro.

52 Iesu obonetouga veize onairote'e azaġa, Badi'a dibuo hau'ete'e ġihi'aġaġihi'aġa, kuru neġa ġiane'ete'e ġihi'aġaġihi'aġa zu vaze boroboro'e Iesu'a ziro, raena'a, "Za'e ġonore vazeġa obone ti'ete'e teige, vesini ebu somori boro madu eġe obohe touga veize onaahehe?"

53 Mada nidu'a e'e zae teite kuru neġano radiunu. E'e zamaġano za'e mene obohe tiro. Rehano izidi'e za'a eġe obohe'ete'e madaġa zu uzabo gigi'a madaġa feureha."

Petero'a Iesu O'oniro

(Mataio 26:57-58, Mareko 14:53-54, 14:66-72, Ioane 18:12-18, 18:25-27)

54 Ze Iesu obone teadu Badi'a dibu'o hau'ete'e ġihi'aġa ne tutune onamiro. Petero zu faġanonno'o zeġe ġaruna hegotiro.

55 Vaze nu e'e ne ġabi'a zamaġano ire roga hofadu ehore ġeġemaġiro. Petero zuni zeġe teite ehoriro.

56 Tuġure roġaeġa 'ahogani'a Petero'e ire roga duhuġano ehore'enogano horoniro. Ani ġiane rune'ena'a, ziro. "Vaze 'adi zuni Iesu teite radiudo!"

57 Rehano Petero ani o'oniro, raena'a, "Roġae, e vaze a'e aġua!"

58 Mene faġa enogano vaze 'ahogani'a horonadu niro, raena'a, "Ġa zuni Iesu gatine'ete'e vazeġa 'ahoga!" Rehano Petero'a nina'a, "Ohoze, e'e mene!"

59 Mada tahiġa ġarugano, vaze 'ahogani'a te'ote'au ġoeriro, raena'a, "Vaze 'adi hube hune Iesu teite radiudo, mazaġa ani zuni Galilea vazeġa!"

60 Rehano Petero'a naenaeniro. "Ohoze! E ġa'a nagini ra'eta'a'e aġua!"

Petero ani ize ġoere'ete'e zamaġano, kokoroku'a ugaro.

61 Zuhi'a Boro'a vaetadu Petero ġianiro. 'Ougadu Petero ani Zuhi'a Boro'a 'ahige nirote'e zamariro, 'Ohoġore

uzeuze kokoroku'a izema uganogano, ḡa'a ḡae uḡidu eḡe o'ohi'uma.'

⁶² Ebu ani Badi'a dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡa neonono'o buanadu niau rudaro.

Uti Azaḡani'a Iesu Ḡareḡareniro

⁶³ Iesu ḡiane'ete'e azaḡani'a ani ḡareḡareniro zu bouniro.

⁶⁴ Ze ani ubumaḡa 'uadu bare ḡadiḡadiniro, raena'a, "Ḡa peroveta vazega 'ahine, iniu'a bou'ate'e vazega ihofoi!"

⁶⁵ Ebu ḡoere sau'a sau'a hina ḡareḡareniro.

Vaze Ḡihi'aḡa Ḡihi'aḡani'a Iesu Ḡadiniro

(Mataio 26:59-66, Mareko 14:55-64, Ioane 18:19-24)

⁶⁶ Irarirotene, vase boroboro'a tibano nu'oraro. Ze'e Badi'a dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa. Zeḡe kota zamaḡano Iesu mae ohoniro.

⁶⁷ Ebu zeḡe'a niro, raena'a, "Efo'i! Ḡa'e Kerisohe?" Iesu'a naenaenziro, raena'a, "Eḡe'a 'O'e' rae zine, za'e eḡe ḡoere mene mae ḡihini'uma.

⁶⁸ Ebu eḡe'a 'E Keriso ga?' rae ḡadizine, za'e mene naenaehi'uma.

⁶⁹ Rehano izidiono'o zama mone eḡe, Vaze Ubugani'a Badi'a ḡigi'aḡa eda'e nao eho'i'uma."

⁷⁰ Zeḡe nidu'a ḡadiniro, raena'a, "Tena ḡa'e Badi'a Ubugahehe?" Ane'a zina'a, "O'e, zae'a e'e iniu rae ihiohe."

⁷¹ Ebu zeḡe'a zeḡe bare neneḡaniro, raena'a, "Eme Iesu'e ve'oḡa rae ra'ete'e vazega mene vaḡi'uma, mazaḡa emeḡe'a ane hebeono'o ḡoere ve'oḡa rate'e hube hune egeha!"

23

Pilato Zamao Iesu Mae Ohoniro

(Mataio 27:1-2, 27:11-14, Mareko 15:1-5, Ioane 18:28-38)

¹ Kota e'e azaḡa nidu'a iḡuniro, ebu Iesu tutune onamadu Pilato zamao ohone tiro.

² Ebu zeḡe'a Pilato mazao Iesu sau'a rae fureniro, raena'a, "Vaze 'adi'e emeḡe ne azaḡa so'ozadu ibi ve'oḡano tutuze'ohe. 'Roma kiniḡa mazao takesi ago hano'i,' rae ra'ohe zu ane'a bare raena'a, 'E'e kini zu Keriso,' rae ra'ohe!"

³ E'ano'o Pilato'a Iesu ḡadiniro, raena'a, "Ḡa'e hube Iuda azaḡa kinihe?" Iesu'a naenaeniro. "O'e, ḡa'a ra'eta'e hube."

⁴ 'Ougadu Pilato'a tehadu Badi'a dibuo hau'ete'e ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu vase ḡuḡuvaḡa ziro, raena'a, "E ani mazaono'o ve'oḡa 'ahoga mene horoneha."

⁵ Rehano ze te'ote'au ḡoeriro, raena'a, "Iesu ani, Galilea haba'anono'o Iudea haba'a nidu'a onamo Ierusalem'a 'ahi haba'ano zuni, vazevaze ihoze'ena'a haḡai ve'oḡa ibiḡano tutuze'ohe!"

6 Pilato ani ḡoere 'adi igirotene, ḡadiziro. “Iesu ani'e Galilea vazegāhe?”

7 Ebu Iesu'e kini Heroda'a ḡiane'ete'e Galilea haba'a vazegā rae ederiradu ani Heroda vaḡe tuḡuniro. E'e madaḡano Heroda ani Ierusalemā haba'ano radiudo.

8 Heroda'a Iesu horonirotene, ani matu'e rudaro, mazaḡa ani amahiono'o Iesu ḡianihi rae zamarinu. Ani ibite Iesu hariḡa igiro 'ahine, Iesu'a haḡai gigi'a haḡaoga horonihi reiro.

9 E'ano'o Heroda ani ḡadimu ḡehaḡa Iesu mazao haḡairo, rehano Iesu'a mene naenaeniro.

10 Badi'a dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a iḡunadu ḡoere riḡa ḡehaḡa Iesu rana ḡoeriro.

11 Heroda ani ane uti azaḡa teite Iesu ḡirihoharo. Ebu dabua manoga haḡaohanadu Pilato vaḡe bare tuḡune onamiro.

12 Ibite Heroda ebu Pilato'e agiretitido, rehano e'e madaḡano'e vazetitiro.

13 Ebu Pilato ani Badi'a dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡaḡihi'aḡa, vaze boroboro ebu haba azaḡa huze nu'oziro,

14 zina'a, “Za'e vaze 'adi'e vaze ibi ve'oḡano ibitoziniro radu tutune areha. Eḡe'a zae zamao ḡianatene, zae'a ane moneo rate'e ve'oḡa 'ahogani mene horoneha.

15 Heroda'a zuni Iesu mazao ve'oḡa 'ahogani mene horonadu ani emeḡe vaḡe bare tuḡune onaeha. Ḡiano'i! Iesu mazao'e runeo tuḡuni'uma ve'oḡani'e o'o'a!

16 E'ano'o eḡe'a uti azaḡa tuḡuzadu Iesu masini'uma ebu tuḡune buni'uma*.”

18 Rehano vaze ḡuḡuvaḡa nidu'a huau iḡuniro, raena'a, “Vaze adi'e mano'i, u Barabasi'e tuḡune bunoi!”

19 Barabasi ani Ierusalemā haba'ano gavamani utitoziniro zu vaze zimiro. E'ano'o ani ḡu'ano ohoniro.

20 U Pilato ani vaze ḡuḡuvaḡa teite ta'irotitiro, mazaḡa ani Iesu tuḡune bunihireiro.

21 Rehano ze'a huario, raena'a, “Sataurono'i! Sataurono'i!”

22 Pilato'a ḡae uḡiduḡano ziro, raena'a, “Ani nagi ve'oḡa haḡaeha? E ani rune moneo tuḡuni'uma ve'oḡa 'ahogani'a mene horoneha. E'ano'o e ani masine tauḡi'uma ebu tuḡune buni'uma!”

23 Rehano vaze ḡuḡuvaḡani'a Iesu satauronoga veize ḡihau teote'au huario. Zeḡe ago'e ufeta boro hune u'ano,

24 Pilato'a ze'a urate'ete'e ibiḡano haḡaoziniro.

* 23:16 Mirihe farirote 'ahoga'e v. 17 'ahige ra'ohe, 'Izidi Iḡine Mode'ete'e Muḡano ani'a vaze 'ahoga ḡu'a'ono mae bunifo'

25 'Ougadu ani gavamani utitozinirote'e zu vase goruzirote'e vasega, Barabasi gu'anono'o mae buniro. U vase guguvagan'i'a uratirote'e idunaḡano, Iesu'e satauronoga veize uti azaḡa evora ri'iniro.

Iesu Satauroniro

(Mataio 27:32-44, Mareko 15:21-32, Ioane 19:17-27)

26 Uti azaḡani'a Iesu tutune onamirote'e zamaḡano, Kurene vasega 'ahoga niḡa Simona, ani'e ane habaono'o onae'enogano ibio hidiro. Uti azaḡani'a obone teadu Iesu satauro mae heratoharo ebu Iesu ḡaruna onamiro.

27 Vaze guguvagan'i'a zuni Iesu hegote onamiro. Zeḡe bo'aḡano roḡaeroḡae'a Iesu vetuḡanadu niau kuario.

28 Iesu'a tehadu zina'a, "Ierusalema roḡaeroḡae, eḡe u'ano ago niano'i, rehano zae zu ubudeze veize niano'i!"

29 Mazaḡa aduga boro hidi'uma madaḡa 'ai onai'uma. E'e madaḡano vazevaze'a 'ahige re'uma, raena'a, 'Gabani roḡaeḡa zu ene ize 'izema mouga roḡaeḡani'e manoḡa tauḡi!"

30 E'e madaḡano ze maḡamaḡa kome'a boro zina'a, 'Fahanadu emeḡe ḡahifo'!"

31 E'e ire ḡaboḡa heuḡa, rehano za'a sataurohi'ohe. 'Ougine za'e, ire roḡa azaḡa heuḡa, aduga ufeta boro hidi'uma."

32 Ḡonore boro vasega 'aheu zuni Iesu teite zemoga radu tutuze onamiro.

33 Ebu ze'e haba 'ahoga niḡa Vadini Isiga feuriro. E'ea Iesu ebu ḡonore vasega 'aheu satauroziro, vase 'ahoga'e eda'e moneo zu 'ahoga'e kauri moneo.

34 Ebu Iesu'a sataurono'o reiro, raena'a, "Mama, zeḡe haḡai sau'a aḡutu modo'i, mazaḡa ze'e nagini haḡae'eta'a'e aḡu'a." Ze'a iniu'e Iesu dabua me'uma radu kaḡusi arahoḡa arahiro.

35 Vazevaze'e edanadu muririnu. U vase ibitozini'ete'e azaḡa'e Iesu ḡirihoharo, raena'a, "Ani vase 'ahoga'ahoga'e ḡaboziro. Ani'e Keriso, Badi'a'a ohotirote'e vasega reine, ane'a bare ḡaboni'uma!"

36 Uti azaḡani'a zuni arahoharo ebu vaini vuḡa ḡiḡi'a gagoharo.

37 Ebu ze nina'a, "Ḡa'e Iuda azaḡa kini ro'idene, ḡae'a ḡae bare ḡabo'o'!"

38 Iesu satauro hitagano'e 'ahige mirihiro, 'Iuda Azaḡa Kini'.

39 Satauro rana'ono'o ḡonore boro vasega 'ahogani'a Iesu roniro, raena'a, "Ḡa'e Keriso ro'idene, ḡae'a ḡae bare ḡabo'o'i ebu emeḡe zuni ḡabofo'!"

40 Rehana ḡonore boro vazeḡa 'ahogani'a ḡonore boro vazeḡa omo ḡoere riḡa hina naenaenina'a, "Ḡa Badi'a mene rihone'ehehe? Ḡae zuni ane teite idaḡa ruda'uma ebu Badi'a hidi'uma.

41 Emetane'e emeḡe sau'a u'ano rudau'ohe, rehana vaze 'adi'e haḡai sau'a 'ahogani mene haḡairo."

42 Ebu ane'a Iesu niro, raena'a, "Iesu, ḡae'a ibitohau'ete'e haba'a ona'idene eḡe zuni zamaro'!"

43 Iesu'a naenaenina'a, "Hube hune ḡa'ohe, izidi ḡa'e eḡe teite Badi'a habao radi'uma."

Iesu'a Rudaro

(Mataio 27:45-56, Mareko 15:33-41, Ioane 19:28-30)

44 Madai kirikiri meirotene, haba nidu'a uzabo'a 'uiro onamo ḡorava mone mada uḡidu.

45 Mada mene hiaro ebu kuru neḡa dabuaḡani'a nemaog zigau 'a'adaro.

46 Ebu Iesu'a ḡihau huaro, raena'a, "Mama, eḡe vine'e ḡae 'evoreo ti'ohe!" Ani 'ouge reirote'e enogano 'ai, iriga ri'iro.

47 Roma uti azaḡa ibitozini'ete'e ḡihi'aḡa'e nagini'a furerarote'e horonirotene, ani Badi'a niguniro ebu raena'a, "Hube hune vaze 'adi'e duduga!"

48 Iesu satauro rudarote'e muririrote'e azaḡa ḡuḡuvaḡani'e nagini'a furerarote'e horonirotene, ze zuni vetuḡa ranadu neze 'u'a barobaro 'uhiro.

49 Rehana Iesu vaze nidu'a zu Galilea haba'anono'o hegotirote'e roḡaeroḡaḡa nidu'a faḡanono'o nagini'a furerarote'e muririro.

Iesu Guriro

(Mataio 27:57-61, Mareko 15:42-47, Ioane 19:38-42)

50-51 Iudea haba'ano Arimatea vaze 'ahoga niḡa Iosefa radiunu. Ani'e vaze manoḡa zu duduga, zuni Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a guhininu. Ani'e vaze ibitozini'ete'e azaḡa boro zamaḡano boro 'ahoga, rehana vaze boroboro'a Iesu matihi reirotene ani ze ḡoere mene mae ḡihiniro.

52 Ane'a Pilato vaḡe onamadu eda'e'eda'e uminiro, raena'a, "Iesu rune ahi'a eno'!" Ebu hena Pilato'e reiro. "O'e"

53 'Ougadu Iosefa'a sataurono'o Iesu ahiri mae bunadu dabua hina 'umiro. Ebu Iesu ahiri vatava varadirote'e 'iduḡa izigano tiro.

54 A'e Bana Madaḡa veize ruhibe'ete'e madaḡa ḡoravaḡa, ebu Bana Madaḡa hanitiro.

55 Galilea haba'anono'o Iesu teite onairote'e roḡaeroḡaḡe Iesu ahiri mae onamirote'e hegotiro ebu ahi'a tirote'e haba'a horoniro.

⁵⁶ 'Ougadu ze neze bare onamadu Iesu ahiri aso hanoga veize murava hohoġa zu dehoru hohoġa manoġa ruhibiro. Rehano Mose goro ġoe'a idunaġano Bana Madaġa 'ahine, ze ahirize ohone baniro.

24

Iesu'a Runeono'o Bare Ġabodiro

(Mataio 28:1-10, Mareko 16:1-8, Ioane 20:1-10)

¹ Fura oherebau uzeuze roġaeroġae ze'a ruhibirote'e ahiri ase'ete'e muravaġa hohoġa madu idu onamiro.

² Ze feurirotene, idu 'ue'ete'e hadiġa boro kiune vaġinoga horoniro.

³ Ebu ze diuġiro, rehano Zuhi'a Boro Iesu ahiri mene horoniro.

⁴ Ze nagini'a ani mazao fureranate'e zamare 'ada'adiro. E'e madaġano vaze 'aheu'a tabara zeġe babaġano edaro. Ze'e dabua vazavazaġoġa vidaro.

⁵ Ebu roġaeroġae'a rihau rudanadu zeġe mazao ovoe ġuġuriro. Rehano vaze 'aheu'a ziro, raena'a, "Za nougadu ġabone vazegġa rune haba'ano vaġe'ohe?"

⁶ Ani ahao'e 'o'o'a, rehano ani bare ġabode iġuneha! Ani'a Galilea haba'ano nagini zirote'e zamaro'i!

⁷ Ani'a raena'a, 'Eġe, Vaze Ubuga'e revonadu sau'a azaġa evora ri'ini'uma ebu sataurohi'uma, rehano mada uġiduġano bare ġabode iġuni'uma."

⁸ 'Ouge reirotene, roġaeroġae'a Iesu'a reirote'e ġoe'a zamariro.

⁹ Roġaeroġae'a idu haba'anono'o bare onaadu zeġe mazao nagini'a furerarote'e nidu'a Iesu tahi'a 11 zu ane vaze nunu nidu'a ziro.

¹⁰ Idu haba'a onamirote'e roġaeroġae'e Magadala roġaeġa niġa Maria, 'ahoga'e niġa Ioana, Iakobo vi'a niġa Maria ebu roġae nunu. Ze'e nagini'a fureranate'e apostolo azaġa mazao rae fureniro.

¹¹ Rehano Iesu tahi'atahi'a'a ze ġoere'e ġiriho hariġa radu mene mae ġihiniro.

¹² U Petero ani iġunadu idu haba'a dure onamiro. Ani'a ġuġuradu idu zamaġa ġianirotene, Iesu ahiri umirote'e dabuaġa da'o horoniro. Ebu ani nagini'a fureranate'e zamare 'ada'ade'ena'a, ne bare onamiro.

Iesu'a Emausa Neġa Ibiġano Fureraro

(Mareko 16:12-13)

¹³ E'e madaġano roġaeroġae ġoere igirote'e azaġa bo'aġano tahi'a 'aheu'a Emausa neġa ibiġa onaminu. E'e neġa'e Ierusalemha haba'anono'o ani faġa'e 11 kilomita.

14 Anianine ibio oname'ena'a nagini'a fureranate'e g̃auḡa nidu'a g̃o'ane onaminu.

15 Zeḡe'a g̃o'ane oname'enogano, Iesu ane'a zeḡe uhiḡa aradu idaḡa onamiro.

16 Zeḡe horoniro rehano, mene ederiro a'e Iesu, mazaḡa ze ani mene ederoga veize biriro.

17 Iesu'a ziro, raena'a, "G̃anine oname'ena'a, nagini g̃o'ane'ohe?" Ebu ze vetuḡarau'ena'a tue edaro.

18 Ze bo'aḡano vase 'ahoga niḡa Kuleopa'a naenaeniro, raena'a, "Izidi Ierusalemaha'ano nagini'a fureranata'a'e vase nidu'a edeḡa. G̃a'e e'ea radiunu rehano, ḡa'a da'o aḡu'ahēhe?"

19 Iesu'a zina'a, "Nagini'a fureraneha?" Zeḡe'a nina'a, "A'e Iesu, Nazareta vaseḡa hariḡa. Badi'a zu vase nidu'a zamao ani peroveta vaseḡa raha. Ani'e haḡaiḡa gigi'a haḡainu zu ḡoere gigi'a haraminu.

20 Rehano Badi'a dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu vase ibitozini'ete'e azaḡani'a Iesu manoga radu Roma gavana 'evorao ri'iniro ebu satauroniro.

21 Eme'e ani Isaraela azaḡa aḡireono'o mae vaḡizi'uma vaseḡa rae zamariro. Ebu Izidi Iesu rudarote'e madaḡanonono'o onao mada uḡidu maha.

22 U eme bo'aḡano roḡaeroḡae nu'a zaguzagufēha. Ze ohereda'o idu haba'a onameha,

23 rehano Iesu ahi'a mene horoneha. Ebu ze bare onaradu, raena'a, 'Aneru'a emeḡe mazaḡo fureranadu Iesu'e bare ḡabodeha rae raha.'

24 Emeḡe bo'aḡano vase nu'a idu haba'a onamatene, roḡaeroḡae'a rate'e teiḡe, ze zuni Iesu ahi'a'e mene horoneha."

25 Iesu'a ziro, raena'a, "Za'e mene huhuzaḡa! Peroveta azaḡani'a reirote'e ḡoe'a mene ḡarihe mae ḡihine'ohe.

26 Peroveta azaḡani'a raena'a, 'Keriso'e 'ouge aduga me'uma, ebu hena ḡabodadu ane haba aḡaḡano diuḡiuma.'"

27 Iesu'a Buka Zaḡoḡa zamaḡano Mose'ono'o onamo peroveta azaḡani'a ani moneo mirihirote'e ḡoe'a nidu'a faine ihoze onamiro.

28 Ebu ze Emausa neḡa hanitiro, rehano Iesu'e ize ibio onamihi reiro.

29 Ze Iesu radoga radu uminiro, raena'a, "G̃orava ranēha zu mada'e hauḡēha. E'ano'o emeḡe teite bazihī!" 'Ougadu ani zeḡe ne diuḡi' onamiro.

30 Ani ogomu veize zeḡe teite ehoriro. Ebu beredi madu Badi'a mazaḡo kuranadu vahege ziniro.

³¹ E'e zamaḡano ubumaze'a bohatanadu 'Ahi'e Iesu!' rae ederiro. Rehano zeḡe ubumao ani dauḡiro.

³² Ebu anianine ḡoretitiro, raena'a, "Ibto ane'a eme teite ḡoeratene zu Buka Zaḡoḡa huga me'odofeatene, zamafe'a matu'e rudaneha!"

³³ Ebu tahi'a 'aheu'a Emausa neḡa'ono'o zogone iḡunadu Ierusalemaha'aba' bare itiro. E'ea Iesu tahi'a 11 zu zeḡe teite radiunute'e vase nu haniziro.

³⁴ Ze raena'a, "Hube hune Iesu ani bare ḡabodeha ebu Simona* mazao fureraneha!"

³⁵ 'Ougadu tahi'a 'aheu e'e'a zuni zeḡe mazao Emausa ibiḡano nagini'a fureranate'e zu Iesu'a beredi vahege'enogano Iesu ederate'e hariḡa me'odoziniro.

Iesu'a Tahi'aḡa mazao Fureraro

(Mareko 16:14, Ioane 20:19-23, Apostolo 1:4-5)

³⁶ Ze harize me'ode'ete'e zamaḡano Iesu'a tabara zeḡe bo'aḡano edaro, ebu raena'a, "Zama roḡeḡa zae teite rado'i!"

³⁷ Rehano ze'e ane vine horone'ohe rae zamare'ena'a, zaguzagaro zu rihau rudaro.

³⁸ Iesu'a ḡadiziro, raena'a, "Za'e nougadu rihau'ohe? Nougadu 'Ahi'e iniu?' rae zamare doude'ohe?"

³⁹ 'Ahi eḡe! Eḡe 'evore zu oda ḡiano'i! Ebu obohe nuro'i! E vine reifone, modarehe zu isinehe o'o'a reifo. Rehano za horohe'ete'e teige, e'e modare zu isineheta."

⁴⁰ Ani 'ouge radu 'evoreḡa zu odaḡa ihoziro.

⁴¹ Rehano ze matu'e rudanadu zaguzagarote'e u'ano, ze ize Iesu ḡoere mene mae ḡihiniro. Ebu Iesu'a ḡadiziro, raena'a, "Zae mazao ogomu nu e'ehehe?"

⁴² Zeḡe'a ḡozone kiroḡa harotene,

⁴³ ani'a madu zeḡe ubumao aro.

Iesu'a Ane Tahi'atahi'a Ḡoere Ḡonaga Ziro

(Mataio 28:16-20, Mareko 16:15-18, Apostolo 1:6-8)

⁴⁴ Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Eḡe'a zae teite radiunute'e madaḡano 'ahige ḡoreziro. 'Mose goro, peroveta azaḡa buka zu Salamo zamaḡano eḡe moneo mirihirote'e ḡoe'a nidu'a hube hune hudafo."

⁴⁵ 'Ougadu Iesu'a, zeḡe Buka Zaḡoḡa ḡoe'a huga ederifine, zamaze bohaniro.

⁴⁶ Ani ziro, reana'a, "Buka Zaḡoḡa zamaḡano 'ahige mirihiro. 'Keriso'e aduga hidi'uma, ebu mada uḡidu zamaḡano runeono'o bare ḡabodi'uma.

⁴⁷ Ebu ani tahi'atahi'a'a, Ierusalemaha'aba'aono'o onamo haba nidu'ao, ane niḡano hari manoḡa harami'uma,

* 24:34 Niḡa 'ahoga'e Petero

raena'a, 'Ĝihuro'i! 'Ougine, Badi'a'a haĝaize sau'a aĝutu modi'uma!

⁴⁸ Za'e e'e ĝoe'ani'a hudanata'a'e horoneha, e'ano'o vase 'ahoga 'ahoga zuni eĝe hari haramozini'uma.

⁴⁹ Ĝi'ano'i! Mama'a ĝoere tirete'e Vine Zaĝoĝa eĝe'a zae mazao tuĝuni'uma. E'ano'o Ierusema haba'ano guhiu rado'i, onamo Vine Zaĝoĝani'a ovadu gigi'aĝa hina iriva'ozi'uma."

Iesu'a Adure Itiro

(Mareko 16:19-20, Apostolo 1:9-11)

⁵⁰ Ebu Iesu'a Ierusema haba'aono'o ze tutuzadu Betania neĝa uhiĝa onamiro. Ebu evo'a ĝihinadu zeĝe veize kuraro.

⁵¹ Ani kurau'ena'a, ze muhizadu adure ĝoha mae ĝihine itiro.

⁵² Ebu ze Iesu nigunadu matu'uzeta Ierusema haba'ano bare onamiro.

⁵³ Ze iĝaiĝa kuru neĝano radiu'ena'a, Badi'a niĝa mae ĝihininu.

Apostolo Azaġa Haġai

Ġoere Ġadaheġa

Buka 'adi'e "Apostolo azaġa haġai" Uare (Kware) ġoereo tiro. Uare ġoere'e Garihe (Garia) ġoere teite ago tiba. Uare zu Gariheo ġoere'ete'e azaġa'e nidu'a 1300. Ze'e Central Province, Rigo District haba'ano radiu'ohe. A'e Port Moresby-ono'o 70 kilomita south-east oname'ohe.

"Ġoere huga" 'e buka 'adi ġonagano tiro, ġoere aduga ga iġaiġa mene igi'ete'e ġoe'a buka zaġoġano trote'e huga ihozoga veize.

Buka mazaġa

¹ Hari 'adi'e Teofilo veize ti'ohe. Eġe'a ibite tirota'a'e, Iesu'a gaudote'e zuni ihozidote'e nidu'a, ebu

² onamo Vine Zaġoġani'a ibitohau'ena'a apostolo azaġa ġoere ziniro, ebu adure ġoha mae itiro. Apostolo azaġa'e Iesu'a inahe meirote'e azaġa.

³ Iesu ani zaharaneadu rudarote'e enogano, mada ġae ġazaġa gaubanana (40) apostolo azaġa mazao fureraro. E'e zamaġano ani 'ize ġaboga ra'ete'e ihozoga veize haġai ġehaġa fureno zinido, ebu Badi'a'a zuhi'azi'uma ġoe'a rae furenido.

⁴ Zeġe'a nu'orarote'e madaġa 'ahogano Iesu'a ġoere ziniro, raena'a, "Ierusalem neġano geno rado'i, onamo Mama'a rae trote'e ġoe'ani'a hudanoga veize guhiano'i! E'e ġoe'a'e za eġe mazaono'o igiro, raena'a,

⁵ Ioane Babatiso'e vu hina bapatozido rehano, za'e, mada ġehaġa 'izema mougano, Vine Zaġoġa hina bapatoziti'uma."

Iesu adure ġoha mae ġihine itiro

⁶ Mada 'ahogano ze bare nu'orarote'e zamaġano, Iesu ġadiniro, raena'a, "Zuhi'a Boro, e'e madaġano'e emeġe'a Isaraela haba'a bare madu emeġe'a emeġe bare ġiafoga veize ibitofi'uma hehe?"

⁷ Iesu'a naenae zina'a, "E'e madaġa'e Mama'a ane niġano rae tiro. Za'e mene ederi'uma ġauġa.

⁸ Rehano Vine Zaġoġani'a zae vaġe ovami'uma madaġano za'e gigi'aġa me'uma. Ebu za'e eġe hari rae fureni'uma, Ierusalem neġano, Iudea haba'ano, Samaria haba'ano onamoo haba ġonaga."

⁹ Iesu ani, 'ouge reirote'e enogano, zeġe ubumao adure ġoha mae ġihine itiro, ebu ġoze'a 'uiro.

10 Iesu'a adure ġoha ite'enogano, ze adure ġohani gagau ġiane rune radiunu. Ebu ġiano'i! Aneru ahe'u'a zeġe genaġano edaro. Ze dabua 'uruġa haġairo,

11 ebu raena'a, "Galilea azaġa, za nougadu de'ea edau'ena'a adure ġohani ġiane'ohe? Iesu ani zae mazono'o adure ġoha mae ġihine iteha. Ani'e 'ouge itate'e horonate'e teiġe vesu'u bare ovami'uma."

Hitaga neġano kurau nu'oraro

12 Ebu ze Olive maġanono'o bare Ierusalemne neġa itiro. E'e ibiġa'e kilomita tiba heuġa.

13 Ze Ierusalemne neġa feurirotene, hitaga neġa itadu zeġe'a radiu'ete'e haba'a diuġiro. E'e zamaġano'e, Petero, Ioane, Iakobo, Aniderea, Firifo, Tomasi, Batolomeo, Mataio, Alofeo ubuga, niġa Iakobo, Zelote vazegħa, niġa Simona, ebu Iakobo ubuga, niġa Iuda.

14 Zeġe nidu'a nu'oru'ena'a, zamaze tibunadu iġaiġa kuraunu. Roġae nu, zu Iesu vi'a Maria, zu Iesu negoġa duġuru zuni zeġe teite nu'oraunu.

Matia'a Iuda iġuri meiro

15 E'e madaġa 'ahogano Zuhi'a Boro mone azaġa nu'onu'o bo'aġano Petero'a iġune edaro. Zeġe nidu'a'e maġa tiba zu ġae ahe'u gaubanana (120) heuġa.

16 Ebu zina'a, "Nego nabudi, ibite Vine Zaġoġani'a Davida neadu, buka zaġoġano tirota'a'e hudaro. A'e Iuda'a Iesu obone tirote'e azaġa ibito zinirote'e hariġa.

17 Iuda'e Iesu'a inahe meirote'e tahi'aġa 'ahoga. Ane zuni emeġe teite gau tiba haġaido.

18 Rehano ani'e reva moniġa hina haba 'ahoga hoitiro. E'ea vadini ibine uite ovoiro, ebu ahi'ani'a fu'uradu isiġani'a ġudau rururaro.

19 Hari 'adi'e Ierusalemne azaġa nidu'a iġiro. E'ano'o zeġe'a haba'a'e zeġe ġoereo Akeledama rae huniro. Ġoere e'e huga'e ru haba'a.

20 Mazaġa Salamo zamaġano 'ahige tiro, raena'a, 'Ane haba'e ġahuturano'i!

Vaze tiba zu e'ea mene radi'uma.' (Salamo 69:25)

Ebu

'Vaze 'ahogani'a ane gau iġu'a me'uma.' (Salamo 109:8)

21 E'ano'o eme'e vase 'ahoga me'uma, Iuda iġuri mouga. Zuhi'a Boro Iesu'a emeġe teite radiudote'e madaġa nidu'a, emeġe teite raudote'e vazegħa 'ahoga me'uma.

22 E'e madaġa'e, Ioane'a Iesu bapatizonirote'eano'o onamo Iesu emeġe mazono'o adure ġoha mae ġihine itirote'e. Ebu ane zuni Iesu'a bare ġabode iġunirote'e rae furenifine."

23 E'ano'o zeḡe'a vase aheu meiro. Vaze 'ahoga'e Barasaba rae hune'ete'e Iosefa, niḡa 'ahoga'e Iusito, ebu vase 'ahoga'e Matia.

24 Ebu ze Badi'a uminiro, raena'a, "Zuhi'a Boro, ḡa'e vase zama nidu'a edeḡa. E'ano'o ihofoi, vase aheu 'adi bo'aḡano ḡae'a mate'e vaseḡa'e iniu?

25 Iuda'a modirote'e apostolo gauḡa iḡu'a mouga veize. Iuda'e ane haḡai sau'a u'ano ane'a radi'uma haba'a diuḡiro.

26 Ebu ze'e e'e veize kaḡusi arahōḡa haḡairotene, Matia meiro. E'ano'o Matia ani apostolo azaḡa gaubanana tiba fare teite me'ode tibuniro.

2

Pentekosi madaḡano Vine Zaḡoḡani'a ovairo

1 Iesu'a bare ḡabode iḡunirote'e ḡarugano fura fu'o zu aheu fare (7) radirotene, Pentekosi* madaḡa meiro. E'e madaḡano Zuhi'a Boro mone azaḡa nidu'a haba tibano nu'oru radiro.

2 E'e zamaḡano zavara boro'a onae'ete'e teige guguḡa boro'a adureono'o tabara gudau ovairo. E'e guguḡani'a zeḡe'a nu'orarote'e neḡa iriva'oniro.

3 Ebu ire'a duhuru'ete'e heuḡani'a mazane teige rovtadu, vase tiba tiba ranao duhuranoga horoniro.

4 Ebu Vine Zaḡoḡani'a e'ea radiunute'e azaḡa nidu'a iriva'oziro, ebu Vine Zaḡoḡani'a ibito zenadu, ḡoere 'ahoga 'ahogano ḡoeriro.

5 E'e madaḡano'e, Iuda azaḡa haba 'ahoga 'ahogano radiu'ete'e'a, Pentekosi muiḡa 'auḡoga rae Ieruselema neḡa onaadu e'ea radiunu. Ze'e Badi'a gubane'ete'e azaḡa.

6 E'e haraḡa igirotene, vase ḡuḡuvaḡani'a isau onairo. Ebu ze zamaze 'ada'adaziro, mazaḡa Zuhi'a Boro mone azaḡani'a ane ane ḡoereo ḡoeroga igiro 'ahine. A'e Iuda azaḡani'a haba 'ahoga 'ahogano radiu'ete'e ḡoe'a.

7 Ebu ze zaguzaganadu, 'ahige reiro. "'Adi duḡuru'e nidu'a Galilea azaḡa rehano,

8 nouga'ahi emeḡe tiba tiba ḡoereo ḡoeroga igi'ohe?

9 Eme'e Patia azaḡa, Media azaḡa, Elama azaḡa, ebu Mesopotamia haba'ano, Iudea zu Kapadokia haba'ano, Ponto zu Asia haba'ano radiu'ete'e azaḡa,

10 Ferigia zu Pamufulia haba'ano, Izipi haba'ano radiu'ete'e azaḡa, zu Libia haba'a zamaḡano Kurene neḡa

* 2:1 Pentekosi ḡoere e'e huga'e ḡae fu'o gaubanana (50). Iḡine Mode'ete'e Muiḡa madaḡanono'o me'ode onamo mada ḡae fu'o gaubanana meine, Pentekosi Muiḡa madaḡa me'uma.

uhigano radiu'ete'e azaḡa. Ebu Roma neḡano radiu'ete'e azaḡa.

¹¹ E'e zamaḡano'e Iuda azaḡa zu, Iuda mene azaḡa rehano zamaze ḡihuradu Iuda azaḡa teite kurau tibur'u'ete'e azaḡa. Ebu Kerete 'umuḡa azaḡa zu Arabia haba'a azaḡa. Eme zeḡe'a Badi'a gigi'a haḡaiḡa emeḡe tiba tiba ḡoereo ra'ete'e igi'ohe."

¹² Ze zaguzagaro ebu zamaze 'ada'adaziro, ebu "'Adi nagini?" rae ḡadititiro.

¹³ Rehano vase nu'e ḡiriho zini'ena'a, 'ahige reiro. "Ze vaini vuḡa borofe gageha."

Petero'a vase ḡuḡuvaḡa mazao haramiro

¹⁴ Ebu Petero'a apostolo azaḡa gaubanana tiba fare (11) teite iḡune edanadu, vase ḡuḡuvaḡa mazao agoḡa borofe'ena'a haramiro. "Iuda azaḡa, zu Ierusalem a neḡano radiu'ete'e azaḡa nidu'a, e'e, haḡai 'ada'a nouge nouge fureranate'e rae bohanihi. Eḡe ḡoere fairu abito'!

¹⁵ Za'e 'adi duḡuru'e vaini vuḡa gageha rae zamare'e gaogi. Ze mene gageha. 'Adi 'ize oherebau, mada fu'o zu ḡazaḡa fare (9 koroko). Vaze'e oherebau mene gagi'uma.

¹⁶ Rehano 'adi'e peroveta vazeḡa Ioela'a amahi rae furenrote'e haḡaiḡani'a fureraneha.

¹⁷ 'Badi'a'a zi'ohe.

Mada ḡonaga madaḡa madaḡano, vase nidu'a mazao eḡe Vine Zaḡoḡa ovoe be'unadu, iriva'ozi'uma, Ebu ubudeze zu aboeze'a eḡe hari rae furen'uma.

Zae ohoze iziga iziga'e Badi'a'a ihoze'ete'e haḡaiḡa zamaze hina horoni'uma, zu vase boroboro'e Badi'a'a ihoze'ete'e haḡaiḡa iḡuna'uma.

¹⁸ E'e madaḡa madaḡano tuḡure azaḡa ḡu'a teige gaue'ete'e (slaves), ohoze zu roḡae mazao zuni eḡe Vine Zaḡoḡa ovoe be'unadu, iriva'ozi'uma, ebu zeḡe zuni eḡe ḡoere rae furen'uma.

¹⁹ Ebu eḡe'a zaguzaga'uma haḡaiḡa adureo furen'uma, zu eḡe tahi gigi'a haḡaiḡa rahao furen'uma.

A'e ru, ire roga ebu ḡisi boro.

²⁰ Mada'e uzabora'uma, ebu

bato'e ru teige kanara'uma.

E'e ġaruganobu'u Zuhi'a mada boro
zu manoga hune'a onai'uma.

²¹ Ebu Zuhi'a Boro mazao
umide'ete'e azaġa nidu'a'e
ġabone hidi'uma.' (Ioela 2:28-32)

²² Isaraela azaġa, ġoere 'adi ego'i! Za edeġa. Iesu,
Nazareta neġa vazegħa ani, Badi'a'a tuġunadu, gigi'a
haġaiġa, zaguzaga'uma haġaiġa zu Badi'a tahi haġaiġa
ġehaġa zae bo'aġano haġaido. Badi'a ani e'e haġaiġa
Iesu mazaono'o haġaadu, Iesu'e ane'a tuġunirote'e rae
deheniro.

²³ Ebu Iesu ani zae 'evoreo ri'inirota'a'e, Badi'a'a amahi
toganirote'e zu furera'uma rae ederirote'e haġaiġa. Ebu
za'e Badi'a goro ġoe'a aġu'a azaġa zeadu, satauroo
ikokoneadu runediro.

²⁴ Rehano e'e vazegħa'e Badi'a'a rune zamaġano
ġaniġanau'ete'eano'o mae vaġinadu, bare ġaboniro,
mazaġa rune gigi'aġa'e Iesu obone touga mene idaġa
'ahine.

²⁵ Davida ani Iesu hari 'ahige rae reiro.

'E'e mada nidu'a eġe uhigano

Zuhi'a Boro horoninu.

Mazaġa ani eġe eda'e moneo radiu'ohe.

E'ano'o ġau 'ahogani'a zuni
mene hagahi'uma.

²⁶ E'ano'o zamahe'a matu'e'ohe,
zu hebehe hina

Badi'a nigune'ena'a, matu'e'ohe.

E'a zamare'etene, ahirihe zuni

runeono'o bare ġaboni'uma
rae re'uma.

²⁷ Mazaġa ġa'e eġe'a rudaune,

vinehe rune haba'ano

mene modi'uma,

ebu ġae tuġure haġae hune'ete'e vazegħa'e

ahi'ani'a ruhuranoga veize

mene modi'uma.

²⁸ Ġa'e ġabone ibiġa ihoheha.

E'e ġae zamao matu'u hina

iriva'ohi'uma.' (Salamo 16:8-11)

²⁹ Nego nabudi, e hubehune zi'ohe. Vouġafe Davida'e
rudanadu ġuriro, ebu ani idu'e izidi 'ize radiu'ohe.

³⁰ Ani'e peroveta vazegħa 'ahine, ani edeġa Badi'a'a ane
mazao ġoe'a rinede tiro, raena'a, Davida mariga 'ahogani'a
ane iġuri madu Kini re'uma.

31 Davida ani vesu'u furera'uma haḡaiḡa horone'ena'a, Keriso'a bare ḡabode iḡuni'uma hariḡa rae fureniro, raena'a, rune haba'ano ani mene modi'uma, zu ahi'a'e mene ruhura'uma.

32 Ebu Iesu 'adi'e Badi'a'a bare ḡaboniro. Emeḡe nidu'a e'e horonadu, rae furene'ohe.

33 Ebu ani'e Badi'a eda'e moneo ohoniro, ebu Moga mazaono'o Vine Zaḡoḡa madu emeḡe mazao ovoe be'unadu iriva'ofiro. Vine Zaḡoḡa'e Badi'a'a tuḡuni'uma rae tirote'e. Ebu za'e e'e haḡaiḡa izidi 'ada horone'ete'e zu igi'ete'e.

34 U Davida ani Keriso teḡe adure ḡoha mene mae ḡihine itiro. Rehano ani 'ahige reiro.

'Badi'a'a eḡe Zuhi'a Boro niro.

Eḡe eda'e moneo ehoro'i!

35 Onamoo eḡe'a agireḡo mae raharahazi'uma.' (Salamo 110:1)

36 E'ano'o Isaraela azaḡa nidu'a fairu edero'i! Zae'a satau-ronirote'e vazeḡa, Iesu'e, Badi'a'a Zuhi'a Boro zu Keriso rae ohoniro."

37 Ze e'e igirotene, zamaze tuḡano babaharo, ebu Petero zu apostolo azaḡa ḡadiziro. "Negofe duḡuru, eme nagini haḡaine manōḡa?"

38 Petero'a naenaezina'a, "Zae nidu'a, zamaze ḡihuno'i, ebu Iesu Keriso niḡano bapatizo mo'i! 'Ougine Badi'a'a zae sau'a rae modi'uma, ebu Badi'a'a Vine Zaḡoḡa zini'uma.

39 Badi'a'a ḡoere 'adi rae tirota'a'e, Zuhi'a Boro emeḡe Badi'a'a zamazi'uma azaḡa nidu'a veize. A'e zae, ubudeze zu haba faḡa faḡa azaḡa nidu'a."

40 Ebu ani bare ḡoere ḡehaḡa hina haramiro, zu bare bare iraduguziro, raena'a, "Haḡai ve'oḡa azaḡa 'adi mazaono'o vaḡinadu, ḡabone mo'i!"

41 E'ano'o iniu iniu'a ane haramo mae ḡihinirota'a'e bapatiziro. Ebu e'e madaḡano vaze maḡa boro uḡidu (3000) heuḡa bapatizo madu zeḡe moneo ragate mae zouziro.

Badi'a mone azaḡa tibano nu'oraro

42 Ze'e zamaze tiba hanadu, apostolo azaḡani'a ihozidote'e abito zinido ebu danatitido, tiburu oḡaudo, zu tibano kurauo.

43 Ebu apostolo azaḡani'a zaguzaga'uma haḡaiḡa zu Badi'a tahi gigi'a haḡaiḡa ḡehaḡa haḡaido, ebu vaze nidu'a zamazeo Badi'a rihone runiro.

44 Badi'a mazao firote'e azaḡa nidu'a tibano nu'oru radiudo, ebu ḡauze nidu'a ḡahugotitido.

45 Ebu habaze, neze zu toheze seronadu, iniu monize'a ferezinute'e nidu'a, zininu.

46 Ze mada nidu'a Dibu'o Neġano tibano nu'oranadu kuraudo. Ebu ane ane neo matu'uzeta zu zama tiba teite ogau tiburaudo,

47 zu Badi'a nigunido, ebu Ierusalem azaġa nidu'a zeġe mazao matu'inu. Mada nidu'a Zuhi'a Boro'a ġabone hide'ete'e azaġa ragate ragate mae zouzido.

3

Odaġa sau'a vazega fainiro

1 Mada 'ahogano Petero zu Ioane'a kuru madaġano Dibu'o Neġa itiro. A'e ġorava mone mada uġidu (3 koroko) zamaġano.

2 U ibiheta 'ahoga, niġa Iraġa Manoġa ra'ete'e genaġano, odaġa sau'a vazegani'a ehore radiro. Ani'e 'ouge fureniro, ebu mada nidu'a e'e haba'a tutune onamido, ebu Dibu'o Neġa diuġe'ete'e azaġa mazao moni umidinu.

3 Ani Petero zu Ioane'a Dibu'o Neġa diuġihi ra'enogano horozadu, moni umiziro.

4 Rehano Petero zu Ioane'e ġiane runadu, Petero'a niro, raena'a, "Eme ġiafo'i!"

5 Odaġa sau'a vazegani'e ġau 'ahoga ini'uma rae zamare ġiaziro.

6 Rehano Petero'a niro. "E monihe o'o'a rehano, eġe mazao radiu'ete'e ġauġa ġani'uma. Eġe'a ġa'ohe. Iesu Keriso, Nazareta neġa vazega niġano iġunadu onamo'i!"

7 Ebu Petero'a ane eda'e 'evoreġa madu mae ġihinirotene, odaġa zu kekeġani'a tabara inariro.

8 E'ano'o ani rafate iġunadu edaro, ebu oname onainu. Ebu rafate oname'ena'a zu Badi'a nigune'ena'a zeġe teite Dibu'o Neġa diuġiro.

9 Vaze nidu'a ane'a Badi'a nigune'ena'a oname'ete'e horonirotene,

10 ani'e Dibu'o Neġa ibihetaġa, niġa Iraġa Manoġano iġaiġa ehoradu, vaze mazao moni umidinite'e vazega rae reiro. Ebu ane mazao nagini'a furerarote'e u'ano, zaguzagau rudaro.

Petero'a Dibu'o Neġano haramiro

11 Odaġa manorirote'e vazegani'a Petero zu Ioane hegote ragavinite'e zamaġano, vaze nidu'a zaguzaganadu, zeġe vaġe isau dure onairo. A'e Solomona touraġi ra'ete'e haba'ano.

12 Petero'a vaze ġehaġani'a onaoga horozirotene, ziro, raena'a, "Isaraela azaġa, za nouga'ahi zaguzagau'ohe? Zu nouga'ahi ġiaġiafe'ohe? Za'a zamare'etene, emeġe'a

gigi'afe hina vase 'adi faina ga? Ga emeḡe'a hube hune Badi'a gubane'ete'e u'ano faina ga?

13 Aberahamo, Isako, Iakobo, zu vouḡafe'a kurano hau-dote'e Badi'aḡani'a ane tuḡure vazega Iesu mae ite nigune ḡihiniro. Rehano zae'a Pirato 'evoreo ri'iniro. Ebu Pirato'e tuḡune bunihira rae zamariro rehano, zae'a Pirato zamao he'ehe'eniro.

14 Za'e Vaze Zaḡoḡa zu Duduḡa he'ehe'eniro, ebu vase runedirote'e vazega 'ahoga mae bunoga veize umidiro.

15 Za'e ḡabone zini'ete'e Zuhiaḡa maro, rehano ani'e Badi'a'a runeono'o bare ḡaboniro. Ebu eme e'e horonadu 'ada rae furene'ete'e.

16 Ebu Iesu mazao fie'ete'e u'ano vase 'adi faineha. Za edeḡa vase 'adi'e mene edau ragavido. Iesu ni gigi'aḡa u'ano zu Badi'a mazao fie'ete'e Iesu'a rifate'e u'ano vase 'ada'a manore huneha. Zae nidu'a 'ada horone'ete'e.

17 Nego nabudi, eḡe edeḡa, Iesu marote'e madaḡano bone za'e aḡu'a, ani mazao nagini haḡairota'a'e, zu zae vase boroboro zuni aḡu'a.

18 Rehano Badi'a'a peroveta azaḡa nidu'a hebeono'o amahi rae furenirota'a'e Badi'a'a 'ahige haḡae huniro, raena'a, 'Badi'a'a tuḡunite'e Kerisoḡa'e zaharani'uma.'

19 E'ano'o zamaze ḡihunadu Badi'a mone ro'i, zae sau'a vuzu'e modoga!

20 'Ougine, Zuhia Boro'a vineze izifi'uma madaḡani'a onai'uma, ebu zae ḡabozoga veize Badi'a'a amahi, Keriso rae ohonirote'e vazega tuḡuni'uma. Niḡa'e Iesu.

21 Rehano ani'e adureo 'ize radi'uma, onamo ḡau nidu'a izifi'uma madaḡani'a onai'uma. A'e Badi'a'a amahi peroveta zaḡoḡa azaḡa tuḡuzadu rae furenirote'e haḡaiḡa.

22 Mose'a raena'a, 'Zuhia Boro zae Badi'a'a, zae bo'aḡanono'o peroveta vazega 'ahoga eḡe heuḡa zae veize tuḡuni'uma. Ani'a nagini zite'e nidu'a ego hano'i!

23 Iniu'a ani ḡoere mene ego haune, zeḡe nidu'a Badi'a'a meirote'e azaḡa mazaono'o mae vaḡizadu ruizi'uma.'

24 Samuela zu ane ḡarunio peroveta azaḡa onairote'e nidu'a zuni izidi fureru'ete'e ḡauḡa irina rae furenido.

25 Za'e peroveta azaḡa mariga, zu Badi'a'a zae vouḡa mazao rinede tirote'e ḡoe'a meirote'e azaḡa. Mazaḡa Badi'a'a Aberahamo nina'a, 'Habao radiu'ete'e iduhuḡa nidu'a'e marigoono'o manogahe me'uma.'

26 Badi'a'a ane Tuḡure Vazeḡa tuḡunirotene, Isaraela azaḡa zae mazao ibite tuḡuniro, zae tiba tiba haḡaize sau'anono'o mae vaḡizadu manoga zinifine."

4

Petero zu Ioane oboze tiro

¹ Petero zu Ioane 'ize vase ġehaġa ġoreze'ete'e zamaġano, dibu'o hau'ete'e azaġa, Dibu'o Neġa ġiane'ete'e boro, zu Sadukea azaġani'a zeġe u'a onairo.

² Ze'e apostolo azaġa aheu mazao maġune rudaro, mazaġa ze vase ihoze'ena'a, Iesu'a runeono'o bare ġabodirote'e teige, vase'e runeono'o bare ġabodi'uma rae, haraminu 'ahine.

³ E'ano'o Petero zu Ioane oboze tiro, ebu mada 'ai zuburiro 'ahine, ġu'a haba'ano ohozadu, e'ea baze irariro.

⁴ Rehano zeġe haramo igirote'e azaġa'e ġehaġani'a zeġe ġoere mae ġihiniro, ebu mae ġihinirote'e azaġa'e maġa boro fu'o (5000) heuġa re' itiro.

⁵ Irarirotene, kanisoro azaġa, vase boroboro zu goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġani'a Ierusalem neġano nu'oraro.

⁶ Nu'onu'o zamaġano'e, dibu'o hau'ete'e ġihi'aġa, niġa Anasi, ebu Kaiafa, Ioane zu Alesana, ebu dibu'o hau'ete'e ġihi'aġa nabuga duġuru.

⁷ Petero zu Ioane'e zeġe zamao mae ohozadu ġadiziro, raena'a, "No'e ġigi'aġa hina, ga iniu niġano odaġa sau'a vaseġa 'adi faineħa?"

⁸ Ebu Petero ani Vine Zaġoġani'a iriva'onadu ziro, raena'a, "Isaraela Kanisoro azaġa zu Iuda azaġa boroboro,

⁹ odaġa sau'a vaseġa mazao haġai manoġa haġaate'e zu nouge nouge ani fainate'e ġadimu'e heħe?

¹⁰ 'Ougine, zae zu Isaraela azaġa nidu'a 'adi edero'i! Iesu Keriso, Nazareta neġa vaseġa niġano vase 'adi'e manore hunadu, zae zamao edau'oħe. Iesu'e zae'a satauroniro rehano, Badi'a'a runeono'o bare ġabonirote'e vaseġa.

¹¹ Ani'e

'Zae, ne ogoru'ete'e azaġani'a, he'eħe'enirote'e hadiġa rehano, izidi du'e'ete'e hadiġa boro re' onaħa.' (Salamo 118:22)

¹² E'ano'o Iesu ane'a da'o emeġe ġabofi'uma. Mazaġa haba nidu'a zamaġano Badi'a'a emeġe ġabofoga veize'e ane da'o tuġuniro."

¹³ Vase boroboro'e, Petero zu Ioane'a inare ġoeroga horozirotene, zaguzagaro, mazaġa zeġe'a ġiazirotene, Petero zu Ioane'e mene mirihirote'e azaġa, edeġa o'o'a. Zu ze edeġa, anianine'e Iesu teite raudote'e azaġa.

¹⁴ Zuni odaġa sau'ani'a manorirote'e vaseġani'a Petero zu Ioane teite edanoga horoniro 'ahine, ġoere 'ahoga rouga mene idararo.

15 E'ano'o "Petero zu Ioane'e kanisoro nu'onu'o haba'anono'o mae buzo'i" radu, ze'e ze'ge da'o go'aniro,

16 raena'a, "Eme ze'ge mazao nagini ha'gaine mano'ga?" rae gadititiro. "Ierusalema aza'ga nidu'a'e ede'ga, ze'ge'a gigi'a ha'gai'ga boro ha'gaata'a'e. Eme ze'ge ha'gai o'onoga mene ida'ga.

17 Rehano hari 'ada'a ne aza'ga bo'a'gano bororatite'e 'uoga veize, riho goe'a zini'uma, raena'a, 'Iesu ni'gano vase mazao ago bare goero'i!

18 Ebu ze'e bare huze zouzadu, "Iesu ni'gano ago hune zu bare goero'i, zu ago hune zu bare ihozo'i!" rae ziro.

19 Rehano Petero zu Ioane'a naenaezina'a, "Zae'a zae bare gadizo'i! Badi'a ubumao, Badi'a goere mene egadu, zae goere egoga'e mano'ga ga?

20 Maza'ga eme'e nagini horonirote'e zu igirote'e goe'a mene rae furenine'e mene ida'ga."

21 Ebu kanisoro aza'gani'a bare riho goe'a zeadu, tu'guze buziro. Ze'e adugano tu'guzite'e ibi'ga mene horoniro, maza'ga nagini'a fureranate'e u'ano vase nidu'a Badi'a ni'ga nigune radiro 'ahine.

22 Gigi'a ha'gai'gano manorirote'e vase'ga muri'ga'e gae gaza'ga gaubanana (40) vitinoga.

Iesu mazao fie'ete'e aza'gani'a Badi'a mazao kuraro

23 Petero zu Ioane'e tu'guze buzirotene, Iesu mone aza'ga vage onamiro, ebu dibu'o hau'ete'e boroboro zu vase boroboro'a zirote'e goe'a me'odo ziniro.

24 Ze'ge'a goere e'e igirotene, zamaze tibano teadu agoze borofe'ena'a Badi'a mazao kuraro, raena'a, "Zuhi'a Boro, ga'e adure, raha, davara zu e'e zama'gano radiu'ete'e gauga nidu'a ha'giro.

25 Gae'a Vine Za'go'ga tu'gunadu, gae tu'gure vase'ga vou'gafe Davida hebeono'o goeriro, raena'a,

'Nougaduni Iuda mene aza'gani'e ma'gune rudaro,

zu haba 'ahoga 'ahoga aza'gani'e huga mene hidi'uma ha'gai'ga

ha'gaihi rae nene'ganiro?

26 Kini aza'ga haba gi'ane'ete'e'a utitoga radu onairo,

ebu vase gihi'a gihi'ani'a

ze'ge teite tibano nu'oraro,

Zuhi'a Boro Badi'a zu Keriso teite utitoga veize.' (Salamo

2:1-2)

27 E'e ha'gai'ga'e hubehune fureraro. Heroda zu Pontio Pirato'a Iuda mene aza'ga zu Isaraela aza'ga teite Ierusalema

neḡano nu'oranadu, Iesu matihi rae neneḡaniro. Iesu'e ḡae Tuḡure Vazeḡa zaḡoḡa, ḡae'a Keriso rae ohonirote'e vazeḡa.
 28 Rehano ze'e, ḡae'a irina ḡae gigi'ao zu urao furera'uma rae reirote'e haḡaiḡa Iesu mazao haḡairo.

29 Zuhi'a Boro, izidi zeḡe'a riho ḡoe'a efate'e zamaro'i! Eme, ḡae tuḡure azaḡa inara rifo'i, emeḡe'a inare hunadu ḡae ḡoere rae furenoga veize!

30 Ebu evo'o 'eino'i, ugi azaḡani'a manoroga, zu ḡae tahi gigi'a furenno'i ebu zaguzaga'uma haḡaiḡa haḡao'i, Iesu, ḡae Tuḡure Vazeḡa zaḡoḡa niḡano!"

31 Ze kurau hauḡirotene, zeḡe'a nu'orarote'e haba'ani'a hagahagariro. Ebu zeḡe nidu'a Vine Zaḡoḡani'a iriva'oziro, ebu Badi'a ḡoere inare rae fureniro.

Iesu mazao fie'ete'e azaḡani'a ḡauze ḡahugo titiro

32 Iesu mazao fie'ete'e azaḡa'e zama zu zamaroneze tibano tinu. Vaze 'ahogani'a "adi'e eḡe da'o tohe" rae mene reiro, rehano "vaze nidu'a tohe" rae ḡahugo titiro.

33 Ebu apostolo azaḡani'a inare hune'ena'a Zuhi'a Iesu'a bare ḡabodirote'e hariḡa rae furene onaminu, ebu Badi'a ḡahunone manoḡa boro'a zeḡe nidu'a mazao radiunu.

34 Ze tohe 'ahogani'a zu mene fereziro, mazaḡa habazeta azaḡa zu nezeta azaḡani'a e'e seronadu, moniḡa'e apostolo azaḡa vaḡe odohe onaadu,

35 zamazeo tiro, ebu moni'a fereze'ete'e azaḡa ḡahugo zinido.

36 Vaze 'ahoga, niḡa Iosefa, Levi iduhu zu Kupro 'umuḡa vazeḡa. Ani'e apostolo azaḡani'a Banabasi rae hunido. Ni e'e huga'e inara zini'ete'e vazeḡa.

37 Banabasi ani'e ane haba seronadu, moniḡa'e apostolo azaḡa zamao tiro.

5

Anania zu Safira

1 Vaze 'ahoga niḡa Anania. Inuga'e Safira. Ze habaze bo'aḡa tahiḡa seroniro.

2 Ebu Anania ani inugeta ḡoere idanadu, e'e moniḡa nu'e obone tiro. Ebu ḡaha'a da'o apostolo azaḡa vaḡe odohe onamadu, zamazeo tiro.

3 'Ougadu Petero'a nina'a, "Anania, nougadu zamaḡo'e Satani'a iriva'onadu, Vine Zaḡoḡa mazao ḡurireha? Ga'e seronirote'e moniḡa ruga ḡae veize obone teha.

4 Haba a'a'e, mene seronirote'e madaḡano'e ḡae haba. Seronirote'e enogano zuni e'e moniḡa'e ḡae moni. E'e hina ḡae ura ḡauḡa haḡaoga idaḡa. Rehano ḡa nougadu 'uguḡa haḡaiḡa haḡai'uma rae zamareha? De'uge mene

zamarifo. Ĝa'e vase mazao mene ĝurira rehano, Badi'a mazao ĝurireha."

⁵ Anania'e ĝoere e'e igirotene, higau bauradu rudaro. Ebu e'e hariĝa igirote'e azaĝa'e nidu'a rihau rudaro.

⁶ Ebu Tah'i'a iziga nu'a onaadu, dabua hina ahi'a 'umiro, ebu herate bunadu, ĝuriro.

⁷ Mada uĝidu (3 hours) enogano, inugani'a diuĝi' onairo. Ani aĝu'a nagini'a fureranata'a'e.

⁸ Ebu Petero'a ĝadiniro, raena'a, "Eho'i! I'u'a odohe onaate'e moniĝa'e zae haba seronirote'e moniĝa hehe?" Ani'a naenaenina'a, "O'e, naeĝa'e dei'e'e."

⁹ Petero'a niro, raena'a, "Nougaduni ĝanine ĝoere idanadu Zuhi'a Boro Vineĝa so'oneha! Ĝiano'i! I'u gurate'e azaĝani'e ibihetao e'e diuĝi' onae'ete'e. Ĝae zuni zeĝe'a herate buĝadi'uma."

¹⁰ 'Ouge ra'ete'e zamaĝano ani'e Petero oda babaĝano higau bauradu rudaro. Ebu i'a gurirote'e tahi'aĝa iziga izigani'a diuĝi' onaadu Safira'a rudanoga horoniro. E'ano'o herate bunadu i'a uhiĝano ĝuriro.

¹¹ Ekalesia azaĝa nidu'a zu e'e hariĝa igirote'e azaĝa nidu'a'e rihau rudaro.

Apostolo azaĝani'a vase ĝehaĝa faiziro

¹² Apostolo azaĝani'a Badi'a tahi gigi'a haĝaiĝa zu zaguzaga'uma haĝaiĝa ĝehaĝa vazevaze bo'aĝano haĝaido, ebu Iesu mazao fie'ete'e azaĝa nidu'a Solomona touraĝio nu'oraudo.

¹³ Iesu mazao mene fie'ete'e azaĝa'e zeĝe teite 'auĝoga mene idaĝa 'ahine, tibani zuni mene 'auĝiro, rehano vazevaze'a Iesu mazao fie'ete'e azaĝa horozadu, "Ze'e vase manoga." reiro.

¹⁴ Rehano ohoze zu roĝae ĝehaĝani'a Iesu mazao fiadu, ragate ragate me'ode tibuzido.

¹⁵ 'Ougadu ibi genaĝano zuni, ugi azaĝa tutuze onaadu, geda rana bazuze tido, Petero'a ibio onaadu zeĝe uhiĝano vitatite'ea, ane ahiri zauhaĝani'a zauhazite'eba, ugize'a manoroga.

¹⁶ Ebu Ierusalema uhiĝa neĝa neĝanonono'o zuni vase ĝuĝuvaĝani'a ugi azaĝa zu vine sau'ani'a rana reirote'e azaĝa tutuze onaido, ebu zeĝe nidu'a'e manorido.

Apostolo azaĝa sausaŭziro

¹⁷ Ebu dibu'o hau'ete'e ĝihi'aĝa zu ane teite rau'ete'e azaĝa nidu'a ahiahize ruziro. Ane teite rau'ete'e azaĝa'e Sadukea azaĝa.

¹⁸ E'ano'o ze'e apostolo azaĝa oboze teadu, ĝu'ano ohoziro.

19 Rehano Zuhi'a Boro tuḡure viga'a e'e ohe'ano ḡu'a neḡa ibihetaḡa vava'adu mae buziro.

20 Ebu tuḡure viga'a zina'a, "Onamo'i, ebu Dibu'o Neḡa zamaḡano edanadu, ḡabone iziga 'adi hariḡa nidu'a vazevaze me'odo zeno'i!"

21 E'e egadu irarirotene, Dibu'o Neḡa diuḡadu, vazevaze ihoziro.

U dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡa zu ane teite rau'ete'e azaḡani'a nu'oranadu, kanisoro azaḡa zu Isaraela vaze boroboro nidu'a huze nu'oziro, ebu apostolo azaḡa ḡu'a neḡanono'o tutuze onaoga veize vaze tuḡuziro.

22 Rehano zeḡe'a ḡu'a neḡano feurirotene, apostolo azaḡa mene horoziro. E'ano'o bare onamadu, zina'a,

23 "Ḡu'a neḡa ibihetaḡa'e fairu biroga, zu ḡu'a neḡa gadine'ete'e azaḡa'e ibihetao edau'enoga horoneha. Rehano ibiheta vava'atene, zamaḡano'e vaze 'ahoga mene horoneha."

24 E'e hariḡa igirotene, Dibu'o Neḡa ḡiane'ete'e boro zu dibu'o hau'ete'e boroboro'e e'e haḡaiḡanono'o nagini'a furera' onami'uma, rae zamare 'ada'adaziro.

25 Ebu vaze 'ahogani'a onaadu, ziro, raena'a, "Ḡiano'i! Zae'a ḡu'a neḡano ohozate'e azaḡani'e Dibu'o Neḡa zamaḡano edanadu, vaze ihoze'ohe."

26 E'ano'o Dibu'o Neḡa ḡiane'ete'e boro'a ane tahi'a teite onamadu, apostolo azaḡa tutuze bare onairo. Ze mene agato ziniro, mazaḡa vaze rihoziro, iḡite vazevaze'a maḡunadu hadi hina zimi ruzi'uma rihoga.

27 Ebu apostolo azaḡa tutuze onairotene, kanisoro azaḡa zamao ohoziro, ebu dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡani'a ḡadiziro, raena'a,

28 "Eme goro ḡoe'a riḡa zae ziniro, vaze 'adi niḡano vazevaze mene ihozoga. Rehano Ierusalem azaḡa nidu'a zae'a ihoze hauḡadu, vaze e'e'a rudarote'e aduga'e emeḡe rana ti'ohe"

29 Petero zu apostolo azaḡani'a naenaezina'a, "Eme Badi'a ḡoere igi'uma, u vaze ḡoere'e mene igi'uma.

30 Iesu'e zae'a satauroo midau teadu rudaro rehano, vouḡafe'a kurano haudote'e Badi'aḡani'a runeono'o bare ḡaboniro.

31 Izidi e'e vazeḡa'e vaze ibito zini'uma Zuhi'aḡa, zu vaze ḡabozu'uma vazeḡa radu, Badi'a'a ane eda'e moneo ohoniro. A'e Isaraela azaḡani'a zamaze ḡihunadu, sau'aze Badi'a'a rae modoga veize.

32 Eme'e e'e haḡaiḡa horonadu rae furene'ohe, zu Vine Zaḡoga zuni e'e rae furene'ohe. Vine Zaḡoga'e Badi'a'a ane ḡoere igi'ete'e azaḡa mazao tuḡuniro."

Gamaliela'a iradugu ġoe'a ziniro

³³ Kanisoro azaġani'a Petero ġoere igirotene, maġune rudaro, ebu zimi ruzihi reiro.

³⁴ Rehano Farisea vazega 'ahoga, niġa Gamaliela'a kanisoro azaġa bo'aġano iġune edaro. Ani'e goro ġoe'a ihoze'ete'e vazega, ebu vase nidu'a ani gubaniro. Ani zina'a, "Ahi duġuru gezo enona tuġuze buzo'i!"

³⁵ Ebu ane'a kanisoro azaġa ziro, raena'a, "Isaraela azaġa, fairu zamaro'i, 'adi duġuru mazao nagini haġaihi ra'eta'a'e!"

³⁶ Muri nu onamirote'e'a, Teuda'a iġunadu, 'E'e nihe boro' radu, vase maġa ġazaġani'a (400) ani hegotiro. Rehano ani'e mau runiro, ebu ani hegotirote'e azaġa nidu'a'e ferefere'uhiro. Ebu ani'a haġaidote'e haġaiġa'e nidu'a hauġiro.

³⁷ Ani ġarugano, vase nidu'a ni meirote'e (census) madaġano, Galilea vazega niġa Iuda'a iġunadu, vase nu zamazadu Roma gavamani teite utitih reiro. Rehano ane zuni mau runiro, ebu ani hegotirote'e azaġa'e ferefere'uhiro.

³⁸ Eġe iradugu ġoe'a 'ahi'e'e. 'Adi duġuru mazao ġau 'ahoga ago haġao'i! Tuġuze buzo'i! Mazaġa haġai 'adi'e vase mazaono'o reine'e, ane'a hauġi'uma.

³⁹ Rehano haġai 'adi'e Badi'a mazaono'o reine'e, za 'uoga mene idara'uma, zu za'e Badi'a utito ha'uma."

⁴⁰ Ebu zeġe'a Gamaliela ġoere mae ġihiniro, ebu apostolo azaġa huze zouzadu, uti azaġani'a masiziro. Ebu "Iesu niġano ago ġoero'i!" rae zeadu, tuġuze buziro.

⁴¹ Apostolo azaġa'e kanisoro neġanono'o matu'e'ena'a buaro, mazaġa ze'e Badi'a'a ane ubumao ra'ete'e azaġa radu, Iesu niġa u'ano nize sausaune'ete'e zamaġano tuġuziro 'ahine.

⁴² Ebu ze'e mada nidu'a Dibu'o Neġa zamaġano zu ne tibatibano ihozido, ebu "Iesu'e Keriso" raena'a, hari manoġa ihozido zu haramido.

6*Zuhi'a Boro tahi'a danazoga ġauġano vase fu'o zu aheu fare ohoziro*

¹ Zuhi'a Boro tahi'a'a ġeharu onaminute'ea, Iuda azaġa bo'aġano, Giriki ġoe'ano ġoere'ete'e'a, Heberu ġoe'ano ġoere'ete'e mazao ufeta ġoeriro. Ze'e raena'a, "Mada nidu'a ogomu ġahuge'etene, eme ġozoba'e ogomu moneo iġize mode'ohe."

² E'ano'o apostolo azaġa gaubanana aheu fare'a (12) Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a nidu'a nu'ozadu ziro, raena'a, "Eme, apostolo azaġa'e Badi'a ġoere haramoġa mene

haḡaadu, ogomu ḡahuge'ete'ea mada hauḡoga'e mene idaḡa.

³ Nego nabudi, zae bo'aḡanono'o vaze fu'o zu aheu fare (7) ohozo'i! Zae'a ḡiazadu, zamazeo Vine Zaḡoḡani'a iriva'oze'ete'e zu faifaine zamare'ete'e azaḡa mo'i! Eme e'e gaḡa zeḡe 'evorao ri'ini'uma.

⁴ U eme mada'e kuru zu haramo moneo da'o ti'uma."

⁵ Goere e'e igirotene, zeḡe nidu'a e'e ḡoe'a mae ḡihiniro. Ebu vaze 'ahoga niḡa Stefano meiro. Ani'e Badi'a mazao fie gigaru'ete'e zu Vine Zaḡoḡani'a iriva'one'ete'e vazeḡa. Zuni Firifo, Porokoro, Nikanoro, Timona, Pamena zu Antioka vazeḡa, niḡa Nikolao meiro. Nikolao'e Iuda mene vazeḡa rehano, zamaḡa ḡihunadu Iuda azaḡa teite kurau tiburu'ete'e vazeḡa.

⁶ Ze apostolo azaḡa zamao ohoziro, ebu apostolo azaḡani'a kuranadu, 'evoreze zeḡe rana tiro.

⁷ Ebu ze Badi'a ḡoere harame ḡehane onamiro. Ebu Zuhi'a Boro tahi'a'a Ierusalemene ḡehano ḡeharu onamiro, zu dibu'o hau'ete'e azaḡa ḡehaḡa zuni Iesu mazao fiuro.

Stefano obone tiro

⁸ Stefano'e Badi'a'a ḡahunone manoḡa zu gigi'a boro hina iriva'oniro 'ahine, vaze bo'aḡano zaguzaga'uma haḡaiḡa zu Badi'a tahi gigi'a haḡaiḡa boroboro haḡaido.

⁹ E'e madaḡano'e, ḡutarote'e teige tuḡure vazeḡa haḡairote'eano'o vaḡinirote'e azaḡani'a Iuda azaḡa kuru neḡa 'ahogano nu'oraudo. E'e kuru neḡa'e tuḡure vazeḡanono'o vaḡinirote'e azaḡa kuru neḡa rae huniro. U mada 'ahogano, e'e azaḡa nu'a Stefano teite ta'iro titiro. Ze'e Iuda azaḡani'a Kurene haba'anono'o, Alesandria neḡanono'o, Kilikia haba'a zu Asia haba'anono'o onairo.

¹⁰ Stefano ani Vine Zaḡoḡani'a iriva'onadu faifaine zamare'ena'a ḡoeriro 'ahine, ze naenaenouga mene idararo.

¹¹ E'ano'o ze sifu vaze nu so'oze tuḡuzadu 'ahige rae fureniro, raena'a, "Stefano ani Mose zu Badi'a rae sausaunoga emeḡe'a egeha."

¹² E'ano'o zeḡe'a vaze ḡuḡuvaḡa, vaze boroboro zu goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa tutuze so'ozadu, harae iḡuniro. Ebu ze Stefano obone teadu, kanisoro azaḡa zamao tutune onamiro.

¹³ Ebu zeḡe'a vaze nu tuḡuzadu ḡuriro ḡoe'a rae fureniro, raena'a, "Vaze 'adi'e Diburo Neḡa zu Mose goro ḡoe'a rae sausaune'ena'a mene ḡonabe'ohe.

¹⁴ Ani 'ahige rae rouga egeha. 'Iesu, Nazareta neḡa vazeḡani'a Diburo Neḡa fahi'uma, ebu Mose'a emeḡe mazao ri'inirote'e haḡaiḡa'e ḡihuni'uma.' "

15 Kanisoro azaḡa nu'onu'o zamaḡano ehorinute'e azaḡa nidu'a Stefano ḡiane runirotene, ani iraḡa'e tuḡure viga heuḡa horoniro.

7

Stefano'a kanisoro azaḡa zamao ḡoeriro

1 E'ano'o dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡani'a ḡadiniro, raena'a, "Zeḡe'a ḡae rana ti'ete'e ḡoe'a'e huga hehe?"

2 Stefano'a naenaeniro, raena'a, "Nego nabudi, eḡe'a ḡoerite'e egono'i! Agaḡa Boro Badi'aḡani'a vouḡafe Aberahamo mazao fureraro, ani 'ize Mesopotamia haba'ano radiunute'ea. A'a'e ane'a Harani neḡa 'izema onamogano.

3 Ebu Badi'a'a Aberahamo niro, raena'a, 'Gae haba zu nabugo mode iḡuno'i! Ebu eḡe'a iho'ite'e haba'a onamo'i!'

4 E'ano'o ane'a Kaledea azaḡa haba modadu, Harani neḡa onamadu e'ea radiunu. Ebu mogani'a e'ea rudarote'e enogano, Badi'a'a bare tuḡunadu, zae'a izidi radiu'ete'e haba'a 'adi onairo.

5 Rehano e'e madaḡano'e Badi'a ani haba tahiḡani zuni Aberahamo mene haro. Rehano Aberahamo ubuga'e 'izema furenogano, Badi'a'a ane mazao ḡoere rae tina'a, 'ahige reiro. 'G̃a zu ḡae marigo, ḡarugoo onait'e azaḡani'a haba 'adi me'uma.'

6 Ebu Badi'a'a 'ahige rae niro, 'G̃a marigo'e haba faḡano radi'uma, ebu muri maḡa ḡazaḡa (400) ḡutarote'e teige tuḡure haḡae'ena'a, gau'i'uma, ebu tuḡuze sausaufe ruzi'uma.

7 Ebu marigo tuḡutuḡuzirote'e azaḡa, zeḡe haḡai sau'a naeḡa, eḡe'a haḡai'uma. E'e ḡaruganobu'u marigo'e e'e haba'a mode onaadu, haba 'adao eḡe mazao kura'uma.

8 Ebu Badi'a'a Aberahamo'e ane mone reifine ane teite ḡoere rinede tiro. Ebu Badi'a'a ḡoere rinede tirote'e rae furenoga radu, 'Ohoze ahiri rana iḡuri haḡao'i' rae reiro. E'ano'o ubuga Isako'a furerarotene, mada fu'o zu uḡidu fare (8) meirotene, ahi'a rana iḡuri haḡairo. Ebu Isako ubuga'e Iakobo, ebu Iakobo ubuga'e vouḡafe gaubanana aheu fare (12). Ebu zeḡe mazaono'o Iuda azaḡani'a ḡehararo.

9 Iakobo ubuga duḡuru'e negoze Iosefa mazao ahiahi meiro 'ahine, Iosefa'e vase mazao seroniro, ebu hoitirote'e vaseḡani'a Izipi haba'a tutune onamiro, ḡutarote'e teige tuḡure vaseḡa haḡaifine. Rehano Badi'a'e Iosefa teite radiudo,

10 ebu ani aduga hididote'e zamaḡanono'o mae vaḡinido. Badi'a'a edeḡa boro Iosefa haro 'ahine, Izipi kiniga Farao'a Iosefa'e manoga rae horoniro. Ebu Farao ani Izipi haba'a

nidu'a zu ane ġau nidu'a ġianoga veize Iosefa'e Izipi ġihi'aġano mae ohoniro.

¹¹ Ebu zahara boro'a Izipi zu Kanana haba'a nidu'ao furerarotene, e'e azaġa ġaboneze'a rirau ġouriro. Aġife Iakobo duġuru zuni ogomuze'a hauġiro.

¹² Ebu Iakobo ani, Izipi zamaġano ogomu'e'e ra'ete'e igirotene, ubuga duġuru tuġuzi, ogomu nu hoitoga veize. A'e Izipi haba'a onamirote'e ġadaheġa.

¹³ Ġae aheuġano tuġuzirotene, Iosefa'a negoġa duġuru ihoziro, ani'e iniu. Ebu Farao zuni Iosefa negoġa duġuru'a onairote'e hariġa igiro.

¹⁴ Ebu Iosefa ani moga Iakobo zu nabuga nidu'a onaoga veize ġoere tuġuri. Negoġa, nabuga nidu'a'e ġae fu'o zu aheu fare gaubanana zu fu'o fare (75).

¹⁵ E'ano'o Iakobo ani Izipi haba'a onamiro, ebu ane zu ubuga nidu'a'e e'ea rudaro.

¹⁶ Ahirize'e Sekemu haba'a odohe onairo, ebu Aberahamo'a hoitirote'e iduġano ġuriro. A'e Aberahamo'a Hamoro ubuga duġuru mazaono'o Sekemu haba'ano moni hina hoitirote'e haba'a.

¹⁷ Ebu Badi'a'a irina Aberahamo nirote'e ġoe'ani'a* huda'uma madaġani'a hanitiotene, Isaraela azaġa'e Izipi haba'ano ġehararo.

¹⁸ U kini 'ahoga, Iosefa hariġa aġu'a vazegani'a Izipi kiniġa reiro.

¹⁹ Ani'e goro ġoe'a sau'a ohonadu, aġife duġuru sausauze ruzi, ebu 'Eneze guraġa mae modo'i, zeġe rudanoga veize!' rae tuġutuġuzi.

²⁰ E'e zamaġano Mose'a fureraro. Ani'e Badi'a ubumao ene manoġa tauġi. Ebu bato uġidu ani'e Mose ane moga neo ġubuniro.

²¹ Mose ani enoneo ti modirotene, Farao aboġani'a horone madu, ane ubuga raena'a ġubune borofiro.

²² Ebu Mose'e Izipi azaġa edeġa nidu'a ma'ena'a bororaro, ebu inaraġeta ġoerido zu haġaiġa haġaido.

²³ Mose ani muriġa ġae ġazaġa gaubanana (40) reirotene, ane nabuga Isaraela azaġa ġiazi' onamihi reiro.

²⁴ Ane'a ġiazi' onamirote'e zamaġano, Izipi vazegani'a Isaraela vazegani'a 'ahoga sausaune'enogano horoniro. E'ano'o ani'a danane'ena'a, e'e naeġa haġaihi radu Izipi vazegani'a mau runiro.

* **7:17** A'e Isaraela azaġa Izipi haba'ano ġutarote'e teige tuġure azaġa haġairote'eano'o Badi'a'a mae vaġizi'uma reiro.

25 Mose ani 'ahige rae zamariro, nabuga duḡuru'e ederi'uma, ani'e zeḡe danazoga veize Badi'a'a tuḡuneha. Rehano ze 'ouge mene zamariro.

26 Irarirotene, bare onamiro, ebu Isaraela vazeḡa aheu'a utite'enogano horoziro. Ani utize'a hauḡoga veize 'ahige rae ziro, raena'a, 'Nouga'ahi ḡa negoḡota sausautite'ohe?'

27 Rehano nabuga sausaune'ete'e vazeḡani'a Mose duine vaḡinadu 'ahige reiro, raena'a, 'Ḡa'e iniu'a emeḡe zuhi'afi'uma zu kotafi'uma vazeḡano oho'iro? Ḡa'a mene zuhi'afi'uma.

28 Ga'e ohogore Izipi vazeḡa mau runate'e teige eḡe zuni uḡuhihi ra'e hehe?'

29 Mose'a ḡoere e'e igirotene, ani Midiana haba'a ferau onamiro, ebu ani gariḡa rehano e'ea radiudo, ebu hahuradu ubuga aheu reiro.

30 Muri ḡae ḡazaḡa gaubanana (40) enogano Sinai maḡa uhiḡano haba boha'ano butu'a duhuru radiu'ete'e zamaḡanono'o, tuḡure viga'a Mose mazao fureraro.

31 Mose ani butu'a kode duhuru'enogano horonirotene, "Omo'e nagini?" rae zamariro. Ani fairu ḡianoga radu uhiḡa onamirotene, Zuhi'a Boro ago igiro.

32 'E'e vouḡaḡo Badi'a. Aberahamo, Isako, Iakobo duḡuru Badi'a.' Mose ani e'e igirotene, rihanadu rereraro, ebu ehamanoga zu mene idararo.

33 Ebu Zuhi'a Boro'a nina'a, 'Tamaka mae vaḡino'i, mazaḡa ḡae'a edau'ete'e haba'a'e zaḡoḡa.

34 E hubehune Izipi haba'ano Isaraela azaḡa sausauze'ete'e horozeha, zu ḡaniḡanau'ete'e egeha. E'ano'o aduganono'o mae vaḡizoga veize ovaeha. Izidi ḡa'e Izipi haba'a bare tuḡu'e onami'uma.'

35 Mose 'adi'e Isaraela azaḡani'a he'ehe'ene'ena'a, 'ahige nirote'e vazeḡa. 'Ḡa'e emeḡe zuhi'afi'uma zu kotafi'uma vazeḡano iniu'a oho'iro? Ḡa'a mene zuhi'afi'uma.' Rehano Mose ani'e Isaraela azaḡa zuhi'azite'e zu aduganono'o mae vaḡizite'e veize Badi'a ane'a tuḡuniro. A'e butu'a kode duhuru'ete'e zamaḡano tuḡure viga'a Mose mazao fureranadu, ḡoere e'e haro.

36 Ebu Mose ani Isaraela azaḡa Izipi haba'anono'o tutuze vaḡiziro. E'e zamaḡano zaguzaga'uma haḡaiḡa zu Badi'a tahi gigi'a haḡaiḡa haḡaido. Ebu Izipi haba'ano zu Davara Kanaḡa ra'ete'ea, ebu haba boha'ano muri ḡae ḡazaḡa gaubanana (40) 'ouge haḡaido.

37 Mose 'ada'a Isaraela azaḡa 'ahige rae ziro, raena'a, 'Badi'a'a zae bo'aḡanono'o peroveta vazeḡa 'ahoga eḡe heuḡa tuḡuni'uma.'

38 Mose ani haba boha'ano vouḡafe nu'onu'o zamaḡano radiro. Ebu vouḡafe zu tuḡure viga nemaḡano edaunu. Ebu Sinai maḡano tuḡure viga'a Mose teite ḡoeradu, ḡabone ḡoe'a haro, ebu emeḡe mazao zuni ri'iniro.

39 Rehano vouḡafe'e Mose ḡoere egoga mene urato haro. Ebu Mose he'ehe'enadu, zamaze hena, Izipi haba'a bare onamihi reiro,

40 ebu Aroni nina'a, 'Emeḡe ibitofoga veize badi'a nuḡo haḡafo'i! Mose ani Izipi haba'anono'o tutufe vaḡifiro rehano, izidi ani mazao nagini'a fureranata'a'e eme aḡu'a.'

41 E'ano'o ze ḡuriro badi'aḡa boromakau ubuga iraḡano haḡairo. Ebu ze ani dibu'o hanadu, 'evoreze hina haḡairote'e badi'aḡa nigune'ena'a e'e matu'uḡa haḡairo.

42 E'ano'o Badi'a'a ḡaruni ziniro, ebu zeḡe'a mada, bato zu buzuva mazao kuranoga rae re'ore'oze modiro. Haḡai a'a'e peroveta azaḡani'a buka zaḡoḡa zamaḡano tiro, raena'a, 'Isaraela azaḡa, za'e haba boha'ano muri ḡae ḡazaḡa gaubanana (40) eḡe, mene dibu'oniro zu ḡahunoniro.

43 Za'e badi'a 'ahoga, niḡa Moroko, ane kuru neḡa taruhaḡa, zu badi'a rae hune'ete'e buzuvaḡa 'ahoga, niḡa Refani, zae'a kurano hanoga radu haḡairote'e badi'aḡa herate ragavinu. E'ano'o za'e, eḡe'a Babulonia haba'a ro'ane, haba faḡano tuḡuze modi'uma.' (Amos 5:25-27)"

44 Stefano'a bare 'aune ḡoere'ena'a, "Vouḡafe'a haba boha'ano radiudote'e madaḡano, zeḡe mazao'e Mose goro ḡoe'a ti'ete'e taruhaḡa 'e'e. A'e Badi'a'a Mose neadu, nouge nouge horonirote'e ḡauḡa idane haḡairo.

45 Muri nu enogano vouḡafe'a moze mazao taruha e'e mae 'auniro. Ebu Badi'a'a Iuda mene azaḡa haba 'adaono'o hegoze vaḡizadu, Iosua'a vouḡafe ibito zini'ena'a haba 'adi meiro. Ebu taruha e'e odohe diuḡadu, e'ea ohoniro, onamo Davida'a fureraro.

46 Davida'e Badi'a'a urato haro. Ebu ani'a Badi'a umine'ena'a, vouḡafe Iakobo'a kurano haudote'e Badi'aḡani'a radi'uma neḡa ogoratihi reiro.

47 Rehano e'e neḡa'e Davida ubuga, Solomona'a Badi'a veize ogoraro.

48 Rehano Niḡa Hitaga Hune Badi'aḡani'e vase'a haḡae'ete'e neḡano mene radi'uma. E'e raena'a, peroveta vaseḡa 'ahogani'a 'ahige reiro.

49 'Zuhi'a Boro'a 'ahige ra'ohe.

Adure'e eḡe ehoru haba'a,

zu raha'e eġe oda ohone ti'ete'e haba'a.
 E'ano'o za'e eġe ne ogoronouga
 mene idaġa,
 zu eġe'a radi'uma haba'a
 ogoronouga mene idaġa.

⁵⁰ Adure zu raha ġauġa nidu'a
 eġe 'evore hina haġairo.' (Isaia 66:1-2)

⁵¹ Za'e teġa riġa azaġa! Zamaze'e tuġa zu Badi'a ġoere
 mene egohu'ohe. Ebu Vine Zaġoġa iġaiġa hezaho hau'ohe.
 Zae vouġa'a haġaidote'e haġaiġa, zae zuni haġae'ohe.

⁵² Peroveta azaġa bo'aġano zae vouġa'a mene
 sausaunidote'e vazēġa 'ahoga 'e'e ga? Vaze Duduġani'a
 onait'e hariġa irina rae furenrote'e azaġa zuni zeġe'a
 zimi ruzido. Ebu izidi za'e e'e vazēġa onairotene, revo
 hanadu mau runiro.

⁵³ Za'e Badi'a'a tuġure viga tuġuzadu goro ġoe'a meiro,
 rehano goro ġoe'a a'a'e hezaho haro."

Stefano hadi hina mau runiro

⁵⁴ Stefano ġoere igirote'e azaġa'e zamaze ġugize ruziro,
 ebu ani mazao ġononeze atitiro.

⁵⁵ Rehano Stefano'e Vine Zaġoġani'a iriva'onadu, adure
 ġohani ġiane'egano, Badi'a agaġani'a borofe agaru'ete'e
 horoniro, zuni Iesu'a Badi'a eda'e moneo edanoga horoniro.

⁵⁶ Ebu Stefano'a raena'a, "Ġiano'i! E adure'a bohatanoga
 horone'ohe, ebu Vaze Ubugani'a Badi'a eda'e moneo
 edau'ete'e horone'ohe."

⁵⁷ E'e igirotene, ze 'evoreze hina teġaze 'uiro, ebu huau
 borofe'ena'a, zeġe nidu'a ani u'a dure onamiro.

⁵⁸ Ebu Ierusalem a neġanonono'o ahase onamadu, hadi hina
 mau sausauniro. Kota zamaġano ġuriro ġoe'a Stefano
 rana ri'inrote'e azaġani'e dabuaze mae vaġinadu, ene iziga
 'ahoga, niġa Saulo oda babaġano tiro.

⁵⁹ Zeġe'a hadi hina mau'ete'e zamaġano, Stefano ani
 Badi'a mazao kurau radiro, raena'a, "Zuhi'a Iesu, eġe vine
 mae ġihino'i!"

⁶⁰ Ebu obenaġa hina tuġadu huario, raena'a, "Zuhi'a Boro!
 Zeġe haġai sau'a 'adi naeġa zeġe rana ago to'i!" Ani 'ouge
 reirotene, 'ai iriga ri'iro.

8

¹ Stefano mau runirota'a'e, Saulo ani mae ġihiniro.

Ekalesia azaġa sausauniro

Stefano'a rudarote'e madaġano Ierusalem ekalesia
 azaġa sausauniro ruzē'ete'e haġaiġani'a fureraro. E'ano'o

zeḡe nidu'a zeḡe zeḡe edeḡano Iudea zu Samaria haba'a ferau onamiro, u apostolo azaḡa'e mene.

² Rehano Badi'a hubehune gubane'ete'e azaḡa nu'e Stefano ahiri mae ḡuriro, ebu niaro zu zamaze are rudaro.

³ E'e zamaḡano Saulo ani neḡaneḡa diuḡadu, ohoze roḡae ahase buzadu ḡu'ano ohozido, ebu ekalesia mae ḡuzuhe onamiro.

Firifo'a Samaria haba'a onamiro

⁴ Ekalesia azaḡa, Ierusalem neḡanono'o ferarota'a'e, haba'a haba'a onaminutene, Badi'a ḡoere haramido.

⁵ Firifo ani Samaria haba'ano ne 'ahoga ovoadu, Keriso hari haramiro.

⁶ Vaze ḡuḡuvaḡani'a Firifo haramo igiro, zu Badi'a tahi gigi'a haḡaiḡa haḡaoga horonirotene, zeḡe nidu'a Firifo haramo faifaine abito haro.

⁷ Mazaḡa vine sau'a sau'ani'a, zeḡe'a ragano reinute'e azaḡa ḡehaḡa mazaono'o ḡihau bagaḡa huau ḡaniḡanau'ena'a buaudo. Ebu ahi'a mene haganinute'e azaḡa zu oda sau'a azaḡa ḡehaḡani'a manorido.

⁸ E'ano'o e'e neḡano'e matu'u boro'a iri'aviro.

Nabone vazeḡa, niḡa Simona

⁹ Vaze 'ahoga, niḡa Simona ani, Firifo'a 'izema onaogano e'e neḡano radiunu. Ani'e muri nu zamaḡano baidi zu naho gauḡa haḡaido, ebu Samaria azaḡa e'e horonirotene, zaguzagaudo. Ani ane'a bare "nihe boro" raena'a, niḡa mae gihinido.

¹⁰ Ebu Samaria azaḡa, zuhu'anono'o onamo boro ḡonaga nidu'a, ani ḡoere faifaine abito haunu, raena'a, "Vaze 'adi'e Badi'a gigi'ani'a rana radu gigi'aḡa furene'ohe. E'e badi'aḡa'e 'ḡihi'a' rae hune'ete'e." reinu.

¹¹ Ani amahi baidi zu naho gauḡa haḡaadu, vaze zaguzaguzinute'ea, ani ḡoere ego haunu.

¹² Rehano Firifo'a Badi'a'a zuhi'azi'uma hariḡa manōḡa zu Iesu Keriso ni rae haramirotene, ze ani ḡoere'e hube rae gihiniro, ebu ohoze zu roḡae, bapatiso meiro.

¹³ Ebu Simona ane zuni, e'e ḡoe'a mae gihinadu, bapatiso meiro, ebu Firifo hegote ragavinu. Zuni Firifo'a Badi'a tahi haḡaiḡa zu gigi'a haḡaiḡa boroboro haḡaoga horonidotene, zaguzagaudo.

¹⁴ Samaria azaḡani'a Badi'a ḡoere mae gihinirote'e hariḡa, apostolo azaḡani'a Ierusalem neḡano igirotene, Petero zu Ioane'e Samaria azaḡa u'a tuḡuziro.

¹⁵ Ebu ze e'ea feurirotene, Samaria azaḡa veize kuraro, zeḡe'a Vine Zaḡoḡa mouga veize,

16 mazaġa Vine Zaġoġani'e zeġe zeġe mazao 'ize mene ovainu. Rehano ze'e Zuhi'a Boro Iesu niġano bapatizo da'o meiro.

17 Ebu Petero zu Ioane'a 'evoreze zeġe rana tirotene, ze'e Vine Zaġoġa meiro.

18 Simona ani, apostolo azaġani'a 'evoreze vase rana teadu, Vine Zaġoġa meirote'e horonirotene, moni zini'ena'a, 'ahige reiro,

19 raena'a, "Eġe zuni gigi'a e'e eno'i! Eġe 'evorehe vase rana tite'eba, zeġe Vine Zaġoġa mouga."

20 Rehano Petero'a naenaenina'a, "Moniġo'e ġae teite rudau onamo'i! Ġa Badi'a gigi'a'e moni hina hoitoga idaġa rae zamare'e hehe?

21 Badi'a gau 'adi zamaġano niġo o'o'a, mazaġa ġa zamarone'e Badi'a ubumao mene duduġa.

22 Zamaġo ġihunadu haġai sau'a a'e modo'i, ebu Zuhi'a Boro mazao umido'i! Nougine Zuhi'a Boro'a 'uguġa zamareneġa zamaġoo meirote'e, aġutu modi'uma.

23 Mazaġa eġe'a horo'e'etene, ġa zama'e ahiahi sau'ani'a iriva'e'ohe, zu haġai sau'ani'a zamaġo obone ti'ohe."

24 Ebu Simona'a Petero zu Ioane umize'ena'a, "Eġe veize Zuhi'a Boro mazao kurano'i, ġae'a rate'e ġauġani'a eġe mazao mene fureranoga veize!"

25 Ebu Petero zu Ioane'e, Zuhi'a Boro'a zeġe ubumao haġaidote'e haġaiġa rae fureniro, zu Zuhi'a Boro ġoere haramiro. E'e enogano ze iġunadu Samaria ne ġehaġano Badi'a hari manoġa harame ragave'ena'a, Ierusalem neġa bare itiro.

Firifo'a Etiopia haba'a vazegħa hidiro

26 Zuhi'a Boro tuġure viga'a Firifo niro, raena'a, "Iġunadu Ierusalem neġanono'o Gaza neġa ovoe'ete'e ibiġa ġuzu ovoro'i! A'e haba boha'a ibiġa."

27 E'ano'o ani iġunadu e'e ibiġano ovoirotene, Etiopia vazegħa boro 'ahogani'a e'e ibiġano ovoe radiu'enogano hidiro. Ani'e Etiopia kuiniġa, Kanedake rae hune'ete'e veize gaue'ete'e vazegħa zu oma arinute'e vazegħa. Ani kuini moni nidu'a ġianinu. Ani Badi'a mazao kuranoga rae Ierusalem neġa itadu,

28 bare ovoirote'e zamaġano. Ani'e hosi'a hutube'ete'e kiuġa zamaġano ehoradu, peroveta vazegħa, Isaia bukaġa me'ode radiunu.

29 E'e zamaġano Vine Zaġoġani'a Firifo niro, raena'a, "Kiu 'omo u'a onamadu, e'e teite ġiriu onamo'i!"

30 E'ano'o Firifo'a kiu u'a dure onamirotene, e'e vazegani'a Isaia bukağa me'ode'enoga igiro. E'ano'o Firifo'a ġadinena'a, "Ġa'a me'ode'ete'e ġoe'a huga'e, edeğa hehe?"

31 Ane'a naenaenina'a, "E hubehune mene idağa. Vaze 'ahogani'a ihohine ederi'uma." 'Ouge radu Firifo uminiro, ane teite kiu ranao ehoroga.

32 Ane'a buka zağoğa me'odirota'a'e 'ahi'e'e:

"Ani'e matihi radu tutune oname'ete'e

mamoega teige,

zu mamoe iguğa vari'e'ete'e

vazeğa 'evorao

sifu radiu'ete'e mamoeğa

ubuga teige, mene ġoeriro.

33 Ani'e niğa mae o'oe'ena'a,

ġuriro ġoe'a hina kotaniro.

Iniu'a ane mariga hariğa

rae furen'uma?

Rae furenoga'e mene idağa,

mazağa ġaboneğa raha 'adaono'o

mae vaġiniro 'ahine." (Isaia 53:7-8)

34 Etiopia vazegani'a Firifo ġadinena'a, "E ġadimu'ohe. Peroveta vazega'e ane'a bare, ane hari ra'e ga, vaze 'ahoga hariğa?"

35 E'ano'o Firifo ani, buka zağoğa ġoe'a, e'eano'o ġadaheni'ena'a, Iesu hari manoğa ane veize rae fureniro.

36 Ze ibio oname'egano, vu horoniro. Ebu Etiopia vazegani'a raena'a, "Ġiano'i! Vu 'ahi'e'e. E bapatzohine idağa hehe?" [

37 Ane'a naenaenina'a, "Ġae'a zamağo nidu'a hina Badi'a mazao fiine idağa." Ebu Etiopia vazegani'a raena'a, "E, Iesu Keriso'e Badi'a Ubuga rae, mae ġihine'ohe."]

38 Ebu ane'a raena'a, "Tena kiu tuo'i!" reiro. Ebu anianine kiuono'o buanadu, vu zamağano o'oe edaro, ebu Firifo'a bapatzoniro.

39 Zeğe'a vuono'o gaba tirirotene, Zuhi'a Boro Vine Zağoğani'a Firifo zogone mae vaġiniro. E'ano'o Etiopia vazega'e Firifo mene bare horoniro, rehano ani matu'uğeta bare onamiro.

40 U Firifo ani Azoto neğano feuriro, ebu ani e'e haba'ano oname'ena'a, neğanega nidu'ao hari manoğa haramido, onamo Kaisarea neğano feuriro.

9

Saulo'a zamağa ġihuniro

1 Saulo ani 'ize Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a zimi hunihi rae radiunu. Ebu dibu'o hau'ete'e ġihi'aġa vaġe onamadu,

2 uminiro, raena'a, "Damaseko neġano Iuda azaġa kuru neġa nidu'a veize so'a miriho'i! A'e Damaseko neġano iniu iniu Keriso Ibio oname'ete'e azaġa horozine, ohoze zu roġae, oboze teadu Ierusalem a neġa tutuze onaoga veize."

3 Ani Damaseko ibiġano ne hanitrotene, adureono'o agaġani'a ani rana tabara agara' ovauro.

4 Ebu Saulo ani rahao higau bauradu, ago 'ahoga igiro, raena'a, "Saulo, Saulo! Ġa nougadu eġe sausaue ruhe'ohe?"

5 Saulo'a ġadine'ena'a, "Zuhi'a Boro, ġa iniu?" Ane'a naenaenina'a, "E'e Iesu, ġae'a sausaue ruhe'ete'e vazeġa.

6 Ġa iġuno'i, ebu Damaseko neġa onamo'i! Ġae'a haġai'uma gauġa e'eabu'u ġe'uma."

7 Saulo teite onamirote'e azaġa'e edau radiu'ena'a mene ġoeriro, mazaġa ze ago igiro rehano, vazeġa mene horoniro.

8 Saulo'e rahaono'o iġunadu ubumaġa ra'anerotemo, ġau 'ahoga mene horoniro. E'ano'o ze Saulo 'evo'ano abinadu, Damaseko neġa diuġi' onamiro.

9 Saulo'e mada uġidu ehamanoga mene idararo, ebu vu gagoga zu oganoga mene idararo.

10 Damaseko neġano'e Zuhi'a Boro tahi'a 'ahogani'a radiunu. Niġa'e Anania. Zuhi'a Boro'a iġuna teige ane mazao fureranadu ġoreniro. "Anania!" Ane'a naenaenina'a, "Zuhi'a Boro, e 'ada." reiro.

11 Zuhi'a Boro'a nina'a, "Iġunadu, ibi duduġa ra'ete'e ibiġano onamo'i, ebu vaze niġa Iuda, ane ne onamo'i! Ebu Taso vazeġa 'ahoga, niġa Saulo, ani veize e'ea ġadimano'i, mazaġa ani Badi'a mazao kurau'ohe.

12 U Saulo ani iġunu'ete'e teige'ete'ea, eġe'a vaze 'ahoga mae fureno hanadu horoniro. Niġa Anania. Ani diuġadu, Saulo rana 'evo'a tiro, ane bare ehamanoga veize."

13 Anania'a naenaenina'a, "Zuhi'a Boro! Vaze ġehaġani'a ani hari me'odoga igiro. Zu ane'a Ierusalem a neġano Badi'a mone azaġa sausauidote'e haġaiġa nidu'a igiro.

14 Ebu Damaseko neġano zuni dibu'o hau'ete'e boroboro'a tuġunadu onaeha, ġae ni rae kurau'ete'e azaġa nidu'a oboze touga veize."

15 Rehano Zuhi'a Boro'a nina'a, "Onamo'i! Vaze 'adi'e gauhe haġaoga veize eġe'a mae tiro, Iuda mene azaġa zu zeġe kini azaġa, zu Isaraela azaġa mazao eġe ni rae furenoga veize.

16 Ebu eġe ni u'ano aduga boro hidite'e ihoni'uma."

17 E'ano'o Anania ani onamadu Iuda ne diuḡiro, ebu 'evo'a Saulo rana teadu, 'ahige reiro, raena'a, "Saulo nego! Zuhi'a Boro Iesu, ḡae'a 'adi onae'egano ibio hidirote'e Zuhi'aḡa, ane'a tuḡuhadu onaeha, ḡae bare ehamanoga veize, zu Vine Zaḡoḡani'a ḡae zamao iriva'oga veize.

18 Ebu ḡozone eḡoḡa heuḡani'a ubumaḡa 'uirote'e'a tabara fitire buaro, ebu ani bare ehamaro. 'Ougadu ani iḡunadu bapato meiro,

19 ebu ogomu nu anadu, ahi'ani'a bare inariro.

Saulo'a Damaseko neḡano Keriso harama ḡadaheniro

Saulo ani Damaseko neḡano mada nu Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a teite radiro.

20 Ebu zogone Iuda azaḡa kuru neḡa neḡa onamadu, "Iesu'e Badi'a Ubuga" rae haramiro.

21 Iuda azaḡani'a e'e igirotene, zeḡe nidu'a zaguzagaro, ebu raena'a, "Vaze 'adi'e Ierusalemene neḡano Iesu ni rae kurau'ete'e azaḡa sausauzirote'e vazeḡa. 'Adao zuni e'e azaḡa oboze teadu, dibu'o hau'ete'e boroboro vaḡe tutuze onamoga radu onaeha."

22 Rehano Saulo ani inare hune'ena'a harama onaminu, ebu Iesu'e hubehune Keriso rae doḡo'anerotene, Iuda azaḡa, Damaseko neḡano radiu'ete'e'a naenaenouga mene idararo.

23 Mada ḡehaḡa hauḡirote'e enogano, Iuda azaḡa'e Saulo matihi radu neneḡaniro,

24 rehano Saulo ani ederiro. Iuda azaḡa'e ohere zu madai Damaseko ḡabi'a ibihetaḡano Saulo matihi radu ganato haunu.

25 Rehano ane tahi'a tahi'a'a Saulo ohere zamahanadu, fora'a boro zamaḡano ohonadu, ne ḡabi'a boha'anono'o mini hina dabane buniro.

Saulo'a Ierusalemene neḡano haramiro

26 Ebu Saulo ani Ierusalemene neḡa onamadu, Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a teite 'auḡihi reiro, rehano zeḡe nidu'a Saulo rihoniro, mazaḡa ze 'ane, ani'e mene Zuhi'a Boro tahi'a, rae zamariro.

27 Rehano Banabasi'a Saulo zamahanadu, apostolo azaḡa vaḡe tutune onamiro, ebu Saulo'a Damaseko ibiḡano Zuhi'a Boro horonirote'e zu, Zuhi'a Boro'a ḡorenirote'e zu, Damaseko neḡano Iesu niḡano inare haramirote'e, me'odo ziniro.

28 E'e enogano, Saulo ani apostolo azaḡa teite Ierusalemene neḡano re'ore'e oname onainu, zu Zuhi'a Boro niḡano inare haraminu.

29 Ebu Saulo ani Iuda azaḡa, Giriki ḡoe'ano ḡoere'ete'e teite ta'iro titiro, ebu ze Saulo ma'uma ibiḡa vaḡiro.

30 Rehano Zuhi'a Boro mone azaḡani'a e'e ederirotene, Kaisarea neḡa tutune ovoiro, ebu Taso neḡano tuḡuniro.

31 Ebu Iudea haba'a, Galilea haba'a zu Samaria haba'a nidu'a zamaḡano ekalesia azaḡani'e uniho manōḡa madu inarinu, zu Zuhi'a Boro gubandinu. Ebu Vine Zaḡoḡa zuni danaze'ena'a nabudize'a ḡeharu onaminu.

Petero'a Ainea fainiro

32 U Petero ani haba 'ahoga 'ahoga onaminute'ea, ne niḡa Lidao Zuhi'a Boro mone azaḡa ḡiazi' onamiro.

33 Ebu vase 'ahoga, niḡa Ainea hidiro. Ani'e ahi'a mene haganinu, ebu muri fu'o zu uḡidu fare (8) baze da'o radiunu.

34 Ebu Petero'a nina'a, "Ainea, Iesu Keriso'a fai'e'ohe. Iḡuno'i, ebu evaneḡo hego'i!" Ebu ani zogone iḡuniro.

35 Ebu Lida neḡa zu Saroni haba'a azaḡa nidu'a, ane'a edau ragavoga horonirotene, zamaze ḡihunadu Zuhi'a Boro mazao fiuro.

Petero'a Tabita runeono'o ḡaboniro

36 U Iopa neḡano'e roḡae 'ahoga, niḡa Tabita'a radiunu. Ani'e Zuhi'a Boro mone roḡaeḡa 'ahoga. Tabita'e Heberu ḡoe'a, u Giriki ḡoe'ano'e Doreka*. Ani'e iḡaiḡa haḡai manōḡa haḡaido, zu ḡauze o'o'a azaḡa danazido.

37 Petero'a Lida neḡano radiunute'e zamaḡano Tabita ani uginadu rudaro. E'ano'o ani viro hanadu hitaga neḡano bazune tiro.

38 U Lida neḡa'e Iopa neḡa uhiḡano. E'ano'o Zuhi'a boro tahi'a tahi'a'a Petero'e Iopa neḡano radiu'ete'e igirotene, vase aheu ane vaḡe tuḡuziuro. Ebu ze Petero uminuro raena'a, "Ḡa emeḡe teite ḡarihe aro'i!"

39 Ebu Petero ani zeḡe teite onamiro. Ebu feurirotene, hitaga neḡa tutune itiro. E'ea ḡozoba nidu'a Petero edau varahiro, ebu niau'ena'a dabuaze zu nahune 'ue'ete'e koutiḡa ihoniro. A'e Doreka'a ḡabogano turino zinirote'e.

40 Ebu Petero ani zeḡe nidu'a tuḡuze buziuro, ebu obenāḡa hina tuḡadu, Badi'a mazao kuraro. Ebu rune roḡaeḡa moneni ḡianadu niro, raena'a, "Tabita, iḡuno'i!" Ebu ani ubumaḡa ra'aro, ebu Petero horonadu, iḡune ehoriro.

41 Petero'a Tabita 'evo'ano madu mae ḡihine ohoniro. Ebu Zuhi'a Boro mazao fie'ete'e azaḡa zu ḡozoba nidu'a huze diuḡiuro. Ebu Tabita'a ḡabodate'e ihoziuro.

42 E'e hariḡa'e Iopa neḡa azaḡa nidu'a igiro, ebu vase ḡehaḡani'a Zuhi'a Boro mazao fiuro.

* 9:36 E'e huga'e "dia".

⁴³ Ebu Petero ani Iopa neġano mada nu radiunu. Ani'e vaze 'ahoga, niġa Simona teite radiunu. Ani gau'e boromakau ogaġa ġuhadu faininu.

10

Korunelio'a Petero huniro

¹ Vaze 'ahoga niġa Korunelio'a Kaisarea neġano radiunu. Ani'e Itali uti azaġa rae huze'ete'e ibito ziniro.*

² Ani zu ane neo radiu'ete'e azaġa nidu'a'e Badi'a zamare'ete'e zu gubane'ete'e azaġa. Ani'e Iuda azaġa, tohe'a fereze'ete'e azaġa borofe danazido, ebu iġaiġa Badi'a mazao kuraudo.

³ Ġorava 'ahogano mada uġidu (3 koroko) zamaġano, iġunu'ete'e teigiro. E'e zamaġano Badi'a tuġure viga'a ane mazao furera' ovaroga faifaine horoniro. Ebu tuġure viga'a, "Korunelio!" rae huniro.

⁴ Korunelio ani ġiġarone'ena'a, ġiane runiro. Ebu ġadimaro, raena'a, "Zuhi'a Boro, ġa nouge'ohe?"

Aneru'a naenaenina'a, "Ġa kuru zu ġahugone'e Badi'a'a horonadu, zamare radiu'ohe.

⁵ Izidi 'ada vaze nu Iopa neġano tuġuzo'i, vaze 'ahoga niġa Simona zamahanoga veize. Niġa 'ahoga'e Petero rae hune'ohe.

⁶ Ani'e vaze 'ahoga, niġa Simona, e'e neo radiu'ohe. Simona'e boromakau ogaġa ġuhadu faine'ete'e vazeġa. Ani ne'e davara genaġano."

⁷ Ani ġorenirrote'e aneruġa 'ai barirotene, Korunelio ani, ane tuġure vazeġa aheu zu ane uti vazeġa 'ahoga ane tuġure haġae'ete'e huze onairo. Uti vazeġa a'a'e Badi'a zamare'ete'e vazeġa.

⁸ Korunelio ani, ane mazao furerarote'e nidu'a ihoziro, ebu Iopa neġano tuġuziro.

Petero'a Korunelio ne onamiro

⁹ Ze oname iraradu madai mone reirotene, Korunelio'a tuġuzirote'e azaġa'e Iopa neġa hanitiro. E'e zamaġano Petero ani, kuranoga rae ne binuġa sebaġa itiro.†

¹⁰ Ebu kurau'enogano vininiro 'ahine, ogatihi reiro. Ebu vaze'a ogomu 'ize ruhine'ete'e zamaġano, Petero ani iġunu'ete'e teigiro.

¹¹ E'e zamaġano adure'a bohatanoga horoniro, ebu dabua rafaġa boro bagaġa heuġani'e ariġa ġazaġano obonadu raha none ovoe dabane'enoga horoniro.

* **10:1** Ani uti azaġa maġa tiba (100) ibito ziniro. † **10:9** Zeġe ne'e binu'e funu o'o'a, rehano raha hina sebaġa haġaido.

12 E'e ragano'e odağa ġazağa maniğa nunu nidu'a, dare'ete'e avazo heuğa nunu, zu adure niniğa nunu ġehağa horoniro.

13 Ebu ago 'ahoga igiro, raena'a, "Petero, iġuno'i! E'e manadu ano'i!"

14 Rehano Petero'a naenaenina'a, "Zuhi'a Boro, a mene hune zu idağa. E'e Iuda azağa goro ġoe'a zamaġano mene deheğa ga sau'a rae hune'ete'e bonariğa'e mene au onaido."

15 Bare hena ago igiro, raena'a, "Badi'a'a dehenate'e bonariğa'e mene deheğa rae ago ro'i!"

16 E'e haġaiġani'e ġae uġidu fureraro. E'e ġarugano dabua rafağa'e zogone adure ġoha bare itiro.

17 Petero'a horonirote'e huga'e nagini rae zamare 'ada'adinute'e zamaġano, Korunelio'a tuġuzirote'e azaġani'e Simona ne vaġe'ena'a, ibihetaġano edaro.

18 Ze huau ġadimu'ena'a, "Vaze niğa Simona, niğa 'ahoga Petero rae hune'ete'e, ani 'ahama radiu'e hehe?"

19 Petero ani, horonirote'e huga'e nagini rae 'ize zamare radiu'enogano, Vine Zaġoġani'a Petero niro, raena'a, "Ġiano'i, Simona! Vaze uġidu'a ġa vaġe'ohe.

20 Iġunadu ne zamağa diuġi' ovoro'i! Ago zamare 'ada'ado'i, rehano zeġe teite onamo'i, mazağa eġe'a tuġuzeha."

21 Petero ani ovoadu, vase uġidu ziro, raena'a, "Zae'a vaġe'ete'e vaseğa'e eġe. Za nougadu onaeha?"

22 Zeġe'a naenaenina'a, "Eme'e vase 'ahoga, niğa Korunelio, ane'a tuġufadu onaeha. Ani'e Itali uti azağa ibito zini'ete'e vaseğa. Ani vase duduga zu Badi'a gubane'ete'e vaseğa. Iuda azağa nidu'a ani nigune'ohe. Ebu tuġure viga zaġoġani'a Korunelio niro, raena'a, 'Vaze 'ahoga niğa Petero, ani ġae ne zamahu aro'i, ane'a nouge reite'e igifine.' "

23 E'ano'o Petero ani vase uġidu ne zamaġano mae zouzadu, e'ea baziro.

Irarirotene, Petero'e zeġe teite iġuniro. Ebu Zuhi'a Boro mazao fie'ete'e azağa nu zuni Iopa neġanono'o ane teite onamiro.

24 Ebu oname ohereranadu, bare irarirotene, ġorava moneo Kaisarea neġano feuriro. U Korunelio ani, nabuga zu ane vase manoğa manoğa huze nu'ozadu, guhiu radiunu.

25 Petero'a Korunelio neo diuġirotene, Korunelio ani Petero teite hidadu, Petero odağa babaġano ġuġure'ena'a matu'o haro.

26 Rehano Petero'e "Korunelio, iġuno'i!" raena'a, ani mae ġihiniro, ebu raena'a, "Eġe zu vase tauġi."

27 Petero ani Korunelio teite ġoere'ena'a ne zamaġa diuġiro, ebu vaze ġehaġani'a nu'oranoga horoziro.

28 Ebu Petero'a ziro, raena'a, "Za Iuda azaġa goro edeġa. Eme'e Iuda mene azaġa teite mene unihe'ohe. Rehano Badi'a'a ihina'a, 'Vaze 'ahoga hune'ena'a, mene deheġa ga sau'a rae mene re'uma.'

29 E'ano'o ġae'a ġoere tuġuratene, mene hezaha rehano, onaeha. E'ano'o e ġadimu'ohe. Nougā 'ahine huheha?"

30 Korunelio'a naenaenina'a, "Mada ġazaġa modate'ea, ġorava mone mada uġidu zamaġano (3 koroko) e'e nehe zamaġano kuraunu. E'e zamaġano vaze 'ahogani'a eġe zamao tabara edaro. Ani dabua'e vazavazahoga.

31 Ebu ane'a raena'a, 'Badi'a'e ġae kuru iginu zu ġahugoneġo horoninu.

32 'Ougadu vaze nu Iopa neġano tuġuzo'i, ebu vaze 'ahoga, niġa Simona zamahano'i! Niġa 'ahoga'e Petero. Ani'e vaze 'ahoga, niġa Simona, ane neo radiu'ohe. Simona'e boromakau ogaġa ġuhadu faine'ete'e vazeġa. Ani ne'e davara genaġano.'

33 E'ano'o e ġarihe fase ġae veize ġoere tuġureha, ebu ġae'a onaata'a'e manoġa tauġi. E'ano'o emeġe nidu'a izidi Badi'a zama 'adao nu'oraneha, Zuhi'a Boro'a ġanirote'e ġoe'a nidu'a egoga veize."

Iuda mene azaġa Badi'a hari manoġa igiro

34 Ebu Petero ani ġoere ġadaheniro, raena'a, "E izidi hubehune edereha. Badi'a'e Iuda azaġa da'o mene mae ġihize'e rehano, vaze nidu'a hune mae ġihize'ohe.

35 Haba'a haba'a nidu'a zamaġano Badi'a gubane'ete'e zu haġai duduga haġae'ete'e azaġa'e Badi'a'a mae ġihize'ohe.

36 Zae edeġa, Badi'a'a Isaraela azaġa mazao hari manoġa tuġurirota'a'e. A'e Iesu Keriso-ono'o zama roġeġa me'uma hariġa. Ani'e vaze nidu'a Zuhi'a Boro.

37 Za edeġa, ibite Ioane Babatiso'a haramena'a, 'Babatiso mo'il' reiro, zu e'e enogano Galilea haba'anono'o onamo Iudea haba'a nidu'a zamaġano, nagini'a furerarota'a'e.

38 Ebu Badi'a'a Iesu, Nazareta neġa vazeġa, Vine Zaġoġa zu gigi'a haro. Ebu ani ragave'ena'a, gau manoġa haġao zinido, zu vine sau'ani'a ragano reirote'e azaġa nidu'a faizido, mazaġa Badi'a'e ane teite radiunu.

39 Iesu'a 'ouge Iudea haba'a nidu'a zamaġano, zu Ierusalemā neġano haġaidote'e haġaiġa nidu'a, eme horoniro. Ebu ani'e satauroneadu mau runiro.

40 Rehano ani'e Badi'a'a mada uġidu zamaġano bare ġaboniro. Ebu vaze'a Iesu horonoga veize, Badi'a'a zeġe mazao fureno ziniro.

41 Vaze nidu'a'e mene horoniro rehano, a'e emeḡe zu Badi'a'a ohotirote'e azaḡani'a da'o. Ebu ane'a runeono'o bare ḡabode iḡunirote'e enogano eme'e ane teite ogau tiburaro.

42 Ebu Iesu'a tuḡufiro, vazevaze mazao haramoga. 'Iesu'e, ḡabone zu rune azaḡa kotazoga veize Badi'a'a ohonirote'e rae fureno'i! reiro.

43 Ebu peroveta azaḡa nidu'a'a hariḡa 'ahige rae furene'ohe. Iesu Keriso mazao fiine, e'e azaḡa nidu'a Iesu niono'o Badi'a'a zeḡe sau'a aḡutu modi'uma."

Badi'a'a Iuda mene azaḡa Vine Zaḡoḡa ziniro

44 Petero'a 'ize ḡoere e'e harame radiunute'ea, ḡoere igi radiunute'e azaḡa nidu'a mazao Vine Zaḡoḡani'a ovairo.

45 U e'e zamaḡano Iuda azaḡa, Iesu mazao fie'ete'e'a Petero teite onaadu ehore radiunu. Ze'e ahiri rana iḡuri haḡairote'e azaḡa. Zeḡe'a, Iuda mene azaḡa mazao zuni Badi'a'a Vine Zaḡoḡa ovoe be'unadu, iriva'ozoga horonirotene, zaguzagaro,

46 mazaḡa Iuda mene azaḡani'a ḡoere 'ahoga 'ahoga hina ḡoere'enoga zu Badi'a nigune'enoga igiro 'ahine.‡

E'e horonirotene, Petero'a raena'a,

47 "Badi'a'a zeḡe mazao zuni Vine Zaḡoḡa tuḡuneha, emeḡe mazao tuḡunirote'e teige. E'ano'o eḡe'a zamare'tene, 'adi duḡuru'e iḡu'a o'o'a rehano bapatizo mouga idaḡa."

48 E'ano'o Petero'a Korunelio duḡuru ziro, raena'a, "Iesu Keriso niḡano bapatizo mo'i!" Ebu e'e enogano zeḡe'a Petero uminiro, zeḡe teite mada nu radoga veize.

11

Petero'a Ierusalemekalesia azaḡa mazao Badi'a'a Iuda mene azaḡa veize nagini haḡairote'e rae fureniro

1 Iudea haba'a nidu'a zamaḡano, apostolo azaḡa zu Zuhi'a Boro mone azaḡani'a, Iuda mene azaḡa zuni Badi'a ḡoere mae ḡihinirote'e igiro.

2 E'ano'o Petero'a Ierusalemekalesia neḡa itirotene, ahirize iḡurizeta azaḡa Iesu mazao fie'ete'e'a Petero roniro,

3 raena'a, "Ga'e Iuda mene azaḡa ne onamadu, zeḡe teite ogau tiburaro. Ze'e ahirize rana iḡuri o'o'a azaḡa."

4 Ebu Petero ani nagini'a furerarote'e nidu'a doḡo'ani rae fureno ziniro, raena'a,

‡ 10:46 Iuda azaḡa ze 'ane ahiri rana iḡuri o'o'a azaḡa'e Badi'a'a mene mae ḡihizi'uma rae zamariro. Iuda azaḡa'e ahirize rana iḡurizeta, u Iuda mene azaḡa'e iḡurize o'o'a.

5 "E'e Iopa neġano radadu, kurau'egano, iġunu'ete'e teigiuro, ebu dabua rafaġa boro heuġa ariġa ġazaġano obonadu adureono'o ovoe dabaniro, ebu eġe uhiġano re' ovairote'e horoniro.

6 Eġe'a faine ġianirotene, rahao odaġa ġazaġa maniġa nunu, agire maniġa, dare'ete'e avazoġa heuġa zu adure niniġa nunu ġehaġa horoniro. A'e emeġe, Iuda azaġani'a mene au'ete'e bonariġa.

7 Ebu ago 'ahoga igiuro, raena'a, 'Petero, iġuno'i! Manadu ano'i!

8 Ebu eġe'a raena'a, 'Zuhi'a Boro, a mene hune zu idaġa! E'e Iuda azaġa goro ġoe'a zamaġano mene deheġa ga sau'a ra'e hune'ete'e bonariġa eġe hebeo mene au onaido.'

9 Rehano ago 'ahogani'a adureono'o bare naenaehiro, raena'a, 'Badi'a'a dehenate'e bonariġa'e ufire rae ago ro'i!

10 E'e haġaiġani'e ġae uġidu fureraro. E'e ġarugano bone dabua rafaġa zu e'e rana tirote'e ġauġa nidu'a adure ġoha bare mae itiro.

11 'Ougirote'e zamaġano Kaisarea neġanono'o tuġuzirote'e vazega uġidu'a eġe'a radirote'e neġano feuri'onairo.

12 Ebu Vine Zaġoġani'a ihina'a, 'Zeġe teite onamo'i! Ze'e Iuda mene azaġa rehano, ago zamare 'ada'ado'i!' Ebu Zuhi'a Boro mone azaġa fu'o zu tiba fare (6) 'ada'a ġatihena'a, Kaisarea neġa ovoiro. Ebu eme'e eġe veize ġoere tuġurirote'e vazega neo feuradu diuġiuro.

13 Ebu e'e vazegani'a ane neo tuġure viga'a nouge nouge furerarote'e hariġa rae furenofiro. Aneru'a 'ahige rae niro, raena'a, 'Iopa neġano vase nu tuġuzo'i, ebu vase 'ahoga niġa Simona zamahano'i! Niġa 'ahoga'e Petero.

14 Ani'e hari 'ahoga rae fureno zini'uma, ebu ġae zu ġae neo radiu'ete'e azaġa nidu'a'e e'e egadu ġabone hidi'uma.'

15 Ebu eġe'a ġoere ġadahirotene, Vine Zaġoġani'a zeġe vaġe ovairo, ibite emeġe vaġe ovairote'e teige.

16 E'e horonirotene, e Iesu'a ifirote'e ġoe'a zamariro, raena'a, 'Ioane Babatiso'e vu hina bapatizoziro, u za'e Vine Zaġoġa hina bapatizozu'uma.'

17 Ebu emeġe'a Zuhi'a Iesu Keriso mazao firote'e madaġano Badi'a'a ġahunone rifirote'e teige, Iuda mene azaġa zuni ġahunone ziniro. E'ano'o e'e Badi'a haġai 'uoga mene hune idaġa."

18 Zeġe'a e'e igirotene, mene bare ġoeriro, rehano Badi'a nigune'ena'a, 'ahige reiro, raena'a, "Tena, Iuda mene azaġa zuni Badi'a'a zamazadu, ġabone tuġutuġu mouga veize zamaze sau'anono'o ġihuziro."

Antioka ekalesia

19 U Stefano marote'e madaġanono'o Iesu mazao fie'ete'e azaġa mazao agire'a fureraro. E'ano'o ze'e Ierusalem neġanono'o feranadu, Poinikia haba'a, Kupro umuġa, zu Suria haba'ano Antioka neġa onamiro. Ze'e Iuda azaġa mazao da'o hari manoga haramena'a feraro.

20 Rehano Kupro zu Kurene azaġa nu'a Antioka neġa onamadu, Giriki azaġa mazao zuni Zuhi'a Boro Iesu hariġa haramiro.

21 Ebu Badi'a gigi'ani'a zeġe ranao radiunu 'ahine, vase ġehaġani'a haramoze mae ġihinadu Iesu mazao fiuro, ebu Zuhi'a Boro mone reiro.

22 E'e hariġa Ierusalem ekalesia azaġani'a igiro. Ebu vase 'ahoga niġa Banabasi tuġune onamiro, Antioka neġa.

23 Ani Antioka neġano feurirotene, Badi'a'a ġahunone manoga zenate'e horonadu, matu'e rudaro. Ebu zeġe nidu'a inaraziro, raena'a, "Zamaze nidu'a hanadu Zuhi'a Boro mazao fie gigaru rado'i!"

24 Mazaġa Banabasi'e vase manoga zu Vine Zaġoġani'a ane mazao iri'aviro, zu Zuhi'a Boro mazao hubehune fie'ete'e vaseġa. 'Ougadu vase ġehaġa bagaġani'a Zuhi'a Boro moneo reiro.

25 E'ebu'u Banabasi ani, Saulo vaġoga radu Taso neġa onamiro.

26 Ebu Saulo horonirotene, zamahanadu Antioka neġa bare onamiro. Ebu ze'e muri tiba e'e ekalesiaġa azaġa teite nu'oranadu, vase ġehaġa bagaġa ihozido. Ebu Antioka neġanobu'u, Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a'e, "Kristeni" rae huze ġadaheziro.

27 'Ouginute'e zamaġano, peroveta azaġa nu'a Ierusalem neġanono'o Antioka neġa ovairo.

28 E'e zamaġano vase 'ahoga niġa Agabo'a, nu'onu'o zamaġano iġuniro. Ebu Vine Zaġoġani'a ibito hanadu 'ahige rae fureniro, raena'a, "Haba nidu'a zamaġano zahara boro'a furera'uma." Ebu zahara boro'e, Klaudio'a Roma zuhi'aġa reirote'e madaġano fureraro.

29 E'ano'o Antioka neġano Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a'a, ane ane inarao moni nu'onadu, Iudea haba'ano Zuhi'a Boro mone azaġa veize tuġuri'uma reiro.

30 Ze nu'one hauġirotene, Banabasi zu Saulo 'evoreo ri'inadu, Ierusalem ekalesia boroboro veize odohe itiro.

12

Iakobo'e runediro, u Petero'e ġu'ano ohoniro

1 'Ouge haḡairote'e zamaḡano, kini Heroda Agripa'a* tuḡuzadu, Ierusalemekalesia azaḡa nu sausauga rae oboze tiro.

2 Ebu ane'a tuḡuzadu, Ioane negoḡa, niḡa Iakobo, diribi hina mau runiro.

3 'Ougirote'e moneo Iuda azaḡani'a matu'oga horonirotene, Petero zuni obone tiro. 'Adi'e Mene Mini'ete'e 'Uvahuḡa Au'ete'e Muiḡa madaḡano 'ougiro.

4 Petero obone teadu ḡu'ano ohoniro, ebu uti azaḡa 'evorao tiro. Uti azaḡa, Petero gadinirote'e nidu'a'e gaubanana fu'o zu tiba fare (16), ebu vase ḡazaḡa ḡazaḡani'a mada 'aune 'aune gadine gauido. Heroda ani ura'e, Iḡine Mode'ete'e Muiḡa ḡaruganobu'u mae bunadu, hunio kotani'uma reiro.

5 E'ano'o Petero'e ḡu'ano ohone modiro. U ekalesia azaḡani'e ane veize Badi'a mazao inare kuraunu.

Aneru'a Petero ḡu'a neḡanono'o mae buniro

6 Irarine, Heroda'a Petero kotani'uma reirote'e ohe'ano, Petero'e auri adiriḡa aheu hina batunadu uti azaḡa aheu bo'aḡano baze radiunu, ebu uti azaḡa aheu 'ahoga'e ḡu'a neḡa ibihetaḡano edau radiro.

7 E'e zamaḡano Zuhi'a Boro tuḡure viga'a tabara fureraro, ebu ḡu'a neḡa zamaḡa'e agararo. Aneru ani, Petero rebeḡa moneo fa'ofa'onadu evaniro, ebu raena'a, "Ḡarihe iḡuno'!" 'Ouge reirotene, auri adiriḡani'a 'evo'anono'o butau buaro.

8 Ebu tuḡure viga'a nina'a, "Kiba'iḡo rinedo'i, ebu tamakaḡo haḡao'!" Ebu ani 'ougiro. Aneru'a bare nina'a, "Ogoto dabuaḡa vidanadu, eḡe hegote aro'!"

9 Petero ani, tuḡure viga hegote buaro, rehano e'e zamaḡano tuḡure viga'a haḡairota'a'e, mene huga rae zamarinu. Ani 'ane iḡunu'ete'e teige'ohe rae zamarinu.

10 Ze'e, uti azaḡani'a ḡiane edau'ete'e haba'a aheu vitiro, ebu enona auri ibihetaḡano feuri' onairotene, e'e ibihetaḡa zuni ane'a bohataro. Ebu e'eano'o buau onamiro. Ebu ibio mene faḡa oname'enogano, tuḡure viga'a tabara muhiniro.

11 E'eabu'u Petero ani, zamaḡa bohataro, ebu raena'a, "E izidi edereha. 'Adi'e huga. Zuhi'a Boro'a Boro'a tuḡure viga tuḡuneha, ebu Heroda 'evoraono'o zu Iuda azaḡani'a togahirote'e haḡaiḡa sau'anono'o mae vaḡiheha."

12 E'uge ederirotene, Petero ani Ioane vi'a, niḡa Maria ne onamiro. Ioane niḡa 'ahoga'e Mareko. Vaze ḡehaḡa'e ane neo nu'oranadu kurau radiunu.

* 12:1 Heroda Agripa-'e Heroda I ga 'Herod the great' rae hune'ete'e, ane aḡi. Heroda I-'e Mataio 2:1 zamaḡano.

13 Petero'a enone ibihetaġano toketokerirotene, tuġure roġaeġa, niġa Roda'a ġianoga rae onamiro.

14 Ani Petero ago iraġa igirotene, matu'e rudanadu, ibiheta'e vava'oga mene zamariro, rehano ne bare dure diuġiro, ebu ziro, raena'a, "Petero'a ibihetao edau'ohe."

15 Rehano zeġe'a nina'a, "Ġa baborana gaogi." "A hube rehi!" rae te'ote'arotene, zeġe'a raena'a, "A'e Petero ane tuġure viga'a gaogi." reiro.

16 Rehano Petero ani, bare bare toketokeriro. Ebu zeġe'a iġunadu, ibiheta vava'irotene, Petero horoniro, ebu zaguzagau rudaro.

17 Petero ani, 'evore hina garare'ena'a, "Ago harao'!" reiro, ebu Zuhi'a Boro'a nouge nouge ġu'a neġanono'o mae bunirote'e me'odo ziniro. Ebu ziro, raena'a, "Nagini'a fureranata'a'e, Iakobo zu Zuhi'a Boro mone azaġa ihozo'!" Ebu ani'e haba 'ahoga onamiro.

18 Irarirotene, ġu'a neġa gadine'ete'e azaġani'a "Petero'e nougeha?" rae harae iġuniro.

19 Heroda Agripa ani, uti azaġa tuġuzadu Petero faifaine vaġiro. Ebu mene horonirotene, Petero gadinirote'e azaġa ġadiġadiziro. Ebu gadi azaġa'e zimi ruzoga veize tuġuziro. Ebu Heroda ani, Iudea haba'anono'o iġunadu, Kaisarea neġa ovoiro, ebu e'ea mada nu radiro.

Heroda Agripa'a rudaro

20 Heroda Agripa'e Turo zu Sidono neġa azaġa mazao maġune radiu onainu. Rehano Turo zu Sidono neġa azaġa'e tiburanadu, Heroda ġiani' onamiro. Ze'e Heroda tuġure vazeeġa boro, niġa Balasto teite vazetadu, Heroda teite uniho manoġa mouga rae umidiro, mazaġa ze'e Heroda'a ġiane'ete'e haba'anono'o ogomuze iġaiġa meido 'ahine.

21 Heroda ġiani'uma madaġa meirotene, ani kini dabuaġa haġaadu kini ehoru haba'ano ehoriro. Ebu hunio nu'orarote'e azaġa mazao haramiro.

22 E'e igirotene, e'e azaġani'a ġihau багаġa ġoeriro, raena'a, "'Adi'e badi'a'a ġoere'ohe, mene vazee'a."

23 'Ougirotene, Zuhi'a Boro tuġure viga'a zogone Heroda runediro, mazaġa ani'e vazevaze'a ane nigunirotene, ani ane'a bare niguniro, u Badi'a huga'e mene niguniro. Ebu idi'a ahi'a anadu rudaro.

24 U Badi'a ġoere'e bororu onaminu, ebu vazee ġehaġani'a egadu mae ġihiniro.

25 Banabasi zu Saulo'e ekalesia azaġa moni zini' onamirote'e gauga hauġirotene, Ierusalem a neġanono'o bariro. Tahi'a 'ahoga niġa Ioane zu zamahu Antioka neġa ovoiro. Ani niġa 'ahoga'e Mareko.

13

Hari manoga harama ragavoga veize Banabasi zu Saulo meiro

¹ Antioka ekalesiağa zamağano'e peroveta azağa zu ihore azağa 'e'e. Nize'e Banabasi, Simeona, niğa 'ahoga'e Niğera, ebu Kurene vazega, niğa Lukio, Manaena, ani'e Kini Heroda Antipasi teite tibano bororarote'e vazega, ebu Saulo.

² Mada 'ahogano ze ogomu moneo zağozage'ena'a Zuhi'a Boro mazao kurau radiunu. E'e zamağano Vine Zağogani'a ziro, raena'a, "E Banabasi zu Saulo'e ege gau veize meirobobo, ege veize avo ohozo'!"

³ E'ano'o ze zağozagiuro zu kurarote'e enogano, 'evoreze Banabasi zu Saulo rana teadu kuraro, ebu tuğuze onamiro.

Paulo'a ibite harama ragavirote'e

Kupro 'umuğano haramiro

⁴ Paulo zu Banabasi ze'e, Vine Zağogani'a tuğuze'ena'a, Seleukia toğatoğağa ovoiro, ebu e'eano'o ġasi hina Kupro 'umuğa ruhau fariro.

⁵ Ebu Salami neğano feurirotene, Iuda azağa kuru neğa neğa diuğadu Badi'a ġoere haramiro. Ioane, niğa 'ahoga'e Mareko zuni e'ea, zege danazoga veize ġatiziro.

⁶ Ze e'e 'umuğa nidu'a ne 'ahoga 'ahoga onamo Pafone neğano feuriro. Ebu Iuda vazega 'ahoga hidiro. Ani'e nabone zu ġuriro peroveta vazega, niğa Bari-Iesu*.

⁷ Ani e'e 'umuğa gavanağa teite vazetite radiunu. Gavana vazega niğa'e Seregio Paulo. Ani vadiga manoga, faifairu zamare'ete'e vazega. Ani Badi'a ġoere igihi reiro. E'ano'o vase tuğunadu, Banabasi zu Saulo ane ne huze onairo.

⁸ Rehano nabone vazega e'e, niğa 'ahoga'e Eluma. A'e Giriki ġoe'a. Ġoere e'e huga'e nabone. Ane'a zege ġoere 'ue'ena'a ta'iro ziniro. Ebu gavana'a Iesu mazao mene fioga veize ġunuğununiro.

⁹ U Saulo, niğa 'ahoga'e Paulo, ani Vine Zağogani'a iriva'onadu, Eluma ġiane runiro, ebu raena'a,

¹⁰ "Ġa'e Satani ubuga. Hağai duduğa nidu'a agireni'ete'e vazega. Ġuriro zu so'oso'o hağaiğani'a ġae zama iri'avonoga. Ebu Zuhi'a Boro ibi duduğa ġunuğunune'ete'e hağaiğa mene mode'ohe.

¹¹ Ġiano'i! Zuhi'a Boro gigi'a'a ġae rana raha. Ġa'e ubumağoa kura'uma, ebu mada nu ağağa horonoga mene idara'uma."

Ebu ġoze zu uzabo'a ubumağa zogone 'uiro, ebu tu-fatufe'ena'a 'evo'ano abinoga veize vase vağiro.

* 13:6 Bari-Iesu, ġoere e'e huga'e Iesu ubuga.

12 Ebu gavana vazega'e furerarote'e haḡaiḡa horonirotene, Iesu mazao fiuro. Zu Zuhi'a Boro haḡai ederadu, zaguzagaro.

Paulo'a Pisidia haba'ano Antioka neḡano haramiro

13 Paulo zu ane teite onamirote'e azaḡa'e Pafu neḡanono'o iḡunadu, Pamufulia haba'ano Perega neḡa ḡasi hina ruhau onamiro. E'eabu'u Ioane ani, Paulo duḡuru muhizadu, Ieruselema neḡa bare onamiro.

14 Ze'e Perega neḡanono'o onamo, Pisidia haba'ano Antioka neḡano feuriro. Ebu Bana Madaḡa madaḡano, Paulo zu Banabasi'a Iuda azaḡa kuru neḡa diuḡadu ehoriro.

15 Ebu goro ḡoe'a zu peroveta azaḡa ḡoere me'odirote'e enogano, Iuda azaḡa kuru neḡa ḡiane'ete'e azaḡani'a, Paulo duḡuru veize ḡoere tuḡuriro. "Negofe duḡuru, za emeḡe veize inara ḡoe'a e'e ro'idene, haramine idaḡa hehe?"

16 Paulo ani iḡunadu 'evo'a mae ḡihiniro, zeḡe'a ḡoe'a ego hanoga veize. Ebu ḡoe'a ḡadaheniuro, raena'a, "Isaraela azaḡa, zu Iuda mene azaḡa Badi'a gubane'ete'e, ego'i!

17 Isaraela azaḡa Badi'a'a, aḡife duḡuru meiro, ebu zeḡe'a Izipi haba'ano radiunute'ea, Badi'a'a danaze'ena'a ḡehararo zu inariro. Ebu Badi'a'a ane gigi'a boro hina Izipi haba'anono'o tutuze buziro.

18 Ebu muri ḡae ḡazaḡa gaubanana (40) haba boha'ano onamirote'e zamaḡano, ze'e Badi'a ḡoere mene ego haunu rehano, Badi'a'a mene muhiziuro.

19 Kanana haba'ano haba fu'o zu aheuro fare (7) azaḡa'e, Badi'a'a zimi hauḡadu, habaze'e Isaraela azaḡa ziniuro.

20 Muri maḡa ḡazaḡa zu ḡae fu'o gaubanana (450) zamaḡano, 'ouge haḡainu.

E'ebu'u Badi'a ani, Isaraela azaḡa bo'aḡanono'o Isaraela azaḡa ibito zini'uma azaḡa tiba tiba ohoze onaminu. 'Ouge haḡae onamo peroveta vazega Samuela'a fureraro.

21 E'ebu'u Isaraela azaḡa'e, kini 'ahogani'a ibito zenoga uratiro. E'ano'o Badi'a'a Saulo ohoniuro. Ani'e Kisa ubuga, Beniamini iduhu vazega. Ani, muri ḡae ḡazaḡa gaubanana (40) Isaraela azaḡa ibito ziniuro.

22 Rehano Badi'a ani, Saulo'e kini gauḡanono'o mae vaḡinadu, Davida madu kini iḡu'ano ohoniuro. Ani'e Badi'a'a raena'a, 'Iese ubuga Davida'e, eḡe zama'a urato hau'ete'e vazega. Ani'e eḡe'a urate'ete'e gauḡa nidu'a haḡai'uma.' reiro.

23 Badi'a ani, ibite rae tirote'e ibiḡano, Davida marig-anono'o vase ḡabozi'uma vazega fureno ziniuro, ebu ani Isaraela azaḡa mazao tuḡuniuro. Niḡa'e Iesu.

24 Ani 'izema onaogano, Ioane Babatiso'a Isaraela azağa nidu'a mazao haramiro, raena'a, "Sau'anono'o ġihuradu, bapatizo mo'i!" reiro.

25 Ioane'a ane gau hauġe'enogano 'ahige reiro, raena'a, 'Zae'a zamare'etene, e'e iniu? E'e mene Keriso. E'e vazega'e ariga onae'ohe. E'e ane tuġure vazega radu, tamakaġa miniġa fuhi'o hanoga zu mene idaġa. Ani ni'e eġe ni vitinoga.' "

26 Ebu hena Paulo'a 'aune ġoere'ena'a, "Nego nabudi, Aberahamo iduhu mariga azaġa, ebu Iuda mene azaġa, Badi'a gubane'ete'e! Emeġe veize, Badi'a ani, vase ġabozi'uma ġoe'a tuġuriro.

27 Ierusalem azaġa zu zeġe ibito zini'ete'e azaġa, ze'e Iesu'e Keriso rae mene zamarinu, zu Bana Madaġa Madaġa nidu'a, peroveta azaġa ġoere me'odidote'e, e'e huga'e mene ederinu. Rehano zeġe'a Iesu kotanadu runeo tuġunirotene, e'e ġoe'a haġae huniro.

28 Ze'e Iesu runeo tuġunite'e mazaġa mene horoniro rehano, satauroneadu rudanoga veize Pirato uminiro.

29 Ebu buka zaġoġano tirote'e ġoe'a nidu'a ane mazao haġae hauġirotene, satauroono'o mae bunadu, idu zamaġano tiro.

30 Rehano Badi'a'a runeono'o bare ġaboniro.

31 Ebu Iesu ani ibite Galilea haba'anono'o ane teite Ierusalem neġa itirote'e azaġa mazao mada ġehaġa zamaġano fureraudo. Ebu ze izidi 'ize Isaraela azaġa mazao e'e hariġa me'ode furene'ohe.

32 Eme izidi, 'ada hari manoġa rae furene'ohe: Badi'a'a amahi vouġafe mazao rae tirote'e ġoe'a'e,

33 vouġafe mariga emeġe mazao ane'a haġae huneha. E'e haġaiġa'e Iesu runeono'o bare ġaboniro. 'Adi'e Salamo aheuġa (second) zamaġano Iesu hariġa tirote'e'a hudaneha, raena'a, 'Ġa'e eġe Ubude. Izidi e'e, ġa Mogo raha.' (Salamo 2:7)

34 Badi'a'a Iesu runeono'o bare ġaboniro, zu ahi'a'e mene ruhura'uma reirote'e haġaiġa'e buka zaġoġano 'ahige touga.

Badi'a'a raena'a,

'E'e, Davida mazao zini'uma rae tirote'e ġahugoneġa manoġa zae zini'uma.

E'e ġahugoneġa'e zaġoġa,

zu e'e ġoe'a'e hudau huni'uma.' (Isaia 55:3)

35 Ebu Salamo 'ahogano zuni 'ahige tiro.

Davida'a Badi'a nina'a,

'Ġa'e, ġae Vase Zaġoġa ahi'ani'a

ruhuranoga veize

iduo mene modi'uma.' (Salamo 16:10)

³⁶ Ĝoere 'adi'e Davida hariĝa mene tiro, mazaĝa Davida ani'e, ane radone madaĝano Badi'a ura gauĝa haĝae haugirotene, rudaro. Ebu ane zuni vouĝaĝa idu haba'ano ĝuriro, ebu ahi'a'e ruhuraro.

³⁷ U Badi'a'a runeono'o bare ĝabonirote'e vazeĝa'e 'ahi'a mene ruhuraro.

³⁸ E'ano'o nego nabudi, 'adi edero'i! Eme'e, Badi'a'a zae haĝai sau'a aĝutu modi'uma ĝoe'a'e, Iesu'a nagini haĝaofirote'eano'o zae mazao harame'ohe.

³⁹ Mose goro ĝoe'a haĝae'ete'eano'o, za Badi'a'a za ane ubumao duduĝa rouga mene idararo, mazaĝa vaze haĝai'e sau'a da'o 'ahine. Rehano vaze haĝaiĝa sau'a e'e nidu'a'e, iniu'a Iesu mazao fiine, Iesu'a nagini haĝaofirote'eano'o Badi'a'a aĝutu modadu, e'e sau'aĝanono'o mae vaĝizi'uma.

⁴⁰ E'ano'o peroveta azaĝani'a reirote'e haĝaiĝa zae mazao mene fureranoga veize ĝiano'i!

⁴¹ 'Ahige touga, raena'a,

'Ĝiano'i!

Za'e, Badi'a ĝoere he'ehe'ene

ĝoere'ete'e azaĝa,

zaguzagano'i, ebu rudano'i!

Mazaĝa e'e, zae radone madaĝano

haĝai 'ahoga fureni'uma.

Vaze'a, nagini'a furera'uma rae,

zae ihozine zuni,

“'Uguĝa haĝaiĝa'e

mene furera'uma.” radu,

e'e ĝoe'a mene mae ĝihini'uma.” (Habakuku 1:5)

⁴² Paulo ani Banabasine, Iuda azaĝa kuru neĝanono'o buau'enogano, e'ea kurarote'e azaĝani'a umiziro, zeĝe moĝa Madaĝa Zaĝoĝano zuni ĝoere e'e 'aune bare haramoga.

⁴³ Vaze 'ai rururu ĝourirotene, Iuda azaĝa, zu Iuda mene azaĝa, Badi'a mone ĝihurirote'e ĝehaĝani'a Paulo zu Banabasi hegotiro, ebu Paulo zu Banabasi'a iraduĝuziro, raena'a, “Badi'a ĝahunoneĝa manoĝa zamaĝano fie gigaru onamo'i!”

⁴⁴ Bana Madaĝa Madaĝa bare meirotene, ne e'e azaĝa'e nariga nidu'a Zuhi'a Boro ĝoere egoga veize nu'oraro.

⁴⁵ Rehano Iuda azaĝani'a, vaze ĝehaĝani'a nu'orarote'e horonirotene, ze ahiahi meiro, ebu ĝoere sau'a hina, Paulo'a hamirote'e ĝoe'a 'ue'ena'a ta'iro haro.

⁴⁶ Paulo zu Banabasi'e ĝoere figure'ena'a, “Eme, ibite zae Iuda azaĝa veize Badi'a ĝoere rae fureneha. Rehano izidi za'e Badi'a ĝoere hezaho hanadu, zae'a zae bare ĝabone

tuḡutuḡu mene me'uma azaḡa rae raha. E'ano'o eme izidiono'o Iuda mene azaḡa veize harama oname'e'uma.

⁴⁷ Mazaḡa Zuhi'a Boro'a eme 'ahige rae ifiro.

'E, Iuda mene azaḡa mazao eḡe ḡoere rae furenite'e agaḡa rouga veize ḡa oho'iro, ḡae'a haba nidu'a zamaḡano Zuhi'a Boro'a vase ḡabozi'uma hariḡa ihozoga veize.' (Isaia 49:6)

⁴⁸ Iuda mene azaḡani'a e'e igirotene, ze'e matu'iro, ebu Zuhi'a Boro ḡoere niguniro. Ebu ḡabone tuḡutuḡu mouga veize, Badi'a'a ohotirote'e azaḡa'e nidu'a ane ḡoere mae ḡihiniro.

⁴⁹ Ebu Zuhi'a Boro ḡoere'e e'e haba'a nidu'a zamaḡano ḡehararo.

⁵⁰ Rehano Iuda azaḡa'e, Iuda roḡae nize boro azaḡa Badi'a gubane'ete'e zu e'e neḡa ibito zini'ete'e azaḡa tutuzadu, Paulo zu Banabasi sausauga rae haraharaziro. Ebu e'e haba'anono'o hegoze vaḡiziro.

⁵¹ E'ano'o ze, e'e moneo ḡoeri'uma heuḡa, odaze hu'uruḡa fode rurunadu, Ikonio neḡa onamiro.

⁵² Ebu Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a'e matu'e rudaro, zu Vine Zaḡoḡani'a iri'avoziro.

14

Paulo zu Banabasi'a Ikonio neḡano haramiro

¹ Paulo ani Banabasine Ikonio neḡano onamirotene, iḡaiḡa haḡae'ete'e teige Iuda azaḡa kuru neḡano diuḡi, ebu e'ea faifairu haramadu, Iuda azaḡa zu Giriki azaḡa ḡehaḡa bagaḡani'a Iesu mazao fiuro.

² Rehano Iuda azaḡa, Iesu mazao mene firote'e'a, Iuda mene azaḡa zama ḡunuḡununiro. Ebu Paulo duḡuru agirezouga veize Iuda mene azaḡa zama aro.

³ Paulo zu Banabasi'e e'ea faḡa hune radadu, Zuhi'a Boro veize inare haramiro. Ebu Zuhi'a Boro'a ḡahunofi'uma hariḡa'e ḡoe'a huga reifine, Zuhi'a Boro'a apostolo azaḡa 'evore hina ane tahi gigi'a haḡaiḡa zu zaguzaga'uma haḡaiḡa haḡao ziniro.

⁴ Rehano e'e neḡa azaḡani'e rogotadu, nu'e Iuda azaḡa mone reiro, u nu'e apostolo azaḡa mone reiro.

⁵ Ebu Iuda mene azaḡa nu zu Iuda azaḡa nu'a zeḡe ne ibito zini'ete'e azaḡa teite tiburunadu, hadi hina apostolo azaḡa zimi sausauga veize, neneḡaniro.

⁶ Rehano Paulo zu Banabasi'e e'e hariḡa igirotene, e'e neḡa modadu Lukaonia haba'a ferau onamiro. Ebu Lusitera zu Derebe neḡano zu e'e uhiḡa uhiḡa haba'ano

⁷ hari manōḡa haramē onaminu.

Paulo zu Banabasi'a Lusitera neḡano odaḡa sau'a vazeḡa fainiro

⁸ U Lusitera neḡano odaḡa sau'a vazeḡa 'ahogani'a ehore radiunu. Ani'e 'ouge fureniro, ebu mene hune zu edau onaminu.

⁹ Ani Paulo'a haramirote'e igi radiro. Ebu Paulo'a ḡiane runirotene, ani Badi'a mazao fie'e 'ahine, Badi'a'a odaḡa faini'uma rae zamariro.

¹⁰ Ebu Paulo'a ḡihau ḡorene'ena'a, "Iḡune edano'i!" rae niro. Ebu ani zogone rafate iḡunadu edau ragaviro.

¹¹ Ebu vaze ḡuḡuvaḡani'a, Paulo'a haḡairote'e haḡaiḡa horonirotene, ze Lukaonia ḡoe'ano huario, raena'a, "Badi'a'a vaze radu emeḡe vaḡe ovaeha."

¹² Ebu Banabasi'e Dio reiro, u Paulo'e Hereme reiro, mazaḡa Paulo ani iḡaiḡa haramido 'ahine.*

¹³ Dio dibu'o neḡa'e Lusitera neḡa enogano. E'ea dibu'o hau'ete'e vazeḡani'a, vaze ḡuḡuvaḡa teite boromakau nu zu ḡeḡene haḡairote'e kakaḡa Lusitera neḡa ibihetaḡa odohe onairo. Ebu apostolo azaḡa dibu'o zinihi reiro.

¹⁴ Rehano Banabasi ani Paulone, ne azaḡani'a nagini haḡaihi ra'ete'e igirotene, mene haḡai'uma haḡaiḡa radu zamaze adudanadu, dabuaze zigiro. Ebu vaze ḡuḡuvaḡa ḡunuḡano dure diuḡe'ena'a, huau ḡoeriro, raena'a,

¹⁵ "Nego nabudi, za nougadu 'uguḡa haḡaiḡa haḡae'ohe? Emeḡe zuni vaze tauḡi, zae teite idaḡa. Eme zae mazao hari manōḡa haramifine onaeha, zae'a huga o'o'a haḡaiḡa e'e modadu, hubehune radiu'ete'e Badi'aḡa vaḡe onaifine. Ani'e adure, raha zu davara haḡairo, ebu e'ea radiu'ete'e ḡauḡa nidu'a haḡairo.

¹⁶ Amahi madaḡano bone, haba'a haba'a azaḡa nidu'a zeḡe zeḡe edeḡa haḡaiḡa haḡainutene, Badi'a'a ḡiaze modinu.

¹⁷ Rehano vaze'a Badi'a zamarifine ane'a haḡai manōḡa manōḡa fureninu. Zae veize adureono'o irugu tuḡuninu, ogomu madaḡa madaḡa fureninu, ebu ogomu boro zininu, zu matu'u hina zamaze iri'avoninu."

¹⁸ Ze 'ouge reiro rehano, ne e'e azaḡa'e boromakau manadu, ḡahunu zinihi radu te'ote'aro. Rehano ḡonagano e'e haḡaiḡa 'uoga idararo.

* **14:12** Dio zu Hereme'e Giriki azaḡa badi'a. Hereme'e hari odohe dure'ete'e badi'aḡa.

19 E'e ġarugano Iuda azaġa nu'a Antioka zu Ikonio neġanono'o onaadu, e'e neġa azaġa zama aro. E'ano'o ze'e Paulo hadi hina maro, ebu ze 'ane ani rudaneha radu, ne enogano ahase buniro.

20 Rehano Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a'a gabaġeġene edau'enogano, ani iġunadu, e'e neġa bare diuġiro. Irarivotene, Paulo ani Banabasi teite Derebe neġa onamiro.

Suria haba'a Antioka neġa bariro

21 Paulo ani Banabasine Derebe neġano hari manoġa haramiro, ebu Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a'a e'e neġano ġehararo. E'e enogano ze Lusitera, Ikonio neġa zu Pisidia haba'a Antioka neġa bare onamiro.

22 Ze e'ea Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a inara ziniro, ebu "Iesu mazao fie gigarano'i!" rae inaraziro. Ebu 'ahige reiro. "Eme aduga ġehaġa hidi'udu'u, Badi'a'a zuhi'afi'ete'e zamaġa diuġi'uma."

23 Paulo ani Banabasine, neġaneġa ekalesiaġano Iesu mazao fie'ete'e azaġa ibito zenoga veize vase nu ohoziro. Ebu ogomu moneo zaġozage'ena'a zeġe veize kuraro. Ebu zeġe'a fie'ete'e Zuhi'aġa Boro 'evorao tiro.

24 Ebu Pisidia haba'a vitau onamadu Pamufulia haba'a bare onamiro.

25 Ebu Perega neġano Badi'a ġoere haramivotene, Atalia neġa ovoiro.

26 Ebu Atalia neġanono'o ġasi hina bare ruhau onamo, Suria haba'a Antioka neġano feuriro.

U zeġe ragavo, hari manoġa harame'eta'a'e Antioka neġanono'o ġadaheni-ro. Antioka ekalesia azaġa'e, tuġuzirote'e zamaġano, Badi'a ġahunone manoġani'a Paulo zu Banabasi rana rouga radu, Badi'a 'evorao teadu tuġuziro.

Ebu anianine e'e gauġa haġae hauġadu izidu'u 'ada bare'ete'e.

27 Zeġe'a Antioka neġano feurirotene, ekalesia azaġa nu'oziro. Ebu Badi'a'a zeġe gauono'o haġaidote'e nidu'a rae fureniro, ebu Iuda mene azaġa zuni Iesu mazao fii'uma ibiġa Badi'a'a bohanivote'e hariġa me'odo ziniro.

28 Ebu ze, Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a teite mada ġehaġa e'ea radiunu.

15

Ierusalem neġano Iuda mene azaġa Zuhi'a Boro mone ġihurirote'e ġo'aziro

1 E'e zamaġano, vase nu'a Iuda haba'anono'o Antioka neġa ovoiro, ebu Iuda mene azaġa Zuhi'a Boro mone

reirote'e ihoziro, raena'a, "Mose'a ibite aḡife ihoze'ena'a, ahiri rana iḡuri haḡao'i reiro. E'ano'o za'e iḡuri mene haḡaine, ḡabone mene hidi'uma."

² Paulo ani Banabasine e'e ḡoe'a igirotene, 'uguḡa haḡaiḡa mene haḡai'uma radu, zeḡe teite ta'iro titiro. E'ano'o Antioka ekalesia azaḡani'a Paulo zu Banabasi madu, nabudize nu teite Ierusalemame neḡano tuḡuzi'uma reiro, zeḡe'a apostolo azaḡa zu ekalesia vase boroboro teite e'e ḡoe'a ḡo'anoga veize.

³ E'ano'o Antioka ekalesia azaḡani'a Paulo duḡuru Ierusalemame neḡano tuḡuzi'uma. Ebu zeḡe'a Poinikia zu Samaria haba'a vitau onaminutene, nouge nouge Iuda mene azaḡani'a Zuhi'a Boro mone ḡihurirote'e hariḡa neḡaneḡano me'odo ziniro. Ebu Zuhi'a Boro mone azaḡa nidu'a, e'e hariḡa igirotene, matu'e rudaro.

⁴ Zeḡe'a Ierusalemame neḡano feurirotene, Ierusalemame ekalesia azaḡa, apostolo azaḡa zu ekalesia vase boroboro'a matu'o ziniro. Ebu Badi'a'a zeḡe gauono'o haḡairote'e ḡauḡa nidu'a, Paulo duḡuru'a me'odo ziniro.

⁵ Rehano Farisea azaḡa, Zuhi'a Boro mazao fie'ete'e azaḡa nu'a iḡunadu, 'ahige reiro. "Iuda mene azaḡa zuni ahirize rana Badi'a mone ra'ete'e iḡu'a haḡai'uma, ebu Mose goro ḡoe'ano tirote'e haḡaiḡa zuni haḡai'uma."

⁶ E'ano'o apostolo azaḡa zu ekalesia vase boroboro'a ḡoere fainifine nu'oraro.

⁷ Ze faḡa ḡo'anirate'e enogano, Petero'a iḡunadu ziro, raena'a, "Nego nabudi, zae nidu'a edeḡa, ibite zae bo'aḡanono'o Badi'a'a eḡe tuḡuhiro, Iuda mene azaḡani'a hari manoḡa egadu Zuhi'a Boro mazao fioga veize.

⁸ Badi'a'e vase zama edere'ete'e Badi'aḡa. E'e Badi'aḡani'a Iuda mene azaḡa mazao zuni Vine Zaḡoḡa tuḡuniro, emeḡe mazao tuḡunirote'e teige. Badi'a ani 'ouge'ena'a, Iuda mene azaḡa zuni mae zouzi'uma rae ihofiro.

⁹ Badi'a ubumao'e Iuda mene azaḡa zu eme'e mene nunu, mazaḡa zeḡe'a Zuhi'a Boro mazao firote'eano'o, zeḡe zama Badi'a'a deheniro.

¹⁰ Zae'a ra'eta'a'e, emeḡe zu vouḡafe'a haḡaoga mene idararote'e haḡaiḡa. Rehano za nouḡadu, Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a e'e, haḡai aduga zinihi ra'ohe. Za 'ouge'ena'a Badi'a tu'ine nurihi ra'ohe.

¹¹ Mene! Eme 'ahige hubehune zamare'ohe. Zuhi'a Boro Iesu'a ḡahunofi'ete'eano'o eme ḡabofeha. Iuda mene azaḡa zuni Badi'a'a e'e ibiḡano ḡabozeha."

¹² Petero ḡoere igirotene, e'ea radirote'e azaḡa nidu'a mene ḡoeriro. Ebu Paulo ani Banabasine, Badi'a'a

zeḡe gauono'o Iuda mene azaḡa bo'aḡano ane tahi gigi'a haḡaiḡa zu zaguzaga'uma haḡaiḡa haḡaidote'e fairu me'odo zinirote'e zamaḡano, e'ea radirote'e azaḡani'e abite radiro.

¹³ Zeḡe'a ḡoere hauḡirotene, vase boro 'ahoga, Iakobo'a iḡunadu ḡoeriro, raena'a, "Nego nabudi, eḡe ḡoere ego'i!

¹⁴ Badi'a'a nouge nouge Iuda mene azaḡa zamaradu, Badi'a mone reifine zeḡe bo'aḡanono'o ḡadaheḡano vase nu zamazirote'e hariḡa, Petero'a rae fureneha.

¹⁵ Peroveta azaḡa zuni 'ouge rae tiro, raena'a,

¹⁶ 'Zuhi'a Boro'a 'ahige ra'ohe.

E'e enogano, e'e bare onai'uma.

Ebu Davida'a zuhi'azirote'e neḡa fahanoga'e,

eḡe'a bare ogora'uma.

Ane ḡahutu neḡa'e

bare ogoru ḡehani'uma.

Ebu bare izifi'uma.

¹⁷ Haba 'ahoga 'ahoga zamaḡano

radiu'ete'e azaḡani'a

Zuhi'a Boro vaḡifine.

Ebu Iuda mene azaḡa bo'aḡano

eḡe mone ra'ete'e azaḡani'a

Zuhi'a Boro vaḡifine.

E'e haḡaiḡa fureni'uma

Zuhi'aḡa Boro'a 'ouge ra'ohe.

¹⁸ A'e Zuhi'a Boro'a

amahi rae furenirote'e ḡoe'a.' (Amosi 9:11-12)

¹⁹ E'ano'o eḡe'a zamare'etene, haḡai aduga'e, Iuda mene azaḡa bo'aḡanono'o Badi'a mone ḡihure'ete'e azaḡa, mene zini'uma,

²⁰ rehano zeḡe veize so'ao mirihadu, 'ahige ḡoere tuḡuri'uma. Ze, ḡuriro badi'aḡa mazao ti'ete'e ogomuḡa'e mene a'uma, ebu vase 'ahoga'e ane teite mene hahurate'e vaseḡa teite ibi mene ve'oni'uma, ebu 'unuḡano harine runate'e maniḡa zu ru'e mene a'uma.

²¹ Mazaḡa Mose goro ḡoe'a'e amahiono'o neḡaneḡano Iuda azaḡa kuru neḡano Bana Madaḡa Madaḡano me'ode harama onaido."

Ierusalem a ekalesia azaḡani'a Iuda mene azaḡa, Zuhi'a Boro mone ra'ete'e veize so'a tuḡuriro

²² E'ano'o apostolo azaḡa zu ekalesia vase boroboro'a ekalesia azaḡa nidu'a teite ḡo'anadu, zeḡe vase nu me'uma reiro, Paulo zu Banabasi teite Antioka neḡano tuḡuzoga veize. Ze vase 'ahoga, niḡa Iuda, niḡa 'ahoga'e Barasaba, zu vase 'ahoga, niḡa Silasi meiro. Anianine'e Zuhi'a Boro mone azaḡa ibito zini'ete'e azaḡa.

23 Ze so'ao 'ahige mirihadu tuḡuriro, raena'a,

“Eme, zae negoze, apostolo azaḡa, ekalesia vase boroboro, zu ekalesia azaḡani'a, Iuda mene azaḡa Iesu mazao fie'ete'e, Antioka neḡano zu Suria zu Kilikia haba'ano radiu'ete'e mazao matu'u ḡoe'a tuḡure'ohe.

24 Eme hari 'ahoga igiro. Vaze nu'a emeḡe mazaono'o amadu, ḡoere nunu hina zamaze mae ḡunuḡununiro, ebu zamaze'a adudarote'e igiro. Rehano ze'e emeḡe'a mene tuḡuziuro.

25 E'ano'o emeḡe nidu'a ḡo'ane idanadu, vase nu maha, ebu negofe manoga Banabasi zu Paulo teite zae vaḡe tuḡuzi'uma ra'ohe.

26 Banabasi zu Paulo'e emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso veize zeḡe ḡabone ahetirote'e azaḡa.

27 E'ano'o eme Iuda zu Silasi tuḡuze'ohe, emeḡe'a so'ao mirihate'e ḡoe'a, zeḡe'a hebe hina zu rae furenoga veize.

28 Vine Zaḡoḡani'a ibitofeadu, emeḡe'a ḡo'anate'e ḡoe'a'e 'ahi'e'e. Eme'e goro haḡaiḡa nunu haḡao'i radu, aduga mene zini'uma. Rehano zae'a haḡai'uma haḡaiḡa'e 'ahi da'o.

29 Ḡuriro badi'aḡa veize teate'e maniḡa mene a'uma, ebu ru zu 'unuḡano harine runate'e maniḡa mene a'uma, ebu vase 'ahoga'e ane teite mene hahurate'e vazega teite ibi mene ve'oni'uma. Za haḡai 'uguḡa mene haḡaine, za'e haḡaize'a manohuda'uma. E'e da'o. Zae nidu'a bazo'i!”

30 E'ano'o zeḡe ḡazaḡa'e tuḡuzadu, Antioka neḡa onamiro, ebu Antioka ekalesia azaḡa nidu'a nu'ozadu, so'a ziniro.

31 Ebu zeḡe'a me'odirotene, ze iraduguzi'ete'e ḡoe'a egadu matu'iro.

32 Iuda ani Silasine'e peroveta azaḡa. Ze Zuhi'a Boro mone azaḡa mazao iradugu ḡoe'a borofe haramadu, inara ziniro.

33 Ze mada nu e'ea radirote'e enogano, Antioka neḡano Zuhi'a Boro mone azaḡa'e zama roḡeḡa veize zeḡe rana kuranadu bare tuḡuziuro. Ebu ze Ierusalemne neḡa bare onamiro, zeḡe tuḡuzirote'e azaḡa vaḡe. [

34 U Silasi'e mene bari'uma radu e'ea radiro.]

35 Paulo zu Banabasi'e Antioka neḡano radadu, vase ḡehaḡa teite Zuhi'a Boro ḡoere ihoziro, zu haramo ziniro.

Paulo ani Banabasine roivotiro

36 Mada nu enogano, Paulo'a Banabasi niro, raena'a, “Aro, emeḡe'a ibite Zuhi'a Boro ḡoere haramirote'e neḡaneḡa nidu'a bare onamihi, ebu e'ea Zuhi'a Boro mone azaḡani'a nounge radiu'ete'e ḡiazihhi.”

³⁷ Banabasi ani ura'e tahi'a 'ahoga, niġa Ioane, niġa 'ahoga'e Mareko, ani zuni zamahatihi reiro.

³⁸ Rehano Paulo ani, Mareko zamahanoga'e mene manoga rae zamariro, mazaġa Mareko'e ibite Pamufulia haba'anono'o muhize baradu, zeġe teite mene gaue onamiro.

³⁹ Paulo zu Banabasi'e ġoereze'a rira' onamirotene, ze rovotadu, avoavo onamiro. Banabasi'e Mareko zamahanadu, Kupro 'umuġa ruhau onamiro.

⁴⁰ U Paulo'e Silasi zamaharo, ebu Zuhi'a Boro mone azaġani'a Zuhi'a Boro ġahunone manoga'ani'a zeġe rana rouga veize, ze ani 'evoreo teadu iġuniro.

⁴¹ Ze'e Suria zu Kilikia haba'a onamadu, e'ea radiu'ete'e ekalesiaġa azaġa inaraziro.

Paulo'a haba faġano haramo ragavirote'e aheuġa

16

Timoteo'a Paulo ġatine onamiro

¹ E'e enogano Paulo ani, Derebe neġa onamiro, ebu hena Lusitera neġa onamiro. E'ea Zuhi'a Boro tahi'a 'ahoga, niġa Timoteo'a radiunu. Ani vi'a'e Iuda roġaeġa. Zuhi'a Boro mazao fiinu, rehano moga'e Giriki vazeġa.

² Zuhi'a Boro mone azaġa, Lusitera neġa zu Ikonio neġano radiu'ete'e'a, raena'a, "Timoteo'e vaze manoga." reiro.

³ Ebu Paulo ani ura'e, Timoteo'a zeġe teite onamoga uratiro. Rehano Iuda azaġa e'e haba'ano radiu'ete'e, ze edeġa Timoteo moga'e Giriki vazeġa. E'ano'o Paulo'a Timoteo ahi'a rana iġuri haġairo, hena iġite Iuda azaġani'a ġoeri'uma reiro.

⁴ Ebu ze neġaneġa ragave oname'ena'a, Ierusalemne neġano apostolo azaġa zu vaze boroboro'a ġoere idanirote'e ġoe'a ihozido, zeġe e'e haġaiġano radoga veize.

⁵ E'ano'o ekalesia azaġa'e Zuhi'a Boro mazao fie'ete'e moneo inarido, ebu mada nidu'a Zuhi'a Boro mazao fie'ete'e azaġani'a ġeharu onaminu.

⁶ Paulo zu ane hegotirote'e azaġa, ze Ferigia zu Galatia haba'ano onamiro, mazaġa Vine Zaġoġani'a Asia haba'ano haramoga garariro.

⁷ Ze Musia haba'a diuġihi ra'ete'ea feurirotene, ze ura Bitunia haba'a onamihi reiro, rehano Iesu Vine Zaġoġani'a gararo ziniro.

⁸ E'ano'o ze Musia haba'a zogoradu, Toroa neġa ovoiro.

⁹ E'e ohe'ano Paulo ani iḡunaro. Makedonia vazeḡa 'ahogani'a edanadu umine'enogano horoniro, raena'a, "Makedonia haba'a fare onaadu, emeḡe danafo'!"

¹⁰ Paulo'a iḡuna e'e horonirotene, eme, e'ea hari manōḡa haramoga veize Badi'a'a tuḡufe'ohe rae zamaradu, Makedonia haba'a onamoga veize ḡarihe ruhibiro.

Lidia'a Zuhi'a Boro mazao firo

¹¹ Eme Toroa neḡanono'o ḡasi hina, roḡoroḡe Samotarake 'umuḡa ruhau onamiro, ebu irarirotene, Neapoli toḡatōḡa ruhau onamiro.

¹² E'eano'o Filipi neḡa onamiro. Filipi neḡa'e Makedonia haba'a zamaḡano ne boro zu Roma azaḡa ne. Eme mada nu e'ea radiunu.

¹³ Fura madaḡano, eme Filipi neḡa ḡabi'a enoga buanadu vu onamiro. Eme 'ane, Iuda azaḡani'a e'ea nu'oranadu kurau'e gaogi, rae zamariro. Ebu e'ea ehoradu, nu'ora' onairote'e roḡaeḡa roḡaeḡa ḡoreziro.

¹⁴ Paulo ḡoere abito haunute'e roḡaeḡa 'ahoga'e niḡa Lidia. Ani'e Tuatira neḡa roḡaeḡa, ebu dabua kanaḡa serone'ete'e gaḡa boro haḡaido, zu Badi'a kurano haudote'e roḡaeḡa. Zuhi'a Boro'a zamaḡa bohano haro. E'ano'o ani Paulo ḡoere egadu mae ḡihiniro.

¹⁵ Ebu Lidia zu ane neo radiu'ete'e azaḡa bapatisozirotene, ane'a umifiro, raena'a, "Za, e'e hube hune Zuhi'a Boro mazao fie'ohe rae zamaro'idene, eḡe ne onaadu e'ea rado'!" Ebu ani 'ouge te'ote'anadu, ane ne zamafe onamiro.

Paulo ani Silasi ne Filipi ḡu'a neḡano ohoziro

¹⁶ Mada 'ahogano eme kuru haba'a oname'enogano, tuḡure roḡae tahi'aḡa hidiro. Ani'e vine sau'ani'a ane zamao radiunu. E'ano'o ani'e zama moneo nagini'a fureratite'e rae furenido. Ani'e 'ouge haḡae'ena'a ane boro azaḡa veize moni boro haḡaido.

¹⁷ Ani'e, Paulo zu emeḡe hegote'ena'a, ḡihau ḡoere iḡuniro. "Ahi duḡuru'e Niḡa Hitaga Hune Badi'aḡa tuḡure azaḡa! Ze'e Badi'a'a nouge nouge za ḡabozite'e ibiḡa rae fureno zini'ohe."

¹⁸ Ani mada ḡehaḡa 'ouge da'o haḡae onaminutene, Paulo ani e'e egoga fuḡuniro. E'ano'o tehadu roḡae tahi'aḡa zamao radiu'ete'e vineḡa sau'a e'e niro. "Iesu Keriso niḡano, eḡe'a ḡa'ohe. Roḡae tahi'aḡa e'e mazaono'o buano'i!" Goere e'e ariḡano vine sau'ani'a roḡae tahi'aḡa mazaono'o buaro.

¹⁹ Tuḡure roḡae tahi'aḡa e'e boro azaḡa'e ederiro, ani zeḡe veize moni mene haḡai'uma. E'ano'o ze Paulo zu Silasi

oboze teadu, ne hunio ahase onamiro, gavamani azaḡani'a kotazoga veize.

²⁰⁻²¹ Ze Roma gavamani azaḡa vaḡe tutuze onamadu ziro, raena'a, "'Adi duḡuru'e Iuda azaḡa. Ze'e haḡai nunu vaze ihozadu, emeḡe ne azaḡa zama ḡunuḡunune'ohe. Zeḡe'a ihoze'eta'a'e, Roma azaḡani'a mae ḡihinoga zu haḡaoga'e goro."

²² Ebu vaze ḡuḡuvaḡa zuni Paulo zu Silasi agirezi'ete'e azaḡa teite 'auḡiro. Ebu gavamani azaḡani'a zeḡe tahi'a tahi'a tuḡuzadu, "Dabuaze zigi vaḡinadu somori hina bouzo'!" reiro.

²³ Ze bouze sausauzirote'e enogano, ḡuano ohoziro, ebu ḡu'a neḡa gadine'ete'e vazeḡa nina'a, "Fairu gadizo'!" reiro.

²⁴ ḡu'a neḡa gadine'ete'e vazeḡa'e e'e ḡoe'a egadu, ḡu'a neḡa zamaḡa huneo ohoziro, ebu ire aduga ho'ogano odaze veonadu 'ufune modiro.

²⁵ Ohere nemanemaο Paulo ani Silasine'e kuraunu, zu bada ma'ena'a Badi'a niguninu, ebu ḡu'a azaḡa'e abito zininu.

²⁶ E'e zamaḡano haba'a tabara ḡihau hagariro. E'ano'o ḡu'a neḡa ohonirote'e haba'a zuni hagariro. Ebu ḡu'a neḡa ibihetaḡa nidu'a tabara bohataro, ebu ḡu'a azaḡa 'ufuzirote'e auriḡa nidu'a butau ḡouriro.

²⁷ ḡu'a neḡa gadine'ete'e vazeḡani'a evatadu, ḡu'a neḡa ibihetaḡa bohatanoga horonirotene, kariḡa hizi madu, ane'a bare ḡounihi reiro, mazaḡa ani 'ane ḡu'a azaḡa nidu'a feraneha, rae zamariro.

²⁸ Rehano Paulo'a ḡihau ḡoere iḡune'ena'a, "Ago 'ougo'! Emeḡe nidu'a 'ada." reiro.

²⁹ ḡu'a neḡa gadine'ete'e vazeḡa'e ḡurizabu raena'a ihure huḡane madu ḡu'a neḡa dure diuḡiro. Ebu rereru'ena'a, Paulo zu Silasi zamao ḡuḡuriro.

³⁰ Ebu ani ḡu'a neḡanono'o mae buzadu ḡadiziro, raena'a, "Vaze boroboro, e nagini haḡaine ḡabone hidi'uma?"

³¹ Zeḡe'a naenaenina'a, "Zuhi'a Boro Iesu mazao fio'! 'Ougine, ḡae zu ḡae neo radiu'ete'e azaḡani'e ḡabone hidi'uma." reiro.

³² Ebu ḡu'a neḡa gadine'ete'e vazeḡa zu neḡano raidiu'ete'e azaḡa nidu'a mazao Zuhi'a Boro ḡoere rae fureno ziniro.

³³ Ebu 'ize ohere rehano, ḡu'a gadine'ete'e vazeḡani'a anianine tutuze onamadu bouzirote'e iḡu'a vuzu'o ziniro. Ebu ane zu neḡano radiu'ete'e azaḡa nidu'a zogone bapatizo meiro.

³⁴ Ebu ġu'a neġa gadine'ete'e vazeġani'a ane ne tutuze onamadu ogomu ziniro. Ani'e neġa azaġa nidu'a teite matu'u boro haġairo, mazaġa ze'e Badi'a mazao fiuro 'ahine.

³⁵ E'e irarirotene, gavamani azaġani'a zeġe gau azaġa tuġuziuro, ġu'a neġa gadine'ete'e vazeġa nouga veize, raena'a, "E'e azaġa tuġuze buzo'i!"

³⁶ Ebu ġu'a neġa gadine'ete'e vazeġani'a Paulo niuro. "Gavamani azaġani'a ġoere tuġureha, zae tuġuze buzoga veize. E'ano'o izidi 'ada zama roġeġano onamo'i!"

³⁷ Rehano Paulo'a gavamani gau azaġa ziuro, raena'a, "Eme'e Roma mone azaġa. Ze kotao zu mene ohofa rehano, hunio boufadu ġu'ano ohofeha. Ebu izidi ze, hena, sifu tuġufe bufihi ra'ohi. Mene 'ougi'uma! Zeġe hune'a onaadu, tutufe bufi'uma."

³⁸ Gavamani gau azaġani'a gavamani azaġa vaġe onamadu ziuro. "Paulo zu Silasi'e Roma mone azaġa." reirotene, ze rihau rudaro.

³⁹ E'ano'o gavamani azaġa'e zeġe vaġe onamadu umiziuro, zeġe mazao nagini sau'a haġairote'e rae modoga. Ebu gavamani azaġani'a zamaze buzadu umiziuro. "Filipi neġa mode iġuno'i!"

⁴⁰ Ebu anianine ġu'anono'o buarotene, Lidia ne onamiuro. E'ea Zuhi'a Boro mone azaġa hidadu, inara ġoe'a ziuro, ebu Filipi neġanono'o iġuniuro.

17

Paulo Tesalonika neġano

¹ Paulo zu Silasi ze Amefipoli zu Apolonia neġa vitau onamadu, Tesalonika neġano feuriuro. E'e neġano'e Iuda azaġa kuru neġa 'e'e.

² Paulo ani iġaiġa haġae'ete'e teige, Bana Madaġa madaġano Iuda azaġa kuru neġa diuġadu, buka zaġoġa me'ode'ena'a Iuda azaġa teite ġo'anuro. 'Ouge'ena'a Bana Madaġa madaġa uġidu meiro.

³ Ani'e buka zaġoġanono'o ġoere 'ahoga 'ahoga me'ode'ena'a, Keriso'e zaharani'uma ebu runeono'o bare ġabodi'uma rae turote'e, faifairu ihozuro. Ebu 'ahige reiro, "Eġe'a rae furene'ete'e vazeġa, niġa'e Iesu, ane huga'e Keriso."

⁴ Ebu Iuda azaġa nu'e zamaze'a bohatanadu Paulo ġoere mae ġihiniuro, ebu Paulo zu Silasi teite 'auġiuro, ebu Giriki azaġa ġehaġa Badi'a gubane'ete'e, zu e'e neġano nize boro roġaeġa ġehaġa zuni 'auġiuro.

⁵ Rehano Iuda azaġa nu'e e'e horonirotene, Paulo zu Silasi mazao ahiahi meiro. E'ano'o ġonore azaġa maketi haba'ano rau tauġe'ete'e, mae nu'ozadu, Tesalonika neġa zamaġano

utitahi radu harae ġuzuhiro. Ebu Iasoni ne haonadu Paulo zu Silasi vaġiro, vaze ġuġuvaġa mazao mae buzoga veize.

⁶ Ze mene horoziotene, Iasoni zu Zuhi'a Boro mone azaġa nu ahasise buzadu, kanisoro azaġa zamao ohoziro, ebu ġihau ġoeriro, raena'a, "Paulo zu Silasi'e haba nidu'a zamaġano vaze mae ġunuġunuze onaeha. Ebu ze emeġe ne zuni diuġeha.

⁷ Ebu Iasoni'a ane neo mae zouziro. Ze'e Roma zuhi'aġa goro ġoe'a vari'e'ohe, mazaġa ze'e kini 'ahoga 'e'e ra'ohe. Niġa'e Iesu."

⁸ E'ea nu'orarote'e azaġa zu kanisoro azaġani'a e'e igirotene, zamaze'a adudu ġouriro.

⁹ Rehano ze'e Iasoni duġuru mazaono'o mae buzite'e moniġa madu, tuġuze onamiro.

Paulo Berea neġano

¹⁰ E'e ohe'ano, Zuhi'a Boro mone azaġani'a Paulo zu Silasi zogone tuġuzadu Berea neġa onamiro. Berea neġano feurirotene, Iuda azaġa kuru neġa diuġiro.

¹¹ Berea azaġa'e zamaze mene riġa, Tesalonika azaġa mene heuġa. E'ano'o Paulo'a haramete'e ġoe'a faifairu igiro, zu ane haramo ġoe'a'e huga ga mene radu, mada nidu'a buka zaġoġa me'ode udahido.

¹² Ebu Iuda azaġa ġehaġani'a Zuhi'a Boro mazao fi-iro, zuni Giriki roġaeġa zu Giriki ohozeġa nize boroboro ġehaġani'a Zuhi'a Boro mone reiro.

¹³ Rehano Iuda azaġa Tesalonika neġano radiu'ete'e'a, Paulo'a Berea neġano zuni Badi'a ġoere haramirote'e igirotene, zeġe zuni Berea neġa onamadu, Berea azaġa so'oze tutuzadu, nu'oze harairo.

¹⁴ E'ano'o Zuhi'a Boro mone azaġa'e Paulo da'o zogone tuġune davara haba'a onamiro. U Silasi zu Timoteo'e Berea neġano radiro.

¹⁵ Paulo ġatinirote'e azaġa'e Paulo Atena neġa tutune onamiro. Ebu Paulo'a zeġe mazao Silasi zu Timoteo veize ġoere tuġuriro, raena'a, "Eġe vaġe ġarihe aro'!" reiro. Ebu ze ġoere odohe, Berea neġa bare onamiro.

Paulo Atena neġano

¹⁶ Paulo'a Atena neġano Silasi zu Timoteo guhize radirote'ea, ġuriro badi'aġa ġehaġa e'ea horoniotene, zamaġani'a adudaro.

¹⁷ E'ano'o ani Iuda azaġa kuru neġa diuġadu, Iuda azaġa, zu Giriki azaġa Badi'a gubane'ete'e teite, Iesu Keriso ġo'anido, zuni mada nidu'a ne huni maketi haba'ano iniu iniu'a onairote'e teite ġo'anido.

18 Ebu edeḡa azaḡa nu, Epikuro ga Sitoa rae huze'ete'e teite hidadu, ḡoere 'u'ue titiro. Ebu Paulo'a Iesu hariḡa zu Iesu'a rudanadu bare ḡabodirote'e rae furenitotene, vase nu'a 'ahige reiro, raena'a, "Ḡoe'a fu'a vazeḡa 'adi nagini reihi ra'ohe?" Ebu hena, nu'a raena'a, "Badi'a 'ahoga nu rae furene'e gaogi." reiro.

19 Ebu ze Paulo tutunadu Areopago maḡano kanisoro azaḡa nu'onu'o haba'a onamiro. Ebu zeḡe'a nina'a, "Ḡae'a rae furene'ete'e ihoreḡa iziga 'adi'e nagini, eme ura ederihi ra'ohe,

20 mazaḡa emeḡe teḡao ibite mene hune zu igirote'e hariḡa 'ahoga rae furene'ohe. E'ano'o ani huga'e nagini, eme ura ederihi ra'ohe."

21 Mazaḡa Atena azaḡa, zu haba 'ahoga 'ahoga azaḡa e'ea radiu'ete'e haḡai'e 'ahiguḡa. Zeḡe nidu'a, zeḡe radiu tauḡe'ena'a, ihore iziga ḡoeroga zu egoga da'o uratiro.

22 Ebu Paulo'a Areopago kanisoro azaḡa zamao edanadu ḡoeriro, raena'a, "Atena azaḡa, e za horozatene, 'ahige zamareha. Za'e badi'a ḡehaḡa kurano hau'ete'e azaḡa.

23 Mazaḡa eḡe'a zae neo ragavatene, zae'a kurano hau'ete'e ḡauḡa ḡehaḡa horoneha. E'e zamaḡano dibu'o fataḡano ḡoere 'ahoga mirihoga horoneha, raena'a, "EME AḠU'A BADI'AḠA VEIZE". Za aḡu'a badi'aḡa mazao kurau'ohe. E'ano'o eḡe'a Badi'a a'e iniu rae furenihira ra'ohe.

24 Badi'a ani, haba zu e'e zamaḡano radiu'ete'e ḡauḡa nidu'a haḡairo. Ani'e Zuhi'a Boro, adure zu raha zuhi'ani'ohe. 'Ahine dibu'o neḡa zamaḡano mene radiu'ohe. A'e vase'a 'evore hina ogorarote'e neḡa.

25 Ane huga'e ḡabone, ḡabone iriga zu ḡau nidu'a vase nidu'a zini'ete'e Badi'aḡa. E'ano'o ane mazao'e ferene'ete'e ḡauḡa o'o'a. Vaze'a ane veize ḡau 'ahoga mene haḡao ha'uma.

26 Badi'a ani, vase tibuhuga haḡaadu, aniono'o haba 'ahoga 'ahoga azaḡa nidu'a haḡairo, vase'a haba nidu'a zamaḡano radoga veize. Ebu zeḡe'a radi'uma madaḡa rae tiro, zu radi'uma haba'a ḡonanega haḡairo.

27 Badi'a'a 'ougirota'a'e, vase'a Badi'a vaḡoga veize, ebu inare vaḡadu Badi'a hidoga veize. Rehano huga'e ani'e emeḡe nidu'a mazaono'o mene faḡa.

28 Mazaḡa eme ane ḡabone zamaḡano ḡabode oname'ohe, ebu hagare'ohe, ebu radiu'ohe. Zae bo'aḡano bada garahe'ete'e vazeḡa 'ahogani'a 'ahige tirote'e teige, raena'a, "Emeḡe zuni ane mariga."

29 Eme Badi'a ene 'ahine, Badi'a huga'e golo (gold) ga siliva (silver) ga hadi hina vase'a zamaradu haḡae'ete'e

gāuḡa teite idaḡa rae mene zamari'uma.

³⁰ Ibite bone, vaze aḡu'a 'ahine, 'uguḡa haḡaiḡa haḡaidote'ea, Badi'a ani ḡiaze modido. Rehano izidi'e haba nidu'a zamaḡano radiu'ete'e azaḡa nidu'a ane'a zi'ohe. 'Zamaze ḡihuno'!'

³¹ Mazaḡa ani'e haba nidu'a zamaḡano radiu'ete'e azaḡa ibi duduḡano kotazite'e madaḡa rae tiro. Ebu kota ibito ha'uma vazeḡa zuni ohoniro. E'e vazeḡa'e ani'a runeono'o bare ḡaboniro. 'Ouge'ena'a, Iesu'e hube hune vaze nidu'a kotazi'uma rae fureniro."

³² Paulo 'ize ḡoere onamihi ra'enogano, Atena azaḡani'e, rune vazeḡani'a bare ḡabodirote'e ḡoe'a igirotene, vaze nu'e Paulo eḡofo haro. U vaze nu'e 'ahige reiro, raena'a, "E'e hariḡa'e nougine vesu'u bare igi'uma."

³³ Paulo'e e'e igirotene, ḡoe'a nema'o 'uadu, kanisoro azaḡa mode iḡuniro.

³⁴ Rehano vaze nu'e Paulo teite 'auḡadu, Zuhi'a Boro mazao fiiro. E'e zamaḡano'e, Areopago kanisoro vazeḡa 'ahoga, niḡa Dionusio, zu roḡae 'ahoga, niḡa Damari, ebu vaze ḡehaḡa zuni.

18

Paulo Korinto neḡano

¹ E'e enogano, Paulo ani Atena neḡa modadu, Korinto neḡa onamiro.

² E'ea Iuda vazeḡa 'ahoga, niḡa Akula hidiro. Ani'e Ponto haba'a vazeḡa. Itali haba'anono'o inuga Priskila teite Korinto neḡa onaadu, mada nu da'o radiro, mazaḡa Roma zuhi'aḡa, niḡa Klaudio'a, "Iuda azaḡa'e nidu'a Roma neḡanono'o vaḡino'!" rae ziro 'ahine. Ebu Paulo ani, ze ḡiazi' onamiro.

³ Paulo zu zeḡe moni gauḡa'e tiba: taruha ogone'ete'e faraḡa rafaḡa 'aune turinido. E'ano'o Paulo'e zeḡe teite radadu gauido.

⁴ Ebu ani'e Bana Madaḡa madaḡa nidu'a, Iuda azaḡa kuru neḡano haramido, ebu Iuda zu Giriki azaḡani'a Zuhi'a Boro mazao fioga veize inare ḡoerido.

⁵ Silasi zu Timoteo'a Makedonia haba'anono'o onairotene, Paulo ani, mada nidu'a haramo moneo da'o gaue hunido, ebu Iuda azaḡa mazao "Iesu'e Keriso." rae doḡo'ani furenido.

⁶ Rehano ze Paulo haramo 'ue ḡoerinu, zu ḡoere sau'a hina roninutene, ani'e dabuaḡa zu'izu'inadu ziro, raena'a, "Za ire roga diḡo'idene, a'e zae sau'a u'ano ro'! E'e

aduga'e eḡe mazao o'o'a. E izidiono'o'e onamadu, Iuda mene azaḡa mazao harami'uma."

⁷ Ebu ani, Iuda azaḡa kuru neḡa modadu, vase niḡa Titio Iusito, ani ne onamiro. Ani'e Badi'a kurano haudote'e vaseḡa. Ani ne'e Iuda azaḡa kuru neḡa genaḡano.

⁸ Iuda azaḡa kuru neḡa ibitohau'ete'e vaseḡa'e niḡa Krisipo. Ani zu neḡano radiudote'e azaḡa nidu'a Zuhi'a Boro mazao fiuro. Korinto neḡa azaḡa ḡehaḡa zuni Paulo haramo egadu, Zuhi'a Boro mazao fiuro ebu bapatizo meiro.

⁹ Ohere 'ahogano, Zuhi'a Boro'a iḡunao Paulo niro. "Ago rihano'i! Rehano 'ize haramo onamo'i! Hebe'o ago 'ue rado'i!

¹⁰ Mazaḡa e'e ḡae teite radiu'ohe. Vaze 'ahogani'a zuni sausau'oga veize mene agato ḡani'uma, mazaḡa ne 'adao'e eḡe none re'uma azaḡa ḡehaḡa."

¹¹ E'ano'o Paulo'e Korinto neḡano muri tiba zu bato fu'o tiba fare (6) radadu, Badi'a ḡoere ihozido.

¹² Vaze 'ahoga, niḡa Galio, ani'a Akaia haba'a gavanaḡa reirote'ea, Iuda azaḡani'a tiburanaḡu, Paulo obone tiro, ebu kota haba'a tutune onamiro.

¹³ Ebu raena'a, "Vaze 'adi'e, vazevaze'a Badi'a mazao kuranoga veize, zamaze au'ohe. Badi'a 'ahoga mazao kurau'eta'a'e, Roma azaḡa goro."

¹⁴ Ebu Paulo'a ḡoerihi ra'enogano, Galio'a Iuda azaḡa ziro, raena'a, "Ego'i! Iuda azaḡa! Vaze 'ahogani'a goro vari'ifo, ga haḡai sau'a boro haḡaifone, eḡe'a ḡoereze ego zinifo.

¹⁵ Rehano za'e Iuda azaḡa mone ḡoe'a ga niḡa ga goroḡa nunu moneo ta'iroḡite ḡo'ano'idene, zae da'o ḡo'ane faino'i! E'e 'uguḡa kotaḡa mene haḡai'uma."

¹⁶ Ebu Galio'a kota haba'anono'o tuḡuze buziro.

¹⁷ Ebu zeḡe nidu'a, Iuda azaḡa kuru neḡa ibitohau'ete'e vaseḡa, niḡa Sositene obone teadu, kota haba'a 'usiḡano bouniro. U Galio'e ḡiane re'ore'iro.

Paulo'a Korinto neḡanono'o Antioka neḡa bare onamiro

¹⁸ Paulo'a Korinto neḡano 'ize mada ḡehaḡa radirote'e enogano, Zuhi'a Boro mone azaḡa muhizadu, Suria haba'a ruhau onamiro. Priskila zu Akula'a ḡatine onamiro. Paulo'e 'ize 'izema ruhanogano, Kenekrea toḡatoḡaḡano iḡuḡa vari'iro, mazaḡa ani ibite Badi'a mazao kuranadu, ḡoere rinede tirote'e zamaḡano radiunu 'ahine.

¹⁹ Ze Efeso neḡano feurirotene, Priskila zu Akula'e e'ea ohoze modiro, u ani'e Iuda azaḡa kuru neḡa diuḡadu, Iuda azaḡa teite hari manoga ḡo'aniro.

²⁰ Ze'e Paulo'a zeḡe teite e'ea faḡa radoga uminiro rehano, ani mene mae ḡihiniro.

²¹ Rehano ani muhize iḡune'ena'a, 'ahige reiro. "Badi'a'a uratine, zae vaḡe bare onai'uma." Ebu ani Efeso neḡanono'o ruhau onamiro.

²² Paulo'a Kaisarea neḡano feurirotene, Ieruselema neḡa onamadu, ekalesia azaḡa teite hido titiro, ebu bare Antioka neḡa onamiro.

Paulo'a haba faḡano harama ragavirote'e uḡiduḡa

²³ Paulo ani, mada mene ḡehaḡa Antioka neḡano radirote'e enogano, e'eano'o iḡunadu, Galatia zu Ferigia haba'ano neḡa 'ahoga 'ahoga onamiro. Ebu Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a nidu'a inaraziro.

²⁴ U Iuda vazega 'ahoga, niḡa Apolo, ani Efeso neḡa onairo. Ani'e Alesandria neḡa vazega. Ani faifairu ḡoere'ete'e vazega zu buka zaḡoḡa zuni faine ederoga.

²⁵ Zu Zuhi'a Boro ibi fairu ederirote'e vazega, ebu zama nidu'a hanadu inare ḡoerido zu Iesu hariḡa hugano da'o ihozido. Rehano Ioane'a bapatzirote'e da'o edega.

²⁶ Apolo ani Iuda azaḡa kuru neḡano mene rihau'ena'a ḡoeriro. Rehano Priskila zu Akula'a ḡoe'a igirotene, neze tutune onamadu, Badi'a ibi huga faifairu ihoniro.

²⁷ Ebu Apolo'a Akaia haba'a onamihi reirotene, Zuhi'a Boro mone azaḡani'a inara ḡoe'a haro. Ebu Akaia haba'ano Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a veize so'a mirihe tuḡuriro, zeḡe ani'a onamite'ea mae ḡihinoga. Apolo'a e'ea feurirotene, Badi'a'a ḡahunone manoḡa zenadu, Zuhi'a Boro mazao fiidote'e azaḡa borofe ihoze danazinu.

²⁸ Mazaḡa ani'a buka zaḡoḡanono'o "Iesu'e Keriso" rae ihoze'ena'a, Iuda azaḡa teite hunio ḡihau ḡo'anadu buziro.

19

Paulo Efeso neḡano

¹ Apolo'a Korinto neḡano radiunute'e madaḡano, Paulo ani maḡa haba'a tihitihine onamadu, Efeso neḡano feuriro. E'ea Zuhi'a Boro tahi'a nu hidadu,

² ḡadiziro, raena'a, "Za, Iesu mazao firote'e zamaḡano, Vine Zaḡoḡani'a zae vaḡe ovairo hehe?"

Ze naenaenina'a, "Mene! Eme, Vine Zaḡoḡa ra'ete'e zuni mene igiro."

³ E'ano'o Paulo'a ḡadizena'a, "Za nagi bapatzizo meiro?" reirotene, ze'a naenaenina'a, "Ioane bapatzizo meiro." reiro.

⁴ Paulo'a raena'a, "Ioane'a bapatzizirota'a'e, zae'a zamaze ḡihunadu, haḡai sau'a modoga. Ebu ani zina'a, 'Eḡe ḡaruna onaite'e vazega mazao fio'i! A'e Iesu.' rae reiro."

⁵ Ze ḡoere e'e igirotene, Zuhi'a Boro Iesu niḡano bapatizo meiro.

⁶ Ebu Paulo'a 'evo'a zeḡe rana tirotene, Vine Zaḡoḡani'a zeḡe vaḡe ovairo, ebu ze ago 'ahoga 'ahogano ḡoeriro, ebu Badi'a'a ihozirote'e ḡoe'a rae fureniro.

⁷ E'e zamaḡano'e, ohoze gaubanana zu aheu fare (12) heuḡani'a radiro.

⁸ Ebu Paulo ani, Iuda azaḡa kuru neḡa diuḡadu, e'ea bato uḡidu inare haramido. Ebu Badi'a'a zuhi'azite'e ḡoe'a Iuda azaḡa teite ḡihau ḡo'aniro, zeḡe zuni Iesu mazao fioga veize.

⁹ Rehano Iuda azaḡa nu'e, teḡa riranadu, Paulo ḡoere hezaho haro, ebu vase ḡehaḡa ubumao Zuhi'a Boro ibi sausaune ḡoeriro. E'ano'o Paulo'e Iuda azaḡa kuru neḡa mode buanadu, Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a zamaze onamiro. Ebu vase 'ahoga niḡa Turanu, ane'a ihoze'ete'e neḡa onamadu, mada nidu'a e'ea ḡo'ane ihozido.

¹⁰ 'Ouge haḡae onamoo, muri aheu meiro. E'ano'o Iuda azaḡa zu Giriki azaḡa Asia haba'ano radiu'ete'e'a nidu'a, Zuhi'a Boro ḡoere igiro.

Sikeva ubuga duḡuru'a vine sau'a hegone bune nuriro

¹¹ Badi'a ani, Paulo gauono'o gigi'a haḡaiḡa iḡaiḡa mene horone'ete'e haḡaido.

¹² Vaze nu'e, Paulo'a odohe raudote'e mukoḡa zu vidau gaudote'e dabuaḡa afa'a madu, uḡi azaḡa ranao tidotene, ugize'a manorido, zu vine sau'ani'a buaudo.

¹³ U Iuda azaḡa nu haba 'ahoga 'ahogano ragave'ena'a, vase mazaono'o vine sau'a hegoze buze'ete'e'a, ze Zuhi'a Boro Iesu ni rae nuriro. Ze vine sau'a zinu, raena'a, "Iesu ni, Paulo'a rae haramete'e, e'e niḡano ḡa'ohe. Vaze mazaono'o buano'i!" rae reiro.

¹⁴ Dibu'o hau'ete'e boro 'ahoga, niḡa Sikeva, ane ubuga fu'o zu aheu fare (7) zuni e'uge haḡairo.

¹⁵ 'Ougirotene, vine sau'ani'a naenaezina'a, 'ahige reiro. "Iesu eḡe edeḡa, zu Paulo eḡe edeḡa, u za'e iniu?"

¹⁶ 'Ouge radu e'e vineḡa sau'ani'a radiu'ete'e vaseḡani'a, zeḡe rana rafatiro, ebu ani inara'e zeḡe teite mene idaḡa 'ahine, zeḡe nidu'a raharahaziro. E'ano'o tahi'a tahi'a'e firina zu ahirize ruau'ena'a, neonoo' ferau buaro.

¹⁷ Efeso neḡano Iuda azaḡa zu Giriki azaḡani'a e'e hariḡa igirotene, zeḡe nidu'a ḡiḡaroziro, ebu Zuhi'a Boro Iesu ni nigune ḡihiniro.

¹⁸ Ebu Zuhi'a Boro mazao firote'e azaḡa ḡehaḡani'a onaadu, aneane haḡai sau'a rae fureniro.

¹⁹ Nabone azaḡa ḡehaḡa'e zeḡe murava bukaḡa odohe onaadu, vase nidu'a ubumao hufi haoniro. Hufi haonirote'e

bukağa naeğa nidu'a me'ode nu'onirotene, siliva moniğa 50,000 reiro.

²⁰ 'Ouge'ena'a, Zuhi'a Boro ġoere'e gigi'eita bororu on-amiro zu inare onamiro.

Efeso neġano hara boro'a fureraro

²¹ Efeso neġano 'uguġani'a furerarote'e ġarugano, Vine Zaġoġani'a Paulo ibito hanadu, ani Makedonia zu Akaia haba'a onami'udu'u, Ierusalemna neġa onami'uma rae zamariro, ebu raena'a, "Ierusalemna neġa onamite'e ġarugano, Roma neġa zu onami'uma." reiro.

²² E'ano'o Paulo'e, ane dana vazega aheu, Timoteo zu Erasto Makedonia haba'ano ibite tuġuziro, u ani'e mada nu Asia haba'ano radiunu.

²³ E'e madaġa heuġano, Efeso neġano aduga boro'a Zuhi'a Boro Ibi mae ġihine'ete'e azaġa moneo fureraro.

²⁴ E'e haġaiġa'e 'ahige fureraro. E'ea vase 'ahoga, niġa Demetrio'a radiunu. U Efeso roġae badi'aġa niġa'e Atemisi*. Demetrio'e, siliva hina e'e badi'aġa dibu'o neġa kobefe idane haġae'ete'e gauga odohe durido, ebu tahi'a ġehaġani'a ane 'u'uġano gauadu, moni boro meido.

²⁵ Demetrio'e, ane gau azaġa zu ane gau heuġa haġae'ete'e azaġa nu'ozadu ziro, raena'a, "Nego, zae edeġa, eme'e gau 'adi haġaadu moni boro ma'ohe.

²⁶ Za, Efeso neġano zu Asia haba'a nidu'a zamaġano Paulo'a vase ġehaġa zamaze anadu, tutuze ve'ozirote'e horoniro, zu igiro. Ani raena'a, "Evore hina haġae'ete'e badi'aġa'e mene badi'a.' ra'ohe.

²⁷ Nougine eme gau niġani'a sauta'uma, zuni Atemisi, roġae badi'aġa boro, ane dibu'o neġa zuni vase'a huga o'o'a re'uma. Zu roġae badi'aġa, ani niġa ġihi'a ra'ete'e'a dauġi'uma. Asia haba'a zu haba 'ahoga 'ahogano vase nidu'a'a kurano hau'e rehano, 'ougi'uma."

²⁸ Nu'orarote'e azaġani'a e'e igirotene, maġune rudaro ebu houna'ena'a, "Efeso azaġa roġae badi'aġa, Atemisi'e niġa boro bagaġa!" reiro.

²⁹ Ebu Efeso neġa azaġa nidu'a'a houna'adu harae ġuzuhe huniro. Ebu Makedonia haba'anono'o Paulo ġatine onairote'e azaġa, Gaio zu Aristako, ze oboze teadu, ahase'ena'a, zeġe nidu'a Efeso nu'onu'o haba'a idaġa dure diuġiro.

³⁰ Paulo ani, vase ġuġuvaġa ġorezihi radu zeġe ġunuġano diuġihi reiro rehano, Zuhi'a Boro tahi'a duġuru'a garariro.

* **19:24** E'e badi'aġa'e huga ġehaġa haġai'uma badi'aġa rae zamariro.

³¹ Zuni Asia haba'a gavamanio gaue'ete'e azağa nu'e Paulo vase. Zeğe zuni umide ģoere tuğurena'a, "Nu'onu'o haba'a ago diuğo'i!" reiro.

³² Ebu Efeso nu'onu'o haba'ano'e, vase ģuğuvağa nidu'a harae ģuzuhido. Ze ģoere 'ahoga 'ahoga rae houna'ido, rehano e'e zamağano vase ģehağa'e ağu'a, nagini u'ano diuğirota'a'e.

³³ Iuda azağa nu'a, vase 'ahoga, niğa Alesana, ani vase ģuğuvağa zamao duine moneneadu, nougi'uma rae ihoniro. Ane'a e'ea edarotene, hara'a zuhutanoga veize 'evo'a ģihiniro, ebu vase ģuğuvağa ģorezihi reiro.

³⁴ Rehano Alesana'e Iuda vazeğa. Vaze ģuğuvağani'a e'e ederirotene, ze nidu'a ago tibano huau'ena'a, "Efeso azağa roğae badi'ağa Atemisi'e niğa boro bagağa!" reiro. Ģoere tiba e'e da'o barebare rae harae onamo, mada aheu (2 hours) meiro.

³⁵ Ne gavamaniğa veize seketeri gauğa hağae'ete'e vazeğa 'ahogani'a vase ģuğuvağa hara garariro, ebu zeğe nidu'a sifu radirotene, ani zina'a, "Efeso azağa, vase nidu'a edeğa, Efeso neğa'e roğae badi'ağa boro Atemisi dibu'o neğa taufe radiu'ohe, zuni Atemisi irağa hadiğa adureono'o ovairote'e zu taufe'ohe.

³⁶ E'ebano'o Efeso azağani'a 'ouge'eta'a'e, hağai hugahuga. E'ano'o za ago harao'i! Ģurizabuo ģau 'ahoga ago hağae tauğo'i!

³⁷ Za vase aheu 'adi zamaze onaa rehano, ze emeğe kuru neğano ģau 'ahoga mene ģonotaneha, zu emeğe roğae badi'ağa niğa mene sausaune ģoereha.

³⁸ Demetrio zu ane gau tiba azağa'e vase 'ahoga 'utihi reine'e, kota onamine manoğa. Kota'e boha'a, zu e'ea gavana azağani'a radiu'e 'ahine, e'e haba'ano ģoere aduga ane mazao ri'inine manoğa.

³⁹ Ga zae mazao ģoere 'ahoga e'e reine, Efeso gavamani gorogano ne azağani'a nu'oru'ete'e zamağano ģo'anine manoğa.

⁴⁰ Eme'e, izidi 'ada harae ģuzuhate'e hağaiğa u'ano, nougine'e gavamani azağani'a emeğe rana aduga ti'uma. Eme'a haraata'a'e mazağa o'o'a 'ahine, eme'e emeğe moneo ģoeroga mene idara'uma.

⁴¹ Ani 'ouge ģoeradu, vase ģuğuvağa tuğuze ģouriro.

20

Paulo'a Makedonia zu Giriki haba'a onamiro

¹ Efeso neğano harae ģunuğunirote'e'a hauğirotene, Paulo ani Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a huze nu'ozadu, inara

gōe'a ziro, ebu "E'e radihi!" radu, Makedonia haba'a onamiro.

² Ani e'e haba'ano oname'ena'a, Zuhi'a Boro mone azağa inara gōe'a gēhağa ziniro. E'ebu'u Giriki haba'ano feuriro.

³ E'ea feurirotene, bato uğidu radiro. E'e enogano Suria haba'a gāsi hina onamihi reirotene, Iuda azağani'a Paulo matihi radu neneğani'ete'e igiro 'ahine, ani zamaradu, "Makedonia mone onamadu bari'uma." rae reiro.

⁴ U ane teite oname'eta'a'e, Berea neğa vazega, niğa Sapatero, ani'e Puro ubuga, ebu Tesalonika neğa azağa'e nize Aristako zu Sekundo, ebu Derebe neğa vazega'e niğa Gaio, ebuni Timoteo, ebu Asia haba'a azağa'e nize Tukiko zu Torofimo.

⁵ Ze'e ibite iğunadu, Toroa neğano guhifiro.

⁶ U eme'e Beredi Mene Menoga Au'ete'e Muiğa hağairote'e enogano, Filipi neğanono'o gāsio ruhau onamiro, ebu mada fu'o (5) ruhau onamadu, Toroa neğano guhife'ete'e azağa teite 'auğiro, ebu e'ea mada fu'o zu aheu fare (7) radiro.

⁷ Satadei gōrava uğano, eme Zuhi'a Boro zamare'ete'e ogomuğa au tiburanoga veize nu'oraro. E'e zamağano Paulo'a harama onamoo, ohere nemanema reiro. Mazağa irarine, muhize iğuni'uma 'ahine.

⁸ Eme hitaga neğano nu'oru radiro. E'e zamağano'e ihure gēhağa agane tiro.

⁹ U ohoze tahi'ağa 'ahoga, niğa Iutiko'a marama rana ehore radiunu. Paulo'a harama 'au'aune onamirotene, ani baze rudaro. Baze rudarote'e zamağano, ane huga ne hitaga uğiduğanono'o uitadu, rahao bua' ovoiro, ebu zege'a mae gihinirotene, rudanoga horoniro.

¹⁰ Rehano Paulo'a ovaradu ane rana guğuriro, ebu afunadu 'ahige reiro. "Ago zamaro'! Ani gāboga!"

¹¹ Ebu Paulo ani hitaga neğa bare itadu, Zuhi'a Boro zamare'ete'e berediğa zege teite au tiburaro, ebu goere onamo, irarirotene, iğuniro.

¹² Nu'onu'o azağa'e ohoze tahi'ağa gābodate'e zamahu onamiro, ebu matu'u boro hağairo.

Paulo'a Toroa neğanono'o Mileto neğa onamiro

¹³ Paulo ani Aso neğa u'a gabao onamiro. U eme'e ani'a efadu, gāsi hina ibite e'e neğa onamiro, ebu eme ani e'eabu'u gāsio mae ufi'uma reiro.

¹⁴ Ebu Paulo'a Aso neğano emege teite 'auğirotene, gāsio ofadu, Mitulene neğa ruhau onamiro.

¹⁵ E'eano'o bare ruhau onamo, irarirotene, Kiosi 'umuğa uhiğano vitaro. Ebu ruhau onamo, moğa madağano Samosi

'umuḡano feuriro. Ebu e'e moḡanobu'u Mileto neḡano feuriro.

¹⁶ 'Ouge ruhau onamirota'a'e, Paulo'e Asia haba'ano mada'a hauḡoga mene uratadu, Efeso neḡa'e ruhau vitini'uma reiro. Ani ura'e, Pentekosi madaḡa 'izema mougano, Ierusalem neḡano feuroga radu ḡarihe ḡarihiro.

¹⁷ Rehano Mileto neḡano feurirotene, Paulo'a Efeso ekalesia vase boroboro veize ḡoere tuḡuriro, ane vaḡe onaoga raduni.

¹⁸ Ze onairotene, Paulo'a ḡoreziro, raena'a, "Zae huga edeḡa, eḡe'a Asia haba'a diuḡirote'e madaḡa ḡadaheḡanonono'o onao izidi, mada nidu'a, zae teite nouge nouge radiunuta'a'e.

¹⁹ E Zuhi'a Boro tuḡure haḡaidote'e zamaḡano, vaḡute'ena'a zu nihe vuḡa sone'ena'a gauido. Zu Iuda azaḡa nu'a uḡuhihi radu, eḡe mazao haḡai sau'a sau'a haḡaido rehano, rinede gauido.

²⁰ Ebu danazi'uma ḡoe'a nidu'a rae furenido, zu hunio ga ane ane neo ihoze ragavido.

²¹ Ebu Iuda azaḡa zu Iuda mene azaḡa mazao hari tiba hina da'o haramo hunido, raena'a, 'Haḡai sau'a modadu Badi'a vaḡe onamo'i, ebu Zuhi'a Boro Iesu mazao fio'i'

²² Ebu ḡiano'i! Vine Zaḡoḡani'a tuḡutuḡuhadu, Ierusalem neḡa oname'ohe. Rehano e aḡu'a, de'ea nagini'a eḡe mazao furera'uma.

²³ Eḡe'a ragave'ete'e neḡaneḡano Vine Zaḡoḡani'a dehene ih'i'eta'a'e, 'E'e ḡu'ano ohohi'uma, ebu aduga hidi'uma.'

²⁴ E'e 'ouge ḡabonehe modine zuni idaḡa rehano, Zuhi'a Boro Iesu'a inirote'e ibiḡa oname hauḡine, zu gauḡa haḡae hauḡine manōḡa. A'e Badi'a'a manōḡa vase ḡahuno zini'uma hariḡa manōḡa rae furene'ete'e.

²⁵ E zae bo'aḡano Badi'a'a vase zuhi'azi'uma hariḡa haramo ragavido. Ḣiano'i! Izidi e edeḡa, zae nidu'a iraha mene bare horoni'uma.

²⁶ E'ano'o eḡe'a izidi 'ada rae furene'ohe. Zae'a ḡabone ibiḡa daunine zuni, e mene debahi'uma,

²⁷ mazaḡa Badi'a'a zae'a haḡaoga urate'ete'e ḡoe'a nidu'a rae fureno ziniro.

²⁸ E'ano'o ḡae ḡae'a ḡae bare dugu'e'eno'i, zu ekalesia azaḡa nidu'a duguze'eno'i! Ze'e Vine Zaḡoḡani'a 'evorezeo tiro, zae'a ḡiaze'enoga radu. Ebu mamoe narine'ete'e teige, Badi'a ekalesia azaḡa narizo'i! Ze'e Badi'a'a ubuga ru hina meirote'e azaḡa.

²⁹ E edeḡa eḡe'a muhizite'e enogano, ḡuriro haramo vaseḡa 'ahoga 'ahogani'a agire ḡuniḡa teige zae bo'aḡano diuḡi'uma, ebu ḡaboneze manōḡa sausaune huni'uma.

³⁰ Zuni zae bo'aḡanonono'o vaze nu'a iḡunadu, huga ḡoe'a ve'one ihozi'uma, ebu Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a zamaze a'uma, zeḡe hegotoga veize.

³¹ E'ano'o dugu'e'eno'i! Eḡe'a muri uḡidu zamaḡano madai zu ohere nidu'a nihe vuḡa sone'ena'a, zae zae ihozidote'e zamare'eno'i!

³² E izidi za'e Badi'a 'evorao ti'ohe, zu Badi'a ḡahunone manōḡa ḡoe'a zae mazao mode'ohe, danazoga veize. Ebu e'e ḡoe'ani'a ibito zini'uma, ebu za'e Badi'a'a inahe meirote'e azaḡa nidu'a teite ḡahugoneḡa manōḡa me'uma.

³³ E, zae teite radiunute'e madaḡano, monize zu dabuaze veize mene kanaudo.

³⁴ Zae huga edeḡa, e 'evorehe aheu 'adi hina gauadu, eḡe zu eḡe teite rau'ete'e azaḡa veize nagini'a ferefe'ete'e hoitido.

³⁵ Ebu ḡabonehe nidu'a zamaḡano, inare gauadu ḡau'a fereze'ete'e azaḡa danazido, zae'a ḡiane imanoga. Zu Zuhi'a Boro Iesu Ane Hugani'a 'ahige reiro, 'Ḡau vaze mazao ḡahuge'ete'e haḡaiḡa'e vaze mazaono'o ma'ete'e haḡaiḡa vitinoga. Ḡahuge'ete'e vazēḡa'e Badi'a'a manōḡa boro ha'uma.' Za e'e ḡoe'a zamare'eno'i!"

³⁶ Paulo ani ḡoere hauḡirotene, obenāḡa hina tuḡadu zeḡe nidu'a teite Badi'a mazao kuraro.

³⁷⁻³⁸ Ebu ze nidu'a nianadu, 'unuḡano ahaini'ena'a fura'iniro. Ze zamaze are rudaro, mazaḡa Paulo'a zina'a, "Za'e iraha mene bare horoni'uma." reiro 'ahine. Ebu Paulo ḡatine ḡasio ohoni' onamiro.

21

Paulo'a Ierusalemā neḡa onamiro

¹ Eme, Efeso ekalesia boroboro teite uhiu hauḡirotene, ḡasio tiradu Koso 'umuḡa roḡoroḡe onamiro. Ebu baze irarirotene, Rodo 'umuḡa ruhau onamiro, ebu hena Asia haba'ano Patara neḡa ruhau onamiro.

² Ebu e'ea, Foinike haba'a onami'uma ḡasiḡa horonirotene, e'e ḡasiḡano tiradu iḡuniro.

³ Ebu onamo Kupro 'umuḡa haninirotene, eda'e mon-eono'o ruhau vitanadu, Suria haba'a u'a ruhau onamiro. Ebu Turo neḡano hebetiro, mazaḡa ḡasi'e e'ea tohe runi'uma 'ahine.

⁴ U eme Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a vaḡadu, fura tiba zeḡe teite radiro. Ebu e'e azaḡa, Vine Zaḡoḡani'a ihozadu, Paulo bare bare garariro, raena'a, "Ierusalemā neḡa ago ito'i!"

⁵ Rehano iḡuni'uma madaḡa meirotene, bare 'aune onamiro. E'ano'o Zuhi'a Boro tahi'a tahi'a'e inudeze zu

enezeta, ġatife ne ġutu'aġano tuġufi' ovoiro. Ebu e'ea emeġe nidu'a hesao obenafe hina tuġadu kuraro.

⁶ Eme zeġe teite uhiu hauġirotene, ġasio tiriro. U ze'e bare ne onamiro.

⁷ Eme Turo neġanono'o 'aune ruhau onamo, Tolemaia neġano hebetiro. A'e emeġe ruhu ġonaga. Ebu e'ea Zuhi'a Boro mone azaġa teite matu'otite ġoeradu mada tiba zeġe teite radiro.

⁸ Irarirotene, eme odao onamo, Kaisarea neġano feuriro. Ebu hari manoġa haramete'e vazeoġa 'ahoga, niġa Firifo neo radi' onamiro. Ani'e Ierusalemekalesia azaġani'a vazefu'o zu aheufare (7) inahe meirote'e vazeoġa 'ahoga.

⁹ Ani aboġa nogobaġa ġazaġa (4). Ze Badi'a'a ġoere zenadu rae furenido.

¹⁰ Eme Kaisarea neġano mada ġehaġa 'ai radirotene, Iuda haba'anono'o peroveta vazeoġa 'ahoga niġa Agabo'a feuri' ovairo.

¹¹ Ani emeġe vaġe onaadu, Paulo kiba'i ga bereta meiro, ebu e'e hina ane'a bare 'evo'a zu odaġa ogoranadu, 'ahige reiro. "Vine Zaġoġani'a 'ahige ra'ohe. 'Kiba'i 'adi vazeoġa'e, Iuda azaġa Ierusalemekalesia neġano radiu'ete'e'a 'ahige ogoruti'uma, ebu Iuda mene azaġa 'evorao ri'ini'uma.' "

¹² E'e iġirotene, eme, Paulo teite raudote'e azaġa zu e'ea radirote'e azaġani'a "Ierusalemekalesia neġa ago ito'i!" rae Paulo uminiro.

¹³ Rehano Paulo'a raena'a, "Za nouġadu niau'ena'a, e zama zorene'ohe? Zuhi'a Boro Iesu niġa u'ano Ierusalemekalesia neġano ġu'ano ohohoga idaġa, zu rudanoga zuni idaġa. E zamahe haneha."

¹⁴ Eme ani gararo ġizirotenene, e'ea modiro, rehano 'Zuhi'a Boro mazao mode'ohe!' rae reiro.

¹⁵ 'Ouge mada nu radirote'e enogano eme, Paulo zu ane teite rau'ete'e azaġa, tohefe ruhinatedu, Ierusalemekalesia neġa itiro.

¹⁶ Kaisarea neġanono'o Zuhi'a Boro tahi'a nu zu eme teite itiro, ebu Ierusalemekalesia neġano Nasona neo radifine tutufe onamiro. Ani Kuprovazeoġa, zu amahi Zuhi'a Boro tahi'a rae onairo.

Paulo'a Iakobo ġiani' onamiro

¹⁷ Eme Ierusalemekalesia neġano feuri' itirotenene, Zuhi'a Boro mone azaġani'a matu'e'ena'a mae ġihifiro.

¹⁸ Irarirotene, Paulo zu emeġe nidu'a'e Iakobo ġiani' onamiro. Ierusalemekalesia azaġa boroboro nidu'a zuni e'ea.

¹⁹ Paulo ani zeġe teite hide ġoretite hauġirote'e enogano, ane gau zamaġano Badi'a'a Iuda mene azaġa mazao haġairote'e haġaiġa nidu'a fairu doġo'ani rae furenido ziniro.

²⁰ Ze e'e igirotene, Badi'a niguniro. Ebu Paulo nina'a, "Nego! Ġae edeġa, Iuda azaġa'e ġehaġa bagaġani'a 'ai Iesu ni mae ġihineha, ebu zeġe nidu'a Mose goro ġoe'a zu mae ġihine hune'ohe.

²¹ Ze hariġo 'ahige igiuro. Iuda azaġa nu'e Iuda mene azaġa bo'aġano radiu'ohe. Ġa'e zeġe mazao 'ahige haramiro. 'Mose goro ġoe'a'e modo'i! Ebu eneze guraġa guraġa ahiri rana iġuri ago haġao'i! Zu Iuda azaġa ibi'a haġaiġa nidu'a modo'i!

²² Eme nougine manoġa? Ze ġa'a onaata'a'e ederi'uma.

²³ E'ano'o ġa'e emeġe'a ġeite'e haġaiġa haġao'i! Emeġe bo'aġano Badi'a ubumao ġoere riġa rae teadu gore modirote'e ohozeġa ġazaġa 'ada.

²⁴ 'Ahi duġuru Dibu'o Neġa zamaze onamadu, Badi'a ubumao dehera'uma haġaiġa zeġe teite haġao'i! Zu vadinize 'ohanite'e naeġa ġae'a feino zeno'i! 'Ougine, vase nidu'a ederi'uma, hariġo igiroti'a'e mene huga, rehano ġa Mose goro ġoe'a ibiġano oname'ete'e horoni'uma.

²⁵ U Iuda mene azaġa Iesu mazao fie'eta'a'e, eme, zeġe'a haġai'uma haġaiġa so'ao mirihadu tuġuro ziniro, raena'a, 'Ġuriro badi'aġa mazao ġahunu hanate'e ogomuġa ago ano'i! Zuni 'unuġano harine runedate'e maniġa zu ru'e ago ano'i! Ebu vase 'ahoga ane teite mene hahurate'e vazegħa teite ibi ago ve'ono'i! "

²⁶ Irarirotene, Paulo ani vase ġazaġa zamazadu dehera'uma haġaiġa zeġe teite haġairo. Ebu dibu'o neġa diuġadu, zeġe'a Badi'a ubumao dehera'uma haġaiġa hauġi'uma madaġa, zu zeġe tiba tiba veize nani'a Badi'a dibu'o hatite'e rae fureniro.

Paulo obone tiro

²⁷ Badi'a ubumao dehera'uma haġaiġa haġae'ete'e furaġa 'ai nariga hauġirote'e madaġano, Iuda azaġa Asia haba'anono'o onairote'e'a, Dibu'o Neġano Paulo horoniro. Ze vase ġuġuvaġa nidu'a tutuze harae iġunadu, Paulo obone tiro.

²⁸ Ebu ġihau ġoere'ena'a, "Isaraela azaġa, danafo'i! Vaze 'adi'e haba'a haba'ano vazevaze ihoze'ena'a 'ahige ra'ohe. 'Isaraela azaġa haġaio ago onamo'i, zu Mose goro ġoe'a modo'i! Ebu Dibu'o Neġa rae sausaune'ohe. Zu emeġe Dibu'o Neġano Giriki azaġa tutuze zouzadu, haba zaġoġa 'adi sausaune'ohe."

²⁹ Ze 'ouge reirota'a'e, ibite Efeso vazegħa Torofimo'e Paulo teite Ierusalem neġano raunute'e horoniro. Ebu ze 'ane Dibu'o Neġa zamaġano tutune zouniro rae zamariro.

³⁰ Ebu Ierusalem ne azaġa nidu'a harae ġunuġuniro, ebu vase nidu'a dudu'ohadu, Paulo obone teadu, Dibu'o

Neḡanonono'o ahase buniro. Ebu ibihetaḡa nidu'a 'ai zogone hararo.

³¹ Nariga mau rune'ete'e zamaḡano, hariḡani'a Roma uti vazeḡa boro mazao bua' onamiro, raena'a, "Ierusalemne ne nidu'a hara'a iri'aveha."

³² Ebu ani zogone uti azaḡa ibito zini'ete'e zu uti azaḡa zamazadu vaze ḡuḡuvaḡa u'a dure ovoiro. Harairote'e azaḡani'a uti vazeḡa boro tahi'aḡeta onaoga horozitotene, Paulo 'ai mene bouniro.

³³ Uti vazeḡa boro'a aradu Paulo obone tiro, ebu tahi'aḡa tuḡuzadu auri adiriḡa aheu hina batuniro. Ebu ḡadimu'ena'a, "'Adi iniu? Ani nagini haḡaeha?" reiro.

³⁴ Ebu vazevaze'a ḡuḡuva ḡunuḡano ane ane edeḡano ḡoere iḡuniro. Uti vazeḡa boro ani, hara boro 'ahine, nagini u'ano 'ouge'eta'a'e ederoga mene idararo. E'ano'o tahi'aḡa zina'a, "Vaze 'adi uti azaḡa radone neḡa tutune onamo'i!" reiro.

³⁵ Ze tutune onamoo, ne ḡora'aḡano reirotene, vaze ḡuḡuvaḡani'a naenaenono'o bounihi reiro 'ahine, ani 'ai herate ḡihiniro.

³⁶ Mazaḡa vaze ḡuḡuvaḡani'a ani hegote harae'ena'a, "Mau runo'i! Mau runo'i!" reiro.

Paulo'a vaze ḡuḡuvaḡa mazao ḡoeriro

³⁷ Paulo ani, uti azaḡa radone neḡano nariga tutune zounihi ra'enogano, ani'a uti vazeḡa boro uminiro, raena'a, "E ḡoere nu ḡeine idaḡa hehe?" Ebu uti vazeḡa boro'a zaḡuzaḡau'ena'a, "'Ahi ḡa Giriki ḡoe'a edeḡa hehe?" rae ḡadimaro.

³⁸ "Ḡa'e, Izipi vazeḡa ibite Roma gavamani teite utitihiradu, gorogoru azaḡa maḡa boro ḡazaḡa (4000) haba boha'a tutuze onamirote'e vazeḡa hehe?"

³⁹ Ebu Paulo'a naenaenina'a, "Mene, e'e Iuda vazeḡa. Nehe niḡa Taso, Kilikia haba'a zamaḡano ne boro. E vaze ḡuḡuvaḡa 'adi ḡorezoga rae umi'e'ohe."

⁴⁰ Ebu uti vazeḡa boro'a ḡoe'a mae ḡihinirotene, Paulo ani ḡora'ao edanadu, vaze'a mene haraoga rae 'evo'a mae ḡihiniro. Ebu hara'a dauḡe hunirotene, Paulo'a Heberu* ḡoe'ano ḡoreziro.

22

¹ Paulo'a raena'a, 'ahige reiro. "Nego nabudi, eḡe'a izidi 'aha eḡe moneo zae mazao ḡoere'ete'e ego'i!"

² Ani'a Heberu ḡoe'ano zeḡe mazao ḡoerirote'e igirotene, ze sifu hune radiro. Ebu ani raena'a,

* 21:40 Heberu ḡoe'a'e Iuda azaḡani'a ḡoere'ete'e ḡoe'a niḡa.

3 "E'e Iuda vazega. Kilikia haba'ano Taso negano fureraro, ebu Ierusalemema negano bororaro. Ebu Gamaliela 'u'uḡano diḡadu, vouḡafe goro ḡoe'a riḡa huneo ihohido, ebu Badi'a veize inarido, izidi zae'a haḡae'ete'e teige.

4 Ebu Zuhi'a Boro ibi azaḡa sausauzido. Nu'e zimi ruzido. Ohoze zu roḡae batuzadu, ḡu'a negano ohozido.

5 Dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡa zu Iuda kanisoro azaḡa zuni eḡe'a 'ada ra'eta'a'e hube rae re'uma. Mazaḡa ze Iuda azaḡa Damaseko negano radiu'ete'e veize miriho ḡoe'a tiro. Miriho ḡoe'a e'e eḡe'a madu Damaseko neḡa onamiro, e'ea Zuhi'a Boro ibio oname'ete'e azaḡa oboze teadu, Ierusalemema neḡa tutuze onaadu, aduga zenoga veize.

6 Damaseko neḡa haniti' onamirotene, madai nemaḡano, eḡe rana agaḡa bagaḡani'a adureono'o tabara agara' ovairo.

7 E'e rahao higau bauradu, ago 'ahoga igiro, raena'a, 'Saulo, Saulo! Ḡa nouḡadu eḡe sausauhe'ohe?'

8 E ḡadinena'a, 'Zuhi'a Boro, ḡa iniu?' reiro. Ane'a naenaehina'a, 'E'e Iesu, Nazareta neḡa vazega.' rae reiro. 'Ḡae'a sausauhe'ete'e vazega.'

9 U ḡatihe onamirote'e azaḡa'e agaḡa horoniro rehano, ḡorehirota'a'e mene igiro.

10 Ebu eḡe'a raena'a, 'Zuhi'a Boro, e nagini haḡaine manoga?' Ani'a raena'a, 'Iḡunadu, Damaseko neḡa onamo'i! E'ea eḡe'a ḡanirote'e gauḡa nidu'a iho'i'uma.'

11 Ebu e'e, agaḡa boro'a ubumahe 'uiro 'ahine, ehamanoga mene idararo. E'ano'o ḡatihe'ete'e azaḡani'a tutuhe, abihe'ena'a Damaseko neḡa onamiro.

12 E'ea vase 'ahoga, niḡa Anania'a radiudo. Ani'e goro ḡoe'a ibiḡano da'o onamido, ebu Iuda azaḡa Damaseko negano radiu'ete'e'a nidu'a, ani'e vase manoga tauḡi reiro.

13 Ani onaadu, eḡe genaḡano edaro, ebu raena'a, 'Saulo, nego! Bare fairu ehamano'i!' E'ebu'u zogone Anania horonoga idararo.

14 Ebu Anania'a raena'a, 'Vouḡafe Badi'a'a ḡa mae avo tiro, ane zama ederoga veize, zu Iesu, Vaze duduḡa horonoga veize, ebu ani hebeono'o agoḡa egoga veize.

15 Mazaḡa Zuhi'a Boro veize ḡa'a horonirote'e zu igirote'e ḡauḡa vase nidu'a mazao rae furen'i'uma.

16 E'ano'o ḡa ago zamare 'ada'ado'i? Iḡuno'i! Iesu Keriso niḡano kuranadu bapatiso mo'i, ebu haḡaiḡo sau'a vuzu'e modo'i!'

17 Ierusalemema neḡa bare erirote'e enogano, dibu'o negano kurarote'e zamaḡano, iḡunu'ete'e teigiro.

18 Ebu Zuhi'a Boro'a ḡorehoga horoniro. Ani raena'a, 'Ḡariho'i! Ierusalemema neganonono'o zogone iḡuno'i! Mazaḡa

ḡae'a eḡe hari rae furene'eta'a'e, Ierusalemā azaḡani'a mene mae ḡihini'uma'

19 Rehano eḡe'a raena'a, 'Zuhi'a Boro, eḡe'a Iuda azaḡa kuru neḡa nidu'a onamadu, ḡae mazao fie'ete'e azaḡa madu ḡu'a neḡano ohozido zu bouzidota'a'e, zeḡe edeḡa.

20 Ebu ḡae hari rae furenidote'e vazēḡa, Stefano mau runirote'e zamaḡano, eḡe zu zeḡe teite zamahe tibunadu, e'ea edau radiro. Ebu Stefano mau runirote'e azaḡa'e dabuaze fui'e tiro. E'e dabuaḡa'e eḡe'a taufe radiro.'

21 Rehano Zuhi'a Boro'a ihina'a, 'Onamo'i! Mazaḡa eḡe'a Iuda mene azaḡa, haba faḡano radiu'ete'e mazao tuḡu'i'uma.' "

22 Vaze ḡuḡuvaḡani'e igi onao, Paulo'a ḡoere e'e reirote'e igirotene, ze harae iḡuniro, raena'a, "'Uguḡa vazēḡa'e mau runo'i! Ani'e ḡabode radoga mene idaḡa.'"

23 Ze dabuaze feune ḡihine'ena'a zu raha mae feune'ena'a harae ḡunuḡuniro.

Paulo'e Roma mone vazēḡa

24 Roma uti vazēḡa boro'a uti azaḡa zeadu, Paulo'e uti azaḡa radone neḡano mae zouniro. Ebu hariḡa rae furenoga veize "Masino'i!" rae ziro. Ani'e nougadu vaze ḡuḡuvaḡani'a ane mazao maḡune harae'ete'e ederihi reiro.

25 Uti azaḡani'a Paulo masinoga rae, 'evo'a hutube 'eine utirotene, Paulo'a uti azaḡa ibito zini'ete'e vazēḡa e'ea edau'ete'e nina'a, 'ahige reiro. "E'e Roma mone vazēḡa rehano, kotao 'ize mene ohohogano masihihi ra'ohe. A'e Roma gorogano idaḡa hehe?"

26 Ibito zini'ete'e vazēḡa e'e igirotene, uti vazēḡa boro vaḡe onamadu niro, raena'a, "Vaze 'adi'e Roma mone vazēḡa. Ḡa nougi'uma?"

27 Uti vazēḡa boro'a Paulo vaḡe onamadu ḡadiniro, raena'a, "Eho'i! Ḡa Roma mone vazēḡa hehe?" Paulo'a "O'e" rae reiro.

28 Ebu uti vazēḡa boro'a raena'a, "E'e Roma mone rouga veize moni boro modiro." Paulo'a naenaenina'a, "E'e furerarote'eano'o onao izidi, Roma mone vazēḡa."

29 E'ano'o Paulo masinadu ḡadimu vaḡihi reirote'e azaḡani'e, ane mazaono'o zogone ie vaḡiniro. Ebu uti vazēḡa boro ani, Paulo'e Roma mone ra'ete'e igirotene, ḡiḡaroniro, mazaḡa Roma mone vazēḡa obone tiro 'ahine.

Paulo'a kanisoro azaḡa nu'onu'o zamaḡano ḡoeriro

30 Irarirotene, uti vazēḡa boro ani, Iuda azaḡa'e nougadu Paulo mazao maḡunirote'e huga ederihi reiro. E'ano'o Paulo'e adiri mae butiro, ebu dibu'o hau'ete'e boroboro zu

kanisoro azaḡa nidu'a nu'oziro. Ebu Paulo tutune onaadu, zeḡe zamao mae ohoniro.

23

¹ Paulo ani kanisoro azaḡa ḡiaze hune'ena'a, 'ahige reiro. "Nego nabudi, e'e Badi'a ubumao zamahe duduga hanadu, nagini nagana haḡae onainu."

² E'e igirotene, dibu'ao hau'ete'e ḡihi'aḡa, niḡa Anani'a'a Paulo babaḡano edau'ete'e azaḡa zina'a, "Hebe 'ue fa'ono'i!" reiro.

³ 'Ouge reirotene, Paulo'a nina'a, "Ḡa, sau'aḡo 'u'uru touga raduni feni 'uruḡa hina fenine'ete'e biriga heuḡa! Badi'a'a fa'o'i'uma. Ḡa e'ea ehoradu, goro ḡoe'a ibiḡano aduga ini'uma ra'ohe. Rehano ḡa'e goro ḡoe'a vari'e'ena'a, 'Paulo fa'ono'i!' ra'ohe."

⁴ Paulo uhiḡano edaunute'e azaḡani'a, Paulo nina'a 'ahige reiro. "Dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡa'e Badi'a'a ohoniro rehano, ḡoere sau'a hina ni sausaune'e hehe?"

⁵ Paulo'a naenaenina'a, "Nego nabudi, e aḡu'a, ani'e dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡa. E ve'oreha, mazaḡa buka zaḡoḡano 'ahige touga. 'Zae zuhi'azi'ete'e vazeḡa'e ḡoere sau'a ago no'i!"

⁶ Ebu Paulo ani, Sadukea zu Farisea azaḡani'a nu'onu'o zamaḡano radiu'ete'e horozitene, zeḡe bo'aḡano ḡoere ḡiharo, raena'a, "Nego nabudi, e'e Farisea vazeḡa, zu Farisea vazeḡa ubuga. E'e, rune vazeḡani'a bare ḡabodite'e zamare guhine'ete'e u'ano kota 'ada edau'ohe."

⁷ 'Ouge reirotene, Farisea azaḡa zu Sadukea azaḡani'a ta'iro titiro, ebu nu'onu'o azaḡa nidu'a naenae edaro.

⁸ Sadukea azaḡa'e 'ahige rae ra'ohe. Rune vazeḡa'e mene bare ḡabodi'uma, zu vaze'e viga o'o'a, ebu tuḡure viga zuni o'o'a ra'ohe. U Farisea azaḡa'e e'e nidu'a mae ḡihine'ohe.

⁹ Ebu hara'a ufeta hune bororaro. E'e zamaḡano, goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa nu'e Farisea azaḡa. Zeḡe'a edanadu, riḡa ta'iriro, raena'a, "Vaze 'adi mazao'e sau'a 'ahoga o'o'a. Nougine, vine 'ahoga ga tuḡure viga 'ahogani'a ḡoreniro gaogi."

¹⁰ Ta'iroze'a ufeta bororarotene, Paulo'e Iuda azaḡani'a hutube oname onaido. E'ano'o uti vazeḡa boro ani, Paulo sausauni'uma rae rihanadu, uti azaḡa zina'a, "Ovoradu, nu'onu'o azaḡa mazaono'o Paulo riḡa mae vaḡino'i, ebu uti azaḡa radone neḡano bare mae zouno'i!" reiro.

¹¹ E'e ohe'ano, Zuhi'a Boro'a Paulo uhiḡano edanadu niro, raena'a, "Inare rado'i! Ḡae'a Ierusalem neḡano eḡe hari rae furenirote'e teige, Roma neḡano zuni rae furen'i'uma"

Iuda azaḡa nu'a Paulo matihi rae neneḡaniro

12 Irarirotene, Iuda azaḡa nu'a nu'oranadu, Paulo matihi rae sifu neneḡaniro, ebu Paulo ma'udu'u oga'uma ga gagi'uma raena'a, ḡoere riḡa gore ti modiro.

13 'Ouge gore ti modirote'e azaḡa'e, ḡae ḡazaḡa gaubanana (40) vitinoga.

14 Ze dibu'o hau'ete'e boroboro zu vaze boroboro vaḡe onaadu ziro, raena'a, "Eme ḡoere riḡa 'ahige gore ti modeha. Mene oga'uma onamo Paulo ma'udu'u.

15 E'ano'o za zu kanisoro azaḡa'e uti vazeḡa boro uminine idaḡa hehe, zae mazao Paulo bare tuḡunoga? Za so'e faifairu bare ḡadini'uma ro'i! 'Ougine ani 'ize 'izema feurogano ibio ma'uma."

16 Rehano Paulo ezeḡa ubugani'a Paulo ganato hau'ete'e hariḡa igiro. E'ano'o Roma uti azaḡa radone neḡa onamadu Paulo niro.

17 E'ano'o Paulo'a uti azaḡa ibito zini'ete'e vazeḡa 'ahoga hune onaadu niro, raena'a, "Tahi'a 'adi, uti vazeḡa boro vaḡe tutune onamine idaḡa hehe? Ani hari 'ahoga rae fureno hatihi ra'ohe."

18 E'ano'o tahi'a e'e uti vazeḡa boro vaḡe tutune onamiro.

Uti azaḡa ibito zini'ete'e'a, boro nina'a, "Ḡu'ano radiu'ete'e vazeḡa, Paulo'a huhe onamadu umideha. 'Tahi'a 'adi uti vazeḡa boro vaḡe tutune onamo'i!' raha. Mazaḡa ani'e hari 'ahoga rae fureno ḡanihi ra'ohe."

19 Uti vazeḡa boro'a tahi'a e'e genaḡa abine onamadu ḡadiniro, raena'a, "Ḡa nagini ihihi ra'ohe?"

20 Ani'a nina'a, "Iuda azaḡani'a ḡoere idanadu, ohoḡore Paulo'e Kanisoro azaḡa mazao tutune onamoga rae umi'i'uma ra'ohe. Ze'e so'e Paulo faifairu bare ḡadinihi re'uma.

21 E'ano'o ḡoereze ago ego'i. Mazaḡa ḡae ḡazaḡa gaubanana (40) vitinoga azaḡani'a ibio ganate radi'uma. Ze'e ḡoere riḡa 'ahige gore ti modeha. Ze mene oga'uma ga mene gagi'uma onamo Paulo ma'uma. Izidi 'adi zamaḡano, ze'e ḡa ḡoere guhine'ohe."

22 Uti vazeḡa boro'a nina'a, "Ḡa'a ihohi' arate'e moneo, vaze 'ahoga ago no'i!" Ebu tuḡune onamiro.

Paulo Kaisarea neḡano tuḡuniro

23 Ebu uti vazeḡa boro'a uti azaḡa ibito zini'ete'e vazeḡa ahehu huze onaadu ziro, raena'a, 'Uti azaḡa maḡa ahehu (200) huze nu'ozo'i, ebu veine hina utite'ete'e azaḡa maḡa ahehu (200) zu hosi ranaono'o utite'ete'e azaḡa ḡae fu'o zu ahehu fare gaubanana (70) huze nu'ozo'i! Ebu izidi ohere 9 koroko zamaḡano iḡunadu, Kaisarea neḡa ovoro'i!

24 Paulo veize hosi nu mo'i, ebu gavana vazeġa Feliki vaġe fairu tutune onamo'i!

25 Uti vazeġa boro ani, gavana vazeġa veize miriho ġoe'a tiro, raena'a,

26 'Eġe Klaudia Lusìa'a, ġihi'a vazeġa manoġa, gavana vazeġa Feliki mazao manoġa tauġi ra'ohe.

27 Vaze 'ahi'e Iuda azaġani'a obone teadu matihi reiro, rehano eġe'a uti azaġa nu teite onamadu, Iuda azaġa mazaono'o mae vaġiniro, mazaġa ani Roma mone vazeġa rae reirote'e igiro 'ahine.

28 Ebu e'e nagini u'ano Iuda azaġani'a maġunirote'e ederihi radu, Kanisoro azaġa nu'onu'o zamao vaze 'ahi ohoniro.

29 Ebu eġe'a ederirota'a'e, ani'a Iuda azaġa goro ġoe'a vari'irote'e u'ano maġuniro. 'Uguġa haġaiġa'e ġu'ano mene ohoni'uma, zu runeo mene tuġuni'uma ġauġa.

30 E izidi Iuda azaġani'a ani matihi rae neneġanirote'e ega 'ahine, ġae vaġe zogone tuġune'ohe. Ebu Iuda azaġa zuni zeha, zeġe zu ġae vaġe ovamadu, ġae zamao ani'a haġairote'e haġaiġa rae furenoga veize."

31 E'ano'o e'e ohe'ano uti azaġa ze, zirote'e idunaġano, Paulo tutune ovoadu, Antipatri neġano onamiro.

32 Irarirotene, hosi ranaono'o utite'ete'e azaġani'a da'o Paulo tutune Kaisarea neġa ovoiro. U uti azaġa odao onamirota'a'e, Ierusalemne neġa bare itiro.

33 Uti azaġa hosi ranaono'o utite'ete'e'a Kaisarea neġano feurirotene, gavana vazeġa Feliki miriho ġoe'a haro, ebu Paulo ani 'evorao tiro.

34 Ebu gavana vazeġani'a miriho e'e me'odiro, ebu Paulo ġadiniro, raena'a, "Ġa no'e vazeġa?" Paulo'a, "Kilikia haba'a" reirotene,

35 gavana vazeġani'a raena'a, "Ġae 'utirote'e azaġani'a feuri'udu'u, ġae'a nagini haġainute'e ġoe'a igi'uma." reiro. Ebu uti azaġa zina'a, "Paulo'e Kini Heroda* ne, ane ġabogano ogorarote'e neġano ġu'a gadize'ete'e azaġa 'evorao to'i!" reiro.

24

Feliki'a Paulo kotaniro

1 Mada fu'o enogano, dibu'o hau'ete'e ġihi'aġa, niġa Anania'a, vaze boroboro nu zu Roma goroġa edeġa vazeġa, niġa Teretulo teite Kaisarea neġa ovairo. Ebu ze gavana vazeġa mazao Paulo haġai rae fureniro.

2 Paulo hune zounirotene, Teretulo'a gavana vazeġa mazao 'ute'ena'a haġaiġa rae fureniro, raena'a,

* 23:35 Heroda 'adi'e 'Herod the Great'. Mataio 2:1-22, Luka 1:5

“Feliki, ġihi'a hune vazeġa, ġae u'ano eme uniho manoġa faġa maha, zu ġae edeġa u'ano habafe zamaġano'e ġauġani'a manoreha.

³ Eme ġae haġai manoġa nidu'a u'ano matu'e rudau'ohe.

⁴ Rehano madaġo'a hauġite'e veize eġe ġoere tahiġa ge egoga umi'e'ohe.

⁵ Vaze 'adi'e emeġe'a ġiane'etene, haġai sau'a haġaadu, haba nidu'a zamaġano Iuda azaġa tutuzadu harae ġunuġune'ohe, zu Nazareta rae huze'ete'e azaġa ibito zini'ohe.

⁶ Ebu Badi'a dibu'o neġa zuni sausaunihi reiro. E'ano'o eme obone tiro. [Ebu eme Iuda azaġa goro ġoe'a hina kotanoga uratiro.

⁷ Rehano uti vazeġa boro, Lusia'a onaadu emeġe 'evoraono'o riġa mae vaġiniro,

⁸ ebu ani 'ute'ete'e azaġa zina'a, 'Feliki vaġe onamo'i!' reiro.] Ġae ġatana'a ane ġadinine, emeġe'a ġae mazao 'utata'a'e nidu'a ġoere huga rae zamari'uma.”

⁹ Iuda azaġa zuni Teretulo ġoere atone'ena'a “Ani'a ġoerata'a'e ġoere huga” rae reiro.

¹⁰ Ebu gavana vazeġani'e Paulo'a ġoeroga veize vadini hina ta'oro harotene, Paulo'a ġoere iġuniro, raena'a,

“E edeġa, ġa muri ġehaġa Iuda azaġa kotazinuta'a'e. E'ebano'o e'e matu'uheta, ġae ubumao eġe none ġoe'a rae furene'ohe.

¹¹ E, mada gaubanana zu aheu fare (12) onamirote'ea, Badi'a kurano hanoga veize Ierusalemna neġa itiro. Ġae'a ġadimu vaġine, e'e hariġa zogone ederi'uma.

¹² E'e dibu'o neġa zamaġano vaze teite mene ta'iro titido, ga Iuda azaġa kuru neġa zamaġano ga Ierusalemna neġa zamaġano vaze ġuġuvaġa mene tutuze harae tauġitaugido. E zeġe ubumao 'uġuġa haġaiġa mene haġaido.

¹³ Zu zeġe'a izidi rae furenate'e haġaiġa horonirote'e vazeġa o'o'a. E'ano'o ġoereze mae ġihinoga mene idaġa.

¹⁴ Rehano e 'adi rae furene'ohe. E ibi 'ahoga, zeġe'a ve'oġa ra'ete'e ibiġano emeġe vouġa Badi'a kurano hau'ohe, ebu Mose goro ġoe'a zu peroveta azaġani'a tirote'e ġoe'a nidu'a mae ġihine'ohe.

¹⁵ Ebu ze'e, vaze manoġa zu sau'a nidu'ani'a ru-neono'o bare ġabodi'uma ra'ete'e madaġa zamare'ena'a, guhine'ohe. Ebu eġe zuni e'e guhine'ohe.

¹⁶ E'ano'o iġaiġa Badi'a zu vaze ubumao zamahe'e de-heġano radoga veize haġai manoġa haġae hune'ohe.

17 E muri nu haba 'ahoga 'ahogano radiunute'e enogano, bare Ierusalemā neġa itiro, Iuda azaġa danaze moni zenoga veize, zu Badi'a dibu'o hanoga veize.

18 E dehehe'ete'e haġaiġa haugadu dibu'o neġano dibu'o hau radiu'enogano, Iuda azaġani'a horohiro. E'e zamaġano eġe uhigano'e vase ġuġuvaġani o'o'a zu harae tauġitauġoga zu o'o'a.

19 E'e zamaġano Iuda azaġa Asia haba'anono'o onairota'a zuni e'ea radiro. Eġe'a haġai sau'a haġairo rae reifone, zeġe'a onaadu ġae mazao e'e rae furenifo.

20 Ga Iuda kanisoro azaġa nu'onu'o zamao mae oho-hadu ġadihirote'e zamaġano, nagi haġai sau'a eġe mazao horonirote'e, Iuda azaġa 'ada'a rae furenine manoga.

21 Eġe mazao'e ġoere 'adi da'o. Eġe'a zeġe bo'aġano edaunute'e zamaġano ġihau ġoeriro, raena'a, 'E, vase'e runeono'o bare ġabodi'uma ra'ete'e ġoe'a mae ġihine'ete'e u'ano kotahe'ohe.' reiro."

22 Feliki ani, e'e ibiġa moneo fairu ederoga 'ahine, kotaġa 'uadu, 'ahige rae ġoeriro. "Uti vaseġa boro, Lusia'a ovai'udu'u, ġoere ġonaga rae fureniuma."

23 Ebu Feliki'a uti azaġa ibito zini'ete'e vaseġa nina'a, "Paulo'e ġu'a gadize'ete'e azaġa 'evorao to'i, rehano ibi-hetaġa'e ago 'ufuno'i, zu vase'a dananoga ago gararo'!" reiro.

24 Mada nu ġarugano, Feliki ani inugeita onairo. Inuga niġa Dunisila. Ani'e Iuda roġaeġa. Ze uti azaġa zeadu, Paulo zamahu onairo. Ebu Keriso Iesu mazao fie'ete'e hariġa Paulo mazaono'o iġiro.

25 Paulo'a haġai duduga, zu zama rinede'ete'e, zu mada ġonagano Badi'a'a vase kotazi'uma hariġa rae furenirotene, Feliki ani ġiġaronadu niro, raena'a, "'Ai e'e da'o. Onamo'i! Mada manoga horonine, bare huġadi'uma." reiro.

26 Feliki'a 'ougirota'a'e, Paulo'a moni nu zuni hanoga rae zamariro. E'ano'o ġae ġehaġa Paulo hune onaadu, ane teite ġoerido.

27 Muri aheu meirotene, Porokio Festo'a Feliki iġu'a meiro. Rehano Feliki ani, Iuda azaġa zama'a manoroga veize Paulo'e ġu'ano modiro.

25

Paulo'e Roma zuhi'aġani'a kotanoga reiro

1 Festo ani, gavana vaseġa rouga radu Kaisarea neġano feuradu, mada uġidu meirotene, Ierusalemā neġa itiro.

² E'ea dibu'o hau'ete'e boroboro zu Iuda azağa ibito zini'ete'e azağani'a onaadu, ani mazao Paulo 'ute'ete'e ġoe'a rae fureniro. Ebu uminiro, raena'a,

³ “Eme ura hağaofine idağa hehe, Paulo Ierusalemene ġa bare tutune eroga veize?” Ze ura ibio ganatadu, Paulo matihi rae neneğaniro.

⁴ Rehano Festo'a naenaezina'a, “Paulo ani Kaisarea neğano obone ti radiu'ohe, ebu ege zuni nariga e'e bare ovoe'ohe.

⁵ Zae vaze boroboro nu zuni ege teite ovao'i! Ebu Paulo'a hağai sau'a hağairo ro'idene, e'ea e'e hariğa rae furenio'i!”

⁶ Festo ani, Ierusalemene neğano mada fu'o zu uğidu fare (8) ga gaubanana (10) bare radiunutene, Kaisarea neğa ovoiro. Irarirotene, Festo'e kota haba'ano ehoriro. Ebu Uti azağa zeadu, Paulo zamahu zouniro.

⁷ Paulo'a diğirotene, Ierusalemene neğanono'o ovairote'e azağani'a ġeğemağe edanadu, Paulo 'ute'ete'e ġoe'a aduga ġehağa ri'iniro. Rehano Paulo'a 'ouge hağaoga horonirote'e vazeğa o'o'a. E'ano'o e'e hariğani'e huga rae rouğani'e mene idararo.

⁸ Ebu Paulo'a ane mone ġoe'a rae fureniro, raena'a, “E'e Iuda azağa goro ġoe'a mene vari'iro, zu dibu'o neğa sausaune'ete'e hağaiğa mene hağairo, zu Roma goro ġoe'a mene vari'iro.”

⁹ Ebu Festo'e, Iuda azağa zama'a manoroga veize, Paulo ġadiniro, raena'a, “Ġa'e Ierusalemene neğa itadu, kota 'adi'e ege'a e'ea kota'oga urate'e hehe?”

¹⁰ Paulo'a naenaenina'a, “E'e Roma azağa kotao edau'ohe. E'ano'o Roma azağa kotao kotahine manoga. Ġa'e hubehune edeğa, e'a Iuda azağa mazao hağai sau'a mene hağaidota'a'e.

¹¹ Ege hağai sau'a u'ano uğuhi'uma ro'idene, e'e rudanoga idağa. Rehano Iuda azağa 'ada'a rae furenene'ete'e ġoe'a'e mene huga ro'idene, vaze 'ahogani'a uğuhoga veize zege 'evorao ri'ihoga'e mene idağa. E'e Roma zuhi'ağani'a kotahoga urate'ohe.”

¹² Festo ani, ane'a danane'ete'e azağa ġadizirote'e enogano, Paulo 'ahige niro. “Ġa'e Roma zuhi'ağani'a kota'oga urateha. E'ano'o ġa'e Roma zuhi'ağa vağe onami'uma.”

Festo'a kini Agripa teite ġo'aniro

¹³ Mada nu enogano, Kini Agripa zu ezeğa, niğa Berenike'a Kaisarea neğa onairo, matu'u ġoe'a Festo hanoga veize.

14 Ze Festo teite mada ḡehaḡa radiunu 'ahine, Festo'a Paulo hariḡa Agripa me'odo haro, raena'a, "Feliki'a 'adama vase 'ahoga ḡu'ano ohone modiro." reiro.

15 "Eḡe'a Ierusalemā neḡa itirotene, dibu'o hau'ete'e boroboro zu Iuda azaḡa boroboro'a onaadu Paulo 'utiro, ebu eḡe'a kota ḡonaga ḡoe'a ro'i rae umidiro, runeo tuḡunoga veize.

16 E'ano'o e 'ahige rae ziro. 'Roma goroga'e 'ahiguḡa. Kota zamaḡano'e vase 'ahoga 'utine, vase a'a'e ge 'ute'ete'e azaḡa zamao edanadu ane mone ḡoe'a rae furen'uma. E'e ḡaruganobu'u ḡonaga ḡoe'a rae furenadu, zeḡe 'evorao ri'ini'uma.'

17 E'ano'o zeḡe'a eḡe teite Kaisarea neḡa ovairotene, madaḡa mene fanediro. Rehano irarirotene, e kota haba'ano ehoriro. Ebu uti azaḡa zeadu e'e vaseḡa zamahu zouniro.

18 Ane 'utirote'e azaḡani'a ḡoe'a rae furenirotene, eḡe'a zamarirote'e haḡaiḡa sau'a nu'e mene rae fureniro.

19 Rehano ze'e, zeḡe Badi'a mazao fie'ete'e haḡaiḡa moneo, zu vase 'ahoga, niḡa Iesu, ani rudaro rehano 'ize ḡaboga rae, Paulo'a ra'ete'e hariḡa rae fureniro.

20 E'e aḡu'a e nouge nouge ḡoeri'uma'e. E'ano'o Paulo ḡadiniro, ani urate'e ga, Ierusalemā neḡa itadu e'ea kotanoga.

21 Rehano Paulo ura'e Kaisarea neḡano radadu Roma zuhi'aḡani'a kotanoga uratiro. E'ano'o uti azaḡa zina'a, 'Paulo'e ḡu'ano ohone rado'i! Onamoo madaḡa meine, Roma zuhi'aḡa mazao tuḡuni'uma' reiro."

22 Ebu Agripa'a Festo nina'a, "Eḡe ḡatana zuni ane ḡoere igihi." reirotene, Festo'a nina'a, "Ḡa ohogoru'u igi'uma." reiro.

Paulo'a Kini Agripa zamao ane mone ḡoe'a rae fureniro

23 Irarirotene, Agripa ani Berenike-ne, dabua manoga rohorohoḡeita haḡaadu, nu'onu'o neḡa diuḡiro. Ebu uti azaḡa boroboro zu Kaisarea neḡa azaḡa boroboro zuni diuḡiro. Ebu Festo'a uti azaḡa zeadu Paulo zamahu zouniro.

24 Ebu Festo'a raena'a, "Kini Agripa zu 'ahi onaate'e azaḡa nidu'a, vaseḡa 'adi'e'e. Ierusalemā neḡano zu Kaisarea neḡano Iuda azaḡani'a raena'a, 'Ḡabode radoga mene idaḡa.' rae tatara'ete'e vaseḡa.

25 E'a ani ḡoere abitirotene, runeo tuḡuni'uma haḡaiḡa mene horoniro. Rehano ani ura'e, Roma zuhi'aḡani'a kotanoga uratiro 'ahine, Roma zuhi'aḡa mazao tuḡuni'uma ra'ohe.

²⁶ Rehana e'e Roma zuhi'aḡa veize nouge rae mirihi'uma? Mazaḡa ani, haḡai sau'a 'ahoga mene haḡairo. E'ano'o Kini Agripa ḡae hune zamao zuni zae nidu'a zamao tutune on-aeha, zae'a Paulo ḡadinadu eḡe'a mirihite'e ḡoe'a ederoga veize.

²⁷ Mazaḡa eḡe'a zamare'etene, ḡu'a vazega Roma zuhi'aḡa mazao tuḡune'ete'e zamaḡano, 'ute'ete'e ḡoe'a mene miri-hoga'e mene idaḡa."

26

¹ Ebu Agripa'a Paulo niro, raena'a, "Ḡae moneo ḡoero'ii!" E'ano'o Paulo ani 'evo'a mae ḡihinadu, ḡoere iḡuniro.

² "Kini Agripa, e'e izidi matu'e'ohe, mazaḡa e Iuda azaḡani'a ḡoere aduga nidu'a eḡe rana ri'ine'ete'e u'ano, eḡe noneo ḡoere'e 'ahine.

³ Ḡae edeḡa, Iuda azaḡa haḡai zuni zeḡe'a ta'irote'ete'e ḡoe'a. E'ano'o e umi'e'ohe. Eḡe ḡoere 'adi fairu igi onamo'ii ḡonaga!

⁴ Iuda azaḡa zeḡe nidu'a edeḡa, eḡe'a kobe'anono'o nouge radiunuta'a'e, Iuda azaḡa bo'aḡano ebu Ierusalemeneḡano.

⁵ Ze, ḡabonehe ḡadaheḡanono'o edeḡa 'ahine, ze'a uratine e'e Farisea vazega rae re'uma zu idaḡa. Farisea azaḡa'e Iuda azaḡa goro ḡoe'a faifaine haḡae'ete'e azaḡa.

⁶ Ebu izidi e'e, Badi'a'a emeḡe vouḡa mazao rae tirote'e ḡoe'ani'a hudanoga guhine'ete'e u'ano kotahe'ohe.

⁷ Emeḡe iduhu gaubanana zu aheu fare'e (12), e'e ḡoe'ani'a hudanoga radu guhine'ohe. Ze ohere zu madai Badi'a tuḡure inare haḡae'ohe. Kini vazega! E'e, e'e ḡoe'a guhine'ete'e u'ano, Iuda azaḡani'a eḡe rana ḡoere aduga ri'ine'ohe.

⁸ Za nu'e nouga'ahi Badi'a'a rune azaḡa bare ḡabozi'uma ra'ete'e ḡoe'a mene mae ḡihine'ohe?

⁹ Eḡe zuni ibite 'ahige zamariro. Nazareta neḡa vazega, Iesu niḡa 'u'uoga veize inare gauine manoḡa rae zamariro.

¹⁰ E 'uguḡa haḡaiḡa Ierusalemeneḡano haḡairo. Ebu Dibu'o hau'ete'e boroboro niḡano, Zuhi'a Boro mone azaḡa ḡehaḡa ḡu'ano ohoziro, zu zimi ruzihi reirotene, e'e ḡoe'a mae ḡihiniro.

¹¹ Ebu Iuda azaḡa kuru neḡa nidu'a diuḡadu, 'Bouzo'ii' reiro. Ebu bouze'ena'a, 'Iesu niḡa sausaune ḡoero'ii' rae tatariro. Zuni e maḡune rudaro 'ahine, haba faḡano neḡa 'ahoga 'ahoga onamadu, Zuhi'a Boro mone azaḡa vaḡadu sausauro.

¹² Mada 'ahogano e'e 'ougihi radu, dibu'o hau'ete'e boroboro niḡano zu ḡoereze odohadu, Damaseko neḡa onamiro.

13 Kini vazegā! Madai nemaḡano e'e ibiḡano on-amirote'ea, e adureono'o agaḡa boro'a agaranoga horoniro. E'e agaḡa'e mada agaḡa vitinoga. Eḡe zu eḡe teite on-amirote'e azaḡa agafi' ovairo.

14 Ebu emeḡe nidu'a rahao higau bauriro, ebu Iuda ḡoe'ano ihi'ete'e agoḡa 'ahoga igiro, raena'a, 'Saulo! Saulo! Ġa nougadu eḡe sausauhe'ohe? Ġa ire meiga meiga futune'ohe. A'e ḡae'a ḡae bare sausau'e'ohe.'

15 Ebu eḡe'a ḡadinena'a, 'Zuhi'a Boro, ḡa iniu?' reiro. Zuhi'a Boro'a naenaehina'a, 'E'e Iesu, ḡae'a sausauhe'ete'e vazegā.

16 Iḡunadu edano'i! Eḡe'a ḡae mazao fureranata'a'e, eḡe tuḡure vazegāno oho'ifine, zu horohate'e hariḡa vase mazao me'odo zinifine, zu eḡe'a iho'ite'e ḡoe'a rae furenoga veize.

17 E'e Iuda azaḡa zu Iuda mene azaḡani'a sausau'ihireite'e zamaḡanono'o mae vaḡi'i'uma. Ebu zeḡe mazao bare tuḡu'i'uma,

18 ubumaze ra'anadu uzaboono'o agaḡa moneo mae ḡihuzoga veize, zu Satani 'u'uḡanono'o mae vaḡizadu Badi'a mone rouga veize. 'Ougine, sau'aze eḡe'a rae modi'uma, zu ze'e eḡe mazao fiadu, Zuhi'a Boro veize avo reirote'e azaḡa teite 'auḡi'uma.

19 E'ano'o kini Agripa, e'e adureono'o fureranadu ihohirote'e ibiḡano da'o dure'ohe.

20 E ibite Damaseko neḡa azaḡa mazao, ebu Ieruselema neḡa zu Iudea haba'a nidu'a zamaḡano radiu'ete'e azaḡa mazao, ebu Iuda mene azaḡa mazao zuni haramiro, raena'a, 'Zamaze ḡihunadu, Badi'a vaḡe aro'i! Ebu haḡai manoḡa haḡaena'a, zamaze ḡihunate'e fureno'i!'

21 Eḡe'a 'ougirote'e u'ano, Iuda azaḡani'a dibu'o neḡano obohe tiro, ebu uḡuhe ruhihi reiro.

22 Rehano Badi'a'a danahe onao izidi, e 'ada edau'ohe, ebu vase zuhu'anono'o boro ḡonaga zeḡe nidu'a mazao hari tiba hina rae furene'ohe. E'e ḡoe'a'e peroveta azaḡa zu Mose'a vesu'u nagini'a furera'uma reirote'e ḡoe'a da'o.

23 E'e ḡoe'a'e, Keriso ani zaharani'uma, ebu ibite runeono'o bare ḡabodi'uma, ebu ane'a Iuda azaḡa zu Iuda mene azaḡa mazao ḡabone hidi'uma agaḡa haramoḡa harami'uma."

24 Paulo'e 'ouge rae'enogano, Festo'a ḡoere ḡihau'ena'a, "Paulo! Ġa baboraneha. Ġa ufeta mirihirote'e'a mae babo'eha." rae reiro.

25 Rehano Paulo'a naenaenina'a, "Ġihi'a vazegā Festo, e'e mene baboraneha. Eḡe'a ra'ete'e ḡoe'a'e ḡoere huga zu eda'eḡa.

26 Kini Agripa ani, 'adi haḡaiḡa nidu'a edeḡa 'ahine, e'e mene rihau'ena'a huga ni'ohe. Mazaḡa e edeḡa kini Agripa'e haḡai 'adi nidu'a igi hauḡiro, mazaḡa e'e haḡaiḡa'e guni'ano mene fureraro.

27 Kini Agripa, ḡa peroveta azaḡa ḡoere mae ḡihine'e hehe? E edeḡa, ḡa mae ḡihine'ohe."

28 Ebu Agripa'a Paulo nina'a, "Ḡa mada futu'ano ḡoere tahiḡa rae furenadu, eḡe'a Kristenio tiro'i ra'e rehano, a'e mene idaḡa."

29 Paulo'a naenaenina'a, "Mada futu'a ga faḡa'e ago zamaro'i! Mazaḡa e Badi'a mazao 'ahige kurau'ohe, ḡae zu 'ada igi'ete'e azaḡa nidu'a eḡe teigoga, rehano ḡu'ano ohohe'eta'a'e ahiḡa."

30 Ebu kini Agripa, gavana vazega Festo, zu Berenike ebu e'ea ehorinute'e azaḡa nidu'a iḡune edaro.

31 Ze nu'onu'o neḡanonono'o buau'ena'a ḡoretitiro, raena'a, "Vaze 'adi'e runeo tuḡuni'uma ga ḡu'ano ohoni'uma haḡaiḡa sau'a mene haḡairo."

32 Ebu Agripa'a Festo niro, raena'a, "Roma zuhi'aḡani'a kotanoga mene uratifone, vase 'adi'e ḡu'anono'o mae bunifo."

27

Paulo Roma neḡa ḡasi hina tutune onamiro

1 Eme Itali haba'a ona'uma madaḡa meirotene, Paulo zu ḡu'a azaḡa nu'e uti vazega 'ahoga, niḡa Iulio 'evorao ri'iziro. Ani'e Roma zuhi'aḡa uti azaḡa ibito zini'ete'e vazega 'ahoga.

2 Ebu eme'e Adaramateno ne ḡasiḡano tiriro. Ḡasi a'a'e Asia haba'a toḡatoḡaḡano tue tue ona'uma ḡasiḡa. Eme e'e hina ruhau onamiro. Ebu Makedonia haba'ano Tesalonika neḡa vazega 'ahoga, niḡa Aristako zuni emeḡe teite onamiro.

3 Irarirotene, Sidono neḡano feuriro. Iulio ani Paulo faifaine'ena'a, tuḡuniro, Paulo ane edeḡa azaḡa vaḡadu, nagini'a ferene'ete'e hanoga veize.

4 Ebu e'eano'o hena bare ruhanadu, Kupro 'umuḡa genaḡano 'afe ruhau onamiro, mazaḡa zavara'e emeḡe haohaofe onainu.

5 Ebu Kilikia zu Pamufulia haba'a davaraga boha'ano ruhau onamo, Lukia haba'ano Mura neḡano hebetiro.

6 Ebu e'e haba'ano uti azaḡa ibito zini'ete'e vazegani'a Itali onamihi ra'ete'e ḡasiḡa horoniro. A'e Alesandria neḡa ḡasiḡa. Eme e'e ḡasiḡano tutufe tiriro.

7 Ebu mada ḡehaḡa te'ote'au'ena'a negane ruhau onamo, Kenido davaraga boha'ano feuriro. Zavara'e 'ize haohaofe onainu 'ahine, e'e moneo ruhau onamoga mene idararo.

E'ano'o eme Salomone musuga naenaēga onamadu, Kerete 'umuḡano 'afe ruhau onamiro.

⁸ Ebu te'ote'au'ena'a zavara haone, e'e 'umuḡa genaḡa uni ruhau onamo, "Toḡatoḡa Manoḡa" rae hune'ete'e toḡatoḡaḡano hebetiro. A'e Lasea neḡa uhiḡano.

⁹ 'Ouge'ena'a, mada ḡehaḡa foure hauḡiro 'ahine, ḡasio ruhau onamoga'e riḡa zu ḡiḡaroḡa. Mazaḡa Iuda azaḡani'a iḡaiḡa ogomu moneo zaḡozaḡi'uma madaḡa vitaro. E'e huga'e zavara madaḡani'a feuriro, ebu ruha'uma batōḡa 'ai hauḡiro. E'ano'o Paulo'a iraduguziro,

¹⁰ raena'a, "Zae nidu'a! Eḡe'a ḡiane'etene, eme ruhau onamine sau'a hidi'uma, ḡasi zu tohefe nidu'a'e davarao hunuhuni'uma, ebu ḡabonefe zuni sauta'uma."

¹¹ Rehano uti azaḡa ibito zini'ete'e vazēḡa'e Paulo ḡoere mene mae ḡihinadu, ḡasi mirune'ete'e vazēḡa zu ḡasi vazēḡa ḡoere da'o mae ḡihiniro.

¹² Zeḡe'a ra'eta'a'e, hebetate'e haba'a'e zavara zu nahune madaḡano'e mene manoḡa. E'ano'o vase nidu'a'e e'e haba'anono'o ruhau buanadu Foinike toḡatoḡaḡa onamihi rei-ro. Ebu e'e toḡatoḡaḡanobu'u zavara zu nahune madaḡa me'uma rei-ro. Foinike toḡatoḡaḡa'e Kerete 'umuḡano ḡasi'a hebete'ete'e toḡatoḡaḡa 'ahoga, mada'a zubure'ete'e mone zamaini'ohe.

Zavara boro'a davarao feuriro

¹³ Ebu zavara 'ai kauri moneono'o tahitahe onainute'ea, ze 'ane mada manoḡani'a onaeha rei-ro. E'ano'o ḡasi hanigaḡa hutube zounadu, Kerete 'umuḡa genaḡa da'o uni ruhau onamiro.

¹⁴ Mene faḡa onamirote'ea, zavara boro bagaḡa 'ai 'umu raganono'o gudau ovairo. A'e niḡa "Iurakulon*" rae hune'ete'e zavaraḡa boro.

¹⁵ Ebu ḡasio ragati' aradu, zavara roḡoroḡe onamoga mene idaḡa 'ahine, zavara da'o magananiro.

¹⁶ Ebu Kauda 'umuḡa kome'a genaḡa 'afe diuḡirotu'u, ḡasi kome'a ḡaruna ahasinute'e riḡa hutube zouniro.

¹⁷ Ebu ohoze ohoze'a ḡasi ahase zounirotene, mini hina ḡasi boro tatuhe ogoru tiro. Ebu hena nougine gasi'a ruhau onamadu, Afrika haba'a heta'aḡano, niḡa'e Surutis-o rameru'uti'uma rae riharo. E'ano'o ḡasi faraḡa zuni hutube bunadu zavara maganani ruhau oname tauḡiro.

¹⁸ Rehano zavara'e 'ize ufeta boro. E'ano'o irarirotene, ḡasio gaue'ete'e azaḡani'a ḡasi ufinoga rae, odohe'ete'e toheḡa davarao mae mae modiro.

* **27:14** E'e ḡoe'a huga'e northeast moneono'o onae'ete'e zavaraḡa boro.

19 Ebu bare iraradu, mada uḡiduḡa meirotene, ḡasio odohe gaue'ete'e toheḡa zuni mae mae modiro.

20 Eme mada ḡehaḡa mada zu buzuva mene horoniro, zu zavara'e ufeta hune sautu radiunu. E'ano'o emeḡe nidu'a mene ḡabodi'uma rae zamariro.

21 Ze mada ḡehaḡa oganoga mene idararotene, Paulo'a zamazeo iḡune edanadu ziro, raena'a, "Zae nidu'a! Eḡe ḡoere mae ḡihinadu, Kerete 'umuḡanonono'o mene ruhau buafone, 'ahige aduga mene hidifo, zu toheze mene mae mae modifo.

22 Rehano e izidi 'ada zi'ete'e. Inaro'i! Mazaḡa vazeni 'ahoga mene dauḡi'uma, u hube ḡasi'a da'o sauta'uma.

23 Zuhi'a Boro, eḡe'a kurano hau'ete'e zu tuḡureḡa haḡae'ete'e Badi'aḡa, ani tuḡure viga'a ohogore ohere eḡe uhiḡano edanadu

24 ḡoreheha, raena'a, 'Paulo! Ago rihano'i! Ḡa'e Roma zuhi'aḡa zamao 'ize eda'uma. Zu Badi'a manoga'e ḡae teite u'ano, ḡae teite idaḡa ruhau'ete'e azaḡa nidu'a'e Badi'a'a ḡabozi'uma.'

25 E'ano'o zae nidu'a, inaro'i! E, Badi'a tuḡure viga'a ehate'e ḡoe'a nidu'a huda'uma rae, ani mazao fie'ohe.

26 Rehano eme'e zavara'a hudi onamadu 'umu 'ahoga heta'aḡano ḡasi'a ehoru'uma."

Ḡasi'a fahau ḡuzuhiro

27 Ohere gaubanana zu ḡazaḡa fare (14) meirote'ea zuni, Adaria Davaraḡano zavara'a 'ize hudi vaevaefinu. Ebu e'e ohe'a nemanemaḡano ḡasio gaue'ete'e azaḡani'e gaba ruhau hanite'ete'e ederiro.

28 E'ano'o ze davara hoe'a idanirotene, mita ḡae ḡazaḡa gaubanana (40) heuḡa. Ebu tahiḡa guhianadu bare idanirotene, mita ḡae uḡidu gaubanana (30) da'o.

29 'Ougadu ze ḡiḡaroze ruziro, mazaḡa hena ḡasi'a vatava rana rameru'uti'uma reiro. E'ano'o ze ḡasi hanigaḡa ḡazaḡa (4) ḡasi ariḡa ḡuzuono'o mae davarao feuniro, ebu ḡaiḡai iraroga veize guhiu radiro.

30 E'e zamaḡano ḡasio gaue'ete'e azaḡa'e feranoga radu, so'e ḡasi hanigaḡa owoe bune'ohe rae, ḡasi kobe'a fui'adu zazo'anono'o owoe buniro.

31 Rehano Paulo'a uti azaḡa ibito zini'ete'e vaseḡa tahi'aḡeta ziro, raena'a, "Ḡasio gaue'ete'e azaḡani'a ḡasi 'adaono'o vaḡinine, za'e mene ḡabodi'uma."

32 E'ano'o uti azaḡani'a ḡasi kobe'a owoe dabanate'e miniḡa 'ai tene re'adu, ruhune modiro.

33 Ebu irara 'ai hanitirotene, Paulo'a zeḡe nidu'a ogomu anoga rae umiziro, raena'a, "Za mada gaubanana zu ḡazaḡa

fare (14), zamaze adudu'ena'a guhiu onaeha. Ebu ogomuni 'ahoga zu mene aneha.

³⁴ E'ano'o e umize'ohe. Izidi za ogomu nu ano'i! A'e ahirize'a inaradu ġabone hidoga veize. Eġe'a zi'ohe. Zae vadiniono'o igu tibani zuni mene dauġi'uma."

³⁵ Paulo ani 'ouge rae zirotene, 'uvahu madu vase nidu'a ubumao Badi'a mazao ite matu'o haro. Ebu vahegadu aro.

³⁶ 'Ougadu zeġe nidu'a inaradu, ogomu mae aro.

³⁷ Ġasi e'e zamaġano bone emeġe nidu'a 276-'a radiro.

³⁸ Zeġe nidu'a ogomu au idararotene, ġasi'a ufiranoga veize ogomu nidu'a davarao mae mae modiro.

Ġasi'a Melita 'umuġano fahau ġuzuhiro

³⁹ Ohereda'o mada'a agaru feurirotene, ze no'e haba'ano ruhaunuta'a'e aġu'a. Rehano ze'e haba guniġa hesaġeta moneni horoniro. E'ano'o ze idaraune, e'e hesaġa ranao ġasi odohe tiri'uma reiro.

⁴⁰ Ebu ze ġasi hanigaġa davara zamaġano tene ri'i modiro, ebu tari ogoru tirote'e miniġa fui'iro. Ebu zavara veize farai hutube ġihinadu, hesa mone tarine onamiro.

⁴¹ Rehano ġasi'e heta'ano tutuhanadu, zazo'a ġoha'e e'ea teadu mene hune zu hagariro. Ebu avaġa ġuzu'e sa'u boroboro'a kafene vahegadu faharo.

⁴² Ebu uti azaġani'a ġutarote'e azaġa'e zimi hauġi'uma rae togaziro, mazaġa hena ze'a ġemabe onamadu ferau ġouri'uma.

⁴³ Rehano uti azaġa ibito zini'ete'e vaseġa'e Paulo ġabonihi reiro 'ahine, uti azaġa garariro. Ebu tuġuzena'a, "Ġema edeġa azaġa'e ibite rafatadu ġemabe onamo'i, ebu gabao tiro'i!" reiro.

⁴⁴ "U ġema aġu'a azaġa'e, ġasi ireġa rugaruga hina kame ġemabe onamo'i!" reiro. 'Ouge haġae'ena'a zeġe nidu'a gabao ġemabe tiradu ġabode ġouriro.

28

Paulo'e Melita 'umuġano

¹ Emeġe nidu'a ġaboga gabao tirirotene, eme ederiro, a'e Melita 'umuġa.

² 'Umu e'e neġa azaġa'e emeġe faifaife rufiro. Iругu'e ru'aunu zu nahune'e biaudo 'ahine, ze mae ġihife'ena'a, ire rabibofiro.

³ U Paulo ani ire sinuġa ġura'e madu ire roga rana mae ti'enogano, zarama ire gigi'ani'a madu ire sinuġanono'o veore buaro, ebu Paulo 'ai 'evo'ano vihone giganiro.

4 Ebu 'umu e'e azaḡani'a mohe e'e Paulo 'evoreo ḡiruḡiranoga horonirotene, ze raorao'uhina'a, "Vaze 'adi'e hezo'e gorugoru vazeḡa gaogi." rae reiro. "Ani davarao mene hunuhuna rehano, e'e naeḡa hau'ete'e badi'aḡa'e ane'a ḡabode radoga mene urateha."

5 Rehano Paulo'e mohe ire roga rana itine modiro, ebu sau'ani 'ahoga ane mazao mene fureraro.

6 Vaze ze 'ane, Paulo'e ahi'ani'a mini'uma ga zogone higau bauradu ruda'uma rae ḡiane radiro. Ze faḡa hune 'ouge ḡiane radiunu rehano, ḡauni 'ahoga ani mazao mene furerarotene, ze hena nufe zamarena'a, "Ani'e badi'a 'ahoga gaogi." reiro.

7 U 'umu e'e zuhi'aḡa, niḡa Pobelio, ani haba'e hani'ano. Ani eme mae ḡihife'ena'a, neḡano tutufe zoufadu mada uḡidu faifaifinu.

8 U Pobelio moga'e ugiḡa, evaneo baze radiunu. Ani ahiri'e gigi'a bagaḡa zu ru sororido. E'ano'o Paulo'a diuḡe ḡianadu rana kuraro, ebu 'evo'a rana tirotene, 'ai manoriro.

9 'Uguḡani'a furerarotene, ugi azaḡa 'umu be'a radi-unute'e azaḡa nidu'a, Paulo vaḡe onaadu ane'a faizido.

10 Ebu vaze nidu'a'a, nigufe'ena'a faifaife rufido. Ebu e'e 'umuḡanono'o ruhau vaḡinihi reirotene, ze ferefe'ete'e toheḡa ḡehaḡa rifiro.

Paulo'a Roma neḡano feuriro

11 Eme bato uḡidu e'e 'umuḡano radirote'e enogano, ḡasi 'ahogano tiradu e'e haba'a mode iḡuniro. E'e ḡasiḡa'e nahune madaḡani'a hauḡoga veize, Melita 'umuḡano guhiu radiro. A'e Alesandria ne ḡasiḡa, niḡa "Tahi'a Ato'a". Izipi haba'anono'o onairo.

12 Eme ruhau onamoo, Surakusa neḡano hebetadu, mada uḡidu e'ea radiro.

13 E'eano'o hena onamo Regio neḡano hebetiro. Ebu mada tiba radirotene, ḡasi ḡaruḡa moneono'o zavara'a onairo 'ahine, eme ruhau onamadu, mada aheuḡano Puteoli toḡatoḡaḡano feuriro. A'e emeḡe ruhu ḡonaga.

14 Ebu e'ea Zuhi'a Boro mone azaḡa nu hidirotene, ze umifena'a, "Emeḡe teite fura tiba rado'il" reiro. E'ano'o e'ea fura tiba radiro. Ebu e'e ḡaruganobu'u eme'e, zavara boro u'ano sasiro rehano, ragavofe'e ḡonabadu, Roma haba'ano feuriro.

15 Roma neḡano Zuhi'a Boro mone azaḡa'e emeḡe'a hanite'ete'e hariḡa igiro 'ahine, haofe onaadu, vaze nu'e Apia-foru maketiḡano, nu'e Taveni Uḡidu rae hune'ete'e i'udi neḡano hido titiro. Paulo ani, horozirotene, Badi'a matu'o haro, ebu zamaḡani'a inariro.

Paulo'a Roma neġano haramiro

16 Eme Roma neġano feurirotene, Paulo'e tuġunadu ane da'o ne 'ahogano radiro. Ebu uti vazegħa tibani'a da'o taufinu.

17 Ebu mada uġidu meirotene, Paulo'a Iuda azaġa ibito zini'ete'e azaġa boroboro ane neo huze nu'oziro. Ebu zeġe'a nu'ora' onairotene, Paulo'a ziro, raena'a, "Nego nabudi, e emeġe nabudi mene sausauro, zu vouġafe haġai mene he'ehe'eniuro. Rehano Iuda azaġani'a Ierusalemne neġano obohe teadu, Roma azaġa 'evorao ri'ihaha.

18 Roma azaġani'a ġadihirotene, ze ura tuġuhe buhihi reiro, mazaġa runeo tuġuhi'uma haġaiġa sau'a mene horoniro.

19 Rehano Iuda azaġani'a mene uratirotene, e'e ibi 'ahoga o'o'a radu, Roma zuhi'aġani'a kotahoga veize umidiro. U e'e aduga 'ahoga nabudihe rana touga veize mene onaeha.

20 E'ano'o e za ġiazoga zu ġorezoga veize huze onaeha, mazaġa Isaraela azaġani'a guhine onainute'e vazegħa u'ano, e'e ġu'a neġano 'ada radiu'ete'e."

21 Ebu ze naenaenina'a, "Iudea haba'anono'o ġa moneo so'ani 'ahoga mene noneni tuġuriro. Zu vazeni 'ahoga Iudea haba'anono'o feuri' arirotene, ġa moneo sau'ani 'ahoga mene rae fureniro.

22 Rehano eme ġa'a nouge reihhi ra'ete'e igihi ra'ohe. Mazaġa eme edeġa, haba nidu'a zamaġano vase nidu'a ġae mone ra'ete'e azaġa he'ehe'eze'ohe."

23 Ebu ze Paulo teite bare nu'oranoga rae mada 'ahoga rae tiro. E'e madaġa meirotene, Iuda azaġa'e ġehaġa bagaġani'a onaadu, bare ane radone haba'ano nu'oraro. Paulo'e oherebauono'o onamo ġorava Badi'a'a zuhi'afi'uma ġoe'a rae fureno ziniro. Ebu zeġe'a Iesu mae ġihinoga rae, Mose goro ġoe'a zu Peroveta azaġa buka zamaġanono'o Iesu hariġa haramiro.

24 Vaze nu'e Paulo ġoere mae ġihiniro, u nu'e mene.

25 Ebu ze zeġe bo'aġano zamaze mene tiba. Ebu Paulo'a 'ahige zirote'e enogano, ze neonno'o buau ġouriro. Paulo'e zeġe'a 'izema buanogano 'ahige ziro, raena'a, "Vine Zaġoġani'a peroveta vazegħa Isaia-ono'o vouġaze zirota'a'e ġoere huga, raena'a,

26 'Onamadu Iuda azaġa 'ahige zo'!

Ġae egoga igi huni'uma,

rehano mene ederi'uma.

Ġae horonoga horone huni'uma,

rehano mene zamari'uma.

27 Mazaġa 'adi duġuru zama'e tuġa zu teġaze'e 'uhuġa, ebu ubumaze zuni kuruġa.

A'e ubumaze hina mene horonifine,
 zu teḡaze hina mene igifine,
 ebu zamaze hina
 mene zamare horonifine.
 'Ougadu mene ḡihure baradu,
 eḡe'a mene faizoga veize.'

²⁸ E'ano'o zae ederoga veize ḡoere 'adi zi'ohe. Badi'a'a ḡabone hidi'uma ḡoe'a tuḡure'eta'a'e, Iuda mene azaḡa veize tuḡureha, ebu ze mae ḡihini'uma.”

[
²⁹ Paulo ani 'ouge rae ḡoreze hauḡirotene, Iuda azaḡa 'ai oname ḡouriro ebu zeḡe'a zeḡe bare riḡa ta'iro titiro.]

³⁰ Muri aheu, ani 'ize ḡu'a zamaḡano rehano, ane'a naeḡa haḡae'ete'e neḡano radiunu, ebu iniu ane vaḡe onaidotene, nidu'a mae ḡihizido.

³¹ Paulo'e mene rihau'ena'a Badi'a'a zuhi'azi'uma ḡoe'a haramo zinido, zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso hari ihozido. Ebu vaze 'ahogani'a zuni mene gararo haro.

Filipi Ekalesia Azaḡa Mazao Paulo'a Mirihiro

¹ Eḡe Paulo zu Timoteo'a fefa 'adi mirihe'ohe. Eme'e Keriso Iesu veize gaue'ete'e azaḡa. Ebu fefa 'adi'e Filipi neḡano Keriso Iesu mone ra'ete'e azaḡa nidu'a, zu ibito zini'ete'e azaḡa*, zu diakono azaḡa veize tuḡure'ohe.

² Ibite gezo 'ahige reih: Badi'a emeḡe Mama zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a manōḡa zu zama roḡeḡa zini'eno'i!

Paulo'a Filipi neḡano ekalesia azaḡa u'ano Badi'a mazao manōḡa tauḡi ra'ohe zu zamare'ohe

³ Eḡe'a zae zamare'ete'e madaḡano bone, iḡaiḡa eḡe Badi'a mazao manōḡa tauḡi ra'ohe.

⁴ Eḡe'a zae nidu'a veize kurau'etene, iḡaiḡa matu'uheta kurau'ohe.

⁵ Mazaḡa zae'a hari manōḡa ḡadahe mae ḡihinirote'e madaḡanono'o onao izidi, eḡe'a hari manōḡa haramoga veize danahe onainu.

⁶ E'e hube hune 'ahige rae zamare'ohe. Badi'a ani, zae bo'aḡano gau manōḡa fureniro, 'ouge haḡae onamo, Keriso Iesu'a bare onai'uma madaḡa me'uma. E'e madaḡano zae zamao furenirote'e gauḡa manōḡa haḡae hauḡi'uma.

⁷ Za'e eḡe zamao iḡaiḡa radiu'ohe. E'ano'o eḡe'a zae nidu'a mazao 'ahige zamare'eta'a'e manōḡa. Mazaḡa zae nidu'a, Badi'a'a inirote'e gauḡa eḡe'a haḡaoga veize danahe onainu. E ḡu'a neḡano'o 'ada radiu'ete'e zamaḡano zuni, kotao hari manōḡa birirote'e madaḡano zuni, ebu hunio hari manōḡa'e mene tugahe harame inarinute'e madaḡano zuni danahiro.

⁸ Keriso Iesu'a zae zamare'ete'e teige, e zae nidu'a zamare'ohe. Eḡe'a 'ouge rata'a'e, Badi'a ane edeḡa, e huga ḡoere'ohe.

⁹ Ebu e zae veize 'ahige rae kurau'ohe: zae'a Badi'a faifaine ederoga zu nagini'e duduḡa ga ve'oḡa horone ederoga, ebu 'ouge haḡae'ena'a, zae'a zae bare zamartite'ete'e haḡaiḡani'a bororu onamoga.

¹⁰ Ebu e zae veize 'ahige rae kurau'ohe: Zae radone zamḡano nagini'e manōḡa ederoga, zu zamaze dehenoga, zu haḡai sau'a mene hunezuni haḡaoga, ebu 'ouge haḡae onamo, Keriso'a bare onai'uma madaḡa.

¹¹ Ebu Iesu Keriso'a danazadu zae ḡabone'e duduḡa da'o re'uma. Eḡe'a 'ahige kuranata'a'e, vase'a zae haḡai manōḡa

* 1:1 ga bisofu

horonadu, Badi'a ḡubane'ena'a zu niḡa mae iḡihinoga veize.

Paulo'a ḡu'a neḡano radiu'ete'eano'o hari manoḡani'a bororu onamiro

¹² Nego nabudi, e ura, za 'adi edero'i! Aduga ḡehaḡa eḡe mazao fureru'ete'ano'o, hari manoḡani'a bororu onamiro.

¹³ Ebu eḡe'a Keriso u'ano ḡu'ano radiu'eta'a'e, Roma zuhi'aḡa ne enoga taufe edau'ete'e azaḡa, zu vaze nunu ḡehaḡani'a edere ḡouriro.

¹⁴ Zuhi'a Boro mone ra'ete'e azaḡa'e, eḡe'a ḡu'ano radiu'ena'a, edau gigaru'ete'e u'ano, Zuhi'a Boro mazao fie gigaranadu, mene rihau'ena'a, Badi'a ḡoere inare haram'e'ohe.

¹⁵ Vaze nu'a Keriso hariḡa haram'e'eta'a'e, ze eḡe gau u'ano 'ahi'ahi ma'ohe, zu vitihahi ra'e'ohe. Rehano vaze nu'e eḡe danahahi radu, hari manoḡa haram'e hunihi radu, zama manoḡa hina haram'e'ohe.

¹⁶ Zama manoḡa hina haram'e'ete'e azaḡa'e, hari manoḡa biroga veize, Badi'a'a e ḡu'ano mae zouhirote'e, ederadu, zeḡe zamarone eḡe mazao teadu haram'e'ohe.

¹⁷ Rehano 'ouge 'ahi'ahi ma'ete'e azaḡa'e nize boro reihhi radu Keriso hariḡa haram'e'ohe. Ze haram'e'eta'a'e, zamaze'e mene deheḡa. Ze 'ouge'ena'a, eḡe'a ḡu'ano aduga hide'ete'e'a bororanoga veize rae, zamare tauḡe'ohe.

¹⁸ A nagini veize? Zeḡe'a haram'e'eta'a'e, zamaze'e duduga ga mene, ago zamaro'i! Ḡoere boro'e Keriso hariḡa haram'e'ete'e.

¹⁹ Ebu e e'e u'ano matu'e'ohe. Ebu e zama mone zuni matu'e ona'uma, mazaḡa e edeḡa, zae'a eḡe veize kurau'ete'eano'o, zu Iesu Keriso Vine Zaḡoḡani'a danahe'ete'eano'o, e'e Badi'a'a ḡu'anono'o mae buhi'uma.

Paulo ḡabone'e Keriso teite

²⁰ E'e 'ahige zamare'ena'a hube hune guhiu radiu'ohe: Eḡe mazao nagini'a fureraune zu, e'e mene mazaḡarohi'uma. U e'e iḡaiḡa inare ḡoere'ete'e teige, izidi zuni inare ḡoeri'uma. Ebu e ḡabode radine, ga rudaune, eḡe haḡai nidu'a'ono'o vaze nu'a Keriso nigunoga urate'ohe.

²¹ Mazaḡa eḡe mazao'e, ḡabode radiu'eta'a'e, Keriso teite radiu'ohe. Ebu rudaune'e, manoḡa hune hidi'uma.

²² Rehano eḡe'a ḡabode radine, eḡe gau u'ano vaze ḡehaḡani'a Badi'a ḡoere egadu, ḡabone hidi'uma. E'ano'o e aḡu'a, no'e ibiḡano onamine manoḡa.

²³ E zamahe aheu nemaḡano. E ura'e raha 'adi modadu, Keriso teite radihi. 'Ougine manoḡa tauḡi.

²⁴ Rehano e zae veize raha 'adao ḡabode radine, manōḡa. 'Ougine zae danazoga idaḡa.

²⁵ E hube hune 'ouguine manōḡa rae zamare'ohe. E edeḡa, e'e ḡabode radadu, zae nidu'a teite radi'uma. Ebu zae'a Keriso mazao fie'ete'e'a bororanoga veize, zu zae'a fie'ete'ea, matu'uze'a bororanoga veize danazi'uma.

²⁶ 'Ougadu eḡe'a bare amine, za'e eḡe u'ano Keriso Iesu nigune'ena'a, matu'e ruda'uma.

Badi'a mone ra'ete'e azaḡa'e ḡahunoneḡa manōḡa hidi'uma

²⁷ Ḡoere boro tiba'e, 'ahige reih: Za, Keriso hari manōḡa mae ḡihine'ete'e vazēḡa ra'ete'e haḡaiḡano da'o onamo'i! 'Ougine, eḡe'a ḡiazi' amine, ga haba faḡanono'o harize igine zuni, e ederi'uma; Za'a zamaze tibunadu edau gigaru'ete'e, zu zamaze tibano neadu hari manōḡa aḡiro hau'ete'e azaḡa'ono'o hari manōḡa inare biretite'ete'e.

²⁸ Ebu aduga zini'ete'e azaḡa mene rihoze'ete'e, zu zae'a inare ḡoere'ete'e eḡe ederi'uma. Zae'a mene rihau'ete'e haḡaiḡa, aduga zini'ete'e azaḡa'e Badi'a'a ruizi'uma, u za'e ḡabone hidi'uma. 'uguḡa nidu'a Badi'a mazao'no'o furera'uma.

²⁹ Za'e Keriso mazao fie'ete'e ḡahunoneḡa manōḡa da'o Badi'a'a mene zeneha, rehano Keriso u'ano aduga hide'ete'e ḡahunoneḡa manōḡa zuni zeneha.

³⁰ Eḡe'a hidirote'e adugaḡa zae'a horonirote'e heuḡa, zae'a e'e adugaḡa hide'ohe. Ebu eḡe'a ize e'e adugaḡa hide'ete'e izidi zae'a igi'ohe.

2

Za'e zamaze tibunadu, zae'a bare nize mae ovoro'i

¹ Za Keriso teite tibuzate'eano'o inare'ohe? Keriso'a zae zamarate'eano'o za manōḡahe? Za Vine Zaḡoḡa teite radiu'ena'a, ane teite matu'e tiburue'hehe? Za vase mazao manore'e'hehe, zu vetuḡazi'e'hehe?

² Za 'ouge rado'idene, zamaze'e zamare ḡiriḡiro'i! Zamarone tiba hina zamaro tito'i! Zamaze tibunadu gauo'i! Za'e 'ouge haḡae'ena'a, eḡe matu'u borofe huno'i!

³ Ago inaho'i! Nize boro reih ra'ete'e zu zae'a bare niguzoga rae, ḡau 'ahoga ago haḡao'i! Rehano zae'a bare nize mae ovoradu, vase zamare ḡihizo'i, u za'e ze 'u'uḡano rae zamaro'i!

⁴ Zae zae'a manōḡa hidoga veize da'o ago zamaro'i, rehano vase'a manōḡa hidoga veize zuni zamaro'i!

⁵ Za'e, radoneze zamaḡano haḡaize zu zamaroneze'e Keriso Iesu'a haḡaidote'e teige haḡao'i!

- 6 Ibite bone Keriso ane huga, Badi'a teite idaḡa rehano, Badi'a teite idaru'ete'e niḡa boro mene obone giganiro.
- 7 Ebu niḡa boro modadu, vase raena'a, tuḡure vazega teigiro.
- 8 Ebu ani vaseo reirotene, ane'a ane bare mae ovoiro.
Ebu Badi'a ḡoere mene vari'ohaudu. Ane'a ruda'uma ibiḡa rehano onaminu.
Ebu vase haḡaiḡa sau'a boro teige, satauroniro ebu rudaro.
- 9 E'ano'o Badi'a'a ani mae ḡihine hitana huneo ohoniro, ebu ni ḡihi'a haro.
E'e niḡa'e ni 'ahoga 'ahoga nidu'a vitinoga.
- 10 Badi'a'a 'ougirota'a'e, adureo radiu'ete'e, zu rahao radiu'ete'e, zu raha 'u'uḡano radiu'ete'e nidu'a'a Iesu matu'o hau'ena'a, ḡuḡuroga veize.
- 11 Ebu ḡuḡurate'e nidu'a'a 'ahige rae furenoga veize: Iesu Keriso'e Zuhi'a Boro.
Ze 'ouge haḡae'ena'a, Badi'a emeḡe Mama ni mae ḡihi'uma.

Ḡabone hidi'uma ibiḡano inare onamo'i

12 E'ano'o vasehe manoga nidu'a, zae'a Badi'a ḡoere ibiḡano iḡaiḡa onamidote'e teige, rihau rudau'ena'a, ḡabone hidi'uma ibiḡano inare onamo'i! U mene eḡe'a zae teite radiu'ete'e zamaḡano da'o, rehano izidi eḡe o'o'ano zuni borofe inare gauo'i!

13 Mazaḡa zae'a Badi'a ura haḡaiḡa haḡaoga veize Badi'a'a zae zamao gaue'ena'a inarazi'ohe, zae'a uratadu e'e haḡae'ohe.

14 Ḡau nidu'a zamaḡano ago ḡoere'ena'a zu ta'iro tite'ena'a, haḡao'i!

15 'Ougine za'e vase duduḡa tauḡi re'uma, zu vase'a mene Debaze ḡoeri'uma. Ebu izidi ega, haḡai ve'oḡa azaḡa ḡunuḡano, sau'ani 'ahoga mene haḡaadu, Badi'a ubuga ubuga teige, radifo. Za'e, e'e ḡunuḡano buzuva'a adureo agaru'ete'e teige agarano'i!

16 Ebu ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma ḡoe'a vase veize rae furen'o'i! 'Ougine, e'e, Keriso'a bare ovai'uma madaḡano, eḡe'a zae bo'aḡano gau aduga haḡaidota'a'e hugeita raena'a, zae u'ano matu'e ruda'uma.

17 Ebu zae'a Keriso mazao fie'ete'e u'ano aduga hide'ohe rehano, zae'a Zuhia Boro veize gauine, eḡe'a zae u'ano rudaune e matu'e'ohe. Zu e ura zae nidu'a teite matu'e tiburatihi.

18 E'ano'o zae zuni eḡe teite matu'e tiburatihi.

Paulo'a Filipi azağa u'a Timoteo tuğuni'uma

¹⁹ Zuhi'a Boro Iesu'a uratine, e zae vağe Timoteo ariga tuğune ame'ohe. 'Ougadu ane'a baradu, zae hari me'odonine ege zuni matu'i'uma.

²⁰ Zea'a faine radiu'e ga mene rae Timoteo'e hube hune zamare'ohe. 'Adama ani heuğa zae zamare'ete'e e'e vazeğa 'ahoga o'o'a.

²¹ Mazağa vase ġehağa'e Iesu Keriso'a urate'ete'e ġauğa mene zamaradu, zeğe hune'a urate'ete'e ġauğa zamare borofe'ohe.

²² U za edeğa, Timoteo'e hağai manogano Badi'a gau hağae'ohe, mazağa ani hari manoga haramoga veize ege teite faifaine gau onainu. Ani'e ubugani'a moga danane'ete'e teige ege teite gau onainu.

²³ E'ano'o 'adao ege mazaο nagini'a fureratite'e ederi'udu'u, Timoteo zae vağe tuğuni'uma.

²⁴ Ebu ege zuni zae vağe ariga ami'uma ra'ohe. E'e ibiğa'e Zuhi'a Boro'a hağaoni'uma rae hube hune zamare'ohe.

Paulo'a Epafrodito Filipi azağa vağe tuğuni'uma ra'ohe

²⁵ U Efaforodito, ani ege nego. Ani ege teite gau'e'ohe, zu uti azağa teige ege teite hari manoga bire'ohe. Ani'e zae'a ege u'a tuğuniro. E'ano'o ani onaadu e ġau nunu mene idaru'etene ani'a danahinu. Rehano izidi Efaforodito'e zae vağe bare tuğunine manoga ra'ohe.

²⁶ Mazağa ani zae nidu'a ġiazihı radu zamare hune'ohe. Zae'a ani ibite uginırote'e egadu, zamaze'a adudaro. Ane'a za 'ougirote'e igırotene, ani zamağa mene idararo.

²⁷ Ani'e hube hune ugi boro'a madu nariga rudaro. Rehano Badi'a'a vetuğaneadu fainiro. 'Ougadu e'e, aduga zamağano, aduga hena mene bare ragatiro. Badi'a ani Epafrodito da'o mene vetuğanıro rehano, ege zuni vetuğahıro.

²⁸ E'ano'o e ura, ani'e ġarihe zae vağe tuğune amihi ra'ohe. 'Ougine, za ani teite hıdadu matu'i'uma, zu ege zama'a adudu'ete'e'a ufıra'uma.

²⁹ E'ano'o Zuhi'a Boro ibio, matu'o hau rune'ena'a, mae ġihino'i! Za ani heuğa vazeğa nigunine manoga!

³⁰ Mazağa Keriso gau u'ano ani nariga rudaro. Ani'a zae'a danahifote'e gauğa hağaadu, nariga rudaro.

3*Radone zamağano hağai boro'e Keriso edere'ete'e*

¹ Nego nabudi, e 'ahıge bare reihi: Za Zuhi'a Boro teite tiburanate'e u'ano matu'o'i! Ege'a ibite iradugızirote'e

gōe'a, bare bare to zinihi ra'ohe. A'e ege mazao mene gau boro, zu a'e zae'a mene ve'oroga veize.

² Badi'a aḡu'a zu haḡai sau'a haḡae'ete'e azaḡa veize ḡiano'! Ze'e Iuda azaḡa. Iuda azaḡa'e zae so'oze'ena'a, ahiri rana iḡuri haḡaine, Badi'a mone re'uma ra'ohe. Rehano ze'e foure ahiri ru'i tauḡe'ohe. A'e huga o'o'a.

³ U eme'e hube hune Badi'a mone ra'ete'e azaḡa. Eme'e Badi'a Vine Zaḡoḡani'a ibitofeadu Badi'a mazao kurau'ohe. Eme Keriso Iesu nigune'ohe, e'ano'o ahiri rana iḡuri haḡae'ete'e. Zu Badi'a ubuḡa rouga radu zeḡe edeḡano gauete'e azaḡa eme'a mene zamare borofe'ohe. A'e huga o'o'a haḡaiḡa.

⁴ Rehano vase 'ahogani'a ani'e vase nagiga ra'ete'e moneo Badi'a'a mae ḡihini'uma ra'ete'e borofe zamarine, ege zuni ege moneo borofe hune rouga idaḡa.

U vase 'ahogani'a ahiri gauḡa ḡehaḡa haḡae'ohe rae zamarine, a'e ege'a vitinoga.

⁵ E'e fureranadu mada fu'o zu uḡidu fare meirotene, ahirihe rana iḡuri haḡairo. E'e Isaraela vazeḡa, Beniamini iduhu vazeḡa, ebu Heberu mariga huga huga. Iuda goro gōe'a moneo'e Farisea vazeḡa, goro ḡoe'a faifaine haḡaido.

⁶ Badi'a veize inare'ete'e moneo'e ekalesia azaḡa ege'a zamahe nidu'a hina sausauzido. Iuda azaḡa goro ḡoe'a faifairu haḡaadu, duduḡa ra'ete'e moneo'e, mene ve'oniro.

⁷ Ege'a ahi ḡauga'e manoḡa tauḡi zu ḡau boro bagaḡa rae zamarinu. Rehano Keriso'a ege veize rudarote'e ederirotene, 'uguḡa haḡaiḡa'e huga o'o'a haḡaiḡa rae zamarinu, mazaḡa e'e Keriso ederihi reinu.

⁸ Ebu e 'ize bare reihi. Ibite Badi'a'a matu'oga veize rae zamare haḡaidote'e haḡai'a nidu'a'e huga o'o'a ra'ohe. U Keriso Iesu, ege Zuhi'a Boro, ani'e inihu edere'eta'a'e, manoḡa boro bagaḡa. E'e, Keriso u'ano haḡaihe amahiḡa nidu'a modiro. Ebu 'uguḡa haḡaiḡa'e busi rae zamare'ohe, e'e Keriso mone reifine,

⁹ zu ane teite tiburafine. E'e izidi ege inarao goro ḡoe'a haḡaadu, Badi'a ubumao duduḡa rae, mene ra'ohe, rehano Keriso mazao fie'ete'eano'o Badi'a ubumao duduḡa rae ra'ohe. A'e Badi'a ane'a 'ouge ra'ohe, mazaḡa ege'a Keriso mazao fie'ete'e u'ano.

¹⁰ E ura'e Keriso faifairu ederihi, zu ani'a runeono'o bare ḡabodirote'e gigi'aḡa ederihi, zu ane zaharanirote'e teige ege zuni zahararatihi, zu ane'a rudarote'e teige ege zuni haḡai sau'a moneono'o rudau vaḡinihi.

¹¹ 'Ougadu e nougihi reine zuni, ege'a Keriso teite runeono'o bare ḡabode iḡunadu, e'e ḡaboneḡa hina onamihi ra'ohe.

Zamamone oname hohono'i

¹² E'e, 'uguğa hağaiğa nidu'a hağae hauğeha rae, mene ra'ohe, zu e'e Keriso teiğe duduğa hune rae mene ra'ohe. Rehano e'e hağaiğa hağae hunihi rae ize inare'ohe, mazağa, e'e Keriso hune teiğoga veize, Keriso Iesu'a eğe meiro.

¹³ Nego nabudi, e'e Keriso teiğe huneha rae mene zamare'ohe. Rehano e'e, ġau tiba 'adi hağae hunihi ra'ohe: E'e, ġaruni moneo hağairote'e ġauğa nidu'a mene zamare'ohe. Rehano zama mone ġauğa da'o zamare'ohe. A'e Keriso ederadu, ane teigoga veize inare gaue'ohe.

¹⁴ E'e Keriso hune teiğoga veize inare oname'ohe zu ġonagano Badi'a'a naeğa ini'uma. E'e naeğa'e Badi'a'a huhe'ete'e zu adure zamahe iti'uma, mazağa Keriso'a eğe veize gau hağairo.

¹⁵ E'ano'o emeğe nidu'a Badi'a mazao fiadu zamarone manoga meirote'e azağa'e, 'ahige zamari'uma. Ebu hağai nu zamağano zae'a nufe zamarine, a'e zuni Badi'a'a zamazeo doğo'ani fureno zini'uma.

¹⁶ Rehano ġoere boro'e emeğe iniuiuiu'e Badi'a'a ihofirote'e idunağano hağae onami'uma.

¹⁷ Nego nabudi, eğe teiğo'i zu emeğe'a ihozirote'e hağaiğano radiu'ete'e azağa faine ġiane'ena'a zeğe zuni tuhuzo'i.

¹⁸ Mazağa vase ġehağani'a agire teiğe Keriso agireni'ohe. E'e ibite 'uguğa azağa hağai 'ai ġae ġehağa me'odo ziniro rehano izidi zeğe hağai zamaradu nihe vuğani'a onae'ena'a bare ra'ohe.

¹⁹ Ze'e ġonagano rudaune, irerogao diuği'uma. Ze'e ahirize'a urate'ete'e hağaiğa da'o hağae radiu'ohe. Ebu mazagaro hağaiğa hağae'e rehano, a'e zeğe'a bare ite'ohe, zeğe'a zamare'ete'e ġauğa nidu'a'e raha 'adi ġauğa.

²⁰ Rehano emeğe radone haba'a'e adureo. Ebu Zuhia Boro Iesu Keriso eme ġabofi'uma vazega, e'ano'o ovaite'e guhine radiu'e'uma.

²¹ Ani ġau nidu'a zuhi'ani'et'e inarağa obone'ohe. Ani'a bare ovaite'e madağano, e'e inarağa hina ahirife ruhura'umate'e ani'a mae nufadu, ahi'a iziğa manoga heuğa rifi'uma.

4

¹ E'ano'o nego nabudi, Zuhi'a Boro mazao fiadu edau gigarano'i! E'e za zamare rudau'ohe zu giazihhi ra'ohe. Ebu za'e eğe matu'ohi'ohe, zu eğe'a niguze'ete'e azağa.

Inara Ġoe'a

² Euodia zu Sintike, e za umize'ohe, za'e Zuhi'a Boro moneo reirote'e azağa bobo zamaze tibuno'i.

³ Eḡe teite gau tibano gau'e hune'ete'e vazegā, ḡa'a roḡae aheu e'e danazite'e eḡe'a umie'ohe. Ze'e hari manōga haramoga veize eḡe teite inare gaudio. Ze'e Kelemenito zu eḡe teite gaudote'e azaḡa nunu teite gaudio. Ebu zeḡe nidu'a ni'e Badi'a'a ḡabone bukaḡano mirihiro.

⁴ E bare bare 'ahige ra'ohe: Mada nidu'a Zuhi'a Boro'a zae veize haḡairote'e zamaradu matu'o'i!

⁵ Vaze mazao roḡeru rado'i, vaze nidu'a'a za'e roḡegā rae horozoga. Za 'adi zamaro'i! Zuhi'a Boro'e 'ariga bare onae'ohe.

⁶ Ḡau ni 'ahoga moneo zamaze 'ago adudano'i! Rehano nagini'a furerano'idene, e'e ḡauḡa nidu'a'e Badi'a mazao umido'i! Ebu za kurano'idene iḡaiḡa Badi'a Mazao manōga tauḡi ro'i!

⁷ Ebu Badi'a'a zama roḡegā zini'uma, e'ano'o zamaze'e mene aduda'uma zu mene riha'uma, mazaḡa za'e Keriso Iesu teite tiburaro 'ahine. Zama roḡegā a'a'e boro bagaḡa zu hoe'aḡa, vaze'a zamaroga zu mene idaḡa.

⁸ Nego nabudi, ḡoere ḡonagano 'ahige reihi! Haḡai 'ahiguḡa zamare onamo'i! Huga ḡoere'ete'e haḡaiḡa, gubate'ete'e haḡaiḡa, haḡai duduḡa, zama deheḡa haḡaiḡa, vaze'a matui'uma haḡaiḡa manōga zu vaze'a rae ḡihini'uma haḡaiḡa manōga. Nagi haḡai manōga tauḡi ga vaze'a ni-guni'uma haḡaiḡa manōga horono'idene e'e zamare'eno'i!

⁹ Zae'a eḡe mazaono'o ederirote'e, zu meirote'e, zu igirote'e ḡoe'a nidu'a, zu eḡe haḡaio horonirote'e haḡaiḡa nidu'a, zae radone zamaḡano haḡao'i! Ebu zama roḡegā rife'ete'e Badi'aḡani'a zae teite radiu'e'uma.

Filipi azaḡani'a Paulo danane'ena'a ḡau tuḡuriro

¹⁰ E'e Zuhi'a Boro mazao matu'e rudau'ohe, mazaḡa faḡa hune radate'e enogano, za bare eḡe zamaradu eḡe ferehidote'e ḡauḡa tuḡurodo. E edeḡa, za hube uratinu rehano, danahe'ete'e ibiḡa mene hidiro.

¹¹ E ḡau nu'a ferehe'ete'e u'ano, 'ouge mene ra'ohe. Mazaḡa eḡe mazao nagini'a fureraune, a'e ḡau'a ferehe'e ga mene, rehano e edereha zamahe'e idaḡa da'o.

¹² E edeḡa, ḡau o'o'a zamaḡano radiu'ete'e radoneḡa, ga ḡau ḡehaḡa zamaḡano radiu'ete'e radoneḡa. Radone nagiga zamaḡano zuni, e'e matu'e radoga ederiro, ogomu ḡehaḡa ga o'o'a, ḡau ḡehaḡa ga o'o'a.

¹³ E'e, radone nagigano zu ḡau nidu'a haḡaoga idaḡa, mazaḡa Keriso'a inaraḡa ini'e 'ahine.

¹⁴ Rehano e 'ada aduga hide'ete'ea, zae'a danahe'eta'a'e manōga tauḡi.

15 Filipi azaḡa, za edeḡa, zae'a hari manoḡa ḡadaheḡano igirote'e madaḡano bone, e, zae haba Makedoniaono'o igunirotene, zae Filipi ekalesia azaḡani'a da'o ḡau nu ini'ena'a danahiro, u neḡa 'ahoga 'ahoga ekalesiaḡa azaḡa'e mene 'ougiro.

16 Eḡe'a Tesalonika neḡano radiunute'e zamaḡano zuni, e ḡau'a ferehinutene, za eḡe veize bare bare ḡau tuḡurido.

17 E'e zae'a ḡau nu bare tuḡuronoga veize 'ahige mene ra'ohe. Rehano zae'a danahe onamadu, Badi'a'a naeḡa zinite'e'a bororanoga urate'ohe.

18 E'e ferehe'ete'e ḡauḡa nidu'a 'ada. A'e boro bagaḡa. Zae'a eḡe veize tuḡurirote'e ḡauḡa, Epaforodito'a odohe onairotene, ḡauhe'a ḡehararo. Zae'a tuḡurirote'e ḡauḡa'e Badi'a ḡahunohau'ete'e hohoḡa manoḡa heuḡa. A'e Badi'a'a mae ḡihine'ohe, zu matu'e'ohe.

19 Eḡe Badi'a'a, ane ḡauḡa ḡehaḡa bagaḡaono'o, Keriso Iesu u'ano borofe zini'uma, ḡauze'a fereze'ete'e madaḡano.

20 Emeḡe Badi'a, emeḡe Mama nigune'eno'i, onamo tuḡutuḡu! Hube hube hune 'ougo'!

Paulo'a Filipi kuru azaḡa veize uhiu tuḡure'ohe

21 Iesu Keriso mazao fie'ete'e azaḡa nidu'a veize uhiu tuḡure'ohe. Zuhi'a Boro mone ra'ete'e azaḡa eḡe teite 'ada radiu'ete'e'a uhiu tuḡure'ohe.

22 Adao Badi'a veize ra'ete'e azaḡa nidu'a'a zae veize uhiu tuḡure'ohe. Roma zuhi'aḡa* neo Badi'a mone ra'ete'e azaḡa zuni uhiu tuḡure'ohe.

23 Zuhi'a Boro Iesu Keriso ḡahunone manoḡani'a zae vine teite radiu'eno'i!

* 4:22 Niga, Kaisara

Kolose Ekalesia Azaḡa Mazao Paulo'a Mirihiro

¹ Eḡe Paulo'a emeḡe nabudi Timoteo teite fefa 'adi mirihe'ohe. E'e Badi'a'a madu, Keriso Iesu veize apostolo gauḡano ohohiro.

² Fefa 'adi'e Kolose neḡano radiu'ete'e Badi'a mone ra'ete'e zu Keriso gauo hubehune gau'e'ete'e azaḡa veize mirihe'ohe. Badi'a, emeḡe mama'a manohuga zu zama roḡeḡa zeno'i!

Paulo'a manōḡa tauḡi ra'ohe zu kurau'ohe

³ Eme zae veize iḡaiḡa kurau'etene, Badi'a, emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso Moga mazao manōḡa tauḡi ra'ohe.

⁴ Mazaḡa zae'a Keriso Iesu mazao fie'ete'e zu Badi'a mone ra'ete'e azaḡa nidu'a zamaradu danaz'ete'e igiro 'ahine.

⁵ Zae'a 'ouge'eta'a'e Badi'a'a zae veize e'e naeḡa adureo ruhinirote'e mae ḡihini'uma 'ahine. Za'e hari manōḡa ḡoe'a huga ḡadaheḡano igirote'ano'o, Badi'a'a e'e naeḡa ruhine tiro. Ebu izidi zuni za'e e'e zamare'ohe.

⁶ E'e hariḡa manōḡani'a zae mazao feuriro. Za'e Keriso mazao fie'ete'e azaḡa sau'aze Badi'a'a rae mode'ete'e hariḡa huga igiro. E'e madaḡanono'o onao izidi, zae'a ḡaboneze ḡihune'ete'e teige, haba nidu'a zamaḡano hari manōḡani'a vaze zamao gauadu, ḡaboneze ḡihune'ohe, ebu hari manōḡa mae ḡihine'ete'e azaḡani'a ḡeharu'ohe.

⁷ Za'e Epafara'a hari manōḡa ihoziro. Ani'e emeḡe teite gau'e'ete'e zu emeḡe zamarone. Ani'e Keriso veize iḡaiḡa gau'e'ena'a emeḡe danafe'ohe.

⁸ Ebu ani'e zae'a vaze zamaradu danaze'ete'e me'odofiro. vaze danazoga veize, vine Zaḡoḡani'a inaraḡa ziniro.

⁹ E'ano'o, emeḡe'a zae hari 'ouge igirote'e madaḡanono'o onao izidi, eme'e hubehune zae veize iḡaiḡa kurau'ohe, ebu Badi'a ahiḡe umine'ohe; Vine Zaḡoḡa hina ani'a zama huhuzaḡa zu edeḡa zenadu Badi'a'a ura'ete'e gauḡa zae'a hugahune ederi'uma.

¹⁰ Eme 'ahige kurau'ohe; Zae'a Zuhi'a Boro ibio ani gubane'ena'a, zu Badi'a ubuḡa reifine zae'a nagini haḡae'ete'ea Badi'a'a za'e manōḡa reifine, zu zae'a haḡai manōḡa nidu'a faifaine haḡaifine, zu Badi'a borofe edere onamifine.

¹¹ Ebu eme ahiḡe kurau'ohe; Badi'a gigi'a inaraḡa ḡonaga 'o'o'a hina zae'a inarifine, ebu e'e inaraḡa hina zae'a mene

ġarihe maġunifine, zu adugani'a onait'e'a, zae'a edau gigarafine, ebu zae zamao matu'u'a iri'avoga.

¹² Ebu eme hena ahiġe kurau'ohe; Zae'a Badi'a, emeġe Mama mazao manoġa tauġi rouga. Badi'a ani, ane mone ra'ete'e azaġani'a Badi'a haba agaġa zamaġano radiu'ena'a me'uma manohugaġa, zae zuni zeġe teite meifine, ibitoziniro.

¹³ A'e Badi'a'a uzaboono'o emeġe mae vaġifiro, ebu ane ubuga zamaroneġani'a zuhi'ani'ete'e zamaġano ohofiro.

¹⁴ Ebu Badi'a ani Keriso ru hina emeġe ġabofiro, ebu emeġe sau'a nidu'a rae modiro.

Keriso'e hitaga hune

¹⁵ Eme Badi'a'e horonoga mene idaġa, rehano Iesu Keriso'e Badi'a iraġa furene'ohe. Iesu Keriso'e, ġau nidu'a ize izema fureranogano Badi'a teite radiunu, ebu ġau nidu'a'e ani 'u'uġano.

¹⁶ Mazaġa Kerisono'o Badi'a ġau nidu'a haġairo, adure zu rahao radiu'ete'e ġauġa, horone'ete'e zu horonoga mene idaġa ġauġa haġairo. Badi'a'a vine zuhi'aġa, tuġure viga inaraġa ebu ġau inaraġa nidu'a Kerisono'o zu Keriso veize haġairo.

¹⁷ Keriso'e ġau nidu'a ize izema fureranogano ani'e 'e'e radiunu, ebu ani'a ġau nidu'a radiu oname'ete'e zu ġau nidu'a gaue tiburu'ete'e haġairo.

¹⁸ Keriso ani ekalesia vadiga, ebu ekalesia'e ani ahiri. Ġadaheġano'e ġau nidu'a ani mazaono'o fureraro, ebu ani'e runeono'o ġabodi'uma azaġa bo'aġano ane'a ibite ġabodiro. A'e ġau nidu'a ane'a zuhi'anoga veize.

¹⁹ Mazaġa Badi'a ani'e ane urao Keriso zamaġano radi'uma reiro. Ebu e'ano'o Keriso'a Badi'a haġai furene-huni'uma.

²⁰ Ebu Badi'a'a ane urao vaze zu ġau nidu'a Keriso teite bare tibuni'uma reiro. Ebu Badi'a zu ġau nidu'a bo'aġano zama roġeġa veize Keriso'a satauroo ruġa sonirote'eano'o, adure zu rahao radiu'ete'e ġauġa nidu'a, ibite'e Badi'a mazao fararo rehano, Keriso teite bare tibuziro.

²¹ Za'e ibitebone Badi'a mazaono'o fararo, ebu za'e haġai sau'a haġaidote'e u'ano, za zama'e agireġa radu, Badi'a mazaono'o fararo.

²² Rehano Keriso'a ane ahirio satauroo rudarote'e u'ano, izidi za'e Badi'a'a ane teite bare tibuziro, za'e ane zamao ohozadu, ane ubumao za'e duduga, ebu toragani o'o'a reifine. Vaze'a Badi'a zamao za'e ve'oreha rae mene re'uma.

²³ Zae'a hubehune Badi'a mazao fie oname'ena'a edau gigaune, zu hari manoġa zamaġano, ġabone manoġa me'uma reirote'e ġoe'a zae'a obone giganine, za'e Badi'a

ubumao duduḡa re'uma. E'e hariḡa manōḡa'e haba nidu'a zamaḡano harama onaeha. Ebu eḡe, Paulo'e Badi'a'a hari manōḡa harama'ete'e gauḡano ohohiro.

Paulo'a Ekalesia Veize Gauiro

²⁴ Izidi 'ada e'e, zae mazao hari manōḡa haramirote'e u'ano aduga hide'ete'e moneo matu'e'ohe. Ebu Keriso'a aduga hidirote'e teiḡe, eḡe zuni eḡe ahiri hina e'e aduḡaḡa hide'ete'e mene rihone'ohe. E'e haḡaiḡa'e Keriso ahiri'e ekalesia azaḡa veize.

²⁵ E'e Badi'a'a ekalesia azaḡa tuḡure gauḡano ohohiro. A'e zae mazao, Badi'a ane ḡoere ihozoga veize

²⁶ U'uru radiu'ete'e ḡauḡa 'a'a'e amahi hune azaḡa mazao Badi'a'a mene rae fureniro, rehano izidi ane mone ra'ete'e azaḡa mazao furene'ohe.

²⁷ Badi'a ani, ibite mene rae furenirote'e u'uru radirote'e ḡauḡa manōḡa 'a'a'e, Iuda mene azaḡa bo'aḡano Badi'a in-ahē meirote'e azaḡa mazao rae fureni'uma reiro. E'e u'uru radiro'ete'e ḡauḡa'e Keriso. Ani'e zae zamao radiu'ohe, e'ano'o Badi'a'e manōḡa hune u'ano zae zuni manōḡa hune re'uma.

²⁸ Ebu eme'e edeḡafe nidu'a hina iraduguzena'a, zu ihoze'ena'a, vase nidu'a mazao Keriso hariḡa harama'ohe, mazaḡa emeḡe ura'e emeḡe'a danazadu vase nidu'a'a Badi'a zama faifairu edere'ena'a, ane ibio da'o oname'ena'a duduḡa vaseḡa radu, Keriso ane zamao ohozi'uma.

²⁹ 'Ouge haḡae'ete'e veize eḡe zamao inare gau'eta'e Keriso gigi'aḡa hina inare gau'e'ohe.

2

¹ Eḡe'a 'adi ra'eta'a'e, e ura za edero'i! Eḡe'a zae, zu Laodikea neḡa azaḡa, ebu ize mene horohate'e azaḡa nidu'a danazoga veize inare'ohe.

² E ura ze'a inaratitoga zu zamarotite'ena'a tiburanoga. Ebu e ura ze'a Badi'a u'uru ḡauḡa edere hunoga. U'uru ḡauḡa a'e Keriso.

³ Ebu Keriso mazao bu'u Badi'a'a u'uru tidote'e zamoneḡa boro bagaḡa ederi'uma.

⁴ Eḡe'a 'adi ra'eta'a'e, vase'a zamaguhi ḡoe'a hina mene so'ozifine.

⁵ Giano'i! E'e zae teite mene radiu'e rehano, eḡe zama'e zae mazao radiu'ohe. E'ano'o zae'a haḡai manōḡano radiu'ete'e zu zae'a Keriso mazao fie gigaru'ete'e ederadu, matu'e'ohe.

Keriso Mazao e Ḡabone Iziga

⁶ E'ano'o Keriso Iesu'e Zuhi'a Boro radu za'e mae ḡihiniro 'ahine, ani teite tiburu radiu'eno'i!

7 Ebu ire taigani'a rahao kame gigaru'ete'e teige, Keriso mazao kame gigaranadu, ane zamare'ena'a farau onamo'i! Ebu Epafara'a Badi'a ġoere ihozidote'e teige obone gigano'i! Ebu Badi'a mazao iġaiġa manōga tauġi ro'i!

8 Vaze ġoere faine ġiano'i! Hena, zeġe'a tutuze ve'ozi'uma. Ze'e Badi'a edeġa zu vaze'a nouge nouge radiu'ete'e edeġa nidu'a raha adi ibiġano ihozi'uma. Zeġe ġoere'e huga 'o'o'a zu ġuriro ġoe'a. Ġoere a'e Kerisoono'o mene onae'ohe, rehano amahi azaġa edeġanono'o zu haba 'adi vineġanono'o.

9 Ġiano'i! Mazaġa Badi'a ġabone zu haġai nidu'a'e Keriso zamaġano iri'ave radiu'ohe. Keriso'e vaze reirotene ani'e ize Badi'a, e'ano'o za'e Keriso zamaġano Badi'a haġai nidu'a horone'ohe.

10 Ebu za'e Keriso teite tibuziro zu ani mazaono'o haġai 'adi nidu'a meiro. Vine sau'a zuhi'aġa, zuhi'a nidu'a zu ġau nidu'a'e Keriso 'u'uġano radiu'ohe.

11 Iuda azaġa'e, Badi'a mone ra'etene, vaze 'evore hina ahiri ogaġa vari'e modadu iġuri haġae'ohe. E'e teige za'e, Keriso mone reirotene, Keriso'a zamaronenze sau'a zu ġaboneze sau'a vari'e mode'ena'a, zamazeo iġuri haġairo.

12 E'e huga'e, zae'a Badi'a ni mae ġihinadu bapatizo meirote'e zamaġano, Keriso teite ġuriro, ebu Keriso ane teite bare ġabode iġuniro. Mazaġa Badi'a'a Keriso runeono'o bare ġabonirote'e gigi'aġa mazao zae'a firo 'ahine.

13 Ebu ibite vineze'e rudanoga zu Badi'a mazaono'o faraunu. U e'e madaġano'e, zae ġabone sau'a'e ize mene vari'e modiro. Rehano 'ouge ize haġairote'ea, Badi'a'a za'e Keriso teite bare ġaboziro. Ebu emeġe sau'a nidu'a rae modiro.

14 Ebu Badi'a'e Emeġe haġai sau'a u'ano emeġe 'ute'ete'e Iuda azaġa goro ġoe'a'e nidu'a madu, Keriso teite satauroniro. 'Ouge haġae'ena'a, Badi'a'e goro ġoe'a nidu'a 'uiro.

15 Ebu 'ouge haġae'ena'a, Badi'a'a vine sau'a zuhi'aġa zu zuhu'a inaraze mae buno ziniro. Mazaġa goro ġoe'a 'uiro 'ahine, Satani'a e'e ġoe'a hina emeġe 'utoga mene idaġa. Ebu Keriso satauronirote'e zamaġano, vine nidu'a Keriso'a ro'aze hauġirote'e, Badi'a'a hunio fureniro.

16 Eano'o, zae'a aue'ete'e zu gage'ete'e moneo ga muri muiġa, bato iziġa muiġa zu Iuda azaġa Bana Madaġa u'ano, vaze 'ahogani'a zae ve'oġa rae zoitene gararozeno'i!

17 Mene! Iuda azaġa goro ġoe'a zu muiġa 'uġuġa'e Badi'a'a rae tirote'e ġauġa manōga emeġe rifuma vineġa isoġa. Rehano izidi ġau manōga a'e fureraneha. E'e ġauġa huga'e Keriso.

¹⁸ Ĝurire'ena'a nize mae ovoe'ete'e zu tuĝure viga mazao kurau'ete'e azaĝa ĝoere ago ego'i! Ze'e za tutuze ve'ozihira'ohē. Ze'e tuĝure viga horoneha ra'ena'a, nize mae ite'ena'a ĝoeri'uma, rehano ze zama'e mene Badi'a mazono'o, ebu ze 'ane ze'e nize boro azaĝa re'uma.

¹⁹ Ze'e Keriso mene hegote'ohe. Keriso ani ekalesia vadiga, ekalesia azaĝa'e ane ahi'a. A'u'a zu viniga hina tibuzetene ahiri nidu'a gigaze'ohe. Ebu Badi'a'a ekalesia ibitozini'ena'a inari'uma.

²⁰ Za'e Keriso teite rudau'etene, raha 'adi vineĝa zuhi'aĝaono'o mae buze'ohe. Rehano za'e nougadu ize raha azaĝa haĝaio radiu'ete'e teige zeĝe ĝoere igi'ohe?

²¹ Ze 'ahige ra'ohe, "Ago obone to'i! Ago au nuro'i! Ago obone nuro'i!"

²² 'Ahiguĝa goro ĝoe'a'e vaze mazaono'o onae'ohe. E'e goro ĝoe'a'e mene faĝa haĝae'ohe zu dauĝe'ohe.

²³ Goro ĝoe'a 'uguĝa'e edeĝa boro ĝoe'a irāĝa, rehano huga'e o'o'a. Ze'a kuru veize zeĝe bare inahirote'e ĝauĝa'e vaze maza'ono'o zu ze'e ĝurire'ena'a nize ufeta mae ovoi'uma, ga ahirize sausaune'eta'e Badi'a matuo hafine. Rehano goro ĝoe'a 'uguĝa'e gigi'aĝa o'o'a 'ahine, zamarone sau'a mae vaĝini'uma moneo mene danaze'ohe.

3

Ĝabone izigano radiu'ete'e

¹ Goro ĝoe'a 'uguĝa'e gigi'aĝa o'o'a. E'ano'o ĝabone ĝauĝa adureo radiu'ete'e da'o zamare borofe'ena'a vaĝo'i! Mazaĝa za'e Keriso teite ĝabozadu, ĝabone iziga meiro. Ebu Keriso ani adureo Badi'a eda'e moneo inaraĝeta radiu'ohe.

² E'ano'o adure ĝauĝa da'o zamaro'i! U raha 'adi ĝauĝa'e ago zamaro'i!

³ Mazaĝa za'e ibi'a haĝaiĝa sau'a modiro, ebu za'e Badi'a 'evore zamaĝano Keriso teite tibururu radiu'ohe. Badi'a aĝu'a azaĝa'e e'e ederoga mene idaĝa.

⁴ Keriso'e ĝabone iziga zini'ete'e vazeĝa. Keriso ane'a bare onai'uma madaĝano, zae zuni ani teite aĝaĝa manoga eda'uma.

⁵ E'ano'o za'e ahiri'a urate'ete'e haĝaiĝa nidu'a mae mode hauĝo'i! A'e ubuma ĝezo, zamarone toraga, ahiri u'ute'ete'e zamare borofe'ete'e, ĝau mae buroga urate'ete'e. Ebu ĝau ĝehaĝa ago urate rudano'i, mazaĝa 'uguĝa vazeĝa'e ire emoga* mazao kurau'ete'e heuĝa.

* 3:5 Ire hina vaze haĝadu Badi'a teiĝe ane mazao kurau'ohe.

⁶ E'e guḡa haḡaiḡa u'ano Badi'a'e zamaḡa ḡugine runadu, e'e naeḡa zini'uma.

⁷ Zae zuni ibite 'uguḡa haḡaiḡa haḡae'ete'e azaḡa teite tiburu radiudo, ebu 'uguḡa haḡaiḡa haḡaido.

⁸ Rehano izidi za'e, maḡunu, zama ḡugi, vase sausaune'ete'e, vase ni sausaune ḡoere'ete'e, 'uguḡa haḡaiḡa nidu'a modo'i! Ebu ufire ḡoea zae hebeono'o ago ro'i!

⁹ Ebu vase teite ago ḡurirotito'i, mazaḡa za'e sau'a haḡaoga urate'ete'e zamaroneḡa zu ibite raha 'ada haḡairote'e haḡaiḡa modiro,

¹⁰ ebu vase iziga reiro. Badi'a ani, ane'a vase haḡairote'e iraga idunaḡano, zae izife'ohe, zae'a Badi'a faifairu ederifine.

¹¹ Badi'a'a ḡabone iziga rifirote'e moneo, eme'e 'ahige mene re'uma: Giriki azaḡa ga Iuda azaḡa, ahi'rio iḡuri haḡairote'e azaḡa ga iḡuri mene haḡairote'e azaḡa, guni'a azaḡa ga Sikute azaḡa†, ḡu'a teige gau'ete'e azaḡa ga boha'a azaḡa. 'Ouge eme'e emeḡe'a bare avoavo mene rae re'uma. Rehano emeḡe nidu'a Keriso mone ra'ete'e da'o zamare borofi'uma. Keriso'e emeḡe nidu'a zamao radiu'ohe.

¹² E'ano'o Badi'a'a ane mone ra'ete'e azaḡa zu ane'a zamare borofe'ete'e azaḡa, za'e, Badi'a'a ane veize meiro 'ahine, vase vetuḡazeadu danazo'i! Haḡai manoḡa vase mazao haḡao'i! Ḡae'a ḡae bare niḡo mae ovoro'i! Roḡeru rado'i! Ago ḡarihe maḡuno'i!

¹³ Vaze'a zae mazao haḡai sau'a haḡao'idene, ago maḡuno'i, ebu Zuhi'a boro'a zae sau'a rae modirote'e teige zeḡe sau'a zuni rae modo'i!

¹⁴ Ebu haḡai manoḡa 'adi nidu'a ro'anoga ḡauḡa'e zamarone. Za'e vase teite zamarotito'i! Zamarotitine, zae nidu'a tibura onai'uma.

¹⁵ Badi'a'a za'e Keriso ahiri radu uniho manoḡano radifine huze nu'oziro. E'ano'o Keriso zama roḡeḡani'a zae zama ibitozeno'i! Ebu iḡaiḡa Badi'a mazao manoḡa tauḡi ro'i!

¹⁶ Keriso ḡoere hina zamaze iri'va'ono'i! Faifairu zamare'ena'a ihotito'i ebu iradugutito'i! Zae zamao Badi'a mazao manoḡa tauḡi radu, Salamo badaḡa, kuru badaḡa zu Vine Zaḡoḡani'a zini'ete'e badaḡa mo'i!

¹⁷ Ebu nagini ḡoero'idene, ga nagini haḡao'idene, Zuhi'a Boro Iesu niḡano ḡau nidu'a haḡao'i! Ebu ane niḡano Badi'a, emeḡe Mama mazao manoḡa tauḡi ro'i!

Goro ḡoe'a Keriso mone ra'ete'e azaḡa veize ra'ohe

† 3:11 Sikute haba'ano radiuete'e guni'a azaḡa

18 Roḡae, ohozeze ḡoere ego'i, mazaḡa 'ouGINE, Zuhi'a Boro moneo ra'ete'e roḡaeḡani'a haḡai'uma haḡaiḡa haḡae'ohe.

19 Ohoze, inudeze zamaro'i, ebu ago sausau zo'i!

20 Tah'i'a kome'a kome'a, za'e iḡaiḡa vi'u mogo ḡoere nidu'a ego'i, mazaḡa za'e 'ouge haḡaine, Zuhi'a Boro'e matu'i'uma.

21 Nanu, mama, tahi'aze zamaze ago adufo'i! 'Ougine, zamaze'a vetuḡara'uma zu inaraze'a ovo'i'uma.

22 Tuḡure azaḡa, ḡu'a teige gau'ete'e azaḡa, zae gau nidu'a zamaḡano, zuhi'aze tuḡureze ego zeno'i! Ze'e raha 'ada da'o zuhi'azi'e rehano, ego zeno'i! Ebu zuhi'aze'a horozadu matu'oga veize radu ago zamare gauo'i! Rehano, Zuhi'a Boro rihone'ena'a zae zuhi'a veize hube hune gauo'i!

23 Ebu nagini gauḡa zae zuhi'a veize haḡao'idene, zamaze nidu'a hanadu Zuhi'a Boro veize gau'e'ete'e teige haḡao'i! Za'e vase veize da'o mene gau'e'e rehano, Zuhi'a Boro veize borofe gau'e'ohe.

24 Mazaḡa ḡiano'i! Za edeḡa, Badi'a mone ra'ete'e azaḡa zini'uma reirote'e ḡauḡa'e, zae'a gau'e'ete'e naeḡa haḡae'ohe radu, Zuhi'a Boro'a zini'uma. E'ano'o zae'a 'ouge zae zuhi'a veize haḡae'eta'a'e, Zuhi'a Boro Keriso veize gau'e'ohe.

25 Ḣiano'i! Badi'a'e nize boro ga nize zuhu'a rehano, vase'a haḡai sau'a haḡaetene, e'e naeḡa zini'uma.

4

1 Zuhi'a azaḡa, zae tuḡure azaḡa'e haḡai duduḡano da'o zuhi'azo'i, ebu vase nu da'o ago faizo'i, rehano nidu'a faizo'i! Mazaḡa za mene 'ouGINE, zae Zuhi'a, adureo radiu'ete'e'a, haḡaize ḡianadu e'e naeḡa zini'uma.

Inara Ḣoea Kuru moneo

2 Za'e iḡaiḡa kurau'eno'i! Zamaze'e ra'ane'ena'a bohanadu, Badi'a mazao manḡa tauḡi ra'ena'a kurano'i!

3 Ebu emeḡe veize zuni kurano'i, emeḡe'a Badi'a ḡoere harami'uma ibiḡa ane'a haḡaifine. 'Ougine, Keriso hariḡa Badi'a'a ane zamao ibite obonetirote'e emeḡe'a harame furen'i'uma. E'e Keriso hariḡa harame'ete'e u'ano ḡu'ano ohohiro 'ahine, za 'ouge umize'ohe.

4 Ebu Badi'a'a gau 'adi inirote'e idunaḡano Keriso hariḡa eḡe'a doḡo'ani rae furenifine kurano'i!

5 Mada manḡa hido'idene Keriso aḡu'a azaḡa danazoga veize faine zamare haḡao'i!

⁶ Ebu zeḡe teite ḡoero'idene, iḡaiḡa ḡoere iniga hina namize ḡorezo'i! 'Ougine za ze teite ḡoretitine faine naenaezi'uma.

Ḡonaga Ḡoea

⁷⁻⁸ E'e zae u'a Tukiko tuḡune'ohe. Ani'e emeḡe nego zu emeḡe zamarone. Ebu anie ekalesia azaḡa faifairu danaze'ete'e vazēḡa, zu Zuhi'a Boro tuḡure haḡae'ena'a eḡe teite gau'e'ohe. Ani'e 'adama eḡe'a nounge nounge radiu'ete'e edemazi'uma, zae'a e'e ederadu inarifine.

⁹ Onesimo zuni ani teite tuḡune ami'uma. Ani'e emeḡe nego zu emeḡe zamarone. Ebu ani'e hubehune Badi'a zamare'ohe, zuni ani'e zae nabudi 'ahoga. Ze'e emeḡe'a nounge nounge radiu'ete'e nidu'a edemazi'uma.

¹⁰ Eḡe teite ḡu'ano radiu'ete'e vazēḡa 'ahoga, niḡa Arisitako'a zae veize uhiu tuḡure'ohe. Banabasi nabuga, Mareko zuni uhiu tuḡure'ohe. Ane'a ami'uma ḡoe'a eḡe'a ibite tuḡuriro. E'ano'o ani amo'idene, faine mae ḡihino'i!

¹¹ Vaze 'ahoga niḡa Iesu, ane zuni uhiu tuḡure'ohe. Niḡa 'ahoga'e Iusto rae hune'ohe. Badi'a'a vaze zama ibito zenoga veize eḡe teite gau'e'ete'e azaḡa bo'aḡano zeḡe uḡidu ahi da'o'e Iuda azaḡa. Ze iḡaiḡa eḡe danahe'etene zamahe'a matue'ohe.

¹² Zae nabudi 'ahoga, Epafara, ani'e Keriso Iesu tuḡure vazēḡa. Ani zuni uhiu tuḡure'ohe. Ani zae veize kurau'etene, iḡaiḡa inare kurau'ohe, Badi'a'a zae mazao urate'ete'e ḡauḡa nidu'a edere hauḡadu, edau gigaranoga veize.

¹³ E'a ani horoninutene, ani'e hubehune zae ebu Laodikea zu Hierapoli neḡa azaḡa veize inare haḡue'ohe.

¹⁴ Emeḡe nego zu emeḡe zamorone, doketa vazēḡa niḡa Luka ebu Dema'a uhiu tuḡure'ohe.

¹⁵ Izidi eḡe'a uhiu tuḡure'ete'e ḡoe'a Laodikea neḡano Badi'a mone ra'ete'e azaḡa zeno'i ebu roḡae 'ahoga, niḡa Numufa zu ane neo kurau'ete'e azaḡa veize zuni zeno'i.

¹⁶ Fefa 'adi vaze 'ahogani'a zae mazao me'ode hauḡo'idene, hena, Laodikea ekalesiaḡa veize tuḡuro'i, zeḡe kuru neḡano me'ode furenoga. Ebu za'e, hena, Laodikea ekalesia veize eḡe'a tuḡurirote'e fefaḡa madu me'odo'i!

¹⁷ Ebu Arekipo nina'a, "Zuhi'a Boro'a harote'e gauḡa haḡae hauḡo'i!", rae no'i!

¹⁸ Eḡe Paulo'a uhiu ḡoe'a 'adi eḡe 'evore hina mirine'ohe. Eḡe'a Keriso hari manoga u'ano ḡu'ano radiu'ete'e zamaro'i, ebu kurano'i! Badi'a manohugani'a zae teite radiu'eno'i!

Tesalonika Ekalesia Azaḡa Mazao Paulo'a Ibi'a Mirihiro

¹ Eḡe, Paulo zu Silasi ebu Timoteo'a Tesalonika haba'a ekalesiaḡa azaḡa veize fefa 'adi mirihe'ohe. Za'e Badi'a emeḡe Mama zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso moneo ra'ete'e azaḡa. Eme 'ahige rae zihi: Badi'a'a manōḡa zu zama roḡeḡa zini'eno'i!

Tesalonika ekalesiaḡa azaḡani'a Badi'a mazao frote'e haḡaiḡa

² Emeḡe kuru zamaḡano, zae veize kurau'etene, eme zae u'ano Badi'a mazao iḡaiḡa manōḡa tauḡi ra'ohe.

³ Mazaḡa emeḡe'a, Badi'a emeḡe Mama mazao kurau'etene, iḡaiḡa zae zamare'ena'a, 'ahige ra'ohe: Za'e Badi'a mazao fie'ena'a, gaue'ohe. Ebu zae zamarone vase mazao'e boro 'ahine, za'e zeḡe veize gau boro haḡae'ohe. Ebu Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a hube hune bare onai'uma ra'ete'e ḡoe'a mae obene gigane'ohe.

⁴ Nego nabudi, Badi'a zamarone azaḡa, eme edeḡa, za 'ai Badi'a'a ohotiro.

⁵ Emeḡe'a hari manōḡa haramo zinirotene, mene ḡoere isoḡa hina rehano, inaraḡeita haramido. E'e zamaḡano Vine Zaḡoḡani'a zae mazao gauadu, emeḡe'a haramidota'a'e hube hune huga rae ihozido. Zu zae zuni edeḡa emeḡe'a zae teite radiunute'e zamaḡano, nounge nounge zae danazinuta'e. Zae'a emeḡe radoneo horonidotene, hari manōḡa'e mene ḡuriro hariḡa reido.

⁶ Za'e hari manōḡa mae ḡihinirotene, aduga boro hidiro. Rehano, Vine Zaḡoḡani'a matu'u hina iri'avoziro 'ahine, za matu'uzeta hari manōḡa mae ḡihine onainu. Za'a 'ouginuta'a'e, emeḡe haḡai zuni Zuhi'a Boro haḡai haḡaiḡano onainu.

⁷ E'ano'o Makedonia zu Akaia haba'ano radiu'ete'e ekalesiaḡa azaḡani'a zae'a haḡae'ete'e haḡaiḡa hariḡa egaduni, zae haḡaio haḡae onami'uma ra'ohe.

⁸ Mazaḡa Zuhi'a Boro hari manōḡani'a zae mazaono'o bororanadu, mene Makedonia zu Akaia haba'ano da'o rehano, haba 'ahoga 'ahoga zamaḡano zuni bororu onaeha. Ebu zae'a Badi'a mazao fie'ete'e hariḡa vase nidu'a igi hauḡeha. E'ano'o eme'e zae hari'e mene bare re'uma.

⁹ Mazaḡa vase nidu'a edeḡa, ze'e, emeḡe'a Tesalonika haba'ano hari manōḡa haramadu, zae'a mae ḡihinirote'e, e'e hariḡa me'odofi'ohe. Ebu zae'a nounge nounge ḡuriro

badi'ağa higone modadu, hube hune radiu'ete'e Badi'ağa da'o zae Zuhi'a Boro radu, tuğureğa hağae'ete'e, e'e hariğa zuni me'odofi'ohe.

¹⁰ Ebu za'e Theovaite'e guhine'ohe, rae me'odofi'ohe. A'e Iesu, Badi'a'a runeono'o bare ġabonirote'e vazega, zuni mada ġonagano hağai sau'a u'ano Badi'a'a aduga zini'uma madağano, ani eme ġabofi'uma vazega.

2

Paulo'a Tesalonika neğano hağairote'e hağaiğa rae fureniro

¹ Nego nabudi, za edega, emege'a Tesalonika neğano 'i'udirota'a'e, mene tauge amiro. Mazağa zae ġehağa hune'a e'ea hari manoga mae ġihiniro.

² Za edega, emege'a zae ne 'izema amogano, Filipi neğano vase'a ifi sausaufiro, zuni rae aduga rifiro. Rehano Tesalonika neğa amirotene, emege Badi'a'a inarafeadu, agire bo'ağano, rehano Badi'a hari manoga inare haramiro.

³ Mazağa emege'a haramirota'a'e, zae tutuze ve'ozifine ga, hağai sau'a zae mazao hağaifine zu zae so'ozifine mene haramiro.

⁴ Rehano eme'e hari manoga haram'e'ohe, mazağa Badi'a'a eme 'ai manoga radu, hari manoga harami'uma gauğano ohofiro 'ahine. E'ano'o emege'a haram'e'tene, mene vase'a matu'oga, rehano Badi'a'a matu'i'uma ibiğano haram'e'ohe. Badi'a ani emege zama faifaine ġiane'ete'e vazega.

⁵ Zae edega, emege'a ġorezinuta'e mene zamaze anoga radu, ga zae mazao ġau mouga radu mene so'e ġorezinu. Badi'a huga ani eme hağai edega.

⁶ Zuni eme'e, mene zae'a ga vase 'ahoga 'ahogani'a nife mae ġihinoga radu gauvido,

⁷ eme'e Keriso'a tuğirote'e apostologa azağa 'ahine, nife boro azağa rouga zuni idağa. Rehano eme'e, roğa'e'a ubuga duğuru faifaize'ete'e teige, zae bo'ağano rogeru radiunu.

⁸ Eme zae zamare borofiro 'ahine, matu'ufeta Badi'a hari manoga haramo zinirotene, ġabonefe nidu'a hina zae danazoga veize ġau nidu'a hağao ziniro. Mazağa emege zamarone zae mazao'e boro bagağa.

⁹ Nego nabudi, za hubehune edega, emege'a zae mazao Badi'a hari manoga haraminute'e zamağano, emege'a inare hune gauinuta'a'e. Eme'e zae'a emege u'ano hadize mene modifine, madai zu ohere nidu'a gauvido.

¹⁰ Hubehune za'e hağaife horoniro, ebu Badi'a ane zuni edega. Za'e, Badi'a mazao fie'ete'e azağa teite, emege'a

radiunute'e madaḡano, haḡaife'e, Badi'a'a matu'i'uma haḡaiḡa zu duduḡa ebu mene ve'oḡa haḡaiḡa haḡainu.

¹¹⁻¹² Zae edeḡa, ohoze'a ubuga duḡuru ihoze'ete'e teige, eme zae zae'a fie gigaru onamogaradu danazinu, zu inara zinido, ebu iraduguzido, Badi'a'a matu'i'uma haḡaiḡano radiu onamifine. Mazaḡa za Badi'a'a huze'ohe, ane'a zae faifaine zuhi'azi'uma.

¹³ Zuni eme zae u'ano iḡaiḡa Badi'a mazao manōḡa tauḡi ra'ohe, mazaḡa za aḡua mazaḡano emeḡe'a Badi'a hari manōḡa haramo zinirota'a'e mene vaze ḡoere, rehano Badi'a ḡoere rae radu zae'a mae ḡihiniro. A'e hube Badi'a ḡoere. Ebu e'e ḡoe'ani'e, zae, Badi'a ḡoere mae ḡihine'ete'e azaḡa, zamao gaue'ohe.

¹⁴ E'ano'o, nego nabudi, za'e Iudea haba'a zamaḡano Keriso Iesu niḡano radiu'ete'e ekalesiaḡa azaḡani'a haḡaidote'e teige haḡairo. Zeḡe'a Iuda azaḡa mazaono'o aduga hididote'e teige, zae zuni haba tiba azaḡa mazaono'o aduga hidido.

¹⁵ Zuhi'a Boro Iesu ebu peroveta azaḡa runedirota'a'e, Iuda azaḡani'a, ebu emeḡe hegofe bufirota'a zuni Iuda azaḡani'a. Ze'e Badi'a'a mene matu'i'uma haḡaiḡa haḡae'ohe. Ze'e vaze nidu'a agire.

¹⁶ Iuda azaḡa'e, mene Iuda azaḡa mazao hari manōḡa haramoga mene uratadu, eme garare'ohe. Hena, ze'a ḡabone hidi'uma radu. De'uḡe'ena'a, zeḡe haḡai sau'a ragate ragate ti'ohe. E'ano'o Badi'a'a maḡuno zenadu, naeḡa haḡaoga ra'ohe.

Paulo ani Tesalonika neḡa azaḡa ḡiazoga uratiro

¹⁷ Nego nabudi, Tesalonika neḡano Iuda azaḡani'a aduga boro furerarote'e u'ano, za'e munemune azaḡa teiḡe emeḡe'a muhize iḡuniro, onao izidi mada nu vitineha (A'e ahirio'e mene ḡiaze'e rehano, zamafe'e zae zamare'ohe). Ebu zae ḡiazoga urate rudaunu 'ahine, zae vaḡe bare amoga radu ibi vaḡe onainu.

¹⁸ O'e, eme zae vaḡe amihi reiro. Hubehune eḡe, Paulo'a bare bare ibiḡa vaḡiro rehano, Satani'a haḡai nunuo'no'o 'uiro.

¹⁹ Eme ura'e bare ḡiazihhi ra'ohe. Mazaḡa emeḡe'a zamare'etene, za'e hubehune Badi'a mazao fie gigaru'e'uma, onamo emeḡe Zuhi'a Boro Iesu'a bare onait'e madaḡano ane zamao eda'uma. Ebu e'e madaḡano eme'e zae'a naeḡa meite'e u'ano niguzi'uma, ebu zae u'ano matu'i'uma.

²⁰ Hubehune eme za'e niguze'ohe, ebu zae u'ano matu'e'ohe.

3

1-2 Eme 'ouge guhiu onamoga mene idararotene, eme raena'a, Timoteo'e zae vaḡe tuḡune ami'uma, ebu eme'e emeḡe da'o Atena neḡano radi'uma reiro. Timoteo'e, emeḡe nego, emeḡe teite Badi'a gau haḡae'ohe, ebu Keriso hari manōḡa haram'e'ohe. E'ano'o eme Timoteo tuḡuniro, ani'e zae'a Badi'a mazao fie gigaranoga veize danaziuma.

3 'Ougine zae'a aduga hidine, zamaze'e mene hagari'uma. Mazaḡa zae zae'e edeḡa, Keriso mazao fie'ete'e azaḡani'e aduga hidi'uma.

4 Eme zae teite radiudote'e zamaḡano, emeḡe nidu'a nariga aduga hide'ohe rae, bare bare iraduguzido. ebu zae edeḡa, e'e haḡaiḡani'e zae mazao fureraro.

5 E'ano'o e'a guhiu onamoga mene idararotene, zae'a nounge nounge Keriso mazao fie'ete'e ederoga veize Timoteo tuḡuniro. Mazaḡa e'a riharota'a'e, Satani'a ibi nunuo so'ozadu zae'a Keriso mazao fie'ete'e'a dauḡi'uma reiro. 'Ougine, emeḡe'a zae veize gaue onairota'a'e, huga o'o'a re'uma.

Timoteo'a Tesalonika azaḡa hariḡa manōḡa odohonairo

6 Rehano Timoteo ani izidi zae mazaono'o bare onaeha, ebu zae hari manōḡa odohe onaeha, raena'a, za'e Badi'a mazao ize fie'ohe, zuni Badi'a zu vaze zamare'ohe. Ebu za'e iḡaiḡa eme zamare'ohe, ebu emeḡe'a ḡiaze hunihi ra'ete'e teige, zae zuni ḡiafe hunihi ra'ohe.

7 E'ano'o nego nabudi, eme'e 'ahama aduga boro hide'e rehano, za'e ize Keriso mazao fie'ohe rae egatene, zamafe inaraneha.

8 Ebu izidi emeḡe'a matu'ufeta radiu'ohe, mazaḡa za'e Zuhi'a Boro mazao edau gigaru'e 'ahine.

9 Mazaḡa zae'a Keriso mazao ize fie'ete'e haḡaiḡani'a matu'ofi'ohe, eme kurau'etene, zae u'ano Badi'a mazao nounge nounge manōḡa tauḡi re'uma?

10 Mada nidu'a ohere nidu'a, zamafe nidu'a hina kurau'ohe, emeḡe zae teite bare hidoga, zu bare ihozoga, zae Keriso mazao arane fie gigarafine.

11 'Ougadu eme 'ahige kurau'ohe: Badi'a, emeḡe Mama'a, zu emeḡe Zuhi'a Boro Iesu'a, emeḡe'a zae vaḡe amite'e ibiḡa mae bohanifine!

12 Ebu Zuhi'a Boro'a zae zamarone borofadu, vaze nidu'a zamaroga, zuni zae zamarotitoga, emeḡe'a zae zamare'ete'e teige.

13 Ebu eme 'adige kurau'ohe: Keriso'a zamaze inare radoga, Badi'a emeḡe Mama zamao haḡaize deheḡa reifine, zu sau'a moneo mene debazifine, a'e Zuhi'a Boro Iesu'a ane moneo ra'ete'e azaḡa teite bare onaite'e madaḡano.

4

Badi'a'a matu'i'uma radoneḡa

¹⁻² E'ano'o nego nabudi, eme Badi'a'a matu'i'uma radoneḡa ibiḡa ihozido. Ebu izidi za'e e'e radoneḡano radiu'ohe. Rehano eme Zuhi'a Boro Iesu niḡano rinede umize'ohe. Mazaḡa Zuhi'a Boro Iesu'a rifirote'e ḡoe'a emeḡe'a ihozidota'a'e zae edeḡa, za e'e ibiḡano da'o radiu oname'eno'i!

³ Badi'a ani ura'e, zae'a zaḡozaḡoga urate'ohe, mazaḡa za'e Badi'a'a mae avo tiro 'ahine. Za'e daro haḡaiḡaono'o vaginoi!

⁴ Ebu ohoze ohoze, za'e zaḡozaḡe zu gubane ibiḡano 'ahirize tuḡane'ena'a, duguno'i!

⁵ U ubuma gezo radoneḡano ago rado'i! A'e Badi'a aḡu'a azaḡa haḡai.

⁶ E'e haḡaiḡa sau'a'e negoḡo nabugo mazao ago haḡao'i! Inuga teite ago daroo'i! Mazaḡa 'uguḡa haḡaiḡa haḡae'ete'e vazēḡa'e Zuhi'a Boro'a e'e naeḡa ha'uma. 'Adi'e emeḡe'a ibiteo 'oma irina riḡa zi edemazidote'e ḡoe'a.

⁷ Badi'a'a emeḡe zamafirota'a'e, daro haḡaiḡa mene haḡaifine, rehano zaḡozaḡo radoneḡano radifine.

⁸ E'ano'o iradugu ḡoe'a 'adi mene mae ḡihini'uma vazēḡa'e, mene vaze iradugu ḡoe'a mae ḡihine'ohe. Rehano, Badi'a, ani ane Vine Zaḡoḡa tuḡuno zenadu, danaze'e rehano, iradugu ḡoe'a rae mode'ohe.

⁹ U nego nabudi teite zamarotite'ete'e moneo'e, za 'ai Badi'a'a ihozadu, zamarotite'ohe. E'ano'o mene miriho zini'uma.

¹⁰ Hubehune za'e Makedonia haba'a nidu'a zamaḡano Iesu mone ra'ete'e azaḡa nidu'a zamare'ohe. Rehano nego nabudi, eme bare umizihini! Bare bare 'ouge'eno'i!

¹¹ Ebu 'adi'e, emeḡe'a zae teite radiunute'e madaḡano, ihozidote'e ḡoe'a rehano, bare zi'ohe. Zamaze rinede'ena'a, imuimu'uhi radiu'eno'i! Ebu evoreze hina zae zae gau da'o zamare haḡae'eno'i! Vaze ago dudize'eno'i!

¹² 'Ougine, Iesu mone mene ra'ete'e azaḡani'a zae radone horonadu, gubazi'uma. Zuni zae inarao gaue'eno'i, zae'a ogomu, dabua, radone ḡauḡa nidu'a meifine! 'Ougine, za'e vaze 'ahogani'a mene ferezi'uma.

Zuhi'a Boro Iesu'a bare onai'uma hariḡa

¹³ Nego nabudi, eme ura'e zae'a ederoga, Iesu ni mae ḡihine'ete'e azaḡani'a rudarote'e mazao nagini'a fura'uma'e. Badi'a aḡu'a azaḡa ruda'uma teige, za'e zamaze ago vetuḡa rano'i! Ze 'ane rune vazēḡa'e mene bare ḡabodi'uma ra'ohe.

¹⁴ Eme, ḡoere 'adi'e huga ra'ohe. Iesu ani rudaro, ebu bare ḡabodiro. E'ano'o Iesu ni mae ḡihinadu, rudarote'e azaḡa'e, Iesu'a bare ovai'uma madaḡano, Badi'a'a Iesu teite bare zamazi'uma.

¹⁵ Emeḡe'a 'ada zi'ete'e ḡoe'a'e, Zuhi'a Boro Iesu'a reirote'e ḡoe'a. Eme, ize ḡaboga radiu'ete'e azaḡa'e ize radiu onamo, Zuhi'a Boro'a bare ovaine'e, rudarote'e azaḡa'e ibite ḡabozi'uma. E'e enoganobu'u emeḡe zamafi'uma.

¹⁶ Zuhi'a Boro ane'a rune azaḡa iḡunoi raena'a ḡihau huaune, tuḡure viga ḡihi'ani'a hua'uma, ebu kibi hodoga igi'uma. E'e zamaḡano, Zuhi'a Boro ane'a adureono'o ovai'uma. Ebu Keriso mazao fiadu rudarote'e azaḡani'a gezo ḡabode iḡuni'uma.

¹⁷ E'e enogano, eme, ize ḡaboga radiu'ete'e azaḡa'e, Badi'a'a zeḡe teite idaḡa mae ḡihifi'uma, ebu magube zamaḡa diuḡi'uma, adureo Zuhi'a Boro teite hidoga veize. Ebu eme'e Zuhi'a Boro teite radiu tuḡutuḡu radi'uma.

¹⁸ Za'e, eḡe'a 'ada teate'e ḡoe'a hina zae bare inaratito'i!

5

¹ Nego nabudi, Zuhi'a Boro Iesu'a bare onai'uma madaḡa'e 'ahama mene miriho zini'uma,

² mazaḡa za edeḡa tauḡi, Zuhi'a Boro'a bare onai'uma madaḡa'e. Gonore'a ohere onait'e teige onai'uma, ebu vase nidu'a zaguzaga'uma.

³ Vaze vase'a raena'a, "Eme uniho manoḡa maha, ebu aduga 'ahoga o'o'a." rae re'ore'e'ete'e zamaḡano, sau'a boro'a tabatabaze feuradu, zaguzaguzi'uma. A'e roḡae ahi'etani'a ene furenoga radu, gigi'ani'a tabatabane feurohu'ete'e teige furera'uma. Ebu ze'e e'e aduḡa boro'a fureru'ete'e mode feranoga mene idaḡa.

⁴ Rehano nego nabudi, za'e mene uzaboo radiu'ete'e azaḡa. E'ano'o Iesu'a bare ovaine, ḡonore'a zaguzaguze'ete'e teige, mene zaguzaguzi'uma.

⁵ Za'e nidu'a madai zu agaḡa zamaḡano radiu'ete'e azaḡa. Emeta'e ohere zu uzabo zamaḡano mene radiu'ete'e azaḡa.

⁶ E'ano'o Iesu'e mene bare onai'uma rae zamare'ete'e azaḡa teige, mene re'ore'e radi'uma! Ebu tohutohe radi'uma, zu haḡaife da'o faifaine duguni'uma.

⁷ Mazaḡa re'ore'e radiu'ete'e azaḡa'e uzabo zamaḡano re'ore'e'ohē, ebu gage baboru'ete'e azaḡa'e uzabo zamaḡano gage baboru'ohē.

⁸ Rehano eme'e madai agaḡano radiu'e 'ahine, haḡaife da'o faifaine duguni'uma. E'e haḡaiḡa'e eme 'ahige haḡai'uma: Badi'a mazao fi'uma, ebu Badi'a zu vase zamari'uma. A'e uti vazeḡani'a ahiri biriḡa hina ahia

'ue'ete'e heuḡa. Ebu eme Iesu'a bare onaadu ḡabofi'uma rae zamare gigaru'e'uma. A'e uti vazegani'a utio vadini biriḡa hina vadiga 'ue'ete'e heuḡa.

⁹ Mazaḡa Badi'a'a emeḡe me'ofirota'a'e, mene maḡunofeadu, emeḡe sau'a naeḡa rififine, rehano Zuhi'a Boro Iesu Keriso tuḡunadu, emeḡe sau'a naeḡa mae vaḡinadu, ḡaboffine.

¹⁰ Ane'a onait'e madaḡano, eme'e ruga ga ḡaboga rehano, ane teite ḡabone tuḡutuḡu radoga veize, ani emeḡe veize rudaro.

¹¹ E'ano'o zae zae'a eḡe ḡoere 'adi hina inaratito'i, ebu Badi'a mazao fie gigarafine danatito'i! E'e haḡaiḡa'e zae'a haḡae onaeha. Zae'a 'ouge da'o haḡae'eno'i!

Badi'a'a matu'i'uma haḡaiḡa ḡonagano ihoziro

¹² Nego nabudi, eme umize'ohe. Zae bo'aḡano, Zuhi'a Boro ibi moneo gau boro haḡai'ena'a ibitozini'ete'e ebu iraduguze'ete'e azaḡa gubazo'i!

¹³ Zeḡe'a zae veize gaue'ete'e haḡaiḡa u'ano zamaze nidu'a hina gubazo'i, ebu zamarone boro zeḡe mazao to'i! Zae zae nidu'a uniho manōḡa zamaḡano rado'i!

¹⁴ Nego nabudi, eme umize'ohe. Gauoga mene urate'ete'e tubuḡa azaḡa'e zeḡe hadi gauḡa veize iraduguzo'i! Zamaḡa rereḡa azaḡa'e inarazo'i! Zoreḡa azaḡa'e danazo'i! Vaze nidu'a mazao zamaze rinedo'i!

¹⁵ 'Ahogani'a 'ahoga mazao sau'a haḡao'idene, sausaunate'e vazegā nina'a, e'e naeḡa ago haḡao'i, rae no'i! Rehano iḡaiḡa nabugota zuni vaze nidu'a mazao haḡai manōḡa da'o haḡae'eno'i!

¹⁶⁻¹⁸ Za'e Keriso moneo radiu'ete'e azaḡa, e'ano'o Badi'a'a zae mazaono'o urate'ete'e haḡaiḡa'e ahi'e; Mada nidu'a matu'e radiu'eno'i! Iḡaiḡa kurau'eno'i! Nagini'a furerano'idene, sau'a manōḡa rehano, Badi'a mazao manōḡa tauḡi ro'i!

¹⁹ Vine Zaḡoḡani'a zae mazao gaue'ete'e ibiḡa ago 'uo'i!

²⁰ Vine Zaḡoḡani'a zini'ete'e ḡoe'a'e huga 'o'o'a radu ago re'ore'one modo'i!

²¹ 'Uguḡa ḡoe'a ego'idene, faine ḡiano'i! Ebu manōḡa ḡauḡa'e mo'i,

²² u sau'a ḡauḡa'e ago mo'i!

Ḡonaga ḡoe'a

²³ Eme 'ahige kuratihi: Zama roḡeḡa rife'ete'e Badi'aḡa, ane'a ane teiḡe deheze hune'ena'a matuozini'uma, ebu zae'a haḡai sau'a mene haḡaoga veize, Badi'a'a vineze zu ahirize danane'eno'i! Onamo, Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a bare onai'uma.

²⁴ Zae me'ofirote'e Badi'aḡa, ani ḡoere'e hugeita. E'ano'o ane'a haḡao zini'uma.

²⁵ Nego nabudi, emeḡe veize kurau'eno'i!

²⁶ Ebu za'e, nego nabudi nidu'a teite zama manōḡa teite mae ḡihiteto'i!

²⁷ Zuhi'a Boro niḡano zi'ohe. Fefa 'adi'e nego nabudi nidu'a veize me'odo'i, zeḡe egoga veize!

²⁸ Emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso ane manōḡani'a zae mazao radiu'eno'i!

Tesalonika Ekalesia Azaḡa Mazao Paulo'a Vesu Mirihiro

¹ Eḡe, Paulo zu Silasi ebu Timoteo'a Tesalonika neḡa ekalesiaḡa azaḡa veize fefa 'adi mirihe'ohe. Za'e, Badi'a emeḡe Mama zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso moneo ra'ete'e azaḡa.

² Eme 'ahige rae zihi: Badi'a emeḡe Mama zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a manōḡa zu zama roḡeḡa zini'eno'!

Iesu Keriso'a bare onai'uma, ebu ane ane haḡai naeḡa zini'uma

³ Nego nabudi, eme zae u'ano iḡaiḡa Badi'a mazao manōḡa tauḡi ra'ohe. Eme 'ouge haḡae'eta'a'e manōḡa. Mazaḡa za'a Badi'a mazao fie'eta'a'e bororu oname'ohe, ebu za'a zamarotite'eta'a zuni bororu'ohe.

⁴ E'ano'o neḡa neḡano Badi'a mazao fie'ete'e ekalesiaḡa azaḡa mazao, harize me'ode'ena'a niguze'ohe. Zae'a, Badi'a mazao fie'ete'e u'ano, vase'a agirezi'ete'e, zu aduga boro zamaḡano, rehano za'e zamaze oboneteadu Badi'a mazao fie gigaru'ohe, rae zi'ohe.

⁵ 'Uguḡa haḡaiḡani'a zae mazao fureru'eta'a'e, Badi'a'a mada ḡonagano ane ane haḡai naeḡa idane zini'uma. Ebu Badi'a'a ibitofiete'e haba'a diuḡoga'e idaḡa rae re'uma veize, za'e aduga madaḡano 'ouge edau gigaraunu.

⁶ Badi'a'a haḡae'ete'e haḡaiḡa'e nidu'a duduḡa. E'ano'o zae sausauze'ete'e azaḡa'e Badi'a'a e'e naeḡa zini'uma,

⁷ u zae, aduga hide'ete'e azaḡa'e, Badi'a'a ahiri ohene'ete'e manōḡa zini'uma, ebu emeḡe zuni rifi'uma. E'e haḡaiḡa'e, Zuhi'a Boro Iesu'a inara aneruḡa ḡehaḡa teite zu ire roga duhuḡa teite adureono'o furera'uma madaḡano, Badi'a'a haḡai'uma.

⁸ Badi'a ni mae ḡihinoga mene urate'ete'e azaḡa zu, emeḡe Zuhi'a Boro Iesu hari manōḡa igi mode'ete'e azaḡa'e, Badi'a'a e'e sau'aḡa naeḡa zini'uma.

⁹ E'e naeḡa'e radiu tuḡutuḡu gigi'aḡa zini'uma. Ze'e Zuhi'a Boro radone haba'anono'o enozi'uma, zuni ane inaraḡa boro bagaḡaono'o mae vaḡizi'uma.

¹⁰ E'e haḡaiḡa'e Zuhi'a Boro'a bare onai'uma madaḡano furera'uma. Ebu Badi'a mone ra'ete'e azaḡani'a Zuhi'a Boro niguni'uma, ebu Iesu ni mae ḡihinirote'e azaḡa'e ane agaḡa horonadu zaguzaga'uma. Za'e emeḡe'a Iesu hariḡa me'odo zinirote'e mae ḡihiniro 'ahine, zae zuni zeḡe teite e'ea radiu'ena'a Zuhi'a Boro horoni'uma.

¹¹ E'ano'o eme e'e zamaradu, zae veize iḡaiḡa kurau'ohe, Badi'a ani 'ahige rae rouga veize: Za'e ane ibio radiu'eta'a'e idaḡa ra reifine. Ebu ane'a inaraḡa zenadu, zae'a haḡai manōḡa nidu'a haḡaihi ra'ete'e, zu Badi'a mazao fie'ete'e u'ano haḡai manōḡa nidu'a haḡao'i!

¹² Emeḡe'a 'ouge kurau'eta'a'e, emeḡe Badi'a zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a manōḡa zini'ete'e u'ano, vase vase'a zae haḡai manōḡa horonadu, emeḡe Zuhi'a Boro Iesu nigunifine, zu zae haḡai u'ano zae zuni Iesu'a niguzifine.

2

Zuhi'a Boro 'izema onaogano, vase sau'a hune'a furera'uma

¹ Nego nabudi, emeḡe Zuhi'a Boro Iesu'a bare onaite'e zu emeḡe nu'ofadu Iesu teite hidi'uma moneo 'ahige zi'ohe:

² Zuhi'a Boro'a onai'uma madaḡa 'ai feureha reite'e ḡoe'a ego'idene, zamaze ago koukouro'i zu ago aduno'i! Vaze 'ahogani'a Vine Zaḡoḡani'a e'e ḡoe'a'e rae inare reite'e ga, vase'a haramirote'e ga, emeḡe'a tuḡurirote'e fefaḡa zamaḡano touga rae reite'e zuni ago ego'i!

³ Za'e e'eguḡa ḡuriroḡa ḡoe'a'e ago hune zu ego'i! Mazaḡa Zuhi'a Boro Iesu'a ize 'izema onaogano, ibite ize vase ḡehaḡani'a Badi'a aḡireni'uma, ebu Badi'a goro ḡoe'a rae mode'ete'e vazeḡa sau'a huneḡani'a furera'uma. Ani'e ḡonagano Badi'a'a ire rogao mae feuni'uma.

⁴ Ani'e Badi'a huga, ebu vase'a Badi'a teiḡe kurau'ete'e ḡauḡa nidu'a aḡireni'uma, ebu Badi'a zu ḡau nidu'a viti-nadu, ane'a ane mae hitanani'uma. Ebu ani'e Badi'a Neo diuḡe ehoru'uma, ebu ane'a ane bare 'E'e Badi'a huga' rae re'uma.

⁵ Zae edeḡa, ḡoere 'adi'e eḡe'a zae teite radiudote'e madaḡano zido.

⁶ Zuni zae edeḡa, izidi aḡire vazeḡani'a furera'uma ibiḡa nagini'a 'ue'eta'a'e. Badi'a'a ḡoitorirote'e madaḡanobu'u, ani'a furera'uma.

⁷ Badi'a goro ḡoe'a aḡirohau'ete'e zamaroneḡa sau'ani'a vase vase zamao sifu gaue'ohe, rehano hunio'e mene fufurima'uma. Mazaḡa aḡire vazeḡani'a gau'i'uma ibiḡa'e vase 'ahogani'a 'ue radi'uma, aḡire vazeḡa 'ue radiueta'a'e vazeḡa'e Badi'a'a mae vaḡini'udu'u,

⁸ ani'a furera'uma. Ani'e madaḡa meine, Zuhi'a Boro Iesu'a ḡoe'a inaraḡa hina sausaune runi'uma, ebu Iesu'a onaite'e agaḡaḡa boro hina sausaune runi'uma.

⁹ Aḡire vazeḡa'e Satani'a gau'i'uma ibiḡano gaue onai'uma. Satani'a gigi'aḡa hanadu ani'e haḡai nu badeḡa,

tahi zu zaguzaga'uma haḡaiḡa ebu haḡai nunu nidu'a ḡuriro moneo haḡai'uma.

¹⁰ Ebu aḡire vazega sau'a haḡaiḡa nunu nidu'a hina rune ibiḡano radiu'ete'e azaḡa so'ozi'uma. Ze'e Badi'a hari manoga, goere huga mae ḡihinifone, Badi'a'a ḡabozifo rehano, ze'e mae ḡihinoga mene uratiro. E'ano'o ze mazao'e rune ibiḡano onamoga da'o.

¹¹ Ze'e Badi'a hari manoga mene mae ḡihiniro ahine, Badi'a'a zega zama mae ḡunuḡununi'uma, ebu ze 'ane ḡuriro goe'a'e huga radu mae ḡihini'uma.

¹² Ze'e goere huga, hari manoga mene mae ḡihiniro, ebu haḡai sau'a sau'a matu'uḡa haḡairo. E'ano'o Badi'a'a 'ahege goresi'uma, "Za'e sau'a haḡa ahine, aduga hidi'uma."

¹³ Nego nabudi, Zuhi'a Boro zamarone azaḡa, eme iḡaiḡa zae u'ano Badi'a mazao manoga tauḡi ra'ohe. Mazaḡa za 'ai ḡabozoga veize irina 'oma Badi'a'a inahe meiro. A'e Vine Zaḡoḡani'a Badi'a veize avo ohoziro'ete'e gauga u'ano, zu zae'a Badi'a hari manoga mae ḡihine'ete'e u'ano.

¹⁴ Badi'a ani, zae ḡabodoga rae zamaziro, ebu emege'a hari manoga haramoziniro. A'e zae zuni Zuhi'a Boro Iesu Keriso agaḡa manoga zamaḡano radifine.

¹⁵ E'ano'o nego nabudi, za'e edau gigaranadu, emege'a hebe hina zirote'e ga fefao mirihirote'e ihorega goe'a zamare radiu'eno'i!

¹⁶⁻¹⁷ Eme 'ahige kuratihi: Emege Zuhi'a Boro Iesu Keriso zuni Badi'a emege Mama'a zamaze rinedo'i, ebu haḡai manoga haḡaite'ea, zu goere manoga reite'e moneo inarazo'i! Badi'a ani emege zamariro, ebu ane manoga u'ano inara rifi onamo tuḡutuḡu. Keriso'a emege u'ano rudarote'e ano'o, Badi'a'a radiu tuḡutuḡu gauga rifoga veize goitoriro. Ebu eme'a hubehune radiu tuḡutuḡu gauga zamare'ete'e hidoga veize, ani'a danafe'ohe.

3

Paulo zu ane teite gaue'ete'e azaḡa veize kurano'i

¹ Nego nabudi, goere 'ahoga'e 'ahiguḡa: Emege veize kurano'i, zae'a hari manoga mae ḡihinirote'e teige, Zuhi'a Boro hari manogani'a ḡarihe rovtifine!

² Ebu eme aduga rifi'ete'e azaḡa sau'a hunega mazao'ono'o Badi'a'a eme biroga veize kurano'i, mazaḡa mene vaze nidu'a'e Badi'a mazao fie'ohe!

³ Rehano Zuhi'a Boro ani'e goitoronega mene vari'e'e ahine, ani'a inarazi'uma ebu sau'ani'a za mene meifine duguzi'uma.

4 Eme hubehune 'ahige rae zamare'ohe: Zuhi'a Boro'a danazi'uma 'ahine, emeḡe'a haramo zini'ete'e haḡaiḡano zae'a haḡae'ete'e haḡaiḡa'e haḡae onami'uma ra'ohe.

5 Ebu eme 'ahige kuratihi: Zuhi'a Boro'a zamaze ibito hanadu, Badi'a'a nouge nouge zae zamare borofe'ete'e ederoga. Zu Keriso'a rahao 'ada aduga boro zamaḡano rinede onaminute'e zae'a ederoga, ebu zae zuni e'e haḡaiḡano onamoga.

Tubuḡa azaḡa iraduguziro

6 Nego nabudi, Zuhi'a Boro Iesu Keriso niḡano eme 'ahige zihi: Iesu moneo ra'e rehano, tubuḡa azaḡa, zu emeḡe'a ihozidote'e haḡaiḡano mene radiu'ete'e azaḡa mazaono'o vaḡino'i!

7 Zae edeḡa, emeḡe'a haḡae'ete'e teige zae zuni haḡaine manoḡa. Emeḡe'a zae teite radiunute'e madaḡano eme mene tuboga horofinu.

8 Eme vase ogomu naeḡa mene haḡadu mene mae autauḡinu. Ebu za mazao aduga 'ahoga mene zehoga veize, eme madai zu ohere gau boro haḡaido.

9 Eme'e apostolo azaḡa 'ahine, zae mazao ogomu mae tauḡoga idaḡa rehano, emeḡe'a gauadu ogomu hido. Emeḡe'a gau ḡihau haḡae'ete'e zae'a emeḡe haḡai horonadu, zae zuni 'ouge haḡaifine.

10 Emeḡe'a zae teite radiunute'e madaḡano zina'a, 'Iniu vase gauoga mene urato'idene, ogomu ago hano'i!' rae zido.

11 Eme'a za hari igi'etene, za nu'e tubuḡa ra'ohe. Ze'e mene gauadu, vase da'o dudize'ohe.

12 'Uguḡa azaḡa'e, emeḡe'a Zuhi'a Boro Iesu Keriso niḡano zi'ohe. Za'e imuimu'uhi rado'i, ebu ogomu hidoga veize gauo'i!

13 Ebu nego nabudi, za'e haḡai manoḡa haḡae'ete'e moneo ago fuḡozo'i!

14 Iniu vase'a emeḡe'a fefao 'ada teate'e ḡoe'a rae modo'idene, e'e vaseḡani'a nagini haḡae'ete'e ekalesia azaḡa ihozoi! Ane teite ago za'uo'i, ani mazagaronoga veize.

15 Rehano ani agire vaseḡa rae ago no'i, rehano negoze iradugune'ete'e teige iradugono'i!

Ḡonaga ḡoe'a

16 Zama roḡeḡa rifi'uma Zuhi'aḡa Boro, ane'a iḡaiḡa zae radone nidu'a zamaḡano ane zama roḡeḡa zini'eno'i! Ebu Zuhi'a Boro'e zae nidu'a teite radiu'eno'i!

17 Ḡonaga 'adi ḡoe'a'e eḡe, Paulo'a eḡe 'evore hina uhiu ḡoe'a mirihe'ohe. A'e eḡe'a hubehune tuḡureha rae ederifine, e 'ahige mirihe'ohe.

18 Emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso manogani'a zae nidu'a mazao radiu'eno'i!